ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՓՅՈՒՌՔԸ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

หนังสือเล่มนี้ได้รับบริจาค

(เพื่อใช้ในหอสมุดแห่งชาติ "รัชมังคลาภิเษก" จันทบุรี

โดย ..... นายชาติ กลอเรียน มนุ.สุ.V

ร่องรอยปราสาท
กับ
ชายคาของอักษรศิลป์
โดย
ณรงค์ อติพยัคฆ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ห้องสมุดแห่งชาติ
3 เม.ย. 2533
กรมศิลปากร

จัดพิมพ์โดย
ห้องสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
สำนักพิมพ์ คลังวิทยา
๑๑ ถนนเฟื่องนคร สี่กั๊กเสาชิงช้า พระนคร

๓๕ บาท

ร่องรอยปราสาท
กับ
ชายคาองกัมวงศ์

โดย

ถนูล อติพยัคฆ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
หอสมุดแห่งชาติ
3 เม.ย. 2533
กรมศิลปากร

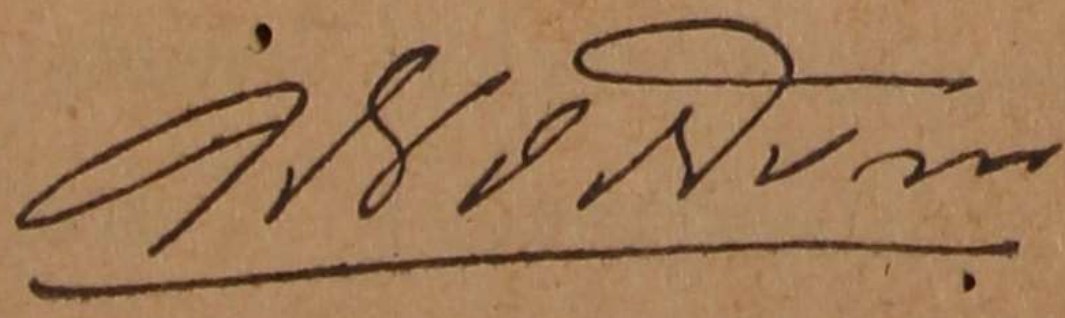
จัดพิมพ์โดย
หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
สำนักพิมพ์ คลังวิทยา
๑๑ ถนนเฟื่องนคร สี่กั๊กเสาชิงช้า พระนคร

๓๕ บาท

คำนำ

ของ นายควง อภัยวงศ์

คุณลมูล อติพยัคฆ์ ขอให้ข้าพเจ้าเขียนคำนำสำหรับหนังสือเรื่อง "ร่อนไปปารีส" ข้าพเจ้าได้อ่านเรื่องของคุณลมูล ฯ แล้ว ที่ลงในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ รู้สึกนิกชมคุณลมูล ฯ ที่พยายามจดจำทั้งชื่อสถานที่ แลชื่อบุคคลได้ดี แลพยายามวาดภาพตามความรู้สึก ของตนเอง ซึ่งเป็น ผู้ที่เคย เห็นฝรั่งเศส ครั้งแรกได้ดี ทำให้อ่านติดตามการเที่ยวในฝรั่งเศสสนุกสนานไปด้วย อัน Paris นั้นตามที่มีคำพังเพยว่ามีอยู่ ๒ ทัศนะซ้อนกัน คือ ๑ Paris instruction คือแปลว่าปารีสศิลปศาสตร์ อันที่ ๒ คือ Paris plaisie นั่นก็คือปารีสสนุกสนาน เพราะฉนั้นในเรื่องของคุณลมูล ผู้เขียนได้พยายามวาดภาพให้ผู้อ่านได้ทราบทั้ง ๒ ทัศนะ แลเสียดายที่ผู้เขียนมีเวลาน้อยไปหน่อย แต่ถึงอย่างไรก็น่าอ่านมาก

ฉบับเดียวที่บริษัทการบินแอร์ฟรานซ์เชิญมา ด้วยประการดังนี้ ข้าพเจ้าจึงไม่มีข้ออ้างอันใดที่จะปฏิเสธการขอร้องของคุณลมูล อติพยัคฆ์ เสียได้

เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ คุณลมูล อติพยัคฆ์ เป็นนักหนังสือพิมพ์มาเป็นเวลาหลายสิบปี ได้ผ่านชีวิตอันสำบุกสำบันในหน้าที่ต่าง ๆ ในวงการหนังสือพิมพ์ และได้ร่วมงานกับสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มาหลายแห่ง ความสันทัดจัดเจนดังกล่าวนี้เป็นสิ่งประกันได้ว่าหนังสือ "ร่อนไปปารีสกับนายควงอภัยวงศ์" ของคุณลมูล อติพยัคฆ์ ที่อยู่ในมือท่านขณะนี้เป็นผลงานของนักหนังสือพิมพ์มืออาชีพของโลกหนังสือพิมพ์เมืองไทย ซึ่งข้าพเจ้าหวังว่าท่านผู้อ่านคงจะไม่ผิดหวัง

ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนทดจำและบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็นในเวลาอันสั้นมาเล่าได้อย่างละเอียด และน่าอ่านเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าผู้เขียนจะเพิ่งไปพบเห็นเป็นครั้งแรกและชั่วระยะเวลาอันจำกัดก็ดี ข้อเขียนเหล่านี้ย่อมจะทำให้ท่านผู้อ่าน ได้ทั้งความเพลิดเพลินและรอบรู้ ในขณะเดียวกันซึ่งหาได้ยากในหนังสือที่มีจำหน่ายในขณะนี้

ข้าพเจ้าไม่มีข้อวิจารณ์ใด ๆ นอกจากขอชมเชยว่า คุณลมูล อติพยัคฆ์ ได้เขียนเรื่อง "ร่อนไปปารีสกับนายควง อภัยวงศ์" ได้ดีมากทีเดียว

อันที่จริง กรุงปารีสนั้น เป็นเมืองที่ชนชั้นนามมานานหนักหนา จนมีผู้กล่าวกันว่า ถ้าไปเมืองนอก ไม่ได้แวะเยี่ยมกรุงปารีสแล้ว ก็เท่ากับไม่ได้ไปยุโรป บางคนก็กล่าวว่า ปารีสคือนครหลวงของยุโรป ไม่ใช่จะเป็นเพียงนครหลวงของประเทศฝรั่งเศสเท่านั้น ข้อนี้ก็เห็นจะเป็นความจริง เพราะปารีสมีทุกอย่างสำหรับคนทุกคน ไม่ว่าเราจะมองกันไปในแง่ใด ปารีสเป็นทั้งตลาดวิชา และเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของยุโรป ในขณะเดียวกันปารีสก็เป็นแหล่งที่นักท่องเที่ยวจะหาความสนุกสนานและเพลิดเพลินได้ทุกชนิด ซึ่งอาจหาไม่ได้ในที่อื่น ๆ จนบางคนที่รู้จักปารีสแต่เพียงผิวเผิน คิดไปว่ากรุงปารีสเป็นเมืองที่ทำให้คนหนุ่ม ๆ สาว ๆ หรือบางทีก็รวมทั้งผู้ที่มีอายุด้วย "เสียคน" มานักต่อนักแล้ว บางคนถึงขนาดเลยเถิดไปว่าถ้าส่งลูกหลานไปเรียนเมืองฝรั่งเศสแล้ว วิชาการที่จะได้มาอย่างเป็นล่ำเป็นสันนั้น ก็ไม่ใช่วิชาอื่น คือวิชาเต้นรำนั่นเอง

คำกล่าวดังที่เล่ามานี้มีส่วนผิดมากกว่าถูก เพราะอันที่จริงแล้ว ไม่ว่าที่ใดเมืองไหน ก็มีส่วนที่จะทำให้เสียคนได้พอ ๆ กัน ถ้าผู้นั้นมัวเมาหลงระเริงไปในทางที่ผิด หรือมีกำลังใจอ่อนแอ ทนต่อความเย้ายวนภายนอกไม่ไหว ไม่ต้องอื่นไกล เพียงมองดูแต่สิ่งที่ใกล้ ๆ ตัวเรานี้ ก็จะเห็นได้ว่าเด็ก ๆ จากหัวบ้านหัวเมืองในชนบท มาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในกรุงเทพ ฯ พระมหานครนี้ ผู้ใหญ่บางคนก็กล่าวว่า สิ่งเย้ายวนต่าง ๆ ในกรุงเทพ ฯ ทำให้เด็กเสียคนไปมากต่อมาก เฉพาะอย่างยิ่งคนหนุ่ม ๆ สาว ๆ แต่ในขณะเดียวกันเราก็จะเห็นว่า เด็กที่มาจากชนบทที่มาเป็นใหญ่เป็นโต และเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพต่าง ๆ ในกรุงเทพ ฯ ก็มีจำนวนมาก ฉะนั้น กรุงเทพ ฯ หรือปารีส จึงอาจเป็น เมืองสวรรค์ หรือ เมืองนรกเท่า ๆ กัน กรุงเทพ ฯ ฉันใด ปารีสก็ฉันนั้น

เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงมีความยินดีที่คุณดมูด อดิพยัคม์ได้เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้น ซึ่งเป็นทรรศนะหนึ่งที่อาจจะพิสูจน์ว่า ปารีสนั้นเป็นดังที่คนทั้งหลายเล่าลือกันหรือไม่

เนตร เขมะโยธิน

18 สิงหาคม 2499

ความรู้สึกที่มีต่อการร่อนไปปารีส

ของ คุณลมูล อติพยัคฆ์

การที่คุณลมูล อติพยัคฆ์ร่อนไปปารีสเพียงระยะเวลาไม่นาน แต่สามารถเล่ารายละเอียดให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเบิกบานใจได้เป็นเวลานานกว่าแปดเดือนในนิตยสารรายสัปดาห์มีชื่อสองฉบับ นับได้ว่าคุณลมูล อติพยัคฆ์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์สมควรแล้ว และบัดนี้เมื่อได้รวบรวมพิมพ์เป็นเล่มเพื่อแก่การอ่านซ้ำและเก็บไว้อ่านกันต่อ ๆ ไปอีก เชื่อว่าบรรดานักอ่านที่ชอบเรื่องประเภทนี้ ก็คงจะพากันยินดีต้อนรับทั่วกัน

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสร่วมสนุกไปกับคุณลมูล ด้วยเกือบตลอดเวลาและเกือบทุกสถานที่ ซึ่งอันที่จริงก็ไม่น่าเลยที่จะต้องเสียเวลามาอ่านเรื่องที่คุณลมูลเขียน แต่ที่ไหนได้พออ่านแล้วก็กลับได้รับรสสนุกตามไปด้วย จึงอดรู้สึกชมเชยคุณลมูลในใจไม่ได้ว่าความจำดีมาก และเข้าใจบรรยายดีจริง เพราะเท่าที่ได้เห็นสมุดบันทึกของคุณลมูลนั้นแสนสั้น

"ร่อนไปปารีส" ของคุณดมูดเล่มนี้ ขอให้เป็นที่หวังกันได้ว่านอกจากจะให้ความเพลิดเพลินเมื่ออ่านแล้ว ถ้าท่านผู้ใดจะเดินทางไปปารีส แล้วก็จัดรายการเดินทางทัศนาจรเหมือนอย่างที่คุณดมูดไปมา นับตั้งแต่ขึ้นเรือบินแอร์ฟรานซ์จากดอนเมืองละก็ เชื่อเถอะท่านจะได้รับความสดวกสบายและความสนุกสนานเต็มเปี่ยมทีเดียว.

ประสัคถ์ บันยารชุน

คำนำของผู้เขียน

ข้าพเจ้า รู้สึกปลาบปลื้มใจเป็นอย่างยิ่งที่สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง "ร่อนไปปารีสกับนายควง อภัยวงศ์" ได้ถูกจัดพิมพ์เป็นเล่มขึ้นและมีขนาดหนาปึกดังปรากฏอยู่นี้ สารคดีเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้เริ่มเขียนลงในหนังสือพิมพ์ "สกุลไทย" รายสัปดาห์ ตั้งแต่ข้าพเจ้ากลับจากปารีส และเขียนลงในหนังสือพิมพ์ "สกุลไทย" รายสัปดาห์ เมื่อข้าพเจ้ามีอันเป็นไปต้องถอนตัวเองออกจาก "สกุลไทย" ตราบจนข้าพเจ้าต้องลาออกจาก "สกุลไทย" ไปอีก สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้จึงจบลงพอดี

ก่อนที่ท่านจะได้อ่าน "ร่อนไปปารีสกับนายควง อภัยวงศ์" *ในเล่มนี้ ข้าพเจ้าขอเรียนให้ทราบเสียก่อนว่าท่านที่เคยอ่านเรื่องนี้มาบ้างแล้วในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ที่ข้าพเจ้าเขียนลง และมาอ่านเล่มนี้ซ้ำอีก ท่านก็จะพบว่ามีอยู่หลายบทหลายตอนผิดแผกไป ตลอดจนชื่อบุคคลและสถานที่ในเรื่อง ที่เป็นดังนี้เพราะเหตุว่าเมื่อตอนที่พิมพ์ใน*

หนังสือพิมพ์นั้น มีอยู่บ้างเหมือนกันที่ข้าพเจ้าขาดถ้อยคำสำนวนอันสละสลวยไป และก็มีอยู่เป็นอันมากที่เดียวที่ผิดพลาดไปอันเนื่องมาจากการตรวจปรู๊ฟ ต่อชื่อบุคคล, และสถานที่ ตลอดจนคำที่ข้าพเจ้าดัดจริตไปใช้เป็นตัวอักษรภาษาต่างประเทศเข้า แต่ในเล่มนี้ผู้อ่านจะไม่ได้พบสิ่งที่ผิด ๆ เหล่านั้นเลยเพราะการตรวจทานของข้าพเจ้าเอง

การที่สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้จะได้รับการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปถาวรนั้น เพราะสำนักพิมพ์คลังวิทยาโดยแท้ เพราะท่านผู้จัดการสำนักพิมพ์แห่งนี้เห็นสมควรที่จัดรวบรวมเนื้อหาของเรื่องที่ข้าพเจ้าเขียนกระจัดกระจายเป็นรายสัปดาห์อยู่นั้นเข้ามาไว้ในที่เดียวกัน ดีกว่าที่จะปล่อยปละละเลยให้เรื่องที่ควรจะรวมกันได้นี้แยกย้ายกันไปเป็นชิ้นละบทชิ้นละตอน อันจะหามาอ่านให้ปะติดปะต่อกันได้ยากลำบากนัก ข้าพเจ้าจึงมอบต้นฉบับสารคดีชุดนี้ให้ท่านผู้จัดการสำนักพิมพ์คลังวิทยาเพื่อนำไปจัดพิมพ์เป็นเล่มด้วยความยินดี และช่วยปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม บางบทบางตอนที่ยังขาดตกบกพร่องอยู่แต่แรกให้เป็นสารคดีท่องเที่ยวชุด "ร่อนไปปารีสกับนายควง

อภัยวงศ์" อันสมบูรณ์โดยแท้จริง ในเนื้อหาซึ่งยาวเหยียดกว่า ๖๐๐ หน้า

ความจริงเนื้อหาที่ค่อนข้างยาวนี้เกิดขึ้นมาจากการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้นเพียง ๑๕ วันเท่านั้น คือข้าพเจ้าเริ่มเดินทางออกจากสนามบินดอนเมืองไปเมื่อเวลา ๕ ทุ่มครึ่งของวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน และบินกลับมาถึงดอนเมืองเมื่อเวลา ๖ โมงเช้าของวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๙๘ แต่การท่องเที่ยวทางไกลถึงขนาดบินไปต่างประเทศครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกในชีวิตของข้าพเจ้า แม้จะเป็นเพียงเวลาอันน้อย ข้าพเจ้าก็ต้องจดจำทำบันทึกไว้ตลอดเวลา นับตั้งแต่ออกจากประเทศไทยไป การไปไหนมาไหนก็ดีในวันหนึ่ง ภายหลังเมื่อกลับมาถึงที่พักแล้ว ข้าพเจ้าจะต้องรีบจดบันทึกเอาไว้เพื่อกันความลืมเลือน ได้พบได้เห็นได้รู้ได้ดูอะไรต่ออะไรก็จำมาจด จดแล้วก็ต้องจำให้ขึ้นใจในเมื่อเวลาเขียนขยายเป็นเรื่องเป็นราว จะได้ไม่พลั้งพลาดไปจากความจริง

แต่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า การท่องเที่ยวต่างประเทศของข้าพเจ้านั้นนับเป็นครั้งแรกในชีวิต ข้าพเจ้าไม่เคยออกนอกเมืองไทยไปก่อนเลยตั้งแต่น้อยคุ้มใหญ่ ไม่เคยใช้ภาษา

ซึ่งไม่ใช่ ภาษา บ้านเกิด เมือง นอน ของข้าพเจ้า มากเท่า ควรนั้น เพราะตลอดเวลาที่ผ่านไป และผ่านมาแล้ว เหล่านั้นไม่ ว่าจะแล เหลียวไปทางไหนก็พบแต่คนชาติอื่น ศาสนาอื่น นอกจากคน ไทยจำนวน ๖ คนที่ไปด้วยกันเท่านั้น ซึ่งก็มิได้มารวมกันอยู่ จนตลอดเวลา ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องใช้ความพยายามอย่าง ยิ่งในการศึกษาต่อปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้เกิดประโยชน์ อย่างแท้จริง

แต่ทว่า, ประโยชน์อันแท้จริงเหล่านั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้ เป็นอันขาดกับข้าพเจ้า ถ้าแหละว่าในกลุ่มคนไทยที่ไปด้วยกัน นั้นขาดไปเสียซึ่งคุณควง อภัยวงศ์ ซึ่งได้ให้ความรู้อยู่ตลอด เวลา ไม่แต่กับข้าพเจ้าและแม้คนอื่น ๆ ด้วยกันทั้งสิ้น ท่าน ผู้นี้ได้ชี้แจงอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ตามที่ท่านจะพึงทราบ ไม่ว่า จะเป็นการท่องเที่ยวในประเทศลิบะนัน, ปารีส หรือริเวียร่า ภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส สิ่งใดที่ข้าพเจ้าไม่ทราบและ อยากจะทราบ ท่านก็ได้ถ่ายทอดให้ข้าพเจ้าทราบจนหมด

การได้รับคำบอกเล่า, อธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ในต่าง ประเทศจากผู้รู้ ย่อมเป็นกำไรอันวิเศษจากการท่องเที่ยว ของข้าพเจ้าโดยแท้จริง แต่กำไรอันวิเศษที่ข้าพเจ้าได้รับนี้

ยังเดอเลิศน้อยไปกว่าน้ำใจอันบริสุทธิ์ของ คุณควง อภัยวงศ์เสียอีก น้ำใจซึ่งแสดงความเป็นกันเองต่อทุก ๆ คนที่ไปด้วยกัน ไม่ว่าใครจะเป็นอะไร, ข้าราชการ, กรรมกร หรือนักหนังสือพิมพ์ ในฐานะอดีตนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย, ในฐานะหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านนอกสภาในปัจจุบัน หรือในฐานะนายพันตรีแห่งกองทัพบกสมัยหนึ่ง ฐานะเหล่านั้นไม่มีอยู่ในเวลาใด ๆ ของคุณควง อภัยวงศ์ ตลอดการท่องเที่ยวเลย และเพราะความรู้ต่าง ๆ ซึ่งข้าพเจ้าได้รับจากท่านผู้นี้จนกลายมาเป็นเรื่องเป็นราวเล่มใหญ่ได้เช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงอดขอบพระคุณต่อคุณควง อภัยวงศ์ไว้ในที่นี้เสียมิได้ ทั้งยังสมกับเจตนาของข้าพเจ้า ตั้งแต่แรกเสียด้วยที่ ข้าพเจ้า คิดจะตั้งชื่อสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ว่า "ร่อนไปปารีสกับนายควง อภัยวงศ์" ตั้งแต่ยังอยู่บนเครื่องบินจากนครเบรุตไปยังกรุงปารีส

ข้าพเจ้าขอบพระคุณคุณควง อภัยวงศ์ ฐานะผู้มีเมตตาอารีให้ความรู้ ภายหลังที่เดินทางออกจากเมืองไทยแล้ว ข้าพเจ้าก็ชอบที่จะต้องขอบคุณคุณประสัตถ์ บันยารชุน ด้วยอีกผู้หนึ่ง, เพราะถ้าไม่มีคุณประสัตถ์เพียงคนเดียว

หนังสือเรื่องนี้และเดมนจะบังเกิดขึ้นไม่ได้เลย ข้าพเจ้านั่งงงต่อคำพูดของคุณประสัตถ์ในวันหนึ่ง เมื่อเขาโผล่พรวดขึ้นไปบนสำนักงานของข้าพเจ้า พลางบอกว่าให้ข้าพเจ้าเตรียมตัวไปเที่ยวปารีส และแล้วการไปปารีสก็เลยกลายเป็นเรื่องจริงขึ้นมา โดยวันต่อมาข้าพเจ้าได้รับหนังสือเชิญจากนายจาคส์ บลองโด้ (Jacqnes Blondeau) ผู้แทนบริษัทการบิน Air France ประจำประเทศไทย ซึ่งสำนักงานของเขาตั้งอยู่ที่ World Travel Service ซึ่งมีคุณกุศะ ปันยารชุน เป็นกรรมการผู้จัดการ

หนังสือเชิญจากนาย จาคส์ บลองโด้ก่อให้เกิดความคันเต้นอย่างถึงขนาดแก่ข้าพเจ้า อยู่ดี ๆ ไม่ได้คิดไม่ได้ฝันมาแต่ก่อนว่าจะท่องเที่ยวต่างประเทศก็อยู่ดีขึ้นมา ยิ่งกว่านั้นประเทศที่จะไปก็ยังเป็นประเทศฝรั่งเศสเสียด้วย พอเอ่ยถึงฝรั่งเศสก็ต้องหมายถึงกรุงปารีสติดขึ้นมาทีเดียว อันว่าปารีสนั้นข้าพเจ้ารู้ฤทธิ์เดชมาแล้วจากหนังสือที่อ่านพบ — จากภาพที่มองเห็น——จากหนังที่เคยได้ดู มันหมายถึงสวรรค์วิมานแมนแดนไดกี๋นั่นเทียว ท่านผู้เคยไปปารีสมาแล้วกลับมาเล่าให้ฟังและเขียนเรื่องกันก็มากอยู่ แต่รายไหนรายนั้นที่จะงดพูดถึงเรื่อง

ที่ว่าปารีสเป็นเมืองดูดเงินดูดทอง แล้วละก็เป็นไม่มีเสียละทุก ๆ รายต้องบ่นถึงเรื่องนี้กันอย่างพิมพ์ทีเดียว

ความอยากเป็นสัญชาติญาณอย่างหนึ่ง ของสิ่งที่มีชีวิต ข้าพเจ้าก็เป็นมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง ก็ย่อมมีความอยากเป็นธรรมดา แต่การอยากไปปารีสทั้ง ๆ ที่รู้ตัวแล้วว่าจะต้องไปนั้น เหนือกว่าความอยากอย่างอื่น ๆ -- เหนือกว่าอย่างรุนแรงถึงขนาดทีเดียว ไม่ต้องเป็นอันหลับอันนอนกันละ นึกถึงแต่ปารีส -- ปารีส -- ปารีสอยู่ตลอดเวลา แทบจะหรือเกือบจะเป็นบ้าไปจริง ๆ

แต่เมื่อได้สติคิดขึ้นมาถึงข้อที่ว่าปารีสเป็น เมืองดูดเงินดูดทองแล้วใจหายวูบ หน้าตาซีดเซียวลงไปทันที เงินทองที่คิดจะจับจ่ายใช้สอยอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันยังไม่มีพอ แล้วจะหาที่ไหนไปปารีส ดิ้นลูกคิดอยู่ในใจว่าวิ่งเต้นหาเอาหน่อยแล้วกระเหม็ดกระแหม่ในการ "เที่ยว" เข้าไว้แหละดี ประกอบด้วยค่าโดยสารเครื่องบินไม่เสีย ค่ากินอยู่หลับนอน (ในฐานะแขกของ Air France) ก็ไม่ต้องเสีย ก็เลยโล่งหัวอกหัวใจไปได้ เป็นอันว่าในที่สุดก็ได้ไปปารีสสมปรารถนา

ข้าพเจ้าได้รับโชคดีอีกอย่างหนึ่งคือ ไม่ได้ท่องเที่ยวแต่ปารีสและริเวียร่าตามความมุ่งหมายเท่านั้น แต่ยังได้มีโอกาสท่องเที่ยวประเทศลิบะนันอีกแห่งหนึ่งด้วย โดยที่เครื่องบินโดยสารจำเป็นต้องร่อนลงที่นครเบรุต ประเทศลิบะนันเพื่อแก้ไขเครื่องยนต์ถึงวันหนึ่งเต็ม ๆ ดังที่ข้าพเจ้าเขียนเป็นสาระคดีชนพิเศษไว้แต่แรกเริ่มแล้ว นับว่าเป็นกำไรในการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่ง

การไปท่องเที่ยวต่างประเทศนั้น เป็นการเรียนรู้โลกกว้าง, เรียนรู้ชีวิตและธรรมชาติ ข้าพเจ้ามิได้เห่อเหิมว่าข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปเที่ยวมาบ้างแล้ว แต่คนไทยเพื่อนร่วมชาติเดียวกันอีกหลายคนยังไม่เคยไป หากข้าพเจ้ามีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะได้เห็นเพื่อนคนไทยข้าพเจ้าทุก ๆ คน ได้ออกไปยังโลกกว้าง ได้เรียน, ได้รู้, ได้ดูและได้เห็นทุก ๆ อย่างให้เป็นผลกำไรต่อชีวิตเท่าที่จะมีโอกาส การออกไปยังโลกกว้างต่างประเทศปัจจุบันนี้ เพื่อนไทยเราออกไปกันมากทั้งเพื่อการศึกษา, เพื่อราชการ, เพื่อธุระกิจส่วนตัว และเพื่อการอย่างอื่นใดก็ตามที ย่อมขึ้นอยู่กับสายการคมนาคมระหว่างประเทศ โลกอันกว้างใหญ่ไพศาลสุดหล้าฟ้าเขียว

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนจะแคบลงไปถนัดใจทีเดียว เพราะความเจริญของการคมนาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นสายการคมนาคมทางอากาศ ของบริษัทการบิน AIR FRANCE ซึ่งมีสายใยการบินมากที่สุดในโลก

ข้าพเจ้าขอขอบคุณต่อบริษัท Air France ไว้ณที่นี้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นบริษัทการบินบริษัทเดียวที่ให้เกียรติแก่ข้าพเจ้านำไปท่องเที่ยวประเทศฝรั่งเศสโดยเครื่องบิน Super Constellation แบบใหม่ที่สุดและบริการดีที่สุด แต่เส้นทางระหว่างกรุงเทพ ฯ—ปารีสนั้นนับว่าเป็นแต่เพียงสายใยเดียวในจำนวนสายใยที่มากที่สุดในโลกของ Air France ข้าพเจ้ายังคิดและยังพอจะหวังต่อไปได้หรือไม่ว่า ถ้าหากหนังสือเล่มนี้จะก่อประโยชน์อันใดขึ้นมาแก่สายใยกรุงเทพฯ—ปารีสของ Air France แล้ว ข้าพเจ้าคงจะมีโอกาสทำประโยชน์ให้แก่สายใยสายอื่นของบริษัทเดียวกันนี้ในโอกาสต่อไปได้บ้าง.

ผู้เขียน

๒๓ กันยายน ๕๕

□ สารบัญ

คำนำของนายควง อภัยวงศ์... ... ... หน้าพิเศษ
คำนำของเนตร เขมะโยธิน... ... ... หน้าพิเศษ
ความรู้สึกทั่วไปต่อการร่อนไปปารีส ของ ดมูล อดิพยัคฆ์ ... ...
โดย ประสัตถ์ บันยารชุน ... ... หน้าพิเศษ
คำนำของผู้เขียน... ... ...หน้าพิเศษ

□

เยียมลิบะนัน ... ... หน้า ๑

ปรัชญารักของคุณควง อภัยวงศ์ ที่กรุงเฮหะราน——การแต่งกายของหญิงเปอร์เซียน—คลื่นอากาศอาละวาด—ใบพัดเครื่องบินหยุดหมุน—ไปไม่ถึงโรมร่อนลงนครเบรุต...หน้า ๑๔—๒๖

□

อดีตฑูตนานกิง — การเสิฟอาหารแบบ "ฝรั่งเศสจ๋า" — กล้วยแขกที่ไม่ต้องทอด——อดิซาเบธ บาร์ธ สาวแอร์โฮสเตสส์——ริต้าแท้บเบ้ต เกรานด์โฮสเตสส์— โฮเต็ล แคปบีตอล ...หน้า
... ... ๒๗—๔๗

□

เบรุต นครหลวงของลิบะนัน -- รถราง ๒ สาย -- ตระเวณเบรุตในรอบเช้า – หนังสือพิมพ์ Daily Stars – ได้รับข่าวร้ายจากปารีส--ถนนสายต่าง ๆ---ที่ทำการไปรษณีย์ ... หน้า
... ... ๔๘--๕๑

□

ตำรวจจราจรแขก – -เตรียมไปบัลเบคเมืองโบราณ--ชันสูงที่สูง -- เส้นทางสู่สวรรค์ -- ๑๕๐๐ ฟีตเหนือระดับน้ำทะเล --เมืองซาเล่ห์--โฮเต็ล AKL อันโอ่โถง--กบทอดกรอบ
... ... หน้า ๕๒—๖๔

□

คุณควงกลายเป็นแขกอาหรับ – – เหล้า "อารัก" – – เครื่องทรงชุด "บาติเยห์" -- ความชำนาญของโชเฟอร์ – – ลิลาศจังหวะแมมโบ้ – แขกอาหรับทั้ง ๗ – อูฐทะเลทราย ... หน้า
... ...๖๕—๗๕

□

ถึงบัลเบค – รัฐมนตรีญวนหน้าเซ่อ – โฆษกนักประวัติศาสตร์ประเภทรับจ้าง – – หอวัลัส – – วิหารยูปีเตอร์ – – เทพเจ้าแห่งเหล้า–เหรียญลิ่งกลายเป็นค่าชื้ออูฐ–อาหรับจากบางกอก
... ... หน้า ๗๖—๙๑

□

เรื่องของเพื่อนต่างเพศ – – สิ่งที่หวานกว่าแอปเปิ้ล – – กาแฟเตอรกิช–– อาหารการกิน–– ร้านค้าย่อยในโฮเต็ล–– สองสาวชาวฝรั่ง ––“ปอดรอบสัน” แห่งดิบะนัน – – ปลาดิ้นหมาทอด ... ...หน้า ๕๒–๑๐๕

□

โรงสูบมะระกู่––บ่อนสุรานารีดนตรียั่วใจ–– ไอ้ตัวมอมและ“โคมเขียว” ––สะมิรา–มาร์โก้–ในซ่องโสเภณี––เจ้าของเสือยิดขนสัตว์สีแดง––เย็มมิด––ความจงรักภักดี ... หน้า ๑๑๐–๑๒๗

□

กำไรชีวิต––ความอาดูรของเย็มมิด–– ค่าเหนื่อยของไอ้ตัวมอม– เครื่องบินแก้ไขเสร็จ – เตรียมเดินทางต่อไป – ลาก่อนนครเบรุต––ลาก่อนประเทศดิบะนัน––ลาก่อนเย็มมิดคาราเจ้าน้ำตา... ... ...หน้า ๑๑๑–๑๔๒

□

ร่อนไปปารีส ... ... หน้า ๑๔๓

□

สนามบินออร์ลีย์ที่ปารีส—— กรรมกรสไตรค์งาน—— สนามบินทหาร – เข้าเขตปารีส – โฮเต็ลคลาริดจ์ ชังส์เซลิเซ่ – สถานเอกอัคราชฑูตไทย——รถไฟใต้ดินและสถานีรถไฟ... ...หน้า

... ... ๑๕๔—๑๖๕

□

คุณควง อภัยวงศ์ พูดถึง "ไฮด์ปาร์ค" –เกี่ยวกับจอมพลพิบูลฯ ——เกี่ยวกับเปรสส์ คอนเฟอร์เรนซ์——นายพลตรีไชย ประทีปะเสน เอกอัครราชฑูตไทย และ คุณฟูเกียรติ——ภัตตาคารฮานอย ... ...หน้า ๑๖๖—๑๗๕

□

กาแฟดูปองต์ อนุสรณ์ ๒๕ มิถุนา——ปารีสราตรี——ย่านบีกาด ——แท็กซี่ในปารีส——พวกเจ้าหล่อนทั้งหลาย——แดนาทูริสต์ ——อาณาจักรเปลื้อย——บริการของพนักงานสาวสวย ... หน้า

... ... ๑๗๖—๑๙๗

□

เตรียมไปริเวียร่า — — ถูกต้มกลางกรุงปารีสด้วยรูปโป๊ ? — — ความดีของนายอาวังกาส ผู้แทนแอร์ฟรองซ์ — — สถานีรถไฟใหญ่ ๖ สถานี—— ปารีส-เลยอง——บริการบนรถไฟ——เลยอง เมืองในอดีตของคุณควง ... ... หน้า ๑๙๘—๒๑๑

□

สาวฝรั่งเศสตามคุณควงมาอยู่เมืองไทย ——— อาหารรสดีในรถเสบียง——ผ่านซูลองฐานทัพเรือของฝรั่งเศส——คุณควงเล่าถึงเหตุการณ์ ในอดีตตอนที่ไป ขอให้จอมพล ถ. ออกจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดทีลพบุรี... ... ... หน้า ๒๑๒—๒๒๓

□

เล่าถึงเรื่องการให้เหรียญตราเจียงไคเช็ค——เข้าสู่เมืองนีซ—— โฮเต็ลรูดห์—— "น้องใหม่" ของเมืองนีซ——บริการของโฮเต็ลรูดห์——ไปเมืองซังต์ปอลเดอวองซ์ —— ถนนริมทะเลอันมโหพาร ... ... หน้า ๒๒๔—๒๔๑

□

เกาะแซงต์มาเกอริต—— แหลมอังติแบส์, จวนลาแปง—— เกาะแซงต์โอโนราต——นีซเมืองนกอินทรีย์——ค่านั่งเล่น ๒๐ ฟรังค์ —— "เสี่ยดอ๊ดอก" ของฟิลิปปินส์——สโมสรนักแข่งม้าวิบาก ——แซงต์ออกัสแตง ... ... หน้า ๒๔๒—๒๔๙

□

ไร่ส้มและไร่องุ่นบนเทือกเขา——บ้านแบบฝรั่งเศส——เมืองซังต์ปอลเดอวองซ์——ภัตตาคารอันงามหรู——ทรรศนะภาพจากยอดเขา——เมืองโบราณตั้งแต่สมัยพระเจ้าฟรังซิสที่ ๑ — ความเงียบเหงา... ... ... หน้า ๒๕๐—๒๕๙

□

รานขายของทระลก——ผู้หญิงทภัตตาคาร——มาเดอรน——การเสิฟกาแฟ———ภาพสีน้ำมันฝีมือเฮนริ่มาติสเซ่————เข้าเมืองกราเซ่——โรงผลิตน้ำหอมอันดับชื่อของฝรั่งเศส พาร์ฟุมเมอรี่ฟราโกนาร์ด ... ... หน้า ๒๖๐—๒๗๗

□

'แมรี่' หัวหน้าโรงงาน——"พ่อหนุ่มน้อย" ทั้งหลาย——การผลิตเครื่องสำอางค์——ทหารเรืออเมริกัน——คลอเด็ตต์ นักประวัติศาสตร์สาวสวย—เพลง"โอลด์มายปาบ้า"—เข้าเขตเมืองกานส์——คฤหาสน์ของริค้าเฮย์เวิธ——อาลีข่าน...หน้า ๒๗๘—๒๘๙

□

โฮเต็ดมาเจสติค—ตลาดบุปผชาติ—กลับเมืองนีซ—งานคอกเทลปาร์ตีของนายกเทศมนตรี— เกียรติยศของคนไทย— การกล่าวคำปราศรัยระหว่างนายกเทศมนตรี กับ คุณควง อภัยวงศ์ หน้า ... ... ๒๙๐—๓๐๑

□

ศาลาเทศบาลเมืองนิซ หรือ พิพิธภัณฑสถาน—พระนางโยเซฟีน พระนางมารี่อังตัวเนต์—วันเกิดคุณทวิช บุณยวัฒน์—ภัตตาคารโรงสี่ ๑๕๐ ปี——ห้องล้อเกวียน—— “พรี่โมคาเนร่า” นักเป่าหีบเพลง ... ... หน้า ๓๐๒—๓๑๑

□

“แฮปปี้เบิร์ธเดย์ทูยู”—— วิธีกินปลาย่าง——เพลงแบบเสปญ—ไปคาสิโน—ความผิดหวัง—“นางนกต่อ” ในคาสิโน—คาบาเร่ต์ปลังคาซิออง——สลากกินแบ่งฝรั่งเศส——ทหารเรือนอกเครื่องแบบ ... ... หน้า ๓๑๒—๓๓๕

□

ระบำสาวผู้มาจากโฟลี่ส์แบร์แยต์—แม่สาวน้อยจานี่ชอวายอง—ย้าร์คบอดแดงเย่อร์หัวหน้าวงดนตรี——ระบำเปลื้อย ——คล็อดดาตูส์——ห้องเล็กใต้ดิน——“แม่นกขมิ้นเหลืองอ่อน” ดูเซียง-เบอร์น่า... ... ... หน้า ๓๓๖—๓๔๕

□

แฮปปี้เบิร์ธเดย์ในคาบาเร่ต์—แชมเปญจนขวดที่ ๖—คุณสนั่นผู้เคยท่องเที่ยวมาร้อยเอ็ดเจ็ดคาบสมุทร—คารอลเดอวิล นางกินนรฝรั่ง——ราตรีแห่งมิตรภาพกับดูเซียงเบอร์น่าแม่นกขมิ้นเหลืองอ่อน ... ... หน้า ๓๔๖—๓๕๗

□

หนังสือพิมพ์ซมาแตง— ออกเดินทางไปเมืองมังตอง— สถานโอเปร่าโบราณ——ถนนสายกุยดูนาด——รัฐโมนาโก——สถานคาสิโนมอนติคาโด—พระราชวังโมนาโกอันตระหง่านงาม—พิพิธภัณฑ์สถาน... ... ... หน้า ๓๕๗—๓๘๑

□

ลูกสาวเจ้าของร้านขายของทระลึก—การซื้อของฝาก— โฮเต็ลดามิรุต——บริการของโฮเต็ล——ของไตรรงค์ผืนเล็ก ๆ——ผลไม้เมืองมังตอง —งานคอกเทลปารีตจากผู้อำนวยการคาสิโนเมืองนีซ... ... ... หน้า ๓๘๒—๓๙๙

□

ความมโหฬารของคาสิโน——การเล่นเกมการพนันต่าง ๆ——พวกนาง “นกต่อ”——พบสาวสวยที่ไม่ยอมพูด——ลาก่อนริเวียร่า——สามสหายบนรถเสบียง——การไสยาศน์บนรถนอนชั้นที่หนึ่ง——กลับกรุงปารีส ... ... หน้า ๔๐๐—๔๒๓

□

“หน้าต่างอวดของ” ในกรุงปารีส——ร้าน ‘สาวพรหมจารีย์’—เหล้าตัวอย่าง—โบสเตอร์โฆษณาสินค้า—ประตูชัยศูนย์กลางของถนน ๑๐ สาย——การโรมานซ์กันโดยไม่เลือกที่ของหนุ่ม ๆ สาว ๆ ชาวปารีส... ... ...หน้า ๔๒๔—๔๔๓

□

เกล็ดชำขันจากคุณควง อภัยวงศ์ เรื่องกอดเรื่องจูบ——พบรัฐมนตรีเดือน พงษ์โสภณ——รัฐมนตรีเดือนมาเยี่ยมคุณควง—ภัตตาคารเช่ส์ฟรองซัวส์—สถานีการบินของแอร์ฟรองซ์——เจน วิทเซอร์ ... ... หน้า ๔๔๔—๔๕๕

□

ไปดูงานหนังสือพิมพ์ฟรองซัวร์——แอนนี่ มาเร็ย สาวผู้เกิดในไซ่ง่อน——ความเซ่อซ่าของโชเฟ่อร์——เกี่ยวกับสมุดบันทึก—สำนักงานหนังสือพิมพ์——กิจการพิมพ์——นาฑีละ ๕๐๐ ฉบับ ... ... หน้า ๔๕๖—๔๗๕

□

น้องสาวคนสวยของนายอาวังกาส——ผันถึงโฟลีส์แบร์แยต์——ถนนมหาเศรษฐี—ไปถึงสถานมหรสพโฟลีส์แบร์แยต์—ห้องโถงอันสง่างาม——เจ้าพนักงานขายของในเครื่องแบบงามหรู——หนังสือภาพ... ... ... หน้า ๔๗๖—๔๙๑

□

ความตื่นตา, ตื่นใจ, และตื่นเต้น—แนะนำดาราโฟลีส์แบร์แยต์—'ความบ้า ๆ บอ ๆ อย่างหนึ่งอย่างใด'——โป๊หรือศิลป?——ฉากอุทยานสโมสรที่กรังด์ทริอานอง — ฉากเมืองเวนิซ — นางเดียวในหลายบุรุษ ... ... หน้า ๔๙๒—๕๐๑

□

เกี่ยวกับ"นางเปลือย"—ฉากราตรีแวร์ซายส์—ฉากอากาศยาน จากฟากฟ้าสุราลัย——ปารีสพิศวาท——นางฟ้าเสวตเตอร์สี่แดง ——มัวริเซ่เบิ้นผู้หญิงที่ไม่ได้สติ——เพื่อนสาวชาวไทยในปารีส ... ... หน้า ๕๐๒—๕๑๗

□

ดิพาร์ตเม้นท์ในถิ่นฮาร์ฟคอมาแดง—คาวารีลาฟาแยต์— บันได เลื่อน—— แผนกของเด็กเล่นอันน่าดู——ดิพาร์ตเม้นท์แปร์ตอง ——พลตรีไชย ประทีปะเสน เอกอัคราชฑูตที่ เชสลอรังต์—— ... ... หน้า ๕๑๘—๕๒๕

□

การเสิฟอาหารอันน่าแปลกใจ—— เมอร์สิเยอร์ หลุย เลอลิอูซ์ ประธานกรรมการ แอร์ฟรองซ์ —— ไปชมโรงงานแอร์ฟรองซ์ —ตลาดบำเพ็ญบุญ—ไปรับประทานอาหารค่ำและดูระบำที่ลิโด้ ... ... หน้า ๕๒๖—๕๔๓

□

"ตากล้อง" หญิงประจำลิโด้——เกี่ยวกับหอยโข่ง——เวทีฟลอร์ โชว์อันกว้างขวาง——ความปรารถนาหรือความหื่นกระหาย — การแสดงอันยอดเยี่ยมทั้งหมดของลิโด้ตลอดจนแสงสี ... หน้า ... ... ๕๔๔—๕๕๘

□

ย่องในราตรี – สาวผมแดงชื่อซิโมนผู้ไม่มีอาลัยอาวรณ์ – คุณควงบินไปกรุงลอนดอน – ไปล้างผลาญเงินกันเล่น – ร้านขายเสื้อฟลาแนลด์ – ไปมองฟอร์ดกินข้าวกลางวัน – เล่นเกมแปลกๆ

... ... หน้า ๕๕๖–๕๗๕

□

อุโมงค์ใหญ่สำหรับรถยนตร์ – อาหารไทยที่สถานเอกอัครราชฑูต ผีมือคุณฟูเกียรติ – ไปกาแฟเดอลาแปซ์ – ถิ่นมาเดอแลง – กุยปารีส – ย่านบีกาดอิกที – ไปเยี่ยมสถานเอกอัครราชฑูตอีกครั้งหนึ่ง.... .... หน้า ๕๗๖–๖๑๖

□

หนังสือพิมพ์พิกาโรวิจารณ์การเมืองของเมืองไทย – ร้านมังกรทอง – ชิ้นหอไอเฟล – เตรียมกลับเมืองไทย – ลาก่อนปารีส

... .หน้า ๖๑๗–๖๓๕

□

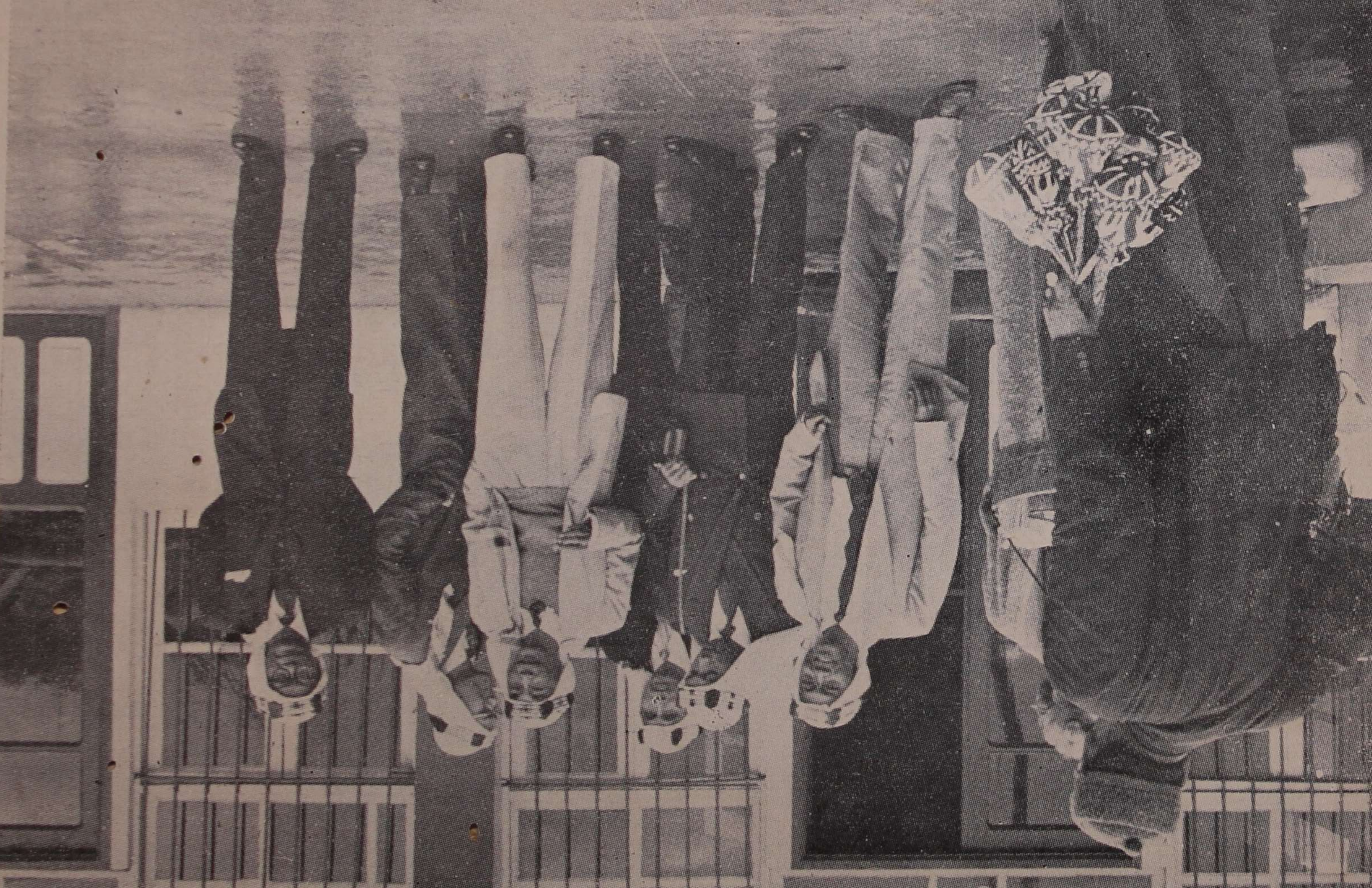

□ สารบาญภาพ □

เรียงตามลำดับของภาพซึ่งไม่มีหมายเลข

□ นายควง อภัยวงศ์ ขี่อูฐที่เมืองบัลเบคในประเทศลิบะนัน
□ คนไทยทั้ง ๖ ที่หน้าภัตตาคาร “แอค์ล” ในประเทศลิบะนัน
□ ผู้เขียนก็กลายเป็นอาหรับไปด้วยเหมือนกัน
□ เทวสถานแห่งหนึ่งในบัลเบค, ลิบะนัน
□ ผู้เขียนกับมิสริต้า แท้บเล้ตเกรานว์โฮสเตสส์ของแอร์ฟรองซ์
□ ที่หน้าประตูชัย ซึ่งทหารไทยสมัยสงครามโลกเคยเดินพาเรตรอดไป
□ ไต้หอไอเฟล
□ บนหอไอเฟล
□ ที่โทรกาเดโร
□ เมืองนีซในริเวียร่า
□ กับนายควง อภัยวงศ์ ที่โฮเต็ล “รูห์ล” เมืองนีซ
□ ส่วนหนึ่งที่พระราชวังโมนาโก
□ นายควง อภัยวงศ์ เดินดุ่มในเมืองนีซ
□ รัฐโมนาโก
□ คาสิโน ที่มอนตีคาโล
□ รัฐโมนาโก
□ หน้าพระราชวังโมนาโก
□ ทรรศนะภาพจากเมืองกานส์
□ ในรัฐโมนาโก
□ อาหารกลางวันที่เมืองมังตองติดพรมแดนอิตาลี
□ เมืองมังตอง
□ นางระบำที่ “ลิโด้”
□ นางระบำที่ “โฟลีล์แบร์แยต์” ถ่ายหลังโรงกำลังอ่านหนังสือพิมพ์ “พี่กาโร” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ลงบทความวิจารณ์การเมืองเมืองไทยอย่างเสียหาย
□ นางระบำที่ “โฟลีล์แบร์แยต์”
□ นางระบำที่ “ลิโด้”
□ นางระบำที่ “ลิโด้”

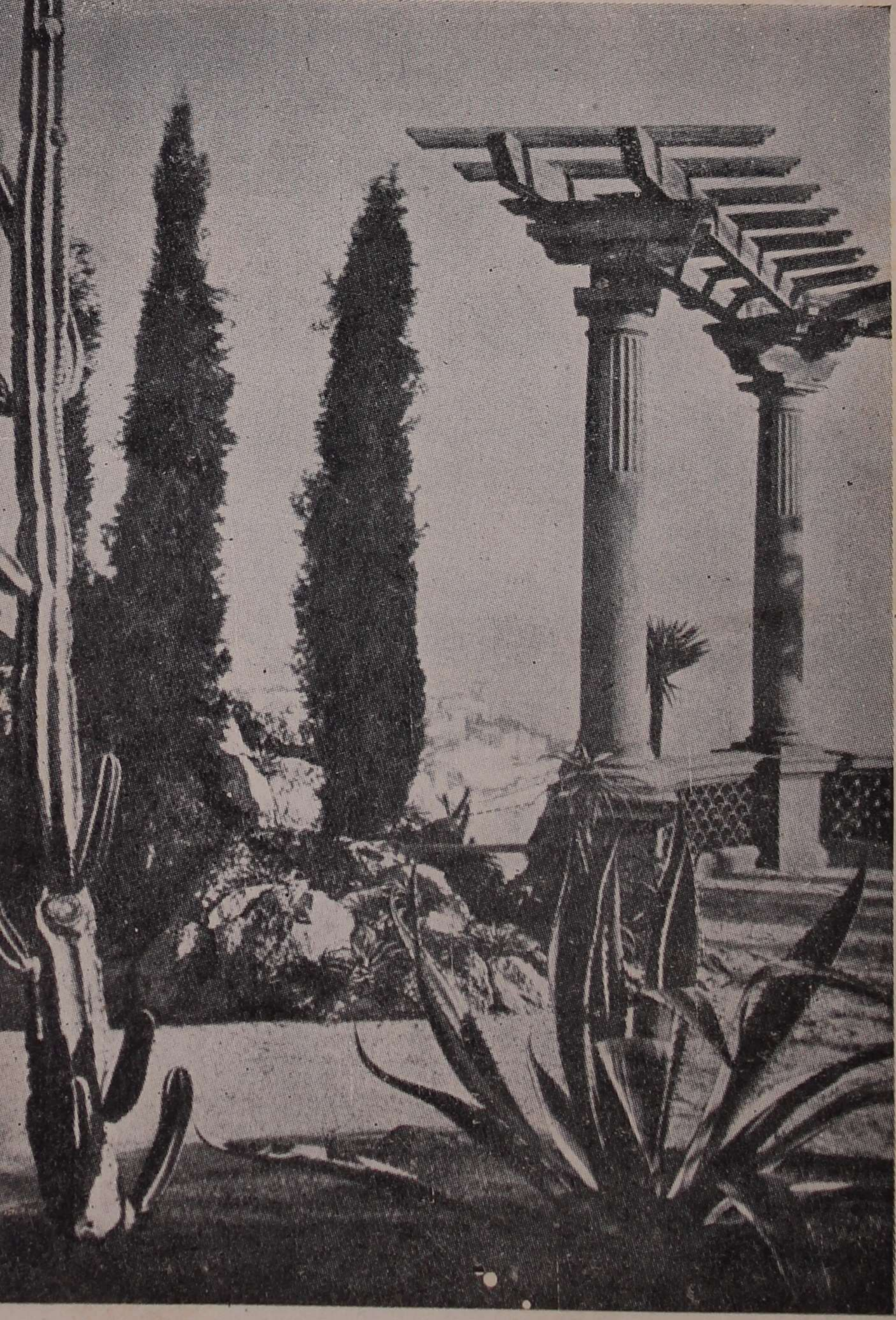

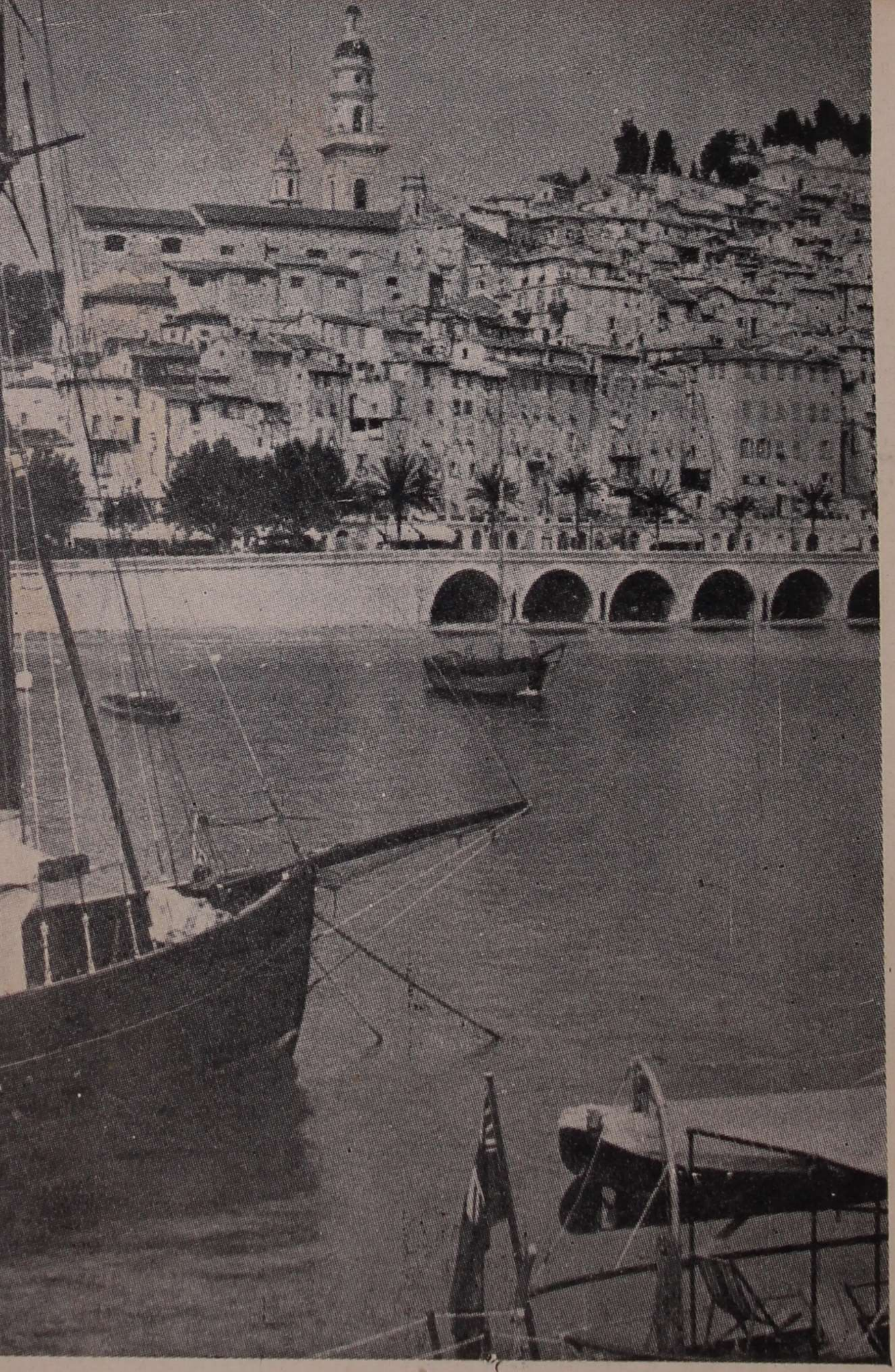

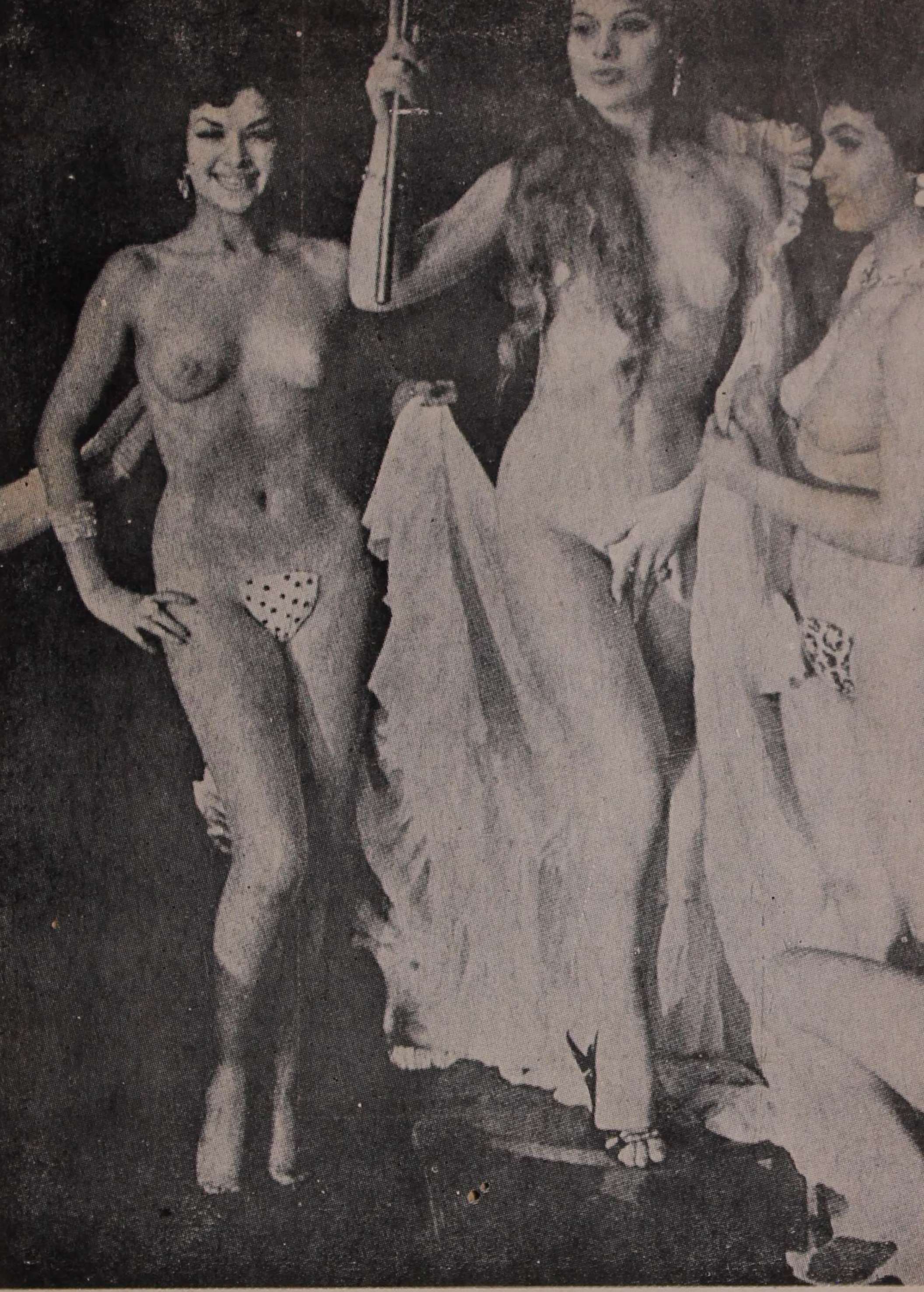

A GRANDE ÉPREUVE DES ÉTATS UNIS
IGARO
20
Gin Sour

...เยี่ยมเลิบะนัน

บริษัทการบิน Air France โดยนาย Jacques Blondeau ผู้แทนประจำประเทศไทย กับสำนักงาน World Travel Service โดย นายกุศะ บันยารชุน กรรมการผู้จัดการ ได้ร่วมมือกันเชิญคนไทยกลุ่มหนึ่ง เป็นแขกพิเศษไปเยือนกรุงปารีส, ประเทศฝรั่งเศส เนื่องในโอกาสเปิดสายการบินโตเกียว-กรุงเทพฯ-ปารีส ด้วยเครื่องบิน Super Constellation เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ คนไทยกลุ่มนี้ประกอบด้วย:—

๑. นายควง อภัยวงศ์, ๒. นาวาอากาศโท สนั่น สังขจันทร์ ผู้อำนวยการการบินพลเรือน, ๓. พ.ต. ทวิช บุณยวัฒน์ ผู้ช่วยเลขานุการกระทรวงเศรษฐการ, ๔. นายสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม หัวหน้าแผนกเปิดเมล์ต่างประเทศ กรมไปรษณีย์โทรเลข, ๕. นายประสัตถ์ บันยารชุน ผู้แทนสำนักงาน World Travel Service, ๖. นายปลั่ง พลอยพรหม บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ Bangkok Tribune และ ๗. ข้าพเจ้าเอง

แต่ผู้ที่ได้เกียรติเป็นแขกพิเศษในคราวนี้ นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็คือ นายจัง เยโรนิมี ทูตการค้าของรัฐบาลฝรั่งเศสประจำประเทศไทย ได้ร่วมเดินทางไปพร้อมกัน ดังนั้นแขกพิเศษของ Air France ซึ่งไปจากประเทศไทย จึงมีจำนวน ๙ คนพอดี ๆ

ตามแผนการณ์แต่เดิมนั้น ประเทศลิบะนันหาใช่จุดใดจุดหนึ่งในการที่เครื่องบินจะร่อนลงให้ผู้โดยสารท่องเที่ยว หรือแวะเติมน้ำมันเชื้อเพลิงไม่ Super Constellation แบบ Lockheed ถูกขนจากสนามบินดอนเมืองเมื่อเวลา ๒๓.๓๐ น. ของวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน มุ่งตรงไปยังการาจี, ปากีสถาน..... เปล่า! ไม่ใช่เพื่อไปพักผ่อนนอนหลับอะไรหรอก หามิได้, หากร่อนลงเติมน้ำมันเชื้อเพลิง และเพื่อยืดเส้นยืดสายเล่นแก้ขัดยอกหลังไหล่ จากการที่ได้นั่งฟังเสียงเครื่องยนต์กระหึ่มฟ้ามาเป็นเวลาตั้งร่วม ๘ ชั่วโมง แลออกไปภายนอกเห็นแต่ฉากฟ้าดำมืด หาอะไรพอที่จะมาเยียวยานัยน์ตาของพวกเราให้สบายขึ้นมิได้เลย

นกยักษ์เครื่องยนต์พาพวกเรามาถึงการาจี เมื่อเวลา ๕.๒๕ น. อีกไม่กี่นาทีก็ใกล้จะรุ่งอรุณอยู่แล้ว ข้าพเจ้าเป็น

คนแรกที่ตื่นเต้นอยู่สักหน่อย ทั้งๆ ที่นึกขันอยู่ลำพังคนเดียวว่า ข้าพเจ้าจะตื่นเต้นไปเพื่อประสงค์ใด และทั้งๆ ที่การาจ์ ก็ไม่มีอะไรเลยสักนิดเดียวในตอนนั้นที่เห็น อันจะทำให้รู้สึกตื่นเต้น แต่ที่ข้าพเจ้าตื่นเต้นนั้น อาจเป็นเพราะข้าพเจ้าไม่เคยย่างลงไปเหยียบบนแผ่นดิน ซึ่งไม่ใช่แผ่นดินเมืองไทยมาแต่ก่อน กระมัง ความตื่นเต้นจึงเกิดขึ้นชั่วขณะแรกที่ได้เหยียบลงไปบนแผ่นดินของคนอื่นนับเป็นครั้งแรกในชีวิต

พ้นสางขึ้นเช็กน้อย ก่อนที่รถบัสของ Air France จะนำพวกเราไปยังที่พักซึ่งจัดเตรียมไว้รับรอง ที่พักที่กล่าวถึงนี้ไม่ใช่โฮเต็ล แต่เป็นที่พักรับประทานน้ำชากาแฟอาหารเช้าห่างจาก Air Port ประมาณรถวิ่งสัก ๕ นาทีกว่าๆ เป็นตึกแถวชั้นเดียวสามด้านหันเหน้าข้าหากัน ตรงกลางเป็นลานดินปลูกไม้ดอกไว้พอให้รู้ว่าตรงนั้นเป็นที่สำหรับปลูกต้นไม้เท่านั้น ที่รับประทานน้ำชากาแฟนั้น ตรงทางเข้ามีป้ายแผ่นหนึ่งห้อยไว้ตรงชายคา มีรูปเครื่องหมายม้าน้ำบิน ของบริษัท Air France เขียนเป็นตัวหนังสือไว้ว่า Auberge De France หรือจะปุโลปุเลแปลเป็นภาษาไทยก็อาจได้ความว่า ที่พักผู้โดยสารเครื่องบินของ Air France นั่นเอง.

อันที่จริงเวลานั้น พระอาทิตย์ทอแสงรำไรขึ้นมาบ้างแล้ว นึกถึงตอนที่ยังอยู่ในกรุงเทพพระมหานครบวรทวาราวดีของเราแล้วข้าพเจ้ายังนอนไม่ตื่นแน่ ต่อให้ไก่อูบินมาเกาะขอบหน้าต่างสามตัวขันเอ้กอเอ้ก ๆ ๆ ๆ ประชันกัน ข้าพเจ้าก็คงไม่ยอมลุก แต่เดี๋ยวนี้การาจีข้าพเจ้ากำลังจะจัดการกับเจ้าไข่ดาวและกาแฟ ซึ่งเจ้าบ๋อยแขกรูปร่างหน้าตาไม่สู้สอาดนำมาเสิฟให้ ข้าพเจ้าดูนาฬิกาข้อมือก็พบว่า เวลาที่กรุงเทพ ฯ นั้นตอกเข้าไป ๙ น. แล้ว แต่ที่การาจีเพิ่งจะ ๗ น. เท่านั้น ห่างกันตั้ง ๒ ชั่วโมง เพียงชั่วระยะเวลาที่บินมาแวะลงเพียงสถานีการบินแห่งเดียว

ขณะที่นั่งล้อมโต๊ะน้ำชาอาหารเช้า และกำลังจัดการอาหารเช้ากับไข่ดาวขนมปังอยู่นั้นเอง อาบังฮัดฉาหนวดเคราหยุ่มย่ามคนหนึ่ง ก็กรากเข้ามาหาเราทันที พร้อมกับวางโปสการ์ดปึกหนึ่งลงบนโต๊ะ พวกเราต่างรีบหยิบกันดูคนละแผ่นสองแผ่น โปสการ์ดเหล่านี้เป็นรูปถ่ายมีติกรามบ้านช่องที่สำคัญ ๆ ของการาจีและเมืองต่าง ๆ ของปากีสถาน บางภาพก็ถ่ายรูปตาแก่ไม่ใส่เสื้อนั่งจักสานกะบุงอะไรอยู่ก็ไม่รู้ ภาพที่พอจะดูได้เห็นจะเป็นรูปทะเลเมื่อยามพระอาทิตย์จะลับขอบฟ้า

อยู่นั่นแหละ ข้าพเจ้าเลือกได้ภาพที่เห็นว่าเข้าทีกว่าเพื่อนไว้สามแผ่น นึกในใจว่าอาบังฮัดฉานั่นแกคงมีใจศรัทธาเอามาให้เพื่อประชาสัมพันธ์บ้านเมืองของแก แต่ที่ไหนได้หมอหนวดเฟิมนั่นยังกะรู้ว่าเราจะไปปารีสกัน เลยบอกว่าไอ้สามแผ่นที่ข้าพเจ้าเลือกวางไว้เป็นพิเศษนั้น คิดเพียงแผ่นละ ๑๐๐ ฟรังค์เท่านั้นเลยตกลงว่าเลิกกันไป

แสงแดดกล้าขึ้นเมื่อพวกเรารับประทานอาหารเช้าเสร็จออกมาเดินเตร่ไปเตร่มาอยู่แถวนั้น ข้าพเจ้าได้บอกมาแต่แรกแล้วว่า ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าเหยียบลงบนผืนแผ่นดินของคนอื่นซึ่งไม่ใช่ของข้าพเจ้า ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องพินิจพิจารณาดูให้รู้แน่ว่าแผ่นดินของเขาเป็นอย่างไร

แต่แผ่นดินจะเป็นของใครก็ตาม มันก็คือแผ่นดินเหมือน ๆ กันไปหมดนั่นแหละ จะผิดแผกแตกต่างกันอยู่ก็ตรงที่ของใครจะดีกว่าของใครตรงการบูรณะเท่านั้น บริเวณนั้นสกปรก คละคลุ้งด้วยฝุ่นละออง ลานกว้างที่ปลูกต้นไม้ดอกก็ไม่ได้เทคอนกรีตหรือแม้โรยหินไว้ มันจึงกลายเป็นแผ่นดินซึ่งฝุ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เดียว จะแลเหลียวไปทางไหนหาพบสิ่งที่เจริญตาเจริญใจไม่ได้เลย นอกจากความสดชื่นของ

แสงแดดที่ผ่านมากระทบเข้ากับใบหน้าของเพื่อน ๆ ชาวไทยเราเท่านั้น

เรานั่งรถบัสคันเก่ากลับไปยัง Air Port รับหนังสือเดินทางซึ่งเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเขาช่วยเอาไปเก็บรักษาไว้ให้ชั่วโมงครึ่ง แล้วก็เดินออกตรงไปยังเครื่องบินซึ่งจอดรออยู่ เหลียวหลังมาดู Air Port ของการาจีอีกทีหนึ่ง ไม่เห็นมีอะไรน่าติดใจเลยสักนิดเดียว พูดถึงสถานีการบินหรือท่าอากาศยานแล้ว ว่ากันตามจริง, ท่าอากาศยานนั้นสำคัญอยู่เหมือนกัน ไม่ว่าที่ไหนควรจะสร้างให้งามสง่าน่าดู เพราะเป็นที่ซึ่งผู้โดยสารเครื่องบินผ่านไปมาระหว่างประเทศ จะได้แลเห็นความเจริญของบ้านเมืองส่วนหนึ่ง ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นการเยี่ยมเยียนเพียงชั่วโมงครึ่งอย่างที่พวกเราแวะลงไปนั้น ก็ยังดีกว่าจะปล่อยให้ซอมซ่อไม่เข้าท่า อย่างท่าอากาศยานของการาจีที่ข้าพเจ้าได้ประสพพบเห็นอยู่ ผิดกันคนละโยชน์สองโยชน์กับท่าอากาศยานดอนเมืองไทยแลนด์ของเราอย่างลิบลับ

เจ้านกยักษ์ตัวเก่าพาเราร่อนขึ้นสู่ท้องฟ้า ตรงกับเวลาแขกการาจีปากีสถาน ๗.๓๕ น. หรือตรงกับเวลาไทย ๙.๓๕ น. พอดี จากการาจีมุ่งสู่เตหะรานของเปอร์เซียต่อไป

Air Hostess กระจายเสียงแจ่วของเธอให้ทราบทั่วกันว่าระยะทางบินจากการาจีถึงท่าอากาศยานเมห์ราบัด (Mehrabad) กรุงเตหะรานนั้นถึง ๑๙๒๘ กิโลเมตร และเครื่องบินจะใช้เวลาบินถึง ๖ ชั่วโมง จะถึงที่นั่นราว ๆ บ่ายโมงกว่า ๆ เจ้าพนักงานหญิงบนนภาวิถีเจ้าของเสียงใสแจ่วผู้นั้น ข้าพเจ้าอยากพูดตรง ๆ ว่า ไม่แต่จะแจ่วเฉพาะเสียงของเธอเท่านั้นดอก ยิ่งมองตรงไหนก็ยิ่งแจ่วตรงนั้น ไม่รู้ว่าบริษัท Air France ไปเลือกสรรเอาสาวที่ไหนมา ช่างน่าภูมิใจเหลือเกิน

..... ท่านผู้อ่านโปรดอย่าคิดว่าข้าพเจ้าเป็นอะไรไปเลย ถ้าของเขาไม่ดีจริง ๆ แล้ว จะต้องมาพูดถึงทำไม Air Hostess ของเขาบริการแก่ผู้โดยสารทุกคน เท่าที่จะพึงกระทำได้ทุกอย่าง ข้าพเจ้าหมายถึงการให้ความสดวกแก่ผู้โดยสารนั่นเอง ใครจะต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งขอให้บอกอย่าได้เกรงใจ จะกินจะอยู่อย่างไรเรียกจากเธอได้ตามสบาย, ขออย่างเดียวอย่าให้ถึงขนาดวานเกาหลังเกาไหล่ แล้วนั่งทำตาประหลับประเหลือกคิดอย่างนั้นอย่างนี้ละก้อใช้ได้ทั้งนั้น.....

ความจริงสายการบินของ Air France จากการาจีนั้น นอกจากจะมุ่งตรงไปยังเตหะรานแล้ว ยังมีอีกสายหนึ่งจากการาจีไปแบกดัด แต่ของเราไปเตหะรานเลย เห็นจะเป็นเพราะเขาต้องการจะให้พวกเราได้ยลโฉมผู้หญิงแขกที่สวยที่สุดในโลกก็อาจเป็นได้ จึงแทนที่จะแวะลงที่แบกดัด เขาจึงใช้การบินสายการาจี—เตหะราน แทน

เราบินข้ามภูเขาเลากาทะเลทรายห้วยละหารธารน้ำมากับหมู่เมฆ เครื่องบินพาเราหล่นลงหลุมอากาศบ้างเป็นครั้งคราว เส้นทางนั้นบินข้ามเมืองบัญจากัวร์เป็นเมืองแรก เมืองนี้อยู่ทางภาคเหนือของปากีสถานนั่นเอง แล้วจึงข้ามเมืองซาหะดานในแคว้นอิหร่าน ข้ามไปเมืองชูราห์, เมืองเบียซา, และข้ามทะเลทรายผืนกว้างสุดลูกหูลูกตาแล้วนั่นแหละ จึงถึงเตหะราน ณ ท่าอากาศยานเมห์ราบัด ที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงเมื่อตะกี้

จริงดังที่ แม่สาวสวย พนักงานภาวิถี เสียงใสผู้นั้นบอก เครื่องบินใช้เวลาบิน ๖ ชั่วโมงพอดี ๆ ใบพัดทั้ง ๔ เครื่องยนต์หยุดสนิท เมื่อข้าพเจ้าพบเวลาที่นาฬิกาข้อมือ ๑๕.๓๕ น. แต่เวลาที่นาฬิกาของข้าพเจ้านั้นเป็นเวลาไทย ถ้าคิดเป็นเวลา

แขกเตหะรานแล้ว ก็จะตรงกับ ๑๓.๓๕ น. การที่ข้าพเจ้าใช้เวลาไทยไม่หมุนเข็มตามเวลาแขกไปด้วยนั้น ก็เพราะเพื่อจะให้รู้ว่าเดี๋ยวนี้ทางบ้านในกรุงเทพฯ เขากำลังทำอะไรกันอยู่ ใจมันอดเป็นห่วงไม่ได้ ยิ่งถ้าห่างออกไปไกลจนถึงกรุงปารีสจุดหมายปลายทางด้วยแล้ว เวลาก็ยิ่งห่างไกลจากกันออกไปเป็นอันมาก

รู้สึกทันทีทันใดว่าหนาวสะท้านเย็นเยียบไปทุกขุมขนในก้าวแรกที่โผล่ออกมาจากเครื่องบิน ไม่นึกมาก่อนเลยว่าจะต้องมาพบอากาศหนาวเข้าทันทีทันใดเช่นนั้น เลยไม่ได้พาเอาเสื้อคลุมกันหนาวลงด้วย พอลงมาเหยียบพื้นสนามบินคอนกรีตเข้ายิ่งหนาวใหญ่ ลมพัดมาปะทะผิวหน้าจนชาไปหมด หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ คุณควง อภัยวงศ์ เดินนำหน้าแล้วชี้ให้ดูยอดเขาที่แลเห็นอยู่ข้างหลังว่า มันมีหิมะปกคลุมไปทั่ว คุณประสัตถ์ บันยารชุน เหลียวมองดูทะเลทรายอันเวิ้งว้างทางด้านหนึ่งแล้วถามข้าพเจ้าว่าหนาวไหม แม้ว่าข้าพเจ้าไม่ตอบคุณประสัตถ์ ก็คงรู้อยู่แล้ว

หนังสือเดินทาง ของเราถูก เรียกไป เก็บรักษาไว้ให้ชั่วคราวอีกพักหนึ่งในชั่วขณะที่เราลงมาพัก แต่ก่อนที่จะลงมา

จากเครื่องบิน เราได้รับบัตรแจกสำหรับผู้โดยสารใช้ในการดื่มน้ำชากาแฟมาก่อนแล้ว เราจึงพากันไปห้องน้ำชาของท่าอากาศยานแห่งนั้นซึ่งโอ่โถงพอสมควร หรูหรากว่าที่เคยผ่านมาจากการาจิเป็นอันมากราวฟ้ากับดิน

ที่ท่าอากาศยานเมหิราบัดกรุงเตหะรานนี้คึกคักมาก ผู้คนเดินกันให้สับสนอลหม่าน ข้าพเจ้าเลยพลอยกระปรี้กระเปร่าขึ้นบ้าง แม้ว่าอากาศจะเย็นเยียบอยู่ก็ตาม แต่บรรยากาศมันสดชื่นชื่นพิลึก มันสดชื่นเข้าไปถึงขั้วหัวใจนั่นเทียว อะไรเล่าที่ทำให้เกิดความสดชื่นชื่นจากบรรยากาศเหล่านั้น อีกสักครู่ท่านก็คงรู้

บริเวณทั่วไปนั้น เขาทำเป็นสวนดอกไม้สองข้างทางที่เป็นถนนเรียบไปสู่ตึกตระหง่านของที่พักผู้โดยสาร ข้าพเจ้าสังเกตุเห็นต้นไม้สีเขียวชอุ่ม, ต้นสนสูงชลูดใบเป็นฝอย ดอกบานชื่นซ้อน และดอกเบญจมาศดอกใหญ่หลากสี ปลูกสลับกันไปกับยี่โถขาวตลอดสองฟากถนน ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำนุบำรุงสถานที่ของเขาได้รับความเอาใจใส่มาก ไม่มีสิ่งใดที่รกรุงรังน่าเกลียดเลยแม้แต่น้อย การปลูกต้นไม้ก็ปลูกเป็นระเบียบตัดขลิบให้สวยงามเป็นพุ่มพฤกษ์รูปต่างๆน่าดูผิดกันกับที่การาจีที่ผ่านมาเมื่อตอนเช้าอย่างเหลือสติกำลังที่เดียว

ข้าพเจ้าควรจะขอบใจ Air France สักพันครั้งในการที่มาแวะลงเตหะรานนี้ เพราะว่าข้าพเจ้าได้พบเห็นสิ่งที่แปลกและใหม่ที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้าหลายอย่าง ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่เห็นยอดเขาซึ่งปกคลุมด้วยหิมะสีขาว, ทะเลทราย, ดอกเบ็ญจมาศงาม ๆ หลากสี, ต้นสนสูงชลูดที่ไม่มีในเมืองไทย และ.... และ...ผู้หญิงแขกผิวขาวละเอียดที่สุดใน บรรดาหญิงที่เรียกว่าแขก ๆ ๆ ๆ ทั้งหลายในโลก

ในห้องน้ำชาอันโอ่โถงนั้นเขาติดภาพโฆษณาของบริษัทการบินต่าง ๆ ไปทั่ว มุมห้องด้านขวามือทางเข้า ตั้งตู้โชว์สินค้าพื้นเมือง ซึ่งดูไปดูมาพบสินค้าญี่ปุ่นเข้าหลายอย่าง เช่น สร้อยไข่มุกด์และตุ๊กตาเป็นต้น เมื่อเห็นไข่มุกด์มาขึ้นสินค้าโชว์ของเตหะรานเช่า แปลกใจตั้งแต่แรกเห็นว่า เปอร์เซียมีหอยมุกด์กะเขาด้วยหรือ ทางด้านสุดของห้องออกไป เป็นสตอลด์เล็ก ๆ วางหนังสือแม็กกาซีนต่าง ๆ ขาย มีทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสตลอดจนสิ่งของกระจุกกระจิก เช่น แปรงสีฟัน, ยาสีฟัน แม้แต่ไพ่ป๊อกก็ยังมีขายให้อีกด้วย ส่วนทางด้านขวาออกไปอีกนั้นเป็นบาร์เหล้า ท่านผู้ใดใครจะต้องการ

ดื่มชนิดไหนมีให้เลือก เว้นแต่ต้องเฉ่งทรัพย์สด จะเอาบัตร
น้ำชากาแฟไปชิมเบ็นวิสกี้นั้นเห็นทีจะหมดหวัง

ทุก ๆ โต๊ะมีผู้คนนั่งกันเต็ม ทั้งผู้มาและผู้จะไปต่างถิ่น
คุณควง อภัยวงศ์ พูดอย่างเบิดอกเลยว่า ผู้หญิงที่เตหะรานนี่
แหละสวยที่สุด พร้อมกับชี้แจงให้พวกเรารู้กันว่า ในประเทศ
เปอร์เซียนมีอยู่สองอย่างคือ ผู้หญิงและพรม

คุณควงมิได้ชี้แจงแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังชี้ให้ดูผู้
หญิงเปอร์เซียนอีกหลายคนเสียด้วย แม้จะไม่ได้ชี้ด้วยนิ้ว พวก
เราก็รู้กันด้วยสายตา จริงอยู่, ผู้หญิงสาวและไม่สาวหลาย
คน แต่งตัวแบบพื้นเมืองเพื่อรักษาขนบประเพณีของหล่อน
นั่นคือสวมกระโปรงสีดำหลวมโพรก ไม่ได้รูปร่างแต่อย่างใด
ซ้ำยังคลุมศีรษะ ด้วยผ้าผืนเดียวกันเข้าไว้อย่าง มิดชิดอีกด้วย
เจาะเบ็นช่องไว้แค่จมูกอันโด่งเป็นสันกับดวงตาเท่านั้น แต่แม้
กระนั้นก็ตาม เราก็ยังพบว่าคำกล่าวของคุณควง อภัยวงศ์
นั้นถูกต้องถ่องแท้เหลือเกิน ดวงตาทุกคู่ของหล่อนที่เราได้เห็น
ล้วนแต่มีขนตาอันงอนงาม และคิ้วดกเบ็นมันขลับดำสนิทนั้น
เหมือนขนกาน้ำ ช่างงามอะไรเช่นนั้น

ก็ทำไมคุณควงจะพูดอย่างเบียดอกไม่ได้เล่า กะอีเรื่องผู้หญิงเปอร์เซียน เรื่องใหญ่เรื่องโตขนาดรัฐบาลญี่ปุ่นครั้งมหาสงคราม เอเซีย บูรพา สบัดร้อน สบัดหนาว ก็ยัง เคยพูด มา เรื่องอะไรต่ออะไรในวงการเมืองของไทย ๆ เรานี่แหละ ก็ยังเคยพูดเสียจนคนหกชะเมน ตีลังกา หน้าดำหน้าแดง ไปหลายคนแล้วดังที่เคยรู้ ๆ กันอยู่

ข้าพเจ้าได้รับทราบว่า คุณควงเคยมาพักอยู่ในกรุงเตหะรานนี้ในสมัยก่อน และเล่าให้ฟังว่า ในเมืองเขาสนุกพอใช้ ทำให้นึกอยากเข้าไปชิมมาทันที แต่ไม่มีโอกาสเพราะอีกไม่กี่นาฬิข้างหน้าที่จะถึงนั้น เจ้านกยักษ์เครื่องยนต์นั้นก็จะพาพวกเราถลาร่อนไปยังกรุงโรมของประเทศอิตาลีเสียแล้ว

อดย้อนไปพูดถึงเรื่องผู้หญิงแขกสาวสวยอีกไม่ได้ ใครคนหนึ่ง ใน พวกเรา ที่นั่ง ล้อมวง กันอยู่จะเป็น คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม หรือ คุณทวิช บุณยวัฒน์, หรือใครจำไม่ได้ถนัดนักบอกว่า ถ้ามีโอกาสก็จะผังรกผังรากอยู่ที่เตหะรานนี้เสียเลย หมายถึงมีลูกมีเมียเป็นแขกอยู่เสียที่นี่แหละ มันคงจะดีพิลึก

ใครไม่รู้ค้านว่า จะเป็นไปได้ยังไงกัน ระหว่างแขกกับไทยต่างศาสนา พอเสียงค้านจบลงทันใด ข้าพเจ้าก็ได้ยินคุณควงเบิดอกอีกว่า "อันความรักนั้นย่อมไม่มีพรมแดนนะคุณนะ"

จริงละซี— ความรักไม่มีพรมแดน เดียวนี้ปรัชญารักของคุณควง อภัยวงศ์ ก็ได้เริ่มต้นขึ้นแล้วที่กรุงเตหะรานี่เอง ดังนั้น เราจึงได้พังคารมจากปรัชญารักของหัวหน้าฝ่ายค้านการเมืองของประเทศไทย ซึ่งเทนนี่สันนักปรัชญารักตัวฉกของโลกทำอะไรไม่ได้เลยว่า อันความรักนั้นเป็นสิ่งที่ห้ามและหวงแหนกันไม่ได้ แม้จะต่างชาติศาสนากัน อย่างไรก็ตาม แม้จะอยู่คนละมุมโลกสุดขอบฟ้า คนเราลงมันจะต้องมารักกันแล้ว หนีกันไปไม่พ้นดอก มันต้องร่วมเรียงเคียงหมอนกันจนได้

กระแสความจากปรัชญารักของคุณควง อภัยวงศ์ ที่กรุงเตหะรานนั้น มีอรรถาธิบายต่อไปว่า ตามตำหรับตำราของชาวจีนแต่ดั้งเดิมมานั้น เคยได้ยินมาว่า เทวดาเง็กเซียนฮ่องเต้หรือองค์ใดองค์หนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่สร้างโลกมนุษย์ให้อยู่เป็นสุขนั้น ต้องทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่งคือ การสร้างให้หญิง

และชายได้เป็นเนื้อคู่กัน วิธีสร้างเนื้อคู่ก็คือ ทำตุ๊กตาคู่หญิงชายไว้เป็นคู่ ๆ คู่หนึ่ง ๆ ผูกไหมพรมสีเดียวกันไว้เป็นเครื่องหมายว่าเป็นคู่เดียวกัน แล้วโยนตุ๊กตาเหล่านั้นมายังโลกมนุษย์ คู่หนึ่งคู่ใดจะตกลงมาพลัดพรากจากกันไปอยู่แห่งหนตำบลใดก็ตาม แม้จะอยู่ห่างไกลกันจนสุดขอบฟ้ากระยาหงัน ก็จะต้องไปบรรจบพบกันเข้าจนได้ เพราะหญิงชายที่จะมาเป็นคู่กันนั้นก็คือตุ๊กตาที่มีไหมพรมสีเดียวกันนั่นเอง ตุ๊กตาผู้หญิงที่ตกลงมาในโลกมนุษย์อาจมาเกิดเป็นแขกเปอร์เซียน แต่คู่ของเธออาจตกลงมาก้นจำเบ้าอยู่ในไทยแลนด์ก็ได้

"มันหนีกันไม่พ้นหรอก คุณเอ๋ย!" คุณควงทิ้งท้าย

ปรัชญารักจากคุณควง อภัยวงศ์ ทำความดื่มด่ำให้แก่พวกเราอย่างประหลาด ข้าพเจ้าได้รับความรู้ใหม่ว่า คุณควงนั้นคงจะชื่นชอบชาอยู่มากทีเดียว สำหรับเรื่องที่เกี่ยวแก่ความรักในสมัยเมื่อยังหนุ่มรุ่นกระทง ยิ่งดูไป—ดูไป ก็ชักจะศรัทธายิ่งขึ้นทุกที ข้าพเจ้าเชื่อใจเหลือเกินว่า หัวหน้าพรรคฝ่ายค้านผู้นี้ เมื่อครั้งยังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยเลยอง, ฝรั่งเศส คงจะหล่อเอาการอยู่ แฟน ๆ คงตรอมกันเกรียว เพราะผีปากจากปรัชญารักของเขาคงคมบาดหัวใจผู้หญิงไม่ใช่เล่น

ผ้นห้องน้ำชาที่เรานั่งอยู่นั้น ปูด้วยพรมเปอร์เซียนอันล้ำค่า แต่เอาด้านหน้ากลับไปไว้ข้างล่าง ซ่อนลวดลายและเนื้อพรมอันงดงามเอาไว้หมด เลยไม่ได้เห็นของดีอีกอย่างหนึ่งของเปอร์เซีย ที่เขากลับเอาของดีไปไว้ข้างล่างนั้น ความจริงก็ถูก ถ้าขืนดอแพ่งเอาไว้ข้างบน ประดาตีนเล็กตีนใหญ่ทั้งหลายก็คงจะเหยียบย่ำทำลายย่อยยับ นอกจากเวลาจะมีงานมีการอะไรใหญ่ ๆ โต ๆ จึงจะพลิกเอาลวดลายพิศดารขึ้นมาโชว์สักทีหนึ่ง เมื่อเหลียวมองออกไปทางบารเหล้า เห็นพรมผืนหนึ่งซึ่งติดไว้ข้างฝา เป็นพรมผืนเล็กไม่ใช่ผืนใหญ่อย่างที่ปูไว้กับพื้นห้อง ขนาดกว้าง ๑ เมตร ยาว ๒ เมตร ทำเป็นรูปฮาเร็มอะไรก็ไม่รู้อยู่ในท่ามกลางแสงบหลันฉาย สวยมาก ยิ่งดูก็ยิ่งเห็นจริงเห็นจังว่า เจ้าฮาเร็มนั้นมันใหญ่โตมโหฬารมิใช่ย่อย ๆ อยู่ เลยทำให้คิดเตลิดเปิดเปิงต่อไปว่า ถ้าฮาเร็มนั้นมีจริงอย่างที่เขาถักไว้ในผืนพรม ไอ้ข้างในฮาเร็มนั้นคงจะวิเศษวิเศโษมิใช่เล่น เรื่องมันก็อย่างที่รู้ ๆ กันมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์นั่นแหละ

ผู้หญิงแขกเปอร์เซียนนั้น เราจะเห็นได้สองอย่าง อย่างแรกแต่งตัวตามชนบประเพณีเช่นที่เราเห็นมาเมื่อสักครู่นี้ อีกอย่างหนึ่งก็คือแต่งตัวตามแบบผู้หญิง ชาวยุโรปสมาร์ทไปเลย เพราะผิวของหล่อนเกลี้ยงเกลาไม่หยาบกระด้าง น่าจับต้องดูบคลำไม่ต้องกลัวสดดจดไฝฝ้าราคี่อะไรเลย ส่วนพวกผู้ชายนั้นก็เหมือนผู้ชายแขกธรรมดาทั่วไป แต่เท่าที่เห็นเขาแต่งสากลกันหมด ยังไม่เคยเห็นแบบโพกผ้าหัวโตทับหมวกใบเล็ก ๆ สีแดงอย่างในภาพยนตร์เลยสักคนเดียว

ขากลับออกจากห้องน้ำชาสู่ถนนพื้นเรียบ เราผลัดการถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึกว่า อาตมานี้ก็ได้เคยมาเหยียบลงบนผืนแผ่นดินแห่งผู้หญิงสวยพรมวิเศษแล้วเหมือนกัน พอถึงประตูรั้วไม้ที่จะเข้าประตูหลังของท่าอากาศยาน เห็นหนุ่มแขกสาวแขกคู่หนึ่งยืนจูบกอดกันกลมไปกลมมา เดินเฉียดเข้าไปใกล้ ๆ นิดหนึ่ง จะว่าข้าพเจ้าประสงค์จะไปละลาบละล้วงเอาด้วยสายตาก็ไม่ใช่ แต่ใจมันอยากรู้ไปเอง นั่นแหละข้าพเจ้าจึงพบว่าหนุ่มสาวคู่นี้กอดกันอยู่ตั้งแต่ตอนที่ข้าพเจ้าพบครั้งแรกที่จะมาห้องน้ำชานั่นเอง ผัวจะจากเมีย หรือว่าเมียจะจากผัวไปแดน

ดินถิ่นไกลที่ไหน ข้าพเจ้าไม่ทราบ และไม่กล้าเข้าไปสกิดแขน ถามเขาด้วย เพราะถ้าไม่ดีข้าพเจ้าอาจได้ลมรสหมากจากกรุงเตหะรานเข้าก็ได้

เครื่องบินออกจากสนามบินช้าไป ๓๐ นาที เพราะเกิดอิหลุกขลุกขลักอะไรขึ้นมาก็ยากจะรู้ ก่อนออกจาก Air Port เราไม่ลืมที่จะเอาหนังสือเดินทางกลับไปด้วย นึกขอบใจที่เขาเอาไปเก็บรักษาไว้ให้เป็นอันมาก การเอาหนังสือเดินทางมานั้นง่ายนิดเดียว คือ Air Hostess ร้องเรียกชื่อพวกเราแต่ละคน แต่วธนไม่ได้เท่าพวกเราคนหนึ่งเข้าไปเลือกเอาที่มีตราครุฑมาทั้งหมด เพราะตราครุฑนี่พวกอื่นคงไม่มีแน่ นอกจากพวกเราเท่านั้น

วันนี้ตรงกับที่ ๒๔ พฤศจิกายน อากาศหนาวจนแทบจะชินเสียแล้ว เมื่อเดินไปสู่เครื่องบินก็ยังแลเห็นยอเขาดหิมะขาวโพลน ลมจากทะเลทรายยังพัดฉิว แต่ตอนนี้มีฝนพรมลงมาเป็นละอองฝอยพอรู้สึก เครื่องบินร่อนขึ้นสู่ฟ้าเวลาแขก ๑๕ น. พอดี บ่ายโฉมหน้ามุ่งตรงสู่กรุงโรมประเทศอิตาลีต่อไป

ความจริง เครื่องบินสี่เครื่องยนต์ ที่กำลังนำเราร่อนฟ้าอยู่ในขณะนั้น เป็นเครื่องบิน Constellation Super C. ของ Air France ซึ่งทรงประสิทธิภาพในการบินอย่างยอดเยี่ยม ทำสถิติความเร็วได้ชั่วโมงละ ๓๓๕ ไมล์ แม้จะไม่ใช่แบบ Super G. ซึ่งเป็นแบบใหม่เอี่ยมที่สุดก็ตาม ประสิทธิภาพก็เกือบเท่าเทียมกัน

แต่ระยะทางบินจากเตหะรานไปโรมนั้น เครื่องบินจะต้องผ่านท่าอากาศยานกรุงแบกดัดก่อน แล้วจึงจะถึงดามาสกัส และเบรุตก่อนจะถึงโรม แต่เครื่องบินเราไม่แวะตามสถานีต่างๆ ที่กล่าวมาเลย ซึ่งอาจจะเป็นเส้นทางบินสายใหม่ หรือจะบินตัดตรงไปโรมเลยในกรณีพิเศษก็สุดที่จะเดาถูก อย่างไรก็ตาม จากเตหะรานมาเราแน่ใจกันว่าพื้นดินที่เราจะย่างเหยียบลงไปอีกครั้งหนึ่งนั้น คือที่สถานีการบินหรือท่าอากาศยานซิอัมบีโนของกรุงโรม, ประเทศอิตาลี

จากเตหะรานเป็นต้นมา อากาศไม่สู้จะดีเท่าไรนัก รู้สึกว่าค่อนข้างเลวเสียด้วย เพราะเครื่องบินหล่นลงไปในหลุมอากาศหลายครั้งหลายคราว คุณทวิช บุณยวัฒน์ เป็นผู้แพ้

ในเรื่องนี้ ได้อาศัยเจ้าถุงกระดาษน้ำตาลที่เขาเตรียมไว้ให้พร้อมอยู่นั้นเอง เป็นเครื่องปลดปล่อยภาระทั้งหลายออกมาพูดกันอย่างไม่ต้องอ้อมค้อมก็คือ คุณทวิชเมาคลื่นอากาศนั่นเอง ข้าพเจ้าเหลือบมองดูเห็นมีหน้าซีดลงไปอย่างน่าสงสาร แต่ก็ไม่สามารถจะช่วยอะไรได้ เพราะตัวข้าพเจ้าเองก็ชุ่มสติกำลังอย่างแสนจะสุดฝืนอยู่เหมือนกัน ผิดกันกับคุณประสัตถ์บันยารชุน ซึ่งได้เปรียบกว่าใครทั้งหมด จะเป็นหลุมอากาศสักกี่หลุม คลื่นอากาศจะอาละวาดอย่างไรก็ตาม คุณประสัตถ์ไม่หวั่นเลย เพราะนอนหลับตาปี๋ภายใต้แว่นหนาเตอะ กรนครอกแข่งกับเสียงเครื่องยนต์อยู่ตลอดเวลา ต่างกับคุณควงอภัยวงศ์ ซึ่งถึงแม้พยายามหลับก็หลับลงไม่ได้ เพราะชอบมีผู้มาคุยด้วยเสมอ รวมทั้งแม่สาวพนักงานนภาวิถีเสียงใสแจ๋วคนนั้น

ระหว่างนั้น ข้าพเจ้าหมายถึงเวลาเกือบสี่ทุ่มไทย เวลาแขกเปอร์เซียก็ราว ๆ สองทุ่มนั่นแหละ ได้เวลาอาหารค่ำพอดี ๆ แต่ในขณะรับประทานอาหารค่ำนั่นเอง คุณทวิช บุณยวัฒน์ซึ่งนั่งคู่กับคุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยมและนั่งใกล้กับหน้า

ต่างทางซีกข้างขวาของเครื่องบิน ได้มองออกไปทางนอกหน้าต่าง ทันทีที่คุณทวิชแลออกไปนั้นเอง รู้สึกว่าเขามีหน้าตาบอกความตื่นเต้น พร้อมกับสกิดคุณสวัสดิ์และชี้ให้ดูอะไรอย่างหนึ่งข้างนอก

พอคุณสวัสดิ์เห็นเข้าเท่านั้นเอง เขาหันขวับมายัง Air Hostess ซึ่งกำลังทำหน้าที่เสิฟอาหารอยู่พอดี พลางดิ้งแขนเธอให้ก้มลงไปดู พร้อมกับชี้ไปยังใบพัดเครื่องยนตร์เครื่องหนึ่ง ซึ่งหยุดนิ่งสนิทไม่หมุนเหมือนกับเครื่องอื่น ๆ มันเป็นเครื่องหมายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว และบอกความหมายอยู่ในตัวว่า บัดนี้เครื่องบินของเราอยู่ในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์แบบไม่ควรจะไว้วางใจเลย

แต่แม่สาว Air Hostess หน้าแฉล้มคนนั้นไม่ยักประหลาดใจ เธอก้มลงดูแล้วก็ทำเฉย ๆ ประหนึ่งว่าไม่มีสิ่งที่น่าสนใจเกิดขึ้นเลยแม้แต่นิดเดียว ส่วนข้าพเจ้าเองรู้สึกแปลกใจที่ไม่เห็นเธอตื่นเต้นจากภาพที่เธอเห็น เจ้านกยักษ์สี่เครื่องยนตร์นั้น บัดนี้เหลืออยู่เพียงสาม ไม่ยอมทำงานไปเสียหนึ่งถูกละ ! แม้ว่ามันจะนัดกันหยุดพร้อม ๆ กันถึงสองเครื่องก็ตาม

มันก็ยังบินไปได้ตามสบาย ไม่น่าหวั่นวิตกประการใด แต่ทว่าควรเลือกเอาที่สมบูรณ์แบบจริง ๆ มิดีกว่าหรือ?

ขณะนั้นเครื่องบินร่อนลงต่ำพอสมควร มองออกไปนอกหน้าต่างด้านซ้าย พอจะแลเห็นแสงไฟระยิบระยับจากเมืองเบรุตนครหลวงของลิบะนัน คุณประสัตถ์เปรยขึ้นว่า ถ้าได้ลงไปเที่ยวเมืองนี้ก็จะดีหาน้อยไม่ แต่แล้วเครื่องบินก็ผ่านไปอย่างน่าเสียดาย ทิ้งแสงไฟไว้เบื้องล่างห่างออกไปจนมองไม่เห็น

อาหารมื้อค่ำวันนั้นอร่อย เพราะกุ๊กผีมือดีประจำเครื่องบินของ Air France ฉะนั้น แต่คุณทวิช บุณยวัฒน์ กับคุณสวัสดิ์ มโนเสี่ยม คงไม่อร่อยเป็นแน่ แม้แต่จะมีเหล้าไวน์เข้ามากลั้วคอมิได้หยุดหย่อน หรือแม้จะตบหลังอาหารด้วยคอนย้าคก็ตาม เพราะว่าเขาทั้งสองนี้แหละเป็นเจ้าของดวงตาสองคู่แรกที่เห็นใบพัดเครื่องบินไม่ทำงานนั่นเอง

Air Hostess หายหน้าไปครู่หนึ่ง— เปล่า, ไม่ใช่ไปนำอาหารมาเสิฟ แต่ไปลากเอากัปตันมาชี้ให้ดูเครื่องยนต์เครื่องนั้นตรงช่องหน้าต่างซึ่งคุณทวิชนั่งอยู่ อีตากัปตันนั่น

พิลึก ดูแล้วก็ไม่เห็นว่ากระไร เดินกลับออกไปทำหน้าที่ของแกต่อไปตามเดิม แต่ในชั่วขณะที่ Air Hostess ตามติด ๆ เข้าไปนั่นเอง สักครู่หนึ่งผู้โดยสารทุกคนก็ได้ยินเสียงแจ๋วของเธอจากกระจายเสียงทั่วกันว่า

"เนื่องจากเครื่องบินติดขัด เข้าใจว่าจะบินไปไม่สะดวกนัก ฉนั้นจะต้องวกกลับไปลงที่สนามบินเบรุตก่อนเพื่อความปลอดภัย — —"

สิ้นเสียงประกาศไปในไม่ช้า เธอก็กุลีกุจอออกมาจัดแจงเก็บถาดอาหารเครื่องสัพเพเหระต่าง ๆ ในการรับประทานอาหารอย่างรวดเร็ว พร้อมกันกับพนักงานฝ่ายชายอีกคนหนึ่ง น่าแปลกเหลือเกินที่ว่าเมื่อสักครู่นี้เธอไม่ตื่นเต้นต่อสิ่งที่เห็น แต่เหตุใดไฉนเล่าเธอจึงรีบกุลีกุจอเก็บข้าวของ แทบไม่รอเวลานาฑีเสียเลยในขณะนั้น

ว่ากันตามความจริง อีตากัปตันเองก็ไม่สู้จะไว้ใจในอุบัติการณ์ แต่ที่แกทำเป็นทองไม่รู้ร้อนเสียนั่นก็เพื่อที่จะมิให้ผู้โดยสารทั้งหลายตื่นตกใจ หากแกทำตกใจสะดุ้งขึ้นมานิดเดียวเท่านั้น แน่ละ ! ผู้โดยสารทั้งหลายจะต้องเสียวสันหลังวูบไปตาม ๆ กันทีเดียว

นกยักษ์เครื่องชำรุดสามเครื่องยนตร์ บินฝ่าความเลวร้ายของอากาศกลับมาร่อนอยู่เหนือนครเบรุต อีกเป็นคำรบสอง อีกไม่กี่นาฑีข้างหน้านี้แล้วสินะที่มันก็จะร่อนลงไป คำเปรย ๆ อย่างไม่มี ความ หมายของ คุณประสัตถ์ เมื่อสักครู่นี้กลายเป็นเรื่องจริงขึ้นมาอย่างน่าอัศจรรย์ แต่ความคำนึงนึกของผู้โดยสารทั้งหมดผิดพลาดไปอย่างมหันต์ แผ่นดินที่ย่างเหยียบลงไปอีกครั้งหนึ่งนั้นไม่ใช่กรุงโรม มันกำลังจะเป็นแผ่นดินเมืองเบรุตอยู่เดี๋ยวนี้แล้ว ฉนั้นจะมามัวคิดอยู่ทำไมในเรื่องข้างหน้า มันอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งนั้น ขนาดที่ไม่ต้องถึงเหตุการณ์บ้านเมืองหรอก แม้แต่การเก็งกันว่าจะต้องเอาฝ่าเท้าเหยียบลงไปบนแผ่นดินกรุงโรม ยังผิด ! ฝ่าเหยียบลงไปในเมืองแขกคิบะนัน ห่างจากโรมตั้ง ๓๒๙๖ กิโลเมตร

แต่จะเป็นเพราะเครื่องบินติดขัด ทำให้ต้องร่อนลงที่เบรุต หรือจะเป็นเทพยดาฟ้าดินบันดาลให้คุณประสัตถ์ได้เที่ยวเมืองแขกสมดังใจหมายก็ตาม ข้าพเจ้าคิดว่าบรรดาผู้โดยสารทั้งหลายที่เป็นแขกพิเศษของ Air France ซึ่งจะไปยังกรุงปารีสนั้น ได้ผลอันเป็นกำไรอย่างงามอีกอย่างหนึ่งที่ได้โอกาสชมเบรุต เมืองหลวงของประเทศคิบะนัน และแห่ง

อื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าจะเล่าต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำไรอย่างงามที่ได้แก่ข้าพเจ้าก็คือ ได้บันทึกการเยี่ยมเยือนประเทศลิบะนันไว้ได้อีกเล่มหนึ่งต่างหาก นอกจากเล่มที่เตรียมไว้บันทึกสำหรับการตระเวณปารีสนครหลวงที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก

เครื่องบินร่อนลงยังสนามบินเบรต ซึ่งมีชื่อเรียกว่าสนามบินคัลเต้ ตรงกับเวลาไทยเกือบตีหนึ่ง แต่เวลาที่เบรุตนั้นเพิ่งจะสองทุ่มเท่านั้น พอก้าวลงจากเครื่องบินยังไม่ทันจะเหยียบถึงพื้นแผ่นดินก็ปะทะเข้ากับอากาศหนาวเข้าให้อย่างเต็มที่ ต้องขยับเสื้อคลุมให้กระชับยิ่งขึ้นอีก พอลงมาถึงพื้นคอนกรีต และเหลียวมองดูรอบ ๆ ตัวเองก็รู้ได้ทันทีว่าสนามบินแห่งนี้เรียบร้อยดีมาก ตัวตึกที่ทำการท่าอากาศยานนั้นระโหฐานมิใช่ย่อย ๆ อยู่ สง่างามสดุดตาเป็นที่ยิ่งและติดโคมไฟภายในสว่างไสว ต่างกันกับท่าอากาศยานที่ผ่านมาทั้งหมด แม้ที่กรุงเตหะรานที่ว่าน่าดูก็ยังแพ้หลุดลุ่ย ส่วนที่การาจีนั้นข้าพเจ้าไม่อยากเอามาเทียบเลย

ถูกแล้ว, การตรวจหนังสือเดินทางนั้นเป็นสิ่งธรรมดาสามัญเสียเหลือเกิน ภายหลังจากการเก็บรักษาไว้แล้ว พวกผู้โดยสารจากเครื่องบินทั้งหมดก็ผ่านเข้าไปยัง ห้องโถงของตัว

ติกที่ทำการท่าอากาศยาน ภายในห้องโถงนี้กว้างขวางใหญ่โตมาก ที่ทำการของบริษัทการบินต่าง ๆ มากกว่า ๑๐ แห่ง เรียงอยู่เป็นแถวมีป้ายบอกไว้ว่า ตรงนั้น ๆ เป็นที่ทำการของบริษัทอะไร บนผนังติกสูงเขาทำเป็นแผนผังขนาดมหึมาติดอวดไว้ แสดงเส้นสายการบินจากทิศทางประเทศต่าง ๆ มายังเบรุต การให้สีสรรก็เย็นตางดงามดูไม่เบื่อ แสดงให้เห็นศิลปของผู้ออกแบบแผนที่ซิเมนต์ผืนนี้ว่าต้องเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงอาการอยู่ ส่วนฝาผนังด้านรอบ ๆ ห้องโถงนั้น ช่างเขียนได้แสดงฝีมือ ของเขา ไว้เป็น ภาพที่ ชวนให้ อยาก เที่ยว อยาก อยู่ในประเทศของเขาทั้งสิ้น เป็นภาพที่แสดงความหมายให้เห็นว่าลิบะนันมีอะไรที่น่าดู มีที่ไหนที่ควรไปเที่ยว บางภาพก็แสดงให้ เห็นขนบธรรมเนียมประเพณี และความ เป็นอยู่ของชาวพื้นเมือง และบางภาพก็แสดงถึงการล่าสัตว์และยิงนกตกปลาด้วย

ฝีมือช่างเขียน แขกโดย เฉพาะอย่างยิ่งที่ ปรากฏอยู่ที่ฝาผนังท่าอากาศยานแห่งนี้ ‘ความจริงก็ไม่ถึงขั้นยอด แต่เขาทำด้วยความเรียบร้อยไม่สกปรกเลอะเทอะ แม้จะเขียนด้วยสีฝุ่นอย่างผนัง ระเบียงโบสถ์วัดพระแก้วในภาพ ชุดรามเกียรติ์

ยังดูรู้ว่าเขามีศิลปอยู่มาก เมื่อผ่านห้องโถงนี้ไปก็ถึงบันได
ใหญ่ทางขึ้นห้องรับประทานอาหาร ซึ่งมีแสงไฟสว่างจ้าออก
ไปเห็นได้เมื่อตอนลงมาจากเครื่องบินนั่นเอง ห้องรับประทาน
อาหารนี้ก็คือห้องกว้างขวางซึ่ง อยู่ชั้นบน ของห้องโถง ที่ผ่านมา
เมื่อสักครู่นั้นแหละ มีโต๊ะรับประทานอาหารประมาณ ๕๐
โต๊ะ แลละลานตาไปด้วยสีสรรจากดอกไม้ในแจกันที่วาง
อยู่กลางโต๊ะทุกโต๊ะ ทำให้รู้สึกกะปรี้กระเปร่าสดชื่นขึ้นอย่าง
ประหลาด

คุณควง อภัยวงศ์ ถูกเพื่อนฝรั่งเศสคนหนึ่งดึงเอาตัว
ไปร่วมโต๊ะด้วย เลยไม่ได้มานั่งกับพวกเรา ฝรั่งคนนั้นดู
เหมือนจะชื่อเมอสิเยอร์ซาลาตหรืออะไรนี่แหละ เคยเป็นทูต
ไปอยู่นานกิงเมื่อครั้งกระโน้น เลยพูดภาษาเจ๊กได้ ท่าทาง
แกเป็นคนคงแก่เรียนเอาการอยู่เหมือนกัน แต่คงจะแก่เรียน
ทางทูตหรือทางไหนก็ไม่อยากเดา เห็นแม่สาว Air Hostess
เสียงใสเธอเอาใจใส่กับเขาผู้นี้เป็นพิเศษเสียเหลือเกิน ทั้ง ๆ
ที่แกซึม ๆ ไม่ค่อยกระฉับกระเฉงคล่องแคล่วเหมือนผู้ที่แกดึง
เอาไปนั่งร่วมโต๊ะด้วยเลย

การจัด ห้องรับ ประทาน อาหาร แบบถูกต้อง ตามหลัก สุขภาพ คือความสะอาดสะอ้านเป็นใหญ่นั้น ถือเป็นสิ่ง สำคัญที่สุดที่เดียว ที่แห่งนี้ไม่มีตรงไหนที่น่าตำหนิ บ่อย ที่เสิฟอาหารเป็นเด็กหนุ่มที่สุภาพและสะอาดสะอ้านมาก ไม่ สกปรกมอมแมมผมเผ้ายุ่งเหยิงเหมือนที่การาจิ เสื้อแสงของ เขารีดเรียบ หมอยิ้มแย้มแจ่มใส และคล่องแคล่วตลอดเวลา

การเสิฟโต๊ะนั้นเสิฟแบบฝรั่งเศส หรือจะเรียกว่า “ฝรั่งเศสจ๋า” ทำนอง “หรั่งจ๋า” ของเราก็ได้ ที่ข้าพเจ้า นำเอาคำว่า “ฝรั่งเศสจ๋า” มาพูดในที่นี้ ขอเรียนให้ทราบ ว่าครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่สุดที่ข้าพเจ้าได้นั่งโต๊ะรับประทาน อาหาร นับตั้งแต่บินออกจากกรุงเทพ ฯ มา เพราะเท่าที่ผ่าน การาจีหรือเตหะรานมาก็ดี ก็เป็นแต่เพียงโต๊ะน้ำชาเท่านั้น นอก จากในเครื่องบินซึ่งไม่ขอเรียกว่าโต๊ะอย่างเด็ดขาด ดังนั้น “ฝรั่งเศสจ๋า” ในที่นี้จึงเริ่มต้นขึ้นด้วยการเสิฟเหล้าไวน์มา ตั้งปุบลงบนโต๊ะก่อนสิ่งอื่นใด โดยมีแก้วเชิงใสแจ๋ววางคอย ท่าอยู่ก่อนตามระเบียบแล้ว ๆ

หลายคนที่ร่วมโต๊ะกับข้าพเจ้านั้น เสียดายที่ข้าพเจ้า ไม่ยอมแตะต้องกับเจ้าน้ำพรรค์นั้นสี่ของมันแดงระเรื่อ

กลิ่นของมันชวนเชิญพิลึก แต่คุณประสัตถ์ บันยารชุน ดูเหมือนจะรู้ใจข้าพเจ้าดี ในเหตุผลที่ข้าพเจ้าไม่ยอมแตะต้องมัน ซึ่งมิใช่เพราะหมอห้าม หรือตัว "ม" เหมือนกัน ที่อยู่ทางบ้านเขาจะห้ามหรอก แต่มันมีเหตุผลอย่างหนึ่งซึ่งก็เอาละ – – ข้าพเจ้าอย่าไปแตะต้องมันดีกว่า

การเสิฟอาหารแบบฝรั่งเศสนั้น แสดงให้เห็นอย่างแจ้งชัดว่า วัฒนธรรม ของฝรั่งเศส ในด้าน การกินการ อยู่ได้ผูกมิตรจิตใจของชาวลิบะนันชั้นสูงไว้อย่างเหนียว และชาวลิบะนันเองก็ได้รับความพอใจจากวัฒนธรรมในด้านนี้ ทั้งนี้ข้าพเจ้าต้องขอกล่าวออกนอกเรื่องในห้อง รับประทานอาหาร ไปก่อนสักนิดหนึ่งว่า ในสมัยเมื่อสี่ห้าปีมานี้ลิบะนันเคยตกอยู่ในความปกครองรัฐบาลฝรั่งเศส พอได้รับการปลดแอกสู่อิสสระภาพ (เมื่อ ๓ ปีที่แล้ว) เป็นประเทศเอกราช ในหมู่ชนชั้นสูงก็เลยพลอยถือธรรมเนียมนิยมตามวัฒนธรรม "ฝรั่งเศสจ๋า" ไปด้วยซึ่งความจริงกลับได้ผลดี แสดงให้โลกเห็นความอารยะของตนมากยิ่งขึ้น

ประเทศลิบะนัน มีเนื้อที่ผืนเล็กกระจ้อยร่อยเพียง ๔๐๐๐ ตารางไมล์เท่านั้น ตั้งอยู่ระหว่างกลางของอ่าวกว้าง

ซึ่งทางเหนือขึ้นไปเป็นประเทศเตอรกี ส่วนทางใต้ลงไปเบื้องประเทศอียิปต์หันหน้า ประเทศออกสู่แผ่นน้ำผืนกว้างของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ในปัจจุบันนี้มีพลเมืองราว ๓,๕๐๐,๐๐๐ คน (สำรวจ ค.ศ. ๑๙๕๕) อันที่จริงชาวเมืองนี้ถ้าจะเรียกตามภาษาหนังสือ ก็เรียกกันว่า ลิบะนิส ทำนอง "ไชน่า" เป็น "ไชนีส" นั่นเอง

ผู้หญิงเมืองนี้ล่ะ — — ? — — สวยไหม ? — — สู้ที่เตหะรานได้ไหม ? ยังก่อน — — ยังก่อน ! อย่าเพิ่งเอะอะไป ยังไม่ทันจะลงมือจัดการกับอาหารที่บ่อยรูปงามเชาเสิฟมาให้เลย จะพูดเลยเถิดนอกห้องอาหารต่อไปเห็นจะไม่เข้าที เมื่อข้าพเจ้าไม่ยอมแตะต้องกับเหล้าไวน์สีแดง ข้าพเจ้าก็จำต้องเรียกหาน้ำเย็นมาดื่มแทน และก็ได้รับจากเจ้าบ่อยอัธยาศัยดีนั่นเอง ในเวลาต่อมาเพียงครู่เดียวคณโทใสสะอาดก็วางป่อยอยู่ตรงหน้า

อาหารสิ่งแรกคือซุป — —เปล่า ? ไม่ใช่ซุปหัวหอมหรือหัวแครอต แต่เป็นซุปแกะ ที่รู้ว่าเป็นซุปแกะด้วยอาศัยบัญชีรายชื่ออาหารที่เชาเอามาแจกให้ดูทั่วกันทุกโต๊ะ ต่อไปเป็นปลาเทราท์ทอดกรอบชิ้นเบ้อเร่อเอาการ การกินปลาเทราท์ทอด กรอบนี้ เอร็ด อร่อยก็ ตรงเรียก ซอสพริก เอามาจิ้ม

รสชาติก็เหมือน ๆ กันกับซอสพริกศรีราชาของเรา ถ้าไม่เรียกเขาก็ไม่เอามาให้ คงจะนึกว่าพวกเราชาวไทยแลนด์ไม่ชอบรสเปรี้ยว ๆ เผ็ด ๆ ก็อาจเป็นได้ อาจารย์สนั่น สังข-จันทร์ ป้อนปลาเทราท์เข้าปากพลางจิบไวน์พลาง น่าเอร็ดอร่อย แต่ข้าพเจ้าจิบน้ำเย็นไปพลางก็อร่อยเหมือนกัน จนกระทั่งบิฟเต็กเคลื่อนเข้ามาเป็นอาหารชนิดที่สาม

ข้าพเจ้ารู้จักกับขนมปังที่รับประทานกับอาหารคาวแบบฝรั่งเศสเป็นครั้งแรกที่นี่เอง ขนมปังนั้นมีสองอย่าง อย่างหนึ่งหั่นเป็นชิ้น ๆ ออกมาจากก้อนยาว ๆ ของมัน อีกอย่างหนึ่งเป็นก้อนกลม ๆ ยาว ๆ รี ๆ และเล็ก ๆ ไม่ต้องเอามาหั่นอีก แต่ทั้งสองอย่างนั้นเปลือก แข็งราวกับว่าถ้าเอามาเคาะ ส่วนหนึ่งส่วนใดบนศีรษะเราเข้าก็อาจแตกได้เหมือนกัน แม้เบา ๆ หน่อยก็คงช้ำ

พออาหารคาวหมดชุดลง กระเช้าผลไม้ก็ถูกแบกโร่มาทันที ติดตามเข้ามาด้วยไอสครีม พูดถึงผลไม้สดที่นี่แล้วข้าพเจ้าสนใจอยู่นิดหนึ่งที่เพิ่งได้เห็นแอปเปิ้ลเป็นครั้งแรก หลังจากที่ได้ห่างเหินกับมันมานานเพราะรัฐบาลท่านห้ามมิให้นำเข้าประเทศ ด้วยว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นแก่การครองชีพ ของ

ประชาชนคนไทยแลนด์ นอกจากแอปเปิ้ลก็มีส้มชนิดผลแบน และผลกลมเปลือกหนา และกล้วยหอมซึ่งคุณประสัตถ์บันยารชุนตั้งชื่อให้ใหม่ว่า กล้วยแขกที่ไม่ต้องทอด เพราะมันเป็นกล้วยหอมของแขกเขาจริง ๆ พอหมดอาหารหวานก็ส่งท้ายกันด้วยกาแฟแก่ ๆ หรือน้ำชาและเหล้าบรั่นดี ตบหลังคนละกรุบสองกรุบ

ระหว่างที่นั่งรับประทานอาหารกันอยู่นั้น มีเครื่องบินของ Air France บินมาจากปารีสเครื่องหนึ่ง ร่อนลงพักที่นั่นเพื่อจะมุ่งหน้าต่อไปยังไซ่ง่อน ขณะที่ลมฝนพัดอยู่อย่างเป็นบ้าเป็นหลังอยู่ข้างนอก แต่ข้างในไม่เป็นไรเพราะมีบานหน้าต่างและบานประตูกระจกบีดกันอยู่

พอเราคอยฟังว่าแม่สาว Air Hostess จะมาบอกให้ทราบเมื่อไหร่ว่า เครื่องบินจะพักอยู่ที่นานช้าเพียงไหน และจะออกบินไปได้เมื่อไหร่ เครื่องยนตร์ถูกแก้ไขได้เป็นที่เรียบร้อยแล้วหรือยัง แต่ต้องขอประทานโทษด้วยเถิด อันว่า Air Hostess ผู้นั้นข้าพเจ้าลืมบอกไปตั้งแต่ต้นว่า เธอมีนามกรว่า Elizabeth Barth ฟัง ๆ ดูแต่เพียงชื่อรู้สึกว่าเธอไม่ใช่คนที่มีเลือดฝรั่งเศสร้อยเปอร์เซ็นต์แน่ เพราะบอกกันอยู่ชัด ๆ

ว่าเป็นคนเลือดอังกฤษเข้าไปเต็มเปาทีเดียว แต่เหตุไฉนจึงเป็นสาวฝรั่งเศสประจำ Air France ไปได้ก็ยากที่จะสืบเอามาเล่าเป็นเรื่อง

อลิซาเบธ บาร์ธ เป็นสาวเนื้อมาก คือค่อนไปข้างจะท้วม ๆ แก้มเป็นพวงสีแดงอ่อน ๆ พูดจาไพเราะ ชนิดที่อดีตทูตนานกิงฝันเมื่อคืน แต่ดงเป็นฝรั่งแล้วอย่าพูดเลยดีกว่า ลองให้เข้ามายืนเทียบกับข้าพเจ้าดูแล้ว รู้สึกว่าข้าพเจ้าจ่องลงไปถนัดใจ ศีรษะข้าพเจ้าเพียงแค่หัวไหล่เธอเท่านั้นเอง

ในที่สุดเครื่อง บินก็ต้องติด คารา คาซัง อยู่ที่สนามบินประดานายช่างเครื่องยนตร์กลไกทั้งหลายไม่สามารถที่จะแก้ไขใช้ภูมิวิทยาสำเร็จลงไปในคืนวันนั้นได้ (๒๔ พ.ย. ๙๘) อลิซาเบธ บาร์ธแม่สาว Air Hostess ซึ่งไม่รู้ว่าเธอแอบไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกายชุดใหม่มาจากไหนก้าวพรวด ๆ เข้ามาในห้องรับประทานอาหาร แจ้งให้พวกเราทราบว่า จำเป็นเสียแล้วที่จะต้องพักอยู่ที่นี่คือที่ลิบะนันนั้น จนกว่าเครื่องบินจะถูกแก้ไขให้เรียบร้อยเป็นที่ไว้วางใจได้ แต่ขณะนั้นยังกำหนดไม่ได้ว่าจะต้องใช้เวลาอันยาวนานสักเท่าไหร่

อลิซาเบธ บาร์ธในชุดธรรมดานั้น รู้สึกว่าจะงามยิ่งกว่าในเครื่องแบบ Air Hostess มาก เธอสวมกระโปรงสั้นแดงและดำเป็นตารางเหลี่ยมแบบสก๊อตสวมเสื้อสีครีมอ่อน ๆ ทำให้ผิวพรรณเปล่งปลั่งขึ้นอีกเป็นกอง พอเดินผ่านหน้าข้าพเจ้าไปเท่านั้นเอง เหมือนกับมีอาถรรพ์ทำให้จมูกของข้าพเจ้าเกือบจะต้องยื่นตามติดหลังเธอไปทีเดียว กลิ่นน้ำหอมอะไรก็ไม่รู้ฉุดให้ข้าพเคลิบเคลิ้มใจพิลึก

แต่ข้าพเจ้านึกไม่ผิดไปเลย ข้าพเจ้าเคยพูดมาแล้วถึงอดีตทูตนานกิงผู้สูงอายุ ซึ่งดูเหมือนจะมีอะไร ๆ อยู่กับอลิซาเบธ บาร์ธผู้นี้ตั้งแต่อยู่บนเครื่องบินมาแล้ว กลิ่นน้ำหอมที่โชยผ่านจมูก ข้าพเจ้า ไปนั้นใน ที่สุด มันก็ไปหยุด ณ ตรงหน้าอดีตทูตนานกิงคนนั้นจริง ๆ ซึ่งนั่งร่วมโต๊ะเดียวกันกับคุณควงอภัยวงศ์

จะมัวไปเอาใจใส่ทำไมกันไม่ใช่ธุระของข้าพเจ้าเลยสักนิดเดียว ธุระของข้าพเจ้าในขณะนั้นก็คือ ในกระเป๋าเสื้อของข้าพเจ้าไม่มี บุหรี่ เสียแล้ว เหลียวซ้าย แลขวา จะขอ พึ่งพาอาศัยเพื่อนฝูงทั้งหลายก็ไม่เหมาะเลยลุกขึ้นเดินออกจากโต๊ะไปยังอีกห้องหนึ่งซึ่งอยู่ติดกันห้องนี้เป็นห้องบาร์ มีโต๊ะเก้าอี้

เรียบร้อยอยู่พอสมควร มีบาร์เหล้าและโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีตู้กระจกใส่บุหรี่ไว้ขายตามที่ข้าพเจ้าต้องการเสียด้วย พอเห็นเข้าดีใจเหลือเกิน ปราดเข้าไปยืนเกาะบาร์นั่นทันที

เจ้าบ๋อยประจำบาร์เหล้าหนวดงามสะอาดสะอ้านคนหนึ่งมองข้าพเจ้าอย่างสนใจ แน่นอนละซี่ เขาต้องสนใจเป็นอันมากทีเดียว เพราะถ้าลงเข้าไปยืนเกาะบาร์อยู่อย่างนั้นละก็ยังไง ๆ ข้าพเจ้าก็ต้องควักทรัพย์ เขาถามข้าพเจ้าอย่างนอบน้อมว่า

"คุณจะดื่มอะไรไม่ทราบ?"

"เปล่า! แต่เราต้องการบุหรี่ต่างหากล่ะ" ข้าพเจ้าตอบ

เขาหันไปข้างหลัง พลางชี้ไปที่ตับหรี่ "คุณต้องการอย่างของฝรั่งเศส ของอังกฤษหรือของอเมริกันครับ?"

"เอาอย่างของอเมริกันก็แล้วกัน" แล้วข้าพเจ้าก็ชี้ไปยังชนิดที่ต้องการ และถามต่อไปว่าถ้าข้าพเจ้าจะต้องการเพียงสองซองจะคิดราคาเท่าไหร่ หมอนั่นตอบเร็วปรื๋อ ข้าพเจ้าก็ควักสตางค์เร็วปรื๋อเหมือนกัน เวลานั้นข้าพเจ้ามีเงินดอลล่าร์อยู่ จึงถามเขาดูก่อนว่าจะใช้เงินดอลล่าร์ได้หรือไม่ เขาก็

ไม่ขัดข้องประการใด แต่เวลาทอนกลับทอนเป็นเงินแขก ลิบะนันไป ซึ่งเขาก็ได้หยิบอัตราค่าแลกเปลี่ยนเงินตรามาให้ดู และไม่มีอะไรที่จะไม่ถูกต้องและน่าสงสัยเลย

กลับมาที่โต๊ะอาหารซึ่งพวกเรายังนั่งกันอยู่ พวกเราในที่นี้หรือที่โต๊ะนั้น ข้าพเจ้าหมายถึงผู้ที่นั่งร่วมโต๊ะเดียวกันซึ่งมีคุณสนั่น สังขจันทร์ คุณประสัตถ์ บันยารชุน และคุณปลั่ง พลอยพรหม โต๊ะถัดไปเป็นพวกเรา อีกสองไม่มีคนอื่นชาติอื่นเข้ามาปะปน คือโต๊ะ พ.ต. ทวิช บุณยวัฒน์ และคุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ทั้งสองโต๊ะนี้อิ่มหมีพีมันกันสมบูรณ์แบบเต็มที่แล้ว แต่โต๊ะข้างหลังนั่นสิ ยังต่อกันนัวอยู่ที่เดียว

โต๊ะที่กล่าวถึงนี้เป็นพวกเด็กหนุ่มรุ่นกะทงแขกผิวดำ มีไว้หนวดประปรายอยู่สองสามคน เจ้าพวกนี้ดูทำท่าทางเบ่ง ๆ ชอบกด พูดภาษาอะไรฟังไม่รู้เรื่อง มาภายหลังรู้ความจริงว่าพวกนี้เป็นแขก Goa กระเดียดเข้ามาทางเตอรกิช เพิ่งได้รับอิสสระภาพใหม่ ๆ เลยทำวางปิ้งนึกว่าโก้เสียเต็มประดา คุณปลั่ง พลอยพรหม อดรนทนอยู่ไม่ไหว บอกว่าเกลียดขี้หน้าเจ้าพวกนี้เสียจริงเจียว

สายฝนอ่อน ๆ ยังคงโปรยปรายไปทั่ว แต่ลมแรงส่งบดลงไปแทบไม่เหลือ สุภาพสตรีนางหนึ่งในเครื่องแบบ Ground Hostess ของ Air France ปรากฏกายเข้ามา ภายหลังเมื่อทุก ๆ โต๊ะไม่เกี่ยวข้องกับอาหารต่อไปแล้ว หล่อนเป็นคนร่างสมาร์ทเอาการอย่างเหมือนกัน ผมสีน้ำตาลอ่อนนัยน์ตาสีฟ้าหม่น ๆ มีนามกรว่ามิสริต้า แท็บเบ้ต Rita Tabet เธอแจ้งให้ทุกคนที่ในนั้น ทราบว่าให้เตรียมตัวไปพักผ่อนที่โฮเต็ลได้แล้ว และรถบัสกำลังรอคอยอยู่ข้างล่าง ดังนั้นอีก ๔–๕ นาทีต่อมา เราจึงพากันเดินมาทางเก่าออกไปสู่ประตูด้านหลังของท่าอากาศยาน ได้พบกับพื้นถนนลาดยางซึ่งเนืองนองไปด้วยน้ำฝน และยังไม่ทำท่าว่าจะหาย

ก่อนจะขึ้นรถบัสซึ่งมีอยู่สองคันใหญ่ แม่สาวริต้าถามว่าเราอยากจะไปพักที่โฮเต็ลไหน Air France เขาจัดไว้ให้สองแห่ง มีโฮเต็ลแคปบีตอลและโฮเต็ลปาล์มบิช ใครอยากพักใกล้ทะเลก็ไปโฮเต็ลปาล์มบิช ส่วนใครอยากอยู่ในเมืองก็ควรพักที่โฮเต็ลแคปบีตอล คุณควง อภัยวงศ์บอกพวกเราว่าเอาแคปบีตอลดีกว่า จึงเป็นอันว่าตกลงกัน ก่อนจะขึ้นรถบัสแม่สาว Ground Hostess หรือเจ้าหน้าที่พสุธาวิถี

ร้องเรียกชื่อที่ปรากฏในบัญชีที่ละคนแล้วก็เอา หนังสือเดินทาง ซึ่งรับคืนจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมาคืนให้พวกเราทุกคน พอขึ้นมานั่งเรียบร้อยทั้งหมดแล้วเธอก็โหนตัวขึ้นมานั่งอยู่เก้าอี้ข้างหน้าข้าพเจ้าพอดี ทำให้ได้สังเกตใกล้เข้าไปว่าหล่อนก็ไม่เลวอยู่เหมือนกัน เสียอยู่นิดหน่อยก็ตรงผิวกายหยาบกระด้างไปเล็กน้อยเท่านั้น มิฉนั้นแล้วละก็ -- ระหว่างริต้าแท็บเบ้ตกับริต้ามอเรโนสาวดาวหนังก็พอ ๆ กันนั่นแหละ

ในรถคันนี้มีหญิงสาวที่ไม่สาวเสียแล้วมาด้วย ๒ คน เป็นสาวชาวพนมเปญมาจากประเทศเขมร ที่ข้าพเจ้าว่าไม่สาวนั้นเพราะเธอทั้งสองหอบลูกมาลูกมาอีกคนละสองคน ยังเล็ก ๆ อยู่เป็นเด็กผู้หญิงทั้งนั้น เด็กทั้งสี่นั้นราวกับนัดกันไว้ร้องไห้ระเบ็งเสียงแข่งกันขึ้นมาเป็นการใหญ่ คุณควงของเราเห็นท่าจะไม่ได้การ เลยคว้าเอาคนหนึ่งมาอุ้มไว้แนบอก แถมยังส่งภาษาเขมรคุยกับแม่ของเด็กเสียด้วย เล่นเอาแม่นั่นนั่งยิ้มน้อยยิ้มใหญ่ พออกพอใจเป็นอันมาก เพราะไม่คิดเลยว่า เธอจะมาได้ยินคนอื่นในประเทศอื่นพูดภาษาบ้านเกิดเมืองนอนของเธอได้ ข้างฝ่ายเด็กน้อยคนนั้นพอได้เข้ามาอยู่ใน

อ้อมแขนคุณควงเลยนิ่งเงียบไม่ร้องไห้อีกต่อไป ทำตาปริบ ๆ จ้องมองหน้าผู้อุ้มคล้ายกับจะสนเท่ห์ใจว่า เอ๊ะ ! นี่พ่อของหนูใช่รึเปล่า ?

ระหว่างที่อยู่ในรถบัส ข้าพเจ้ามองออกไปข้างนอกบ้างเป็นครั้งคราว สังเกตเท่าที่จะเห็นได้ในตอนกลางคืนว่า นครเบรุตของประเทศลิบะนันนั้นหาเลวไม่ ถนนหนทางดีเรียบร้อยดีมาก รถรากก็ไม่ค่อยจะพลุกพล่านเท่าไหร่ แต่เห็นจะเป็นกลางคืนกระมังจึงไม่ค่อยพลุกพล่าน รถพาแล่นเลียวกวนไปมาอยู่สักครู่ก็หยุดกึกลงที่หน้าโฮเต็ลแคปบีตอล ระยะทางจากท่าอากาศมาถึงโฮเต็ลนี้กินเวลาราว ๆ ๒๐ นาทีเห็นจะได้

ถนนหน้าโฮเต็ลแคปบีตอล กว้างขวาง สว่างไสวไปด้วยแสงไฟ ข้าพเจ้ายกนาฬิกาข้อมือขึ้นดูเวลาไทยของข้าพเจ้าซึ่งไม่ยอมหมุนเข็ม เปลี่ยนแปลงตามเวลาของเขาไปก็พบว่าเวลาไทยตรงกับตีสอง ส่วนของเขาเกือบสามทุ่มแล้ว ตรงหน้าโฮเต็ลนี้เป็นทางแยกพอดี มีโรงภาพยนตร์ตั้งอยู่ถึงสองโรงคนละฟากถนน และเต็มไปด้วยร้านค้าจิปาถะ ผู้คนยังเดินเที่ยวเตร่อยู่ไม่ขาดสาย รถราที่ไม่เห็นพลุกพล่านมาแต่แรกนั้น เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าก็พบแล้วว่ามันพลุกพล่านหาน้อยไม่

มิหนำซ้ำยังมีรถรางเหมือนอย่างเมืองไทยเรา ส่งเสียงระฆังดัง เง้ง–ง้าง–เง้ง–ง้างอีกด้วย ผู้คนโหนกันต่องแต่งไม่ผิดกันเลย

ความเหน็ดเหนื่อยทำให้ข้าพเจ้าต้องการจะพักผ่อนมาก มากกว่าที่จะปรารถนาเรื่องอื่น เรื่องที่เกี่ยวแก่นครเบรุต เมืองหลวงของแซกผิวขาวนี้ เอาไว้รุ่งพรุ่งนี้เสียก่อนเถอะ ข้าพเจ้าจะสอดส่องดูให้ทั่วถึงทีเดียว มันคงจะมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เรียกกันว่า "ทิ๊ด" แอบแฝงอยู่บ้างเป็นแน่ ข้าพเจ้าขอผลัดไว้ก่อนเถอะ !

ริต้า แท็บเบ้ต ผู้คล่องแคล่วจัดการติดต่อกับ Hall Porter ของโฮเต็ลแคปบีตอล ให้จัดการเรื่องห้องเรื่องหอให้แก่พวกเรา คุณประสัตถ์ บั้นยารชุนโดดเข้าไปบอกกับ Hall Porter ว่าห้องของเขาต้องเป็นห้องเดียวกันกับของข้าพเจ้า เลยโล่งหัวอกไป ทีแรกนึกว่าคุณประสัตถ์ จะเกิดอารมณ์ขลังขออยู่ห้องเดียวกับกับแม่สาวริต้านั่นละก็ เป็นเกิดเรื่องใหญ่แน่ ข้าพเจ้าขอบใจเพื่อนเกลอคนนี้มาก ที่กลัวว่าข้าพเจ้าจะเหงาเปล่าเปลี่ยวเดียวดาย สมัครเข้ามาเป็นเพื่อนร่วมห้อง ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าไม่มีเสน่ห์อะไรเลยสักนิดเดียว

ผู้จัดการหนวดดกคนนั้นหยิบลูกกุญแจ ห้องหมายเลขที่ ๖๑๒ มาให้ เราพากันขึ้นลิฟต์ไปยังชั้นที่หก ผู้ที่มาด้วยกันทั้งหลายโดยเฉพาะ อย่างยิ่งบรรดา ประชา ชาติไทย ต่างก็แยกย้ายกันไป จำได้ว่าคุณสนั่น สังขจันทร์อยู่ห้องเดียวกันกับคุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ไม่ห่างไปจากห้องข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์เท่าใดนัก นอกจากนั้นจำไม่ได้ว่าใครนอนกับใคร แม้แต่คุณควง อภัยวงศ์ นอนกับใครก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่ไม่ใช่เพื่อนต่างเพศแน่ รับรองได้ทีเดียว

ห้องหมายเลขที่ ๖๑๒ ก็คงจะเหมือนกับห้องหมายเลขอื่น คือ มีเตียงคู่ ห้องน้ำห้องท่าสะอาดสะอ้านเรียบร้อย ตรงกลางห้องมีโต๊ะและเก้าอี้พอสมควรไว้ให้ ข้าพเจ้าพอใช้เขียนบันทึกในยามดึก อากาศวันนี้หนาวใจหายอยู่เหมือนกัน แต่ยังไง ๆ ก็ไม่วายอาบน้ำจนได้ เพราะพอจะบรรเทาเบาบางลงได้ โดยน้ำอุ่นนั่นเอง ขณะนั้นเวลาไทยดีสองกว่าเข้าไปแล้ว เวลาแขกลิบะนันสามทุ่มเศษ นึกถึงเมื่อวานนี้เวลาสามทุ่มเศษนี้ยังไม่ได้ออกจากกรุงเทพ ฯ ตอนสามทุ่มยังนั่งคุยอยู่กับ คุณประกาศ วัชราภรณ์ ที่บ้าน ยังพูดกันถึงเรื่องคุณ วิลาศ มณีวัต พาหัวจุกไทยไปปารีส อีกสักหน่อย

หัวเหน่งไทยก็จะเข้าไปถึง ปารีสกะเขาบ้างหรอก แต่เวลานี้กลายมาอยู่เมืองแขกแปลกถิ่น เหาะเหิรเดินอากาศมาไกลตั้ง ๙๗๕๔ กิโลเมตรจากเมืองไทย เพราะอภินิหาร ของ Air France นั่นเทียวน่าขอบคุณแท้ ๆ

อาบน้ำอาบท่าเสร็จแล้ว จัดแจงแต่งตัว เปล่า, ไม่ได้แต่งตัวโก้ออกไปเดินดมกลิ่นน้ำหอมที่ไหนหรอก แต่แต่งตัวชุดนอนนั่นเอง และแต่งเสร็จแล้วก็ยังไม่นอน กลับมายืนยื่นหน้าโผล่หน้าต่างออกไปมอง ดูวิว ทิวทัศน์ ใน เวลา ราตรี เรื่อยเปื่อยไปตามเรื่อง เห็นโรงภาพยนตร์ตรงข้ามกับโฮเต็ล ติดป้ายโฆษณาฉายเรื่อง "The Silver Chalice" แสดงโดย แจ็ค-พาแลนซ์ กับ เวอร์ยิเนีย เมโย เลยนึกถึงว่าภาพยนเตร์รื่องนี้เคยมาในที่โรงภาพยนตร์ควีนส์ในเมืองเราแล้ว เขาตั้งชื่อในพากย์ไทยว่าอะไรจำไม่ได้ อีกโรงหนึ่งตั้งอยู่ข้าง ๆ โฮเต็ลชื่อเดียวกันกับโฮเต็ล กำลังฉายเรื่อง "The Blackboard's Jungle" (เดือดทารุณ) ซึ่งตอนนั้นก็ฉายในเมืองเราไปแล้วเหมือนกัน โรงภาพยนตร์ทั้งสองแห่งนี้ไม่ได้สติเลย สู้ในเมืองไทยเราไม่ได้ การตกแต่งประดับประดาชักจูงใจให้คนดูก็ไม่ได้ความ ถ้าจะเปรียบกับเฉลิมไทยของเราแล้วไม่ได้หนึ่งในร้อย

พูดถึงการฉายภาพยนตร์ในนครเบรุตที่แล้ว มาได้ความรู้อีกอย่างหนึ่งว่า ส่วนมากเขาฉายภาพยนตร์ภาษาอาหรับ แต่มี Sub-Title เป็นภาษาฝรั่งเศส นอกจากนั้นก็มีภาพยนตร์อเมริกันเป็นพื้น และยังมีภาพยนตร์ของฝรั่งเศสฉายเป็นบางครั้งบางคราว ส่วนภาพยนตร์อังกฤษไม่มีคนนิยมเลย

มองไกลออกไปเห็นแสงไฟวับ ๆ แวม ๆ จากบ้านช่องบนไหล่เขา งดงามน่าดูมาก บ้านช่องติดกรามในเบรุตนี้ ช่างแออัดยัดเยียดเสียจริง ๆ แทบไม่มีที่ว่างเปล่าเลย เวลากลางคืนอย่างนั้นสังเกตได้จากแสงไฟอันถี่ยิบ ยิ่งชะโงกหน้าออกไปก็ยิ่งเห็นมากขึ้น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่า นครเบรุตมิได้ตั้งอยู่บนที่ราบ แม้จะเป็นเมืองหลวงริมทะเลก็ตาม แต่ก็เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนภูเขา นอกจากจะมองทางหน้าต่างอีกด้านหนึ่งของโฮเต็ล จึงจะเห็นทะเลเมดิเตอร์เรเนียนอันเวิ้งว้างสุดลูกหูลูกตาไปลิบลับ

พูดถึงเบรุต ก็อยากจะอธิบายเสียหน่อยว่า เบรุตนครหลวงของประเทศลิบะนัน ซึ่งปกครองแบบสาธารณะรัฐ ตั้งอยู่ทางแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก ระหว่างเส้นแลตติจูด '๓๓.๕๔' เหนือและเส้นลองติจูด '๓๕.๒๘' ตะวันออก

มีพลเมืองแขกเบ็นจำนวนถึง ๕๐๐,๐๐๐ หรือ เท่ากับ ๑ ใน ๓ ของพลเมืองทั้งประเทศซึ่งมีจำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐ คน ผังเมืองแบบโบราณแต่ดั้งเดิมมาได้ถูกดัดแปลงใหม่ให้ ทัน สมัย ยิ่งขึ้น โดยลอกเอาแบบฝรั่งเศสมาใช้แทบทั้งสิ้น ทั้งนี้โดยที่เคยตกอยู่ในอาณัติของฝรั่งเศสมาก่อน ไม่ว่าอะไรจึงดูเบ็น “ ฝรั่งเศสจำ ” ไปเสียหมด อย่างที่ข้าพเจ้าเคยพูดถึงเรื่องที่เกี่ยวกับอาหารการกินมาครั้งหนึ่งแล้ว เบรุตเต็มไปด้วย โฮเต็ลต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีมากกว่า ๑๐ แห่งขึ้นไป โฮเต็ลแคบ่ปิตอลที่เราไปพักกันอยู่นั้นนับว่าเบ็นชั้นที่หนึ่ง แต่ยังไม่ถึงชั้นพิเศษสุดที่เดียว ชั้นพิเศษสุดราคาแพงหูฉี่นั้น ชื่อโฮเต็ลแซงต์ยอร์ชตั้งอยู่ติดกับริมทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ไกลออกไปจากโฮเต็ลแคปบีตอลราว ๆ ๕—๖ ถนน แต่มีห้องน้อยกว่าแคปบีตอล คือ มีเพียง ๙๐ ห้อง ส่วนแคปบีตอลมีห้องถึง ๙๘ ห้อง โฮเต็ลปาล์มบีชที่อีกพวกหนึ่งไปพักก็อยู่ใกล้กับโฮเต็ลแซงต์ยอร์ชอยู่ริมถนนสายเดียวกันคือถนน Minetle Hosn ซึ่งลมทะเลพัดเข้ามาฉิว ๆ มิได้ขาดสาย ข้าพเจ้ายังข้องใจอยู่ว่าพวกที่เขาเลือกไปพักที่โฮเต็ลปาล์มบีชนั้นเพื่อประสงค์ใด “ ฤดู

นี่หาใช่ฤดูตากอากาศพักร้อนนอนเล่นริมทะเลไม่เลย ขนาดพักอยู่ที่โฮเต็ลแคปบีตอดนี้ยังหนาวสายตัวแทบขาด

เมื่อตะกนี้ข้าพเจ้า ได้พูดถึงเรื่อง รถราง ว่า เหมือน ในเมืองไทยเรา ที่นี่จะอธิบายว่าที่เหมือนนั้นเหมือน อย่างไร รถรางในเบรตซื้อมาจากโรงงานของ ชาร์เลอรอย เหมือนกันหรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือยี่ห้อเดียวกันนั่นเอง คนขับก็เอาเท้าเหยียบคดระฆังดังเสียงเดียวกัน การจัดหลักก็มิได้ผิดเพี้ยนกันเลย จะมีผิดกันก็ตรงที่ของไทยแลนด์สุขาวดีของเรามีทางเดินมากสายกว่า ในเบรุตมีรถรางอยู่เพียงสองสายเท่านั้น คือ ๑ จากแม่น้ำเบรุต (Nahr Beirut) ไปยังตำบลบาสต้าผ่านถนนจิโรด์ผ่านเดกานองส์ (des Canons) และผ่านถนน Oujai ๒. จากตำบล ฟอง แอช์ เชปแบค (ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์สถาน) ไปยังประภาคารริมทะเล (หรือใกล้ American University) ผ่านถนนเดอคามัส ถนนเวย์กังค์, ถนนยอร์ชบีโกต์ และ อเวนิวเปอธุยส์

ยิ่งโผล่หน้าต่างดูอะไรต่ออะไรเพลินเข้า เลยไม่ค่อยจะรู้สึกง่วงนอน ความจริงเวลาไทยมันปาเข้าไปตั้งตีสามแล้ว แต่ของเขาก็ยังไม่สี่ทุ่ม การเปลี่ยนแปลงเวลาไปแทบ

จะไม่รู้สึกนั้น เนื่องจากการแปลกถิ่นและการแปลกตา แต่การชมวิวทิวทัศน์ทางหน้าต่างเวลากลางคืนนั้นไม่ เหมือน กลางวัน ดู ๆ หนักเข้าก็ชักเบื่อ เลยหันเข้าหาโต๊ะกลางห้อง งัดเอาสมุดบันทึกขนมาจด ๆ ลงไป เพื่อเอามาขยับ ขยาย ให้ท่านได้อ่านกันเล่นอย่างที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้แหละ พอจะง่วงหันมาดูคุณประสัตถ์ซึ่งนอนอ่าน หนังสือ อยู่ เมื่อกี้ หลับ ผลอยไปแล้ว นั่นตาหลับพริ้ม แต่ยังยิ้มเหมือนเด็ก ๆ

รุ่งขึ้น (๒๕ พ.ย. ๙๘) ริบตื่นแต่เช้าปลุกคุณประสัตถ์ ซึ่งก็ดูเหมือนจะรู้ตัวอยู่ก่อน จัดการชำระสิ่งที่หมักหมมตามร่างกายออกไปเสียก่อน แล้วรีบจัดแจง แต่งตัว ทันทีตอนเช้านี้ชักจะหิวตะหงิด ๆ ขึ้นมาแล้ว พอโผล่ออกจากประตูห้องก็เจอะเข้ากับ คุณสนั่น สังขจันทร์ และ คุณสวัสดิ์-มโนเสงี่ยม เดินมาพอดี เลยชวนกันสมทบขบวนขึ้นไปบนดึกขึ้นที่แปดเข้าไปในห้องรับประทานน้ำชาหรือห้องอาหารเช้า คุณควง อภัยวงศ์ จะตื่นหรือยังก็ไม่รู้จะถามใคร อีกสักครู่หนึ่ง คุณทวิช บุณยวัฒน์ ก็เข้ามาร่วมโต๊ะด้วย ส่วนคุณปลั่ง พลอยพรหมนั้น สั่งอาหารเช้าเข้าไปกินในห้องนอนหรือไรนี่แหละ จำไม่ใคร่ได้ฉนัด ห้องน้ำชานี้ความจริงก็คือ

ห้องรับประทานอาหารทุก ๆ เวลานั่นเอง ทางด้านหน้าออกไปมีระเบียงลูกกรงยื่นออกข้างนอกไว้ให้สำหรับยืนรับลมทะเลเล่นเย็นใจในฤดูร้อน แสงแดดตอนเช้าทอลงมาเรื่อยๆไม่สู้จัดนัก มีหมอกบาง ๆ พอสมควร มองออกไปในทะเล เมดิเตอร์เรเนียน เห็นเรือยอร์ชของเศรษฐีที่ไหนก็ไม่รู้ลอยลำอยู่ขาวโพลน

การตกแต่งห้องรับประทานอาหาร ของเขา ไม่ เลว เลย ฝีมือแซกลิบะนันมีศิลปะที่น่าชมอยู่มาก พื้นห้องปูพรมตลอดไม่มีที่ว่างให้เห็นพื้นจริงของมัน ทุกๆ โต๊ะมีแจกันประดับดอกเบญจมาศโต ๆ ต่างสี ทำให้รู้ว่าลิบะนันนี้มีดอกไม้จำพวกนี้เจริญงอกงามดีมาก บ่อยแต่งกายสะอาดสะอ้านหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสเข้ามาถามว่าเราจะกินอะไร น้ำชากาแฟ เบคอนกับไข่ดาว หรือเบคอนกับออมเลต หรือว่าจะต้องการอย่างอื่นในประเภทอาหารเช้า เราก็สั่งกันไปตามที่ต้องการ และในไม่ช้าก็อิ่มหนำสำราญกันทุกคน

ริตา แท็ปเบ้ต บอกไว้ตั้งแต่เมื่อคืนว่า วันนี้จะนำเที่ยวเป็นการใหญ่ รถยนต์จะมาถึงโฮเต็ลในราว ๑๐ โมงเช้า ขอให้อยู่พร้อมหน้ากันในเวลาดังกล่าว ใครจะไปไหนก่อนก็

ได้ แต่ต้องกลับมาให้ทันเวลาแต่ในเวลานั้นยัง ๘ โมงเศษ ๆ เท่านั้น ดังนั้นเราจึงพากันออกจากโฮเต็ลเพื่อหาอะไรที่แปลก ๆ ดูใส่สมองเป็นความรู้พิเศษต่อไป

อันที่จริงเวลาเช้า ๘ โมงเศษ ๆ นั้นน่าแปลกใจมากที่เห็นผู้คนเข้าไปยืนเข้าคิวคอยซื้อตั๋วดูภาพยนตร์เรื่อง "เลือดทารุณ" อยู่เป็นแถวยาวเหยียด แต่ก็ไม่น่าแปลกใจอีกนั่นแหละในเมื่อมารู้เอาภายหลังว่าภาพยนตร์เขาจะฉายเวลา๘โมงตรงไปเลิกเอาตอน ๑๑ โมง ผ่านโรงภาพยนตร์แคปบีตอลนั้นไปเลี้ยวทางขวามือเห็นบริษัท P.A.A. ตั้งโก้หร่านอยู่ตรงมุมถนนพอดี ทำให้นึกไปว่า เมื่อไหร่หนอ บ.ด.อ. ของเราจะมีโอกาสเข้ามาตั้งโก้อยู่เช่นนี้บ้าง และเมื่อไหร่หนอ บ.ด.อ. ของเราด้วยกันแท้ ๆ จะเปิดโอกาสให้ผู้แทนหนังสือพิมพ์อย่างข้าพเจ้าได้มีโอกาสอย่างที่ Air France เขาให้บ้างแม้ขนาดแค่พาไปเที่ยวโตเกียวก็ยังดีถมไป

ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่า ตามถนนหนทางในเบรุตขณะนั้น ตกแต่งด้วยธงทิวไปทั่ว นึกแปลกใจจริง ๆ ว่า เพราะอะไรหนอหรือว่าเขาจะต้อนรับเรา แต่เปล่า ! อย่าไปนึกให้เมื่อยสมองดีกว่า หนังสือพิมพ์ "The Daily Star" ซึ่งเป็นหนัง

จบ (๒)
ร.ด.๑
ส.๑๓๘๕
๒๕๓๒. ๑๓๒

สื่อพิมพ์ภาษาอังกฤษที่มีชื่อเสียงฉะบับหนึ่งในเบรุต ประจำวันนั้นเสนอข่าวพร้อมทั้งภาพว่า พระเจ้าแผ่นดินประเทศจอร์แดนเสด็จประพาสนครเบรุตเมื่อวานนี้เอง ขงทิวปลิวไสวที่เขาประดับอยู่ตามถนนหนทางนั้น เป็นการตกแต่งรับเสด็จต่างหากหนังสือพิมพ์ฉะบับเดียวกันนี้เอง ทำให้เรารู้ข่าวเพิ่มเติมขึ้นอีกข่าวหนึ่งซึ่งทำให้ใจคอไม่ดีไปเหมือนกันนั่นคือการเสนอข่าวว่าพวกกรรมกรที่สนามบินพลเรือนออลี่ย์ในปารีส เกิดสไตรค์กันขึ้นแล้วพากันหยุดงานหมด ไม่มีเครื่องบินของบริษัทใดไปลงที่สนามบินนั้นเลย และแน่นอนที่สุดเครื่องบินของ Air France ก็ย่อมจะบินไปลงที่นั่นไม่ได้เหมือนกัน ข่าวนี้ได้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่คนทั่วไปอยู่ไม่น้อย

แต่จะอย่างไรก็ตามที่เกิด สนามบินออลี่ย์จะสไตรค์หรือไม่สไตรค์เป็นเรื่องของคนอื่นข้าพเจ้าไม่ เกี่ยว ข้อง กับเขาเกี่ยวอยู่อย่างเดียวเท่านั้นคือการเป็นแขกของ Air France ซึ่งยังไงเขาก็ต้องพาไปประเทศฝรั่งเศสของเขาจนได้ มิหนำซ้ำยังน่าจะขอบคุณเขาเพิ่มขึ้นอีกด้วยในกรณีพิเศษที่อีกไม่ช้านักเขาก็จะนำเที่ยวทางไกลในประเทศลิบะนัน ซึ่งไม่เคยกะโปร-

แกรมไว้ก่อนเลย และต้องขอขอบคุณเจ้านกยักษ์สี่เครื่องยนต์ลำที่มาจากดอนเมืองไทยแลนด์ของเราด้วย ที่มาบังเอิญมีอันเป็นไปอย่างช่วยไม่ได้ มิฉะนั้นป่านนี้ข้าพเจ้าก็คงจะไปป่ออยู่ที่กรุงโรมแล้ว คงไม่มีโอกาสจะได้เห็นนครเบรุตของลิบะนันซึ่งบินข้ามไปแล้วไม่นึกว่าจะต้องร่อนลงไปเลย และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ข้าพเจ้าคงไม่มีโอกาสได้สัมผัสผิวกายของแม่สาวพสุธาวิถี ซึ่งมีชื่อสั้นว่า ริต้า แท็บเบ้ต คนนี้เลยเป็นแน่

ถนนสายที่กำลังเดินอยู่นี้ชื่อ Rue Fakhr Eddine ซึ่งจะตรงไปยังสภาปาเลียเมนท์ของลิบะนัน ขอให้พึงสังเกตว่าลิบะนันใช้ศัพท์แสงของฝรั่งเศสเป็นภาษาหนังสือ เช่นถนนก็ใช้ Rue แทน Street ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อตอนที่ฝรั่งเศสยังไม่ปลดแอกให้ ชื่อของสถานที่สำคัญในปารีส และชื่อคนสำคัญของฝรั่งเศสได้ถูกนำมาตั้งชื่อใช้ในเบรุตนี้อยู่ด้วย เช่นถนนเวย์กังค์ เอามาจากชื่อนายพลนามกระเดื่องในสงครามโลกครั้งที่สอง ถนนมาดามคูรี ถนนเดฟรองเซ่ ถนนมาร์เซลเล่ส์ เป็นต้น หรือแม้ชื่อพระราชอุทยานบัวส์เดอบูโลญ ก็เอาไปตั้งเป็นชื่อตำบลซึ่งไกลออกไปจากกรุงเบรุตถึง ๔๗ กิโลเมตร

หรือ ๓๙ ไมล์ครึ่งโน่นเทียว อะไรๆ ดูเป็นฝรั่งเศสไปหมด ไอ้อย่างอื่นนอกไปจากนี้จะเหมือนฝรั่งเศสดีกไปเลยหรือไม่หนอ

เดิน ๆ กันอยู่ดี ๆ คุณสวัสดี มโนเสี่ยมหายวับไปกับตา ปรากฏว่าเดินเลี้ยวผลุบหายเข้าไปในที่ทำการไปรษณีย์ข้างขวามือนั่นเอง อดนึกในใจไม่ได้ว่า คุณสวัสดีของเราคนนี้ช่างรักที่ทำการไปรษณีย์เสียจริง ๆ คงจะมีเลือดไปรษณีย์อยู่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์เป็นแน่ เห็นเข้าไม่ได้ เป็นต้องผลุบหายเข้าไปเลย ข้าพเจ้าชักเป็นห่วงว่า ไฉนคุณสวัสดีจึงเข้าไปนานนัก ตามเข้าไปดูเห็นกำลังยืนเขียนไปรษณียบัตรง่วนอยู่ที่เดียว ก็คงจะน้องจะน้องจำ พี่จากมาไกลแล้วคิดถึงน้องเหลือเกิน ฝันถึงพี่บ้างนะน้องนะ อะไรทำนองนี้แหละคงจะไม่ผิดพลาดไปหรอก แต่ข้าพเจ้ายังสงสัยว่าคุณสวัสดีเล่าถึงเรื่อง ริต้า แท็บเบ้ต แม่สาวผมสั้นน่าดาลให้น้องจะน้องจำพึ่งบ้างหรือเปล่า?

ที่ทำการไปรษณีย์แห่งนี้บอกกันตรง ๆ ว่า สู้ในเมืองเราไม่ได้เด็ดขาด จริงละที่มันกว้างขวางพอแรงอยู่เหมือนกัน แต่ดูทึบ ๆ ทึม ๆ พิกล ไม่ค่อยสง่าผ่าเผยเท่าไหร่ แต่เจ้าพนักงานไปรษณีย์ของเขาจะมีสมรรถภาพเข้มแข็งดีสักเพียงใด

ข้าพเจ้าไม่ทราบ รู้แต่ว่าที่นี่เปิดทำการตั้งแต่เวลา ๙ โมง เช้าถึงทุ่มหนึ่งทุกวัน เว้นวันอาทิตย์

เมื่อพูดถึงทำการไปรษณีย์แล้ว ข้าพเจ้าจำต้องพูดถึงบุคคลผู้หนึ่งสักหน่อย คือคุณ ควง อภัยวงศ์ ที่ไปด้วยกันนั่นแหละ บุคคลผู้นี้เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลขมาแต่ก่อน แต่บรรดามิตรสหายชาวเกลอรุ่นเดียวกันมักจะเรียกว่า “นายช่าง” หรือ “นายช่างใหญ่” อยู่เสมอ คือหมายถึงนายช่างฝ่ายการโทรเลขโทรศัพท์ ซึ่งเขามีความเชี่ยวชาญชำนาญเป็นพิเศษ ศึกษาเล่าเรียนวิชาการประเภทนี้มาโดยตรง เมื่อครั้งที่ยังศึกษาอยู่ในเมืองเลยองประเทศฝรั่งเศสนั้นก็ไม่ได้ศึกษาแต่วิชาการเฉย ๆ ต้องออกปฏิบัติด้วย เคยโดนเกณฑ์ให้ไปควบคุมการวางสายโทรเลขในเมืองเลยองนั่นเอง

เปล่า ! ข้าพเจ้าไม่ได้มาเล่าชีวประวัติหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านให้ฟังหรอก แต่เมื่อพูดถึงการไปรษณีย์ ก็อดถึงบุคคลผู้นี้ไม่ได้ เพราะไอ้กิจการไปรษณีย์ของเราเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ก็เนื่องมาจากเขาผู้นี้คนเดียวเท่า

นั้น และไม่ใช่ว่าข้าพเจ้าจะรู้คนเดียวเมื่อไหร่ แม้คนอีกตั้งแสนสองแสนก็ยังรู้เหมือนกัน

เลี้ยวไปตามถนนเล็ก ๆ ชื่อถนนอะไรจำไม่ได้จริง ๆ คุณประสัตถ์ก็คงจำไม่ได้แน่ แม้ว่าในอดีตเขาจะเคยมาเดินย่ำต๊อกอยู่ที่เบรุตนี้แล้วก็ตาม แล้วจึงมาโผล่ออกถนนสายใหญ่ชื่อถนนเวย์กังค์ ซึ่งเต็มไปด้วยร้านค้าขายของสาระพัด ฟากทางซ้ายมือที่เราเดินไปเป็นตลาดสดและร้านขายอาหาร เวลาเดินผ่านไปได้กลิ่นเครื่องเทศหอมฉุย ร้านขายขนมต่าง ๆ มีอยู่มากเหลือเกิน ส่วนทางฟากขวามือนั้นเป็นร้านขายเครื่องสำอางค์, ของเบ็ดเตล็ด, เครื่องหนัง, ร้านหนังสือพิมพ์และแซกแซงอยู่ด้วยร้านขายขนมอีกตามเคย การที่มีร้านขายอาหารและขายขนมมากเช่นนี้ได้ความว่า พวกลิบะนีสชอบกินของหวาน ๆ อาหารหนัก ๆ เรื่องเหล้ายาปลาปิ้งนั้นไม่ค่อยอยากแตะต้องเท่าไหร่ ขนมนมเนยสำคัญกว่า สำหรับร้านจำหน่ายเครื่องดองของเมานั้นก็มีอยู่เหมือนกัน แต่ก็ส่วนมากเอาไว้ขายพวกต่างถิ่นที่เข้าไปเที่ยว หรือไม่ก็พวกลิบะนีสเองที่ไม่ค่อยเคร่งครัดต่อขนบประเพณีของตัว

ท่านผู้อ่านที่เคารพรัก! ท่านอย่าได้สงสัยไปเลยว่าเพราะเหตุใดข้าพเจ้าจึงยังไม่พูดถึงผู้หญิงแขกผิวขาว ชาวลิบะ-นัส หรือว่าจะสวยสู้ผู้หญิงกรุงเตหะรานอย่างที่เคยเล่ามาไม่ได้แต่ยังก่อน! เอาไว้ให้ถึงจังหวะของมันดีกว่า เพราะว่าอีกไม่กี่นาทีข้างหน้านี้แล้วที่รักจะมารับไปเที่ยวทางไกล ขนาดถึงนั่งรถยนต์รับเมฆกันไปเลย รับเมฆกันจริง ๆ อย่างไม่น่าเชื่อ แต่ข้าพเจ้าก็ได้เชื่อแล้ว คอยฟังข้าพเจ้าเล่าต่อไปเถิด

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าคิดว่าเรื่องเกี่ยวแก่การสไตร์คที่สนามบินในปารีส Air France จะต้องเป็นผู้ขจัดปัญหาลงจนได้ มันอาจเป็นเรื่องเล็กสำหรับเขา แต่เรามาคิดกันให้ใหญ่โตว้าวุ่นไปเอง เลิกคิดดีกว่าเพราะถึงยังไง ๆ เราก็ต้องไปให้ถึงปารีสจนได้

แต่เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้ากำลังอยู่ในลิบะนัน ข้าพเจ้าจึงจะพูดถึงเรื่องลิบะนันต่อไป เมื่อเดินมาตามถนนนั้นเห็นตำรวจแขกจราจรเข้าคนหนึ่ง แต่งตัวหล่อมาก สวมเสื้อคอบีดดุม ๕ เม็ด สีน้ำตาลแก่ กางเกงสีเดียวกัน หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินรอบ ๆ หมวกคาดแถบใหญ่สีน้ำตาล ที่หน้าหมวกติดตราต้นสนคู่ ซึ่งเป็นเครื่องหมายประจำชาติ เช่นของชาติเขาก็มีตรา

เครื่องหมายต้นสนคู่เหมือนกัน เวลานั้นเป็นฤดูหนาวตำรวจจราจรจึงต้องสวมเสื้อคลุมทับอีกชั้นหนึ่ง แลดูไกล ๆ เหมือนนายพลคนไทยที่เพิ่งจะเคยไปเมืองนอกยังงั้นแหละ

มิสริต้า แท็บเบ้ต ของเราคนนี้ อันที่จริงก็เป็นผู้หญิงเลือดลิบะนีส หาใช่ฝรั่งเศสอย่างที่ข้าพเจ้าเดาผิดไปในตอนแรกไม่ เพิ่งจะมารู้เอาที่หลังเมื่อตอนคุยกันในรถยนต์ เธอเก่งกล้าสามารถเอาการที่เดียว พูดภาษาต่างประเทศได้อย่างน้ำไหลไฟดับถึง ๓ ภาษา คือภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ภาษาอาระบิค บ้านช่องห้องหออยู่ในเมืองเบรุตนั่นเอง อยู่ที่ถนนดามัส (Rue de Damas) ใกล้ ๆ กับโรงภาพยนต์ Roxy

พอได้เวลา ๑๑ โมงเช้า ริต้าก็มาที่โฮเต็ลแคปบีตอดตามนัด ข้าพเจ้าขยี้ตาสองครั้งให้แน่ใจว่าผู้หญิงที่ยืนเจรจาเสียงแจ๋วอยู่ตรงหน้าข้าพเจ้านั่นคือ มิสริต้า แท็บเบ้ต แน่แล้วหรือ ใช่แน่หรือ เมื่อคืนนี้ไม่เหมือนริต้าคนนี้นา เธอแต่งตัวไปรเวทไม่ใช่ เครื่องแบบเจ้าพนักงานพสุธาวิถีสีน้ำเงินอย่างเมื่อคืน เข้านี่เดาะกระโปรงสั้นเกรียบเข้าให้นั่นแน่ะ เสื้อสีดอกมะลิแขนสั้น และ – – และ – – ดูเหมือนจะทาปากสี

แดงสดกว่าเมื่อคืนนี้เสียอีก ข้าพเจ้าเหลียวซ้ายแลขวามอง หาบุคคลคนหนึ่ง นั่นน่ะซี! นึกแล้วไม่ผิดไปได้เลย ใครคนหนึ่งในพวก ๆ เรานั่นแหละ นั่งอมยิ้มแก้มตุ่ยอยู่ก่อนแล้ว ใครคนนั้นข้าพเจ้าขออุบชื่อเอาไว้ก่อนเถิด อีกไม่ช้านักหรอกก็คงจะได้รู้กันว่าเขาคนนั้นคือใคร

มิสริต้าไม่ได้บอกว่าจะพาไปที่ไหนก่อน รู้กันแต่เพียงว่าจะไปเที่ยวทางไกลโดยรถยนตร์ระยะทางขนาดที่เกือบจะข้ามประเทศลิบะนันไปทีเดียว คือจากเบรุตซึ่งติดอยู่กับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทางฟากตะวันตกไปยังบัลเบค (Baalbeck) ซึ่งอยู่เกือบจะถึงชายแดนด้านตะวันออกอันติดอยู่กับแคว้นแอนติลิบะนัน ซึ่งเป็นฝ่ายปรปักษ์ ในเขตแคว้นแดนเดียวกับซีเรีย นับว่าไกลไม่ใช่เล่นอย่างเหมือนกัน

รถแท็กซี่ต่าง ๆ ขนาดใหญ่ ๖ คันจอดคอยอยู่หน้าโฮเต็ลแล้ว โดยการจัดหาของมิสริต้า ทุก ๆ คนพากันขึ้นรถ ข้าพเจ้านั่งรถยนตร์คันเดียวกับคุณควง อภัยวงศ์ คุณสนั่น สังขจันทร์ คุณปลั่ง พลอยพรหม และคุณทวิช บุณยวัฒน์ ส่วนคุณประสัตถ์ บันยารชุน นั้นแยกไปอีกคันหนึ่ง แต่อะไรก็ไม่สำคัญเท่ากับมิสริต้า แท็บเบ้ต โดดขึ้นนั่งตรง

กลางคันรถที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ด้วยนั้นสิ แล้วก็ยังมีคนที่บอกเมื่อตะกี้ว่านั่งอมยิ้มแก้มตุ่ยติดตามขึ้นมานั่งแนบข้างด้วย ข้างซ้ายของมิสริต้า คือ – – คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ข้างขวาของเขอคือนายจังเยเรอนิโม ทูตการค้าฝรั่งเศสประจำประเทศไทย แต่คนที่นั่งข้างไหนเป็นคนยิ้มแก้มตุ่ยกันเอ่ย ?

รถคันข้าพเจ้าเป็นรถนำหน้าขบวน มุ่งออกไปทางถนนสายใหญ่ Rue de Basta ซึ่งเป็นทางเดียวกันกับที่จะไปสนามบินนั้นเอง แล้วเลี้ยวขวาไปเข้าถนนอะไรลืมชื่อไปเสียแล้ว เห็นซากเมืองเบรุตแต่ครั้งโบราณกาลซึ่งเขาเก็บรักษาเอาไว้ เหมือนกำแพงป้อมมหากาพตอนสะพานผ่านฟ้าของเรายังงั้นแหละ แต่ไม่ใหญ่โตอะไร และไม่มีใครแอบเข้าไปใช้เป็นส้วมสาธารณะอย่างของเราด้วย แต่เขาถากถางเสียจนสะอาดสะอ้าน ปล่อยเสาโบราณที่สร้างด้วยหินจริง ๆ ตั้งตระหง่านอยู่สี่เสาครึ่ง ส่วนพื้นดินข้างล่างนั้น เอาคอนกรีตเทไว้เรียบ เลยกลายเป็นสถานที่นั่งเล่นหย่อนใจในเวลาพระอาทิตย์ตกดิน มีคนลากรถไปขายขนมแถวนั้นเยอะแยะ

ยิ่งไกลออกไป – – ไกลออกไปก็ยิ่งรู้สึกว่ารถเรากำลังแล่นขึ้นสู่ที่สูง ไม่มีทางลาดต่ำลงไปเลย นั่นคือทำให้เรารู้ว่า

เรากำลังไต่ภูเขาด้วยรถยนต์อยู่แล้ว ถนนของเขาเรียบร้อย ดีจริง ๆ สม่ำเสมอไม่มีหลุมมีบ่อ เห็นจะเป็นด้วยนายช่าง บำรุงทางของเขาคอยสอดส่องดูแลอยู่เสมอ จึงไม่รู้สึกว่ารถกระดอนขึ้นกระดอนลงเลย เมื่อยิ่งขึ้นสูงหนักเข้า ทางก็คดเคี้ยวไปมาเหมือนงูเลื้อย ผ่านไร่องุ่น ไร่ส้ม มีลูกสุกเหลืองอร่ามน่าชมคาต้นอยู่ดาระดาษ ต้นแอปเปิลซึ่งเกิดมายังไม่เคยเห็นเลยก็ได้มาเห็นในคราวนี้แหละ บ้านคนที่ผ่านมายังไม่เคยพบสักหลังเดียวที่ปลูกสร้างด้วยไม้ แต่เขาสร้างด้วยคอนกรีตทุกหลัง รูปลักษณะของแต่ละหลังเหมือนกันหมด เป็นแบบทันสมัยสวยงามน่าอยู่ แม้จะดูทับ ๆ ไปหน่อยก็ตาม ข้าพเจ้าได้ทราบว่าที่เขาปลูกแบบทับ ๆ เช่นนั้นก็เพื่อเอาไว้สู้กับดินฟ้าอากาศในฤดูหนาว ทุก ๆ บ้านที่เราผ่านไปนั้นน้อยรายเหลือเกินที่จะมีคนอยู่ ส่วนมากบีดประตูหน้าต่างกันหมด มิสริต้าอธิบายให้ฟังว่า อย่าได้สงสัยอะไรเลยว่าเขาบีดประตูหน้าต่างทำไม หน้าหนาว ๆ เช่นนี้พวกที่อยู่บนเขาลงไปอยู่ในเมืองกันหมด ทิ้งบ้านทิ้งช่องไว้ยังงั้นแหละ เย็นใจได้เลยว่าไม่มีขโมยหรือหน่วยงัดแงะที่ไหนขึ้นมากล้ำกรายเลย

รถแล่นเรียบวกวนไปตามไหล่เขา ทัศนะภาพรอบตัวเราช่างน่าดูยิ่งนัก สักครู่ก็ทิ้งตัวเมืองเบรุตซึ่งแลเห็นเหมือนเมืองตุ๊กตาอยู่เบื้องล่างไกลออกไปลิบ ๆ ใครคนหนึ่งเปรยขึ้นว่าดู ๆ ก็เหมือนฮ่องกง แต่อีกคนหนึ่งเถียงว่าไม่เหมือนหาก แต่งามกว่ามากทีเดียว สำหรับข้าพเจ้าเองนั้นเคยขึ้นเขาในเมืองไทยแห่งเดียวเท่านั้น คือบนทางหลวงสายยะลา–เบตง เมื่อสิบกว่าปีก่อนโน้น มีแต่ป่ากับเหว ครั้นมาได้เห็นทัศนาภาพอันงดงาม ถนนอันราบเรียบเข้าเช่นนี้ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าจะเปรียบกับอะไรได้ถูกต้อง นอกจากนึกในใจเล่นเพียงคนเดียวว่า ฮะแอ้ม ! บัดนี้อาตมากำลังอยู่บนเส้นทางสู่สวรรค์แล้วละหรือ ?

เห็นจะเป็นสวรรค์จริง ๆ เข้าให้แล้วละซี่ รถของเราแล่นพุ่งขึ้นไปเรื่อย สูงขึ้น – – สูงขึ้น อากาศก็หนาวจัดขึ้นจนชื้นกระจกหน้ารถเป็นฝ้าไปหมด มองไม่เห็นทางข้างหน้าเลย อิตาโซเฟอร์อ้วนจ้ำม่ำดำเหมือนนิลคนนั้นมือแกแน่อย่างเหลือสติกำลังทีเดียว ทั้ง ๆ มองไม่เห็นแกก็ไม่ยอมเช็ดกระจก ถือพวงมาลัยหมุนไปหมุนมาเป็นว่าเล่น เสมือนว่าทางข้างหน้านั้นอากาศแจ่มใสปรอดโปร่งเสียเต็มประดา แต่

แท้จริงเรากำลังเผชิญกับเมฆก้อนใหญ่ ซึ่งลอยต่ำลงมาปกคลุมยอดเขาเสียอย่างมิดชิดทีเดียว

รถยังคงแล่นคดเคี้ยวเลี้ยวลดไปเรื่อย ภูเขาลูกนี้ใหญ่โตเอาเสียจริง ๆ มิสริต้าบอกว่าชื่อภูเขา อาราเบค สูงจากระดับน้ำทะเลกว่า ๑๕๐๐ ฟีต ตอนที่ขึ้นมาครานี้ยังไม่หนาวจัดเท่าไหร่หรอกนะ ถ้าหนาวจัดจริง ๆ จะขึ้นมาไม่ได้เลย เพราะจะมีหิมะเกลื่อนกลาด รถเดินไม่ได้พลาดท่าพลาดทางก็จะต้องกลายเป็นผีเฝ้าภูเขาลูกนั้นไปเลย อันที่จริงมิสริต้า แท็บเบ้ต คนนี้เป็นคนรอบรู้สาระพัด ถามอะไรเธอตอบได้หมด ข้าพเจ้าอยากจะถามสักข้อหนึ่งเหมือนกัน แต่นึกอีกทีก็เอาไว้ไปถามในที่ซึ่งไม่ใช่บนรถยนต์ผู้คนแน่นขนัดอย่างนี้จะดีกว่า เธอคงตอบได้แน่

รู้สึกว่าถนนคดเคี้ยวขึ้นเท่าใด รถก็ยิ่งแล่นเร็วขึ้นเท่านั้น ทางข้างหน้าก็มองไม่เห็น เพราะละอองเมฆปกคลุมไปหมด ผีมือคนขับเขาแน่จริง ๆ ทุก ๆ ชีวิตบนรถแต่ละคันฝากไว้กับเขาทั้งหมด ถ้าเป็นพวกเราโดยคนใดคนหนึ่งขับในเวลานั้น เห็นจะเตรียมปี๊บไว้ใส่กระดูกได้เลยอย่างไม่ต้องสงสัย การเที่ยวภูเขาด้วยรถยนต์ครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งชื่อให้ว่า “ชี

รถค้นเมฆบนยอดเขาอาราเบค " ซึ่งคุณประสัตถ์ก็เห็นพ้องด้วย

ประมาณอีก ๕ นาทีต่อมาอากาศค่อยสว่างแจ่มใสขึ้น ข้าพเจ้ามองออกไป ข้างนอกแดเห็น วิวทิวทัศน์ เหมือนเมื่อตอนขาขึ้น รถกำลังบ่ายโฉมหน้าลงสู่ทางลาดจึงรู้ได้ทันทีว่าบัดนี้เรากำลังเริ่มลงจากภูเขาแล้ว และต่ำลงเรื่อย ๆ นั่นหมายความว่าเรากำลังข้ามภูเขาลูกหนึ่งไปแล้ว และรถกำลังวิ่งขนอยู่บนภูเขาอีกลูกหนึ่งซึ่งไม่สูงเท่าที่ผ่านมา ทางหลวงสายนี้แหละที่จะนำเราไปสู่เมืองซาเล่ห์ (Zahleh) เมืองสำคัญอีกเมืองหนึ่งของประเทศลิบะนัน ซึ่งนับตั้งแต่นครเบรุตมาถึงเมืองซาเล่ห์นี้เป็นเป็นระยะทางถึง ๔๔ กิโลเมตร หรือเท่ากับ ๓๓ ไมล์ครึ่งนั่นเอง

แต่เปล่า! ข้าพเจ้าไม่ได้หมายความว่าเราจะแวะเที่ยวเมืองซาเล่ห์หรอก เพราะเมืองนี้ได้ตั้งคร่อมทางหลวงสายนี้อยู่หากมีถนนแยกจากทางหลวงเข้าไปอีก ๒ กิโลเมตร จึงจะถึงตัวเมืองจริง ๆ พลเมืองของซาเล่ห์มีอยู่ในราว ๑๕๐๐ คน ส่วนมากมีอาชีพปลูก ต้นองุ่น สำหรับ เอาไป กลั่นเป็น เหล้าไวน์ และก็ส่วนมากกว่าครึ่งเป็นพวกคาธอลิค มีโฮเต็ลดี ๆ อยู่

ในเมืองและนอกเมืองนี้ถึง ๖ แห่งด้วยกัน ชาวต่างประเทศจำพวกผิวขาวที่มาจากอังกฤษและฝรั่งเศสมักจะมาพักผ่อนนอนหลับเล่นที่นี่กันในฤดูร้อน ลมพัดชายเขาพัดมาต้องผิวกายพอแก้ร้อนในกระหายน้ำไปได้

เมื่อเราไม่ได้แวะเข้าไปชมเมือง เราก็แวะลงนอกเมืองริมทางหลวงนั่นเอง และรับประทานอาหารมื้อกลางวันที่ AKL ซึ่งเป็นโฮเต็ลนอกเมืองอันมีชื่อเสียง โฮเต็ล AKL นี้ปรากฏว่ามีห้องพัก ๑๗ ห้องสะอาดสะอ้านโอ่โถงมาก ขณะที่เราเข้าไปนั้นมีผู้มานั่งรับประทานอาหารอยู่ก่อนเต็มไปหมด แต่ทาง Air France โดยมิสริต้าแท็บเบ้ต ได้โทรศัพท์มาจากเบรุตสั่งจองโต๊ะไว้ให้พวกเราเสร็จเรียบร้อยไว้ล่วงหน้าทีเดียว จึงไม่ต้องไปยืนรอคอยให้เสียเวลาไปเปล่า ๆ เลย ความจริงโฮเต็ล AKL นี้เป็นภัตตาคารไปด้วยในตัว ถ้าชื่ออย่างภัตตาคารเราก็รู้ได้จากแผ่นป้ายที่เขาเขียนไว้ว่า Restaurant, Villa AKL ติดโชว์อยู่ข้างหน้า ทางเข้าสถานที่แห่งนั้นข้าพเจ้าจะขอเล่าให้ละเอียดสักหน่อย คือ พอโผล่หน้าเข้าประตูไปก็พบแผงลอยขายของที่ระลึกต่าง ๆ ตั้งอยู่ทางซ้ายมือ มีตาแก่เครา

ยุ่มย่ามคนหนึ่งเป็นคนขาย ของที่ระลึกที่ขายนั้น มีรูปโป๊สการ์ด เย็บเป็นเล่ม ๆ เล่มละ ๑๐ รูป แสดงสถานที่สำคัญ ๆ ของลิบะนัน เช่นเทวะสถานที่บัลเบค รูปวิวทิวทัศน์งาม ๆ ทั้งอย่างขาวดำ และสีธรรมชาติ เครื่องทองเหลืองต่าง ๆ เช่นที่ขบถูกนัด, ระฆังเล็ก ๆ, แหวนต่าง ๆ, ถูกประคำ, ผ้าโพกศีรษะ และไอ้ที่เขาใช้วางครอบบนผ้าโพกศีรษะ แบบแขกอาหรับ ซึ่งเรียกว่าอะไรก็ไม่รู้ อย่างที่ข้าพเจ้าคลุมศีรษะอยู่ในภาพที่ถ่ายมาประดับประดาหนังสือเล่มนี้แหละ ตลอดจนของกระจุกกระจิก สิ่งละอันพรรณละน้อยเต็มไปหมด

ทางด้านขวา เลยเข้าไปหน่อย เป็นประตูกว้าง ออกไปสู่ห้องรับประทานอันโอ่อ่า แต่ที่ตรงหน้าประตูนี้ เขาทำเป็นตู้กระจกแบบตู้นอนใบใหญ่ตั้งไว้ ในตู้มีอาหารสด ๆ วางเรียงรายอยู่เป็นระเบียบ อาหารสด ๆ เหล่านั้น อย่างอื่น ๆ ข้าพเจ้าไม่สนใจเท่ากับไอ้ตัวขาว ๆ วางเรียงซ้อน ๆ กันอยู่เป็นตับ ไอ้ตัวขาว ๆ นี่แหละข้าพเจ้าชอบรับประทานนัก ไม่คิดเลยว่าจะได้มาพบอาหารชนิดนี้ในเมืองแขกแปดกภาษา ไกลเมืองไทยสุดกู่มาตั้งหมื่นกว่ากิโลเมตร

ที่ว่านกคอกบนั้นเอง เขาถลกหนังทิ้งเหลือแต่เนื้อขาว ปนชมภู เจ้าออบเมืองแขกนี้ตัวขนาดเล็กกว่าเจ้าออบเมืองไทยนิดหน่อย เลยได้ความรู้ว่าเจ้าออบนี่เป็นอาหารชั้นยอดของแขกลิบะนันเหมือนกัน แต่น่าเสียดายที่เขาถลกหนังอันกรุบ ๆ ทิ้งไปเสียหมด อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าคิดว่า ถ้าเจ้านี่ไม่ใช่อาหารอันโอชาน่านิยมแล้ว เขาคงไม่เอามาใส่ตู้กระจกตั้งโชว์ไว้ให้ดูเป็นแน่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อครัวของเขาคงจะมีฝีมือไม่เลวทีเดียว มิฉนั้นแล้วไฉนเล่า Air France คงไม่จัดให้เรามารับประทานอาหารกลางวันกันที่นี่หรอก

โต๊ะอาหารที่เขาจัดไว้ต้อนรับเรานั้น เป็นโต๊ะยาวหลายโต๊ะ พอกับจำนวนผู้ที่ไปด้วยกันทั้งหมด กลางโต๊ะประดับแจกันดอกไม้ และบนผ้าปูโต๊ะประดับเป็นลวดลายด้วยกิ่งสนและดอกเบญจมาศ แก้วเชิงใสแจ๋ววางเรียงรายอยู่เป็นระเบียบเท่ากับจำนวนเก้าอี้โดยรอบโต๊ะนั้นพอดี ทางประตูห้องมีเครื่องขยายเสียงแผ่นเสียงขนาดใหญ่ตั้งอยู่ เจ้าเครื่องชนิดนี้มีชื่อเรียกว่าอะไรข้าพเจ้าจำไม่ได้เสียแล้ว เคยเห็นโฆษณาอยู่ในหนังสือพิมพ์ต่างประเทศบ่อย ๆ เวลาเราต้องการจะฟังเพลงใดก็หยอดเงินลงไปในช่องนั้น และกดปุ่มชื่อเพลงที่เรา

ต้องการ ไม่ถึงอิดใจได้พังเพลงนั้นแน่ ไอ้เจ้าเครื่องขยายเสียงเครื่องนี้แหละ มีความสำคัญเข้ามาเกี่ยวข้องกับคุณควง อภัยวงศ์ ของเราด้วย อีกสักประเดี๋ยวเถอะท่านก็คงจะรู้

พอหย่อนตัวลงนั่งที่เก้าอี้ยังไม่ทันไร บ่อยก็เข้ามาวางขวดเหล้าไวน์ปุบเข้าให้ตรงหน้าทันที อันที่จริงเวลารินลงแก้วใสนั่นแล้ว มันก็มีสีสวยน่าดื่มเป็นที่ยิ่ง แต่ข้าพเจ้าเป็นคนเคราะห์ร้ายช่างอาภัพอับภาคเสียเหลือเกิน ที่มีอันจำเป็นไปต้องตัดไมตรีกับมันมานาน คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ซึ่งนั่งข้างเคียงข้าพเจ้าอยู่เลยคว้าขวดไปรินพลั่ก ๆ ลงในแก้วจนล้นปรี่ แล้วยกขึ้นซดอย่างชื่นทรวงในไปเลยมิหนำซ้ำยังแสดงความสามัคคีกับแม่หญิงญวนคนหนึ่งซึ่งนั่งอยู่ตรงข้าม โดยเอื้อมมือข้ามโต๊ะไปรินเหล้าให้เจ้าหล่อนเสียด้วย คุณควง อภัยวงศ์ นั่งอยู่อีกโต๊ะหนึ่ง พอข้าพเจ้าเหลียวไปดู อ้าว! หายไปไหนเสียแล้ว นึกว่าคงลุกขึ้นไปทำธุระอะไรในห้องเล็กแต่ที่ไหนได้ล่ะ พอกลับมาคุณควงกลายเป็นแขกไปเลย ได้ความว่า ไปซื้อเครื่องคลุม ศีรษะ แบบอาหรับ ที่วางขาย อยู่ข้างนอกนั่นเอง

"เรามาเที่ยวเมืองเขามันต้องทำยังงั้นถึงจะดี" คุณควงว่า

พวกเรามองคุณควง อภัยวงศ์ เป็นตาเดียวกัน เข้าที่มาก แต่จะว่าแขกก็จะไม่ใช่ ไทยก็ไม่เชิง โผล่หน้าออกมาจากผ้าคลุมศีรษะหน่อยหนึ่ง หน้าตากลับเป็นเจ๊ก แต่นั่นไม่สำคัญเท่ากับการทำตัวให้เข้ากันได้กับคนทุกคนในที่นั้นไม่ว่าจะเป็นใคร ด้วยการทรงชุดแขกอาหรับอย่างว่า ทำให้บรรยากาศในโฮเต็ล AKL ครึกครื้นตื่นเต้นขึ้นอย่างพลิกพลันทีเดียว

เหล้าไวน์หมดไปแล้ว เหล้าขาวก็เข้ามาแทน ข้าพเจ้าได้บอกแล้วว่า ข้าพเจ้าไม่ยอมแตะต้องมันเป็นอันขาด แม้กลิ่นมันจะเย้ายวนชวนสลึมสลืออย่างไรก็ช่างหัวมัน แต่ข้าพเจ้าก็ต้องเรียนให้รู้ว่า เจ้าเหล้าขาวที่เขาเสิฟเข้ามานั้นรสชาติ (ที่คนอื่นดื่ม) มันเป็นอย่างไร จะเหมือนกับยี่สิบแปดดีกรีของเราหรือหาไม่ เจ้าเหล้าสีขาวนมชื่อพลัก เขาเรียกว่าเหล้า "อารัก" (Arak) ถ้ามีข้ามาขายในไทยแลนด์เรา ข้าพเจ้าคิดว่าบรรดาหลานสาว ๆ ทั้งหลายที่มีคุณอาวัยหนุ่ม ๆ ชอบกินเหล้าชนิดนี้คงจะต้องลำบากใจอยู่ไม่น้อย

คุณควง อภัยวงศ์ ชอบอกชอบใจในชื่อของเหล้าขาวนี้มาก ตะโกนข้ามโต๊ะมายังข้าพเจ้าว่า

"คุณดมูด กลับไปเมืองไทยเราอย่าลืมเขียนเรื่องเหล้าอารักนี่นะ ชื่อมันพิลึกดีจริง" ว่าแล้วก็หัวร่อก้าก ๆ ตามเคย

"รสชาติมันเป็นอย่างไรบ้างครับ?" ข้าพเจ้าถาม

"มันก็เหมือนเหล้านั่นแหละ เวลาดื่มเขาดื่มเพียว ๆ กัน เติมน้ำแล้วไม่อร่อย จะทำให้รสเฝื่อนและขุ่น ถ้าไม่เชื่อก็ลองดูซี่" คุณควงตอบราวกับว่าเป็นผู้คงแก่เรียนในเรื่องการดื่มเหล้าเสียจริง ๆ

ข้าพเจ้าลองรินเหล้า "อารัก" ลงในแก้วนิดหนึ่งแล้วเอาน้ำเย็นเติมลงไป ปรากฏว่ามันกลับเป็นน้ำขุ่นไปในฉับพลันทันใด ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ ได้แต่เรียกน้ำเย็นมาดื่ม ทำให้เจ้าบ่อย ๒—๓ คนนั่นมองหน้าข้าพเจ้าด้วยความแปลกใจ ในฐานะที่เป็นคน ๆ เดียวในที่นั้นที่เอาแต่กินน้ำ—กินน้ำ—กินน้ำ—และกินน้ำ

อาหารที่เขาจัดเลี้ยงวันนี้มีหลายอย่างต่างกัน บริการของเขาเรียบร้อยดีจริง ข้าพเจ้าเหลียวมองดูรอบ ๆ ตัว นึก

อยากให้ภัตตาคาร หรือแม้แต่เพียงร้านขายอาหารในเมืองไทย เราจัดบริการและสถานที่อย่างเขาบ้าง โฮเต็ล AKL นี้ห่างจากนครหลวงเบรุตมาตั้งไกล เรียกว่าอยู่ในชนบทก็ว่าได้ แต่เขายังจัดบริการแขกผู้ไป อุดหนุนเขาได้อย่างเป็น ระเบียบเรียบร้อยแทบไม่น่าเชื่อเช่นนั้น โฮเต็ลใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียงแถวราชดำเนินของไทยเรา หรือแม้ขนาดใหญ่เบ้อเร่อที่จะเปิดขึ้นใหม่ส่งคนไปดูที่นี่ก็ได้เป็นเบื้องแรก ไม่ต้องเสียทรัพย์เป็นถุง ๆ ส่งคนไปเรียนวิชาโฮเต็ล (โรงแรม) ถึงอังกฤษ–อเมริกาหรอก

ข้าพเจ้าได้บอกมาเมื่อสักครู่นี้เองว่า ข้าพเจ้าชอบ "ไอ๊อ๊อบ ๆ" ที่วางเป็นตับอยู่ในตู้กระจกข้างหน้าประตูก่อนจะเข้ามาในห้องรับประทานอาหาร ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นเขาเสิฟมาจานเบ้อเร่อ ไอ๊อ๊อบนั่นถูกทอดเสียจนเหลืองอร่ามไปทั้งตัว เขาตักใส่จานแจกกันไปทั่ว จานละ ๒—๓ ตัว ข้าพเจ้าลองเอาซ่อมจิ้มเข้าปาก ไม่เลวเลยเจ้ากบเมืองแขกแปลกถิ่นนี่รสหวานแอร่มแท้ วิธีที่จะกินให้อร่อยตามแบบของข้าพเจ้านั้น ก็คือจิ้มซอสพริก มันโอชารสอย่างหาที่เปรียบมิได้ทีเดียว นึกในใจว่า กลับมาเมืองไทยเมื่อไหร่จะลองทำกบทอดกรอบ

อย่างเขาดูบ้างสักทีหนึ่ง แต่จนบัดนี้ยังไม่มีโอกาสจะได้ทำจนแล้วจนรอด

ข้าพเจ้าหันไปถามคุณประสัตถ์ว่า เป็นยังไงบ้างเจ้ากบเมืองแขกที่กำลังเคียวเอา ๆ อยู่นั่นน่ะ คุณประสัตถ์ยกนิ้วให้ดู เลยรู้ว่าล่อเข้าไป ๖ ตัวแล้ว หันมาดูคุณสวัสดิ์เห็นกำลังเรียกให้บ๋อยเอากบทอดกรอบมาเสิฟอีก ปรากฏว่าเป็นจานที่สาม คือหมายถึงคุณสวัสดิ์คนเดียวต่อกบ ๙ ตัว ไม่เลวเลยสำหรับเจ้ากบเหลืองอร่ามหวานแอร่มกินอร่อย อาหารชั้นยอดของมื้อกลางวัน ๆ นั้น

พออาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อย ข้าพเจ้าเร่เข้าไปข้าง ๆ คุณควง แอบพินิจพิจารณาดูการโพกผ้าคลุมศีรษะแบบแขกอาหรับรู้สึกว่าเข้าที่ดีไม่น้อย เลยชวนคุณประสัตถ์ กับคุณทวีออกมาซื้อไอ้นั่นคนละชุด คิดเป็นเงินไทยราวชุดละ ๖๐ บาท ข้าพเจ้าถามอีตาแก่ผู้ขายว่า ไอ้ที่ข้าพเจ้าซื้อนั่นน่ะเขาเรียกว่าอะไรกันแน่ เพราะจะเรียกว่าหมวกก็ไม่ใช่ ผ้าโพกศีรษะก็ไม่เชิง แกบอกว่าเขาเรียกชื่อมันว่า “บาดิเยห์”

อันคำว่า “บาดิเยห์” นี่ก็คือภาษาดิบะนีส ตามศัพท์แสงเขาแปลว่า “ทะเลทราย” ก็เหตุไหนไฉนเล่าเจ้าผ้าโพก

ศีรษะนั้นจึงจะกลายเป็นทะเลทรายไป ข้าพเจ้ายังสงสัยจน กระทั่งบัดนี้ มานึกดูอีกทีก็เห็นจะพอปะต่อมปะแต่มไปได้ คือ เหมาเอาว่าเวลาจะเดินทางไปในทะเลทรายแล้วละก้อ ต้องคลุม ศีรษะด้วยไอ้นี่เอง ตกลงเป็นอันว่าเพราะคุณควง อภัยวงศ์ คนเดียวเป็นต้นเรื่อง คนไทยทั้ง ๗ คนเลยกลายเป็นแขกอาหรับ กันไปหมด แต่ที่คล้ายแขกเข้าไปจริง ๆ เห็นมีแต่คุณสวัสดิ มโนเสงี่ยม เพียงคนเดียวเท่านั้น สำหรับข้าพเจ้าเองนั้น ดูไป ๆ หน้าตาพิลึกเป็น “กล้วยแขก” หรือเหมือนแขกกาลิงค์ยังงั้น แหละ

ข้าพเจ้าออกจะเป็น “นักซื้อ” อยู่สักหน่อย นอกจาก จะซื้อไอ้เจ้า “บาดิเยห์” นั่นแล้ว ยังซื้อรูปโปสการ์ด ซื้อของ ที่ระลึกต่าง ๆ เอามาฝากทางบ้านหลายอย่าง แต่ข้าพเจ้าจะ ซื้ออะไรมากเกินไปก็ไม่ได้ เพราะในกระเป๋ามีแต่เงินดอลล่าร์ ทั้งนั้น รวมทั้ง Travelers Cheques ด้วย ซึ่งเตรียมเอาไว้บุก ปารีสกันเป็นการมโหฬารทีเดียว

เวลาของเรายังเหลืออีกพอสมควร นักท่องเที่ยวทั้ง หลายนั่งพักกันอยู่ในห้องรับประทานอาหารนั่นเอง แต่ข้าพเจ้า ไถลออกมาข้างนอก เดินชมภูมิภาพเรื่อยเปื่อยไปตามริมถนน

อันที่จริงเมืองซาเด่ห์นี้ก็เป็นเมืองภูเขาเหมือนกัน ไม่ใช่ตั้งอยู่บนที่ราบโล่งอะไรเลย เพราะประเทศลิบะนันทั้งประเทศหาที่ราบทำยายากที่สุด แม้ในนครเบรุตเองก็ตาม ถนนลุ่มๆดอนๆ สูงๆต่ำๆไม่มีสม่ำเสมอกัน มองไปทางทิศตะวันตกจากทางหลวงที่เราผ่านมานั้น เห็นตัวเมืองซาเด่ห์ตั้งอยู่ไม่ไกลนัก ข้าพเจ้าถามโชเฟอร์ผิวสีนิลที่กำลังเช็ดถูรถของแกอยู่ว่า แกขับรถพานักท่องเที่ยวขึ้นเขมขึ้นภูเขาอยู่เสมอๆหรือ แกถึงได้ชำนาญทางนัก แกตอบโดยไม่เงยหน้าเลยแม้แต่นิดเดียว คล้ายกับว่าที่ข้าพเจ้าถามนั้นไม่สลักสำคัญอะไรสำหรับแกเลย

"เกือบสิบปีแล้วครับ" แกตอบ

"เคยมีใครขับรถตกเขาตายมั่งรึเปล่า?" ข้าพเจ้าถามต่อไป

"คนขับรถในเมืองนี้ไม่เคยมีใครตกภูเขาเลยครับ พูดแล้วจะว่าคุย ครั้งหนึ่งผมเคยเอาผ้าผูกตาทั้งสองข้างแล้วขับรถขึ้นภูเขาไป——" แกตอบยังไม่ทันจะจบดี ข้าพเจ้าเห็นถ้าจะไม่เป็นการเสียแล้ว ขืนฟังอยู่หมอนี่ชักจะมากไปหน่อยละ เลยดุจากกลับเข้าไปในโฮเต็ลอีกครั้งหนึ่ง

เสียงเพลงดังอยู่ในห้องรับประทานอาหาร เห็นจะเป็นไอ้เจ้าหิบเสียงมหิมานั่นเอง มันเป็นเพลงจังหวะแมมโบ้เสียด้วย ข้าพเจ้ารีบโผล่พรวดเข้าไปทันที

"คุณควง อภัยวงศ์ ลีลาศจังหวะแมมโบ้กับมิสริต้า แท็บเบ้ต!" ข้าพเจ้าอุทานในใจ แน่หรือนี่ อ่อ! แน่เสียยิ่งกว่าแน่ คุณควงในชุดแขกอาหรับผ้าคลุมศีรษะปลิวไสวพร่างพริ้วอยู่กับ แม่สาวพนักงาน พสุธาวิถี ผิวกระด้างคนนั้นเอง มิสริต้าก็ไม่เลวเลย จังหวะแมมโบ้นี้มันช่วยให้เธอพริ้งพราวขึ้นอีกเป็นกอง

เพลงยังไม่ทันจบดี คุณควงหอบเพราะเหนื่อย แม่สาวริต้านั้นหัวร่องอหาย บรรยากาศในห้องนั้นเต็มไปด้วยความครื้นเครงยิ่งนัก ทุกๆคนพากันสนใจคุณควงมาก ใครคนหนึ่งซึ่งไม่ใช่พวกเรากรากเข้ามาถามข้าพเจ้าว่า คุณควงเป็นใครกันนะ ช่างมีอารมณ์สนุกเหลือเกิน

"คนนั้นคืออดีตนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย" ข้าพเจ้าตอบ

หมอนั่นยืนงงคล้ายจะเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง พลางมอง

หน้าข้าพเจ้าเหมือนจะจับโกหก แล้วก็หันไปดู "แขกอาหรับ" ควง อภัยวงศ์ อีกพร้อมกับพยักหน้าหงึกๆ

"เรามาเที่ยวงานยังงี้ เราก็ต้องทำตัวของเราให้มันสนุกสนานไปตามเรื่องตามราว พวกเขาจะได้ไม่เบื่อเรา และพลอยสนุกไปด้วย" คุณควงบอกข้าพเจ้าเมื่อเพลงจบลงแล้ว "เห็นไหมล่ะคุณ พวกนั้นหัวเราะพอใจกันทั้งห้อง"

ถูกต้องทีเดียว การท่องเที่ยวไปในเวลานั้น พวกเราชาวไทยทั้ง ๗ คนนี้ทำความพอใจให้แก่ผู้ร่วมคณะทั้งหมดมาก พวกญี่ปุ่น, พวกญวน, และพวกอื่นๆที่ไปด้วย ไม่ค่อยได้สติ ไม่ค่อยจะเฮฮาออกรสเหมือนพวกเรา ไม่ว่าจะไปที่ไหน แม้กระทั่งบนเครื่องบินก็เป็นเวลาสำราญของพวกเรา และความสำราญของพวกเรานี่เอง ที่ได้ทำให้พวกเขาทั้งหลายพลอยสำราญไปด้วย ไม่มีใครเลยที่จะรังเกียจ เพราะถ้าขาดพวกเราไปเสียแล้ว ก็เห็นจะเงียบเหงาเอาการอยู่ทีเดียว

พอนั่งพักผ่อนคุยกับมิตรสหายทั้งหลาย ความเหน็ดเหนื่อยจากจังหวะแมมโบ้เมื่อกี้นี้หายไปหมดแล้ว มิสริต้าแจ้งให้ทราบว่าอีกสักครู่จะออกเดินทางต่อไป และที่จะไปนี่มัน

สำคัญอยู่แห่งหนึ่งคือบัลเบค (Baalbeck) ซึ่งเป็นเทวสถานตั้งแต่ครั้งโบราณกาล พวกโรมันสร้างทิ้งไว้นับพันปีมาแล้ว มีสริต้าคุยว่างามกว่าในกรุงโรมประเทศอิตาลีเสียอีก ใหญ่โตกว้างขวางกว่ามากมายนัก แต่เรื่องบัลเบคนี้ข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟังทีหลัง รอไว้เมื่อไปถึงที่เสียก่อน เพราะระยะทางจากซาเล่ห์ไปยังบัลเบคนั้นอยู่อีกตั้งไกล กว่าจะถึงก็คงบ่ายโซตะวันรอน ๆ ทีเดียว

"แขกอาหรับทั้ง๗" พากันออกมายืนหน้าโฮเต็ล AKL ร่วมกันชักรูปไว้เป็นที่ระลึก คนที่เดินผ่านไปมาหยุดดูกันเป็นแถว เขาคงแปลกใจอย่างยิ่งว่า พวกเราเป็นใครมาจากไหน ไฉนจึงแต่งตัวเป็นพวกอาหรับ และก็ไม่ใช่อาหรับธรรมดา ๆ หากเป็นอาหรับชั้นสูงเสียด้วย ที่ว่าชั้นสูงนั้นก็คือ พวกแขกอาหรับธรรมดาเขาไม่ใช้ที่ครอบศีรษะกันผ้าปลิวด้วยไหมสีทอง เขาใช้สีแดงเป็นพื้น แต่พวกเราทุกคนใช้สีทองกัน เลยกลายเป็น "แขกผู้ดี" อันมีเกียรติไปเลย

ที่นี้จะได้กล่าวถึงโบราณสถานบัลเบคกันเสียที หลังจากออกจากโฮเต็ล AKL ที่ซานเมืองซาเล่ห์มาแล้ว โดย

ผ่านตำบลรายัค (Rayak) หมู่บ้านใหญ่ ซึ่งพวกชาวบ้านมีอาชีพทางทำไร่องุ่นและข้าวโพด รถพาตรงสู่ที่ราบต่ำเรื่อย ๆ จนกระทั่งลัดเลาะไปตามขอบทะเลทรายเล็ก ๆ แลเห็นคาราวานอูฐเดินอยู่เป็นทิวเหมือนในภาพยนตร์เรื่อง The Desert Song ยังไงยังงั้น อยากจะถ่ายรูปเอาไว้เหลือเกิน แต่ก็จนบัญญา เพราะอิตาโชเฟอร์ผิวทมิพคนนั้นแกขับบิ่งไปข้างหน้าอย่างจะแข่งกับพายุ หรือถ้าหากว่าข้าพเจ้าจะบอกให้แกหยุดรถเพื่อถ่ายรูปอูฐสักประเดี๋ยว แกก็คงหัวเราะยิงฟันขาวนึกว่าข้าพเจ้าสติไม่ดีเป็นแน่ ที่จะให้หยุดรถเพียงเพื่อดูสัตว์สี่เท้าธรรมดา ๆ อย่างหนึ่งเท่านั้น

ตะวันบ่ายคล้อยขอบฟ้าโขอย่ แสงแดดไม่แผดกล้าเหมือนเมื่อสามชั่วโมงที่แล้วมา บนฟ้ามีเมฆก้อนใหญ่กระจายไปทั่ว แลออกไปข้างหน้าเห็นทิวเขาสลับซับซ้อน รู้สึกว่าทิวเขาเหล่านั้นเป็นภูเขาหินที่ไม่มีต้นไม้ เพราะประกายแดดส่องไปกระทบเป็นแสงสท้อนขึ้นมา และก็บนท้องฟ้าอีกเหมือนกัน ฝูงแร้งบินฉวัดเฉวียนเต็มไปทั่ว เห็นทีแถวนั้นคงจะมีทรากสัตว์นอนกอยท่าอยู่แล้วเป็นแน่

เมื่อมีรถสวนทางมาครั้งใด ข้าพเจ้าสังเกตเห็นได้ว่าคนบนรถคันนั้นเหลียวหน้ามาดูรถคันที่ข้าพเจ้านั่งอยู่อย่างสนใจ และเป็นเช่นนี้ไปแทบทุกครั้ง หนักเข้า ๆ เลยนึกออกว่า รถคันที่เรานั่งกันอยู่นั้น เต็มไปด้วย "แขกอาหรับ" ทั้งสิ้น

ตอนหน้ารถมีแขกจริง ๆ อยู่คนเดียว คือ อิตาโซเฟอร์คนนั้น แขกอาหรับ ควง อภัยวงศ์ นั่งตรงกลาง แขกอาหรับสนั่น สังขจันทร์ นั่งริมขวา ตอนกลางมีแขกอาหรับสวัสดิ มโนเสงี่ยม กับแขกอาหรับ ประสัตถ์ บันยารชุน นั่งแนบข้าง มิสริต้า แท็บเบ้ต ตอนหลังมีแขกอาหรับ ปลั่ง พลอยพรหม และแขกอาหรับ ทวิช บุณยวัฒน์ ตลอดจนแขกอาหรับตัวข้าพเจ้าเองต่างก็คลุมศีรษะแบบแขกกันหมด และนี่เองที่เป็นจุดซึ่งทำให้เกิดความสนใจขึ้นกับทุกคนบนรถที่สวนมาอยู่เสมอ

ผ่านตำบลมีจ์เดลูน (Mej de loon) อันใกล้บัลเบคเข้าไปทุกที เห็นไร่สับรสกว้างสุดลูกหูลูกตากำลังออกผลเต็มไร่ สังเกตแต่ไกลก็รู้ว่าขนาดผล เท่ากับสับรสอย่างดีที่ไร่ ศรีราชาของเรา เข้าใจว่าอีกไม่ช้าคงถึงเวลาเก็บได้แล้ว เมื่อกินอาหารกลางวันที่โฮเต็ล AKL ก็เจอะสับรสหวานอร่อย จะเป็นสับรสที่นี่เสียก็ไม่รู้

เอาละ ! ที่นี่ถึงบัลเบคแน่ บัลเบคนี่มีชื่อในวงเล็บอีกอย่างหนึ่งว่าHeliopolis ซึ่งเขาอาจจะหมายถึงที่ซึ่งอยู่ท่ามกลางแสงพระอาทิตย์อันแรงกล้าก็ได้ ระยะทางที่เราบึ่งมาจากนครเบรุตถึงบัลเบคนี่ ๘๕ กิโลเมตร หรือเท่ากับ ๕๒ เศษ ๓ ส่วน ๕ ไมล์ บัลเบคเป็นเมืองเล็กๆ มีชาวเมืองรวมทั้งสิ้นเพียง ๙๐๐ คนเท่านั้น และส่วนมากนับถือศาสนามุสลิม เป็นภาคพื้นแผ่นดินที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง ๔๙๒๐ พีต อาชีพส่วนมากของพลเมืองได้แก่การทำสวนผลไม้ ซึ่งสามารถส่งออกไปจำหน่ายนอกประเทศได้ด้วย

ชื่อของเมืองบัลเบคนี้ อันที่จริงเขาเอาคำสองคำมามารวมกัน คือ Baal คำหนึ่ง กับ Beka อีกคำหนึ่ง Baal นั้นหมายถึงชื่อพระเจ้าของพวกฟีนิเซียน ส่วน Beka นั้นเป็นชื่อของแคว้นเดิม ซึ่งประชาชนพลเมืองนับถือแม่น้ำลำธาร เลยตีความหมายได้ว่า คำว่า Beka นั้น เห็นทีจะดัดแปลงมาจาก Bech เป็นแม่นมั่น ดังนั้นเมื่อรวมกันเป็น Baalbeck ตามชื่อของเขาก็น่าจะได้ความว่า เป็นเมืองของพระเจ้าแห่งธารน้ำของพวกฟีนิเซียนนั่นเอง แต่จะผิดจะถูกอย่างไรรับรองไม่ได้

เพราะ ข้าพเจ้า สงวนลิขสิทธิ์ ในการตีความหมาย อย่างส่งเดช ของข้าพเจ้าเพียงคนเดียวเท่านั้น

แล้วก็ผิดไปจริง ๆ, บัลเบคเป็นเมืองพระอาทิตย์ ไม่ใช่เมืองแม่พระคงคาแน่ มิสริต้าเธอช่างเป็นคนรอบรู้สารพัดเสียจริง ๆ เธอกรุณาแปลความหมายของคาวา Baalbeck ให้ฟังว่า ตรงกับภาษาอังกฤษที่ว่า Heliopolitan Triad อันหมายถึงเมืองนี่นะร้อนจากแสงพระอาทิตย์เพิ่มขึ้นอีกถึงสามเท่า แล้วมันจะเย็นแฮเป็นแม่น้ำลำธารไปได้ยังไงกัน ข้าพเจ้าขอบคุณแม่สาวน้อยริต้าจริง ๆ ที่กรุณาให้ความรู้ชนิดเกล็ดเล็กเกล็ดน้อยแก่ข้าพเจ้า ยังงี้น่าจะคบกันได้

บรรดามิตรสหายชาวเกลอทั้งสั้นทั้งหลายที่ไปด้วยกัน พบกันว่า ข้าพเจ้าเป็นคนชอบชิมพดแต่น้อย แต่เหตุไฉนจึงลากข้อมือแม่สาวริต้าคนนี้ แอบไปซักไซ้ไล่เลียงเรื่องอะไรต่ออะไรได้เป็นการเป็นงาน ข้าพเจ้าไม่สงสัยตัวเองเลยจนนิดเดียว เพราะไอ้เรื่องแอบพูดแอบเจรจากับสาว ๆ สวย ๆ แล้วละก้อสนใจนัก ก็แล้วขนาดแม่สาวริต้าผู้ต่างถิ่นไกลเมืองไทยออกไปตั้งหลายโยชน์ ลับหูลับตาคนที่บ้านเช่นนี้ การงานมันน่ายองถนัดถนี่เข้าอีกน่ะซี อย่าได้สงสัยสนเท่ห์ไปเลย

เมื่อแรกไปถึงทางเข้าโบราณสถานของบัดเบคนั้น อีตารัฐมนตรีญวนคนหนึ่ง มีนามกรว่าอะไรก็ไม่รู้กรากเข้ามาทักข้าพเจ้า พลางกระซิบเข้ามาที่หู

"นี่แน่ะเกลอ!" เขาว่า "ขอยืมไอ้ผ้าคลุมหัวของเกลอหน่อยซิ"

ข้าพเจ้าจ้องมองหน้าอีตารัฐมนตรีญวนคนนั้น พลางนึกอยู่ในใจว่า หมอนี่ช่างพิลึกแท้ ๆ ทีเดียว ของ ๆ เขากำลังประดิษฐานอยู่บนกะบาล ดันบังอาจมาขอยืมได้ ก็เมื่อตอนที่ต่ออาหารกลางวันอยู่น่ะ ไฉนจึงไม่จัดหาซื้อเอามาอย่างพวกเรามั่งล่ะ แล้วมาโดนแดดเปรี้ยง ๆ เข้ายังงี้มาขอยืม มันไม่น่าจะเป็นรัฐมนตรีเสียเลย

ที่ข้าพเจ้ารู้จักว่าเขาเป็นรัฐมนตรีนั้น รู้มาจากบนเครื่องบินแล้ว ที่รู้เพราะหมอแนะนำตัวเองให้ข้าพเจ้ารู้จัก และไอ้ที่แนะนำตัวเองนั้น ก็สืบเนื่องมาจากเรื่องขอหยิบขอยืมเหมือนกัน คือขอยืม Times เอาไปอ่าน ครั้นเอาไปอ่านแล้วก็ไม่ยักส่งคืน ดันให้เพื่อนญวนยืมต่อไปอีก เรื่องมันยังงี้แหละเรื่องของท่านรอมอตอต่างถิ่น!

กลับมาถึงเรื่องผ้าคลุมศีรษะของข้าพเจ้าอีกครั้งเถอะนั่นแน่ะ!——ฟังเซาสิ หมอเรียกข้าพเจ้าเป็นเกลอเข้าแล้วไงล่ะชะช้า! เกลอ—เป็นเกลอกันมาตั้งแต่เมื่อไหร่น่ะ Times ฉบับนั้นก็ยังไม่ได้ส่งคืนจนบัดนี้ ขืนให้ยืมผ้าคลุมศีรษะแบบแขกอาหรับชุดนี้ไปอีก เดียวหมอก็จะให้เพื่อนยืมต่อไปอีกเท่านั้นเอง อย่าดีกว่าน่า

"ขอยืมให้กันสักครู่เถอะ" เขาอ้อนวอน "กันจะให้เพื่อนถ่ายรูปกันสักประเดี๋ยว"

เมื่อพูดจบท่านรอมอตอต่างถึงกับทำหน้าละห้อย คล้ายกับขอความเห็นใจข้าพเจ้าว่า ถ้าหัวของเขาไม่ได้คลุมด้วยผ้าผืนนี้แล้วเป็นชักดิ้นชักงอตายแน่ ข้าพเจ้าก็เลยใจอ่อน ถอดส่งให้ไป พอได้แล้วหมอรีบออกวิ่งแจ้นหายลับเข้าไปในประตูหินทันที

เรื่องรัฐมนตรีญวนไม่สำคัญ แต่เรื่องสำคัญนั้นอยู่ที่โบราณสถานแห่งนี้ต่างหาก การเข้าไปชมนั้นไม่ใช่เข้าฟรี ๆ ต้องเสียเงินค่าผ่านประตูเหมือนดูหนังดูละครเหมือนกัน ตรงทางเข้าทางออกเขาทำเป็นคอกไว้ เดินเรียงเข้าไปทีละคนเหมือนทางเข้าสนามม้าทางที่ละบาท แต่พวกท่องเที่ยวของ

Air France ทั้งหมดไม่ต้องซื้อบัตรผ่านประตูเลย มิสริต้าแก จัดให้เสร็จ ผ่านเข้าไปได้ตามสบาย พอผ่านเข้าไปแล้วเดิน ต่อไปได้สักหน่อย ก็ถึงบันไดหินสักสิบขั้นเห็นจะได้ ครั้น ขึ้นไปจนสุดขั้นบันไดก็พบสะพานทอดข้ามเหวไปยังอีกฟากหนึ่ง ซึ่งเป็นบริเวณกว้างของโบราณสถานแห่งนี้

ที่นี่เอง ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ นักอธิบาย ประวัติศาสตร์ คนหนึ่ง คอยท่าอยู่ Air France จ้างมาเป็นพิเศษ ซึ่งอันที่จริงนัก อธิบายผู้นี้ก็หากินด้วยวิธีอธิบายให้ นักท่องเที่ยว ฟังอยู่ที่นั่นมา นานปี แกรู้ละเอียดลึกซึ้งดีจริงว่าอะไรเป็นอะไร ตรงนั้นคือ อะไร ใครสร้างแต่เมื่อไหร่ แกอธิบายได้หมด แม้กระทั่ง ก้อนหินกลม ๆ กลิ้งโค่โล่อยู่กลางดิน แกก็อธิบายได้ว่า เมื่อ ร้อยปีมาแล้ว เจ้าหินก้อนนี้เคยอยู่บนยอดโบสถ์ตรงโน้น

แกเป็นคนคล่องแคล่ว พูดจารวดเร็วเป็นน้ำไหลไฟดับที เดียว พอถึงตอนสำคัญ ๆ แกจะโดดขึ้นไปยืนเกาะไม้เท้าอยู่ บนก้อนหินแล้วเริ่มอธิบาย พวกที่สนใจจะฟังก็ตีวงล้อมกัน เข้าไป เหมือนกะไฮด์ปาร์คประชาธิปไตยเพื่อของเมืองไทย ไม่มีผิด ตลอดเวลาแกพูดเป็นภาษาฝรั่งเศสทั้งสิ้น แต่ตัวแก

เองหาใช่ฝรั่งเศสไม่ แกเกิดในลิบะนันนั่นเอง มีชื่อว่า "ยาร์ค" แต่ข้าพเจ้าไม่รู้ว่ายาร์คอะไร ?

โบราณสถานบัลเบคนี้ ตามประวัติศาสตร์นั้นเขาใช้คำว่า "ดูเหมือนว่า" (Apparently) แผนงานสร้างขึ้นนั้นเป็นไอเดียของ "พระศุริ" แต่ดั้งเดิมมา ครั้นต่อมาอีกนานพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช กษัตริย์ผู้เกรียงไกรแห่งกรีกเข้ามามีอำนาจทรงสถาปนาเมืองนี้ขึ้น แต่ยังไม่ทันไรพวกโรมันก็แผ่อำนาจเข้ามาครอบครอง จักรพรรดิแห่งโรมันได้ทรงสร้างเทวสถานขึ้นหลายแห่งในระหว่างคริสตศักราช ๑๓๙—๑๕๑ พระเจ้าอันโตนินุสกษัตริย์พระทัยกว้างก็ได้ทรงสร้างต่อมาถึง สมัยพระเจ้าคาราคาลา ค.ศ. ๒๑๑—๒๑๗ โบสถ์วิหารหลายแห่งผุดขึ้นเต็มไปหมด ตามแบบศิลปโรมัน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นยุครุ่งเรืองที่สุดของเมืองแสงอาทิตย์แรงสามเท่านี้

ครั้นเมื่อพวกคริสเตียนแผ่อำนาจเข้ามาถึง ราวปี ค.ศ. ๓๒๔—๓๓๗ คอนสแตนตินผู้ยิ่งใหญ่ได้สร้างสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า "หอวินัส" หรือ "หอฟระอนงค์" ขึ้นรวมอยู่ในบริเวณเดียวกันกับเทวสถานทั้งหลายที่ผู้ยิ่งใหญ่ก่อน ๆ ได้สร้างไว้แต่เดิม พอตกมาในราว ค.ศ. ๓๗๙—๓๙๕ ธีโอโดซีอุสได้เป็น

ใหญ่ขยายเขตบริเวณ เทวสถานแห่งนี้ออกไป อย่างกว้างขวาง พร้อมกับสร้างวิหารยูบีเตอร์ หรือ วิหารดาวพระพฤหัสบดี อย่างมโหพาร และยังได้สร้างโบสถ์คริสเตียนขึ้นที่เซนต์บาร์-บาราอีกแห่งหนึ่งด้วย ยังคงเหลือซากสลักหักพังคิดแผ่นดินอยู่ตราบเท่าทุกวันนี้

ข้าพเจ้าชักแม่น้ำทั้งห้าขึ้นมาอ้างอิงมากไปเห็นท่าจะไม่ดีเป็นแน่ เพราะที่ข้าพเจ้าเขียนเล่าสู่กันฟังนี้เป็นสารคดีประเภทท่องเที่ยว ไม่ใช่เขียนประวัติศาสตร์ หรือถ้าจะเกณฑ์ให้เขียนประวัติศาสตร์ ข้าพเจ้าก็คงเขียนไม่ได้แน่ ขอรับสาร-ภาพว่าภูมวิทยาในด้านนี้ไม่มีเลย แต่ที่กล้าเขียนลงไปหน่อยหนึ่งพอเป็นสังเขปนั้น ก็จับต้นชนปลายมาจากคนอื่นเขาเล่าให้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอีตานักอธิบายประวัติที่มาของเทวสถานแห่งนั้นเท่านั้นเอง ท่านผู้ใดที่ทราบดีอยู่แล้วคงจะอภัยให้ข้าพเจ้าบ้าง

วิหารยูบีเตอร์ เดี๋ยวนี้เหลือแต่ซากเสา กับ บริเวณที่นักประวัติศาสตร์ พอที่จะพิศูจน์ได้ว่า เป็นรากเง่าอย่างแท้จริง ของวิหารแห่งนี้ แต่ตามประวัติศาสตร์ (ประวัติศาสตร์อีกแล้ว) เขาบอกไว้ว่า ขนาดของวิหารยูบีเตอร์นั้นกว้างถึง ๕๕ หลา ยาว

๙๖ หลา ส่วนสูงของเสาวิหารนั้นสูง ๖๕ ฟีต ๖ นิ้ว ด้านหน้าของซุ้มวิหารนั้นแต่เดิมมาเขาทำเป็นรูปหัวสิงโตแบบกรีก แต่เดี๋ยวนี้หักพังตกลงมาข้างล่าง เขาเลยให้ช่างไปซ่อมแซมยกขึ้นวางไว้ให้ดูอีกแห่งหนึ่ง พิจารณาดูเห็นว่าศิลปแบบกรีกนั้นไม่เลวทีเดียว เป็นศิลปอันเป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซุ้มวิหารอีกด้านหนึ่งทำเป็นรูปหัววัว ก็แบบกรีกอีกน่ะแหละ แต่เดี๋ยวนี้หายไปไหนไม่รู้ ไม่เห็นเอามาซ่อมแซมตั้งโชว์ไว้ให้ดูอย่างหัวสิงโตเลย

ส่วนหอวินัส หรือ หอพระอนงค์นั้นเป็นวิหารเล็ก แต่มีค่าในทางประวัติศาสตร์มากเหลือเกิน ในสมัยดึกดำบรรพ์นั้นองค์เทวรูปพระอนงค์ หรือ ดาวพระศุกร์นี้ ประดับด้วย เพชรแท้พร่างพราวไปทั้งองค์ ซึ่งอาจมีค่ายิ่งยวดที่สุดในโลกก็ได้ เดี๋ยวนี้เขาเอาไปเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานที่นครเบรุตแล้ว

ยังมีวิหารอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งปรักหักพังไปแล้ว เหมือนกันหลังคาหายไปหมดเหลือแต่เรือนวิหารและเสาโดยรอบ วิหารแห่งนี้คือวิหารแห่งเทพเจ้าองค์หนึ่ง ศักดิ์สิทธิ์อย่างชมัดญาติทีเดียว พอเอ่ยชื่อถึงวิหารแห่งนี้ บรรดานักเดินสุราบานทั้งหลายใจสั่นไปหมด ริมผีปากเต้นเร่า ๆ ไปเป็นแน่ วิหาร

แห่งนี้คือ Temple of Bacchus หรือวิหารเทพเจ้าแห่งเหล้า แต่เหตุใดหรือเพราะอะไร เขาจึงให้ชื่อเช่นนั้นก็ยากที่จะทราบ อย่างไรก็ตามมันคงมีประวัติมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว ข้าพเจ้ารู้ดีอยู่แก่ใจว่าชาวลิบะนีสไม่ชอบกินเหล้า แต่เมื่อมีวิหารเทพเจ้าแห่งเหล้าอยู่ในลิบะนัน และอยู่ในบริเวณเดียวกับเทวสถานทั้งหลาย นั่นก็ย่อมจะสันนิษฐานได้ว่าเทพเจ้าองค์นี้เป็นเทพเจ้าของโรมันอย่างแน่แท้

อันที่จริงการที่ Air France เขานำไปเที่ยวชมโบราณสถานที่บัลเบคนี้ นับว่าได้ให้ประโยชน์แก่พวกเรามาก เพราะได้เห็นได้รู้สารัตถะอันเกี่ยวกับโบราณคดีของต่างประเทศด้วยตนเอง แทนการศึกษาจากหนังสือตำรับตำราต่าง ๆ มิสริต้า แท็บเบ้ต บอกว่าเธอเคยไปชมโบราณสถานที่โรมมาแล้ว รู้สึกว่าสู้ที่บัลเบคนี้ไม่ได้ ข้าพเจ้ารู้ดีว่าถิ่นฐานบ้านช่องของเธออยู่ในเบรุต มีเลือดลิบะนีสผสมอยู่ด้วย ดังนั้นการที่เธอยกย่องบัลเบคว่าดีกว่าโรมจึงไม่สู้น่าประหลาดใจอะไรนัก

เดินดูอะไรต่ออะไรเสียจนเมื่อย อะไรต่ออะไรเหล่านั้น เป็นสิ่งไม่มีชีวิตและท่วมท้นไปด้วยความแห้งแล้งแต่ทว่า

มันเป็นสิ่งมีค่ามหาศาลอยู่ในอดีต และเป็นมรดกต่อการศึกษาในประวัติศาสตร์ตกทอดมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ ยังประโยชน์ให้แก่คนรุ่นหลังเป็นอันมาก

เมื่อกลับออกมาเตรียมตัวจะขึ้นรถกลับเบรุตนั้นเองเจอะแขกจูงอูฐมาเดินเพ่นพ่านอยู่แถวนั้น คุณควง อภัยวงศ์ เห็นอูฐเข้าดีใจใหญ่ กรากเข้าไปบอกเจ้าหน้าดำที่กำลังจูงอยู่ว่าขอขี่สักทีเถอะ

เจ้านั่นไม่แปลกใจอะไร เพราะยังไงๆก็ต้องรู้ว่าคุณควงไม่ได้ขอขี่ตัวมันเองแน่นอกจากขี่อูฐอย่างเดียว มันหยุดชงักยืนจ้องหน้าคุณควงนัยน์ตาแทบไม่กระพริบ คงนึกในใจว่าเอ๊ะ! นี่ แขกอาหรับหรือใครกันแน่นี่หว่า แต่ก็เอาเถอะยังไงก็ตามเมื่ออยากจะขี่อูฐก็เอาซี่ หาขัดข้องไม่เลย มันดึงเส้นเชือกที่เป็นเหมือนบังเหียนม้าอย่างสุดแรง ไอ้เจ้าตัวหลังคุ้มเป็นภูเขานั่นย่อตัวลงหมอบทันที คุณควงรีบไปข้างหลัง ประเดี๋ยวเดียวปาฏิหาริย์ขึ้นไปสถิตอยู่ตรงบั้นท้ายเจ้านั่นขณะเดียวกันกับที่มันลุกขึ้นยืนอย่างกระโผลกกระเผลก ข้าพเจ้านึกว่าคุณควงจะร่วงลงมาเสียแล้ว แต่มือทั้งสองข้างยึดขนยาวเป็นปุยบนตะปุ่มหลังของมันไว้จนแน่น เดยไม่หกคะเมนตีลังกาลงม่านอน

พังพาบ ข้าพเจ้าตั้งมุมกล้องเก็งการณ์ไว้แต่แรกว่า คงจะได้ภาพสำคัญแน่ แต่เมื่อคุณควงมือเหนียวยังกะตังเมเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงได้ภาพอันน่าดูอีกอย่างหนึ่งนั่นคือภาพ "อาหรับไทย" ขี่อูฐอย่างโก้หร่านไปเลย แทนภาพนอนพังพาบอย่างที่คิดไว้

"ลองดูมั่งซี่" คุณควงบอกข้าพเจ้าหลังจากขี่เจ้านั่นชำปอดแล้ว

ข้าพเจ้านึกสนุก มาเมืองแขกเห็นแขกขี่อูฐ มาเมืองอูฐเห็นอูฐ.....เอาละ! มันจะทำอะไรก็ช่างมันเถอะ ข้าพเจ้าอยากลองขี่มันดูสักพักหนึ่งว่าจะเป็นยังไง พอคุณควงบอกข้าพเจ้ารีบถรากเข้าไปทันที โยนกล้องถ่ายรูปให้ คุณทวิช บุณยวัฒน์ พลางว่าคอยถ่ายให้ดีนะ

พอระเห็จขึ้นไปนั่งโครมลงบนบั้นท้าย เจ้านั่นเหมือนจะรู้มันรีบทรงตัวขึ้นยืนทันที ข้าพเจ้าแทบกระเด็นตกลงมา แต่ทว่าอาศัยที่มือเหนียวเป็นตังเมแบบเดียวกับคุณควงเลยรอดไปได้ คุณทวิชก็ไวทายาทกดกล้องชักชักลงไปทันอกทันใจ จึงเป็นอันว่าข้าพเจ้าได้ขี่อูฐเมืองแขกสมปรารถนา และได้รับความรู้สมปรารถนาอย่างหนึ่งเหมือนกัน ว่าไอ้เจ้าอูฐนี่มันมี

กลิ่นให้ชวนฟูดฟาดพิลึก เหม็นสาบเหลือทนทีเดียว ไม่รู้ว่าพวกแขกพวกนั้นเขาชิชองเขาทนกลิ่นนี้มาได้ อย่างไร ตลอดจนชั่วนาตาปี

ลงจากหลังอูฐแล้วข้าพเจ้าบอกให้คุณทวิชลองชิดูบ้าง คุณทวิชก็กลายเป็นแขกขี่อูฐไปในไม่ช้า พอเสร็จเรื่องเสร็จราวเรียบร้อยแล้ว เจ้าของอูฐส่งเสียงโวกเวกแบมือเข้ามาตรงหน้าแล้วก็ทำมือทำไม้เป็นที่รู้กันว่า....อนุญาตขอค่าคอดน่ะนายจ๋า !

เอาละซิ ! เมื่อหมอนั่นต้องการทรัพย์ขนมา ข้าพเจ้าจะเอาที่ไหนให้มันล่ะ เงินแขกในกระเป๋าไม่มีสักอันหนึ่ง ส่วนคุณควงนั้นมีเหรียญชิลลิงก์ของอังกฤษอยู่ ๒ — ๓ อัน เลยส่งให้มันไป คุณทวิชให้เงินฟรังค์ ส่วนข้าพเจ้านั้นค้นขลุกขลักอยู่สักครู่ได้เหรียญสลึงขนมาสองอัน และเหรียญฟรังค์ซึ่งรับทอนมาจากคนขายบุหรี่ที่ท่าอากาศยานเบรุตให้มันไป เงินฟรังค์น่ะมันรู้จัก แต่ไอ้เหรียญสลึงของไทยเรานี่มันไม่รู้จัก มันหยิบขึ้นพลิกไปพลิกมาดูอย่าง พินิจพิเคราะห์ อยู่ครู่หนึ่งแล้วทำหน้าย่นพลางส่ายหน้าอย่างบอกบุญไม่รับ

"เอาไปเถอะน่า ใช้ได้เหมือนกันน่ะแหละ" ข้าพเจ้าพูดกับมันเป็นภาษาไทย เพราะพิจารณาแล้วพิจารณาอีกเห็นว่ามันพูดภาษาอื่นไม่ได้แน่ นอกจากภาษาของมันซึ่งข้าพเจ้าฟังไม่รู้เรื่องเลย

เหมือนยังจุดเดือดเข้าไปอีก มันร้องโวกเวกส่งเสียงเอ็ดตะโรชูเหรียญสลึงอยู่ตรงหน้า และทำตาเหลือกน่ากลัว ข้าพเจ้าเห็นท่าไม่ได้การแน่ รีบควักบุหรี่ออกมา ๒—๓ มวน ส่งให้มันไป หมอนั่นรีบรับทันที แต่มันยืนตรึกตรองอยู่สักครู่หนึ่งแล้วชี้มือชี้ไม้มาที่ซองบุหรี่ของข้าพเจ้า ทำท่าว่าจะเอาอีก คล้ายกับว่าราคาขอยู่กับบุหรี่ ๒—๓ มวนนั้นไม่พอแก่กัน ข้าพเจ้าชักรำคาญเต็มทีเลยส่งให้มันไปทั้งซอง สั่นเรื่องสั่นราวกันไปที มันรีบคว้ามับอย่างดีใจแต่ไม่ยักคืนเหรียญสลึงให้แล้วเผ่นแน่บไปเลย

ไปเมืองแขกเห็นแขกขอยู.....ไปเมืองอยูเห็นอยูให้แขกขี่เป็นเรื่องสามัญ แต่ไปเมืองแขกแล้วหาอยูขี่ไม่ได้นี่ซิก็เหมือนไม่ได้ไป ข้าพเจ้าได้ขอยูสมใจหมาย กลับมาเมืองไทยแล้วตั้งนานก็ยังนึกอยากขี่อยูแขกอีก ภาวนาขอให้

จับพลัดจับผลูหลุดเข้ามาในบางกอกไทยแลนด์เราสักตัว ข้าพเจ้าจะขี่ให้วันยังค่ำทีเดียว ขี่ให้หนำใจไปเลย

อย่างไรก็ตาม, เรื่องขี่อูฐก็เสร็จสิ้นไปแล้ว บุหรี่หนึ่งซองกับเหรียญสลึงหนึ่งอัน ก็เสียให้เจ้าของอูฐไปแล้ว ข้าพเจ้าไม่นึกเสียดายสักนิดเดียว เพราะได้ขี่สัตว์เดียรัจฉานที่ข้าพเจ้าไม่เคยขี่ตั้งหลายนาที อย่างที่เคยเอาภาพมาลงให้ดูกันเล่นนั่นแหละ พอเสร็จสรรพก็พอดีได้เวลาเคลื่อนที่โดยรถยนต์ชุดเก่ากลับนครเบรุต อากาศเริ่มหนาวขึ้นนิดหน่อย แสงแดดหายไปหมด เพราะเวลาใกล้จะค่ำเต็มที พวกเราก็บ่ายโฉมหน้าจากบัลเบคสู่นครเบรุตโดยทางเก่า

มีเรื่องที่น่าขำเกิดขึ้นในระหว่างทางเรื่องหนึ่ง นั่นคือพอผ่านเมือง Sofar มีทหารลิบะนันกลุ่มหนึ่งออกมายืนกำอยู่กลางถนนโบกมือให้รถเราหยุด โชเฟอร์ผิวสีนิดเบรคพรืดจนรถสุดหยุดอยู่กับที่ หมอคงนึกประหลาดใจว่าทหารพวกนี้จะมาโบกมือบอกให้รถหยุดทำไมกัน จะว่าขับรถเร็วไปหรือก็ไม่เร็ว จะว่าคลานเป็นเต่าทำให้รถราคับคั่งการจราจรเสียริก็ไม่ใช่ แล้วเขาจะมาให้หยุดเพื่อเหตุผลดังฤา ?

ทหารคนหนึ่งมียศชั้นนายร้อยเดินอาดๆ เข้ามาทางประตูรถ แล้วก้มดงดูพวกเราที่นั่งเรียงกันเป็นตับ พอเห็น "แขกอาหรับ" ทั้งหลายเข้า นายร้อยนั้นทำหน้าเฉงน เขาคงนึกในใจว่า เอ๊ะ! นี่มันแขกอาหรับพวกไหนกันนี่หว่า หน้าตาบ้องแบ๊วชอบกล แขกอะไรกันไม่มีหนวดเลยสักคนเดียว มาจากเมืองแมนแดนใดกันหนอ เขามองหน้าพวกเราทีละคนๆ แล้วทำคิ้วขมวด พลางส่งภาษาอาหรับถามอิตาโชเฟอร์ว่า พวกเราเป็นใครมาจากไหนและจะไปไหน

คุณควง อภัยวงศ์จะพึงภาษาอาหรับรู้หรือเปล่าข้าพเจ้าไม่ทราบ แต่ได้ยินคุณควงส่งภาษาอังกฤษออกไปว่า พวกเราทั้งหมดนี่น่ะเป็นชาวอาหรับมาจากบางกอกเมืองไทย คุณ-ควงบอกแล้วก็หัวร่อก้าก พวกเราก็พลอยหัวร่อไปด้วย นายทหารคนนั้นเห็นทีจะไม่รู้จักเมืองไทยแน่ ย้อนถามมาว่าเจ๊กใช่ไหม ริว่าญี่ปุ่น ริว่าฟิลลิปปีนส์ เราก็เลยตอบไปว่าเมืองไทยน่ะคือประเทศสยามยังไงล่ะ คุณนี่โง่จริงพับผ่าซี

เมื่อยิ่งตอบออกไป นายทหารหนวดดกนั่นก็ยิ่งงงเหมือนไก่ตาแตก หมอหันไปซุบซิบๆ อะไรกับเพื่อนก็ไม่รู้

กับเพื่อนนายทหารด้วยกันอีกสามสี่คน เห็นพวกนั้นส่ายหน้ากันเป็นแถว ประเดี๋ยวเดี๋ยวหันมาโบกไมโบกมือบอกให้รถเราเคลื่อนที่ต่อไปได้ เลยโล่งหัวอกหัวใจกันไปที ข้าพเจ้าได้ทราบตอนหลังว่าการที่พวกทหารเขาเรียกให้รถหยุดนั้น ก็เพื่อทำการตรวจตราคนเข้าเมือง เพราะขณะนั้นสถานะการณ์ทางชายแดนกำลังตึงเครียด พวกอาหรับกับพวกยิวกำลังห้ำหั่นกันอยู่อย่างถึงพริกถึงขิง ฉะนั้น ไม่ว่าใครจะเข้าใครจะออกเขาก็ต้องตรวจค้นเอาไว้เสียก่อน เป็นการป้องกันการจารกรรมไปในตัว

พอพ้นพวกทหารกลุ่มนั้นออกมาได้ เลยซัดกันเสียก้ากใหญ่ไปทั้งคันรถ มิสริต้าแท้บเบ็ตซี่ปล่อยคิกออกมาดัน ปรี๊ดเดียว ยิ่งหัวเราะก็ยิ่งสวย เมื่อยิ่งสวยก็ยิ่งมีเสน่ห์ ทำให้คนที่นั่งมาเคียงข้างใจเต้นตุ้บตับเหมือนถูกดงศอก สักสองสามตั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสวัสดิ์ มโนเสี่ยมซึ่งนั่งแนบข้างซ้ายของเธอนั้นคงจะจักกระจี้หัวใจโธอยู่ เลยเบียดกระชับเข้าไปอย่าง แนบแน่น เสมือนว่าหนาว จวนเจียนปมว่าจะ อาสัญลงไปในบัดนั้น

เขาว่าอะไร ๆ ไม่สำคัญเท่าเพื่อนต่างเพศ เข้าไปใกล้ๆ กันละก้อเป็นไม่ได้ และยิ่งเป็นเพื่อนในต่างแดนด้วยแล้ว มันก็ไปกันใหญ่เท่านั้นเอง อย่างเพื่อนต่างเพศทางฝ่ายเรายังงี้เอาละ! สมมติว่า.....สมมตินะ.....สมมติว่าคุณสวัสดิ์ มะโนเสี่ยมของเราเป็นต้น เมื่อได้นั่งแอบแนบข้างกระชั้นชิดเช่นนั้น ไฉนเล่าจะมัวไปนั่งตัวแข็งเป็นตุ๊กตาหินอยู่ เสียดสีหนักเข้าไป ไฟฟ้าในร่างกายมันก็ย่อมจะสำแดงฤทธิ์ หาทางส่งกระแสออก คุณสวัสดิ์ก็เริ่มคุยโน่นคุยนี่ ถามไถ้นั่นไถ้นี่วุ่นไปหมด ทั้งเรื่องที่เป็นเรื่องและเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง มิสริต้าก็ตอบเสียงแจ๋วเหมือนต่อยหอย

จากกระตุ้งกระติ้งกลายเป็น กระจุ๋งกระจิ๋ง กระจู๋กระจี๋ ฝ่ายหญิงหน้าแดงเหมือนดื่มเหล้าไวน์เข้าไปสักสิบถัง ข้างฝ่ายชายก็ตาหริ่ปริ่อเหมือนโรเบิร์ตมิทชุ้ม บรรยากาศและเหตุการณ์ตอนนั้นดูท่าจะเข้าขั้นแตกหัก ข้าพเจ้าเห็นท่าไม่ได้การจึงสกิดแขนเพื่อนเกลอหมับเข้าให้ ยื่นแอปเปิ้ลผลหนึ่งซึ่ง

ข้าพเจ้าพกมาจากโฮเต็ล AKL ให้ พลางบอกให้เขารับประทานแก้ร้อนในกระหายน้ำเสียหน่อย

แต่เพราะเจ้าแอปเปิ้ลผลนั้นนั่นเอง เลยกลายเป็นว่าข้าพเจ้าต่อเรื่องต่อราวให้ยาวยืดเยื้อชนไปอีกเช่น—

“แอปเปิ้ลนิปลูกในลิบะนันใช่ไหมจ๊ะ?” ผู้ชายถาม

“ใช่ค่ะ ลิบะนันเป็นประเทศที่มีพื้นดินสมบูรณ์ และปลูกผลไม้ต่าง ๆ กันมาก เป็นสินค้าขาออกได้” ผู้หญิงตอบ “ผลไม้จำพวกที่เป็นสินค้าขาออกของเรานั้น นอกจากแอปเปิ้ลก็มีส้มและองุ่น”

“เธอว่าแอปเปิ้ลลิบะนันนี้หวานไหมจ๊ะ?” ผู้ชายถาม

“หวานกว่าที่อื่นค่ะ เพราะดินและอากาศของเราดีกว่า” ผู้หญิงตอบ

“แต่ฉันว่า ยังมีสิ่งอื่นที่หวานกว่า แอปเปิ้ลลิบะนัน อีกอย่างหนึ่ง” ผู้ชายว่า

“เอ๊ะ! อะไรกันคะ?” ผู้หญิงฉงน

“สิ่งนั้นก็คือเธอไงล่ะ” ผู้ชายรุกเข้าไป “เธอหวานกว่าแอปเปิ้ลจริง ๆ นะเธอ”

ผู้หญิงเอียงอาย ผู้ชายตาปริอตามเคย--- แต่ถ้าข้าพเจ้าจะพูดไปก็จะไม่เหมาะ นอกเรื่องไปหน่อย เกรงท่านผู้อ่านจะรำคาญใจ ใครจะทำอะไรในเรื่องส่วนตัวนั้นมันเรื่องของเขา ข้าพเจ้าไม่เกี่ยวข้องด้วยจึงต้องพาท่านกลับนครเบรุตซึ่งแลเห็นแสงไฟเหมือนกองทัพหิ่งห้อยอยู่เบื้องห่างแต่ไกล

เมื่อกลับมาถึงโฮเต็ล Capital นั้นค่ำมากแล้ว แต่ยังไม่ถึงเวลารับประทานอาหารค่ำ แม้ว่าเราจะรู้สึกหิวนิด ๆ พวกที่ไปด้วยกันหลายหมู่แยกย้ายกันไป คุณควง อภัยวงศ์ชวนขึ้นห้องน้ำชา หาอะไรดื่มเล็กน้อย ห้องน้ำชา (Tea room) ของโฮเต็ลแห่งนี้อยู่ชั้นบนอีกทางหนึ่ง ซึ่งมิใช่ทางขึ้นด้วยลิฟต์เป็นบันไดเวียนขึ้นไปเพียงชั้นที่สาม เป็นห้องไม่สู้กว้างใหญ่อะไรนัก มีโต๊ะเก้าอี้พอสมควร ขณะที่พวกเราขึ้นไปนั้นยังไม่ได้ปลดชุด "แขกอาหรับ" ออก เล่นเอาพวกเจ้าหน้าที่ประจำห้องน้ำชาแปลกใจกันเป็นการใหญ่ ภายหลังแกมามอง ๆ ดูพวกเราแล้ว เลยนึกออกว่าเป็นแขกพวกพิเศษที่มาพักเพราะเครื่องบิน Air France ยังร่อนไปกรุงโรมไม่ได้นั่นเอง แขกพิเศษที่เขาจำได้แม่นยำนั้นก็คือคุณควง อภัยวงศ์ โดยที่

บุคลิกของผู้นั้นพิเศษกว่าเพื่อน หน้าตาก็จำได้ง่าย เข้าไปที่ไหน สนุกสนานเฮฮาคนชอบทั้งนั้น

การเข้าไปในห้องน้ำชานั้น โปรดอย่านึกว่าเราไปกินน้ำชาอย่างชื่อห้อง เราเข้าไปล่อกาแฟคนละถ้วย กาแฟที่นี่ถ้าจะเอาอย่างโอชารสก็ต้องเรียกกาแฟเตอรกิชมาดื่ม เพราะกาแฟเตอรกิชนั้นเป็นที่ชื่นหน้าชื่นตา นิยมดื่มกันไปทั้งยุโรป แต่ถ้าเราจะเรียกเอาอย่างกาแฟอเมริกันกระป๋อง เขาก็มีให้เหมือนกัน เลือกได้ตามชอบใจ ข้าพเจ้านั้นสมัครใจข้างกาแฟเตอรกิช มันหอมหวานชวนดื่มเป็นอย่างยิ่งนัก ยิ่งถึงตอนจวน ๆ จะหมดถ้วย จะเป็นยางเหนียวหนืด ๆ สีดำปื๋อเหมือนยาผีนยังไงยังงั้น และก็ยิ่งออกรสมันเข้มข้นชื่นเสียด้วย

กาแฟมื้อนี้ข้าพเจ้ากินฟรี เปล่าหรอกนะ ! มิใช่ว่าทางโฮเต็ลเขาจะบริการพิเศษหรือทาง Air France เขาสั่งไว้ ที่ข้าพเจ้ากินฟรีนั้นเพราะมีเจ้ามือชาวไทยใจนักเอง คือคุณควง อภัยวงศ์ ผู้ซึ่งเสมือนโต้โผใหญ่ของพวกเรานั่นเอง คุณควงจะจ่ายทรัพย์สดไปเท่าไหร่ไม่รู้ ข้าพเจ้าทราบแต่เพียงว่ายังแถมมีทิปให้กับเจ้าบ่อยหน้าชาวคนนั้นอีกด้วย ตกลงกาแฟมื้อนี้ข้าพเจ้าสบายแฮไปเลย

ลงจากห้องน้ำชามาชั้นดิฟต์ แล้วแยกย้ายกันไปห้องพักของแต่ละคน ข้าพเจ้าอยู่ห้องเดียวกันกับคุณประสัตถ์ บันยารชุน จึงเดินถอดคอกันไปทางเดียวกัน จัดแจงอาบน้ำอาบท่าท่ามกลางความหนาวแทบขาดใจ แล้วรีบแต่งตัวไปรับประทานอาหารค่ำ

เมื่อพูดถึงเรื่องอาหารค่ำแล้ว ข้าพเจ้าขออนุญาตท่านผู้อ่านสักนิดเถิดที่จำเป็นต้องพูดให้ยืดยาวไปอีกหน่อย มิใช่ว่าข้าพเจ้าเป็นคนเห็นแก่กินอะไรพวกนั้นหรอก แต่ที่อยากจะพูดก็เพราะ Air France เขาบริการในเรื่อง "อาหารการกิน" นี้ดีจริง ๆ นับตั้งแต่เมื่อคำวานนี้ท่าอากาศยานมอเช้าที่โฮเต็ลแห่งนี้ (capital) มอกลางวันที่โฮเต็ล AKL เมืองซาเล่ห์ และมอคาท capital นอก เขาจัดอย่างชนยอด ๆ มาบริการทั้งนั้น อันที่จริงแล้วคนไทยอย่างข้าพเจ้า ชอบเสพย์ภักษาหารที่มีรสอย่างไทย ๆ คือมีเค็ม, หวาน, เปรี้ยว และเผ็ดพริกขี้หนู ไม่ค่อยจะถูกโรคกับอาหารจำพวกไขมัน หรือพวกเนื้อนมไข่ แต่ครั้นมาโดนรสลิบะนันแบบเนื้อนมไข่แท้ ๆ เข้า รู้สึกรสเลิศ

มันเตาดีแท้ ๆท่านผู้รู้บอกว่า อาหารตามโฮเต็ลใหญ่ ๆ ในลิบะนั้น ปรุงตามแบบฝรั่งเศสทั้งนั้น อย่างแบบแขกลิบะนันจริง ๆ นั้นต้องไปหากินเอาตามร้านอาหารธรรมดา ซึ่งข้าพเจ้าไม่มีโอกาสจะไปลองลิ้มชิมดู

พวกเราหลายคนแต่งตัวกันเสร็จก่อนจะถึงเวลารับประทานอาหารค่ำคือสองทุ่ม เลยเดินเตร่ไปเตร่มาอยู่บนชั้นที่ ๖ ซึ่งเป็นห้องบาร์, ร้านค้าของที่ระลึกประจำโฮเต็ล บนชั้นที่ ๖ ของโฮเต็ลนี้ตรงทางขึ้นลงลิฟต์ มีตู้โชว์ของที่ระลึกผึ้งติดผนังไว้ทั้งสองข้าง มีของที่ระลึกโชว์อยู่ข้างในสาระพัดอย่าง ภายในตู้มีแสงไฟฟ้าสว่างจ้า ของที่ระลึกเหล่านี้แปลกแต่จริง ที่ส่วนมากไม่ใช่ของพื้นเมืองของลิบะนัน เป็นของมาจากอเมริกา, จากญี่ปุ่น, จากเมืองจีน, และโดยอย่างยิ่งที่ว่าแปลกนั้น เห็นมีเครื่องถมจากเมืองไทยเราเข้าไปโชว์อยู่ด้วย เช่น ดุมเชิร์ต และสายสร้อยตราต่าง ๆ เป็นต้น เขาว่ากันว่าบริษัทอะไรก็ไม่รู้ในเมืองไทยเราจัดส่งไปขาย

ระหว่างห้องบาร์นั้นเป็นห้อง "ร้านค้าย่อย" มีสินค้าทั้งพื้นเมืองลิบะนันและพื้นเมืองอื่น ๆ กระจุกกระจิกเต็มไปหมด

ทุก ๆ ชิ้นติดป้ายบอกราคาไว้เสร็จ พวกเราดู ๆ แล้วไม่ติดใจ เพราะไม่ค่อยมีอะไรจะมายั่วให้ติดใจ ชิ้นทำใจใหญ่ซื้อไข่โน่นไข่นี่เกิดโรคทรัพย์จาง วิตามิน เอ็ม. ขาดมิยไปละก็ เวลาไปเที่ยวปารีสจะมีความหมายอะไร สู้สงวนทรัพย์เอาไว้ก่อนไม่ได้ แต่ถึงอย่างนั้นก็ดี, คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ยังพิศมัยเน็คไทไหมสลับสีเข้าไปหลายอัน ควักกระเป๋าเบี้ยมันไปทีเดียว

ขณะที่กำลังยืนชมของที่ระลึกต่าง ๆ อยู่นั้น คุณควง อภัยวงศ์แต่งตัวเสร็จเดินเข้ามาสมทบ เห็นจะอาบน้ำอาบท่าสบายอกสบายใจมาแล้ว จึงดูสดชื่นกระปรี้กระเปร่าขึ้น ข้าพเจ้าเห็นหน้าคุณควงแล้วแสนจะดีใจ เพราะในใจนึกศรัทธาอยู่อย่างไรพิกล และนึกอยู่เสมอว่าถ้าอยู่ใกล้ชิดกับผู้นำเมื่อไหร่ละก็ ประเดี๋ยวเถอะข้าพเจ้าต้องได้รับความรู้อะไร ๆ ใหม่ ๆ ขึ้นเสมอ

คุณควงดูเข้าของต่าง ๆ ใน "ร้านค้าย่อย" อยู่สักครู่แล้วก็ไม่ติดใจเหมือนกัน ผละออกจากร้านแล้วเดินนำหน้า

พวกเราเข้าห้องบาร์ เลือกได้มุมดี ๆ แห่งหนึ่ง แล้วก็หย่อนก้นปุบลงเลย พอนั่งเรียบร้อยแล้ว บ่อยแต่งตัวสะอาดสะอ้านก็เข้ามาโค้งพลางถามอย่างสุภาพว่า

"ท่านจะดื่มอะไรไม่ทราบ?"

คำว่า "อะไรไม่ทราบ" นั้น มิได้หมายความถึงเครื่องดื่มอย่างอื่น หากหมายถึงเครื่องดื่มประเภทเหล้าหรือเบียร์เท่านั้น เมื่อเขาถามเช่นนั้นใครขืนสั่งน้ำชากาแฟโอยั๊ะมา ก็จะกลายเป็นเรื่องขันที่ไม่ต้องจีเรืองเอกทีเดียว คุณควงหรือใครนี่แหละจำไม่ได้ถนัดนักสั่งเบียร์ เบียร์ตราอะไรก็จำไม่ได้อีก ต้องขอประทานโทษด้วย คุณทวิช บุณยวัฒน์สั่งคอนยาค คุณประสัตถ์ก็คอนยาค พอบ่อยหันมาถามข้าพเจ้าบ้าง เขาก็ได้รับคำตอบว่า

"ขอน้ำเย็นมาดื่มสักถ้วยหนึ่งเถอะ"

บ่อยคนนั้นทำหน้าฉงน ในเมื่อข้าพเจ้าสั่งน้ำเย็น แต่ก็จะทำยังไงได้เล่า ข้าพเจ้าสาปส่งมาตั้งนมนานแล้วเกี่ยวกับสุระเมระยะมัชชะปะมา ขืนล่อเข้าไปเบ็นได้เรื่องทุกทีจาก

แก้วหนึ่งเป็นสองแจ้ว แล้วก็สามสี่ห้าเรื่อย ๆ ไป นับเป็นสิบ ๆ หมอบกระแตอยู่ตรงนั้นเอง อย่าไปแตะต้องกับมันเลยดีกว่า เมื่อพูดถึงเหล้าก็อยากจะเล่าอย่างไม่อายให้ฟังว่า เมื่อก่อนนี้ข้าพเจ้าเป็นนักดื่มอย่างฉกรรจ์คนหนึ่ง เรียกว่าดื่มเช้ายันเย็นก็ยังได้ อดีตราวหนึ่งเกิดครึ้มใจขึ้นมา นั่งรถแวะต่อไปตามข้างทางร้านละกรุบจนกว่าจะถึงบ้าน เพื่อพิศูจน์ซิว่า จากที่ทำงานไปถึงบ้านนั้นจะได้สักกี่กรุบ ตลอดทางแวะเรื่อยไปทั้งทางซ้ายและทางขวา หนักเข้า——หนักเข้าพอถึงถนนจะเลี้ยวไปบ้าน ไม่ยักเลี้ยว เตลิดเบิดเบิงไปตกใจตื่นเอาที่บางเขน เลยบ้านไปหลายกิโลเมตรทีเดียว ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ข้าพเจ้าจะมามัวดื่มมันเพื่อประสงค์ใดอีก กูดบ่ายกันที่เถอะนะ เจ้าสุราแสนทรยศเอ๋ย!

ขณะที่เรากำลังนั่งล้อมวงอยู่นั่นเอง สาวสองสองนางก็เดินสบัดช่อเข้ามา (ศัพท์สะแลงคำว่า "สบัดช่อ" นี้ ขอยืม "ข่าวด่วน" เขามาใช้นะครับ) เป็นสาวสวยเสน่ห์แรงทั้งคู่ รู้ได้จากการสนทนาในระหว่างหล่อนทั้งสองขณะที่นั่งโต๊ะติดกับเรานั่นเอง สำหรับความงามของหล่อนนั้น ข้าพเจ้า

ขอพูดให้น่าหมั่นไส้เสียนิดหนึ่งเถอะว่า....อะหา ! แรงบุญอันใดหนอที่สร้างรูปลักษณ์ให้งามดุจนางฟ้าในเทพนิยาย คนที่จูงสุนัขมานั้นมีผมสีบลอนด์ขาวโพลงเกือบจะเป็นสีเดียวกับขนสุนัขตัวนั้น แต่ขนตาและคิ้วสีดำสนิท สวมเสื้อกระโปรงสีบลู มีลวดลายบักดวยดินเงิน กระจุมกระจมอยู่บนแถบหนาอก อีกคนหนึ่งผมสีน้ำตาล สวมเสื้อกระโปรงขาวทั้งชุด ความคมคายพอ ๆ กันนั่นแหละ หล่อนเรียกแชมเปญจน์มาดื่มไปพลาง สูบบุหรี่ไปพลางรู้สึกว่าช่างมีความสุขเหลือเกิน

ท่านผู้อ่านที่เคารพและ.....รัก ! ขอได้กรุณาโปรดอย่าว่าข้าพเจ้าพล่ามในเรื่องที่เกี่ยวกับคนต่างเพศจนเกินไปเลย ข้าพเจ้าขอเบิดอกสารภาพอย่างลูกผู้ชายเลยว่า ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นผู้หญิงฝรั่งมังค่าที่ไหนสวยเท่านี้ นับตั้งแต่เกิดมาในโลกจวนจะ ๕๐ ปีอยู่รอมมะร่อแล้ว เมื่อมาได้เห็นเข้าก็นับว่าเป็นบุญ ที่ได้เห็นความงามตามแบบฝรั่งที่แท้จริง จริงอยู่, ก่อนที่ข้าพเจ้าจะออกเดินทางจากเมืองไทย ข้าพเจ้าก็ได้เคยไปพบปะวิสาสะ กับนางสาวโลกมิสเมย์ หลุยส์โฟลดิน และนางงามปารีส....มิส แดเนียล บลัวส์ลูส์ ซึ่งเข้ามาเยือนเมืองไทยมาแล้ว แต่ทั้งนางสาวโลกและนางงามปารีส เมื่อเอามา

รวมกันเข้าแล้วก็ยังไม่งามเท่าเจ้าของผมสีบลอนด์นั่น ไม่รู้ว่าหล่อนไปชะโมยความงามของ นาง พญา ทุก แหล่งหล้า มารวมกันเข้าไว้ได้อย่างไร ?

ข้าพเจ้าจ้องมองหล่อนทั้งสองแทบตาไม่กระพริบ ขณะที่มือเออมไปหยิบหัวแครอตดิบ ๆ แช่เย็นเจี๊ยบขึ้นมาใส่ปาก เลยกัดนิ้วมือตัวเองเข้าให้กร้วมใหญ่ น่าสมน้ำหน้าตัวเองเหลือเกิน ดีว่านิ้วไม่ขาดหล่นลงไปในคอหอยละ ข้าพเจ้าสงสัยว่าหญิงปาริเซียนคู่นี้มาทำไมที่นี่ ไม่เห็นมีผู้ชายพายเรือมาด้วยสักคน หล่อนเป็นคนภายนอกที่เข้ามาหาเครื่องดื่ม ดื่มเล่นหรือว่าเป็นคนมาพักอยู่ในโฮเต็ลนี้ หรือว่าหล่อนนัดพบกับผู้ชายไว้ที่นี่อย่างที่เคยนัดกันมา

คุณประสัตถ์ บันยารชุน ซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ กับข้าพเจ้า คงจะสังเกตสีหน้าและแววตาของข้าพเจ้าผิดไป จึงเออมมือมาตบไหล่ข้าพเจ้าเบา ๆ พลางว่า

“ทำใจเย็น ๆ ไว้...เย็นไว้ก่อน ขอให้คุณไปถึงปารีสเสียก่อนเถอะ ผู้หญิงฝรั่งเศสที่คุณนึกว่าสวยทั้งสองคนนี้ไม่มีความหมายอะไรเลย จริง ๆ นะคุณอดใจเอาไว้หน่อยเถอะ”

ถ้าคุณประสัตถ์ไม่ใช่เพื่อนเกลอสุดที่รัก ข้าพเจ้าจะต้องยืนขึ้นยืดอกแล้วหายใจเข้าออกสองสามครั้ง พลางกำมือขวาให้แน่นเปรี้ยะกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า “กำปั้น” ชูออกไปข้างหน้า แล้วค่อย ๆ เช็ดถูลงไปบนที่ใดที่หนึ่งบนใบหน้าของคุณประสัตถ์ที่ข้าพเจ้าจะสมัครใจเลือก เพราะว่ากะอีเรื่องมองผู้หญิงน่ะจะมาห้ามหวงกันอยู่ทำไม เหตุใดจึงจะมาให้ข้าพเจ้าอดใจไว้ด้วย มองดูหน่อยไม่ได้หรือคุณประสัตถ์นี่ช่างพิลึกแท้ ๆ ที่เดียว

“เถอะน่า! ผมบอกอะไรคุณละก้อเชื่อผมซี่ อะไรกัน? ยังไม่ทันถึงปารีสเห็นผู้หญิงฝรั่งเข้าทำตาเป็นมันเสียแล้ว” คุณประสัตถ์พูดพลางหัวร่อเบา ๆ “ที่ปารีสน่ะ เด็ดดวงกว่าที่นั่งอยู่นี่มากนัก”

“อ้าว! ก็ผมจะไปทำอะไรเขาเมื่อไหร่ล่ะ มองดูเฉย ๆ หน่อยเดียวเท่านั้นคุณตีความหมายเสียใหญ่” ข้าพเจ้าก็ว่าแก้ “คนสวย ๆ ใครก็อยากมอง คุณดูยายผมขาวคนนั้นซี่ เหมือน มาริลีน มอนโร ไม่เมียผิด”

คุณประสัตถ์หันขวับ เพ่งสายตาทะลุออกนอกแว่นหนาเตอะไป แล้วก็หันกลับมาเป็นที่ว่าไม่สู้สนใจเท่าไหร่นัก

"เฮ่ย ! ผมไม่เห็นเหมือนสักนิด คุณนี่ชอบทำตาฝาดเสียเรื่อย"

"อีกคนหนึ่งเหมือน เอวา การ์ดเนอร์ นั่นแน่ะ ไม่เชื่อคุณลองดูซี่" ข้าพเจ้าสะกิดอีก

"เอาเถอะน่ะ จะเหมือนใครก็ช่างเราจะไปทำยุ่งขิงกับหล่อนไม่ได้ เพราะไม่รู้ว่าหล่อนเป็นใครมาจากไหน คนดีหรือคนไม่ดี ในปารีสน่ะหรือคุณ พวกดาราภาพยนต์อย่างว่าเกลื่อนกลาดไปหมด คุณต้องการอย่างมาริลีนริ อย่างเอวาริ... อย่าง เจน รัสเซลล์ริ มีให้คุณทั้งนั้น ถดใจรอไว้ก่อนสำหรับผู้หญิงฝรั่งเศส ไปถึงนั่นผมจะช่วยจัดการให้เสร็จขนาดสิบห้าหยก ๆ สิบหกหย่อน ๆ ก็อยังดาย" คุณประสัตถ์กล่าวประโคมใจประหนึ่งเอาน้ำเย็นรินลงไปบนหัวใจอันร้อนฉ่าของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าพึงพลางเคียวหัวแครอตแช่เย็นไปพลาง ข้าพเจ้าต้องเชื่อคุณประสัตถ์แน่ เพราะสหายสุดที่รักผู้นี้เคยเรียนจบชั้น "มัธยมบริบูรณ์" มาจากปารีสแล้ว รู้จักว่าอะไรคืออะไรในปารีส ซ้ำยังรู้จักทางหนีทีไล่อีกด้วย ถ้าข้าพเจ้าไม่เชื่อเขาแล้วข้าพเจ้าจะไปเชื่อใคร

คนอื่น ๆ เขากินเหล้ากับหัวแครอตหรือไม่ก็ถั่วลิสง เมล็ดโต เคี้ยวแน่นปากดี ก็พอจะสมดุลย์กัน แต่การกินกับแกล้มกับน้ำเย็นอย่างข้าพเจ้านั้นออกจะ เอา เปรียบ มิตร สหาย จนเกินไปหน่อย ถึงยังงั้นก็เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ รสชาติของหัวแครอตดิบ ๆ กับถั่วลิสงข้าวนั้นมันยิ่งกว่าแหว (จะจริงหรือไรก็แล้วแต่จะคิดเอาเองเถอะ) คุณควง อภัยวงศ์ไม่ใช่นักดื่มชนิดคอเหล็กคอทองแดง เพราะตามปกติก็ไม่เคยดื่ม เห็นแต่จิบนิดจิบหน่อยไปตามเรื่องตามราว แล้วก็คุยอะไรต่ออะไรอันจะให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ณ ที่นั้นเป็นที่น่าเพลิดเพลิน

ข้าพเจ้ามีความสำราญใจอย่างสุดแสน คือ ได้ฟังคุณควงเล่าเรื่องอะไรต่ออะไรที่ไม่เคยรู้มาแต่ก่อน ได้นั่งมองเทพิดาสององค์อยู่ตรงหน้า รู้สึกว่าแทบไม่ต้องไปกินอาหารมื้อค่ำก็ยังได้ ด้วยอิ่มแปร้ในรสแห่งความสุขนั้นอย่างเต็มพุงเสียแล้ว

ทันทีข้าพเจ้าจะลุกขึ้น ก็พอดีสุภาพบุรุษชาวต่างประเทศสองคนโผล่เข้ามาเดินตรงรี่ไปที่โต๊ะแม่เทพิดา ทั้งสองนั้นทันที ก้มหน้าลงกระซิบกระซาบอะไรกันอยู่ก็ไม่รู้ เทพิดาสององค์นั้นก็เลยจัดแจงเรียกบ๋อยมาชำระค่าเครื่องดื่ม แล้วก็พากันควงแขนกันออกไปคนละคู่อย่างหน้าตาเฉย

เขาจะเป็นคู่รักกันหรือผัวเมียกันมาแต่ก่อน ก็ หา ทราบไม่ เมื่อเจ้าผู้ชายมาพาควงออกไปต่อหน้าต่อตาอย่างนี้ มันก็ไม่ใช่ธุระของข้าพเจ้าเสียแล้ว ขืนวิ่งตามไปทำเมียงมองต่อไปก็อาจโดนดีเป็นแน่ เลยต้องปล่อยให้ผ่านไป เข้าห้องรับประทานอาหารคาดกว่า

ห้องรับประทานอาหารก็คือห้องเก่า ที่เคย เข้า ไปกินมาแล้วนั่นเอง คราวนี้เป็นอาหารค่ำที่เรียกว่า "มื้อพิเศษ" โดยโดยมีนักบีอาโนผีมือเอกคนหนึ่งเข้ามาร่วม เปล่า ! ไม่ใช่เข้ามาร่วมโต๊ะร่วมโตกอะไรหรอก แต่เขาเข้ามาร่วมทำให้บรรยากาศระหว่างเวลารับประทานอาหารแจ่มใสขึ้น นายนักบีอาโนผู้นี้ชื่ออะไรไม่ทราบ และเป็นลิบะนีสไม่ใช่ชาวยุโรปตกค้างอยู่ลิบะนันแน่ เพราะดูรูปร่างหน้าตาหมอเข้าแล้ว ก็รู้ได้ทันทีว่ายังไง ๆ ก็ต้องเป็นแขก นอกจากนายนักบีอาโน ก็มีนักร้องหนุ่มเสียงบาริโทนอีกคนหนึ่ง ดงว่าเป็นเสียงบาริโทนแล้ว ก็อยากจะให้นึกถึง ปอล รอบสัน นักร้องนิโกรซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังนัก เวลาร้องเพลงนั้นเขาว่ากันว่าถ้าเอาแก้วน้ำตั้งอยู่บนโต๊ะใกล้ ๆ แก้วจะแตกกระเด็น อันเนื่องมาจากความสะเทือนของกระแสร์เสียงนั่นเอง แต่นักร้องบนโฮเต็ลคนนี้ไม่ใช่อย่าง

ปอล รอบสัน ต่อให้แกตะเบ็งเสียงดังสั่นสะเทือนขนเพียงใด แก้วน้ำมันไม่แตกแน่ แต่สงสัยว่าหัวแกจะแตกมากกว่าเพราะแกตะเบ็งไม่เป็นโล้เป็นพายเอาเสียเลย การกล่อมอารมณ์ผู้รับประทานอาหารค่ำในห้องนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าเพียงบีอาโนตัวเดียวกพอเพียงแล้ว

อาหารที่สะดุดใจในค่ำวันนั้นมีอยู่อย่างหนึ่ง คือปลาทอด และไม่ใช่ปลาเทร้าท์อย่างที่เคยกินมาแล้ว แต่เป็นปลาลิ้นหมาอย่างที่เรากินกันในเมืองไทยนี่แหละ การทอดปลาของฝรั่งไม่เหมือนกับของไทย เขาทอดแบบจืด ๆ เอามาโรยเกลือพริกไทย และบีบมะนาวเอาที่หลัง ปลาลิ้นหมาทอดสะดุดใจข้าพเจ้าขึ้นมา เพราะมาได้เจอะในสิ่งที่ไม่นึกว่าจะเจอะ แต่ทว่าข้าพเจ้าไม่ใช่ผู้มีความรู้ในเรื่องงู ๆ ปลา ๆ หรือเกี่ยวกับวิชาการประมงอย่างใด ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถอธิบายได้ว่าปลาลิ้นหมาที่ลิบะนันนั้นอย่างเดียวกับปลาลิ้นหมาใน เมือง ไทย เรา หรือเปล่า นอกจากจะรู้ว่าตัวมันโตกว่ามากเท่านั้น

เสียงบีอาโนดังไม่ขาด เราก็ทำหน้าที่บรรจุอาหารลงกะเพาะของเราเรื่อยไปจนกระทั่งอิ่มแปร้ พากันลงลิฟท์มาชั้นล่าง คุณควง อภัยวงศ์ชวนไปดูหนังโรงข้างโฮเต็ลนั้นเอง ถ้า

เป็นเรื่องอื่นที่ข้าพเจ้าไม่เคยดูมาแล้วก็เห็นจะไปด้วย แต่นี่เป็น "เถื่อดทารุณ" (Blackboard's Jungle) ข้าพเจ้าจึงจำต้องขอตัวออกไปเพ่นพ่านเล่นตามถนน

คนที่สมัครจะไปเดินเพ่นพ่านกับข้าพเจ้านั้น เห็นจะไม่ต้องบอกก็ได้ว่าต้องมีคุณประสัตถ์แน่ และนอกจากคุณประสัตถ์มีคุณสนั่น สังขจันทร์ อีกเพียงคนเดียว คุณทวิช บุญยวัฒน์กับคุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ไปไหนก็ไม่รู้ คุณปลั่ง พลอยพรหมไปดูหนังกับคุณควง เราสามคนเลยพากันบ่ายหน้าข้ามถนนหน้าโฮเต็ลไปตระเตรียมหาซื้อบุหรี่ใส่กระเป๋าเข้าไว้ก่อน อากาศหนาว ๆ อย่างนี้บุหรี่ขาดไม่ได้ มันแก้หนาวได้อย่างศักดิ์สิทธิ์อยู่เหมือนกัน ในเมื่อถึงคราวจำเป็นเข้าจริง ๆ

ที่เราออกมาเดินเพ่นพ่านกันเล่นนั้นและในราตรีหนาว ๆ เช่นนั้น ท่านผู้อ่านที่รักที่รู้ ๆ ใจก็คงจะมองเห็นได้โดยตลอดว่าเรามีความประสงค์ใดถ้าไม่ใช่ขนตางอนเชิงจมูกโด่งโค้งเป็นขอคิ้วเรียวยาวอันดกดำและริมผีปาก บาง ของแม่นงรามทรามสวาทผิวขาวเกลี้ยงเกลาตามแบบของหญิงลิบะนีส

Rue de Emir Bechir คือชื่อถนนที่ข้าพเจ้าออกไปเดินเล่นเพ่นพ่านอยู่ในราตรีนั้นพร้อมด้วยคุณสนั่น สังขจันทร์

และคุณประสัตถ์ บันยารชุน ถนนสายนี้คือถนนสายหนึ่งใน เบรุตอยู่ถัดจากโฮเต็ลแคปบีตอลไปไม่ไกลเท่าไหร่นัก ราตรีนี้เต็มไปด้วยความเยือกเย็น และอบอุ่นจากแสงสาดของไฟฟ้าซึ่งสว่างไสวอยู่ตามหน้าโรงภาพยนตร์และ นีออนไล้ท์โฆษณาสินค้า อันเพรวพราวระยิบระยับไปทั้งถนน คุณประสัตถ์นำหน้าเข้าไปในโรงยาแห่งหนึ่งเล่นเอาข้าพเจ้าตกใจ นึกว่าคุณประสัตถ์นี่ยังไงเสียแล้ว เกิดนึกอะไรขึ้นมาหนอจึงพิสมัยโรงยาขึ้นมาอย่างไม่มีเหตุผล

โรงยาที่กล่าวถึงนี้คือ โรงสูบมะระกู่นั่นเอง มะระกู่ที่กล่าวถึงนี้ท่านผู้อ่านคงเคยเห็นในเมืองไทยมาแล้วนั่นเอง ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องมะระกู่เลย เพราะไม่เคยสูบมาแต่ก่อน จึงไม่สามารถอธิบายได้ เอาเป็นว่ามะระกู่ก็คือยาเสพติดชนิดหนึ่งนั่นเอง แต่จะให้โทษให้คุณถึงเพียงไหนอย่างไรนั้นจะรู้ได้เมื่อตอนไปทดลองมันเข้าเท่านั้น พวกคนชั้นต่ำเข้าไปนั่งอยู่เต็มไปหมด เขาจัดไว้เป็นโต๊ะๆไว้ ใครอยากสูบมะระกู่ก็สั่งมา เขาก็ยกมาตั้งคิดค่าเช่าและเส้นยาพอประมาณ โต๊ะๆหนึ่งจะมีคนนั่งสองคน ผลัดกันสูบไปพลางเล่นหมากรุกไปพลางซดกาแฟไปพลาง ดูๆก็เป็นที่น่าสำราญเหลือสติกำลัง

นึกอยากลองดูบ้างเหมือนกันเพื่อให้รู้รสว่ามันเป็นอย่างไร ดูดควันเข้าไปสักจักหนึ่งจะมองเห็นสวรรค์วิมานนางฟ้าหรือหาไม่ มันจะชุ่มชื่นทรวงในฉันใดหนอจึงสูบกันได้สูบกันดีทั้ง ๆ ที่บริเวณนั้นมีกลิ่นเหม็นควันไฟอบอวลเหลือทน เมื่อคิดตกว่าไม่ควรลองดีกว่าแล้ว จึงพากันออกเดินเพ่นพ่านต่อไป

ตรงมุมถนนแห่งหนึ่งเป็นร้านขายเครื่องดื่ม เจ้าเครื่องดื่มนั้นก็คือเหล้าและเบียร์ เขาทำเป็นบาร์มีนักเลงสุราบาดเข้าไปนั่งแป้นอยู่เต็ม ข้าพเจ้าเคยกล่าวแล้วว่าแขกลิบะนันนั้นไม่นิยมดื่มเหล้า แต่พวกที่เข้าไปนั่งกันหน้าสลอนอยู่นั้น ก็หนีพ้นความเป็นแขกลิบะนันไปไม่ได้ หากเป็นแขกจำพวกสำมะเลเทเมามากกว่า ข้าพเจ้าทำท่าจะเดินรี่เข้าไปคุณประสัตถ์รั้งแขนเอาไว้จนเสื้อแสงแทบขาด พลางร้องเอะอะ

"คุณจะเข้าไปทำไมนั่นอยากกินเหล้านักรึ?"

"เปล่าน่า!" ข้าพเจ้าตอบ "คุณดูนั่นซี่ เห็นไหมล่ะว่าผมจะเข้าไปทำไม"

ข้าพเจ้าตอบพลางชี้มือให้คุณประสัตถ์ดูสุภาพสตรีนางหนึ่ง ซึ่งมองเห็นจากข้างนอกโดยมีช่องกระจกใสให้มองเห็นได้ถนัด เธอนั่งอยู่ที่โต๊ะข้าง ๆ บาร์ สวยสมคมสันเสมือนดวง

ตาประดิษฐ์ขึ้นด้วยมิ่ดโกน คุณประสัตถ์ขยับแว่นตาให้กระชับกลัวจะหลุด พลางว่า

"โอ้โฮ! สวยวายร้ายเฉยเชียวครับ"

"นั่นน่ะซิ ผมถึงอยากดูให้ชัด ๆ ไงล่ะ" ข้าพเจ้าว่าแล้วเดินเข้าไปชิดช่องกระจกก้มลงมองลอดเข้าไปข้างใน เจ้าหล่อนคนนั้นสวยอย่างมหาวายร้ายจริง ๆ สวยอย่างแขกขาวที่ไม่มีผ้าบีดหน้าคลุมศีรษะ แบบผู้หญิงแขกเตหะรานที่ว่าที่สวยที่สุดในโลก

"ไปหากันที่อื่นเถอะน่า ประเดี๋ยวก็คงเจอะอีกเยอะแยะ" คุณสนั่นกระซิบ "เผื่อยังไง ๆ จะได้เที่ยวสั่งเบรุตกันคืนนี้เสียเลย"

ข้าพเจ้าจำต้องผละช่องกระจกนั้น มาด้วยความจำใจ เห็นมีเหล้าตัวอย่างขวดเล็ก ๆ น่าดูตั้งโชว์อยู่ในตู้สองสามอย่าง นึกเสียดายที่ไม่ได้ซื้อ แต่ก็ไม่ซื้อดีกว่า เขาว่ากันว่าที่ปารีสมีให้เลือกมากกว่ามากนัก ถึงปารีสเมื่อไหร่จะเสาะหาให้พอใจที่เดียวเอาไปเมืองไทยใส่ตู้ไว้ดูเล่นตั้งให้เป็นแถวเรียงลำดับต่อจากขวดเล็ก ๆ ที่คุณสุดา นครานุรักษ์ เคยให้ไว้เป็นของขวัญ

เราพากันเดินข้ามฟากตรงไปยังร้านกาแฟแห่งหนึ่ง ร้านกาแฟแห่งนี้ทำพิลึกพิลั่น ข้างล่างใต้ถุนร้านกาแฟเป็นตลาดขายขนมสารพัด รวมทั้งผลหมากรากไม้เสร็จ มีบรรไดเก่า ๆ ขึ้นไปชั้นบนอันกว้างขวาง เหมือนตลาดบำเพ็ญบุญสมัยก่อนยังไงยังงั้น พอโผล่หน้าขึ้นไปมีอีตาคนหนึ่งแต่งตัวโซม ๆ ออกมาต้อนรับ แกพูดภาษาอังกฤษได้คล่องนักคล่องหนา เชื้อเชิญให้เข้าไปนั่งโต๊ะบอกว่าจะกินน้ำชากาแฟหรือเหล้ายา ปลาปิ้งมีให้เลือกทั้งนั้น และยิ่งกว่านั้นยังยื่นหน้าเข้ามาติดหูข้าพเจ้าอีก

"ผู้หญิงก็มีนะครับ" แกกระซิบ "ถ้าคุณต้องการผมจะจัดการให้ได้เลย"

ข้าพเจ้าชักโมโห ชะช้า! อีตาแก่คางยานคนนี้มาดูหมิ่นกันชัด ๆ นี่นา เห็นพวกเราเป็นฉลามร้ายหรือยังไง แต่ครั้นจะทำโมโหโกรธาไปก็ไม่เหมาะ เรื่องที่ควรจะได้รับความรู้ก็จะชวดฉลูขาดเกาะเสีย ข้าพเจ้าจึงต้องทำใจเย็น ๆ ไว้ก่อนออกเดินสำรวจบริเวณนั้นทันที

ร้านกาแฟแห่งนี้กว้างขวางมาก มีโต๊ะเก้าอี้ประมาณสัก

๑๐๐หมู่ บางโต๊ะก็มีหญิงชายนั่งอยู่คู่กัน ทางแถบหนึ่งมีผู้หญิงนั่งจับเป็นกลุ่มๆ แต่ละนางมองปราดเดียวก็รู้ว่าเป็นผีเสื้อ และก็แต่ละนวลแต่ละนาง แต่งกายสวยฉูดฉาดบาดลูกตาบอกยี่ห้อให้เห็นชัดๆนั่งสูบบุหรี่พ่นควันปุ๋ยๆ กลิ่นบุหรี่คละคลุ้งน่าเวียนหัว ตรงด้านสุดของห้องกว้างนั้นทำเป็นเวทียกพื้นสูงขึ้นนิดหน่อย มีนักดนตรีนั่งอยู่สักห้าหกคน มีไมโครโฟนตั้งอยู่ข้างหน้า การเล่นดนตรีนี้เขาเล่นแบบแซก สังเกตุได้จากการเล่นกลองยาวและปี่อันยาวเฟื้อย กับการตีฉิ่งทองเหลืองเสียงแสบแก้วหู นางนักร้องนางหนึ่งออกมายืนส่ายสะโพกร้องเพลงภาษาอะไร ฟังไม่รู้เรื่อง ทำตาประหลับประเหลือกประหนึ่งจะล่อหลอกให้ไหลหลง แต่ถ้าดูร้องเพลงแบบนี้และดนตรีอย่างนี้แล้ว ต่อให้ส่ายสะโพกให้กลิ้งกลับไปกลับมายังไงข้าพเจ้าเห็นจะไม่หลงไหลแน่ พาลจะอาเจียรเสียด้วยซ้ำ

อีตาแก่กระเถิบเข้ามาอีกพลางว่า “เชิญนั่งพักผ่อนหย่อนใจก่อนซีครับ ที่นี่ให้คุณทุกอย่าง ถ้าคุณไม่ดื่มกาแฟจะลองดื่มไวน์ดีๆ ก็มีทั้งนั้น”

แกจะเชื้อเชิญอย่างไร พวกเราไม่มีใครศรัทธาเลย ผีเสื้อทั้งหลายหันมาดูพวกเราเป็นตาเดียวกัน บางคนหน้าตา

พอดู แต่บางคนแทบรับประทานไม่ลง ข้าพเจ้าขยับตัวลง บันได อีตาแก่นั่นคว้าแขนเสื้อไว้อีก

"ผมว่าถ้าคุณไม่ชอบดื่มไวน์ คุณอาจชอบดื่มอย่างอื่น พวกนั้นเป็นไงครับ" แกว่าแล้วชี้มือไปยังบรรดาผีเสื้อทั้งหลาย "คุณจะเลือกดื่มได้ทุกคนแหละครับ"

ข้าพเจ้าเห็นท่าจะไม่ได้สติ สถานที่นั้นกว้างขวางโป้งโล้ง แสงไฟฟ้าเจิดจ้าอยู่นัก พวกเราเปรียบเหมือนอาคันตุกะหน้าใหม่ จะไปแสดงอะไรให้เป็นที่โจ่งแจ้งไปก็ไม่สู้เหมาะ ประเดี๋ยวเกิดพีศจัดขึ้นมาก็จะไปกันใหญ่เท่านั้นเอง เลยบอกสหายทั้งสองให้รีบลงบันไดไปดีกว่า เผื่อไปเจอะของดี ๆ และเงียบ ๆ เข้าที่ไหนสักแห่งหนึ่ง ก็จะดีกว่านี่เป็นอันมาก

เราเดินเรื่อยไปตามถนน Rue de Syrie ซึ่งสองฟากฝั่งเต็มไปด้วยร้านค้าจำหน่ายเครื่องสำอางค์ ถนนสายนี้จะทดออกไปสู่ถนน Rue de L' Armee ซึ่งค่อนข้างเงียบเหงา อากาศชักจะหนาวขึ้นทุกทีจนเนื้อตัวสั่นเทาไปหมด บุหรี่ที่ซื้อมาเมื่อสักครู่นี้ไปเกือบครึ่งซองหรือสิบมวนอัดควันอุ่น ๆ เข้าไปเต็มปอดก็ยังไม่หายหนาว งัดเอาเรื่องอะไรต่ออะไรขึ้นมาคุยกันเท่าไหร่ก็ไม่คลาย พอจวนจะเลี้ยวซอยเล็ก ๆ

แห่งหนึ่งข้าพเจ้าแทบสะดุ้ง มีใครคนหนึ่งไม่รู้มาสะกิดหมับเข้าให้ที่กลางหลัง จะว่าเป็นมือคุณสนั่น หรือจะว่าเป็น มือคุณประสัตถ์ก็หาใช่ไม่ เพราะสองคนนั้นเดินอยู่ข้างหน้าข้าพเจ้าห่างกันตั้งวา ตอนนั้นค่อนข้างจะมืดอยู่เสียด้วยซ้ำ นึกว่าผีเมืองแชกหลอกเข้าให้เสียแล้ว

เปล่า! ไม่ใช่ผีสางนางไม้ที่ไหนหรอก แต่เป็นเด็กหนุ่มคนหนึ่งแต่งตัวมอมแมม ผมเผ้ายุ่งเหยิงแสดงว่าไม่ได้แตะต้องกับหวีตลอดปีตลอดชาติ พอข้าพเจ้าหันขวับไปเผชิญหน้ามันหัวเราะแหะ ๆ ยิงฟันขาว ข้าพเจ้าชักสนเท่ห์ใจว่า ไอ้ตัวมอมนี่จะมาอีท่าไหนกันแน่ ริบถามมันว่า

"ฉันจะเอาอะไรวะ?"

ไอ้ตัวมอมนั่นรู้ภาษาอังกฤษแน่ มิฉนั้นมันคงไม่ตอบหรือไม่ก็คงตอบไม่ตรงคำถาม

"ผมขอบุหรี่สักมวนสิครับ" มันบอก

ข้าพเจ้าชักงง หมอนี่จะมาไม้ไหนกันแน่ ไม่เคยรู้จักรู้จี่กันสักนิดไฉนจะมาขอบุหรี่ จะว่าเป็นขอทานก็ไม่ใช่เพราะถ้าเป็นขอทานคงขออัฐมากกว่า แต่เพราะอยากจะรู้ว่ามันมาไม้ไหนกับข้าพเจ้านั่นเอง ข้าพเจ้าล้วงกระเป๋าหยิบบุหรี่ส่ง

ให้มันมวนหนึ่ง ไอ้ตัวมอมริบตะครุบทันที เสมือนจะกระหายหิวมาอย่างเต็มประดา

"ขอไม้ขีดผมนิดเถอะครับ" มันระล่ำระลัก

ข้าพเจ้าส่งไม้ขีดให้ ไอ้ตัวมอมจุดสูบอย่างรุกรี้รุกรน รีบดูดควันเข้าไปเต็มปอด

"ผมคิดว่าคุณคงต้องการไอ้อย่างนั้นบ้าง ผู้หญิงน่ะ——ผู้หญิง ใช่ไหมครับ" มันบอกภายหลังพ่นควันโขมง

"มีเรอะ——แถวนี่น่ะมีเรอะ!" คุณประสัตถ์ถาม

"คุณตามผมไปสิครับ แต่ขอให้เงียบ ๆ หน่อย" มันตอบ แถมสั่งสอนเสียด้วย เหมือนกับว่าพวกเราเดินเอ็ดตะโรโฉเฉกันมาตั้นถนนยังงั้นแหละ

ไอ้ตัวมอมพูดแล้วออกเดินนำหน้าลิ่ว ๆ ไปทันที เข้าไปในซอยแคบ ๆ ซึ่งถนนค่อนข้างเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่ไม่สกปรกเท่าไรนัก ถนนชนิดเดียวกันนี้ตัดวกไปวนมาอย่างเลี่ยวลด สักครู่หนึ่งก็ออกที่เรียบราบ แสงไฟจากเคหะสถานสองข้างสว่างไสวพอประมาณ และที่นี่เองข้าพเจ้าก็ได้เห็น——โคมเขียว!

เปล่า! ที่ว่า "โคมเขียว" นั้นหาใช่โคมเขียวอย่างเมืองไทยสมัยก่อนไม่ แต่อันที่จริงข้าพเจ้าก็ไม่รู้จักโคมเขียวของเมืองไทยสมัยก่อนเสียด้วยซ้ำไป เพราะยังเด็ก ๆ อยู่มาก ที่นำคำว่า "โคมเขียว" มาใช้ในที่นี้เห็นว่าเป็นคำที่เรียกง่าย มีความหมายในทางให้รู้ว่าเป็นที่ที่ไม่ดีคือผู้หญิงไม่ดีอยู่ในที่นั้น ดังนั้น, จึงขอได้โปรดเข้าใจความหมายของคำว่า "โคมเขียว" ในที่นี้ด้วย

ที่รู้นั้นก็เพราะ มรรคุเทศก์โสมมคนนั้นพูดกรอกหูเข้ามาว่า

"นั่นยังไงเล่าครับที่ผมว่า" มันพูดพลางชี้โบชี้เบ "เข้าไปดูซิคุณ ตามผมเข้าไปไม่ต้องกลัว"

ข้าพเจ้ายังไม่ตอบ หากเหลียวมองดบริเวณนั้นทั่วไป ตึกแถวสองฟากถนนแคบแห่งนี้ ส่วนมากเป็นตึกไม่เกินสามชั้น แต่ละชั้นทำเป็นระเบียงยื่นออกมาคล้ายตึกแถวแบบอิตาเลี่ยน ซึ่งไม่มีฟุตปาธที่ระเบียงมีลูกกรงเหล็กกั้นมิให้ใครออกยื่นเดินเล่อปาฏิหาริย์หล่นลงมา และก็ที่ลูกกรงนั้นเองมีโคมไฟฟ้าติดยื่นให้เห็นเด่นชัด โคมเขียวจริง ๆ เขียวอ่อไปเลยทีเดียว

จะว่าเขาติดโคมเขียวนี่เข้าไว้ เพื่อบอกให้รู้ว่า ที่ของเขาเป็นพรรค์ยังงั้นก็อาจเป็นได้ แต่ไม่ใช่คนไทยสมัยเก่า ๆ ไปแนะนำเข้าหรอก ข้าพเจ้าทราบดีว่ามีคนไทยอยู่น้อยรายเต็มที ที่เคยเข้าไปคลุกคลีอยู่ในลิบะนัน ที่ประตูบ้านหรือเรียกให้ถูกว่าประตูห้องนั้น มีป้ายบอกชื่อเจ้าของบ้านติดอยู่ด้วย พูดโดยถูกต้องแล้วข้าพเจ้าสมัครใจจะเรียกว่าชื่อหัวหน้าซ่องมากกว่า

บางแห่งก็ก้าวหน้าไปไกล ทำเป็นไฟน์ออนหรูหราสง่าสรรสวยงาม บอกชื่อหัวหน้าซ่องไว้อย่างโก้ แต่อ้ายเรื่องโคมเขียวละก็เป็นทิ้งกันไม่ได้ ที่ไหนที่นั่นต้องมีโคมเขียวติดไว้ทั้งนั้น ชื่อหัวหน้าซ่องจำมาไม่ได้หมด เช่นชื่อมาร์โกบ้าง ชื่อเฟรินาบ้าง, สะมิราบ้าง สำหรับชื่อมาร์โกนั้นจำได้ง่ายหน่อยเพราะข้าพเจ้าชินมาจากชื่อ แม่สาวสะโพกไกวเปลซึ่งมายักย้ายส่ายอยู่ที่ศาลาเฉลิมไทยเมื่อไม่สู้นานมานี้เอง ก่อนที่ข้าพเจ้าจะออกเดินทางไปปารีสเสียอีก

ข้าพเจ้าไม่กล้าจริง ๆ ไม่กล้าที่จะเข้าไปในที่เช่นนั้น มันรู้สึกกระดาก ๆ ยังไงพิกลอยู่ เหลียวไปมองดูหน้าคุณสนั่นกับประสัตถ์ เห็นทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ทำรี ๆ รอ ๆ อยู่ดูเชิงว่าใครจะ

กล้ากว่าใคร เจ้าคนนำทางตัวมอมสะกิดหมับเข้าให้อีก มันเห็นจะรำคาญเต็มทีพลางกระเซ้ากระซี้ว่า

"โธ่! คุณก็....เข้าไปสิคุณ เข้าไปในประตูนั่นแหละเปล่านะคุณนะ แม่พวกเหล่านั้นเขาไม่ได้อยู่ชั้นล่างนั่นหรอกครับ เขาอยู่ข้างบนกันหมด มา....มาสิครับ ตามผมมา"

มันพูดแล้วออกเดินนำหน้าลิ่วเข้าไปในห้อง ข้าพเจ้าเดินตามติดหลังมันแจ จะมามัวตัดสินใจชักช้าอยู่ไย คิดในใจว่าเราก็ลูกผู้ชายใจนักเลงเมืองไทยเหมือนกันนี่หว่า จะมาเกรงกลัวอะไรกับพวกผู้หญิงต่างเมืองชั้นพรรค์นั้งนั้น จะได้พิศูจน์ให้เห็นดำเห็นแดงเสียรู้แล้วรู้รอดไป พอโผล่เข้าไปเบื้องก้าวแรกก็ไม่เห็นมีอะไรพิศดาร นอกจากเบื้องในห้องใต้ถุนมีแสงไฟสว่างจ้าอยู่ตรงบันไดที่จะขึ้นไปยังชั้นบน ไอ้ตัวมอมก้าวพรวดขึ้นบันไดเหมือนมันรู้จู่ทางทุกอย่างดี หมอนี่คงเคยนำแขกบ้านแขกเมืองเที่ยวในย่านนี้มาเสียฉ่ำชองแล้ว เราสามคนกระโจนพรวดตามติดขึ้นไป

ขอประทานโทษสักนิดเถิด.....ท่านผู้อ่านที่เคารพทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านสุภาพสตรีที่จำต้องอ่านมาถึงตอนนี้ด้วย ข้าพเจ้าจำเบื้องเหลือเกินที่จะ

ต้องเล่าถึงสภาพของบ้าน "โคมเขียว" เหล่านี้ให้ละเอียดด้วยนิสัยมันเคยอยู่ ได้เห็นได้พบอะไรมาอย่างไรก็จดจำใส่ใจมาเล่าสู่กันฟัง ที่จะตั้งใจให้หยาบหาความสุภาพมิได้นั้น ข้าพเจ้าไม่เคยคิดจะให้มีขึ้นเสียด้วยซ้ำ

ห้องแรกที่เราเข้าไปนั้นเป็นห้องรับแขก หรือจะเรียกให้ถูกโดยเฉพาะในที่นี้ว่า "ห้องแขกรับ" จะเหมาะกว่ามาก เพราะเจ้าของห้องเขาเป็นแขกที่คอยรับเราอยู่ ส่วนเราหาใช่แขกไม่ เราเป็นไทยไปหาแขกต่างหาก ห้องนี้สว่างจ้าราวกับกลางวัน เก้าอี้นวมบุผ้าดอกสีสวย ๆ มีโต๊ะตั้งตรงกลางและแจกันดอกไม้สวยงาม ตามเก้าอี้มี "พรรคพวก" นั่งคอยท่าอยู่แล้ว บางนางก็กำลังเย็บปักถักร้อยง่วนอยู่ บางนางก็อ่านหนังสือพิมพ์และบางนางก็นั่งสูบบุหรี่ทำตาปริ๊บ ๆ พ่นควันลอยอ้อยอิ่ง แต่ละนวลแต่ละนางขนาดตาคมปลาบราวพร้นปลาฉลามแทบทั้งนั้น ความสวยก็แยกออกไปเป็นแบบ ๆ ตลอดจนทรวดทรงองค์เอวและจริตกิริยา

ข้าพเจ้าเสียดายเหลือเกินที่ไม่ได้ดูชื่อเจ้าของบ้านเสียก่อนที่จะเข้ามา แต่พอเข้าไปถึงในห้องรับแขกนี้แล้ว ก็รู้ได้ทันทีว่าคนไหนเป็นเจ้าของบ้าน ดูท่าทางภูมิฐานมากกว่าคนอื่น

นั่งสูบบุหรี่ปุ๋ย ๆ อยู่บนเก้าอี้นวมตรงมุมห้อง นัยน์ตามองมาทางพวกเราคล้ายจะแปลกใจอยู่เหมือนกัน

เราสามคนนั่งเรียงกันอยู่ที่เก้าอี้ยาวติดผนังห้อง เสียดายที่คุณทวิช บุณยวัฒน์ และคุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ไม่ได้มาด้วย และก็คุณปลั่ง พลอยพรหม อีกคนหนึ่งที่มัวไปดู "Blackboard's Jungle" เสียกับคุณควง อภัยวงศ์ ไม่งั้นก็จะได้เห็นสิ่งที่ไม่เคยเห็น, ได้ถูกต้องสิ่งที่ยังไม่เคยถูกต้อง, ตลอดจนได้สดุดสิ่งที่ไม่เคยสดุดมาเลยในชีวิตก็ได้ ข้าพเจ้าสังเกตเห็นได้ว่า การประดับประดาเฟอร์นิเจอร์ในห้องนั้นเป็นไปตามแบบฝรั่งเศส ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้ายังไปไม่ถึงประเทศฝรั่งเศสเลย แต่ที่รู้ก็เพราะพวกฝรั่งเศสได้นำวัฒนธรรมของเขาเข้ามาอบรมชาวเมืองน้อยนานครันนั่นเอง ไม่ว่าจะทำอะไรจึงดูคล้ายฝรั่งเศสไปหมด แม้แต่พื้นห้องก็ปูพรมเต็มไปทุก ๆ ตารางนิ้วเหมือนห้องนอนที่โฮเต็ลแคปบีตอล

เจ้ามรรคุเทศก์มองหน้าข้าพเจ้าแล้วก็ยิ้มย่องผ่องใส ทำพยักหน้าพยักตาคล้ายกับว่า มันได้พาเรามาถึงแดนสวรรค์ตามความมุ่งหมายแล้ว สมควรแล้วหรือยังที่มันจะได้รับรางวัลอย่างใดอย่างหนึ่งจากข้าพเจ้าหรือพวกเราคนใดคนหนึ่ง แต่

ข้าพเจ้าส่ายหน้าช้า ๆ บอกให้รู้ว่า ข้าพเจ้าไม่สนใจต่อผู้หญิงเหล่านั้นเลยสักคนเดียว เจ้านั่นฉุกพรวดพราดขึ้นมายืนก่ายอยู่ตรงหน้าข้าพเจ้า พลางว่า

"อ้าว! คุณไม่ต้องการหรอกหรือครับ?"

"ที่สวย ๆ กว่านมอกมั่งไหม?" ข้าพเจ้าย้อน

"เอ๊ะ! พวกนี้ไม่สวยหรือครับ คุณไม่ชอบหรือนั่น——นั่น คนนั้นก็ดีอยู่นะคุณนะ" มันว่าพลางพยักหน้าไปทางนางหนึ่ง ซึ่งกำลังเย็บเสื้อไว้สำหรับถอด ไม่ใช่เย็บไว้สำหรับใส่ เพราะใส่ประเดี๋ยวประด๋าวก็ต้องถอดตามอาชีพอยู่เรื่อย "คนนั้นเป็นคนเมืองนี้เอง อายุยี่สิบสอง เมื่อก่อนเคยอยู่โรงเรียนการฝีมือ——"

ข้าพเจ้านั่งฟังเฉย เจ้าตัวมอมนี่ชักจะรู้สาระพัดอย่างมากไปเสียแล้ว

"คนที่นั่งสูบบุหรี่นั่นน่ะไม่เลวนะครับ เป็นคนเมืองนี้เหมือนกัน อายุยี่สิบพอดี ๆ ดูสิคุณหล่อนสวยไม่ใช่ย่อย ๆ ทีเดียว เมื่อก่อนนี้เป็นคนขายของอยู่ที่ห้างอะไรตรงมุมถนนโน่นไงล่ะครับ"

"ฉันรู้ได้ยังไงว่า คนนั้นอายุเท่านั้นเท่านี้ เคยอยู่ที่โน่นที่นี่มาก่อน" ข้าพเจ้าสนเท่ห์

"อ้าว! คุณก็——ผมเป็นพี่ชายของหล่อนทั้งสองนั่นนี่นา สองคนนั่นเป็นน้องแท้ ๆ ของผมเชียวนะ"

ข้าพเจ้าแทบสลึก พลางว่า "งั้นฉันพาอ้วไปที่อื่นดีกว่าว่ะ"

"เมื่อคุณไม่ชอบที่นี่จะให้ผมพาไปที่อื่นก็ได้ ข้าง ๆ ติดกันนี่เอง มีผู้หญิงฝรั่งเศส, อิตาเลียน และผู้หญิงเมืองนี้เยอะแยะเชียวคุณ แต่ว่า — แต่ว่า — อ้า —" มันตอบทำตาละห้อย

"แต่ว่าอะไรของฉันวะ" ข้าพเจ้าชักฉุน หนอย! จะพูดก็ไม่พูดให้จบประโยค ทำครึ่ง ๆ กลาง ๆ กระมิดกระเมี้ยนอยู่พิกล แต่ว่าอะไรของมันกันนะยังสงสัย

"ว่าแต่ผมขอบุหรี่สักมวนหนึ่งเถอะครับ" มันตอบทำตาละห้อยอีก

ข้าพเจ้าไม่อยากหน่วงเหนี่ยวเวลาไว้ ควักบุหรี่ส่งให้มวนหนึ่ง มันรีบไปจุดสูบอย่างกระหายจัด ข้าพเจ้ารีบลุกขึ้นพร้อม ๆ

กับคุณประสัตถ์และคุณสนั่น พลางบอกกับเจ้าตัวมอมว่าจะพาไปดูที่ไหนอีกก็ไปอย่าได้ชักช้า

เราพากันเดินทอดน่อง ไปตามทางแสงสลัว อีกครั้งหนึ่ง โดยมีมรรคุเทศก์ตัวมอมนำหน้าดูดบุหรี่แดงโร่ไปเรื่อย นึกถึงเมื่อตะกี้แล้วขำจริง ๆ หมอนี่พาเข้าไปในบ้านญาติของมันเอง มันว่าผู้หญิงสองคนนั่นเป็นน้องสาวของมัน และเป็นน้องแท้ ๆ เสียด้วย แต่ข้าพเจ้าไม่อยากถามมันว่า แล้วยายแม่เล้าเจ้าของซ่องนั่นน่ะเป็นพระมารดาของมันแท้ ๆ ใช่หรือหาไม่

แห่งใหม่ที่เราเข้าไปนี้ต้องขึ้นบันไดไปชั้นบนเหมือนกัน ที่นี่แหละเจ้าของสถานที่ชื่อว่า มาร์โก้ การประดับประดาห้องรับแขกก็หรูหราไม่ใช่เล่น มีภาพประดับตามผนังห้องเต็มไปหมดทั้งภาพวิว และภาพผู้หญิงสวย ๆ บรรดาที่อยู่ประจำที่นั่นเห็นจะจริงอย่างที่หมอนั่นว่ากระมัง ภาพผู้หญิงสวย ๆ เหล่านั้นเป็นภาพผู้หญิงฝรั่งหลายภาพ แต่ก็น่าแปลกใจที่ไม่เห็นมีนั่งอยู่แถวนั้นเลยจนคนเดียว มีแต่พวกผู้หญิงลิบะนิสไปทั้งนั้น ตัวเจ้าของบ้านที่ชื่อ มาร์โก้ นั้น อยู่ที่ไหนไม่เห็น

ทันเห็นจะเข้าทีกว่าเท่าที่ผ่านมาเมื่อตะกี้ คนหนึ่งรูประหงเพรียวลมสมสัดสมส่วน แต่งตัวแบบฝรั่ง สวมเสื้อยืดขนสัตว์สีแดงแปร็ด นุ่งสะเกิร์ทสีครีม ใบหน้าเกลี้ยงเกลาจมูกโด่งเป็นสัน ขนคิ้วหนาดกดำเหนือขนตางอน ท่าทางสมาร์ทพิลึก เวลาเดินไปเดินมาก้อนเนื้อที่สะโพกทั้งสองข้างขึ้น ๆ ลง ๆ ได้ด้วย หล่อนกำลังนั่งก้มหน้าอ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาฝรั่งเศสอยู่ฉบับหนึ่ง พอข้าพเจ้าเดินเข้าไปใกล้ตัว หล่อนช้อนสายตาขึ้นมองทันที ข้าพเจ้ารู้สึกเสมือนว่ามีอะไรก็ไม่รู้แล่นตามสายตาของ หล่อนเข้ามาเสียบจก ๆ เข้าที่หัวใจ มันเสียวแปลบปลาบเหมือนถูกปลายเข็มสักพันเล่มสกิดเยื่อหุ้มกมลมาลย์ฉะนั้น

เอายังงี้ดีกว่า คือหมายถึงว่าเรื่องอะไรต่ออะไรก็ผ่านไปแล้ว เสื้อยืดขนสัตว์สีแดงแปร็ดตัวนั้นก็ถูกสวมเข้าที่เดิมแล้ว ข้าพเจ้าได้ยินเสียงกระซิบจากหล่อนเบา ๆ ว่า

“ที่รัก.....ไปจากที่นี่แล้วลืมเย็มมิลเสียนะ อย่านึกถึงเย็มมิลอีกนะ”

“ฉันจะลืมเธอไม่ได้เป็นอันขาดที่เดียว เย็มมิลของฉัน” ข้าพเจ้าตอบ

"คุณต้องลืมเย็มมิลเสีย เย็มมิลไม่เหมาะสำหรับที่คุณจะนึกถึงอีกต่อไป ที่รักของคุณอยู่ที่เมืองไทย นั่นมีความหมายมากกว่า และพรุ่งนี้คุณก็จะถึงปารีสอันเต็มไปด้วยความสวยงามอย่างที่เขาพูดกัน เย็มมิลไม่สวยงามอย่างที่ปารีสจะให้แก่คุณ โปรดลืมเย็มมิลเสียเถอะที่รัก" หล่อนรำพัน

"อย่างไรก็ตามฉันก็จะไม่ขอลืมเธอเลย เย็มมิลรู้ไหมว่าปากของเธอ จมูกของเธอ และดวงตาของเธอทั้งคู่ให้อะไรกับฉันบ้าง สิ่งต่าง ๆ ของเธอเหล่านี้จะฝังใจฉันไปจนตาย" ข้าพเจ้าสำออย

ข้าพเจ้าออกจะพรรณาเรื่องราวสารคดีท่องเที่ยวเป็นนวนิยายมากไปหน่อยเสียแล้ว แต่ก็ไม่รู้จะหลีกเลี่ยงได้ยังไง เพราะไม่อยากจะหลบไปเสียจากบรรยากาศที่เป็นจริง ราตรีสุดท้ายที่นครเบรุตแห่งลิบะนันปรนเปรอความสุขให้แก่ข้าพเจ้าอย่างไม่น่าเชื่อ อากาศที่หนาวจัดจนจับขั้วหัวใจกลายเป็นอบอุ่นลมุนลมัยจากรสสัมผัสผิวต่างเพศ——ต่างชาติ ศาสนา แม้ว่าหล่อนจะเป็นผู้หญิงพรรค์นั้นก็ตาม แต่ความเป็นคนต่างชาติของหล่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้หญิงลิบะนีส

ห่างไกลเมืองไทยออกไปหลายร้อยโยชน์ ก็เป็นกำไรในชีวิตของข้าพเจ้าอย่างสมควรแล้วมิใช่หรือ และในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเขียนข้อความบันทึกนี้อยู่ ข้าพเจ้าก็ยังจำหน้าตาคิ้วคางของเย็มมิลได้อย่างถูกต้อง ปากที่จิ้มลิ้มสีแดงสด จมูกโด่งเป็นสัน คิ้วดกเหนือขนตางอน และดวงตากลมโต เหล่านี้เป็นคุณลักษณะพิเศษของเย็มมิลหญิงลิบะนีสคนนั้น

ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับภาษาลิบะนันจากเย็มมิลมากมาย แม้แต่ชื่อของหล่อนเอง Jemmil นั้นแปลว่าความงามในภาษาลิบะนัน, เปนาต์ แปลว่าผู้หญิง, มอสดาห์น แปลว่า สวนดอกไม้, แบเรต แปลว่า หนาวเหลือเกิน, คลามาร์ แปลว่า พระจันทร์, แชมส์ แปลว่า พระอาทิตย์เป็นต้น, หรือแม้ตลอดจนสิ่งที่ชี้ได้ใกล้ ๆ มือของข้าพเจ้าเองว่า ตรงนี้เรียกว่าอะไร——ตรงนั้นเรียกว่าอะไร——และตรงโน้นละ เขาเรียกกันว่าอะไร ข้าพเจ้าก็รู้

ไม่เสียหลายอยู่มิใช่หรือ สำหรับการได้กำไรชีวิตในครั้งนี้จากสาวแขก “พรรคยังงัน” ผู้มีนามกรว่า เย็มมิล แม่คนที่มีชื่อตรงกับความหมายว่าความงาม หล่อนซบช่วงคอและใบหน้าอันขาวผ่องของหล่อนอยู่กับช่วงไหล่ของข้าพเจ้า มือ

ทั้งสองของห่อนลูบไล้ไปมาอยู่บนต้นแขนของข้าพเจ้า เหมือนจะไม่ยอมให้ข้าพเจ้าจากไปในราตรีนั้น

แต่เป็นการเพียงพอแล้วมิใช่หรือสำหรับการเรียนรู้จากผู้หญิงคนหนึ่งในต่างแดน ซึ่งเป็นครั้งแรกในชีวิตของข้าพเจ้ากับผู้หญิงต่างประเทศ ขนาดที่เมื่อวานซืนก่อนจะขึ้นเครื่องบินที่ดอนเมือง ข้าพเจ้าได้ยินใครคนหนึ่งซึ่งเป็นยอดดวงใจของข้าพเจ้ากระซิบว่า "อย่าเชียวนะถ้าฉันรู้ว่าเธอไปเกี่ยวข้องกับเรื่องพรรค์นั้นละก้อคอยดูนะ" แต่บัดนี้ข้าพเจ้าได้ถลำลึกลงไปแล้วเสียกับเรื่องพรรค์นั้น · ฟ้าดินลมไฟเป็นพยานด้วยเถิด ข้าพเจ้าไม่ใช่ตุ๊กตาหินหรือตัวเจว็ดอันใดที่ปราศจากความรู้สึกต่อโลกและอากาศอันหนาวเหน็บ — — สภาพของถิ่นที่ไม่เคยไป——สิ่งต่าง ๆ อันเย้ายวนใจเหล่านั้น ข้าพเจ้าก็ย่อมจะได้รับความสัมผัสกับมันเข้าอย่างเต็มที่ ใครเลยจะไม่ยอมรับ และใครเลยที่จะไม่ยอมให้อภัยแม้แต่ยอดดวงใจของข้าพเจ้าเองในเมืองไทย

ข้าพเจ้าจะไม่พูดถึงสหายรัก คุณประสัตถ์ บันยารชุน

กับคุณสนั่น สังขจันทร์ ผู้อยู่ในกลุ่มเดียวกันสำหรับราตรีอันจะลาจากนครเบรุต สหายคนไหนจะได้ชมวิมานลอยฟ้าถึงชั้นดาวดึงษ์แห่งไหนหรือไม่ก็สุดแล้วแต่ ข้าพเจ้าจะพูดถึงวิมานของข้าพเจ้าแต่เพียงคนเดียวดังที่เล่ามาแล้วนั่นแหละ แสงไฟฟ้าในวิมานของข้าพเจ้าสว่างจ้า มองเห็นหน้าเย็มมิลได้ชัดเจนนึกชื่นได้ว่าดวงหน้าของหล่อนลม้ายแม้น เบียร์ แองเจลิ ไม่มิผิด หน้าผากและโหนกแก้มเป็นแบบเดียวกัน ความสล้างของสิ่งสล้างทั้งหลาย เหมือนจะกำลังผลิดอกออกช่ออย่างท้าทาย แต่อีกไม่ช้าแล้วสินะ ข้าพเจ้าก็จะต้องจากไปแล้ว มุ่งไปยังกรุงปารีส นครหลวงที่เขาเล่ากันว่ามโหฬารอย่างยอดเยี่ยมของโลกมาตั้งแต่ตั้งข้าพเจ้ายังไม่เกิด

ข้าพเจ้ายกนาฬิกาข้อมือขึ้นดูเวลา ทันใดนั้นเองเหตุการณ์ที่ข้าพเจ้าไม่ได้คาดคิดก็เกิดขึ้นอย่างประหลาด ข้าพเจ้าพบหยาดน้ำตาที่แขนเสื้อของข้าพเจ้า เป็นไปได้หรือที่เย็มมิลผู้หญิงลิบะนีสคนนั้นร้องไห้ หล่อนร้องไห้เพราะอะไร? เมื่อข้าพเจ้าเอามือเชยคางหล่อนขึ้น น้ำตาของหล่อนยิ่งไหลพรากดวงตาทั้งคู่โศรกระทม!

"ที่รักของเย็มมิด——" หล่อนเพ้อพร่ำเสียงสั่น "คุณเป็นที่รักของเย็มมิดแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น เย็มมิดจะพบใครอีกที่เหมือนกับที่รักของเย็มมิดคนนี้ คงไม่มีใครอีกแล้ว"

ข้าพเจ้ารู้สึกตื้นตันใจอย่างยิ่ง หยดน้ำตาของหล่อน... ชารน้ำตาไหลพรากและดวงตาโศรกคู่นั้น รัดรึงข้าพเจ้าอย่างบอกไม่ถูก ไม่น่าเชื่อ และไม่น่าเป็นไปได้เลย ผู้หญิงชนิดนั้นจะเกิดมีอาลัยอาวรณ์กับข้าพเจ้าถึงน้ำตาไหลนองหน้าอย่างนี้ ข้าพเจ้าเองก็ไม่ใช่ผู้ชายที่ถึงขนาดที่จะต้องทำให้เกิดโศกา-อาดูรถึงเพียงนี้เลย

"คุณเป็นผู้ชายต่างชาติคนแรกในชีวิตของเย็มมิด...." หล่อนพูดเสียงแผ่ว "เย็มมิดรักคุณจริง ๆ"

ข้าพเจ้าโอบร่างนั้นให้กระชับ บ้อนความอบอุ่นให้แก่หล่อนในยามที่หล่อนปราศจากมารยา

"ถึงฉันเสียเถิด——เย็มมิด ขอให้เพียงแต่มันเป็นความฝันเท่านั้น" ข้าพเจ้าบอก

ข้าพเจ้าไม่ได้รับคำตอบอย่างใดจากเย็มมิด นอกจากเสียงสอื้นและหายใจไม่สู้เป็นจังหวะของหล่อน เมื่อข้าพเจ้า

จะคลายแขนออกจากร่าง หล่อนกลับกอดข้าพเจ้าไว้แน่นยิ่งขึ้น

"ขอให้เรารู้จักกันแต่เพียงนี้เถอะนะ เย็มมิด ของฉันเครื่องบินรอฉันอยู่แล้วที่สนามบิน ฉันจะต้องเดินทางไปตามกำหนดเวลา ขอให้เราจากการด้วยความสุขดีกว่านะ เย็มมิด" ข้าพเจ้าอธิบาย

เราสามคนพรากจากสถานที่แห่งนั้นมาในเวลาเกือบห้าทุ่ม ตลอดทางข้าพเจ้าครุ่นคิดถึงเจ้าของหยาดน้ำตา คิดถึงความอ่อนนุ่มและคิดถึงกลิ่นอันหอมระรื่นจากเส้นผม เจ้ามรรคุเทศก์ตัวยงนั้นคราวนี้ไม่ได้เดินนำหน้าอย่างเคย หากเป็นเดินตามติดพวกเราแจทีเดียว แต่คราวนี้ไม่ยักมากวนข้าพเจ้าอีก มันเร่เข้าไปหาคุณสนั่นพลางแบมือขอป

"บุหรี่อีกเรอะ?" คุณสนั่นถาม

"นอกจากบุหรี่แล้ว ผมต้องขออีกอย่างหนึ่งครับ" มันตอบเร็วปรอ

"ลอจะเอาอะไรวะ?...หือ...." คุณสนั่นถามต่อไป

"ทรัพย์ครับ--ทรัพย์น่ะซิ" มันตอบเสียงชัดถ้อยชัดคำ "คุณจ่ายค่านำเที่ยวให้ผมมั่งสิครับ"

คุณสนั่นคงไม่อยากให้หมอนั่นกวนใจต่อไป รีบควักเงินฟรังค์ในกระเป๋าให้ไปขยุ้มหนึ่ง มันรีบรับเอาไปนับยิกทีเดียว แล้วทำหน้าเบ้เหมือนจะตาย

"น้อยไปหน่อยครับ ขอผมอีกนิดเถอะ" มันต่อว่า

ข้าพเจ้าควักออกส่งให้ไปอีกเล็กน้อย เป็นเงินเหรียญตราต้นสนของดิบะนันราคาไม่เท่าไหร่ แต่ก็หลายอันอยู่ พอมันรับปุบก็นับบ้างทีเดียว แล้วก็ก่วยอ้าวออกไปจากกลุ่มพวกเราทันที

พอคล้อยหลังไปได้สักหน่อยหนึ่ง อ้าว! ไหงถึงหวดกลับมาอีกล่ะ คราวนี้มันวิ่งตั๊กๆ มาอย่างเร็วพลางว่า

"ผมลืมไปเสียแล้วละครับ ขอบุหรี่ให้ผมอีกสักมวนเถิด"

คุณสนั่นหยิบบุหรี่ให้มันมวนหนึ่ง พอกันทีสำหรับมรรคุเทศก์ตัวมอม ถ้ามีอะไรที่มันจะลืมอยู่อีกนอกไปจากบุหรี่ก็เห็นจะเป็น "หมาก" ที่ข้าพเจ้าอาจแจกให้มันแน่ หากว่ามันวิ่งกลับมาอีกครั้ง

เราพากันเดินอยู่บนถนนใหญ่ทางเก่าที่เคยผ่านมา ร้านรวงยังเบิดไฟสว่างจ้า กรายเข้าไปใกล้ๆ ร้านกาแฟแห่งหนึ่ง

เห็นผู้คนนั่งอุดหนุนกันคึกคักอยู่เต็มจนล้นออกมาตั้งเก้าอี้นอกร้าน รู้สึกอยากเข้าไปนั่งกินกาแฟปะปนกับคนพื้นเมืองเหล่านั้นดูบ้าง คงจะดีอยู่เหมือนกันและคงจะได้รับความรู้อะไรแปลก ๆ เพิ่มขึ้นอีกเป็นแน่ แต่ก็สุดที่จะแซกผู้คนเข้าไปได้ เพราะมันแน่นเกินกำลังอยู่ ที่อยากจะแหวกเข้าไปนั้นเพื่อจะลองลิ้มชิมรสกาแฟพื้นเมืองว่ามันโอชารสลักเพียงไหน ตลอดจนขนมนมเนยที่เห็นใส่ตู้ไว้น่ารับประทานเสียเหลือกำลังทีเดียว

เสียงดนตรีแซก “พันธ์ทาง” จากไนท์คลับชั้นต่ำที่เคยขึ้นไปดูเมื่อตอนค่ำ ยังดังเจื้อยแจ้วอยู่ เสียงนักร้องดังแซกแซงขึ้นมาอย่างไม่เป็นจังหวะจะโคนยังไงยังงั้น ดนตรีแซกสำหรับแซกฟังนั้นใช่แน่แล้ว คนไทยฟังมันไม่ค่อยเข้าท่า แต่ถ้าผู้หญิงแซกแล้วละก็ คนไทยไม่ถือน่ะ!

ข้าพเจ้าได้เคยเล่ามาตั้งแต่แรกแล้วว่า เข็มนาฬิกาบนหน้าปัทม์ที่ข้อมือของข้าพเจ้านั้น ไม่ได้หมุนตามเวลาของแต่ละประเทศที่ผ่านไป นับแต่ออกจากดอนเมืองมา ข้าพเจ้าใช้เวลาไทยเรื่อยไป ขณะที่เดินเตร็จเตร่อยู่นั้นเข็มนาฬิกาบอกเวลาไทยที่สอง เมื่อคำนวนดูแล้วก็จะรู้ได้ว่าเวลาของแซก

ลิบะนันนันก็ราว ๔ ทุ่ม เอาละซี! อีกครึ่งชั่วโมงเท่านั้นเอง เครื่องบิน Air France ที่จอดรอรับเราอยู่ที่สนามบินก็จะโผนผกขึ้นสู่ฟ้าแล้ว เวลายังเหลืออยู่อีกเล็กน้อยเท่านั้น ขืนทำเอ้อละเหยลอยชายชักช้าอยู่ ขึ้นเครื่องบินไม่ทันละก็จะกลายเป็นคนที่เคราะห์ร้ายที่สุดในโลก ต้องตกอยู่ในเมืองแขกแปลกถิ่น ดีไม่ดีอาจสบักสบอมไปก็ได้ หรืออย่างดีถ้าแม่เย็มมิลจะรับเอาไปถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงไว้ดูเล่น ข้าพเจ้าก็ยังไม่วายสบักสบอมอยู่นั่นเอง

หนาวก็หนาว เวลาก็เร่งรัดเข้าไปทุกที เราสามคนพากันเดินแบบม้าด่วนริบรุดกลับโฮเต็ลแคปบีตอล เวลานั้นมีฝนตกลงมาประปราย ทั้ง ๆ ที่ท้องฟ้าไม่มีเมฆฝนเลยสักกลุ่มเดียว ไม่ช้าก็ถึงโฮเต็ลพบกับแม่สาวพนักงานพสุธาวิถีของ Air France ผู้มีนามว่า ริต้า แท็บเบ้ต ยืนยิ้มแฉ่งอยู่หน้าเคาน์เตอร์ พอเห็นหน้าพวกเราทั้งสามเข้าเท่านั้น เธอก็เร่งเป็นการใหญ่ที่เดียว

"ได้โปรดเร็ว ๆ เข้าเถอะค่ะ เกือบถึงเวลาแล้ว!"

"ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นแหละครับ เราไม่ต้องห่วงข้าวของอะไรกันเลย เพราะกระเป๋าเดินทางของพวกเราอยู่เครื่องบินแล้วนั่นครับ" พวกเราคนหนึ่งตอบ

ข้าพเจ้าขอเล่าย้อนต้นสักนิดหนึ่งเถิด ที่ว่ากระเป๋าเดินทางสัมภาระของพวกเราอยู่บนเครื่องบินแล้วนั้น ก็เพราะตอนที่เราลงมาจากเครื่องบินนั้น ชั้นแรกมิได้คิดว่าจะต้องตกค้างอยู่ในเบรุตนี่เลย คิดเสียว่าเครื่องบินแก้ไขเรียบร้อยแล้วก็คงจะบินต่อไปยังกรุงโรมทันที แต่มันหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะต้องเสียเวลาไปวันหนึ่งเต็ม ๆ กว่าจะแก้ไขให้เรียบร้อยเพื่อความปลอดภัยเอาไว้ก่อน บรรดากระเป๋าทั้งหลายไม่ว่าของใครต่อของใครก็คงวางอยู่ที่เดิมบนเครื่องบินนั่นเอง การท่องเที่ยวลิบะนันตลอดเวลานั้น จึงใช้แต่เพียงเครื่องแต่งกายชุดเดียวเท่านั้น นอกจากจะมามีเพิ่มขึ้นก็ตอนคุณควง อภัยวงศ์เบิดประเดิมด้วยการคลุมศีรษะแบบแขกอาหรับ เมื่อตอนไปเที่ยวทางไกลยังบัลเบคโน่นแหละ ซึ่งเลยกลายเป็น "แฟชั่น" ในหมู่พวกเราไปหมด

ข้าพเจ้าขึ้นลิฟท์กลับเข้าไปเอากล้องถ่ายรูปและ "สรรพสินค้า" ที่ซื้อมาจากบัลเบคห่อกระดาษเบ้อเร่ออยู่ ไม่มีเวลาเสียแล้วที่จะนั่งบันทึกในสมุดโน๊ตว่า วันนี้ได้ไปทำอะไรที่ไหนมาบ้าง เหมือนเมื่อคืนก่อนซึ่งเคยนั่งบันทึกไปพลาง พักเสียงคุณประสัตถ์นอนกรนครืดไปพลาง กว่าจะล้มตัวลงนอนได้ก็หมดบุหรี่ไปหลายมวน แต่ถึงแม้จะไม่มีเวลาบันทึก ข้าพเจ้าก็ย่อมจดจำไว้ ในใจอย่างแม่นยำตลอดเวลาที่ได้ผ่านมาทั้งวัน ทิวทรรศน์บนภูเขานอกเมืองเบรุตออกไป ซึ่งหลายคนพูดกันว่างามกว่าฮ่องกง ข้าพเจ้าก็จำได้ โบราณสถานเทวรูปและอะไรต่ออะไรที่บัลเบคข้าพเจ้าก็จำได้ แม้แต่ผู้หญิงคนหนึ่งมีนามโสภาว่า เยมมิล ซึ่งเกิดมามีอาถัยอาวรณ์กับข้าพเจ้าอย่างไม่น่าเชื่อ ข้าพเจ้าก็ยังจำกิริยาอาการของหล่อนได้ตลอดจนธารน้ำตาที่ไหลรินลงอาบแก้ม ประหนึ่งว่าจะดื่มด่ำลงไปในหัวใจของข้าพเจ้านั้น เป็นบันทึกที่ฝากฝังไว้แก่ดวงใจอย่างยิ่งแล้ว

เป็นอันว่าเดี๋ยวนี้ ข้าพเจ้ากำลังจะลาจากนครเบรุต ประเทศลิบะนันไปแล้ว ลิบะนันซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าคงจะไม่มี

โอกาสได้ไปถึงอีก และก็เป็นลิบะนัน ซึ่งข้าพเจ้าคาดคิดว่าจะไม่ต้องร่อนลงไปเลยด้วย แต่—ลิบะนันนี้เอง ได้ให้ความรู้แก่ข้าพเจ้ามากหลายทั้งในทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และแม้แต่สรีรศาสตร์!

ที่สนามบินหรือท่าอากาศยานเบรุต เต็มไปด้วยผู้คนล้นหลาม ซึ่งจะแยกกันไปตามทิศทางแห่งความมุ่งหมาย เครื่องบิน Air France ลำเก่าซึ่งแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เทียบท่าอยู่อย่างสง่า จอดคอยชาวคณะซึ่งจะบินไปสู่จุดหมายปลายทางคือกรุงปารีส ต่อรุ่งพรุ่งนี้แล้วสิ้นะ ข้าพเจ้าก็จะถึงปารีส นครหลวงที่งามที่สุดในโลก ไปพบชีวิตใหม่ในปารีสต่อไป แม้ว่าจะเก่าไปจากลิบะนันก็ไม่เป็นไรนักมิใช่หรือ?

ข้าพเจ้าได้เคยพูดถึงความโอ่โถงของท่าอากาศยานแห่งนี้เมื่อตอนต้นว่ามีความสง่างามเพียงใด ภาพเหล่านั้นยังติดตาอยู่มิรู้หาย บัดนี้สถานีอากาศยานแห่งนี้กำลังคับคั่งไปด้วยผู้คนหลายชาติหลายภาษา พวกฝรั่งที่มาจากประเทศต่าง ๆ ของตน และกำลังจะไปไซ่งอน—โตเกียว มะนิลาก็ลงมาพักที่นี่ พวกที่จะไปกรุงโรม—ปารีสก็เตรียมจะไปอย่างพวกเรา

เป็นต้น บริเวณนั้นจึงเต็มไปด้วยความสับสนอลม่านพิลึก เสียงที่ข้าพเจ้าได้ยินอยู่ในขณะนั้น พึงพังได้ออกเป็นภาษา อังกฤษ, ฝรั่งเศส, อิตาเลียน, อาหรับ, ญี่ปุ่น, พีลิปปินส์, เขมรและไทย ใครชาติใดภาษาใดก็ว่าไปตามภาษาของตัว เสียงเด็กร้องไห้กระจองอแง เสียงแม่ลูกอ่อนปลอบลูก ข้าพเจ้าพบแม่ลูกอ่อนสาวสวยคนหนึ่ง หน้าตาก็เหมือนฝรั่งอยู่หรอก ที่แรกนึกว่าฝรั่งเศส แต่ไม่ใช่กลายเป็นลิบะนิสไป ที่รู้ก็เพราะหล่อนหอบลูกมาส่งสามีหนวดเฟิมที่ท่าอากาศนั่นเอง เห็นหน้าตาจมลมเข้าเช่นนี้ เลยทำให้นึกไปถึงเย็มมิดอีกครั้งหนึ่ง เย็มมิดคนนี้ผู้ซึ่งผ่านมาเมื่อสักครู่ใหญ่ ๆ นี้เอง เดี๋ยวนี้ หยาดน้ำตาของหล่อน จะเหือดแห้งหายไปแล้วหรือไฉนหนอ และถ้ามันเหือดแห้งไปจริงแล้ว ข้าพเจ้ายังสงสัยว่าด้วยความจริงหรือมารยา ?

เกือบครึ่งชั่วโมงเต็ม ๆ ที่เราต้องรอคอยอยู่ที่ท่าอากาศยาน เปล่า ! ไม่ใช่เครื่องบินยังไม่มา แต่ยังไม่พร้อม ไอ้เรื่องที่ยังไม่พร้อมนี่สำคัญนัก ชื้นดันทุรังไปเกิดอีหลุกขลุกขลักขึ้นกลางทางอีกละก็ เห็นจะร่อนลงที่เอเธนส์อีกเป็นแน่

ดังนั้นกว่าจะพร้อมและเป็นที่แน่ใจของนักบิน มันก็ล่อเข้าไปเกือบชั่วโมงอย่างว่า พอเขาบอกให้เตรียมตัวได้เท่านั้นเอง ข้าพเจ้ารู้สึกกระปรี้กระเปร่าขึ้นอีกเป็นกอง ดีใจที่จะได้ขึ้นเครื่องบินต่อไปอีก ดีใจที่รุ่งสางสว่างแสงพรุ่งนี้ก็จะได้เห็นท่าอากาศยานของกรุงโรมแล้วว่าเป็นอย่างไร ครั้นเจ้าพนักงานประจำท่าอากาศยานเขาเรียกชื่อบุคคลเป็นรายตัวไป ต่างก็พากันเข้าคิวเดินเรียงหนึ่งออกจากห้องพักไปเป็นแถว พอออกไปสู่สนามบินเข้าเท่านั้นเอง ก็ปะทะเข้ากับลมหนาวโครมเบ้อเร่อ มันหนาวเยือกเย็นราวกับอาบน้ำแข็ง ข้าพเจ้าต้องรีบวางห่อของสวมโอเวอร์โคทเข้าให้ทันที เดินตัวแข็งทื่อขึ้นเครื่องบินไปเลย

พอขึ้นมาอยู่บนเครื่องบินรู้สึกค่อยยังชั่วขึ้นหน่อย จัดแจงถอดโอเวอร์โคตออกพับวางไว้บนหิ้ง เหลียวซ้ายแลขวามองหาเลขประจำที่นั่งให้ตรงกับในบัตรโดยสาร ซึ่งเคียงคู่อยู่กับคุณประสัตถ์ บันยารชุนตามเดิม ดาก่อน—ดาก่อนแล้วนะนครเบรุตแห่งลิบะนัน นครเบรุตที่ให้อะไรต่ออะไรแก่ข้าพเจ้าหลายอย่าง เท่าที่ได้มานั่งเขียนเป็นสารคดีการท่องเที่ยวต่างประเทศครั้งแรกที่สุด ในชีวิตของคนหนังสือพิมพ์เมืองไทยคน

หนึ่ง คนหนังสือพิมพ์น้อย ๆ ซึ่งได้รับเกียรติโดยการเชื้อเชิญจากบริษัท Air France ให้ไปเยือนประเทศฝรั่งเศสในฐานะที่เป็นคนหนังสือพิมพ์ไทยเพียงคนเดียวในโอกาสที่บริษัท Air France ซึ่งมีสายใยในการบินมากที่สุดคนโลก เปิดสายการบินระหว่างปารีส—โตเกียวขึ้นใหม่ ด้วยเครื่องบินสี่เครื่องยนตร์แบบ Super Constellation อันทันสมัยและปลอดภัยที่สุดในโลกด้วย

เมื่อจัดแจงเข้าประจำที่นั่งเรียบร้อยแล้ว คาดเข็มขัดแล้วเครื่องบินก็หันเข้าสู่รันเวย์ ไม่ช้านักก็โผนขึ้นสู่อากาศบ่ายโฉมหน้ามุ่งตรงไปยังกรุงโรม ทิ้งจุดระยิบระยับของแสงไฟฟ้ายามราตรีของเบรุตไว้เบื้องล่าง ไกลออกไปทุกที...ทุกที ....จนกระทั่งแลเห็นแต่ความมืดมิด อันปราศจากความหมายอย่างใด ดาก่อน...แผ่นดินซึ่งเต็มไปด้วยความสดชื่นรื่นเริงเท่าที่ข้าพเจ้าได้ประสบมา ดาก่อน...เยมมิด "ดาราเจ้าน้ำตา" ต่างผิว ผู้เคยร่างอยู่กับแผ่นอกของข้าพเจ้าเมื่อชั่วโมงที่ผ่านมา และดาก่อนละนะ มิสริต้า แท็บเบ้ต แม่สาวพนักงานพสุธาวิถีแห่ง Air France ประจำท่าอากาศยานกรุงเบรุต ซึ่งได้ให้ความสว่างไสวแก่ข้าพเจ้าในความรู้ต่าง ๆ ของนคร

เบรุต และประเทศลิบะนัน มิสริต้า แท็บเบ้ต ซึ่งคุณสวัสดิ์มโนเสงี่ยมเคยบอกว่า รสแอปเปิ้ลของลิบะนันนั้นยังหวานสู้กับความหวานของเธอไม่ได้

ลาที่เถิดนะ ลาทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวกับลิบะนัน ลาพร้อมกับความขอบคุณบริษัท Air France อีกครั้งหนึ่ง ที่ได้ทำให้ชีวิตของข้าพเจ้าได้กำไรอีกอย่างหนึ่ง จากกำไรซึ่งข้าพเจ้ากำลังจะไปได้รับจากกรุงปารีสประเทศฝรั่งเศส และตลอดไปในแถบริเวียร่า ทางภาคใต้ ตามหมายกำหนด การนำเที่ยว ของ Air France.

... ร่อนไปปารีส

ปารีส... ปารีส... ที่เขาว่ากันว่าเป็นเมืองสวรรค์ของโลกนั้นประการใดก็แล้วแต่จะนึกเถิด แต่ข้าพเจ้าได้ร่อนไปและร่อนกลับมาแล้ว หลังจากที่ได้ไปเยี่ยมประเทศลิบะนันเพื่อนำท่านร่อนไปอีกด้วยบันทึกที่ข้าพเจ้าจะเริ่มเล่าให้ฟัง ณ บัดนี้

บริษัท Air France กับสำนักงาน World Travel Service มีหนังสือเชิญมายังข้าพเจ้าเมื่อต้นเดือน พฤศจิกายน ๒๔๙๘ ให้ไปทัศนาจรกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสเนื่องในโอกาสที่บริษัท Air France เปิดสายการบินโตเกียว — ปารีส ด้วยเครื่องบินพิเศษแบบ Lockheed ซึ่งมีชื่อเรียกว่า Super Constellation ผู้ได้รับเชิญจากเมืองไทยมีด้วยกัน ๗ คน คือ นายควง อภัยวงศ์, นาวาอากาศโท สนั่น สังขจันทร์ ผู้อำนวยการการบินพลเรือน, พ.ต. ทวิช บุญยวัฒน์ ผู้ช่วยเล

ชานุการเศรษฐการ, นายประสัตถ์ บันยารชุน ผู้แทนสำนักงาน World Travel Service, นายสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม หัวหน้าแผนกบีดเมล์ต่างประเทศ, นายปลั่ง พลอยพรหม บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ Bangkok Tribune และข้าพเจ้าเอง นอกจากนี้ยังมีชาวต่างประเทศร่วมไปด้วยอีกคนหนึ่ง คือ นายจังเยโรนิมี ทูตการค้าของรัฐบาลฝรั่งเศสประจำประเทศไทย

ข้าพเจ้าเคยฝันถึงกรุงปารีสมาก่อน แต่ไม่เคยคิดแม้แต่เพียงเฉลียวใจว่า ความฝันนั้นจะกลายเป็นเรื่องจริงจังขึ้นมา เคยอ่านหนังสือ เคยดูรูป เคยดูภาพยนตร์ ที่เกี่ยวกับกรุงปารีสเคยนึกในใจว่า ที่เขาเรียกกันว่าสวรรค์...สวรรค์นั้นคงจะเป็นปารีสนี่เอง? แต่แล้วข้าพเจ้าก็ได้พบสวรรค์นั้นจริงๆ ด้วยทูตพิเศษ นั่นคือ บริษัท Air France กับสำนักงาน World Travel Service ซึ่งข้าพเจ้าจะระงับใจไว้มิได้เลยในการที่จะแสดงความขอบคุณต่อบริษัท Air France และสำนักงาน World Travel Service อยู่ตลอดเวลาและในทันด้วย

เครื่องบินสี่เครื่องยนต์ Super Constellation พาพวก

เราขึ้นจากสนามบินกรุงโรมเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน เวลา ๙.๑๕ น. ตรงกับเวลาไทยราวบ่าย ๓ โมง บ่ายโฉมหน้ามุ่งตรงไปยังกรุงปารีส หัวใจข้าพเจ้าเต้นระทึกเหมือนมีใครเอากลองเข้าไปตีอยู่ข้างใน อีกไม่ช้านักก็คงจะพบเมืองสวรรค์ที่ข้าพเจ้าเคยฝันเห็นมาแล้ว เหลียวมองออกไปทางช่องหน้าต่างเครื่องบินเห็นยอดเขาสูง ๆ ซึ่งมีหิมะปกคลุมไปทั่วในท่ามกลางแสงแดดแผดจ้า และท้องฟ้าสีครามอันสวยสดอะไรเช่นนั้น เครื่องบินบินอยู่ในระยะพอที่จะเห็นหมู่บ้านเล็ก ๆ และต้นไม้โกร่น ๆ ได้ บางแห่งจะมีหิมะขาวโพลนเต็มไปหมด แต่บางแห่งก็เป็นแผ่นดินแตกระแหง ภาพเช่นนี้ข้าพเจ้าเคยเห็นอย่างมีชีวิตก็แต่ในภาพยนตร์ เมื่อได้เห็นจากภาพจริงเข้าจึงทำให้เกิดความตื่นเต้นมากที่สุด

ระยะทางจากสนามบินกรุงโรม ซึ่งความจริงเขามีชื่อเรียกว่าสนามบินซิอัมบีโนถึงปารีสนั้นระยะทางถึง ๑๑๐๗ กิโล-เมตรกินเวลาบินราว ๔ ชั่วโมง เครื่องบินบินผ่านเมืองนีซมอง

เตลมาร์และภูเขาสูง ๆ ไปหลายต่อหลายลูกจนกระทั่งถึงฟ้า ปารีส ในเวลาราวบ่ายโมง

ข้าพเจ้าขอรับสารภาพตรง ๆ เลยว่าขณะนั้นจิตใจของข้าพเจ้าไม่ปกติเสียแล้ว บัดนี้กรุงปารีสนครหลวงของฝรั่งเศสกำลังอยู่เบื้องล่างภายใต้กลุ่มหมอกสีเทาและอากาศอันเย็นยะเยือกอีกไม่ช้าสินะ ข้าพเจ้าก็จะได้ลงไปยืนอยู่บนแผ่นดินปารีสหลับตานึกเดาสุ่ม ๆ ไปว่าหอไอเฟล, ประตูชัยทหารหาญของชาติไทยในมหายุทธสงครามเคยเดินพาเรดลอดไป คงจะตั้งตระหง่านอยู่ที่นั่นที่นี่ แล้วก็เลยพานึกเตลิดต่อไปอีกว่าข้าพเจ้าอาจได้ยลโฉมแม่งามแฉล้มแจ่มจันทร์มาแตงคาร์รอลด์กับนายหนวดดกเฟอร์นันกราเวต์ ดาราภาพยนตร์ชื่อกระฉ่อนตัวจริงกันในคราวนี้แหละ

แต่นกยักษ์เครื่องยนต์นั้น ยังไม่ร่อนลงไปสักที ทำท่าว่าจะถลาลงไปครั้งแล้วครั้งเล่า กลับแหงนหน้ามุดฟ้าขึ้นไปอีกดูช่างมีพิธีรีตองมากเสียจริง ข้าพเจ้าชักสนเท่ห์ใจว่าจะเกิดความเปลี่ยนแปลงอะไรขึ้น แต่แล้วความสนเท่ห์นั้นก็หายไปในเมื่อระลึกขึ้นได้ว่า ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์

ที่อ่านมาจากประเทศลิบะนันว่า กรรมกรสนามบินออลีซิ่งเบิ้น สนามบินพลเรือนในปารีสนั้น เกิด สไตรค์ ไม่ยอม ทำงาน กันทั้งหมด บริษัทการบินทุกแห่งบีดเงียบไม่มีเครื่องบินโดยสารขึ้นลงอย่างปกติเลยสักเครื่องเดียว ในวันนั้นเจ้านกยักษ์สี่เครื่องยนตร์ที่พวกเราโดยสารมา จึงมีอันเบิ้นไปต้องร่อนลงสนามบินทหาร ซิ่งอยู่ไกลออกไปกว่าสนามบินพลเรือนเบิ้นอันมาก

เครื่องบินจอดลงเรียบร้อย แล้วข้าพเจ้าสูดลมหายใจเข้าเต็มปอดในขณะที่โผล่ออกมาสู่สนามบินเบิ้นครั้งแรก อากาศมันหนาวเหน็บไม่ใช่เล่นทีเดียว แม้ว่าขณะนั้นจะเบิ้นเวลาเพียงบ่ายโมงก็ตาม รอบ ๆ ทิศทางแลไปเหมือนกับเวลาเย็นย่ำสนธยา เพราะมีหมอกบาง ๆ ลงอยู่ทั่วไป ต้นไม้แทบทุกต้นโกร่นอย่างน่าเกลียด หาใบทำยายากเหลือเกิน ทำให้ดูอับเฉาเศร้าสร้อยพิลึก ใจข้าพเจ้าชักผ่อขึ้นมาทันที อนิจจา... นี่น่ะหรือ..... ปารีส ?

รถบัสของ Air France ซิ่งบรรทุกพวกเราเต็มปรี่บ่ายโฉมหน้าออกจากสนามบินทหารไปตามถนนสายต่าง ๆ ผ่านทุ่งข้าวสาลีซิ่งมองดูแล้วไม่สู้เจริญตาเพราะไม่ใช่ฤดูปลูกข้าว ผ่านที่

นาบางแห่ง ซึ่งกสิกรกำลังทำงานกรุยดินด้วยกำลังม้า ผ่านทางรถไฟซึ่งมีรถไฟกำลังวิ่ง และผ่านโบสถ์วิหารเก่า ๆ ซึ่งปรักหักพัง ใจคอของข้าพเจ้าก็ยิ่งสะท้อนสะท้านขึ้นมาอย่างบอกไม่ถูก

ดูเหมือนว่ามันจะยิ่งช้าลง -- ช้าลงไปทุกที บา ! ปารีสเมืองสวรรค์อยู่ที่ไหน ? ฟางข้าวและก้อนดินสีน้ำตาลสอง ข้างทางกับ วัว แก่ ยืนทำตาปรือ เอื้องหญ้าแห้งนั่นน่ะ หรือสวรรค์ -- ถนนบางแห่งที่แคบ ๆ แทบรถจะสวนกันไม่ได้ วกไปเวียนมาอย่างน่าเบื่อหน่ายนั่นน่ะหรือสวรรค์ -- ก็แหละถ้าหากว่าปารีสคือสิ่งเหล่านั้นจริง ๆ แล้ว ข้าพเจ้าขอสาป !

พอเลี้ยวออกสู่ทางตรงถนนเรียบร้อย จากทุ่งนาที่อับเฉา กลายเป็นหมู่บ้าน และจากหมู่บ้านที่แลเห็นไกล ๆ กลายเป็นบ้านเล็ก ๆ อันเรียงรายอยู่สองข้างทาง เห็นโรงงานและสะพานใหญ่ๆ และอีกสักครู่หนึ่งรถบัสของเราก็ผ่านสนามบิน ORLY ซึ่งความจริงเราควรลงที่นี่ ไม่ต้องเตลิดไปถึงสนามบินทหารซึ่งกว่าจะมาถึงที่นี่ก็บุกบั่นมานานโขทีเดียว

จริงดังที่คาดหมายไว้ไม่ผิด สนามบิน ORLY เงียบกริบ เหมือนสนามที่ไม่ใช่ฤดูแข่งขัน ไม่มีรถวิ่งพล่าน

เข้าออก — — ไม่มีกรรมกรทำงาน และไม่มีแม้แต่เสียง
เครื่องยนตร์ กรรมกรสนามบินพลเรือนทุกคนไม่ยอมทำงาน
อันสืบเนื่องมาจากสไตร์คเพื่อขอค่าแรงงานเพิ่ม เป็นการ
สไตร์คงานที่นับว่ายิ่งใหญ่เอาการทีเดียว เพราะว่าบริษัท
การบินทุกแห่งในสนามบินนี้ปิดประตูลั่นกุญแจเลย คงเหลือ
ไว้แต่แผ่นป้ายโฆษณาที่ติดโชว์ไว้บนรั้ว เช่นแผ่นภาพ
โฆษณาของบริษัทแอร์ฟรานซ์ พี. เอ. เอ. ซี. เอ. ที.
บี. โอ. เอ. ซี. ฯลฯ เป็นต้น

ผ่านสนามบินพลเรือนไปไม่สู้นานเท่าใดนัก ก็เข้าเขต
ปารีส ซึ่งสังเกตได้จากป้ายลูกศรชี้ข้างถนนเขียนบอกไว้ให้รู้
เป็นทำนองว่า ไปทางนี้แหละปารีส ข้าพเจ้าไม่มีกระจกส่อง
ดูหน้าของข้าพเจ้าเองในเวลานั้น หาไม่ก็คงพบรอยยิ้มของ
ตนเองเข้าสักเล็กน้อยเป็นแน่ รถยิ่งแล่นเข้าใกล้ปารีส ติดราม
บ้านช่องก็ยิ่งหน้าตายิ่งขึ้น ผู้คนก็มักจะเดินกันไปมาขวักไขว่
รถยนตร์แล่นสวนทางมิได้หยุด ร้านค้าขายแถบนี้เป็นร้าน
ธรรมดา ๆ เหมือนแผงลอยแถวมหานาคของเรา แต่ไม่
หนาแน่นและรุงรังเท่าที่มหานาค มีร้านขายดอกไม้ต่าง ๆ
ร้านขายเนื้อสด และ ตลอด จนร้าน ขายไม้ กระดาน และ เครื่อง

หมายกางเขน ที่ปักหลุมฝังศพซึ่งทำด้วยหินปูน เป็นรูปสลักเสลาสวยงามแบบต่าง ๆ ชวนให้ผู้คนอยากตายเร็วขึ้น

ที่ว่าร้านขายเนื้อสดนั้น ก็คือเนื้อสัตว์นั่นเอง แต่ไม่เหมือนกับร้านค้าเนื้อสัตว์ลดค่าครองชีพของประเทศไทยแลนด์ เรา เขาไม่ได้แล่เอามาวางไว้เป็นชิ้น ๆ จนแทบไม่รู้ว่าเป็นเนื้อสัตว์อะไรกันแน่ แต่เขาถลกหนังแขวนอวดไว้เป็นตัว ๆ เลยทีเดียว มองดูใกล้ ๆ เห็นตัวขาวจั๊วกสะอาดสะอ้าน ส่วนศีรษะของมันตัดไว้ข้างฝา ดึงลิ้นให้ห้อยออกมาด้วย ที่แรกสงสัยว่าไฉนเขาจึงต้องดึงลิ้นสัตว์ตัวนั้นให้ออกมาห้อยจุกปาก แต่มาได้ทราบภายหลังว่า เพื่อประสงค์จะให้เห็นโดยทั่วกันว่าลิ้นของมันยังแดง ๆ อยู่ แสดงว่ายังสดไม่ใช่ข้ามวันข้ามคืนมาหลอกขายกันหรอกน่า

ลืมพูดไปว่าเนื้อสัตว์นั่นมีทั้งเนื้อโคและเนื้อแกะ สังเกตง่ายที่สุดตรงที่มันเล็กและใหญ่ผิดกัน หัวหูเขาก็เอามาแขวนไว้ให้ดู ไม่ใช่แบบตลาดบางรักสมัยก่อน ซึ่งเผลอเอาขาแพะมีเด็บตั้ง ๕ เด็บออกมาวางขาย เลยมุขแตกกลายเป็นแพะเอ๋งไปเลย

ข้าพเจ้าชักจะบรรยายเพ้อเจ้อจนเกินไปนิดหนึ่ง ยังไม่ทันจะเข้าถึงใจกลางกรุงปารีสเลยก็เริ่มจะสนใจต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเขาเสียแล้ว แต่ข้าพเจ้าต้องขอประทานโทษในข้อที่ว่าข้าพเจ้าอดที่จะสังเกตสิ่งแวดล้อม ทั้งหลายเสียมิได้ ดังนั้นจึงอาจถูกกล่าวหาว่าข้าพเจ้าบรรยายพฤติความมากไป

โดยสัตย์จริงแล้ว ความรู้ทุกอย่างที่ข้าพเจ้าได้รับจากปารีสนั้น หรือแม้จากที่ต่าง ๆ ทุกแห่งเท่าที่ได้ผ่านมาก็ตาม ผู้ที่ให้ความรู้แก่ข้าพเจ้าและพวกเราทุก ๆ คน ก็คือคุณควง อภัยวงศ์ โดยที่เขาผู้นี้เป็นที่คุ้นเคยกับปารีส และประเทศฝรั่งเศสมาแล้วเป็นอย่างดี ฉะนั้นคุณควง อภัยวงศ์จึงเป็นเสมือนหนึ่งอาจารย์ของพวกเราซึ่งเคยบอกติดเตชั่นให้พวกเราได้บันทึกไว้ในใจตลอดเวลา

และ อาจารย์ผู้นี้ก็ ไม่ใช่ บุคคล ซีเรียส เคร่งครัด อะไร นักเราได้รับทั้งความรู้และความหรรษาไปในตัวเสร็จเรียบร้อยอย่างเต็มไปด้วยความศรัทธา บุคลิกภาพของ คุณควง อภัยวงศ์ เป็นที่น่าเลื่อมใสแก่ผู้ที่รู้จัก หรือแม้เพิ่งจะรู้จักเปล่า, หามิได้ ! ข้าพเจ้ามิได้มานั่งเขียนเรื่องราวเพื่อยก

ยอปอบั้น บุคคลผู้นั้นเพื่อผลอันใด แต่เหตุการณ์ที่ผ่านมาทั้งหมด ย่อมเป็นสักขีพยานแก่ผู้ที่ได้พบได้เห็นทุกคน ไม่แต่พวกเราที่ไปด้วยหรอก แม้ชาวต่างประเทศก็เช่นกัน

ความเป็นผู้รอบรู้สาระพัดของเขาหาได้เก็บนิ่งอั้น เอาไว้ไม่ เขาได้ถ่ายทอดออกมาอย่างไม่อั้นประ ขนาดที่ถ้าจะบันทึกไว้โดยละเอียด ก็คงเป็นหนังสือที่หนาปึกหลายเล่มที่เดียว ความเป็นผู้เจนจัดในภาษาฝรั่งเศสของเขาได้ช่วยให้พวกเราเป็นคนไทยที่มีเกียรติยิ่งที่สุด ในฐานะแขกพิเศษของบริษัท Air France ซึ่งข้าพเจ้าจะนำมาเล่าให้ฟังเมื่อถึงแต่ละตอนของมัน

ในที่สุดรถบัสของ Air France ก็ได้พาพวกเราไปจอดหยุดสนิทอยู่หน้าโฮเต็ลคลาริดจ์ (Hotel Claridge) ริมถนนสายใหญ่ชังส์เซลิเซ (Champs Elysees) แบบถนนราชดำเนินตอนสะพานมัฆวาพรังสรรค์ของเรา หลังจากที่ได้ผ่านถนนสายต่าง ๆ มาจากสนามบิน ORLY อย่างกระตือลือล้นแล้ว

ที่ว่าชังส์เซลิเซ่คล้ายคลึงกับถนนราชดำเนิน ก็ตรงที่มีถนนสายกลางเป็นทางเอกและมีถนนขนานไปอีกสองข้าง ตาม

แนวทั้งสองข้างนั้นปลูกต้นไม้ จำได้ว่าเป็นต้นควินินที่เขาลอกเปลือกเอามาผสมผสทำยาแก้ไข้นั่นเอง ชังส์เซลิเซ่เป็นถนนสายใหญ่สายหนึ่งของปารีส สองฟากเต็มไปด้วยห้างร้านโรงภาพยนตร์และบริษัทการค้าต่าง ๆ แน่นขนัด ผู้คนเดินกันขวักไขว่อย่างน่าเวียนหัว

ก่อนที่จะลงจากรถบัสข้าพเจ้าเหลียวมองดูรอบ ๆ ตัวเองอย่างงง ๆ บัดนี้ข้าพเจ้ากำลังอยู่ที่ไหน ? — — บา ! — — เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าอยู่ในกรุงปารีสแล้วซินะ คุณประสัตถ์ บันยารชุนเอื้อมมือมาหยิกต้นแขนของข้าพเจ้าหนับเข้าให้เป็นเชิงสัพยอกว่า ตรงที่เราอยู่กันนี้ไม่ใช่ในกรุงเทพ ฯ นะ ไม่ใช่เสาชิงช้าหน้าโบสถ์พราหมณ์นั่นนะ !

ปารีสกำลังหนาว แต่ยังไม่ถึงกับหนาวจัดจนคางสั่น หิมะยังไม่มาจนกว่าจะถึงเดือนมกราคม แม้กระนั้นก็ตาม คนที่เคยอิหลุกขลุ่ยอยู่กับประเทศไทยนามประเทืองว่าเมืองทองอย่างข้าพเจ้ามาแต่น้อยคุ้มใหญ่ ก็ต้องยอมรับว่าเกิดมาไม่เคยพบความหนาวเช่นนี้เลย และเมื่อปารีสกำลังหนาวเหน็บอยู่เช่นนี้ จึงน่าจะเรียกว่าเป็นฤดูที่ไม่มีส่วนโค้งตามท้องถนนใน

ปารีสเพราะส่วนโค้งต่าง ๆ พากันเข้าไปหลบซ่อนอยู่ในเสื้อคลุมกันหนาวเสียหมด

ท่านที่รักจะฟังเรื่องส่วนโค้งอยู่ที่ไหนนั้นหวังว่าคงอดใจรอจังหวะนี้อยู่ก่อน เพราะปารีสยังมีเรื่องที่จะต้องพูดกันอีกมากนัก นับเป็นลำดับไปตามกำหนดการเป็นรายวันไปเท่าที่บริษัท Air France เป็นผู้จัดบริการแก่พวกเรา

แต่อันที่จริงผู้ที่ร่วมมาเป็นแขกของ Air France นั้นนอกจากพวกเราแล้ว ก็มีญี่ปุ่น, ฟิลลิปปินส์, แขกเตอรกิช เวียตนาม, เขมร และออสเตรเลียพอมาถึงโฮเต็ลคลาริดจ์ต่างก็แยกย้ายกันไปหมด ที่คลาริดจ์คงเหลือแต่พวกเราชาวไทย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์เท่านั้น ในจำนวนนี้มีญี่ปุ่นมีจำนวนมากกว่าเพื่อนคือถึง ๑๒ คน ส่วนไทยเรานั้น ๗ คน เหลือฟิลลิปปินส์เพียง ๒ คน

โฮเต็ลคลาริดจ์เป็นโฮเต็ลที่ใหญ่โตนับเป็นชั้นหนึ่งในปารีส เปล่า! ที่ว่าชั้นที่หนึ่งนั้น มิใช่มีแต่เพียงโฮเต็ลคลาริดจ์แห่งเดียว แห่งอื่น ๆ ก็ยังมีอีก เพราะปารีสเป็นเมืองสำหรับต้อนรับแขกเมืองทั่วโลก หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชนพลโลกเลยทีเดียว พวกเศรษฐีที่มีเงินจนขี้เกียจ

เก็บ มักจะเอามาถลุงกันที่ปารีสนี่แหละ ปารีสดูดเงินได้รวดเร็วดียิ่งนัก ใครกระเป๋าหนักไปประเดี๋ยวเดียวต้องกระเป๋าเบาโหยงเหมือนมันไหลรั่วออกไปได้แทบไม่รู้ตัว เมื่อปารีสเป็นศูนย์กลางชุมชนอยู่เช่นนี้ ฉะนั้นจึงเต็มไปด้วยโฮเต็ลแทบทุกถนนหนทาง รวมทั้งอย่างชนิดที่เข้าไปพักผ่อนหย่อนใจเพียงชั่วโมงสองชั่วโมงกับเจ้าของส่วนโค้งในปารีสเองเป็นการชั่วครั้งชั่วคราวด้วย

โฮเต็ลคลาริดจ์ที่พวกเราพักเป็นตึกนับดูได้ ๘ ชั้น มองดูข้างนอกไม่ค่อยสวยสง่าเท่าไหร่ แต่พอโผล่เข้าไปข้างในมันมโหฬารเอาการทีเดียว ขนาดห้องรับแขกก็โอ่โถงราวกับท้องพระโรง มีภาพบั้นแบบศิลปตั้งเรียงรายอยู่โดยรอบเป็นระยะน่าดู บนเพดานเป็นกระจกสี ซึ่งวางแบบเป็นลวดลายต่าง ๆ สลับสีกันอย่างสวยสดงดงาม ตรงกลางเพดานห้อยโคมระย้าระโยงยางมหึมาขนาดที่ถ้าหากว่าจะมีอันเป็นไปหล่นโครมลงมา ค่าเสียหายคงโดนเชือดไปหลายล้านฟรังค์ ทางด้านซ้ายมือของห้องรับแขกที่กว้างขวางนั้น เป็นบาร์เหล้า ส่วนทางด้านหน้า ตรงออกไปนั้นเป็นห้องรับประทานอาหาร,

ทางด้านขวาเป็นห้องที่ทำการของเขาและทางเดินไปสู่บันไดชั้นชั้นบน ซึ่งถ้าท่านผู้ใดไม่อยากเดินขึ้นก็จงขึ้นลิฟท์ที่เชิงบันไดนั้นเทอญ

ห้องที่ ๑๓๑ ชั้นสาม คือห้องพักของข้าพเจ้า ไหน ๆ ได้บรรยายเรื่องโฮเต็ลคลาริดจ์มาแล้ว จำเป็นต้องเล่าเกี่ยวกับห้องพักของข้าพเจ้าเสียด้วย ความจริงที่ไม่ใช่ห้องหับที่วิเศษพิศดารอะไรเลย หากแต่ว่ามันเป็นห้องที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าไปพักผ่อนนอนหลับ และได้นั่งจดบันทึกลงในสมุดโน๊ตเกี่ยวกับเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อนำมาเขียนขยายเล่าให้ท่านผู้อ่านฟังอยู่ในขณะนี้แหละ

ในห้องมีเครื่องทำความอบอุ่นให้ด้วยท่อน้ำร้อน มีพรมหนาปีกปูเต็มไปทั้งห้อง ตั้งเตียงนอนสองเตียงคู่ มีโต๊ะเขียนหนังสือกระจกเงาบานใหญ่หลายบาน ตู้ใส่เสื้อผ้าอย่างใหญ่โต และห้องน้ำซึ่งใช้อ่างเคลือบแทนท่อน้ำแบบฝักบัว ซึ่งคนอเมริกันนิยมใช้กัน รวมความว่าห้องพักนั้นได้ให้ความสะดวกสบายให้แก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง พวกเราชาวไทยทุกคนต่างแยกย้ายกันไปคนละห้องชั้นโน้นชั้นนี้ ไปตามเรื่องตามราวตามที่เขาจะจัดให้เป็นอย่างดี

เมื่อกนข้าพเจ้าได้พูดถึงเตียงคู่ในห้องพักของข้าพเจ้า เหตุไฉนเขาจึงให้ข้าพเจ้าพักห้องเตียงคู่นั้นยังสงสัย ข้าพเจ้าควรจะได้เตียงเดี่ยวมากกว่า เพราะเตียงคู่นั้นย่อมมีความหมายถึงว่าข้าพเจ้าต้องมีใครอีกคนหนึ่งจึงจะถูก แต่ข้าพเจ้าไม่มี จึงได้แต่นั่งแต่นอนดูเตียงเปล่าอีกเตียงหนึ่งด้วยหัวใจอันค่อนข้างจะแห้งแล้งผิดปกติ

หลังอาหารค่ำซึ่งพวกเราลงไปรับประทานกันอย่างเอร็ดอร่อยในห้องอาหารแล้ว คุณควง อภัยวงศ์ เริ่มต้นวางแผนการณ์ทันที อย่าเพิ่งตกใจ! ไม่ใช่แผนการณ์การเมืองเรื่องจะไปคัดค้านรัฐบาลเมืองไทยที่ไหนดอก พวกเราที่ไปด้วยกันทั้งหมดไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่มีฝ่ายค้านหรือฝ่ายสนับสนุน ไม่มีเขาไม่มีเรา คงมีแต่ชาวไทย ๗ คนจากประเทศไทย ในฐานะแขกของบริษัท Air France เท่านั้น การบ้านการเมืองไม่ใช่ธุระ!

แผนการณ์ของคุณควงนั้น ข้าพเจ้าหมายถึงว่า พอเสร็จอาหารค่ำแล้ว สักครู่เราก็จะออกจากโฮเต็ลคลาริดจ์กันแห่งแรกที่คุณควงจะพาไปนั้น เปล่าน่า! ไม่ใช่อย่างนั้น แต่

เป็นสถานเอกอัคราชฑูตไทย ซึ่งมีพลตรีไชย ประทีปะเสน เป็นเอกอัคราชฑูตอยู่นั่นเอง

การไปสถานเอกอัคราชฑูตนั้น คุณควง อภัยวงศ์ เลือกเอาทางไปรถไฟใต้ดิน พอเอ่ยถึงรถไฟใต้ดินในกรุงปาริสเข้าแล้ว ก็จะเลยเล่าถึงเรื่องของมันเสียก่อนเลย ก่อนที่จะนำท่านผู้อ่านไปยังสถานเอกอัคราชฑูตไทยต่อไป

ข้าพเจ้าว่าจะคุยให้ฟังถึงเรื่องรถไฟใต้ดินกรุงปาริส ซึ่งอันที่จริงแล้วเขาว่ากันว่ามันก็ไม่วิเศษพิศดารจนเกินไปเท่าใดนัก ผู้ที่เคยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศมามากต่อมากแล้วบอกว่ารถไฟใต้ดินของปาริสสู้ในญี่ปุ่น หรือแม ในกรุงลอนดอนใกล้ ๆ กับปาริสเองก็ไม่ได้ แต่เรื่องนี้จะเป็นความจริงหรือใกล้เคียงความจริงเข้าไปแค่ไหนเพียงไหน ข้าพเจ้าไม่อาจทราบ เพราะข้าพเจ้าเคยเห็นรถไฟใต้ดินของกรุงปาริสเป็นครั้งแรกในชีวิต ก่อนที่จะได้เห็นของประเทศอื่นใดในโลก

ย่อมเป็นสิ่งที่น่าตื่นเต้นแก่ข้าพเจ้าอยู่ดี คุณควง อภัยวงศ์บอกว่าจะพาไปสถานเอกอัคราชฑูตโดยทางรถไฟใต้ดิน เอาละ ! คงได้มุดแม่พระธรณีลงไปเห็นสิ่งมหัศจรรย์นั้นในคราวนี้

แหละ คืนวันนี้ละสินะที่เป็นวันแรกที่ข้าพเจ้าจะได้ออกไปท่องกรุงปารีส

วิธีไปขึ้นรถไฟใต้ดินนั้น ความจริงน่าจะเรียกว่าไปลงรถไฟใต้ดินมากกว่า เพราะว่าไม่ต้องไปขึ้นอะไรที่ตรงไหน เราจ้ำพรวดออกจาก Hotel Claridge ไปอึดใจเดียวก็ถึงทางลงไปสถานีใต้ดินแห่งหนึ่งอยู่ริมถนนชังส์เซลิเซ่นั่นเอง สถานีแห่งนี้ชื่อเหมือนกับอดีตประธานาธิบดีอเมริกา คือสถานี Franklin D. Roosevelt

การที่จะโดยสารรถไฟใต้ดินไปไหนต่อไหนนั้น ไม่ยากลำบากหรือต้องมีพิธีรีตองอะไร เพียงแต่ซื้อตั๋วที่ห้องขายตั๋ว ซึ่งตั้งอยู่ปากทางเข้าสถานีคนละ ๔๐ ฟรังค์เท่านั้นเป็นสิ้นเรื่อง จะไปที่ไหนๆ ก็ ๔๐ ฟรังค์ทั้งนั้น แล้วก็ต้องรีบเดินจ้ำพรวดจ้ำพรวดไปโดยรวดเร็วทีเดียว ท่านผู้อ่านที่เคารพรัก! ท่านอาจสงสัยว่าเหตุใดจึงต้องรีบเดินกันแบบจะไปช่วยอัคคีภัยเช่นนี้ โปรดอดใจความสงสัยเอาไว้ก่อนข้าพเจ้าจะเล่าเหตุผลให้ฟัง

เหตุผลของการเดินจ้ำพรวดรวดเร็วเช่นนั้น ชั้นแรกเองข้าพเจ้าก็อดสงสัยมิได้ ดังนั้นคุณควง อภัยวงศ์ จึงตอบข้อสันเท่ห์ของข้าพเจ้าในเรื่องนี้ว่า การที่ประชาชนผู้จะโดยสารรถไฟใต้ดินเขาพากันอย่างรีบร้อนเช่นนั้น เพราะต้องการให้ทันเวลา คือถ้ามาทำงานก็ต้องมาให้ทันเวลางาน ถ้าเสร็จงานจะกลับบ้านกลับช่องก็ต้องให้ทันเวลาถึงบ้านถึงช่อง เวลาเป็นสิ่งที่ไม่คอยท่าใคร จะมัวเดินเอ้อระเหยลอยชายอยู่นะไม่ได้ เวลาเป็นเงินเป็นทองทั้งนั้น คนฝรั่งเศสเขาถือการปฏิบัติในเรื่องรักษาเวลาทำงานนี้อย่างเคร่งครัดมาก นอกจากประชาชนจะเป็นผู้รักษาเวลาเองแล้ว รถไฟใต้ดินก็ยังไม่ยอมที่จะปล่อยปละละเลยในการรักษาเวลา เพื่อรอคอยใครต่อใครอีกด้วย พอมาถึงสถานีหนึ่ง ๆ ผู้โดยสารลงกันหมดแล้ว ประตูกระจกจะปิดเอง โดยไม่ต้องมีเจ้าพนักงานคอยปิด และแล่นออกไปเอง โดยไม่ต้องคอยฟังสัญญาณนกหวีดอย่างรถไฟในเมืองเรา เวลาเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยท่า และรถไฟใต้ดินก็ไม่เคยคอยท่าใครด้วย

ลืมบอกไปว่ารถไฟใต้ดินนี้ ตามศัพท์แสงภาษาฝรั่งเศสเขาเรียกกันว่า METRO รถไฟใต้ดินทั้งหมดของกรุงปารีสมีอยู่ ๑๕ สาย แต่ละสาย ๆ ผ่านกันไปไม่ได้ เพราะเป็นใต้ดินต้องมุดกันไปลอดกันไปตามอุโมงค์ใหญ่ ถ้าดูตามเส้นทางในแผนที่สับสนอลหม่านอยู่มิใช่น้อย แต่แผนที่นั้นเขามีติดอยู่ตามหน้าห้อง หรือข้างห้องขายตั๋วทุกแห่ง กันมิให้คนไปลงผิดสถานี สายที่เราจะไปยังสถานเอกอัคราชฑูตนั้นเรียกว่าสายปองต์เดเซอแวส์—มาร์เดมองทรูอิล ซึ่งลงจากสถานีแฟรงคลิน ดี.รูสเวลท์ ผ่านสถานีอัลมา, บาร์จู, สถานีอีอนา สถานีโทรกาเดโรและปอมเป้ ก็จะถึง

แต่เมื่อถึงสถานีโทรกาเดโรแล้ว เราจะขึ้นที่นั่นก็ได้เดินออกกำลังเอาหน่อยไม่เป็นไร ได้เห็นอะไรต่ออะไรมากขึ้นเสียอีก สักประเดี๋ยวเดียวก็เข้าถนนเกรอส Rue Greuze ซึ่งสถานเอกอัคราชฑูตไทยตั้งอยู่ที่นั่น ทางด้านขวาของถนนซึ่งตัดตรงไปออกอเวนิวโมซาร์ท อันเป็นทางสายเอกอีกสายหนึ่งของกรุงปารีส

ขอเวลาสักประเดี๋ยวเถิดท่านที่เคารพรัก ก่อนที่จะถึงสถานเอกอัคราชฑูตไทย ข้าพเจ้าจำต้องพูดถึงเรื่องรถไฟใต้ดินเสียก่อน เพราะเท่าที่เล่ามายังเป็นแต่เพียงเปลือกนอกเนื้อในของดี ๆ ทั้งนั้นยังมีอีกเยอะแยะ ครั้นจะไม่เล่าดันตัดเชือกทิ้งไปเสีย ความสำคัญใต้ดินรถไฟปารีสก็จะสิ้นไปด้วย ขอได้โปรดอภัยให้ข้าพเจ้าด้วยเถิดที่ต้องย้อนย้ำไปถึงรถไฟใต้ดินอีกครั้ง

พอเราซื้อตั๋วเสร็จ "เรา" ในที่นี้หมายถึงคุณควงอภัยวงศ์แต่ผู้เดียวเท่านั้น เพราะเราจริง ๆ น่ะไม่ได้ช่วยกันควักเงินฟรังค์ออกมาซื้อ "เรา" คนนั้นจึงควักกระเป๋าไป ๒๘๐ ฟรังค์ตามอัธยาศัย พลางออกเดินนำหน้าพวกเราถึว ๆ ไปแบบ "จ้าพรวด" ที่ประชาชนคนอื่นเขาเดินกันเพื่อรักษาเวลาดังที่กล่าวมาหนแรก ทางที่จะเดินไปสู่สถานีนั้น ผู้คนมากหน้าหลายตา เดินสวนผ่านกันไปมาอย่างน่าเวียนหัว ทุก ๆ คนเหมือนจะมีธุระสำคัญ ๆ ด้วยกันทั้งนั้น ต่างมุ่งไปยังที่หมายอย่างไม่มองหน้าคนอื่น ทางเดินนี้ก็คืออุโมงค์ใต้ดินนั่นเอง แต่เป็นอุโมงค์แบบ Modern ทันสมัยจริง ๆ ไฟฟ้าสว่าง

พริ้บพรั่บไปตลอดทาง สองข้างทางบุด้วยกระเบื้องขาวเป็นระยับ มีกรอบกระเบื้องเป็นลวดลายงดงามสำหรับให้บริษัทห้างร้านต่าง ๆ ติดแผ่นโฆษณาสินค้าเป็นจังหวะระยะเรียงรายไปอย่างน่าดูมาก ตลอดไปทั้งอุโมงค์ทั้งสองข้าง แผ่นโปสเตอร์เหล่านั้นเขาติดไว้อย่างเรียบร้อย ไม่สกปรกหรือขาดวิ่นน่าเกลียด เป็นภาพโฆษณาสายการบินของบริษัทต่าง ๆ ส่วนของ Air France นั้นแน่ละพราวไปหมด เป็นภาพโฆษณาภาพยนตร์ฝรั่งเศส—อเมริกันเรื่องดี ๆ ภาพยนตร์อิตาเลี่ยนก็มี ยังได้เห็นรูปแม่สาวอกแอร่ม ซิลวานา แมงกาโนยืนแอ่นอกยิ้มเผล่อยู่ แต่จะเป็นเรื่องอะไรนั้นน่าเสียดายจำไม่ได้จริง ๆ และภาพโฆษณาที่หนาตาหน่อยก็คือ ภาพโฆษณาขายเหล้ามาร์ตินี่

แผ่นภาพโปสเตอร์ใส่กรอบกระเบื้องลวดลายงามเหล่านี้ ความจริงเป็นเครื่องประดับอุโมงค์มากกว่า เท่าที่ข้าพเจ้าสังเกตดูไม่ค่อยมีใครสนใจหันไปดู หรือแม้จะเหลียวมองกันเลย ข้าพเจ้าได้บอกแล้วว่า คนเราลงเดินจ้ำพรวดประหนึ่ง

จะรีบไปช่วยอัคคีภัยเช่นนั้น เขาจะมัวมามองภาพสวย ๆ หา
สวรรคชั้นดาวดึงษ์ที่ไหนกัน

อุโมงค์ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ลงบันไดปากทางเข้านั้น ย้อนไป
ทางซ้ายแล้วก็ย้ายมาทางขวา วนเวียนไปมาพอสมควรก็ถึง
ทางเข้าสถานีซึ่งมีพนักงานผู้หญิงคอยตรวจตั๋วอยู่ เราต้อง
ผ่านด่านนี้ไปก่อนจึงเข้าไปยืนป่ออยู่ที่สถานีได้ บริเวณสถานี
ก็เหมือนสถานีรถไฟทั่วไป ผิดกันแต่ว่าที่นี่เป็นใต้ดิน เป็น
อุโมงค์ใหญ่กว้าง ซึ่งรถไฟจะแล่นสวนกันไปมาได้สองขบวน
และมีชานชลาที่พักผู้โดยสารอันสะอาดสะอ้าน สว่างไสวไป
ด้วยแสงไฟฟ้าอยู่ทุกเวลา

ร้านค้าของเบ็ดเตล็ดและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ นั้น ดู
เหมือนจะคู่กันกับสถานีรถไฟทุกแห่งในโลก แต่ที่ปารีสนี้ยัง
มีตู้โชว์สินค้าตั้งไว้เป็นระยะอีกด้วย ข้างในติดไฟฟ้าให้เห็น
ชัดเจน สินค้าโดยมากมีน้ำหอมและเครื่องประทินผิวผู้หญิง
การติดตู้โชว์ของเขาเก่งมาก แม้จะไม่ใหญ่โตมโหฬารอย่าง
ร้านค้าในกลางเมืองปารีส ก็น่าสนใจและชวนให้ดูอยู่มิใช่
น้อย

พอรถไฟมาถึงสถานี ประตูกระจกของแต่ละคันรถตู้ก็เปิดออกเอง ผู้โดยสารที่จะลงก็รีบลง แล้วผู้โดยสารที่จะขึ้นก็รีบขึ้น ขึ้นยืนดังเลใจอยู่ชักช้าไม่ได้ เพราะเจ้าประตูนั่นไม่คอยท่า ถึงเวลาปิดมันจะปิดเองโดยกำลังลมขึ้นไม่ได้อีกเลย

เราพากันกุลีกุจอขึ้นทันทีเมื่อผู้โดยสารลงแล้ว พอขึ้นไปได้สักครู่ประตูก็ปิด นึกชมอยู่ในใจว่า บริการของเขาเป็นระเบียบเรียบร้อยดีจริง รถตู้คันที่พวกเราขึ้นไปนั่นถึงแม้จะมีผู้โดยสารลงไปบ้างก็ตาม แต่เหลียวมองแล้วมองอีกก็หาที่ว่างจะหย่อนก้นลงนั่งไม่ได้ สาวแก่แม่หม้ายนั่งเต็มไปหมด คนที่มีหนังสือพิมพ์อยู่ในมือก็ก้มหน้าก้มตาอ่านมันเรื่อยไป ไม่แยแสเอาใจใส่กับคนอื่น ๆ เลย

ไม่มี เจ้าพนักงานมา ตรวจตั๋ว โดยสาร เลยสัก คนเดียว น่าแปลกจริง ๆ หรือเขาจะคิดว่าก่อนที่เราจะโดยสารมาในรถขบวนนี้ เราต้องซื้อตั๋วอย่างถูกต้องเป็นอันดีแล้ว หาไม่คงไม่กล้าขึ้นมาลอยชายอยู่หรอก เขาจึงไม่มาตรวจ แต่ทว่าการตรวจนั้น เขาจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร ข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้เลย เพราะว่าชั่วระยะเวลาจากสถานีแฟรงคลิน ดี. รูสเวลต์ไปยังโทรกาเดโรนั้นไม่ต้องถึงกับยืนเมื่อยแล้วเมื่อยอีก

ในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังยืนเกาะเสาข้างประตูนั้นเอง บังเอิญจมูกข้าพเจ้าได้กลิ่นหอมประหลาดขึ้นมา มันเป็นกลิ่นน้ำหอมชนิดหนึ่ง ซึ่งในขณะนั้นข้าพเจ้ายังไม่ทราบว่าเป็นน้ำหอมชนิดไหน และมันโชยระโรยรื่นมาจากไหน แต่วิสัยผู้ชายเรานั้น ดงได้กลิ่นหอมยั่วนกวนประสาทเข้าเช่นนี้ มันก็ย่อมตื่นใจเป็นธรรมดา ข้าพเจ้าสูดลมหายใจเข้าสู่ปอดเต็มแรง จนหน้าแทบจะหงายไปข้างหลัง นึกมองเห็นภาพอย่างสุ่มสี่สุ่มห้าอยู่ในใจว่า เจ้าของกลิ่นหอมนั้นคงจะเป็นสุภาพสตรีสาวสวยเลือดปาริเซียนอันร้อนแรงเป็นแน่ แล้วก็หาไม่พบจนแล้วจนรอด ไม่รู้ว่าเจ้าของกลิ่นหอมอันให้ภาพฝันแก่ข้าพเจ้านั้นนั่งหรือยืนแอบอยู่ตรงไหน จนในที่สุดข้าพเจ้าก็พบว่า เจ้าของผมสีทองที่ยืนชิดอยู่ข้างหน้าข้าพเจ้านั้นเอง เป็นเจ้าของกลิ่นประหลาดนั้น บา! เจ้าของเส้นผมอันละเอียดเป็นฝอยสีทองผู้มีส่วนสูงไร่เรี่ยกับข้าพเจ้าพอดี ๆ ข้าพเจ้าไม่กล้าที่จะชะโงกหน้าไปใกล้หล่อนเพื่อพิศูจน์ว่า หล่อนจะมีความงดงามปานเทพธิดาองค์ไหน นึกภาวนาอยู่ในใจว่า ขอให้หล่อนหันหน้ามาสักทีเถิดแม่เจ้าประคุณเอ๋ย!

ภาวนาก็แล้ว — — นึกอะไร ๆ ก็แล้ว หล่อนก็ยังไม่หันมา ไม่รู้ว่าเป็นเพราะอะไร พอดีรถหยุดลงที่สถานีโทรกาเดโร หล่อนค่อย ๆ หันข้างออกมาเพื่อลงไปยังชานชาลา คุณพระช่วย ! โอ ! คุณพระช่วยด้วยเถิด — — — ดวงหน้านางในฝันของข้าพเจ้าก็คือยายแร้งทึ้งคนหนึ่งเราดี ๆ นี่เอง เหมือนแม่มดในเทพนิยายปรำปราไม่ผิดเพี้ยนไปสักนิด

ข้าพเจ้าไม่น่า จะนำเรื่อง สัพเพเหระ นอกเรื่อง นอกราวมาเล่าเลย ความจริงไม่เห็นจำเป็นอะไรเสียเวลาไปโดยใช่เหตุ แต่ข้าพเจ้าอดอยู่ไม่ได้เพราะมันเป็นเรื่องขำขันในส่วนตัวข้าพเจ้าโดยแท้ และเมื่อไปปารีสทั้งทีมีอะไรตกหล่นพอจะเก็บมาเล่าได้ ข้าพเจ้าก็ไม่อยากทิ้งไปเสีย

เมื่อถึงสถานเอกอัคราชฑูต บังเอิญท่านเอกอัคราชฑูตพลตรีไชย ประทีปเสนไม่อยู่ ขณะนั้นเป็นเวลา ๓ ทุ่มเศษ ๆ เห็นจะได้ ครั้นจะกลับเสียก็ใช่ที่ด้วยมาถึงที่แล้วก็ควรจะรออยู่ก่อน ได้ทราบจากคุณจนุ โอสถานนท์ ภริยาคุณประชา โอสถานนท์ เลขานุการโทประจำสถานเอคอัคราชฑูตว่าอีกสักครู่ใหญ่ ๆ ท่านเอคอัคราชฑูตก็จะกลับ คุณ

ควง อภัยวงศ์ ซึ่งทุก ๆ คนในสถานที่นั้นรู้จักดีว่าเป็นใคร มาจากไหน จึงตั้งวงสนทนากันเป็นการคอยท่านเอกอัคราชฑูตไปในตัว

สถานเอกอัคราชฑูตไทยประจำกรุงปารีส ไม่ระโหฐานเหมือนกับสถานเอกอัคราชฑูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย แต่แม้กระนั้นก็ดีเราก็ได้พบกันกันว่าภายในห้องรับแขก โอ่อ่าพอสมควร ที่พื้นห้องลาดด้วยพรมสีสดทุกตารางนิ้ว โต๊ะเก้าอี้รับแขกบุด้วยผ้าไหมสีเขียวสดลวดลายแบบฝรั่ง ตรงกลางเพดานห้องมีโคมระย้าพวงใหญ่ห้อยย้อยลงมาเป็นที่เชิดชูความสง่างาม ฝาผนังโดยรอบด้านมีภาพสีน้ำมันโดยฝีมือพูน เกษจำรัส แห่งโรงเรียนเพาะช่าง เช่นภาพเรือหงษ์ทรงภู่ห้อย ภาพวัดเบ็ญจมบพิตร ภาพเสาชิงช้าและโบสถ์วัดสุทัศน์เทพวราราม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยฝีมือจิตรกรคนเดียวกัน เป็นภาพขนาดใหญ่ถนัดประดิษฐานอยู่ด้านซ้ายจากทางเข้าของห้องรับแขกด้วย สุดมุมห้องทาง

ด้านขวาทั้งสองมุมตั้งตู้กระจกซึ่งเต็มไปด้วยเครื่องถม อันเป็นศิลปที่ควรอวดชาวต่างประเทศอย่างหนึ่งของชาวไทย

คุณอนุ โอสถานนท์ จัดเครื่องดื่มมาต้อนรับ จะเป็นด้วยเหตุผลกลใดไม่ปรากฏ คุณควงไม่ยอมดื่มเลยแม้แต่น้อย เข้าใจ ว่าเป็น เพราะ รับประทาน อาหารค่ำ มาบ้าง แล้วเป็นแน่ ตลอดเวลา ของการสนทนากันในหมู่ผู้ ที่ไปคอยท่านเอคอัคราช ฑูตรวมทั้งคุณอนุเองด้วย คุณควง อภัยวงศ์ก็ได้เปิดเผยถึงความรู้สึกที่เกี่ยวแก่รัฐบาลไทย ซึ่งเป็นความรู้สึกอย่างแท้จริงตามแบบฉบับของพรรคฝ่ายค้าน

พูดกันง่าย ๆ ก็คือไม่ยอมเห็นชอบด้วยที่เมืองไทยเรามี "ไฮด์ปาร์ค" เพราะไฮด์ปาร์คของเมืองไม่ได้แสดงความหมาย แม้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งของประชาธิปไตยอันบริสุทธิ์ การหยิบยื่น ประชาธิปไตยให้ แก่ประชาชนด้วย วิธีให้เปิดอภิปรายไฮด์ปาร์คได้นั้นยังไม่สมควร ไฮด์ปาร์ดของเราหาสาระอันใดบ่มิได้เลย ผิดกับไฮด์ปาร์คในเมืองอังกฤษซึ่งผู้พูดมีความคงแก่เรียนในเรื่องที่ตนจะพูดเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เขาจะพด เรื่องใด ก็มีคนไปยืน ห้อมล้อม ฟังกัน อย่างที่ เต็มไปด้วย

ความเลื่อมใสศรัทธา และกลับได้รับความรู้มาจากผู้พูดอย่างเปี่ยมแปร้เสี่ยอีก

เมื่อถูกถามว่า เพราะเหตุใดสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์อันเป็น พรรคฝ่ายค้านซึ่ง คุณควงเป็น หัวหน้า พรรคอยู่นั้น จึงไม่ไปร่วม "ไฮด์ปาร์ค" กับเขาบ้างเล่า ท่านหัวหน้าพรรคตอบว่า พรรคประชาธิปัตย์ไม่ยอมให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งไปพูดในนามของสมาชิกแห่งพรรคเป็นอันขาด แต่ก็มิได้ห้ามหวง ใครจะไปพูดก็ได้ แต่ต้องไม่ใช้ชื่อพรรคประชาธิปัตย์เข้าไปเกี่ยวข้อง

"ผมเคยถูกจอมพลเขาชวนไป พังไฮด์ปาร์คเหมือนกันนะคุณ" คุณควงเล่า

"แล้วท่านไปด้วยกันหรือเปล่า?" ข้าพเจ้าถาม

"ไปเกะผิอะไรกันล่ะคุณ" คุณควงตอบ "ผมไปคงไม่เป็นไร แต่ถ้าจอมพลชิ้นไปก็คงถูกเขาด่าจมไปเท่านั้นเอง"

เมื่อกล่าวจบคุณควงหัวร่อก้าก อย่างขบขัน แล้วก็กล่าวต่อไปว่า

"อย่างเรื่องแม่ค้าหาบเร่นั้นก็เหมือนกัน ผมมีวิธีแก้ไขให้เรียบร้อยเสียใหม่โดยแม่ค้าไม่ต้องเดือดร้อน ผมก็ไปบอกจอมพลให้เขาทราบ แต่เขากลับบอกให้ผมไปบอกหลวงพรหม ฯ แล้วก็มันเรื่องอะไรล่ะที่ผมจะต้องไปบอกหลวงพรหม ฯ เมื่อจอมพลรู้จักวิธีจากผมแล้วจะบอกกันเองไม่ได้หรือ มาทำให้ผมเสียเวลำเวลาของผมไปเปล่า ๆ พิลึกแท้ ๆ"

รู้สึกได้ในทันทีว่า บรรยากาศขณะนั้นเสมือนหนึ่งเต็มไปด้วยรสทั้งเผ็ดทั้งมัน เป็นอาหารจานที่อร่อยที่สุดของนักหนังสือพิมพ์ ดังนั้น, ข้าพเจ้าจึงอดอยู่มิได้ที่จะเรียนถามถึงความรู้สึกของคุณควงเกี่ยวด้วย Press Confurrence

"โฮ้ย ! เรื่องที่ประชุมนักข่าวหนังสือพิมพ์กับพวกรัฐบาลนี่น่ะรึ ต่างกันกับที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรลิบลับเชียวคุณเอ๋ย เพราะสภาผู้แทนนั้นเปรียบเหมือนรบกัน ๓ เพลงก็ตกม้าตาย ใครตกม้าตายรู้ไหมล่ะ ก็ผู้อภิปรายน่ะซี ประธานสภาเขาห้ามมิให้อภิปรายเกินกว่า ๓ ครั้ง พอครบ ๓ ครั้งแล้วผู้อภิปรายก็ตกม้าตายไปเอง สู้ทางฝ่ายรัฐบาลเขา

เขาไม่ได้หรอก แต่ Press Confurrence นั้น ทางฝ่ายรัฐมนตรีเป็นฝ่ายตกม้าตาย เพราะถูกหนังสือพิมพ์ซักถามปัญหาต่าง ๆ อย่างไม่ยอมหยุด ไอ้ที่ไม่ทันจะเตรียมตัวบ้องในการแก้ปัญหา โดนรุกเข้า — — — รุกเข้าก็คว่ำเข้าเม่าไปเท่านั้น”

คุยกันไปคุยกันมา ท่านเอกอัคราชฑูตก็ยังไม่กลับ คุณควงเห็นจะเนิ่นนานเกินไปจึงชวนพวกเราไปหาอาหารจีนรับประทานกัน แต่พอจะออกจากประตูเท่านั้น ท่านเอกอัคราชฑูตพลตรีไชย ประทีประเสนและคุณหญิงฟูเกียรติภริยาของท่านก็พากันเข้ามาพอดี

ข้าพเจ้าสังเกตได้ทันทีว่า ท่านเอกอัคราชฑูตไทยประจำกรุงปารีสเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์พูนสุข เช่นเดียวกันกับคุณหญิงฟูเกียรติภริยาของท่าน ซึ่งเต็มไปด้วยความละเมียดละไมตามแบบอย่างของบุคคลชั้นสูง การสนทนาปราศัยก็เป็นไปอย่างกันเองที่สุด และท้ายที่สุดท่านได้แสดงความยินดีที่พวกเราได้ไปเยี่ยมเยียนถึงสถานเอกอัคราชฑูต

เมื่อการสนทนาปราศัยเป็นไปอย่างกันเอง ประกอบด้วยคุณควง อภัยวงศ์ เป็นผู้ที่คุยสนุกมีเรื่องขบขันให้ได้ฮา

กันบ่อย ๆ จึงทำให้บรรยากาศครึกครื้นพอสมควร ผลที่สุดการที่จะไปหาอาหารจีนรับประทานกันนั้น พวกเราไม่ต้องไปรถไฟใต้ดินหรือไปรถแท็กซี่ตามความตั้งใจเดิม ท่านเอกอัคราชฑูตได้กรุณาให้ยืมรถส่วนตัวของท่านพร้อมด้วยโชเฟอร์สูงอายุคนหนึ่ง แต่งตัวโก้ไปเลย ให้เราได้ใช้กันฟรีพักหนึ่ง

แต่ก่อนที่จะออกจากสถานเอกอัคราชฑูต เราไม่ลืมที่จะ เซ็นชื่อใน สมุดเยี่ยม ประจำ สถาน เอกอัคราชฑูต ด้วย ซึ่งเป็นการแสดงความคารวะกันตามธรรมเนียม

รถยนต์ที่ท่านเอกอัคราชฑูตให้ยืมถูก โชเฟอร์ผู้มระ-เบียบเรียบร้อยพาวกไปเวียนมาตามถนนสายต่าง ๆ ตามเส้นทางที่คุณควงบอกให้ เปล่า ! มิใช่เพราะอิตาโชเฟอร์นั้นแกจะไม่รู้จักถนนหนทาง แต่เท่าที่คุณควงบอกก็เพื่อจะให้ไปยังร้านอาหารจีน ที่คุณควงเคยรับประทานที่นั่นและเคยพบว่าผมอกุกมันไม่เลวทีเดียว

ครั้นไปถึงร้านอาหารจีน ซึ่งข้าพเจ้าจำชื่อร้านไม่ได้ลืมจดบันทึกมาเสียด้วย ปรากฏว่าผู้คนแน่นขนัดถึงกับต้อง

ยืนเข้าคิวคอยกันอยู่เป็นแถว แสดงให้เห็นว่าของเขามีฝีมือดีจริง ๆ มิฉะนั้นนักกินอาหารจีนทั้งหลายจะต้องไปยืนเข้าคิวกันอยู่ทำไม สำหรับพวกเรานั้นขอบอกกันตรง ๆ ว่า อยากลิ้มรสอาหารจีนอย่างเหลือกำลัง ทั้ง ๆ ที่เพิ่งจะอดมาจากกรุงเทพ ฯ เพียงไม่กี่มื้อ แต่ไอ้การที่จะเข้าไปยืนเข้าคิวคอยเป็นชั่วโมง ๆ เพื่อบะหมี่สักชามเดียวนั้นเห็นทีจะผิดวิสัย ดังนั้น, ท่านผู้นำขบวนคนไทยทั้ง ๗, คุณควง อภัยวงศ์จึงบ่ายโฉมตรงไปยังร้านอาหารญวน ซึ่งข้าพเจ้าจำชื่อได้อย่างแม่นยำว่า Restaurant Hanoi

ภัตตาคารฮานอยเป็นร้านแคบ ๆ ยาว ๆ พิกล มีโต๊ะตั้งราว ๆ ๕—๖ โต๊ะ ตอนที่เราเข้าไปนั้นเห็นมีหนุ่มฝรั่งกับสาวญวนหน้าตาจิ้มลิ้มนั่งกระหนุงกระหนิงกันอยู่คู่หนึ่ง แต่เขาและหล่อนจะกินอาหารญวนอย่างไหนไม่ได้สังเกต สังเกตแต่รูปร่างหน้าตาของผู้หญิงญวนคนนั้นก็พอ เราเลือกได้โต๊ะตรงปากประตูเข้านั่นเอง ชิเกียจเดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้หนุ่มสาวคู่นั้น จะทำให้เขาพรอดพร่ำรำพรรณกันไม่สะดวก พอหย่อนก้นลงนั่งปุ๊บ อิตาแก่เจ้าของร้านก็เร่เข้ามา

ปั๊บทันที ทำพินอบพิเทาอย่างมีคารวะ แกพูดภาษาฝรั่งเศสได้เท่า ๆ กับภาษาของแกเอง และยิ่งกว่านั้นข้าพเจ้าพบว่าแกมีลูกจ้างคนหนึ่งเป็นผู้หญิงฝรั่งเศสแท้ มีหน้าที่เสิฟอาหารอีกด้วย

ถ้าไปกินข้าวเจ๊กเสียที่ร้านเมียก็จะดีกว่าแน่ ข้าพเจ้ามาคิดได้ในภายหลัง ไม่แต่ข้าพเจ้าหรอกแม้ใคร ๆ ก็คิดกันเช่นนั้น อาหารญวนที่นี่ไม่มีอย่างไหนที่เรียกได้ว่าอร่อย หมูย่างซึ่งพยายามทำแบบเจ๊กก็เหนียวหนึบ เคี่ยวกันคางยานไปเลย แกงกะหรี่ไก่พ่อก็ใส่เครื่องเทศเสียจนยังกะกินยาแก้ตาลชะโมย เห็นมีเข้าที่พอไปวัดไปวาได้ก็มีไข่เจียวกับแกงจืดวุ้นเส้นเท่านั้นแหละ

ผู้หญิงที่เป็นลูกจ้างอีตาญวนแก่นั้นคล่องแคล่วมาก ได้ความว่าอยู่ที่ร้านนี้มาหลายปีแล้ว รูปร่างใหญ่โตเทอะทะแต่หน้าตากระตุ้งกระติ๊งดี ใครคนหนึ่งในพวกเราเรียกเหล้าไวน์มาจิบเล่น อีกคนหนึ่งจะเป็นคุณทวิช บุณยวัฒน์หรือไรนี่แหละสั่งเบียร์สด คุณควงกับข้าพเจ้าเล่นชาจีนชงแก่ ๆ คนละถ้วยสองถ้วย

อาหารญวนมื้อนั้นไม่ค่อยถึงใจพระเดชพระคุณ พวกเราชาวไทยผู้ผิดหวังมาจากร้านเจ๊ก แต่จะถึงใจหรือไม่ถึงก็ตาม คุณควง อภัยวงศ์ก็เป็นเจ้ามือให้ จำได้ว่าควักกระเป๋าออกไปราว ๆ สองพันกว่าฟรังค์นั่นแหละ แล้วก็พากันบ่ายโฉมหน้ากลับโฮเต็ลคลาริดจ์

ข้าพเจ้าจำได้ว่าระหว่างที่นั่งรถยนต์ของ สถานเอกอัคราชทูตเพื่อจะกลับ Hotel Claridge นั้น เราได้คุยกันถึงเรื่องการบ้านการเมืองในเมืองไทย การคุยในที่นี้หมายถึงคุณควง อภัยวงศ์เป็นผู้คุย ส่วนพวกเราเป็นผู้ฟัง แต่ก็มีอยู่บางครั้งบางคราวเหมือนกันที่เราจำเป็นต้องซักต้องถามในสิ่งที่ควรถาม จึงได้รับความรู้เฉพาะที่ควรรู้ นั่นคือเรื่องเกี่ยวกับเบื้องหลังการเมืองในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมาในเมืองไทย

อันที่จริงขณะนั้น, คือในระหว่างข้าพเจ้าอยู่ในปารีส วงการเมืองของเขากำลังสับสนอลหม่าน จากการยุบสภาผู้แทนราษฎร หนังสือพิมพ์ฉบับเช้าสายบ่ายเย็นของเขาต่างก็เสนอข่าวพาดหัวกันอย่างกริกโครม วันแรกข้าพเจ้าพบพาดหัวหนังสือพิมพ์ว่า อาจยุบสภาในวันพรุ่งนี้ พอวันรุ่งขึ้นเท่านั้นเอง หนังสือพิมพ์ก็พาดหัวข่าวโครมเบ้อเร้อว่า ยุบสภาแล้ว

ที่ข้าพเจ้าพูดถึงวงการเมืองของฝรั่งเศสนั้น ก็เพื่อที่จะให้เรื่องโยงเข้าไปถึงว่า เพราะเหตุใดการคุยกันบนรถยนต์ของเราจึงมิได้คุยกันถึงเรื่องของเขา หากกลายเป็นเรื่องเมืองไทยไป ข้อนี้เหตุผลอย่างเดียว เพราะว่า เมื่อในที่นั้นมีอยู่แต่คุณควง อภัยวงศ์ ผู้เดียวเท่านั้น ซึ่งได้ผจญเผชิญในวิถีทางการเมืองของเมืองไทยมามากมายหลายเรื่อง โอกาสที่พวกเราจะได้ฟังเรื่องชนิดนั้นย่อมหาได้ยากยิ่ง และก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออดีตหัวหน้ารัฐบาลเสื่อเชิร์ต เป็นผู้คุยให้เราฟังด้วยตนเอง เมื่อไรเล่าเราจะได้โอกาสอันหาได้ยากยิ่งเช่นนี้อีก

รถยนต์พาเราผ่านภัตตาคารดูปองต์ ทันทีที่เห็นป้ายตัวอักษรนีออนไลท์อดีตหัวหน้ารัฐบาลเสื่อเชิร์ตกช ให้พวกเราดู

"ที่ดูปองต์นี่ไง เป็นที่ซึ่งพวกผมเคยมานั่งคิดปฏิวัติเมื่อ ๒๕ ปีมาแล้ว!"

พวกเราทุกคนหันขวับไปตามทางที่คุณควงชี้ไปนั้น ราวกับนัดกันไว้ ภัตตาคารดูปองต์ที่เห็นอยู่ทางด้านขวามือนี่หรือคือสถานที่ซึ่ง คุณควง อภัยวงศ์ เคยมานั่งคิดปฏิวัติ

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นโชคดีอย่างยิ่งที่ได้เห็นสถานที่แห่งนี้ เพราะเคยได้ฟัง, ได้อ่านหนังสือที่ผู้สนใจในกิจการบ้านการเมืองเขียนไว้ในที่ต่าง ๆ กันว่า ภัตตาคารดูปองต์ในกรุงปารีสคือจุดหมายนัดพบของนักปฏิวัติคนไทยกลุ่มหนึ่ง เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินเมืองไทยจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตย ซึ่งได้อุบัติขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ นับตั้งแต่นั้นมาจนบัดนี้ได้ ๒๖ ปีพอดิบพอดี แต่ภัตตาคารดูปองต์ก็ยังตั้งผึ่งรกผึ่งรากของมันเองอยู่ที่เดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปด้วยเลยแม้แต่นิดเดียว นอกจากเพิ่มเติมความโก้หรูขึ้นตรงด้านหน้าเล็กน้อยเท่านั้น

"นี่แหละครับ มีผม จอมพล หลวงสินธุ์ ฯ และประยูรมานั่งถกเถียงกันถึงปัญหาการเมืองที่เราคิดจะเปลี่ยนแปลง" คุณควงอธิบาย "ในขณะประชุมกันนั้น พวกเราต่อโอยั๊วะกันคนละถ้วยเท่านั้นเอง ประชุมกันได้ไม่กี่วันต้องเลิก เพราะต่างก็ต้องแยกย้ายกันไป"

ขณะนั้นเป็นเวลาดึกดางดึก แม้จะมีไฟฟ้าสว่างไสวเพียงใด ข้าพเจ้าก็ไม่สามารถที่จะถ่ายภาพที่ภัตตาคารนั้นมาเป็นที่ระลึกได้ น่าเสียดายเหลือเกินที่ในขณะนั้น ผู้หนึ่งในสี่คนที่เคย

คิดปฏิวัติ ๒๔ มิถุนา เมื่อ ๒๕ ปีก่อนได้กลับไปถึงที่เดิมอีกครั้งหนึ่ง น่าเสียดายที่ว่าข้าพเจ้าหมดโอกาสชักรูปคุณควง อภัยวงศ์ ในปัจจุบันกับสถานที่แห่งอดีตซึ่งพลอยมีส่วนสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองของไทยเราด้วยอย่างเหลือเกิน (แต่ภายหลังเมื่อคุณควงเดินทางไปลอนดอนแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ไปถ่ายภาพภัตตาคารดูปองต์ไว้ให้ท่านผู้อ่านได้ดูกันเล่น)

โชเฟอร์ผู้มีอายุของ สถานเอกอัคราชทูต ผู้นำ รถมา ส่งพวกเรายังโฮเต็ล คลาริดจ์ เทียบรถคันงามสง่าเข้าหน้าโฮเต็ล พอดี เราให้รางวัลเขาอย่างงดงามขนาดที่แกต้องนึกอยากจะให้พวกเราได้ขึ้นรถที่แกเป็นนายสารถีอีกเป็นแน่ แล้วก็ลากลับไป

หลังจากใครต่อใครขึ้นนอนกันแล้ว เราก็ย่องกันออกไปจากโฮเต็ลคลาริดจ์ คำว่า “เรา” ในที่นี้ขออธิบายว่าไม่มีคุณควง อภัยวงศ์ เพราะถึงขนาดคุณควงแล้วถ้าลงจะไป “ปารีสราตรี” กับเราก็ดูกระไรอยู่ หรือจะไม่สู้กระไรอยู่ยังสงสัย ? แต่ “เรา” นั้นหมายถึงข้าพเจ้า, คุณประสัตถ์ บันยารชุน และคุณทวิช บุญยวัฒน์ แต่เพียงสามคนเท่านั้น

เปล่า ! ท่านผู้อ่านได้โปรดอย่าเพิ่งคิดว่า เราจะไปทำมิดีมิร้ายกับใครที่ไหน การที่เราจะเที่ยว “ปารีสราตรี”

กันนั้นก็เพราะว่าเรามีเวลาอันน้อยเต็มที เมื่อมาถึงปารีสแล้ว ขอรับสารภาพหน้าชื่นทีเดียวว่าข้าพเจ้าเห่อเหลือกำลัง คือเห่อที่จะให้ได้เห็นราตรีอันตระการของปารีส ข้าพเจ้าเคยดูแต่ภาพแม็กกาซีนและภาพยนตร์ เคยเห็นปารีสราตรีจากสิ่งเหล่านั้น มันด้วนแต่ชวนให้เคลิ้มฝันถึงความสวยงามตระการตายามราตรีซึ่ง ข้าพเจ้า คิดว่า จะไม่มีโอกาสพบกับมันเลยชั่วชีวิตครั้นเมื่อข้าพเจ้าได้พบ ความเห่อที่เกิดขึ้นจึงเป็นความเห่อที่หวังว่าคงจะอภัยกันได้มิใช่หรือ?

ตามโปรแกรมนำเที่ยวซึ่งบริษัท Air France จัดขึ้นโดยเฉพาะพวกเรานั้น วันรุ่งขึ้นเวลา ๑๑ โมงตรง รถบัสจะมารับพวกเราจากโฮเต็ลคลาริดจ์ไปขึ้นรถไฟ คราวนี้ข้าพเจ้าต้องใช้คำว่าขึ้นรถไฟแน่ เพราะจะไปเมืองนีซกัน ไม่ใช่ไปรถไฟใต้ดิน ซึ่งข้าพเจ้าพอใจที่จะใช้คำว่าไปลงรถไฟมากกว่า ดังนั้นเวลาที่เราจะอยู่ในปารีสระยะแรกจึงสั้นเต็มที ถ้าไม่ลองชิมลิ้มรสปารีสราตรีเสียในคืนนี้แล้ว ก็ต้องรอต่อไปอีกถึง ๓ วัน จนกว่าจะกลับจากเมืองนีซเสียก่อน

คุณประสัตถ์ บันยารชุน ๑ ใน ๓ ของเราเป็นผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยอยู่ในปารีส มีความเชี่ยวชาญชำนาญถนนหนทางตรอกซอกต่าง ๆอย่างพอใช้ คุณประสัตถ์จึงต้องเป็นผู้นำ คือ มรรคุเทศน์ ซึ่งก็ได้ทำหน้าที่อย่างขนาดที่เรียกว่าไว้วางใจได้ทีเดียว

เราพากันขึ้นรถแท็กซี่ไปยังบีกาลทันที บีกาลนี่คือที่ชุมรมไนท์คลับต่าง ๆ ของปารีส มีไนท์คลับตั้งอยู่มากกว่าสิบแห่งที่มีชื่อเสียงสำคัญอยู่หน่อยก็คือ มูแลงรุช, เลนาทูริสต์ฯลฯ พอลงจากแท็กซี่ รู้สึกว่าอากาศหนาวอย่างเข้มข้นพิลึกทั้ง ๆ ที่เราทั้งสามต่างก็สวมโอเวอร์โคทตัวหนาบึกอยู่ ข้าพเจ้าเองนั้นคางแทบสั่น เอาผ้ามือนาบหน้าตนเองดูเย็นเหมือนจับขวดโคลาแช่น้ำแข็ง

จากโฮเต็ลคลาริดจ์มาถึงที่นี่ เราควักกระเป๋าให้อีตาโชเฟอร์คนนั้นไป ๒๕๐ ฟรังค์ เมื่อพูดถึงแท็กซี่ ข้าพเจ้าควรจะอธิบายสักเล็กน้อยว่า ที่ได้จ่ายไป ๒๕๐ ฟรังค์นั้นก็คือค่าโดยสาร คิดตามเข็มมิเตอร์ ๒๐๐ ฟรังค์ทิปอีก ๕๐ ฟรังค์ เพราะว่ากันตามอัธยาไมตรีแล้ว การขึ้นแท็กซี่ในปารีสนั้นต้องมีทิปให้แก่โชเฟอร์ด้วย จะเป็นมากน้อยเท่าไหร่ไม่ว่า

เกือบจะเป็นธรรมเนียมเสียแล้ว การขึ้นรถแท็กซี่นั้น ข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง หลังจากได้กลับมาจากเมืองนีซแล้ว

บีกาลเป็นชมรมไนท์คลับจริง ๆ ผู้คนเดินกันขวักไขว่ไปมาให้พล่านทีเดียว ผู้คนที่เดินกันให้พล่านนั้นชมักจะเป็นผู้ชายพวกผู้หญิงเขาจะยืนกันนิ่ง ๆ ตามมุมตกบ้าง ตามโคนต้นไม้บ้าง ตามเสาไฟฟ้าบ้าง ไอ้ที่จะเดินในเวลานั้นเห็นน้อยรายเต็มที ข้าพเจ้าขอวานท่านผู้อ่านโปรดอย่าได้สงสัยอะไรเลยว่าเพราะเหตุผลกลใดจึงเป็นเช่นนั้น มันมีคำตอบที่ไม่ต้องถามเลยว่าพวกผู้หญิงที่ยืน ๆ อยู่เหล่านั้นนั่นแหละ คือเจ้าหล่อนละ!

หล่อนเหล่านั้นเป็นใคร? มาจากไหน? มาทำไม? หรือยืนอยู่เพื่อประสงค์ใด? ข้าพเจ้าขอบรรยายอย่างที่รู้มาให้ท่านฟัง

หล่อนเหล่านั้นก็เป็นผู้หญิงเราดี ๆ นี่เอง ดีคนละชนิดกับผู้หญิงธรรมดามีทั้งขนาดรุ่นซึ่งไม่สาว และขนาดกลางเก่ากลางใหม่คืออายุยังไม่ถึงหกสิบ ส่วนที่ว่ามาจากไหนนั้นไม่ใคร่อยากสืบสวน แต่มาทำไมเพื่อประสงค์สิ่งใดนั้นทุกคนย่อมตอบได้ทันที คือมาเพื่อเชิญชวนให้ผู้คนประเภทที่ข้าพเจ้าว่าเดินพล่านกันอยู่นั้นไปให้ "ถึง" ปารีส!

ที่นี้ถึงวิธีเชิญชวน ท่านที่ยังไม่เคยไปปารีสก็คงอยากทราบว่าวิธีเชิญชวนนั้นหล่อนทำอย่างไร ข้าพเจ้าจึงขอนำมาเล่าให้ฟังว่า ข้าพเจ้าถูกหล่อนเชิญชวนโดยวิธีใด ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์เช่นนั้นเลยด้วยความสัตย์จริง

พวกเราเดินเลี้ยวเข้าไปในถนนเล็กแคบ ๆ ไปทางซ้ายมือของเลนาทูริสต์ เพื่อจะไปหาอะไรดื่มสักอย่างหนึ่งพอแก้หนาวตามไนท์คลับเล็ก ๆ ที่ราคาไม่ค่อยจะสู้แพง แต่เราไม่ได้เข้าไนท์คลับในตอนแรก หากเข้าไปในร้านกาแฟซึ่งมีชื่อร้านอะไรจำไม่ได้เสียแล้ว ต้องขอประทานโทษต่อท่านผู้อ่านด้วย ร้านกาแฟที่เราเข้าไปนั้นขนาดเดียวกับร้านแป๊ะม้อราชวงศ์มีบาร์เหล้าโต๊ะเก้าอี้พอสมควร ที่มุมห้องด้านหนึ่งมีตู้หีบเสียงซึ่งจะเลือกฟังเพลงใดเพลงหนึ่งก็ได้ตามแต่สมัครใจจะเลือก แล้วหยอดเงินฟรังค์ลงไป ๕ ฟรังค์ ก็จะได้ฟังสมใจนึก ราตรีวันนี้มีพวกทหารบกอเมริกันหลายคนไปเดินพล่านอยู่แถวบีกาลนั้นด้วย ในร้านกาแฟแห่งนี้จึงเต็มไปด้วยทหารบกอเมริกันสมทบกับพวกผิวหมึกซึ่งมาจากไหนไม่อยากไปถาม เราเลือกเอามุมหนึ่งของสถานที่แห่งนั้นหย่อนก้นนั่งลงไปมันเป็นโต๊ะหมู่ซึ่งมีเก้าอี้ว่างอยู่อีก ๒ ที่ คุณประสัตถ์เลือกเครื่องดื่ม

แก้หนาวได้อย่างหนึ่งคือ คอนยาค คุณทวิชเอาเบียร์ขวดเล็ก ส่วนข้าพเจ้าเล่นโอยั๊วะซึ่งใช้กาแฟเตอรกิชกลิ่นหอมยิ่งนวนชวนให้ดื่มอย่างไรชอบกลอันเป็นของโปรด

ทางมุมห้องอีกด้านหนึ่ง มีหนุ่มสาวคู่หนึ่งนั่งกอดกันกลมแลคงจะหนาวเข้าไปถึงตับถึงปอดกระมัง ข้าพเจ้ายังสงสัย? เจ้าหนุ่มคนนั้นสังเกตดูว่าเป็นคนปารีสนั่นเอง ส่วนฝ่ายสาวเป็น "หล่อน" แน่ ดูปราดเดียวก็รู้ทันที อีกด้านหนึ่งก็มีอยู่อีกคู่สองคู่ล้วนแต่อยู่ในลักษณะเดียวกันทั้งสิ้น นึก ๆ ดูก็เหมือนลูกแฝดที่ติดกันแกะไม่ออก ส่วน "หล่อน" ที่ยืนเรียงรายอยู่ที่บาร์เหล้าก็มี และที่นั่งอยู่ที่โต๊ะว่าง ๆ ก็มี

ผู้หญิงพวกนี้มาเสนอหน้าสลอนอยู่ในร้านกาแฟแห่งนี้ก็เพื่อที่จะหารายได้ ตามปกติวิสัยของหล่อนที่เคยปฏิบัติมาทุกราตรีนั่นเอง ข้าพเจ้ามองปราดไปยังคนหนึ่ง ซึ่งมีผมสีบลอนด์นัยน์ตาสีบลู หน้าตาแฉล้มแช่มช้อยเหมือน จูน เฮเวอร์ ดาราภาพยนตร์อเมริกัน ซึ่ง เฟรดแมท เมอร์เรย์ คว้าเอาไปกินเมื่อสองปีก่อนนั้น ที่ข้าพเจ้ามองไปนั้น ก็เนื่องจากความสนเท่ห์ใจว่าผู้หญิงหน้าดี ๆ เช่นนี้ เป็นหญิงจำพวกนั้นไปด้วยหรือ?

แต่ข้าพเจ้าจะมัวพะวงสงสัยไปใยบ่วยการเปล่า ๆ ดง
ฉันชื่อปารีสราตรีแล้วละก็ เคยมีใครคนหนึ่ง เปรียบเทียบ
ไว้ว่า สมมุติว่าปารีสราตรีเป็นบ่อน้ำเอาแหเหวี่ยงโครมลงไป
เท่านั้น ได้ปลาชนิดเดียวกันหมดทั้งแห แต่อันที่จริงคำ
เปรียบเทียบดังกล่าวนี้ ดูออกจะมากไปสักหน่อยสำหรับความ
หมายอย่างว่า แต่ก็จะว่ากันทำไมมีเรามาพูดกันถึงเรื่องที่ควร
จะพูดก่อนถึงมีดีกว่าหรือ ?

เมื่อสักครู่นี้ ข้าพเจ้าได้พูดถึงวิธีเชิญชวนของหล่อน
เรื่องมันเป็นดังนี้คือ พยข้าพเจ้าแลไปประสบพบดวงเนตร
ของหล่อนเข้าเท่านั้นเอง หล่อนก็ส่งกระแสตาตอบมาทันที
ด้วยแววอันมีความหมายว่า ถ้าหากข้าพเจ้าอยากจะรู้จักกับ
หล่อนก็เชิญเถอะไม่ขัดข้องอะไรเลย ข้างฝ่ายมรรคุเทศก์ของ
เราเห็นว่าเรื่องมันถึงขนนี้แล้ว จึงเพียงแต่พยักหน้าให้หล่อน
เข้ามานั่งร่วมโต๊ะเดียวกับเรา ในทันทีที่หล่อนก็เตรียมพร้อม
อยู่เสมอแล้วเหมือนกัน ในอันที่จะลุกขึ้นมาวิสาสะกับพวกเรา
ดังนั้นเมื่อคุณประสัตถ์ พยักหน้า หล่อนก็ปราดเข้ามาพร้อม
กับเพื่อนสาวของหล่อนอีกคนหนึ่ง อย่างรวดเร็วราวกับนก
ปรอท.

เพื่อนของหล่อนมีรูปร่างสูงโปร่ง ผมสีทอง นัยน์ตาสีฟ้า คะเนอายุในราว ๒๐-๒๑ เห็นจะได้ ซึ่งอาจแก่กว่าหล่อนไม่เกินกว่า ๓ ปี เมื่อหล่อนทั้งสองนั่งลงตรงโต๊ะพวกเราแล้ว ข้าพเจ้าจึงเริ่มถามประโยคแรกกับหล่อนว่า

"เธอจะดื่มอะไรสักอย่างหนึ่งไหม?"

"กาแฟสักถ้วยก็ดีค่ะ ขอบคุณ" หล่อนตอบเสียงกังวาพเหมือนใครมาเคาะระฆังแก้ว

พวกเราทั้งหมดสงสัยเป็นอย่างยิ่งว่า เพราะเหตุใดหล่อนจึงขอดื่มแต่เพียงกาแฟดำร้อน ไฉนจึงไม่ขอดื่มไวน์หรือบรั่นดีตามที่เราคาดคะเนกันไว้ในใจ ผู้หญิงประเภทนี้ส่วนมากชอบดื่มไวน์หรือสิ่งมึนเมาอย่างอื่น ๆ และมักจะรีบตะครุบเมื่อมีโอกาสงาม ๆ เช่นนี้ แต่เมื่อหล่อนขอร่วมสามัคคีกับพวกเราด้วยกาแฟถ้วยเดียว เราก็ย่อมสันเท่ห์เป็นธรรมดา

ข้าพเจ้ายกถ้วยกาแฟของข้าพเจ้าขึ้นดื่มเบา ๆ ส่วนนัยน์ตาอดที่จะลอบชำเลืองไปยังใบหน้าของแม่ผมสีบลอนด์อีกมิได้เลย หล่อนสวยจริง ๆ สวยขนาดที่ยังติดตาและติดใจมาจนถึงวันที่นั่งเขียนเรื่องนี้อยู่ในเมืองไทย ถ้าสาวปารีสราตรีมี

ความสวยงามเช่นนี้ทุกคนแล้วไซร้ เมืองปารีสก็คือเมือง สวรรค์แน่อย่างไม่มีปัญหา กลัวจะไม่อย่างนี้ไปเสียทุกคนน่ะซี

และในที่สุด, ข้าพเจ้าก็รู้จักสาวผมสั้นดอนด์คนนั้น อย่างใกล้ชิดในราตรีนั้นเอง หล่อนชื่อ แคท เธอริน!

ในราตรีเดียวกันนี้ ข้าพเจ้าจะไม่ยอมเป็นอันขาดเลย ทีเดียว ถ้าไม่ได้เข้าไปชมระบำหรือฟลอร์โชว์แห่งใดแห่งหนึ่ง ในย่านบีกาล ทำนองเดียวกันกับที่เคยได้ยินกันว่า คนที่ไป ปารีสแล้วไม่ไปขึ้นหอไอเฟลหรือถอดประตูชัย Arc De Triom-phe ก็เหมือนไม่ได้ไปปารีส ฉะนั้นเมื่อมาเข้าสู่ย่านบีกาลนี้ แล้ว ไม่เข้าไนท์คลับแห่งใดแห่งหนึ่งก็ดูออกจะพิลึกเต็มที ศิลป ของการแสดงฟลอร์โชว์ทีนี่ แข่งขันประชันกันถึงขั้นสุดยอด เปล่า! ข้าพเจ้ามิได้หมายถึงใครจะโป๊กว่าใคร หามิได้! หาก ข้าพเจ้าหมายถึงจะแสดงได้ดีกว่าใครเท่านั้น ตามหน้าไนท์คลับ เหล่านี้ เขามีภาพการแสดงติดโชว์อยู่เต็มไปหมด ภาพเหล่านั้น เป็นภาพที่ถ่ายด้วยฟิล์มสีมีไฟฟ้าส่องข้างในบ้าง เป็นภาพถ่าย ธรรมดาบ้าง รูปหมู่บ้างเดี่ยวบ้างในชุดต่าง ๆ ล้วนแต่งดงาม น่าชม ใครที่ยังไม่เคยดูฟลอร์โชว์เช่นนี้มาแต่ก่อน ถ้าลงได้ ไปยืนดูภาพหน้าไนท์คลับแห่งใดเข้าแล้วรับรองได้เลยว่า ต้อง

ริบควักกระเป๋าเข้าไปทันที นอกจากผู้ที่ทรัพย์ซื้อดูรูปแล้วเก็บไปฝันเล่นเย็น ๆ ใจเท่านั้น

ความตั้งใจครั้งแรกนั้น กำหนดว่าจะเข้าไปในมูแลงรุช (Moulin Rouge) ซึ่งเข้าใจว่าท่านผู้อ่านคงจะเคยได้ยินชื่อนี้มาแล้วนมนานกาเลที่เดียว ภาพยนตร์ในฮอลลีวูดก็เคยสร้างเรื่องที่มีชื่อ "มูแลงรุช" ถึงสองครั้งสองครา จำได้ว่าครั้งแรกแสดงโดย คอนสแตนซ์ เบ็นเนตต์ กับ วิลเลี่ยม เพาเวลล์ ครั้งที่สองแสดงโดย ซาซา กาเบอร์ กับ โฮเซ่ เฟอรเรอร์ หรือไรนี่แหละ อันเกี่ยวข้องด้วยไนท์คลับแห่งนี้ มูแลงรุช ซึ่งเป็นชื่อของน้ำหอมก็มี สินค้าอย่างอื่น ๆ ของฝรั่งเศสที่เอาชื่อ มูแลงรุช ไปใช้ก็มี แต่คำว่า มูแลงรุช นี้ดูเหมือนจะแปลว่าสีลม เพราะหน้าไนท์คลับแห่งนี้เขาทำเป็นรูปสีลมด้วยไฟนีออนขนาดมหึมาติดตั้งอยู่ เวลากลางคืนจึงดูสวยงามยิ่งนัก

จริงอยู่, ไนท์คลับ "มูแลงรุช" เป็นไนท์คลับที่มีชื่อเสียงโด่งดังมานมนานกาเล ใครไปปารีสแล้วไม่รู้จักว่า "มูแลงรุช" คืออะไร อยู่ที่ไหน สำคัญอย่างไร เห็นจะหายาก แต่สำหรับข้าพเจ้านั้น เห็นจะอยู่ในจำนวนผู้ที่หายากนั้น

ได้ด้วยกระมัง เพราะว่าข้าพเจ้าเพียงแต่รู้ว่า "มูแลงรุช" คือ อะไร อยู่ที่ไหน สำคัญอย่างไรด้วยการแลเห็นภายนอกเพียง ผิวเผินเท่านั้น ส่วนภายในไม่ได้เข้าไปเห็นเลยแม้แต่เพียง ชะโงกหน้าโผล่เข้าไปแวบเดียวก็ตาม

เหตุผลมีอยู่ว่า คุณประสัตถ์ บันยารชุน ผู้ซึ่งข้าพเจ้า กล่าวแล้วว่าเป็นผู้ที่เคยมีความเชี่ยวชาญในเรื่อง 'ปารีส' บอก ว่าเดี๋ยวนี้มูแลงรุชสู้แต่ก่อนไม่ได้ การแสดงไม่ค่อยได้สติอะไร อย่าเข้าไปดูดีกว่า เสียเวลาเปล่า ๆ เมื่อคุณประสัตถ์ ชี้แจง เช่นนี้แล้ว ถ้าข้าพเจ้าไม่เชื่อจะดันทุรังเข้าไป ก็เห็นจะไม่ได้ ความอย่างมูแลงรุชไปด้วยเป็นแน่ ดังนั้นไนท์คลับแห่งใหม่ที่ เราจะพากันเข้าไปก็คือ LES NATURISTES ซึ่งเป็นไนท์คลับ ชั้นเยี่ยมในย่านบีกาล (Pigalle) ของปารีส

Les Naturistes นั้น ด้านหน้าไม่ค่อยโก้หรูเหมือน มูแลงรุช มีไฟนีออนบอกยี่ห้อติดตั้งบนหลังคาอันหนึ่ง และ อีกอันหนึ่งขนาดเบ้อเร่อติดอยู่ข้างล่างต่ำลงมา แต่ไม่ว่าเราจะ ยืนอยู่ที่ตรงไหนในย่านนี้ ก็จะต้องมองเห็นไฟนีออนยี่ห้อ เลนาทูริสต์ ได้อย่างชัดเจน หรือแม้จะยืนอยู่ที่ตรงอ่างมีน้ำพุ

กลางแจ้งบังเหลี่ยมอยู่ก็ตาม ก็จะต้องแลเห็นอันที่ติดบนหลังคาได้โดยไม่ต้องสงสัย

เลนาทูริส์ไนท์คลับแห่งนี้ มีการแสดงบนเวทีเล็ก ๆ แต่ก็ได้ชื่อว่าเป็นการแสดงที่เป็น The best "Undrssed" show in Paris ซึ่งดูเหมือนจะเป็นปริญญาพ่วงท้ายให้รู้กันว่า การแสดงที่ไม่มีอะไรบีดบังร่างแล้วละ ของฉันแน่กว่าเพื่อนหรือแน่ที่สุดในปารีสก็ได้ ยิ่งไปกว่านั้นในคืนวันนั้น เขาเบิดการแสดงชุด "The Kingdom of the Nudes" หรือ "อาณาจักร์เปลือย" มีประกาศโฆษณาติดตั้งไว้ข้างหน้า เพียงแต่เห็นป้ายโฆษณาเท่านั้น เหมือนกับใครไม่รู้เอากลองเข้าไปตีอยู่ในหัวใจมันดังตุ้ม ๆ ต้อม ๆ อย่างไรบอกไม่ถูก

ตรงผนังติกข้างหน้าเลนาทูริส์ ก็มีกรอบรูปพีดมส์ติดไฟข้างในโชว์ไว้เหมือนกับไนท์คลับแห่งอื่น ๆ แต่พวกเราจะไปมัวสนใจกันทำไม เรารีบเดินจ้ำพรวดเข้าประตูไปทันที โดยการนำของคุณประสัตถ์ บั้นยารชุน ถอดเสื้อโอเวอท์โคทและผ้าพันคอฝากไว้ที่บุคกิ้ง แล้วก็ซอตัวผ่านเข้าไปนั่งป่ออยู่ข้างหน้าติดกับเวทีเลยทีเดียว

ภายในของไนท์คลับแห่งนี้ พูดกันตามความจริงก็ไม่โก้หร่านหรูหราอะไรนัก แต่การตกแต่งประดับประดาเขาทำแบบศิลปสมัยใหม่น่าดู มีไฟสี่และสปอร์ตไลท์ติดอยู่ข้างบนเพดานโดยรอบ ไว้สำหรับส่องไปยังเวที ตามกำหนดของการแสดงแต่ละชุด แต่ละฉากว่า จะใช้แสงไฟมากน้อย เพียงใด สว่างเท่าไหนจึงจะเหมาะ เล่นแสงเล่นสีอย่างไรจึงจะสวย ส่วนเวทีดนตรีนั้นตั้งอยู่บนเวทีด้านซ้ายของเวทีแสดง ตรงกันข้ามกับเวที แสดงสุด ออกไป เบื้น ห้องฉาย ภาพยนตร์ ขนาดจิ๋ว ซึ่งมีไว้สำหรับฉายสลับกับให้ดูการแสดง พอให้พวกนางแบบ, นางระบำทั้งหลายพักผ่อนพอหายเหนื่อยไปได้พักหนึ่ง

บนเวทีแสดงนั้นเขาทำเบื้นม่านกั้นสามชั้น ม่านนี้มิใช่รูดจากซ้ายขวาหากันอย่างเวทีละคร หรือม่านกั้นเวทีภาพยนตร์ในเมืองเรา แต่เบื้นม่านขึ้นม่านลง คือเวลาเบิดม่านเขาก็ดึงขึ้นไป หายเข้าไปในเพดาน เวทีแสดงนี้กว้างขนาดที่เอาคนมายืนเรียงเบื้นแถวเดียวกันได้สักยี่สิบห้าคน ลึกเข้าไปราว ๆ ถ้าเดินก็สักยี่สิบก้าว หรือจะหย่อนกว่าก็เล็กน้อย เวทีแสดงนี้ควบคุมโดย “ลุสก้า” (LULKA) ซึ่งเบื้นนายช่างศิลป ฝ่าย

การตกแต่งและการจัดชุดแสดงประจำ เลนาทูริสต์ มาเกือบยี่สิบปีแล้ว ส่วนทางฝ่ายดนตรีนั้นเล่า ก็มีนาย "เชอแมง-เชอแมง" (GERMAIN GERMAIN) นักดนตรีมีชื่อเป็นผู้ควบคุมทั่วไปอีกตำแหน่งหนึ่งซึ่งเป็นผู้ควบคุมเวทีนั้น ยังมีหน้าที่อย่างหนึ่งคือเป็นผู้ควบคุมนางแบบทั้งหลายด้วย แต่มีสิ่งซึ่งน่าสนใจเป็นพิเศษกว่าเพื่อนก็คือ มิส เกรดิส์ ปาร์ค เก้อร์ ซึ่งเป็นหญิงสาวอังกฤษมาเป็นครูผู้ฝึกระบำบัลเล่ต์ให้แก่นางระบำของไนท์คลับแห่งนี้ จะว่าหาครูระบำสาวชาวฝรั่งเศสทำยายากก็พูดไม่ค่อยถนัดนัก

แชมเปญจ์ขวดหนึ่ง กับแก้วเชิงใสแจ๋วสามแก้ว วางอยู่ตรงหน้า สองแก้วถูกรินลงไปเต็มปรี่ ส่วนอีกแก้วหนึ่งว่างเปล่า แก้วที่ว่างเปล่านี้เป็นของข้าพเจ้า อันที่จริงการจิบแชมเปญจ์ไปพลาง สูบบุหรี่ควันละเอียดไปพลาง แล้วก็ดูระบำศิลปไปพลาง ก็เพลิดเพลินเจริญใจหาที่เปรียบมิได้ สำหรับข้าพเจ้านั้นขาดไปอย่างหนึ่ง คือแชมเปญจ์ แต่ก็ไม่เป็นไรหามิได้เลย ระบำแบบศิลปซึ่งในกรุงเทพพระมหานครบวรทวาราวดีของเราไม่มีโอกาสจะมีให้ชมได้เลย ก็เพียงพอเป็นอย่างยิ่งแล้วมิใช่หรือ?

ที่ว่าชุด The Kingdom of the Nudes นั้น ข้าพเจ้าหมายถึงการแสดงทั้งหมดในรอบหนึ่ง หรือจะเรียกว่าในราตรีหนึ่งก็ได้ เฉนาทูริส์เขาแบ่งการแสดงออกเป็นดังนี้ คือ แสดงระบำศิลป ๑๔ ฉากก่อน แล้วฉายภาพยนตร์ที่เรียกว่า "Publi-Gythue" Film สลับ แล้วจึงแสดงระบำศิลปต่อไปอีก ๑๓ ฉาก เป็นอันว่าจบลงในราตรีหนึ่ง

การแสดงระบำศิลปฉากหนึ่ง ๆ นั้น มีชื่อต่างกัน เช่น ระบำป่า, ไปชายหาด, ล่าเสือดาว, โอเปร่าตลก, ความรักของเท้าทั้งสี่, เทียงคืนที่เกาะกามเทพ, แชมเปญจ์วอลซ์, รอบ ๆ หอสูง และฉากอันมีชื่ออื่น ๆ อีกเป็นอันมาก อย่างฉากระบำป่า (The Savage Dance หรือ Danza Salvaje) นั้นไม่ใช่ระบำเปลือยอก เพราะว่าลงเป็นป่า ๆ เถื่อน ๆ แล้วมันก็ต้องอีรุงตุงนังอยู่สักหน่อย กล่าวคือพวกนางระบำเชฟแจ๋ว ๆ ๙ คน แต่งกายด้วยเปียร้อยเป็นพวงคาดทับโน่นทับนี่เปรอะไปหมด เอาขนนกกระจอกเทศประดับประดาศีรษะเสียจนเต็มเกะกะ ในจำนวน ๙ นางนี้ มีหัวหน้าคนหนึ่งเด่นกว่าเพื่อน ที่ว่าเด่นกว่าก็ตรงที่แต่งตัวด้วยสีแปลกกว่าคนอื่น

และศิลปของการยักย้ายส่ายสะโพกงดงามกว่า เจ้าหล่อนคนนี้ชื่อว่า มาร์กาเรต

พูดถึงขนนกกระจอกเทศ แล้วว่ากันตามจริงเจ้าขนนกนี่มันให้ความสวยงามอยู่ไม่น้อย มันมักจะถูกใช้แซมโน่นแซมนี่อยู่เรื่อยไปในการแสดงแทบทุกฉาก ถ้าไม่ใช้ประดับศีรษะก็เอามาประดับสะโพก เพราะเวลาพวกเจ้าหล่อนส่ายไปส่ายมา มันแกว่งไกวโบกสบัดน่าดูมาก ยิ่งเขาฉาบฉายด้วยไฟสีแล้ว ก็ยิ่งเพิ่มความสวยงามขึ้นอีกเป็นกอง บางฉากซึ่งเป็นนางเปลือยก็ถือพัดขนนกกระจอกเทศนี่แหละ ทำเป็นบีดหน้าบีดหลังไปตามจังหวะเพลง ดู ๆ เหมือนขนสวรรค์ทั้งเป็นเห็นนางฟ้าฝรั่งร่ายรำอยู่เป็นทิว

ควรจะเล่าถึงระบำชุด "ล่าเสือดาว" Leopard Hunting เสียสักนิด ชุดนี้มีการแสดงเพียงสามคนเท่านั้น เป็นผู้ชายหนึ่งผู้หญิงสอง ผู้แสดงเป็นนักล่าเสือรูปร่างล่ำสันกล้ามเนื้อขนเป็นมัด ๆ ชื่อว่า จัง เลอนาร์ บนศีรษะสวมหัวเสืออ้าปากเห็นเขี้ยวยาว สลมสิ่งซึ่งทำคล้ายสังวาลย์ละครไทยไว้รอบคอและโยงลงมาผูกที่สะดือ ผ้าชั้นในเป็นลวดลายคล้ายจุดเสือดาว ตรงกระเปาะนักมวยนั้นบีดไว้นิดเดียว แต่บนศีรษะ

เหนือหัวเสื้อขึ้นไปนั้น ยังไม่วายติดขนนกกระจอกเทศมัดรวมกันหลายอันเป็นกลุ่มเบ้อเร่อ ที่ข้อมือสองข้างรัดไว้ด้วยผ้าชั้นเล็กลายเสือเหมือนกัน นายนักล่าเสือถือหอกด้ามยาวน่ากลัว ส่วนผู้หญิงสองคนนั้นเป็นเสือ แต่เป็นเสือที่น่ารักมากกว่าน่ากลัว เพราะบีดตรงนั้นนิดตรงนี้หน่อยด้วยผ้าลายเสือ ชุดนี้เป็นการแสดงแบบระบำบัลเล่ต์ช่างงดงามเหลือเกิน ขณะร่ายรำไปตามจังหวะเพลงนั้นเย้ายวนถึงใจ ยิ่งตอนไฟดับเหลือแต่ไฟใต้ฤนเวทีส่องทะลุขึ้นมาจากพื้นกระจก ด้วยแล้วก็ยิ่งน่าดูชั้นเสือดาวผู้หญิงสองตัวนี้ ตัวหนึ่งชื่อชาร์ลอตต์ อีกตัวหนึ่งชื่อ ซันตานา เป็นปาริเซียนทั้งคู่ ทรวดทรงองค์เอวอร่ามตาแท้ ๆ

ชุดที่นับว่ามโหฬารที่สุด คือ ชุดที่รวมผู้แสดงทั้งหมดเฉนาทูริส์ มีผู้แสดงเท่าไหร่ออกมา รวมกันอยู่ในชุดเดียวกันนี้หมดเลย และเป็นชุดสุดท้ายของการแสดงในราตรีนั้นซึ่งเรียกว่าชุด Long Live Champagne แต่งตัวกันแบบอย่างพันธุ์ทาง คือมีทุกอย่างตั้งแต่กระโปรงบานคลุมรถพื้น จนถึงชุดที่ไม่มีอะไรบีดเลยแม้แต่ชิ้นเดียว

แชมเปญจ์ขวดนั้นเกลี้ยงไปแล้ว กันบุหรี่ก็เกลื่อนไป

แล้ว การแสดงก็สิ้นสุดลงแล้ว เราไม่ยอมนั่งรอเพื่อดอยการเต้นรำต่อไป ทั้งนี้มิใช่เพราะไม่มีพาร์ตเน่อร์ไปด้วย เรื่องพาร์ตเน่อร์นั้นหาง่ายจะตาย แต่จะหาได้โดยวิธีใดนั้น ขออุบไว้เล่าให้ฟังในตอนหลังดีกว่า เมื่อเดินออกมาขอเสื้อโอเวอร์-โคทคืน แม่สาวหน้าแฉล้มที่เก็บรักษาไว้ให้ก็เอาไม้ขัดไฟออกมาแจกพวกเราคนละแหนบ ไม่ใช่อย่างกลักหรือกล่อง ด้านหน้ามีรูประบำเปลื้องโชว์ดยู่ เป็นการโฆษณาของเฉนาทูริสต์นั่นเอง เราจะเอาไปใช้ที่ไหนใครเห็นเข้าก็คงต้องขอดู เมื่อดูแล้วก็คงรู้ว่าอะไรเป็นอะไร ผลสุดท้ายเฉนาทูริสต์ก็ได้ผลทางโฆษณาเรียกคนไปอุดหนุนได้ตลอดปี

เฉนาทูริสต์ เป็นไนท์คลับที่เปิดการแสดงตั้งแต่ ๓ ทุ่ม ๔๕ นาที จนถึงตีห้า มีผู้แสดงทั้งหมดรวมด้วยกัน ๖๐ คน ในจำนวนนี้ ๓๐ คน เป็นหญิงสาวสด “พินอัพเกิล” แห่งมองมาร์ต แต่ละนางมีความงดงามในแบบอย่างต่างกันตลอดจนสีของผมสวยและสีของดวงตา ดวงดาวเด่นที่สุดชื่อมัวริเซ่ ผมสีน้ำตาล ผิวสีฟ้าหม่น และร้องเพลงเสียงเสนาะราวกับนกคีรีบูน อายุคะเนอยู่ในราว ๑๘—๑๙ ไม่เกิน ๒๐ ปีแน่

แม่สาวหน้าแฉล้มพนักงานรักษา โอเวอร์โคท นั่นก็ช่างร้ายเหลือ เสียดายเหลือเกินที่ลืมถามชื่อหล่อนไป นึกแช่งตัวเองอยู่จนทุกวันนี้ เมื่อหล่อนแจกไม้ขีดไฟแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่ามันเข้าที ดี จึงขอหล่อนอีกแหนบหนึ่ง หล่อนก็หยิบให้ตามที่ข้าพเจ้าต้องการ แต่แถมท้ายด้วยคำถามว่า

"โอกาสหน้าถ้าคุณว่าง เชิญมาเยี่ยมเราอีกนะคะ ถ้าคุณไม่ว่างก็ไม่เป็นไร กรุณาบอกเพื่อนของคุณมาแทนก็ได้ค่ะ"

เรา ออกจาก ไนท์คลับ เดนาทูริสต์ ในท่ามกลาง ความหนาวสะท้าน แต่ย่านบีกาลยังคงสว่างไสวพริบพรั่ง จริงละซี! อย่างที่คนทั้งโลกพูดกันว่าปารีสไม่มีเวลากลางคืน เพราะเวลากลางคืนนั้นก็คือกลางวัน ผิดกันนิดหน่อยตอนที่พวกดิพาร์ตเม้นท์และร้านค้าปิดกันหมดเท่านั้นเอง เมื่อเดินเลี้ยวลัดเลาะไปได้หน่อยหนึ่งเท่านั้นเอง เอาละซี! เจอเข้าอีกแล้วสุภาพสตรีริมบาทวิถียืนเรียงรายอยู่ดาระดาษไปเลย ข้าพเจ้าแปลกใจเต็มประดาที่เหตุใดไฉนหนอ แม่เจ้าประคุณจำพวกนี้จึงสามารถอดตาหลับขับตานอนได้เก่งกาจนัก แต่ก็จะมามัวแปลกใจไปใยให้เสียเวลำเวลา หน้าที่และความจำเป็นบังคับให้หล่อนต้องทำเช่นนั้น

ย่านบีกาดซึ่งชุกชุมไปด้วยสุภาพสตรีประเภท ริมบาท-วถีนี้เป็นย่านที่ชุมชนชาติต่าง ๆ ในเวลาราตรี โดยเฉพาะพวกผู้ชายก็อย่างที่เคยเล่าให้ฟังมาแต่แรกนั่นแหละ มีผู้เล่าให้ฟังว่าขณะที่ข้าพเจ้าไปถึงนั้นผู้คนน้อยกว่าปกติ ที่น้อยลงไปนั้นเพราะเวลานั้นเป็นฤดูหนาวในเวลาฤดูร้อนแล้วละก็ย่านบีกาดจ์หลีกกันแทบไม่พ้น มีเรื่องน่าขันเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นในฤดูร้อนเมื่อปีที่แล้วมานี่เอง ผัวเมียคู่หนึ่งเกิดไปจะเอ่กันเข้าที่บีกาดเพราะต่างฝ่ายต่างก็ออกไปหาความสำราญที่นั่น ครั้นไปเจอกันเข้าแทนที่จะเกิดเรื่องทะเลาะกัน กลับกลายเป็นว่าทั้งคู่พากันจูงมือกลับบ้าน และก็พบกับความสำราญที่บ้านของตัวเอง ผัวว่าผู้หญิงอื่นหมื่นแสนก็ไม่แม้นเหมือนเมีย ข้างฝ่ายเมียก็ว่าชายอื่นหมื่นแสนก็ไม่แม้นเหมือนผัว ถ้าลงเป็นอีแบบนี้ในไทยแลนด์บ้าง เห็นจะต้องเดือดร้อนถึงตุลาการเป็นแน่ แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใจร้อนไปหน่อย เรื่องแจกหมากพลูนั้นต้องเกิดขึ้นเป็นแน่อย่างไม่ต้องสงสัย

เดินไปเดินมาชักจะเมื่อย อากาศก็หนาวเหน็บขึ้นทุกที นัยน์ตาก็ชักจะหรี่ลง ไม่มีอะไรจะดีกว่ากลับโฮเต็ล พักผ่อนนอนหลับเอาเรี่ยวเอาแรงไว้เดินทางไปเที่ยวริเวียร่าในวันพรุ่งนี้ตาม

โปรแกรมที่ Air France เขาจัดไว้ กลับจากดินแดนภาคใต้ของฝรั่งเศสเมื่อไรแล้วละก็ เป็นต้องบุกปารีสให้ซ่ำปอดอีกทีโฟลีส์แบร์แยต์ ระบำบันลือโลกก็ดี ลิโด้ไนท์คลับใต้ดินก็ดี ขอฝากไว้ก่อน รอให้ข้าพเจ้าไปดื่มสายลมดมแสงแดดที่ริเวียร่าให้สบายเสียก่อนเถิด

กลับถึงโฮเต็ลคลาริดจ์ขึ้นลิฟท์พิเศษเข้าห้องนอน ลิฟท์พิเศษนี้หมายถึงว่า ลิฟท์ธรรมดาไม่มีเจ้าพนักงานประจำ เพราะหมดเวลาของเขาแล้ว อาบน้ำไม่ไหวเพราะหนาวขนาดเดินคางสั่นอยู่เมื่อตะกี้นี้เอง แม้จะใช้น้ำอุ่นก็เห็นจะไม่วายหัวใจติบเลย ขอแต่เพียงล้างหน้าเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นชุดนอนแทน คว้าเอา Booklet ที่เกี่ยวกับเมืองนีซขึ้นมาดูไปจนกว่าตาจะบีด เพราะพรุ่งนี้จะเดินทางโดยรถไฟไปเมืองนีซที่หาดทรายชายทะเลสวยที่สุดในภาคยุโรปอยู่แล้ว

พอรุ่งขึ้นเช้า ข้าพเจ้าจัดแจงแต่งตัวออกไปเดินเล่นอยู่หน้าโฮเต็ลคลาริดจ์คนเดียว แต่ไม่ลืมสวมโอเวอร์โคทออกไปด้วยเลย เพราะชักขยาดต่อความหนาวของปารีสในฤดูนั้นเสียแล้ว รถบัสที่นายอาวังกาสผู้แทนบริษัท Air Farnce จะมารับ นัดกันไว้แล้วในราว ๑๑ โมงเช้า ยังเหลือเวลาอยู่

อีกมากพอที่จะเดินเล่นไปตามบาทวิถีของชังส์เอลิเซ่ได้หลายเที่ยว ที่ไม่ลืมอีกอย่างหนึ่งก็คือกล้องถ่ายรูปรอลไลเฟลกซ์อันเป็นที่รักยิ่งดวงใจไอ้เจ้านี่เอง ที่มันทำหน้าที่บรรทึกภาพไว้ให้สารพัด ตามแต่ข้าพเจ้าจะต้องการ พระเดชพระคุณของมันมากต่อข้าพเจ้าเหลือเกิน

เดินเรื่อยเปื่อยฝ่าความเย็นยะเยือกของอากาศปารีสไปเพื่อจะให้ถึงประตูชัยที่เห็นเลือนลางอยู่ข้างหน้า ความจริงระยะทางจากโฮเต็ลคลาริดจ์ไปยังประตูชัยนั้นใกล้นิดเดียว ถ้าไม่มีหมอกลงอย่างในเช้าวันนั้นก็คงเห็นประตูชัยแจ่ว นิกเสี่ยดายขึ้นมาทันทีว่า จะไปยืนแอ็คท์ให้เจ้ากล้องรอลไลเฟลกซ์ทำหน้าที่ของมันเสียหน่อยเท่านั้น เห็นจะต้องผิดหวังเป็นแน่แต่จะผิดหรือไม่ผิดหวังนั้นมันแล้วแต่เรื่อง และแล้วแต่ดินฟ้าอากาศต่างหาก พอเดินไปได้สักหน่อยหนึ่งเท่านั้น มีอีตาแก่คนหนึ่งแต่งเนื้อแต่งตัวสกปรกเข้ามาสะกิดแขนหมับเข้าให้ ข้าพเจ้าสดุ้งโหยงไม่รู้ว่าอีตาแก่คนนี้แกจะมาไม้ไหน เหตุใดจึงต้องมาสะกิดสะเกาเอาด้วย ไม่เคยรู้จักมักจี่กันมาก่อนเลยสักนิด พิลึกแท้ๆ อีตานั้นสะกิดแล้วก็ยมพยักหน้าพลางแบมือ

ที่แรกข้าพเจ้าคิดว่าเป็นขอทาน แต่ครั้นพอเห็นซองกระดาษสีชมพูอยู่ในมือแก ข้าพเจ้าก็เดาเรื่องได้ถูกต้องอย่างใจนึกไว้ทีเดียว

"เอาไอ้นี่ไหมครับ ไม่สู้แพงเท่าไหร่นักหรอก" แกเอียงหน้าเข้ามากระซิบกระซาบ จนเกือบจะติดใบหูของข้าพเจ้า

"เท่าไหร่?" ข้าพเจ้าถาม

"สองชุด ๕๐๐ ฟรังค์ ถ้าชุดเดียวคิด ๓๐๐ ฟรังค์" แกตอบ

"เอายังงั้นดีกว่า..." ข้าพเจ้าต่อรอง "ทั้งสองชุดนั้น ๓๐๐ ฟรังค์ก็แล้วกัน"

"ไม่ได้อย่างเด็ดขาดเลยครับ" แกค้านเสียงแข็ง "คุณดูซิครับรูปข้างหน้ายังถึงเพียงนี้แล้ว ข้างในซองยังยิ่งกว่านอก ของดีๆ ทั้งนั้น"

"ถ้าสองชุดนั้นเพียง ๓๐๐ ฟรังค์ละก็ตกลง" ข้าพเจ้าต่อรองอีกแล้วทำท่าจะออกเดินต่อไป อีตานั้นถลันเข้าดึงชายเสื้อไว้อีก

"ประเดี๋ยวก่อนซีครับ" แล้วว่า "เอายังงั้นก็แล้วกันนะครับ คือว่าสองชุดนี่ผมขอชุดละ ๒๐๐ ฟรังค์ สองชุด ๔๐๐ ฟรังค์"

"ไม่เอา!" ข้าพเจ้าเสียงแข็ง "ฉันเอาไปขายคนอื่นเถอะ"

ข้าพเจ้าสบัดหน้าแล้วพยายามที่จะหลีกไป ให้พ้นอีตาแก่คนนั้น แต่แกดึงแขนไว้อีกพลางยื่นซองสีชมพูสองซองนั้นมาให้ข้าพเจ้า

"๓๐๐ ก็ ๓๐๐ เถอะตกลง คุณจะเอาสักกี่ชุดล่ะ"

ข้าพเจ้ารับซองนั้นมาแล้ว ควักเงินในกระเป๋าให้ไป ๓๐๐ ฟรังค์ แกรับแล้วพูดต่อไป

"แหม! นี่ถ้าเป็นคนอื่นแล้วละก็ผมไม่ขายเด็ดขาด คนอื่นผมคิดชุดละ ๒๐๐ ทั้งนั้น"

ข้าพเจ้าไม่ตอบ เอาซองสีชมพูสองซองนั้นใส่กระเป๋าเสื้อแล้วเดินพรวดออกไปทันที นึกในใจว่าอีตาแก่คนนี้แกเป็นคนช่างเจรจาดีจริง รูปโป๊ในซองนั่นคงโป๊ดพิลึกพิลั่นเหลือเกินซินะ ถึงกับต้องมากระมิดกระเมี้ยนขายกัน แล้วก็ยังบอกว่า ถ้าเป็นคนอื่นแล้วจะซื้อไม่ได้ในราคานี้ ข้าพเจ้าเกี่ยวดองเป็นญาติข้างไหนของแกล่ะ

ความจริงรูปในซองสีชมพูนั้นเป็นรูปศิลป ไม่ใช่รูปโป๊อย่างว่า และไม่ใช่รูปลับดนอย่างที่นักท่องเที่ยวต่างถิ่นเข้า

ไปเสาะหากันในปารีส เพราะถ้าเป็นรูปสัปดนก็คงไม่มีใครกล้าเอาออกมาเร่ขายตามถนนอย่างนี้ โปลิศเป็นต้องเล่นงานแน่ทีเดียว แต่อีตานักขายรูป แกทำเป็นมิบ ๆ เม้ม ๆ ลับ ๆ ล่อ ๆ เพื่อให้ดูคล้ายกับว่า รูปในซองของแกที่ผมนึกไว้นั้น เป็นรูปขนาดถึงใจพระเดชพระคุณเหลือสติกำลังทีเดียว เป็นอันว่าข้าพเจ้าถูกอีตาแก่ช่างเจรจานั้น หลอกขายรูปธรรมดา ๆ ไป ๓๐๐ ฟรังค์ พอจะเป็นเครื่องสดับสติปัญญาว่า การหากินของคนปารีสนั้นมีอีกแบบหนึ่งคือ ที่ข้าพเจ้าไปประสบมานี่เอง

นายอาวังกาส ผู้แทนของบริษัท Air France นั้นทำหน้าที่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้ากองกลางในฝ่ายธุรกิจทั่วไป หมอเป็นคนหนุ่มและอารมณ์ดีตลอดกาล พูดภาษาอังกฤษได้ดีมาก เป็นผู้ที่ให้ความสะดวกแก่พวกเราทุกประการ นับตั้งแต่เราลงบนสนามบินทหารเป็นต้นมาเลว สมมุติว่าถ้ามีใครออกปากขอความช่วยเหลือ หมอเป็นต้องช่วยทันที แต่พวกเราก็ไม่ขออะไรเป็นพิเศษเกี่ยวพันเข้าไปถึงเรื่องโค้ง ๆ คอด ๆ เว้า ๆ แหว่ง ๆ อะไรเลย เพราะโดยมรรยาทแล้วพวกเราย่อมกระดากใจโดยที่ Air France ถือว่าพวกเราเป็นแขกผู้มีเกียรติ

ของเขายิ่งนัก ใครชิ้นไปทำยังงั้นเข้าละก็เป็นต้องหน้าดำกันหมดทั้งแถว

พอได้เวลา ๑๑ โมงเช้า นายอาวังกาส ก็มาที่โฮเต็ลคลาริดจ์ ตามเวลาพร้อมกับผู้ช่วยของเขาอีกคนหนึ่ง การเดินทางไปเมืองนี้ซันมีพวกเราคือฝ่ายคนไทย ๗ คน ญี่ปุ่น ๑๑ คน และฟิลลิปปีนส์ ๒ คน นอกนั้นก็เป็นชาติฝรั่งผิวขาวอเมริกันและอังกฤษอีก ๒-๓ คน แต่ทั้งหมดนี้ไม่มีผู้หญิงเลยสักคนเดียว เป็นผู้ชายอกสามศอกทั้งสิ้น นายจังเรนิโม ทูตการค้าฝรั่งเศสประจำประเทศไทยที่ร่วมเดินทางจากประเทศไทยมิได้ไปด้วย เพราะเขาติดราชการและต้องอยู่เยี่ยมเยียนญาติพี่น้องของเขาที่ปารีส

เบ่ล่าหรอก, เวลา ๑๑ โมงเช้านั้นยังไม่ใช่เวลาเดินทาง แต่การที่นายอาวังกาสกับผู้ช่วยแกมาถึงโฮเต็ลคลาริดจ์เวลานี้ ก็เพื่อจะได้โอกาปราศรัยและช่วยกันจัดให้เจ้าหน้าที่โฮเต็ล ลำเลียงกระเป๋าเดินทางของแต่ละคนลงมาจากห้องพักเอามารวมกันให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่หายหกตกหล่นไปเสีย ทั้งยังจะได้ร่วมรับประทานอาหารกลางวันกันที่โฮเต็ลอีก

ด้วย ช่างน่าชอบใจนายอาวังกาสบุรุษหนุ่มหน้าชื่นผู้แทน Air France ผู้นี้เป็นอย่างยิ่งนัก

หลังอาหารก่อนที่จะออกเดินทาง นายอาวังกาสงัดเอาสมุดนำเที่ยวและหนังสือเล่มเล็กเกี่ยวกับเมืองนีซ, เมืองมังตองและหัวเมืองอื่น ๆ ในภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศสขึ้นมาแจก เพื่อให้เราได้รู้ก่อนว่าอันเมืองที่จะไปกันนี้น่ะ มีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร สวยงามน่าดูแค่ไหน มีที่ไหนเป็นที่สำคัญบ้าง ครั้นแล้วก็ได้เวลาโดยรถบัสไปยังสถานีรถไฟ แกร์เดอ-เลยอง ซึ่งเราได้ผ่านถนนหลายสายจากชังส์เอออิเช่เป็นต้นมา พูดถึงสถานีรถไฟในปารีสแล้ว ข้าพเจ้าควรจะอธิบายให้ทราบไว้ด้วยว่า ของเขามีได้มีสถานีใหญ่ ๆ อย่างสถานีหัวลำโพงของเรา เพียงสถานีเดียวเท่าที่ข้าพเจ้าพอจะทราบนั้น ปารีสมีสถานีรถไฟใหญ่ ๆ อยู่ถึง ๖ สถานีเช่น สถานีแกร์เดอเลยอง ซึ่งเป็นสายใต้ผ่านเมืองเลยองไปนีซ, สถานีแกร์มองต์ปานาส-สายไปแวร์ซายล์ สถานีแกร์เดอ บาสติลล์ สถานีแกร์ดูโนด์ สถานีแกร์เดอลาเอส์ และสถานีแกร์ซังลาแซร์เป็นต้น ,

ทุกสถานีขนาดเบ็มทั้งนั้น นอกจากสถานีแกร์เดอลาบาสติลล์เท่านั้นที่เห็นว่าเล็กกว่าเพื่อน

รถไฟสายปารีส — เลยอง คือ สายที่เราจะไปเมืองนีซวันนี้จะปล่อยผีจักรออกจากสถานีเวลาบ่ายโมงตรง รถบัสเทียบหน้าประตูทางเข้าเอาเกือบจะบ่ายโมงอยู่แล้ว ต้องพากันรีบกุลีกุจอขึ้นรถไฟกันชุลมุน เรื่องกระเป๋าเดินทางไม่ต้องเดือดร้อนเท่าใดนัก เพราะพนักงานรถไฟฝ่ายบริการ เขานำขึ้นไปไว้ให้เสร็จเรียบร้อย เราเพียงแต่วิ่งตัวปลิวขึ้นไปเท่านั้น เรื่องตั๋วรถไฟก็ไม่ต้องเป็นกังวลอีก นายอาวังกาส แกซื้อไว้ให้เสร็จและยังเป็นที่นั่งชั้นพิเศษเสียด้วย ล้วนแต่สะดวกสบายทุกอย่าง มิหนำซ้ำยัง "ลมพัดเย็นเหมือนกลางแจ้ง" แม้ว่าจะปิดประตูหน้าต่างให้หมดก็ตาม

ประเดี๋ยว——ประเดี๋ยวก่อน ท่านผู้อ่านที่เคารพรัก แม้ว่าข้าพเจ้ากำลังจะไปเมืองนีซ ไปเมืองกานส์, ไปเมืองมังตอง ไปยังรัฐโมนาโก ๑ หรือไปดินแดนแคว้นริเวียร่าอันดีอื่ออยู่แล้วก็ตาม เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปารีสยังไม่หมด เพราะว่าข้าพเจ้ายังจะต้องกลับมาตระเวณปารีสต่อไปอีกมาก

ครั้งที่เคยตระเวณมาในคราวแรก ข้าพเจ้าจะกลับมาเล่าเรื่องปารีสให้เต็มสติมทีเดียว การกลับมาปารีสในครั้งหลังนั้น ข้าพเจ้าจะได้พาท่านผู้อ่านไปดูโฟลีส์แบร์แยต์ ไปดูระบำใต้ดินที่ลิโด้ ไปเที่ยวมุมมืดและไปดูงานหนังสือพิมพ์ตลอดจนการตระเวณปารีสอย่างสุดเหวี่ยง แต่ขอให้ข้าพเจ้าได้เล่าให้ท่านฟังไปตามวันและเวลาของการท่องเที่ยวเถิด ท่านก็จะได้รับความสดชื่น จากสายลมและ แสงแดด ของริเวียร่าไปกับข้าพเจ้าด้วย

ระยะทางรถไฟจาก ปารีสไป เมืองนีซนั้น เหยียดยาวถึง ๑๐๘๙ ไมล์ ค่าโดยสารชั้นที่หนึ่งพิเศษนี้คนละ ๑๑,๔๘๖ ฟรังค์ ซึ่งไม่ใช่เงินฟรังค์ในกระเป๋าของเราเลยสักฟรังค์เดียว และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าเองก็ไม่ทราบว่าคนไทยทั้ง ๗ คนที่ไปนีซคราวนี้เพราะ เหตุใดจึง ได้รับเกียรติเป็น พิเศษกว่าคนชาติอื่น ๆ ที่ไปด้วย โดยที่เขาเหล่านั้นได้นั่งรถโดยสารแต่เพียงชั้นที่สองเท่านั้น หรืออาจเป็นเพราะว่าในจำนวนคนไทยทั้ง ๗ คนนั้นมีคุณควง อภัยวงศ์ อดีตนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทยไปด้วยผู้หนึ่ง เกียรติที่คนไทยชุดนี้ได้รับจึงน่า

พากพูมใจยิ่ง ถ้าแหละว่าการคาดคะเนของข้าพเจ้าไม่ผิด ก็ย่อมจะต้องเป็นความจริงแน่นอน เพราะว่าในภายหลังเมื่อไปถึงเมืองนีซแล้ว อดีตนายกรัฐมนตรีคนเดียวกันนี้แหละที่ได้สำแดงวุฒิอันน่าศรัทธาให้ผู้ยิ่งใหญ่ แห่งเมืองนีซ และคนทั้งหลายได้ประจักษ์แก่ตาทั่วกัน

ได้กล่าวแล้วว่ารถไฟที่นั่งไปนั้นเป็นรถโดยสารชั้นที่หนึ่งพิเศษ และที่ว่าพิเศษนั้นก็คือทาง Air France เขาจัดไว้ให้คนไทย ๗ คนโดยเฉพาะเท่านั้น ข้าพเจ้าอยู่ในห้องเดียวกันกับคุณควงควง อภัยวงศ์ คุณประสัตถ์ บันยารชุน คุณสนั่น สังขจันทร์ คุนปลั่ง พลอยพรหม นายนายวังกาส ส่วน พ.ต. ทวิช บุณยวัฒน์กับ คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยมนั้นแยกไปอยู่ห้องอื่นเสียจึงไม่ค่อยจะได้คุยกันนอกจากในรถเสบียงเวลากินข้าว

ท่านผู้อ่านอย่าคิดมากไปเลยว่า เพราะเหตุใดข้าพเจ้าจึงชอบอยู่ใกล้ชิดกับคุณควง คำตอบที่เห็นได้อย่างชัดแจ้งที่สุดก็คือ ถ้าไม่มีคุณควงคนเดียว ข้าพเจ้าก็คงไม่มีโอกาสเขียนเรื่องที่ท่านได้อ่านกันอยู่ขณะนี้เลย ข้าพเจ้าคอยจด

บันทึกอยู่เสมอเมื่อได้ยินได้ฟังบุคคลผู้นี้พูดถึง เรื่องราวต่าง ๆ และข้าพเจ้าก็ย่อมจะคอยถามอยู่เสมอเหมือนกัน ในเรื่องราวที่ควรจะถามเพื่อสดับสติปัญญา และก็สิ่งเหล่านั้นนั่นเองได้กลายมาเป็นสารคดี ท่องเที่ยวชั้นหนึ่งที่จะเป็นอนุสรณ์ของคนไทยทั้ง ๗ คนที่ได้ร่วมกันไปเยือนปารีสและหัวเมืองภาคใต้ของฝรั่งเศสไปจนชั่วชีวิต

ห้องโดยสารที่เรานั่งอยู่นั้นเป็นรูปสี่เหลี่ยม สมมุติว่ารถจักรอยู่ข้างหน้า เราหันหน้าไปทางหัวรถจักร ห้องโดยสารจะอยู่ทางด้านซ้าย ข้างขวาเป็นทางเดินไปตลอดคันรถ โปรดทราบว่าพื้นห้องรถโดยสารตลอดทั้งชั้นที่หนึ่งพิเศษนี้ลาดด้วยพรมเปอร์เซียทั้งหมด ไม่มีที่ว่างเหลือให้เห็นพื้นกระดานแม้แต่สักตารางนิ้วเดียวเลย พนักงานทำความสะอาดของเขาคอยหมั่นดูแลมิให้สกปรกรกรุงรัง ทำให้ดูแล้วรู้สึกสบายใจเป็นอันมาก ห้องที่เรานั่งนั้นขอบอกไว้ด้วยว่าไม่ใช่ห้องนอน แต่เป็นห้องนั่งโดยเฉพาะ เพราะว่าเราจะไปถึง

เมืองนซโดยไม่ต้องค้างคืนเลย รถไฟจะถึงนิซในเวลา ๕ ทุ่ม ๕๕ นาฑิเท่านั้น

เมื่อข้าพเจ้าได้กล่าวชมเชาแล้วว่า รถไฟของเขาดี ข้าพเจ้าก็อยากชมให้ตลอดไป เห็นจะไม่มีใครหาว่าข้าพเจ้าตื๊นเต้นเกินไปหรอกกระมัง รถไฟสายปาริส—เลยอง หริือที่จะไปนิซกันอยู่นี้ วิ่งได้ชั่วโมงละ ๑๐๐ ไมล์ หยุดตามสถานีต่าง ๆ สถานีละ ๕ นาฑีเห็นจะได้ ในห้องที่เรานั่งกันอยู่ฝาห้องเบื้นไม้โอ๊คขัดเงางามระยับ มีกรอบรูปโชว์เมืองสำคัญ ๆ ที่เราจะไปถึง เห็นรูปวิวทิวทัศน์เบื้นภาพถ่ายจากชายทะเลริเวียร่าเลยทำให้นึกล่วงหน้าไปเที่ยงคืนวันนี้แล้วสินะที่ข้าพเจ้าจะไปถึง ชมทะเลกลางดึกก็เอาดีแหละ

จากหน้าต่างรถไฟมอง เห็นไร่นาสาโท ทุ่งหญ้าป่ากว้างบางตอนมีถนนลาดยางเรียงขนานไปกับทางรถไฟ เวลารถยนตร์มาคู่กับรถไฟเข้าดูเหมือนจะแข่งความเร็วกันเล่น ๆ ยังงั้นแหละ ไกลออกไปบางทีก็เห็นภูเขาเขียวลิบ ๆ เห็นบ้านแบบชนบทของเขาเบื้นหมู่ ๆ และบางทีก็พบแม่สาวหน้าแฉล้มออกมายืนยิ้มดมัยอยู่หน้าประตูบ้าน เห็นทีจะดีใจด้วย

กระมังที่ข้าพเจ้าจะได้ไปเหยียบหาดแห่งโลกยกย่องว่า งามนักงามหนา

พอพลบค่ำลงรถผ่านเข้าเขตเมืองเลยอง พอแลเห็นเมืองเลยองเข้าปุบเดียวเท่านั้น คุณควง อภัยวงศ์ ยิ้มแก้มแทบปริ เปล่า — — — คุณควงไม่ได้คิดอ่านจะลงทุนหรอก แต่ลงชื่อว่าเป็นเมืองเลยองแล้วยิ่งแต่หนหลังก็ได้ผุดขึ้นมาในความทรงจำ อา! — — เลยอง — — เลยอง เมืองในอดีตของอดีต นายกรัฐมนตรีแห่ง ประเทศไทยซึ่งกลายมาเป็นหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านรัฐบาล ท่านจอมพลเพื่อนรักเพื่อนเกลอของตนเองเข้าอย่างเต็มเปา

เลยองเป็นเมืองในอดีตของคุณควงจริง ๆ เพราะว่าการศึกษา การปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าตลอดจนความรักและความปรานีเกิดขึ้นจากเมืองเลยองนี่แหละ ดังนี้คุณควงเอื้อมมือมาตบเข่าข้าพเจ้าเบา ๆ และว่า

"ผมอยู่ที่เลยองนี่แหละ เมื่อยี่สิบปีมาแล้วผมยังเรียนหนังสืออยู่ที่นี่" ชี้มือออกไปทางหมู่ตึกรามบ้านช่องที่เห็น

อยู่ไม่ไกล ขณะที่รถแล่นช้าลง ๆ ไปทุกที เพราะรถจะหยุดราว ๕ นาทีที่สถานีแห่งนี้

"เมื่อก่อนเลยองไม่เหมือนยังงี้คุณ ดูไม่หรูหราเท่านี้เลย เมื่อผมมาอยู่ครานั้นตึกราม โรงงานไม่มากมายเท่านี้ เดี๋ยวนี้แปลกตาไปตั้งเยอะเชียวคุณ" คุณควงพูดพลางมองออกไปข้างนอก "แต่ไอ้นั่นยังตั้งอยู่ที่เก่าแฮะ"

ข้าพเจ้าชักทึ่งขึ้นมาทันที อะไรกันหนอที่ยังตั้งอยู่ที่เก่าแล้วก็มีอะไรอีกล่ะที่ไม่ได้ตั้งอยู่ที่เก่า คุณควงไม่เห็นบอก

"อะไรไม่ทราบครับ?" ข้าพเจ้าถาม

"นั่นไง--" เป็นคำตอบพร้อมกับชี้มือ "โรงงานสร้างรถยนต์ซีตรองไงล่ะคุณ"

ข้าพเจ้าหายใจโล่งอก นึกว่าอะไรเสียอีกที่แท้ก็เป็นโรงงานเราดี ๆ นี่เอง แล้วข้าพเจ้าก็ได้รับคำบอกเล่าต่อไปว่าเมืองเลยองนี้เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งของฝรั่งเศสแทบทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยโรงงาน ตั้งแต่โรงงานสร้างรถไฟ, รถยนต์, รถจักรยาน ลงไปจนถึงโรงงานทำตุ๊กตาแต่จะเป็นตุ๊กตายางใช่หรือเปล่า ข้าพเจ้าไม่ได้ถาม

อันที่จริงข้าพเจ้าเคยทราบมาก่อนแล้วว่าคุณควง อภัย-วงศ์เป็น นักเรียน ฝรั่งเศส เคยมา เรียนการ ไปรษณีย์ที่เคยองนี้ ข้าพเจ้าเคยอ่านประวัติชีวิตของคุณควงเท่าที่มีผู้เขียนพิมพ์เป็นเล่มขาย ดูเหมือนจะเป็นคุณบุญชวย ศรสวสด ส.ส. เชียงราย นั่นแหละ ข้าพเจ้าจำไม่ได้ถนัดนัก ถ้าผิดไปข้าพเจ้าต้องขออภัยด้วย ดังนั้นข้าพเจ้าจึงจำต้องงดถามถึงเรื่องที่เกี่ยวแก่การศึกษา

พอรถหยุดเทียบชานชลาสถานี คุณควงผลีผลามออกไปจากห้องและหันมาบอกข้าพเจ้าว่า

“ขอลงไปเหยียบเมืองเลยองเสียหน่อย แผ่นดินมันจะเหมือนเก่าไหม” แล้วก็หัวเราะก้าก ๆ หายออกไปประเดี๋ยวเดียวเห็นลงไปยืนป่ออยู่ข้างร้านขายหนังสือพิมพ์แล้ว

ข้าพเจ้าไม่ ทราบ ว่า แผ่นดิน เมือง เลยอง เป็น อย่างไร เพราะข้าพเจ้าไม่เคยลงไปเหยียบมันจะนุ่มนิ่ม หรือแข็งกระด้างก็สุดที่จะรู้ได้ นอกจากคุณควงแต่ผู้เดียวเท่านั้น พอได้เวลารถจะออกคุณควงก็โผล่ขึ้นมา ในมือมีหนังสือพิมพ์

ฝรั่งเศสติดขึ้นมาด้วยฉบับหนึ่ง ข้าพเจ้าจำได้อย่างแม่นยำ ว่าชื่อหนังสือพิมพ์ "MARIUN" มีทั้งข่าวสารการเมือง ตลอดจนการ์ตูน ราคฉบับละ ๒๐ ฟรังค์

คุณควงดู ๆ หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นอยู่สักครู่แล้วก็วาง พอวางไปคุณประสัตถ์ก็หยิบขึ้น พอรถไฟเคลื่อนจากเลยอง คุณควงก็เริ่มเรื่องใหม่ต่อไป เรื่องใหม่ที่ยังไม่มีใครทราบ แม้ว่ามันจะเป็นเรื่องของอดีตกาลในเลยองก็ตาม แต่มันก็เช่นอดีตที่ยังไม่ เหือดหายจางไป จากความทรง จำของคุณควง อภัยวงศ์เลย

ท่านผู้อ่านที่รัก ท่านเชื่อหรือไม่ว่า บุคคลที่กำลังนั่งอยู่ตรงกันข้าม กับข้าพเจ้า บนรถไฟด่วนสายใต้ ของฝรั่งเศสนั้น ในอดีตของเขาได้เกิดความรัก — — — ความปรานีและความเห็นอกเห็นใจต่อหญิงสาวต่างชาติ คนหนึ่งในเมืองเลยอง ท่านเชื่อหรือเปล่าว่า หญิงสาวผู้นั้นมีความรักและความภักดี อย่าง สุดซึ้ง ต่อชาย หนุ่ม ชาว ไทยคน หนึ่งซึ่ง สำเร็จ วิชาวิศวกรรมจากมหาวิทยาลัยที่นั่น และเรื่องราวทั้งหลายแหล่

นั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงเมื่อ ๒๐ ปีก่อน ระหว่างคุณควง อภัยวงศ์กับหญิงสาวฝรั่งเศสคนหนึ่ง

"นึกถึงเรื่องเก่า ๆ แล้วมันน่าขัน" คุณควงเริ่มเล่า "เมื่อผมสำเร็จการศึกษาและจะกลับเมืองไทย มีผู้หญิงสาวคนหนึ่งขอตามไปอยู่ด้วย"

"สวยไหมครับ?" ใครคนหนึ่งถามขึ้นมา

"เอ๊ะ! ถามได้แล้วกัน สวยซี่น่า" หัวร่อแล้วโยกตัวตอบอย่างร่าเริง เสมือนจะหวลระลึกถึงความหลังยังงั้นแหละ "ยังสาวพริ้งอยู่เลย ตอนนั้นอายุสักสิบแปดเห็นจะได้"

"แหม! กำลังสาวสดเชียวนะครับ" ใครก็ลืมชื่อไปแล้วโพล่งออกมา

"เอาเถอะ———เอาเถอะ จะยังไงก็แล้วแต่ ทีนผมก็ไม่ยอม———อ่อ ไม่ยอมให้แกตามมาเมืองไทยด้วยน่ะซี่" คุณควงพูดทิ้งท้ายไว้แค่นั้นแล้วจุดบุหรี่สูบพ่นควันโขมง

"เรื่องมิจบลงแค่นั้นหรือครับ?" ข้าพเจ้าถาม

"ยัง——ยังไม่จบ ผมบอกกับแกว่าอย่าไปเลยไม่ดีหรอก เปล่า! ตอนนั้นน่ะผมก็ยังหนุ่มอยู่ยังไม่ได้แต่งงานเหมือนกัน แต่ที่ผมไม่อยากให้แกมาอยู่เมืองไทยก็เพราะว่าแกจะต้องลำบาก เมืองไทยไม่เหมือนกับเมืองฝรั่งนะคุณนะอยู่ไป ๆ แกก็จะเบื่อขึ้นมาเกิดคิดถึงบ้านคิดถึงช่องละก็แกจะไม่สบายใจ และอีกอย่างหนึ่งแกจะต้องไปคนเดียวไม่มีพี่น้องเพื่อนฝูงที่ไหนทั้งนั้น แต่แกก็อ้อนวอนผมขอไปอยู่เมืองไทยด้วยให้ได้"

"ถ้าแกจะรักท่านมากนะครับ" คุณประสัตถ์ถามว่า "รักซี่! แกรักผมมากทีเดียว ตอนนั้นผมหล่อหรือเปล่าก็ไม่รู้" พูดแล้วก็หัวร่อก้อง "ผลสุดท้ายผมเลยใจอ่อนตกลงให้มาอยู่เมืองไทยด้วย"

"ประทานโทษเถิดครับ เมื่อมาอยู่ด้วยกันในเมืองไทยแล้วเธอมีบุตรกับท่านหรือเปล่าครับ" ดูเหมือนจะเป็นคุณสันั่น สังขจันทร์ที่นั่งข้าง ๆ คุณประสัตถ์เป็นผู้ถามขึ้นมา

"เปล่า ตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันน่ะผมไม่ได้ยุ่งอะไรกับแกเลย พับผ่าซี! ไม่ใช่มาเบื่นผัวเมียกันนะ ผมให้มาอยู่เฉย ๆ ยังงั้นแหละ เบื่นการทดลองดูว่าเมื่อแกจากบ้านเกิดเมืองนอนของแกเข้านาน ๆ แล้วแกจะรู้สึกอย่างไร แล้วก็จริงอย่างที่ผมคิดไว้ไม่ผิดเชียว อยู่ได้หกเดือนเท่านั้น ลากลับฝรั่งเศสเลย" คุณควงอธิบาย

"เธอคงคิดถึงบ้านมากกระมังครับ" ข้าพเจ้าว่า

"นั่นน่ะซี โรคคิดถึงบ้านนี่แหละสำคัญนักไม่ว่าใครเหมือนกันหมด ผมเองก็เหมือนกันเวลาห่างจากบ้านไปนานเข้าคิดถึงบ้านใจแทบขาดเทียวคุณ อ้อ! ผมลืมบอกไปว่าผู้หญิงที่ผมเล่าให้คุณฟังนั่นน่ะเคยอยู่แต่ในบ้านที่โอ่อ่า เป็นลูกผู้ดีมีสตางค์ พ่อเป็นถึงท่านเคานต์เคยมีคนใช้ล้อมหน้าล้อมหลัง แต่ไอ้ที่ไปอยู่กะผมไม่ใช่อย่างงั้นนี่เหลียวหาใครก็ไม่ค่อยเจอะ หรือแม้เจอะจะพูดอะไรกันไม่รู้เรื่อง ที่หลังหัดพูดไทยได้บ้าง แต่ก็นั่นแหละโรคคิดถึงบ้านกำเริบหนักขึ้นเลยทนอยู่ไม่ไหว" จบคำพูดแล้วก็หัวเราะอีก

"เธอรู้จักกับเพื่อนบ้านเดียวกันที่อยู่ในเมืองไทยบ้างหรือเปล่าครับ?" ข้าพเจ้าถาม

"อ๋อ! รู้จักคนหนึ่ง แต่เป็นเพื่อนที่อยู่ในปารีสมาตามบริภัณฑ์ยังไงล่ะ เขารู้จักกันดีเคยไปมาหาสู่กันเสมอ" คุณควงตอบ

เป็นอันว่าพวกเราที่รวมกันอยู่ในห้องนั้น รู้เรื่องในอดีตของคุณควง อยู่วงศ์อีกเรื่องหนึ่ง สมัยเมื่อยังหนุ่มพ้อแต่รูปหล่อหรือเปล่าเจ้าตัวไม่ยอมบอก ตลอดเวลาเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งความครื้นเครงจวบจนรถไฟใกล้จะผ่านเมืองมาเซลด์ นายอาวังกาสจึงบอกว่าถึงเวลารับประทานอาหารค่ำแล้ว

จริงสินะ! ตั้งสองทุ่มกว่าเข้าไปแล้ว เรานั่งคุยเรื่องอะไรต่ออะไรกันจนเพลินไปเกือบลืมนึกถึงข้าวปลาอาหาร ถ้านายอาวังกาสแกไม่เตือน เห็นจะได้ฟังเรื่องในอดีตอีกสักเรื่องสองเรื่องเป็นแน่

เมื่อจะพูดถึงเรื่องกินข้าว ข้าพเจ้าก็อยากจะถึงรถเสบียงก่อน เพราะว่าของเขาหรูเหลือเกิน หรูจนแทบอธิบาย

ไม่ถูกที่เดียว ภาพวิวงาม ๆ ติดไว้เบ็นระเบียบ ไฟสว่างจ้า ราวกับกลางวัน แผ่นป้ายโฆษณาเหล้ามาร์ตินและเหล้าจำพวกคอนยาคอื่น ๆ ไม่ใช่กระดาษขาด ๆ วิ่น ๆ หน้าเกลียดสกปรกเลอะเทอะ เขาใส่กรอบสวยงามประดับประดาไว้น่าดู โต๊ะรับประทานอาหารทุก ๆ โต๊ะปูผ้าขาวสะอาด มีแจกันดอกไม้สดตั้งไว้ให้สดชื่นใจแก่ทุกคนด้วย

ท่านผู้อ่านอาจจะสงสัยว่า เพราะเหตุใดข้าพเจ้าจึงใช้คำว่า "กินข้าว" ในที่นี้ ขออธิบายว่าอาหารมื้อนี้เบ็นข้าวจริง ๆ ข้าวสุกเราดี ๆ นี่แหละ แต่เขาทำแบบข้าวกาหรี่หรือเอาน้ำกาหรี่ผสมกับครีมมาราดข้าวให้เรากินนั่นเอง ได้กลิ่นกาหรี่เข้าแล้วหอมชื่นใจ นึกถึงเมื่อคืนวานซึ่งอยู่ในปารีส กินข้าวที่ร้านฮานอยผีมือกุกญวน สั่งกาหรี่กมารี่ไก่มาถ้วยหนึ่ง ๗ คนกินกันไม่หมด เพราะผีมือมันร้ายเหลือทน อาหารต่าง ๆ ในร้านฮานอยนี้เชือดจนตาย เล่นที่ร้านชอปสุยดีกว่าเบ็นไหน ๆ แถมยังมีเบ็ดย่างแบบชิจันเหดาให้กินด้วย

พูดกันตามจริงแล้วอาหารทุกอย่างในรถเสบียงนี้อร่อยมาก รสชาติคล้ายคลึงกันกับผีมือกุกของโฮเต็ลดารีดจ์ ใน

ระหว่างเวลาที่นั่งรับประทานกันนั้น ข้าพเจ้าอดสังเกตในความแคล่วคล่องว่องไวอย่างเป็นระเบียบของบ๋อยรถเสบียงมิได้ เขาแบ่งหน้าที่กันทำได้อย่างเรียบร้อย เช่นคนหนึ่งนำจานกับซ่อมและมีดมาวาง อีกคนหนึ่งก็ตามมาด้วยกระเช้าขนมปัง คนที่สามตามเข้ามาด้วยถาดอาหาร แล้วก็ตักใส่จานที่วางคอยไว้แล้วทันที ชั่วเวลาประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นก็ได้อิ่มกันทั่วทั้งคันรถเสบียงนั้น

แต่ทว่าการรับประทานอาหารในรถเสบียงมีอีกนี้ เราไม่ได้เสียเงินฟรังค์ในกระเป๋า หาก Air France เป็นฝ่ายบริการ ดังนั้น ทุกคนในรถเสบียงคันนั้นจึงรับประทานเหมือนกันหมด พอหลังกาแฟแล้ว เขาก็นำบุหรี่มาบริการต่อไป ใครจะต้องการชนิดเตอรกิช, เวอร์ยิเนียหรือซิการ์มวนโต ๆ ก็เลือกหยิบเอาตามชอบใจ คนละกี่ซองก็ได้ ไม่ต้องเกรงใจ เพราะเจ้าบ๋อยนั้นถือดินสอคอยจดลงบัญชีของนายอาวังกาสอยู่แล้ว

อิ่มหมีพีมันกันทั่วแล้ว กลับไปนั่งที่ห้องเดิม ดูนาฬิกาข้อมือ สามทุ่มกว่าเข้าไปแล้ว เวลามันรวดเร็วดีจริงเหมือน

จะแข่งกับลูกล้อรถไฟไปยังงั้นแหละ อีก ๒ ชั่วโมงเศษก็จะถึงเมืองนีซจุดหมายปลายทางแล้วสิ นายอาวังกาสโผล่เข้ามาอีกแล้วบอกว่า คืนนี้ที่พักของเราคือโฮเต็ลริมทะเล เขาบรรยายสรรพคุณของโฮเต็ลแห่งนั้นให้ฟังว่าเลิศมันเตาไปเลย ใครนึกอยากจะดูทะเลในห้องนอนเล่นก็ได้ เพียงโผล่หน้าต่างออกมาก็เห็นทะเลสีเขียวปื๋อไปเลย ยิ่งไปกว่านั้นที่เมืองนีซนี้แหละเขาได้กะโปรแกรม นำเที่ยว ไว้หมดแล้ว ตลอดเวลาที่เราจะไปพักอยู่

ข้าพเจ้าฟังเขาบรรยายสรรพคุณของโฮเต็ล บรรยากาศของเมืองนีซด้วยใจระทึก มันจะวิเศษเลิศมันเตาแค่ไหนเพียงไร ประเดี๋ยวก็คงจะได้รู้กันหรอก แต่ยังก่อน– ยังก่อน– ยังจะต้องผ่านสถานีต่าง ๆ ไปอีกหลายสถานี และเดี๋ยวนี้ก็กำลังจะผ่านเมืองซูลองอยู่แล้ว ที่ข้าพเจ้ารู้ว่าจะผ่านซูลอง ก็เพราะคุณควงอีกเช่นเคย ครั้นแล้วเรื่องเมืองซูลองก็เลยกลายเป็นเรื่องราวเล่ากันขึ้นมา ข้าพเจ้าซึ่งไม่มีความรู้มาแต่ก่อนเลย ได้ทราบว่าเมืองนี้เป็นเมืองสำคัญอย่างยิ่งยวดในบรรดาหัวเมืองชายทะเลของฝรั่งเศส นั่นคือซูลองเป็นฐานทัพที่มีหมาแห่งหนึ่งของโลก

แต่ฐานทัพเรือแห่งนี้จะมีมาแค่ไหน มโหพารโอพาริกเพียงใด ข้าพเจ้ามองไม่เห็นเลย เห็นแต่ไฟพ้าระยิบระยับเป็นจุด ๆ ในความมืด เลยไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร แต่ก็เอาเถอะกลับไปเมืองไทยก็พอจะคุยให้เพื่อน ๆ ฟังได้ว่า อาตมานี้เคยผ่านฐานทัพเรือฝรั่งเศสมาแล้วนะเพื่อนนะ !

เมื่อพูดกันถึงเรื่องฐานทัพเรือ เรื่องมันเลยเกี่ยวข้องเข้าไปถึงทหารเรือ คุยกันเรื่องทหารเรือดูกทะเลต่อไปอีก จบเรื่องทหารเรือกลายเป็นเรื่องทหารบก แล้วก็เลยกลายเป็นเรื่องที่เกี่ยวแก่อำนาจทหารบกในสมัยหนึ่งของเมืองไทย ตอนที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดระหว่างสงครามมหาอาเซียบูรพา ซึ่งคุณควง อภัยวงศ์กำลังเป็นนายกรัฐมนตรี และบิ่งไปยังจังหวัดลพบุรีลำพังคนเดียว ไปขอให้จอมพลลาออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปกครองสมัยนั้น

“ผมไปคนเดียว่ นอกจากคนขับรถซึ่งเป็นทหารเรือเพราะผมไม่นึกว่าจะต้องกลัวใคร’ คุณควงเล่าทำสีหน้าขึงขัง “ตอนนั้นน่ะ ใคร ๆ ก็นึกว่าผมไปตายทุกคน ยังไง ๆ ก็

ไม่ได้กลับกรุงเทพฯแน่ ลูกเมียร้องห่มร้องไห้กัน แล้วอ้อนวอนไม่ให้ผมไปและจัดแจงแบ่งมรดกกันแล้ว แต่ผมก็ดันทุรังไปจนได้"

"พอไปถึงแล้วมีเหตุอะไรเกิดขึ้นบ้างไหมครับ?" ข้าพเจ้าถาม

"ไม่มีอะไรเลย ผมก็ลงจากรถเดินไปที่กองบัญชาการแล้วก็ถามหาจอมพล ทหารทุกคนเขามองผมอย่างประหลาดใจไปตามๆกัน เขาคงจะนึกในใจว่า หมอนี่มันบ้าบิ่นหรืออย่างไรกัน ดันกล้ามาคนเดียวได้ แต่ผมก็ไม่เห็นแปลกอะไร ผมไม่ได้มาเป็นศัตรูกับใคร ไม่ว่าทหารหรือไม่ใช่ทหาร จอมพลกับผมก็เพื่อนกันมาแต่เด็ก แต่เมื่อโตขึ้นความคิดความเห็นมันแตกต่างกันอยู่เท่านั้น อีกสักครู่ผมก็ได้พบกับจอมพลอยู่ในกองบัญชาการทหารลพบุรีนั่นเอง ผมก็บอกเขาตรงๆว่าให้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดเสียเถอะ เพราะมันเกี่ยวแก่สถานะการณ์ของบ้านเมือง"

"แล้วจอมพลว่าอย่างไร?" ข้าพเจ้าถามอีก

"ที่แรกไม่ยอม จะคือเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดอยู่ท่าเดียว ผมก็ต้องเจรจาพาทีอยู่ต่อไปตั้งนานแน่ะคุณ เขาถึง

ได้ยอมผมก็เลยขี่รถกลับกรุงเทพ ฯ สบายใจ ไม่เห็นมีใครทำอะไรผมได้นี่ แหม! คุณเอ๋ย พอผมกลับถึงบ้านเท่านั้น ใครต่อใครดีใจกันใหญ่ เขานึกว่าผมจะต้องตายอยู่ที่ลพบุรีเสียแล้ว” คุณควงเล่าแล้วก็หัวเราะยกมือขึ้นเกาศีรษะแกรก ๆ

อันที่จริงเรื่อง คุณควง อภัยวงศ์ ไปลพบุรีคราวนั้น หลายคนคิดว่าคุณควงรนหาที่ตายไม่เข้าท่า แต่ถ้าเกิดตายขึ้นจริง ๆ นั่นแหละเป็นข่าวใหญ่มหึมาที่สุดที่เดียว สงครามมหาอาเซียบูรพาอาจแปรรูป โลกอาจเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่เป็นอะไรต่ออะไรไปก็ได้ คงจะเกิดกลียุควุ่นวายกันไม่น้อยเลย..... เคราะห์ดีจริง ๆ ที่ไม่ยักตาย ดาวนพเคราะห์ไม่สิ้นแสง กลายมาเป็นดาราฝ่ายค้านที่ชื่อดังที่สุดแห่งยุค

“เรื่องที่จอมพลลาออกนั่นแหละคุณ ทำให้ผมได้เห็นคนดีเข้าคนหนึ่ง” คุณควงเปิดการสนทนาต่อไป “ผมไม่นึกเลยว่าจะพบคนดีอย่างนี้ แต่เขาไม่ได้มาดีกับผมหรอกนะ เขาดีกับนายของเขาต่างหาก พอรุ่งขึ้นเท่านั้นเอง เขามาขอลาออกตามจอมพลไป”

“ประทานโทษ, ใครไม่ทราบครับ?” ข้าพเจ้าถาม

"ขุนศิลปไงล่ะ—ขุนศิลปศรชัย! คนยังงี้หายากจริง ๆ เขารักผู้บังคับบัญชาของเขาคนเดียว ไม่ยอมเป็นข้าของใครนอกจากจอมพล เขามาขอลาออกจากราชการทันที ผมถามเขาว่าแล้วจะไปอยู่ที่ไหนล่ะ เขาตอบว่าไปอยู่กับจอมพลที่ลำภูกกา คุณคิดดูซิว่า คนยังงี้จะหาได้ที่ไหนอีก"

"แล้วท่านให้เขาออกหรือเปล่าครับ?" คุณประสัตถ์ถามบ้าง

"ให้ออกซี่ เอาตัวเขาไว้ได้ริ เขาจงรักภักดีต่อจอมพล เราจะไปดึงเขาไว้ทำไมกัน แต่ผมบอกแล้วว่าคนยังงี้หายากที่สุด ผมชอบนิสัยผมเลยให้ออกเพียงตำแหน่ง แต่ยังรับราชการอยู่และมีเงินเดือนกินด้วยอย่างเขา เขาจะไปอยู่กับจอมพลที่ไหนก็เชิญตามสบายผมไม่ถือเลย"

เพียงแต่ผ่านเมืองซูลอง ฐานทัพเรือของฝรั่งเศสซึ่งไม่เกี่ยวกับเรื่องเมืองไทยเลยสักนิดเดียว ก็ได้กลายเป็นโชคดีอีกอย่างหนึ่งของข้าพเจ้าที่ได้มีโอกาสทราบเหตุการณ์ในอดีต

อีกอย่างหนึ่งจากคุณควง อภัยวงศ์ ผู้ซึ่งไม่ชอบปล่อยเวลาให้ผ่านไปเฉย ๆ

เรื่องสัพเพเหระต่าง ๆ ได้ถูกคุ้ยเขี่ยขึ้นมาคุยกัน ไม่ว่าจะเป็นการบ้านหรือการเมือง คุณควงคุยให้ฟังอย่างถึงอกถึงใจพระเดชพระคุณเหลือเกิน รถไฟกำลังเข้าใกล้เมืองนีซเข้าไปทุกที แต่ก่อนจะถึงเมืองนีซนั้นเราต้องผ่านเมืองกานส์ก่อน เมืองกานส์นี่แหละที่ข้าพเจ้าคิดว่าท่านผู้อ่านคงจำชื่อได้แม่นมั่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านที่สนใจในเรื่องภาพยนตร์ คือเมื่อปีที่แล้วมานี้เองได้มีการประกวดภาพยนตร์ขึ้นที่ เรียกว่าฮอลลีวู้ดก็ส่งมาประกวดกับเขาเหมือนกัน แต่ไม่ได้รับรางวัลที่หนึ่ง เรื่องที่เกี่ยวกับเมืองกานส์นี้ข้าพเจ้าจะขอเอาไว้เล่าที่หลัง ขอให้เป็นไปตามลำดับการเดินทางดีกว่าเพราะข้าพเจ้ายังจะต้องเข้าเมืองกานส์นี้โดยทางรถยนต์อีก ในภายหลังได้เห็นได้รู้อะไรแปลก ๆ ข้าพเจ้าจะเล่าให้สิ้นพุงที่เดียว

ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่อดไม่ได้ที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ละเอียดทั้งที่ได้ยินได้ฟังและทั้งที่ได้รู้ได้เห็น ก่อนที่จะถึงเมืองนีซนั้น การคุยกันบนรถไฟยังไม่จบ และผู้เริ่มคุยต่อไปใหม่นั้นได้

แก่คุณ — — — คุณอะไรเอ่ย ? ท่านต้องนึกออกทันทีว่าคุณควง อภัยวงศ์ — — — ถูกละ ! — — ถูกแล้ว — — — คุณควงอภัยวงศ์นั่นแหละจะเป็นใครไปไม่ได้เลย อย่างที่ข้าพเจ้าได้บอกไว้แล้วว่าบุคคลผู้นี้อยู่เฉย ๆ ไม่ได้แน่

เรื่องที่จะคุยขนมาแม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวในอดีตก็ตาม แต่ก็น้อยคนนักที่จะรู้ และถึงจะรู้ก็คงไม่ได้เอามาเขียนเล่าสู่กันฟังอย่างที่ข้าพเจ้ากำลังบริการแก่ท่านผู้อ่าน อยู่ ณ บัดนี้ ตอนหนึ่งได้เกิดคุยกันถึงเรื่องเหรียญตราขึ้นมา งัดเอาเรื่องเครื่องถนิมพิมพาภรณ์ เครื่องประดับบารมีขึ้นมาถกกัน เรื่องสายสพายจอมพล เรื่องยศถาบรรดาศักดิ์กันให้วุ่นไปมาดงเลยเอาตรงทวา — — —

“คุณเชื่อหรือไม่ละว่า เมื่อตะก่อนนี้กระทรวงการต่างประเทศเขากักเหรียญตราของผมไว้ถึง ๒ ปี” คุณควงพูดพลางยกมือขึ้นเกาศีรษะแกรก ๆ ‘“เล่นกันพิลึกแท้ ๆ ที่หลังผมรู้เลยทวงเอามาจนได้ ทั้ง ๆ ที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ผมประดับเหรียญตราอันนั้นได้แล้วด้วย”

"เหรียญตราอะไรไม่ทราบครับ?" ข้าพเจ้าถาม

"เจียงไคเช็คให้ผมน่ะซี เป็นเหรียญตราชั้นสูงสุดของเขาเสียด้วย" คุณควงตอบ

จากนั้นอีกไม่ช้าเท่าใดนัก เราก็เข้าสู่เขตเมืองนี ซึ่งรถไฟหยุดกึกลงที่ชานชลาสถานี นายวาอังกาสบอกว่าถึงแล้ว ให้เตรียมตัวลงได้ แต่ทว่าตอนขาลงนี้เราต้องช่วยตัวเองหน่อย คือหอบหิ้วกระเป๋ากันไปเอง เพื่อไปขึ้นรถบัสที่เขาจอดไว้คอยท่าอยู่แล้วที่ Avenue Thiers ถนนใหญ่ตรงหน้าสถานีนั้นเอง

จากสถานีรถไฟไปยังโฮเต็ลที่พัก ระยะเวลาที่รถยนต์วิ่งไม่กี่นาที ผ่าน Avenue Durante ถนนดูดองแกรส์, ถนนเดฟรองซ์ ถนนครัวซ์ เด มาร์แบร์ แล้วจึงวกเข้า Avenue de Verdun ไปจอดนิ่งสนิทอยู่หน้าโฮเต็ลพอดี และนั่นเองเราก็ทราบว่าโฮเต็ลซึ่งเราจะพักอยู่นั้นมีชื่อว่า Hotel Ruhl ตั้งอยู่ริมถนนเดอังแกลส์บนเชิงนริมหาดทรายชายทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แต่ในเวลากลางคืนเช่นนั้นปราศจากแสงจันทร์วันเพ็ญ นอกจากแสงดาวประกายสลัว ๆ ประกอบ

ด้วยพวกเรากำลังเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้ามาทุกคน เวลาก็เลย
สองยามไปแล้ว เมืองนี๊ซ, หาดทราย, สายลมและชายทะเล
จึงยังไม่สู้จะมีความหมายเท่าใดนักเลย

เล่ากันมาตั้งนานสองนานลืมบอกไปว่าวันนี้ตรงกับวันที่
๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ อีกไม่กี่นาฬิกาจะข้ามวันข้ามคืนเข้า
ไปถึงวันที่ ๒๙ เข้าแล้ว คิด ๆ ดูแล้วขำพิลึก เมื่อวานซืน
นี้ยังเดินลอยนวลอยู่แถวบางกะปีหากับข้าวไทยอร่อย ๆ แถว
นั้นกิน นึกถึงเพื่อน ๆ ซึ่งมาส่งที่สนามบินดอนเมืองแสดง
ความยินดีปรีดากัน เป็นการใหญ่ที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปเที่ยว
ปารีส เผลอแว่บเดียวเท่านั้นดันมายืนป่ออยู่ในเมืองนีซภาคใต้
ของประเทศฝรั่งเศสเข้าแล้ว

สักครู่เดียวข้าพเจ้าก็ได้พบว่า ชื่อของข้าพเจ้าปรากฏ
อยู่ในบัญชีของผู้มาพักแรม ณ โฮเต็ลแห่งนี้ เขาเขียนไว้ว่า
ดังนี้ HOTEL RUHL, NICE. Promenade des Anglais

Mr. Atipayak, Room No, 339

พูดถึงเรื่องโฮเต็ล ข้าพเจ้าขอรับสารภาพเสียเลยว่า

อดอยู่ไม่ได้ที่จะเล่าโดยละเอียด เห็นสิ่งไรมาแล้วก็อยากจะพูดอยากจะให้พี่น้องเพื่อนฝูง ประชาชนชาวไทยให้ไปเห็นบ้าง ไม่ว่าข้าพเจ้าจะเหยียบย่างไปที่ไหน ซึ่งไม่ใช่แผ่นดินของเราทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้ามีโอกาสอันน้อยเต็มทีที่จะท่องเที่ยวไปในแดนไกลเช่นนี้

เครื่องหมายสำคัญประจำโฮเต็ลแห่งนี้คือ เครื่องหมายตรามงกุฎ ตรงกับชื่อโฮเต็ลอย่างไม่ต้องสงสัย ที่ตั้งของโฮเต็ลอยู่ตรงมุมถนนพอดี รถรางเข้าเทียบหน้าโฮเต็ลได้ถึงที่ แต่ตัวตึกนั้นมีเพียงห้าชั้นเท่านั้น ผิดกับโฮเต็ลคลาริดจ์ในปารีสก็ตรงที่ต่ำกว่าและแคบกว่านี่เอง บริการของเขาวิเศษเลิศมันเตาคล้ายคลึงกัน เอาละ ! สมมุติว่าข้าพเจ้าจะเป็นผู้นำท่านผู้อ่านเข้าไปทางประตูกระจกหมุน ท่านก็จะพบเคานเตอร์ก่อนอื่น ที่เคานเตอร์แห่งนี้มีเจ้าหน้าที่แต่งเครื่องแบบของโฮเต็ลมีเข็มกลัดตรามงกุฎแบบมงกุฎกษัตริย์อังกฤษติดอยู่หน้าอกข้างซ้าย เจ้าหน้าที่คอยยืนบริการแขกที่มาพักอยู่เสมอ ใครจะต้องการกุญแจห้อง ใครจะฝากสิ่งของ

อะไรต่ออะไรหรือจะให้ช่วยนำขึ้นไปไว้ในห้องในหับของเราก็ส่งเข้าไปเถอะประเดี๋ยวเดียวเท่านั้น เขาจะนำมันขึ้นไปเก็บให้อย่างเรียบร้อย ไม่บุบสลายหรือว่าใครจะทิ้งจดหมายถึงใครในเมืองอะไรก็เชิญได้ทีเดียว เจ้าหน้าที่ประจำเคานเตอร์คนนี้แกเรียบร้อยมากเสียอย่างเดียวคือแกไม่ค่อยยิ้ม แม้ข้าพเจ้าจะเคยหยอกล้อแกเล่นบ้าง หน้าตาแกก็เหมือนซิงหงอคงอยู่ยังไงยังงั้น

ถัดเข้าไปทางด้านซ้ายมือเป็นห้องโถงใหญ่ สองข้างของห้องนี้มีตู้กระจกโชว์สินค้าเข้าของที่ระลึกตั้งไว้เป็นแถวชวนให้ควักเงินในกระเป๋า สุดทางของห้องเป็นเวทีดนตรีซึ่งขณะนั้นไม่มีการแสดงอะไรเพราะไม่ใช่ฤดูร้อน ซึ่งมีนักท่องเที่ยวชนาดเศรษฐีไปพักผ่อนหย่อนใจกัน นอกจากนั้นก็มีห้องกลางเป็นเพดานกระจกลวดลายคล้ายที่โฮเต็ลคลาริดจ์ ห้องใหญ่นี้สร้างด้วยหินอ่อนทั้งห้องตลอดจนพื้นซึ่งปูพรมลวดลายสีสดงดงามเต็มไปหมด มีโต๊ะเก้าอี้ตั้งไว้เป็นหมู่ๆ มีโต๊ะเขียนหนังสือสำหรับท่านผู้ใดใครอยากจะเขียนจดหมายถึงใครคนหนึ่งทางบ้านทางช่อง หรือจะเขียนถึงนางในฝันก็ตาม นั่ง

เขียนได้ตามชอบใจ มีหมึกปากกากระดาษเขียนจดหมายให้พร้อม

ลิฟท์ที่จะขึ้นจะลงนั้น ตั้งอยู่ตรงทางเข้ามาทีแรก กว้างพอที่จะยืนเบียดกันได้สัก ๗—๘ คน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำลิฟท์ด้วย ห้องเบอร์ ๓๓๙ ซึ่งเป็นห้องข้าพเจ้านนอยู่บนชั้นที่ติดกับห้องคุณควง อภัยวงศ์ เบอร์ ๓๔๑ มิตรสหายคนอื่น ๆ อยู่ห้องเบอร์ไหนข้าพเจ้าลืมไปหมด แต่ผู้ที่ชอบโทรศัพท์มายังห้องข้าพเจ้าบ่อย ๆ ในตอนเช้านั้น คือ คุณทวิช บุณยวัฒน์ เพื่อนของข้าพเจ้าคนนี้ชอบออกไปเดินเล่นเช้า ๆ สูดโอโซนบริสุทธิ์จากไอทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แล้วก็ชอบดูอะไรต่ออะไรที่เดินไปเดินมาอยู่บนฟุตปาร์ตริมทะเล ทาปากทาเล็บแดง—แดงอีกด้วย และจะขาดไปซึ่งข้าพเจ้าเสียมิได้

ที่นี้จะพูดถึงเรื่องห้องนอน เปล่านะ——บอกว่าเปล่า ! ข้าพเจ้านอนคนเดียวจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่มีเตียงสปริงคู่นอนนิ่มราวกับขนนก แต่ก็จะทำอย่างไรได้ล่ะ ข้าพเจ้ามันเปรียบเสมือน "น้องใหม่" ของเมืองนี้ซ ยังไม่เรียนรู้ในหลักสูตรแม้แต่

เบื้องต้น มันก็ต้องนอนคนเดียวเปลี่ยวใจไปพลางๆ ขออดอกอกใจไว้ก่อนเถอะนะ !

ห้องนอนที่พูดถึงนี้หรูหรามาก เรื่องปูพรมเต็มพื้นห้องนั้นออกจะเป็นเรื่องธรรมดาสามัญเสียแล้วสำหรับสถานที่เกือบจะทั่วไปในฝรั่งเศส ในห้องนั้นนอกจากเตียงอย่างที่ว่า ก็มีห้องน้ำถูกอนามัยเครื่องใช้ไม้สรอยครบชุด โต๊ะเขียนหนังสือ โต๊ะรับแขก และตู้ใส่เสื้อผ้า จากหน้าต่างด้านซ้ายมือเปิดออกไปยืนรับลมทะเลเล่นได้ บนเฉลียงตึกมองลงไปข้างล่างเป็นถนนซอยเห็นร้านขายผลไม้, ร้านหนังสือพิมพ์ และ Barber Shop ตั้งอยู่ติดๆ กัน เห็นทะเลอยู่ติดกับริมถนนนั่นเอง ทุกๆ ห้องมีโทรศัพท์ประจำ มีกริ่งไฟฟ้าสำหรับเรียกคนใช้ ตกลงว่าเราได้รับความสดวกทุกอย่างจากโฮเต็ลแห่งนี้ ต้องขอขอบใจ Air France อีกครั้งหนึ่ง

อัตราค่าเช่าห้องพักในโฮเต็ลแห่งนี้ ขนาดแพงถึงห้องละ ๔๐๐๐ ฟรังค์ต่อหนึ่งวัน ห้องราคา ๔๐๐๐ ฟรังค์นี้คือห้องที่หน้าบ้านระบายออกสู่ทะเล (Facing Sea) และห้องที่หน้าบ้านระเบียงออกไปทางด้านสวนดอกไม้ (Garden Side)

แต่ที่ว่านี้หมายถึงห้องเดี่ยวหรือเตียงเดี่ยวนั่นเอง ถ้าเราจะเอาอย่างเตียงคู่ก็ได้เหมือนกัน แต่ต้องเสียค่าเช่าวันละ ๕๐๐ ฟรังค์ ราคาที่ลดหลั่นกันลงมานั้น ข้าพเจ้าจะพรรณาให้ฟังดังต่อไปนี้

ใครก็ตามเถอะไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย แก่หรือหนุ่มหรือสาว ๆ แส้ ๆ ถ้าไปเดี่ยวก็ควรพักห้องเดี่ยว เพราะย่อมเยาว์เบาราคากว่าห้องคู่ ห้องเดี่ยวนี้ยังแยกออกเป็นหลายอย่างคือถ้าเอาห้องที่อยู่ด้านใน ๆ (Inside Front) โผล่หน้าต่างออกมาไม่เห็นมีอะไรน่าดูเลย ราคาค่าเช่าเพียงห้องละ ๑,๖๐๐ ฟรังค์ ไม่มีอ่างอาบน้ำ ถ้าจะต้องการที่มีอ่างอาบน้ำด้วยเขาคิดห้องละ ๒,๐๐๐ ฟรังค์ ที่นี้ถ้าเป็นห้องที่ติดกับด้านถนน (Halevy street) และมีอ่างอาบน้ำเขาก็คิดห้องละ ๒,๕๐๐ ฟรังค์ ห้องติดกับสวนดอกไม้และมีอ่างอาบน้ำอย่างที่ว่าเมื่อกัน ๓,๕๐๐ ฟรังค์ ติดกับด้านทะเลโผล่หน้าต่างสูดโอโซนได้อย่างเต็มปอดห้องละ ๔,๐๐๐ ฟรังค์รวมทั้งค่าอ่างอาบน้ำด้วย

ห้องคู่ด้านในไม่มีอ่างอาบน้ำ ๒,๐๐๐ ฟรังค์, มีอ่างอาบน้ำ ๒,๕๐๐ ฟรังค์ ส่วนห้องคู่ที่ติดกับถนนนั้น ๓,๐๐๐ ฟรังค์

คิดสวนดอกไม้ ๔,๐๐๐ ฟรังค์ คิดทะเล ๕,๐๐๐ ฟรังค์ ทุก ๆ ห้องน้ำมีอ่างอาบทั้งนั้น

นอกจากนี้เขายังมีห้องสำหรับคนใช้ ซึ่งคิดตามเราไปซึ่งเขาคิดห้องละ ๖๐๐ ฟรังค์ ค่าฝากรถยนต์คันละ ๒๕๐ ฟรังค์ ค่าเตียงสำหรับเด็กอ่อน ๕๐๐ ฟรังค์ ค่าฝากหมาตัวละ ๓๐๐ ฟรังค์ แพงกว่าฝากรถยนต์ขึ้นไปหน่อย อัตราที่กล่าวมานี้คิดเป็นรายวันทั้งนั้น

ว่าถึงเรื่องอาหารการกินอย่างสดวก ๆ หมายถึงกินคนเดียว จะกินในห้องรับประทานอาหารหรือจะโทรศัพท์สั่งให้เขาจัดเข้าไปให้เราเสวยในห้องนอนก็ตาม มื้อเช้าก็เห็นจะไม่พ้นไปจากกาแฟไข่ดาวหรือออมเลตขนมปัง มื้อละ ๓๐๐ ฟรังค์ อาหารกลางวัน ๕๐๐ ฟรังค์ ส่วนอาหารค่ำก็คิดราคาเดียวกันกับมื้อกลางวัน

ห้องรับประทานอาหารของโฮเต็ล Ruhl นี้กว้างขวางโอ่โถงมาก ตั้งอยู่ด้านข้างริมถนนซึ่งตัดเรียบไปตามริมทะเล ข้าพเจ้ายืนนับโต๊ะดูเล่น ๆ ได้ ๖๐ โต๊ะ ตรงเฉลียงด้านนอกออกไปยังตั้งโต๊ะเรียงรายอยู่อีก ๑๐ กว่าโต๊ะ มีร่มกันแดดสี

สวยสดกางไว้ทุกๆโต๊ะ ท่านผู้ใดใครอยากจะนั่งดูดลมดมแดด ก็เชิญนั่งได้ตรงนี้เทอญ จะเห็นทะเลเมดิเตอร์เรเนี่ยนสี่คราม คะนองคลื่น ม้วนตัวเข้าหาฝั่งเป็นสิ่งที่จำเริญตายิ่งนัก รถรา บนถนนจะแล่นกันขวักไขว่ไปมาอยู่ไม่ขาด ถนนสายนี้ก็คือ Promenade des Anglais และถงบอกว่าเป็น Promenade แล้ว ท่านก็อย่าได้สงสัยเลยว่า ไม่ใช่ถนนสำหรับเดิน เล่นตากอากาศ ถนนสายนี้ยาวเหลือประมาณคือ จากเมืองนิซไปยังเมือง ซังต์ลอรังต์ดูแวร์โน่นเลย และเป็นถนนสายเดียวที่สำคัญที่สุด ของเมืองนิซ และอาจเรียกได้ว่าสำคัญที่สุดในริเวียร่าก็ว่าได้ เมื่อคราวที่ริต้าเฮย์เวิร์ธ กับ จ้าวแขกอาลีข่าน ไปดื่มน้ำผึ้งพระ-จันทร์ที่นี่ มีคนเห็นนั่งรถผ่านไปมาวันละ ๑๐ กว่าเที่ยว ตรง เชือนริมทะเลอันยาวเหยียดไปตามถนนสายนี้ ครั้งหนึ่งพวก ดาราภาพยนตร์อเมริกันมาเดินเล่นอยู่สามวันสามคืน ตามที่ เคยปรากฏมาในหนังสือ LIFE คือไทโรนเพาเวอร์, คล้าก-เกเบิล, แอนนาเบลลา และคนอื่นๆ ซึ่งข้าพเจ้าจำไม่ได้อีก เยอะแยะ พวกนี้บอกว่าที่ปาล์มบีช, ไมอามีของอเมริกายังสู้ ที่ริเวียร่านี้ไม่ได้ จะเท็จจริงแค่ไหนข้าพเจ้าไม่อาจทราบ เอา ไว้ได้ไปไมอามีเมื่อไหร่ก็คงจะเปรียบเทียบกันได้

ตรงกลางถนนหน้าโฮเต็ล Ruhl นั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตรงทางแยกหัวเลี้ยวออกไป Avenue de Verdun มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรยืนให้สัญญาณการจราจรอยู่ข้างป้อมไฟฟ้าตรานกอินทรีย์กางปีก ซึ่งเป็นตราเครื่องหมายของเทศบาลเมืองนีซคล้าย ๆ กับตราไก่ปีเกิดของนายกรัฐมนตรีไทยยังไงยังงั้น แต่ของเขาเป็นนกแดง ไม่ใช่ไก่ขาว ป้อมไฟฟ้าที่ว่านี้มีอยู่ตามทางแยกทุกแห่ง เวลากลางคืนแลเห็นได้แต่ไกล

ความจริงนั้นนายอาวังกาสผู้แทน Air France ซึ่งเป็นผู้จัดรายการต้อนรับพวกเรา ได้บอกไว้ตั้งแต่เมื่อคืนว่า ตอนใกล้ ๆ จะเที่ยงของวันรุ่งขึ้นจะจัดรถบัสอย่างหรูมารับ แล้วจะนำไปยังเมืองโบราณแห่งหนึ่ง เขาว่าถ้าใครมาภาคใต้ของฝรั่งเศสแล้ว ไม่ไปเที่ยวเมืองโบราณแห่งนี้ก็เหมือนไม่ได้ล่องใต้ นั่นคือเมืองซังต์ปอลเดอวองซ์ (St. Paul de Vence) อันเป็นเมืองบนยอดเขา เลยเมืองกานส์ (Kannes) ออกไปกินเวลาราว ๒ ชั่วโมงเศษ ๆ

พอรุ่งอรุณข้าพเจ้าตื่นแต่เช้าก่อนใคร ๆ ทั้งหมด ที่ตื่นแต่เช้านั้น เห็นจะเป็นเพราะความตื่นเต้นริเวียร่ามากกว่าอย่าง

อื่น เลยพาลนอนไม่หลับกระสับกระส่ายอยู่ทั้งคืน ทั้ง ๆ ที่ฟูกหมอนนุ่มนวลชวนให้นิทราอย่างนั้น และอากาศก็หนาวเย็นเช่นนั้น พอตื่นขึ้นมายังไม่ทันจะล้างหน้าล้างตาเบิดหน้าต่างด้านข้างออกไปทันที ลมพัดเข้ามาวูบใหญ่เล่นเอาขนลุกซู่ ต้องรีบปิดไว้อย่างเดิม นึกขึ้นได้ว่าขณะนั้นข้าพเจ้ายังอยู่ในชุดนอนทั้งชุด โดนลมเข้าชักสั่นท้าน

ที่ข้าพเจ้าเบิดหน้าต่างออกไปนั้นก็ตั้งใจจะดูทัศนภาพภายนอกว่าเป็นอย่างไร จะสวยงามแค่ไหน เพราะเมื่อคืนนี้ยังดูไม่ถนัดถนี่นักเต็มไปด้วยความมืดทมึน ได้ยินแต่เสียงลมเสียงคลื่นในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แม้กระนั้นมันก็ยังยั่วเย้าอารมณ์นัก ไอ้ที่อยากดูอื่น ๆ นอกจากทัศนภาพแล้ว ข้าพเจ้าขอรับสารภาพอย่างลูกผู้ชายใจนักเลงเลยว่า ข้าพเจ้าอยากดูคนเมืองนี้ซ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงชาวเมืองใต้ รูปโฉมโนมพรรณของหล่อนจะเป็นอย่างไร เหมือนกับผู้หญิงปาริเซี่ยนในปาริสไหม ทรวดทรงองค์เอวแบบเดียวกันหรือไม่ เปล่าหรอก ทั้งนี้มิได้หมายความว่าข้าพเจ้า "แก่" ผู้หญิงฝรั่งเศสหรอก หากแต่ว่าข้าพเจ้าดูเพื่อศึกษาอย่างหนึ่ง

เพราะว่าผู้หญิงฝรั่งเศสนั้นพราวพริ้วไปด้วยศิลปจริง ๆ ข้าพเจ้าเคยรับแล้วว่า ข้าพเจ้าไม่เคยออกนอกเมืองไทยไปเมืองนอกที่ไหนเลย นอกจากฝรั่งเศสครั้งนี้เป็นครั้งแรกเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงยังไม่เคยผ่านพบ "ศิลป" ของผู้หญิงฝรั่งหรือแม้ชนชาติอื่น ๆ ในโลกมาก่อน เมื่อมาพบว่าผู้หญิงฝรั่งเศสเต็มไปด้วยศิลปแทบทุกชุมชน แล้วจะไม่ให้ข้าพเจ้าพูดถึงอย่างไร โปรดให้อภัยข้าพเจ้าด้วยเถิดท่านที่เคารพ——และรัก!

แต่ถ้าจะดูผู้หญิงริเวียร่าในตอนเช้า ๆ เช่นนั้น เห็นจะหาทำยายากเต็มที่ พวกที่เขาทำมาหากินกันก็ออกจากบ้านไปทำงานตามห้างร้าน, โรงงานและอย่างอื่น ๆ หมด ที่จะมาเดินเล่นเถลไถลตามริมเชื้อนนั้นไม่มี เพราะไม่ใช่วันอาทิตย์หรือวันโฮลิเดย์อะไร เมื่อข้าพเจ้าอาบน้ำแต่งตัวเสร็จคว้ากล้องถ่ายรูปคู่มือเผ่นออกจากห้องไป แวะเคาะประตูห้องคุณทวิช บุณยวัฒน์ อ้าว! หายไปไหนเสียแล้ว ปรากฏว่าสหายคนนี้ตื่นก่อนข้าพเจ้าเสียอีก ห้อออกไปตุหรัดตุเหร่อยู่แถวไหนก็ไม่รู้

ลงมาชั้นล่างซื้อรูปวิวสวยที่เคาน์เตอร์เขียนไปรษณีย์บัตรถึงเพื่อนคู่ชีวิตเพื่อแจ้งให้เธอทราบเป็นทำนองว่า รู้ไหมจะทรัก เดียวนี้ฉันมาอยู่ที่เมืองนีซแล้ว ฉันยังไม่พบใครสวยเท่าเธอเลยสักคนเดียว พับผ่าซี่ หรือหากว่าถ้าบังเอิญฉันจะพบเข้าสักคน ก็คงสู้เธอไม่ได้ และฉันจะไม่ยุ่งเป็นอันขาด ขอให้เชื่อฉันเถอะ ข้าพเจ้าเขียนไปรษณีย์บัตรถึงเพื่อนคู่ชีวิต และเพื่อนร่วมงานทั้งหลายเสร็จแล้ว มอบให้เจ้าหน้าที่ซึ่งแกไม่ค่อยจะยิ้มง่ายนักคนนั้นช่วยจัดการให้ แล้วก็ออกมาเตร่อยู่หน้าเขื่อนริมทะเล หันหน้าไปทางตะวันออก แสงแดดต้องกับน้ำทะเลระยิบระยับสวยงามเหลือสติกำลังที่เดียว นี่นะหรือคือริเวียร่า — — —ริเวียร่าที่ข้าพเจ้าเคยเห็นแต่หนังสือและภาพยนตร์ เดียวนี้ตัวของข้าพเจ้าเองได้มายืนอยู่บนแผ่นดินชายทะเลที่เลื่องชื่อลือนามที่สุดของโลกเข้าแล้วจริง ๆ ข้าพเจ้าฝันไปหรือเปล่า? ข้าพเจ้ายังหลับอยู่หรือเปล่า?

ถนนสาย Promenade des Anglais ริมทะเลนี้ ข้าพเจ้าอยากจะเล่าให้ละเอียดสักเล็กน้อยคือถนนสายนี้ต้องข้าม แม่น้ำ Var (Var River) ซึ่งอยู่ทางหัวแหลม Baie des Anges

และถ้าเรายืนหันหน้าออกไปทางทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทิศตะวันตกจะต้องอยู่ทางขวามือของเรา และถ้าเราไปตามถนนสายนี้ทางทิศตะวันตกแล้ว เราก็จะผ่านแหลม อังติเบส เมืองกานส์ จวนลาแปงและจะเห็นหมู่เกาะ อิแลส์ เดอ ลา แรงส์ ไปตามลำดับ และถนนสาย Promenade des Anglais นี่เองที่เขาเปรียบประดุจเดียวกับถนน Champs-Elysees ในกรุงปารีส ซึ่งเต็มไปด้วยความสดชื่นและความยิ่มแย้ม ดังที่เขาเรียกปารีสและนี่ซว่า A lively city with a smiling appeal นั้นน่ะแหละ

ในระหว่างอ่าวเว้าของจวนลาแปงและแหลม อังติ แบส์นั้น มีเกาะ ๆ หนึ่งอยู่ในทะเล คือเกาะแซงต์มาเกอริต เกาะนี้มีความสำคัญในประวัติศาสตร์อยู่ไม่น้อย เสียดายเหลือเกินที่ข้าพเจ้าไม่ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ฝรั่งเศส เพียงเขาบอกว่ามันสำคัญนัก ข้าพเจ้าก็เลยรู้แต่เพียงเท่านั้น แต่ในตอนหลังมีผู้หญิงนักศึกษาชาวฝรั่งเศสคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า เกาะแซงต์มาเกอริตนี้ครั้งหนึ่งเคยเป็นเกาะที่คุมขังนักโทษการเมือง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษที่ร้ายแรงซึ่งต้องลงทัณฑ์ด้วย การ ให้

สวมหน้ากากเหล็ก คือนายพลบาเซี่ยง ซึ่งเราเคยได้ดูภาพยนตร์เรื่อง "Man in the Iron Mask" มาแล้วนั่นเอง ข้าพเจ้าจึงทราบว่า เกาะแซงมาเกอริตนั้นสำคัญด้วยประการฉะนี้

นอกจากเกาะแซงต์มาเกอริต แล้ว ยังมีอีกเกาะหนึ่งแต่เล็กกว่าอยู่ใกล้ ๆ กัน เขาเรียกว่าเกาะแซงต์โอโนราต เกาะนี้เป็นป่าเปลี่ยวเงียบเหงามากแต่ธรรมชาติสวยงามดี พวกผู้ชายขนาดอายุปาเข้าไปค่อนคนแล้ว ชอบไปที่เกาะนี้ จะเป็นด้วยเหตุผลกลใดไม่ปรากฏ เขาไปนั่งดูป่าเปลี่ยวเพื่อให้มันกลายเป็นสวรรค์ขึ้นดาวดึงษ์ขึ้นมาได้หรืออย่างไร ก็สุดปัญญาที่จะรู้ ตลอดมาจนบัดนี้พวกผู้ชายแก่ ๆ มักจะพากันเอาเรือออกไปยังเกาะแซงต์โอโนราต เพื่อหา "สวรรค์" ของเขาที่นั่น

ข้าพเจ้าจะพรรณาความตอนนี้มากไปก็ไม่ใช่ที่ เอาไว้ตอนรถบัสคันหรูที่นายอาวังกาสเขาคุยให้ฟัง เมื่อคืนมารับเราไปเมืองโบราณโน่นจึงจะเล่าใหม่ดีกว่า ข้าพเจ้ายืนพิงเขื่อนริมทะเลอยู่ตั้งนานจนรู้สึกหิวอาหารเช้า เลยเร่เข้าไปในห้องน้ำชาสั่งอาหารเช้ามาต่อเข้าไปชุดหนึ่ง พอสบาย ๆ เบิดประตูกระจกด้านข้างเฉลียงริมถนนออกมา พบคุณควง อภัยวงศ์นั่งอาบแดดอยู่คนเดียว

เปล่า! กรุณาอย่าตกใจไปเลย ที่ข้าพเจ้าว่า "อาบแดด" นั้นหมายถึงคุณควง อภัยวงศ์นั่งเล่นอยู่กลางแดด คือไม่ได้นั่งอยู่ในร่มที่เขาเอามากางไว้ทุกๆโต๊ะที่เฉลียงนั้น เห็นจะเป็นเพราะอากาศยังหนาวจัด แม้จะมีแสงแดดก็ตาม มันก็ยังเสียวสะท้านอยู่ พอดีคุณปลั่ง พลอยพรหม กับคุณสวัสดิ์มโนเสี่ยมเดินมาถึง ข้าพเจ้าเลยชวนเดินเล่นเรื่อยไปตามถนนทางฟากโฮ!ต็ล นำหน้าขบวนโดยคุณควง อภัยวงศ์ตามเคย เห็นตรงไหนเหมาะๆ ผลัดกับคุณสวัสดิ์ชักรูปกันคนละที่เอาไว้ดูกันเล่น คุณควงรับอาสาเป็น "ตากล้อง" ให้บ้างเหมือนกัน ผีมือไม่ใช่เล่นอยู่ที่เดียว เวลายังอยู่อีกนานกว่านายอาวังกาสแกจะมา พวกญี่ปุ่นและฟิลิปปินส์ที่มาจากปารีสด้วยนั้น ออกจากโฮเต็ลไปเดินเล่นกันเป็นทิว

เมืองนีซที่เรากำลังเดินเหยียบย่ำอยู่ในขณะนั้น ความจริงเป็นเมืองดึกดำบรรพ์ของพวกโฟนิเซียน ซึ่งยึดครองอยู่ในลุ่มแม่น้ำ Paillon เดี๋ยวนี้แม่น้ำสายนี้ยังอยู่ แต่พวกโฟนิเซียนกลายเป็นฝรั่งเศสไปหมด ตามความเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย ในสมัยโบราณกาลนั้น เขาเล่ากันว่าเมืองนีซเป็นเมืองนกอินทรีย์ซึ่งมีอยู่ชุกชุมทางแถบเหนือ บนภูเขาเต็มไปด้วยรัง

นกอินทรีย์ทั้งนั้น จะเท็จจริงอย่างไรอยู่ที่ผู้เล่า แต่ก็น่าจะเป็นไปได้เหมือนกัน สังเกตได้จากเครื่องหมายของเทศบาลเมืองนี้ เขาใช้ตรานกอินทรีย์แดงยืนเกาะอยู่บนภูเขา อันมีความหมายถึงความสำคัญมาแต่โบราณกาลนั้นเอง ปัจจุบันเมืองนี้ซึ่มีพลเมืองถึง ๒๐๐,๐๐๐ คน

ไกลจาก Promenade des Anglais ออกไปยังท่าเรือเมืองนี้ซึนั้น นับได้ว่าเป็นจุดสำคัญของเมืองนี้ หรือเป็นประหนึ่งหัวใจของนี้ซก็ว่าได้ แต่เป็นหัวใจในชีวิตของการพาณิชย์ที่นี่เองซึ่งเป็นที่ชุมนุมชนหลายชาติบรรดาที่เป็นนักเดินเรือทะเลแต่ที่มาชุมนุมกันอย่างคึกคักที่สุดนั้นได้แก่พวกที่มาจากเกาะคอร์ซิก้า

ข้าพเจ้านึกเสียดายเหลือเกินที่ขณะนั้นไม่ใช่ฤดูร้อน ... ไม่ใช่ฤดูที่นักท่องเที่ยวจากแดนไกลไปชุมนุมกันอยู่นั่น หากกำลังจะย่างเข้าฤดูหนาว ปรรดาเศรษฐีมีเงินเป็นกระสอบ ๆ ทั้งหลายจึงยังไม่ปรากฏตัวที่เวียร่า แต่แม้กระนั้นกัดสถานคาซิโนที่นี่ก็ยังแน่นขนัดไปด้วยนักเลงการพนันทุกคืน เรื่องอันเกี่ยวด้วยสถานคาซิโนนี้ ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังที่หลัง แต่ขอเรียนให้ทราบเสียก่อนว่าคาซิโนแห่งนี้ไม่ใช่อยู่ที่มอนติคาโล รัฐโม

นาโก หากอยู่ที่เมืองนี้ซริมถนนโปรมินาด เด อังแกลส์ คือเดินออกจากโฮเต็ล Rulh ที่เราพักไปไม่กี่ก้าวก็ถึง หรือตั้งอยู่กับโฮเต็ล Luzembourg นั่นเองขอให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวตามโปรแกรมที่ Air France จัดไว้ให้ก่อนเถิด กลับมาข้าพเจ้าจะนำท่านผู้อ่านไปเล่นรูเล็ตในสถานคาซิโนแห่งนี้ด้วยกันแน่

ข้าพเจ้าได้พูดถึงว่าฤดูนี้ไม่ใช่ฤดูร้อน และข้าพเจ้าเสียดายจริง ๆ มิฉะนั้นแล้วบนเชื่อนริมถนนทางฝั่งทะเลจะต้องเต็มไปด้วยประชาชนคนชอบดูอะไรๆกันเป็นแถว คือยืนเบียดกันดูผู้หญิงสาว ๆ สวย ๆ ในชุดทูว์พิชที่ลงไปนอนผึ่งแดด เกลือกเมล็ดทรายเล่นอย่างไม่หวั่นต่อสายตาของใครต่อใคร พวกนักเล่นเรือก็จะนำเรือใบของตนออกไปโต้ลมเล่น คลื่น เป็น ที่สนุกสนาน นกนางนวลสองตัวผัวเมียบินมาบนฟ้าก็คงจะทะเลาะกันไปจนถึงรัง เพราะข้างฝ่ายตัวเมียโกรธเอาว่าเจ้าตัวผู้ชอบพุ่งสายตาลงไปดูชุดทูว์พิชบ่อย ๆ เรื่องมันคงจะยุ่งกันใหญ่แต่....เอาละ ! ไหน ๆ มันก็ไม่ใช่ฤดูร้อนแน่แล้ว ข้าพเจ้าจะมามัวนั่งเขียนพรรณาอยู่หาสวรรค์วิมานอันใด เดินกันไปเดินกันมาอยู่สองสามตลบจึงบ่ายโฉมหน้ากลับโฮเต็ล

ทุก ๆ คนเขาเข้าไปในโฮเต็ลหมด แต่ข้าพเจ้ายังติด
ใจเขื่อนริมทะเลตรงข้ามกับโฮเต็ลนั่นเอง เดินข้ามถนนกลับ
ไปที่เขื่อนนั่นอีก เลยเจอะจะเอ๋กันเข้ากับคุณทวิช บุณยวัฒน์ซึ่ง
หายไปไหนมาก็ไม่รู้ ประเดี๋ยวเถอะ คงจะได้ผลัดกันชักรูป
เป็นการใหญ่แน่ และก็แน่จริง ๆ เสียด้วย ข้าพเจ้าลากมือ
คุณทวิชไปที่ม้ายาวตัวหนึ่งสำหรับนั่งเล่น ข้าพเจ้าหย่อนก้นลง
นั่งปุ๋บ ยื่นกล้องถ่ายรูปให้คุณทวิชปั๊บที่เดียว พอยื่นกล้อง
ไปปั๊บ มือใครก็ไม่รู้แหย่ปุ๋บเข้ามาเหมือนกัน ข้าพเจ้าตก
ใจมองหน้าเจ้าของมือนั่น แกเลยมบอกว่าขอค่าเช่าเก้าอี้นั่ง
เล่นตัวนั้น ๒๐ ฟรังค์ มือที่แย่เข้ามานั่นยื่นตัวเข้ามาเสร็จเรียบ
ร้อย แกเป็นเจ้าหน้าที่เทศบาลซึ่งเดินไปเดินมาอยู่แถวนั้น
คอยดูว่าใครจะหย่อนก้นลงไปนั่งเก้าอี้ยาวที่ตั้งไว้เป็นระยะ ๆ
ไปตามริมเขื่อนนั่นบ้างหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนรู้เรื่องนี้มา
ก่อนเลยสบายแฮไป ๒๐ฟรังค์ ทีนี้เมื่อโดนเข้าไป ๒๐ ฟรังค์
แล้วก็เลยอยากจะนั่งแช่มันอยู่อย่างนั้นทั้งวัน แต่ก็อย่าดีกว่า
อีกไม่ช้านายอาวังกาส จะเอารถบัสคันหรูมารับอยู่แล้ว

คุณทวิช บุณยวัฒน์ สหายรักผู้นี้ จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่งใน "ร่อนไปปารีสกับนายควงอภัยวงศ์" ด้วย ข้าพเจ้าขอให้ท่านผู้อ่านคอยติดตามชื่อของเขาต่อไปเถิด

พอถึงเวลาเกือบจะเที่ยง รถบัสสีฟ้าอ่อนสลับขาวก็จอดพริดเข้าที่หน้าโฮเต็ล นายอาวังกาสจัดแจงรวบรวมผู้คนทั้งหลายอย่างโกลาหลอาหารกลางวันเอาไว้ไปกินกันที่แซงต์ปอล-เดอวองซ์โน่น ใครหิวทนเอาหน่อยไม่เป็นไร ประเดี๋ยวจะได้นั่งรถสบายชมวิวเพลิน ๆ จะลืมหิวไปเอง รถบัสคันนี้โก้หรูมาก หลังคาตรงช่องกลางเป็นกระจกบีดเบียดได้ที่นั่งนุ่มนิ่มเป็นสะปริงยิดหยุ่นในตัว พวกเราชาวไทยทั้ง ๗ ยิดเอาตอนหลัง ๆ โปร่งดี พวกญี่ปุ่นพีลลิปปินส์อยู่ข้างหน้า พูดถึงพีลลิปปินส์โนคนหนึ่งแล้วอดขำไม่ได้ หมอมีรูปร่างหน้าตาพิลึกและช่างเจรจาพาทีเอาการอยู่ที่เดียวสวมแว่นตาหนาเปอะหน้าเป็นตลอดเวลา คุณสนั่น สังขจันทร์ เลยเรียกเจ้าหมอนี่ว่า "เสี่ยล้อตอก" ค่าที่หมอทำหน้าตาเป็นที่ขบขันของพวกเราอยู่ไม่ใช่น้อย

พอขึ้นรถเรียบร้อยทุกคนแล้ว ก็บ่ายโฉมหน้าไปทางทิศตะวันตกไปตามแนวถนน Promenade des Anglais ผ่านสนามบินพลเรือนเห็นเครื่องบินจอดเงียบอยู่ลำหนึ่ง ดูช่างเงียบเหงา

เสียจริง ๆ นายอาวังกาสแกบอกว่าถ้าไม่มีเรื่องสไตรค์กันขึ้น ที่สนามบินในปารีสแล้วเราก็คงจะมาเมืองนีซโดยเครื่องบินแล้ว เสียค่ารถไฟไปเปล่า ๆ ไม่ใช่เงินจำนวนเล็กน้อยเลย ตรงข้ามกับสนามบินอีกฟากถนนหนึ่งเป็นสนามม้า เป็นสโมสรนักแข่งม้าวิบากด้วย เขาเรียกที่นี่ว่า Club Quaduille ในฤดูแข่งม้าจะมีผู้คนคึกคัก นับว่าเป็นสนามม้าที่มชื่อแห่งหนึ่งเหมือนกัน บรรดานักเลงม้าทั้งหลายแม้จะอยู่ไกลแสนไกลก็ต้องมาที่นี่ นั่งรถไฟจากปารีสมาเล่นม้ากันที่นี่เลย คือลงที่สถานีแซงต์ออกัสแตงไม่ ต้อง เลยเข้า ไปถึงสถานีเมืองนีซก็ได้ เมื่อคราวที่อาลี่ข่าน มาอยู่ที่ริเวียร่านั้น เขาไม่ได้มาโดยเฉพาะกับริตา เฮย์เวิร์ธเท่านั้น มหาเศรษฐีคนนี้ยังนำม้าแข่งมาด้วย เอามาวิ่งมันเล่นโก้ ๆ ให้คนดูไปยังงั้นเอง แต่ในสมัยก่อน คือสมัยพ่อของอาลี่ข่านหรือตัวอากาข่านเองนั้น ได้เคยนำม้าของเขามาเข้าแข่งขันจริง ๆ ที่นี่ ควาเอารางวัลไปได้ด้วย จะเป็นปีใดไม่ได้จดเอาไว้เลย

ในแซงต์ออกัสแตงนี้ ยังมีโรงถ่ายภาพยนตร์อยู่แห่ง

หนึ่งไม่ใช่แบบ ๘ มม. หรือ ๑๖ มม. หรอกนะ เขาทำกันเป็นการเป็นงานจริง ๆ คือ Studios de la Victorine สร้างภาพยนตร์ขนาดมาตรฐานของโลกคือ ๓๕ มม. พวกดาราภาพยนตร์ฝรั่งเศสที่พวกเรารู้จักหลายคนก็เคยแสดงอยู่ที่นี่ นายอาวังกาส หรือใครก็ไม่รู้ ข้าพเจ้านึกไม่ออกบอกว่าเคยมีพวกสร้างภาพยนตร์อเมริกันมาสร้างที่นี่เหมือนกัน (เห็นจะไม่ใช่นายอัลเฟรดฮิทช์ คอกซ์มาทำเรื่อง "To Catch A Thief" แน่นอน)

โปรแกรมในการเที่ยวทางไกลไปเมืองต่าง ๆ สำหรับวันนี้คือต้องผ่านเมืองคาเญ่ซ์ (cagnes) ก่อนแล้วจึงจะถึงซังค์ปอลเดอวองซ์แล้วไปเมืองกราเซ่ (Grasse) แต่ข้าพเจ้าขอเล่าไปเป็นระยะ ๆ ดีกว่า พอรถบัสที่เรานั่งผ่านสนามบินมาได้ไม่สู้จะนานนัก รู้สึกว่าถนนชักจะสูงขึ้น...สูงขึ้น บอกอาการว่ากำลังขึ้นสู่ที่สูงแล้วและไม่ใช่ถนน Promenade des Anglais เสียแล้ว แต่กลายเป็นถนนที่ไต่ขึ้นไปบนภูเขา ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้พบกับทัศนภาพบนภูเขาอย่างเพลิดเพลิน เจริญใจหลังจากผ่านทะเลมาเมื่อสักครู่ใหญ่ ๆ นี่เอง

เมื่อกำลังอยู่ในรถบัส และรถบัสก็กำลังอยู่บนถนน ข้าพเจ้าอดที่จะพูดถึงเรื่องถนนไม่ได้ทั้ง ๆ ที่เคยพูดมาแล้วครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าอดชมเชาไม่ได้จริง ๆ ในฐานะที่เขาทำนุบำรุงทางของเขาอย่างดีจริง ข้าพเจ้ายังไม่เคยพบถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อเลยสักแห่งเดียว นอกจากที่เขากำลังทำงานกันอยู่เท่านั้น ขณะที่รถแล่นขึ้นไปตามไหล่เขานั้นจะ พบว่าทางด้านนี้เป็นเหวลึกลงไปนั้นปลอดภัยตลอดทาง เขาทำเป็นเชื่อนเตี้ย ๆ กั้นไว้โดยเรียบร้อยตลอดถนนทั้งสาย นึกในใจว่าอยากให้มีถนนยังงี้ในชนบทของเมืองไทยบ้าง อีกกี่สิบปีหนอ ข้าพเจ้าจึงจะเห็นถนนสายพหลโยธินของเรามีลักษณะเช่นนี้บ้าง แม้อายุของข้าพเจ้าจะไม่ทันเห็น เด็ก ๆ รุ่นหลังได้เห็นก็ยังดีถมไป แต่กลัวว่าจะไม่ได้เห็นเท่านั้น

บางตอนก็ผ่านไร่ส้มอันมีผลสุกเหลืองอร่ามไปทั้งต้น เห็นต้นส้มแล้วอดมองดูหน้าคุณประสัตถ์ บันยารชุน ไม่ได้เลย ชอบกินส้มเหลือเกินทีเดียว อาหารมื้อไหนมื้อนั้นข้าพเจ้าไม่เคยเห็นคุณประสัตถ์ขาดส้มสักคราว เห็นจะพอใจแต่รสเปรี้ยว ๆ เป็นแน่

บางแห่งก็ผ่านไร่องุ่นซึ่งยังไม่ถึงฤดูของมัน นาน ๆ จึงจะเห็นอย่างที่มีพวงโต ๆ ห้อยระย้าน่าดู นอกจากชนิดที่ปลูกเป็นซุ้มไว้ตามประตูบ้าน อันมีผลดกเป็นพวงสีแดงเต็มไปหมด บางแห่งก็พบต้นแอปเปิลและต้นลูกพลับ ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่สุดในชีวิตที่ได้เห็นลูกพลับสีนวลอยู่บนกิ่งก้านของมันจริง ๆ ได้ความรู้อย่างหนึ่งว่าลูกพลับนี้เวลาออกผลดกเต็มต้นแล้ว ใบของมันร่วงจนหมดไม่เหลือ เห็นแต่ผลสีนวลติดอยู่ตามกิ่งระเกะระกะไปทั้งนั้น

พูดถึงต้นไม้ใบหญ้า ก็อยากจะพูดถึงเรื่องต้นสนเสียด้วย ข้าพเจ้าเพิ่งเคยเห็นต้นสนที่เขียวขจีเป็นพุ่มสูงชลูดชูยอดท้าลมก็ในครั้งนี้เอง เคยเห็นแต่ในรูปและภาพยนตร์มาก็ไม่งามเหมือนของจริง ไม่เหมือนกับต้นสนเมืองไทยเลย เห็นแล้วชื่นใจเหลือเกิน แต่ต้นสนที่เห็นมีหลายชนิดหลายเผ่าพันธุ์นัก มีพุ่มมีใบเป็นฝอยละเอียดต่างกันไปเมื่อตอนที่ยังอยู่บนรถไฟออกจากปารีสมาใหม่ ๆ เห็นต้นไม้อื่น ๆ กิ่งก้านโกร่นไปหมด เพราะสู้อากาศหนาวไม่ได้ แต่เจ้าต้นสนสีเขียวขจียังสดอร่ามตาอยู่ตลอดฤดูกาล ไม่มีวันอับเฉาเหี่ยวแห้งโรยรา

ไม่เหมือนกับชีวิตคน ซึ่งขึ้น ๆ ลง ๆ ประเดี๋ยวสูงประเดี๋ยวต่ำ แล้วแต่โชควาสนาดวงชาตาจะเป็นไป คิด ๆ ดูก็น่าอนาถ สู้ต้นสนไม่ได้

ถนนหนทางเคี้ยวคดลดเลี้ยวไปตามไหล่เขา แม้จะไกลแสนไกลเท่าไรก็ไม่เบื่อ อากาศสดชื่นดีเหลือเกินไม่มีหมอกตกเลยตลอดทั้งวัน ไม่ว่าจะมองไปทางไหนพบแต่ทัศนภาพชวนชม คุณควง อภัยวงศ์ เป็นนักชิทไม่รู้จักเมื่อย ชี้ให้ดูโน่นดูนี่ตลอดทาง ข้าพเจ้าก็เก็บภาพด้วยรอลไลเฟลกซ์คู่มือไปตลอดทางเหมือนกัน คนที่ตื่นเต้นที่สุดไม่ว่าจะพบอะไรเห็นอะไรนั้นไม่ผิดไปจากเจ้าหนุ่มหน้ากลมพีลลิปบีนโน ซึ่งคุณสนั่น สังขจันทร์ ตั้งสมัญญาให้ว่า "เสี่ยล้อต๊อก" หมอพูดพล่ามหัวร่อดังยิงฟันขาวอยู่เสมอ เวลานั่งก็อยู่ไม่สุขประเดี๋ยวลุกขึ้นเดินไปนั่งกับคนนั้นคนนี้ พล่ามพูดอะไรต่ออะไรเรื่อยเปื่อยไปตามเรื่อง พวกเรามองหน้ากันแล้วหัวเราะเพราะความขันไปตาม ๆ กัน คุณควง อภัยวงศ์ งอเสี่ยก้ากใหญ่ที่เดียว

บ้านช่องห้องหอที่ปลูกอยู่บนภูเขานั้น พูดถึงบ้านที่ตั้งอยู่โดด ๆ ไม่ใช่เป็นหมู่ ๆ ข้าพเจ้ามักจะพบว่าเขาปลูกแบบ

ชั้นเดียวหรือชั้นครึ่งเป็นส่วนมาก แต่กว้างขวางยิ่งนักบ้านเหล่านี้โดยมากเจ้าของเป็นพวกทำไร่ ทุก ๆ บ้านที่น่าสังเกตอยู่อย่างหนึ่ง คือต้องมีต้นส้มปลูกอยู่ด้วย เวลาที่ไปพบนั้นเป็นฤดูส้มกำลังออกผล จึงสังเกตได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยที่มีผลสีเหลืองอร่ามแพรวพราวไปทั้งต้น บริเวณบ้านจึงเหลืองละลานตาน่าดูเหลือเกิน

บ้านแบบของฝรั่งเศสชาวเมืองใต้นี้ โดยมากทำเป็นหลังคาหัวตัด คือไม่ใช่แบบหน้าจั่วแหลมเป็นรูปสามเหลี่ยม ทุก ๆ หลังคามีปล่องไฟตามแบบของชาวยุโรปทั่วไป เกือบทุกบ้านชอบฉาบด้วยปูนสีครีมอ่อน ๆ บ้านที่ปลูกตามไหล่เขานี้ช่างสงบเงียบดีจริง ๆ เหมาะสำหรับนักประพันธ์หรือนักคิดนักฝันเป็นอันมาก ชาวบ้านเหล่านี้เขามักจะออกไปจ่ายตลาดในเมืองสัปดาห์ละครั้ง นำอาหารแห้งและอาหารสดมาสต๊อกไว้ เพราะไอ้การไปตลาดในเมืองทุก ๆ วันนั้นออกจะหนักข้ออยู่

บางแห่งที่ผ่านไปนั้นเมื่อมองออกไปนอกหน้าต่างรถจะเห็นถนนสายเดียวกันกับที่รถบัสของเรากำลังแล่นอยู่นั้นคดเคี้ยวคดเหมือนเส้นเชือกอยู่ข้างล่างลงไป ทำให้เรารู้ว่ากำลังอยู่บนไหล่เขาอันสูงชันแลเห็นหมู่พฤกษชาตินานาพันธุ์สดงด-

งามโผล่ยอดขึ้นมาจากพื้นดินข้างล่าง บางครั้งเราก็จะเห็นนก ขนสีสวยเกาะอยู่บนกิ่งไม้ใกล้ทาง แม้ว่ารถเราจะแล่นเฉียดเข้าไปมันก็ไม่หนี เห็นจะเป็นเพราะคุ้นเคยไม่มีใครไปทำอันตรายมัน

ข้าพเจ้าต้องขออภัยท่านผู้อ่านสักพันครั้ง ในกรณีที่ข้าพเจ้าอดพรั่งเพ้อถึงความงามของธรรมชาติไม่ได้ เพราะสิ่งใดที่ได้เห็นมาด้วยความเพลิดเพลินเจริญตา สิ่งนั้นก็อยากจะให้มันได้ถ่ายทอดไปสู่ท่านด้วย แม้จะเพียงพรรณนาไม่เหมือนภาพจริงก็ตาม ข้าพเจ้าก็หวังว่าอย่างน้อยถนนอันราบเรียบไปตามไหล่เขา ผลส้มเหลืองอร่าม และกิ่งสนอันฝอยละเอียดเขียวขจีคงจะเป็นภาพนึกของท่านได้อยู่บ้าง

ใกล้จะถึงซังต์ปอล เดอวองซ์ เข้าไปทุกทีแล้ว หมายถึงว่าเรากำลังไต่สูงขึ้นไปตามไหล่เขา เมืองโบราณแห่งนี้อยู่บนยอดเขาสูงสุดอันกว้างขวาง นายอาวังกาส์ผู้แทน Air France เองบอกว่าเขาเคยมาเที่ยวเมืองนี้ครั้งหนึ่ง เมื่อ ๕-๖ ปีมาแล้ว เขาว่าก็เห็นจะอยู่ในสภาพเดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เพราะทางรัฐบาลไม่ยอมให้เปลี่ยนแปลงไป เพื่อรักษาผังเมืองโบราณให้คงที่ไว้สำหรับนักศึกษาและนักท่องเที่ยวจะได้

รู้ได้เห็นว่าซังต์ปอล เดอ วองซ์ นั้น มีลักษณะเป็นอย่างไร นับตั้งแต่รัชสมัยพระเจ้าฟรังซิสที่ ๑ กษัตริย์แห่งประเทศฝรั่งเศสเป็นต้นมา ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลย

พอรถเลี้ยวโค้งแห่งหนึ่ง ระหว่างไหล่เขาต่อไหล่เขา ทางด้านขวามือข้างล่าง ข้าพเจ้าเห็นสะพานสมัยโบราณสะพานหนึ่งสลักหักพังขาดกลางไปเลย ปรากฏว่าถูกข้าศึกมาทำลายเมื่อครั้งมหายุทธสงคราม น่าเสียดายจริง ๆ มิฉะนั้นคงจะเป็นประโยชน์แก่การคมนาคมในปัจจุบันนี้หาน้อยไม่

ในที่สุดพอเลี้ยวเข้าโค้งอีกโค้งเดียว ก็เห็นตัวเมืองซังต์ปอลเดอวองซ์ตั้งตระหง่านอยู่ข้างหน้า ดูไกล ๆ เหมือนบ้านเมืองตุรกีบนยอดเขา ช่างน่าประหลาดเหลือเกิน เต็มไปด้วยศิลปแบบเก่า ๆ มียอดโบสถ์แหลมโผล่ขึ้นมาเป็นบางแห่ง ที่เห็นขณะนั้นเป็นด้านนอกของตัวเมืองจึงไม่น่าดูอะไรเลย แต่พอรถตัดเข้าทางตรงที่จะนำขึ้นไปสู่ "ประตูเมือง" นั่นเอง ข้าพเจ้าก็ได้พบบ้านช่องนอกเมือง ร้านค้าและเรสตูรองต์ตั้งอยู่เป็นแห่ง ๆ ห่าง ๆ กันติดกับถนนนั้นทีเดียว

เราเลยร้านพวกนี้ไปหยุดอยู่ที่หน้าภัตตาคารแห่งหนึ่ง ภัตตาคารนี้แห่งนี้ไม่ใช่แห่งที่เราจะกินอาหารมื้อกลางวัน แต่เป็นแห่งอื่นห่างกันไปไม่มากนัก พวกเราลงจากรถบัสยืนเรียงรายผลัดกันชักรูปคนละที่สองที่ตามธรรมเนียม ข้าพเจ้ารู้สึกทันทีว่าบนยอดเขาทางเข้าประตูเมืองชั้นปอดเดอวองชี้นี้อากาศมันช่างสดชื่นเสียนี่กระไร สองข้างทางมีต้นหางนกยูงแผ่กิ่งก้านสาขาทำความร่มรื่นให้แก่บริเวณนั้นเป็นอย่างยิ่ง ภัตตาคารหลังที่เห็นอยู่ตรงหน้านั้นชื่ออะไร ไม่ได้จดเอาไว้เสียด้วย แปลกที่ตรงตัวตึกฉาบด้วยปูนสีแดงมีลวดลายขาว มีลานหญ้ากว้างขวางและอ่างน้ำพุตรงข้างหน้าล้อมรอบไปด้วยกุหลาบเลื้อยไปตามรั้ว ทางด้านสุดออกไปเดินออกไปไม่ได้ ใครขืนไปเพ่นพ่านออกไปเป็นตกเขาตาย.เน่ แต่เขาได้ทำกำแพงเตี้ย ๆ กั้นไว้แข็งแรง ข้าง ๆ กำแพงมีต้นส้มปลูกอยู่เป็นระยะ ทุก ๆ ต้นเป็นพุ่มงามและมีผลดกเหลือเกิน ที่ใต้ต้นส้มยังมีม้านั่งเล่นทาสีขาวสะอาดไว้อีกด้วย ฝูงนกพิราบลงมาเดินแผ่หางกางปีกอยู่เต็มสนามหญ้าน่าดูยิ่งนัก

เห็นภาพงาม ๆ เช่นนี้ ทำให้นึกถึงนักสร้างภาพยนตร์ในเมืองไทยที่ชอบออกไปสร้างภาพยนตร์ในต่างประเทศ เช่นที่

โรมหรือฮ่องกง ถ้าได้มาเห็นที่นี่ก็คงจะชอบใจแน่ แต่วิธีการสร้างภาพยนตร์ไทยในต่างประเทศนั้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้สร้างภาพยนตร์กะเขาบ้าง ข้าพเจ้าเห็นจะไม่ต้องถ่อไปสร้างในเมืองคนอื่น,ถ่อไปสร้างในดินแดนของคนอื่น,ชาติ,ภาษาอื่นเรื่องอะไรที่จะต้องลงทุนลงแรงเอา "ทุนไทย" ไปเอาความคิบความดีของชาติอื่นมาโฆษณาในเมืองไทย สู้ทำสร้างเรื่องไทย ๆ และวัฒนธรรมไทยไปโฆษณาในเมืองของเขาไม่ได้

นอกเรื่องนอกราวไปแล้วนิดหน่อย ข้าพเจ้าขออภัยตามเคย เมื่อยินชมสถานที่แห่งแรกที่ได้เห็นพสมควรแล้วเหลียวมาดูเพื่อนฝูงทั้งหลายไม่มีเลยสักคน ปรากฏว่าเดินไปตั้งไกลแล้วตามถนนที่ค่อนข้างแคบขึ้นไปสู่ตัวเมืองซังต์ปอล – เดอวองซ์ ซึ่งเห็นทิมทิบอยู่อีกไม่ก็ก้าวไปข้างหน้า ข้าพเจ้ารีบควบปุเลงตามไปทันที แต่ทว่าการวิ่งขึ้นไปนั้นไม่เหมือนกับการวิ่งลงมา แต่ละก้าวมันอึดอาดไม่ใช่อย่างที่คิดว่าจะควบปุเลงให้เหมือนดังใจ คุณประสัตถ์น่ะดีดีอุส่าห์ยืนคอยอยู่ตรงกำแพงข้างทาง พอทันกันเขาถามข้าพเจ้าว่า เพราะเหตุจึงช้านักไปเจอะอะไรดีเข้าล่ะ

"เจอดีกะผีอะไรกันล่ะ" ข้าพเจ้าตอบ "เจอแต่ยายแก่ซักผ้าอยู่ที่ท่อน้ำ"

ความจริงข้าพเจ้าพบยายแก่จริง ๆ ข้าพเจ้าสนใจยายแก่คนนี้มาก เพราะว่าแกซักผ้าด้วยน้ำที่ไหลออกมาจากท่อและท่อนี้สับเนื่องมาจากธารน้ำที่สูบขึ้นมาจากข้างล่าง เป็นน้ำที่ใสสะอาดใช้รับประทานได้เสียด้วย ท่อซักผ้าเขาก็ทำแปลกคือทำเป็นรางยาวไปซักกันได้หลายคน ข้าพเจ้าเคยถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึกรูปหนึ่ง

ทางเข้าตัวเมืองซังต์ปอลเดอวองซ์นั้น แคบนิดเดียว หรือจะเรียกว่าเป็นทางเข้าหมู่บ้านจะเหมาะกว่า ความกว้างขวางถนนซึ่งผ่านเข้าไปที่แรกนั้นรถหลีกกันไม่ได้ พื้นถนนปูด้วยอิฐสี่แดงเรียงตามขวางสลับกันเป็นฟันปลา และสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ สองข้างถนนเป็นตึกไม่มีฟุตปาร์ต และตึกแถวทั้งสองข้างก็ไม่เป็นแถวไม่เป็นแนวไม่มีระเบียบอะไรเลย สักแต่ว่าจะปลูกตึกกันลงไปอีท่าไหนก็ได้ทั้งนั้น แต่นั่นแหละที่แสดงให้เห็นว่าสถาปัตยกรรมแต่ดั้งเดิมของซังต์บ่อลเดอวองซ์นั้น เป็นสถาปัตยกรรมที่ไม่ได้สติเอาเสียเลย

เมื่อคิดอีกทีว่าซังต์ปอลเดอวองซ์ เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ตั้งแต่ครั้งพระเจ้าฟรังซีสที่ ๑ แห่งประเทศฝรั่งเศส เท่าที่อุส่าห์ยืนหยัดดำรงคงรากฐานไว้ให้เห็นจนถึงสมัยนี้ได้ ก็นับว่าเป็นผลกำไรอันงดงามของคนรุ่นหลังอยู่มากแล้วมิใช่หรือ?

ตึกสองข้างถนนนั้นเป็นบ้านที่พักอาศัยบ้าง, เป็นร้านขายของบ้างสลับกันไป แต่ละแห่งภายในทึบทึมมืดทึม แต่แม้กระนั้นก็ดีเขาก็ยังจัดให้สะอาดสะอ้าน ข้าพเจ้าเดินสังเกตสองข้างทางไปเรื่อย ๆ จนถึงบริเวณกว้างแห่งหนึ่งมีอ่างน้ำพุอยู่ตรงกลางลานนั้นรอบ ๆ อ่างน้ำพุก็ทำเป็นที่ซักผ้าไว้อีก ในบริเวณนั้นเต็มไปด้วยราวตากผ้า ไม่รู้ว่าของใครต่อของใครคือใครซักผ้าเสร็จก็ตากไว้ตรงนั้นเลย แลดูเกะกะในนัยน์ตาเหลือทน

เดินไปตั้งนานสองนาน ข้าพเจ้ารู้สึกว่าซังต์ปอลเดอ-วองซ์นี้เงียบเหงามากไม่ค่อยจะมีผู้คนเดินไปมาตามหนทางเท่าใดนัก ส่วนมากเข้าไปอยู่เสียภายในบ้านในช่อง การที่ตามถนนหนทางไม่ค่อยจะมีคนเดินกันนั้น เห็นจะเป็นเพราะไม่มีสถานที่สำหรับหย่อนใจ เช่นโรงหนังโรงละครหรืออย่างอื่น ๆ ที่จะชวนให้เกิดความคึกคัน ได้ความว่าพวกที่อยู่บนเมือง

โบราณแห่งนี้เป็นคนชอบสงบ รักที่จะมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องมีอะไรมาเย้ายวนใจก็ได้ ธรรมชาติและอากาศอันสดชื่นอย่างเดียวเท่านั้นที่พวกนี้ต้องการและเต็มไปด้วยความพากภูมิใจ

แวะเข้าในร้านขายของที่ระลึกแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ข้างทางของถนนแคบอันลุม ๆ ดอน ๆ ร้านขายของที่ระลึกนี้ ตรงหน้าร้านมีโต๊ะไม้เก่า ๆ คร่ำคร่าตั้งโชว์ของอยู่ ของส่วนมากเป็นของฝีมือคนในซังต์ปอลเดอวองซ์นั้นเอง เช่นครกไม้, และถ้วยโถโอชามต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์ขึ้นจากไม้ ของทุกชิ้นสลักคำว่า “St. Paul de Vence” เอาไว้ด้วย เพื่อแสดงว่าเป็นของพื้นเมืองของเขา และอีกประการหนึ่งใครซื้อไปก็ระลึกได้ว่าซื้อไปจากซังต์ปอลเดอวองซ์นั่นเอง นอกจากของที่ระลึกจำพวกไม้ก็มีเครื่องแก้ว, ตุ๊กตา, ภาพโปสการ์ด, ภาพสีน้ำมันฝีมือของพวกเขาขนาดและราคาต่าง ๆ กัน ภายในบริเวณร้านแห่งนี้เกะกะไปด้วยเข้าของต่าง ๆ และทึบมาก แต่ไม่ร้อนอะไรเลย อากาศเย็นเฉียบทีเดียวเหมือนกับเข้าไปอยู่ในห้องเย็นทรงวาดยังงั้นแหละ ๑ เจ้าของร้านเป็นคนชราสองผัวเมีย มีลูกสาวหน้าตาคมขำเป็นคนขายของคล่องแคล่วดีอยู่เหมือนกัน ข้าพเจ้าเลือกซื้อถ้วยไม้ใบหนึ่งเป็นถ้วยเชิง แบบถ้วยบรั่นดี

ผีมือผู้ประดิษฐ์ไม่เลย พยายามขัดเกลาไม้ทั้งดุ้นให้บางเหมือนแก้วจนเบาหวิว น่ารักมาก ข้าพเจ้าเคยบอกมาแล้วว่าข้าพเจ้าเป็นคนช่างซื้อช่างหา ดังนั้นจึงได้ของที่ระลึกมาหลายอย่างฝากทางบ้านและมิตรรักกันทั่วไป ถ้วนแต่เป็นของซังต์ปอล—เดอวองซทงนน

พอออก จากร้าน ขาย ของ แห่ง นั้น เหยียบ ไปบน ถนน อ้าว! พวกที่มาด้วยกันไปไหนหมดก็ไม่รู้ คุณควง, คุณประสัตถ์, คุณสวัสดิ์, คุณทวิชหายหน้าค่าตาไปอยู่เสียที่ไหนกัน มานึกดูอีกทีก็รู้ว่าใครเขาจะมามัวรอข้าพเจ้าทำไมอยู่ล่ะ มัวแต่เลือกไอ้โน่นไอ้นี่ จุจุกจิกซักถามแม่สาวนัยน์ตาสี่เทาถูกสาวเจ้าของร้านเรียเปียไปจนลืมเพื่อนลืมฝูง พอออกมาได้เลย ห้อแน่บไป ทาง กำแพงหัก ที่ทำ เหมือนป้อม ปราการปีนกระเย้อกระแหย่งขึ้นไปข้างบน นึกว่าพวกเราจะอยู่บนนั้นแต่ที่ไหนได้ไม่มีใครเลยสักคนเดียว โผล่หน้าออกไปนอกกำแพงกลายเป็นหน้าผาอันสูงชัน แลเห็นยอดไม้อยู่ข้างล่างเหมือนกับไร่ผักชี ข้าพเจ้าใจหายวาบรู้สึกเสียวสันหลังพิกล ถ้ามีใครอุตริคิดฆ่าข้าพเจ้าในขณะนั้น เพียงถูกแปะป้ายเดียว

ต้องกระเด็นตกลงไปตายแน่อย่างไม่ต้องสงสัย ไอ้เจ้ากำแพงหักนั่น ข้าพเจ้าคะเนดูว่ามีอายุปาเข้าไปกว่าร้อยปีมาแล้วกระมัง มันง่อนแง่นเต็มที ถ้ามีพายุใหญ่พัดกระหน่ำเข้ามาก็เห็นจะทานไม่ไหวเป็นแน่ ข้าพเจ้าเลยรีบเผ่นลงมาออกถนนซึ่งเลยวออกไปทางขวามือ แลเห็นกลุ่มพวกเราเดินอยู่ลิบ ๆ ข้างหน้าออกไปเป็นทิว

นานๆ จึงจะมีรถยนต์แล่นผ่านไปมาบนถนนสายนั้นสักครั้งหนึ่ง พวกผู้หญิงชอบขี่รถจักรยานไปไหนมาไหน ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงชนาดไหน สาวแก่แม่หม้ายหรือรุ่นกระทงขบเผาะก็ขี่จักรยานกันทั้งนั้น เวลาขับขี่ไปบนทางชัน ๆ เบ่งกันตัวโก่งไปทีเดียว ถนนสายใหม่ที่ผ่านไปนี้โปร่งขึ้นหน่อย เพราะอยู่บนไหล่เขา มีบ้านเบบบังกาโลปลูกเป็นระยะ ๆ อยู่ฟากเดียวกันไปโดยตลอด ข้าพเจ้าค่อย ๆ เดินทอดน่องชมแบบบ้านเหล่านี้ด้วยความสงบ แม้จะเห็นแต่เพียงภายนอกก็เดาถูกว่าภายในเขาคงจะจัดเรียบร้อยน่าดู บ้านบังกาโลเหล่านี้ส่วนมากตั้งอยู่บนเนินดินสูงขึ้นไปกว่าพื้นถนน เถาองุ่นมีผลดกห้อยระย้าน่าชมเหลือเกิน เข้าใจว่าคงเป็นเพราะอากาศดีนั่นเอง

เห็นบ้านพวกนี้แล้ว ทำให้นึกถึงอาคารสงเคราะห์ในเมืองไทยของเราขึ้นมาทันที เออ! อนาถหนอ——อนาถจริงๆ ทางราชการท่านช่วยสงเคราะห์ประชาชนอย่างน่าเห็นอกเห็นใจมาก สงเคราะห์กับคนขนาดที่มีสตางค์ขี่รถยนตร์หรูหรา ซึ่งหาที่อาศัยได้ง่ายกว่าคนที่หาเช้ากินค่ำ หรือบางที่หาเช้าแล้วตอนค่ำไม่ได้กินก็ยังมี คนพวกนี้สงเคราะห์ตนเองโดยการปลูกกระท่อมริมฝั่งน้ำ ซ่อมกันไปทุกวัน แต่ทางราชการท่านมองข้ามไปเสีย ไม่เห็นสงเคราะห์ปล่อยให้พวกนั้นได้รับแต่ "เคราะห์" อยู่ตลอดไปชั่วนาตาปี นี่แหละอนาถนัก

คนกลุ่มที่เดินดิ่วๆ ไปข้างหน้านั้น หายวับไปกับตาราวกับปาฏิหาริย์ ในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเพลิดเพลินเจริญใจอยู่ด้วยการชมแบบบ้านบังกาโล และสาวผมแดงที่โผล่หน้าต่างออกมา ภายหลังจึงมารู้ว่าพวกนั้นเลี้ยวเข้าไปในภัตตาคารซึ่งผู้ช่วยผู้จัดการ Air France ที่มาจากกรุงปารีสจัดเลี้ยงต้อนรับเบื้นเกียรติยศ

ภัตตาคารแห่งนี้เป็นตึกแบบเก่า มองดูข้างนอกทึบสบั้นไปเลย แต่พอโผล่เข้าไปข้างในนั้นโอโถ่งราวกับโรงละคร

มีโต๊ะเก้าอี้ตั้งไว้เป็นระเบียบตามมุมห้อง แต่โต๊ะที่เขาจัดไว้สำหรับเรานั้น เขาจัดแบบ Reception Party คือตั้งโต๊ะเป็นรูปคล้ายเกือกม้า ปูด้วยผ้าขาวสะอาดมีแจกันดอกกุหลาบดอกโต ๆ ตั้งไว้เป็นระยะน่าชม เขาวางเป็นลวดลายด้วยกิ่งสนฝอยละเอียดสีเขียวสดแลละลานตาน่าดูไปทั่วห้อง รับประทานอาหารนี้ติดอยู่กับระเบียง ซิเมนต์ทียื่นออกไปบนไหล่เขา ถ้าพูดถึงอากาศละก็เป็นยอดทีเดียว แจ่มใสสดชื่นอย่างสุดที่จะพรรณา ตรงด้านนอกเป็นประตูกระจกใสแจ๋ว มองออกไปเห็นยอดเขาตรงข้ามตระหง่านง้ำอยู่ ติดกับท้องฟ้าสีครามสดและปุยเมฆสีขาวเหมือนปุยฝ้าย ผิดกับอากาศในกรุงปารีสอย่างไกลกันตั้งพันโยชน์ทีเดียว ในกรุงปารีสนั้นมีแต่หมอกทะมึนไม่แจ่มจ้าเหมือนที่นี่ เป็นอากาศที่น่าเหม็นเบื่ออย่างที่สุด และยิ่งข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ชอบถ่ายรูปแต่ไม่สู้ชำนาญกล้องอยู่ด้วย ก็ยิ่งกลุ้มใจที่สุด แต่อากาศที่ซังต์ปอลเดอวองซ์นี้ เปลี่ยนแปลงให้ข้าพเจ้ารักซังต์-ปอลเดอวองซ์อย่างเหลือเกิน

อันที่จริงข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่องที่เกี่ยว กับภัตตาคารและการเลี้ยงอาหารกลางวันของผู้ช่วยผู้จัดการ Air Frrnce ต่างหาก ข้าพเจ้าไม่ได้พูดถึงดินฟ้าอากาศโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงขอเล่าเรื่องภัตตาคารต่อไป

การตกแต่ง สถานที่ ในภัตตาคาร ชั้น ดีของฝรั่งเศส นั้นออกจะเป็นมาตราฐานอยู่สักหน่อย สำหรับเฟอร์นิเจอร์แบบเก่า ๆ เช่นโต๊ะเก้าอี้ซึ่งมีลวดลายไม่สู้โมเดิร์นทันสมัยอย่างของแบบอเมริกัน และไม่ว่าที่ไหนจะทิ้งโคมไฟฟ้าแบบเชิงเทียนไปไม่ได้เป็นอันขาด สำหรับพื้นห้องทั่วไปนอกจากในครัวและระเบียงซิเมนต์ข้างนอกเท่านั้น ปูพรมสีสดเต็มไปหมด ข้าพเจ้า ไม่เคยศึกษา ถึงความเป็น อยู่ของชาว ฝรั่งเศส มาก่อน ครั้นเมื่อมาฝรั่งเศส นับตั้งแต่เหยียบลงมาเห็นเป็นก้าวแรกที่โฮเต็ลคลาริดจ์ ก็เห็นเขาปูพรมกันไปทั่ว จึงได้แต่เข้าใจเอาเองว่าเพราะเขารักษาระเบียบอันสวยงาม และเนื่องจากอากาศหนาวเย็นอยู่เสมอด้วย เขาจึงจะต้องใช้พรมนี้แหละช่วยให้ความหนาวบันเทาเบาบางลงไป แต่จะผิดหรือจะถูกนั้นข้าพเจ้ารับรองไม่ได้ทั้งนั้น

ภัตตาคารแห่งนี้ไม่ได้ใช้บ่อยเสิฟอาหาร แต่ใช้ผู้หญิงเสิฟแทน ดังนั้นอาหารที่นี่จึงอร่อยชิมเป็นพิเศษ นั่นแน่ะ—— ข้าพเจ้าอดไม่ได้ที่จะวกเข้าไปถึงเจ้าหล่อนเข้าให้นิดหน่อย โปรดอย่าว่าข้าพเจ้าเป็นอะไรไปเลย กินกันแต่อาหารทางปากแล้วจะขอแถมอาหารทางตาบ้างไม่ได้หรือ ขอให้ข้าพเจ้าอิ่มหนำสำราญให้เต็มที่เสียหน่อยเถอะน่า

ผู้หญิงที่เสิฟอาหารนั้น ความจริงก็ไม่ใช่สาวไม่ใช่แส้อะไร แต่ก็ไม่แก่จนเกินที่ข้าพเจ้าจะ "กิน" เป็นอาหารตาได้ เธอสวมเสื้อกระโปรงสีฟ้าอ่อน ๆ และผูกเอี๊ยมขาวสะอาดกิริยามารยาทกระตุ้งกระติ๊งดีเหมือนกัน เวลาเสิฟอาหารตรงหน้าข้าพเจ้ามักจะทำชม้อยชม้ายตาเอียงอาย เหมือนจักกระจะอะไรก็ไม่รู้ คิด ๆ ดูก็ไม่ทราบว่าข้าพเจ้ามีอะไรเป็นพิเศษกว่าคนทั้งหลาย ที่ทำให้เธอต้องมาทำชมดชม้อยเอาแก่ข้าพเจ้าทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้านึกอยู่เสมอว่า ข้าพเจ้าเป็นแขกที่ได้รับเชิญเป็นเกียรติยศไปในการเลี้ยงอาหารกลางวันนั้น จะไปทำเจ้าชู้ประตูดินกะใครต่อใครละก้อ เห็นจะไม่ดีแน่

เรื่องเหล้าไวน์นั้นเกือบจะไม่ต้องพูดถึง พอหย่อนก้นลงนั่งปุบก็มาบ๋อยที่เดียว เธอผู้เสิฟคนนั้นไม่พูดอะไรค่ะอรมว่า ข้าพเจ้าจะดื่มหรือไม่ดื่ม พอข้าพเจ้าร้องขอน้ำเย็นแทนเหล้าไวน์ เธอทำหน้าฉงน สังเกตได้จากหัวคิ้วทั้งสองข้างซึ่งขมวดเข้าหากัน คงนึกแปลกใจที่ข้าพเจ้าเป็นอะไรไปหรือ—— ไม่สบายไปหรือ——หรือว่าสติไม่ดี ทุก ๆ คนเขาดื่มเหล้าไวน์กันทั้งนั้น แต่ข้าพเจ้ากลับล่อน้ำเย็นแทน อย่างนี้มันผิดวิสัยคนมาฝรั่งเศสอย่างมากมายที่เดียว อย่างไรก็ตามสักครู่เดียวเธอก็ประคองคนโทน้ำเย็นใสแจ๋วมาวางตรงหน้าคล้ายจะประชดว่า เอ้า! ดื่มให้พอใจซิ เอาให้หมดคนโทนั่นแหละ ขอใหม่อีกก็ยังด้าย——

ผีมือการปรุงอาหารของภัตตาคารแห่งนี้หาเลวไม่ โอชารสเป็นยอด หรือจะเป็นเพราะความหิวกระมัง ควาอะไรใส่ปากเข้าไปเป็นอร่อยไปหมด เวลาที่กินกันนั้นเลยเที่ยงไปถึงสองชั่วโมง ผิดเวลาไปโข ,

พอเสร็จอาหารออกไปดื่มกาแฟและสูบบุหรี่ตรงระเบียงซิเมนต์ ชมวิวทิวทัศน์อันน่าเพลิดเพลินเจริญใจไปตามเรื่อง

นายอาวังกาสบอกว่า ประเดี๋ยวจะพาไปเมืองกราเซ่ (Grasse) ไปชมโรงงานผลิตน้ำหอมที่มีชื่อเสียงที่สุดของฝรั่งเศส นั่นคือ Fragonard Perfume ตั้งอยู่บนยอดเขาห่างจากตัวเมืองกราเซ่ หลายไมล์

พวกเรา นั่งสรวลเสเฮฮากันอยู่ที่ระเบียง ท่ามกลางแสงแดดกล้าแต่อากาศเย็นยะเยือก ซุ้มกุหลาบเลื้อยดอกโตเท่าฝากระป๋องบุหรี่ข้างนั้นงามน่าดู บนระเบียงโดยรอบที่ยื่นออกไปนั้น เขาตั้งกระถางดอกไม้ไว้เต็มสี่สรรสวยสดสลับกันไป ตรงกำแพงด้านในที่เป็นผนังตึกนั้น เถาองุ่นเลื้อยพันติดกับกำแพงขึ้นไปเอง เห็นมีผลติดอยู่ไม่สู้มากนักและเป็นองุ่นเหลือง ไม่ใช่องุ่นแดงอย่างที่เคยเห็น

เนื่องด้วยผู้ช่วยผู้จัดการ Air France เป็นประธานในการเลี้ยง คุณควง อภัยวงศ์ ของเราจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้แทนของพวกเราทุก ๆ คน ขอบคุณเขาที่มีไมตรีจิตเชิญมารับประทานอาหาร และยังได้ขอบคุณเขาในการที่เชิญมาเที่ยวประเทศฝรั่งเศสอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงปารีสซึ่งเป็นนครหลวงที่งดงามที่สุดของโลก

เห็นหน้าผู้หญิงที่เสิฟอาหารคนนั้นโผล่ออกมาทางประตู กระจก คราวนี้เธอไม่ได้เสิฟอาหารหากเป็นเสิฟกาแฟ ข้าพเจ้าเห็นเธอว่าง ๆ อยู่เลยดอดเข้าไปถือวิสาสะเข้านิดหน่อย วิธีที่จะถือวิสาสะนั้นไม่ยากเย็นเข็ญใจอะไรเลย เพียงแต่พูดกันเปรย ๆ ขนวา บนเฉลยงนเยนสบายดจรงนะ เธอกเลยสนับสนุนโครมเข้ามาทันทีว่า สบายอยู่อย่างนี้ตลอดปีแหละค่ะ !

ข้าพเจ้าเอื้อมมือ ไปกุมหมับเข้าที่ไหล่ ข้างซ้ายของเธอพลางบอกว่า

“ขอโทษเถอะนะ เธอชื่ออะไรไม่ทราบ ?”

เธอช้อนสายตามองหน้าข้าพเจ้า

“มาเดอริ์นค่ะ” เธอตอบ

“เธอทำงานอยู่ที่นี่มานานแล้วหรือจะ ?” ข้าพเจ้าถามอีก

“ตั้งแต่เบิดทนขนมาแหละค่ะ เกือบ ๒๐ ปีเห็นจะได้” เธอตอบ

"โอ้โฮ! นานถึงอย่างนี้เชียวหรือจะ เธอไม่เบื่อเมืองบนเขานี้มาบ้างเลยหรือ?"

มาเดอริ้นหัวเราะอย่างขบขันในคำถามของข้าพเจ้า ซึ่งไม่เห็นน่าขันอะไรเลย

"ดิฉันจะเบื่ออย่างไรได้ ในเมื่อดิฉันเกิดที่นี่และเป็นเจ้าของภัตตาคารแห่งนี้!"

ข้าพเจ้าแทบหงายหลังผลึ่งลงไปในบัดดล ผู้หญิงคนนี้กลายเป็น "พี่เบิ้ม" เจ้าของภัตตาคารที่หรูที่สุด อาหารอร่อยที่สุดบนยอดเขาเมืองซังต์ปอลเดอวองซ์ไปแล้ว———

ข้าพเจ้าแทบสลึก ไอ้ที่นึกว่าจะยั่วเย้าเธอเล่น สุดท้ายกลับมานั่งกินกาแฟต่อไป พูดถึงกาแฟแล้วต้องพูดถึงรสชาติของมันเสียหน่อย เพราะกาแฟที่นี่ไม่เหมือนโอยั๊วะเมืองไทยซึ่งชงโดยผีมือจุ้น ชาวฝรั่งเศสส่วนมากนิยมดื่มกาแฟเตอรกิชและชงอย่างข้นจัดให้ผงกาแฟเป็นยางเหนียวติดก้นถ้วยเหมือนยาผีนยังไงยังงั้น กลิ่นของมันหอมยั่วยวน

ประสาทพิถีก วิธีเสิฟกาแฟของเขานั้น เท่าที่เคยเห็นในฝรั่งเศสมีอยู่หลายวิธีด้วยกันคือ เสิฟแบบชงด้วยกา คือหมายถึงผสมเสร็จมาแล้วนอกจากน้ำตาลทราย แต่โปรดทราบเสียด้วยว่าคนฝรั่งเศส ส่วนมากไม่ค่อย ชอบกาแฟ ผสมด้วยนมหลังอาหาร เขามักใช้กาแฟดำร้อนจัดแทน ไม่ว่าที่ไหน ข้าพเจ้าเห็นเช่นนี้ทั้งนั้น วิธีเสิฟอีกแบบหนึ่งก็คือ เขามีเครื่องกรองชงผงกาแฟติดตั้งมาเสร็จ เครื่องกรองชนิดนี้เขาเรียกว่าอะไร (ในภาษาฝรั่งเศส) ข้าพเจ้าลืมไปเสียแล้ว ในวงสังคมบางแห่งของเมืองไทยก็นิยมใช้กันเช่นนี้ ส่วนอีกแบบหนึ่งนั้นเขาชงใส่ถ้วยมาให้เสร็จ ยกมาตั้งเป็นถ้วย ๆ ดื่มได้เลย แต่สำหรับที่ภัตตาคารแห่งนี้เขาใช้เสิฟแบบชงด้วยกา และผู้ที่เสิฟถือเครื่องกรองชงผงติดมือมาด้วยนั่นเอง

นั่งเล่นกลางแสงแดดที่ไม่ร้อนพอสบาย ๆ แล้ว นายอาวังกาสบอกว่าถึงเวลาที่จะเคลื่อนขบวนต่อไปได้แล้ว ขอให้พวกเราเตรียมตัวได้ อันที่จริงก็ไม่ต้องเตรียมตัวอะไรเลยนอกจากจะลุกขึ้นยืนสบัดขาแก้กลุ้มใจไปพลาง ๆ เท่านั้น

รถบัสยังจอดรออยู่ที่เก่า คือปากทางเข้าซังต์ปอลเดอวองซ์ จะต้องเดินไปอีกสักสองสามอึดใจจึงจะถึง

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาตั้งแต่ตอนแรกแล้วว่า ริมถนนนอกเมืองนี้มีร้านขายของเบ็ดเตล็ดตั้งอยู่เป็นแห่ง ๆ สองสามร้าน พอเดินผ่านร้านหนึ่งเห็นมีภาพสีน้ำมันตั้งไว้ในตู้โชว์สามสี่ภาพ เป็นภาพเมืองโบราณซังต์ปอลเดอวองซ์นั่นเอง ภาพสีน้ำมันทำนอง เดียวกันนี้ได้เคยเห็นมาแล้ว จากร้านที่อยู่ในเมือง มาภายหลังสหายของนายอาวังกาสคนหนึ่งบอกว่าเมืองซังต์ปอลเดอวองซ์นี้มีช่างเขียนฝีมือเยี่ยม ๆ อยู่หลายคน เคยส่งฝีมือภาพสีน้ำมัน ของเขาเข้าไป ประกวดในกรุงปารีสได้รับรางวัลมาแล้วหลายครั้งหลายหน สำหรับการประกวดประจำปีของสมาคมส่งเสริมวิจิตรศิลปแห่งกรุงปารีส

สหายของนายอาวังกาสคนนั้นชี้มือไปที่ภาพ ๆ หนึ่งซึ่งเป็นภาพโบสถ์ฝรั่งขณะที่เขาและข้าพเจ้าต่างหยุดยืนดูภาพในตู้กระจกหน้าร้าน เขาบอกแก่ข้าพเจ้าว่า

"นั่นเป็นภาพฝีมือของ เฮนรี่ มาติสเซ่ จิตรกรดื่อชื่อของเมืองนี้ ซึ่งเดี๋ยวนี้ยังมีชีวิตอยู่"

ข้าพเจ้าพยักหน้ารับทราบโดยไม่ตอบว่ากระไร สหายของนายอาวังกาสจึงถามว่า

"เอ — — คุณสนใจในเรื่องภาพเขียนสีน้ำมันเหมือนกันรึครับ ?"

เมื่อเป็นคำถามไม่ใช่คำบอกเล่า ข้าพเจ้าจึงต้องตอบไปตามอัธยาศัยว่า

"ครับ, ผมสนใจมาก ผมเคยเขียนภาพสีน้ำมันมาบ้างเหมือนกันเมื่อสมัยก่อน ๆ แต่เดี๋ยวนี้ผมไม่ได้เขียนเสียแล้ว"

"น่าเสียดายจริง ๆ" เขาบ่นพึมพัม "ทำไมคุณทิ้งเสียล่ะ ?"

"ผมไม่มีเวลาอย่างแต่ก่อนเสียแล้วครับ" ข้าพเจ้าตอบ

เขามอง หน้าข้าพเจ้า แล้ว ส่ายศีรษะ พลางบ่น ต่อไปว่า "น่าเสียดาย — — น่าเสียดาย"

ข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้ว่า หมอนั่นแกนึกเสียดมเสียดายอะไรของแก การจะเขียนหรือไม่เขียนมันเรื่องของ

ข้าพเจ้าแท้ ๆ ไม่ได้เกี่ยวข้องอะไรกับแกสักนิดเดียว แล้วแกจะต้องมารับภาระอะไรด้วย พิลึกจริง ๆ ที่เดียว

"คุณรู้จักเชิร์ชชิลล์ไหม?" เขากรากเข้ามาเขย่าตัวข้าพเจ้าแล้วถามเกือบเป็นเสียงตะโกน อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษน่ะคุณรู้จักไหม?

"รู้จักซิครับ! -- ทำไม?" ข้าพเจ้าตอบ และถามไปในตัว

"นั่นแหละ ---- เขาก็เป็นช่างเขียนภาพสีน้ำมันเหมือนกัน และเดี๋ยวนี้เขายังเขียนอยู่ เขาไม่มีสมัยไหนจะว่างการเขียนภาพไปเลย แม้ว่าฝีมือของเขาจะเหมือนเด็ก ๆ ที่หัดเขียนรูปเล่นก็ตาม" หมอนั่นอธิบายและหัวเราะเบา ๆ อย่างมีความหมาย

ข้าพเจ้าไม่ ตอบและ ไม่ได้แสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับฝีมือเขียนภาพสีน้ำมันของอดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ เพราะข้าพเจ้าไม่เคยเห็นภาพจริงจากฝีมือของเขา นอกจากเคยผ่านทางมาแต่คอลัมน์ศิลปในนิตยสาร Times บางฉบับเท่านั้น หมอนั่นอาจมีความรู้สึกว่า อดีตนายกเชิร์ชชิลนั้นฝีมือ

บ้อท่าเอาเสียจริง ๆ แต่เหตุไฉนจึงมีชื่อเสียงในทางนี้ไปได้ก็ไม่รู้

ร้านขายของที่ระลึกแห่งใหม่นี้ ภายในจัดเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก แผนกภาพโปสการ์ด และภาพต่าง ๆ จัดไว้ทางหนึ่ง แผนกเครื่องประดับประดาอาภรณ์พรรณก็จัดไว้ทางหนึ่ง เช่นหมวก, เข็มกลัด, พวงกุญแจ, ดุมเชิร์ต, แหวนโลหะ ซึ่งมีหัวลงยาเป็นตัว อักษรซังต์ ปอลเดอวองซ์เป็นต้น แผนกเครื่องแก้วจำพวกขวดน้ำหอม แก้วเจียระนัยและแจกัน แยกไว้ทางหนึ่ง ข้าพเจ้าเข้าไปเดินด้อม ๆ มอง ๆ เลือกซื้อสิ่งที่พึงประสงค์ได้สองสามอย่าง แม้กระนั้นก็ดีโดนเข้าไปตั้งพันกว่าแฟรงค์ ร่อยหรอลงไปพอสมควร ทำให้กระเป๋าเบาไปนิดหน่อย

เรื่องชนิด “พระยาน้อยชมตลาด” ที่ซังต์ปอลเดอวองซ์นี้เดิกกันที่ พอออกจากร้านแห่งนั้น ข้าพเจ้าหอบของพะรุงพะรัง ไปถึงรถ คันเก่าซึ่ง จอดคอยอยู่ใต้ร่ม หางนกยุงสักครู่ เดียวรถ บัสคันนั้นก็ พาพวก เราบ่าย โฉมหน้า ไปสู่เมืองกราเซ่ (Grasse)

อันว่าเมืองกราเซ่น ข้าพเจ้าต้องขอประทานโทษท่านผู้อ่านด้วยที่ว่า คำว่า Grasse นี้เขาอ่านเป็นสองอย่างคือ กราเซ่อย่างหนึ่งและอ่านว่า กราสส์ อีกอย่างหนึ่ง แต่ที่ข้าพเจ้าอ่านว่า กราเซ่ มาแต่แรกนั้นด้วยคำแนะนำของผู้รู้คนหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าไม่มีเหตุผลอะไรมากไปกว่านี้ เมืองกราเซ่เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนเขาสูงลูกหนึ่งห่างไกลออกไปจากซังต์ปอลเดอวองซ์มาก ประมาณ ๕๐ ไมล์ รถแล่นเลียวลดไปบนไหล่เขาอันสูงชันคล้ายกับที่ผ่านมาแต่แรกที่จะมาซังต์ปอลเดอวองซ์ไม่ผิดกันเลย ข้าพเจ้าบรรยายเรื่องถนนหนทางไปกราเซ่มากไปก็ไม่ใช่ที่ เพาะยังไง ๆ มันก็เหมือน ๆ กันนั่นแหละ ดังนั้นจึงพาท่านผู้อ่านพ่วงปราดเดียวถึงเมืองกราเซ่เลย

เมืองนี้เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงในทางผลิตน้ำหอมและเครื่องสำอางค์ต่าง ๆ ของฝรั่งเศสเช่น สบู่หอมและครีมใส่ผม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานผลิตน้ำหอม Parfumerie Fragonard ซึ่งพวกเราได้แวะเข้าไปชมนั้น เขาว่ากันว่าเป็นโรงงานกลั่นน้ำหอมที่มีชื่อเสียงที่สุดทางภาคใต้ของฝรั่งเศส

พอรถเลี้ยวโค้งแห่งหนึ่งยังไม่ทันถึงโรงงานแห่งนี้ ข้าพเจ้าพร้อมกับอีกหลาย ๆ คนได้กลิ่นหอมอย่างน่าประหลาดน่าชื่นใจเข้าแล้ว สายลมในหุบเขาแห่งนั้นอบอวลไปด้วยกลิ่นน้ำหอมที่พรั่งพรูมาจากโรงงาน นายอาวังกาสบอกว่ากลิ่นหอมเหล่านั้นคงจะลอยวนอยู่ชั่วนาตาปี บรรดาชาวบ้านในบริเวณแถบนั้นคงจะมีความสุขสดชื่นพิลึก เสมือนอยู่ในอุทธยานแห่งบุบผชาติวิเศษซึ่งไม่มีวันคลายกลิ่นหอมของมันลงไปได้เลย

อันที่จริงโรงงาน Parfumerie Fragonard นี้ก็ไม่สู้ใหญ่โตมโหฬารทันสมัยเท่าไรนัก ตัวโรงงานเป็นตึกแบบเก่า ๆ บริเวณหน้าโรงงานปลูกต้นไม้ดอกหลายพันธุ์หลายอย่างต่างกัน แต่ไม่ใช่สำหรับเอาไปกลั่นเป็นน้ำหอม หากเขาปลูกไว้ประดับเพื่อความงามของสถานที่บริเวณนั้นเท่านั้น ทำให้แลดูสดชื่นร่มเย็นไปทั่วทั้งบริเวณ ขณะที่ไปถึงโรงงานนั้นอากาศกำลังครึ้มเย็นยะเยือก คุณควง อภัยวงศ์ และคุณปลั่ง พลอยพรหม ถึงกับบ่นหาว่าหนาวเจี๊ยนใจจะขาดไปทีเดียว

ก้าวแรกที่ข้าพเจ้าเหยียบย่างเข้าไปในโรงงาน ข้าพเจ้าก็พบว่าค่อนข้างจะเงียบเหงาสักหน่อย เพราะเขาทำงานกันเงียบ ๆ ไม่ค่อยส่งเสียงคุยกันจ้อเหมือนคนงานในโรงงานบางแห่งของคนไทยอย่างที่ข้าพเจ้าเคยพบมา หัวหน้าโรงงานฟราโกนาร์ดเป็นสุภาพสตรีชาวอเมริกัน โดยกำเนิดแต่เกิดในประเทศฝรั่งเศสนั่นเอง เธอประจำหน้าที่ของเธอที่โรงงานแห่งนี้เป็นเวลาตั้ง ๑๕ ปีมาแล้ว เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญพิเศษรอบรู้สาระพัด สามารถอธิบายให้พวกเราเข้าใจในกิจการต่าง ๆ ได้ทั่วไป ทั้งเป็นผู้ที่ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่าเธอมีความอ่อนโยนในลักษณะผู้ใหญ่ซึ่งมีอายุคะเนว่าราว ๆ ๕๐ ปีเห็นจะได้ และเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขันอยู่เป็นเนืองนิจ เพราะตลอดเวลาที่เธออธิบายให้พวกเราทราบในสิ่งต่าง ๆ เธอก็เรียกเสียงหัวเราะได้จากพวกเราอย่างครึกครื้นเครง เธอบอกข้าพเจ้าว่าเธอชื่อ แมรี่,

"นี่แน่ะ! พ่อหนูน้อย ๆ ทั้งหลาย——" เธอเริ่มอธิบายในตอนหนึ่ง แสดงให้เห็นอารมณ์ขันที่มีอยู่ในตัวเธอ

"พวกเธอรู้ไหมว่าโรงงานฟราโกนาร์ดนี่นะตั้งมากี่ปีแล้ว ถ้าเธอไม่รู้ ฉันจะบอกให้เอาไหมล่ะ"

คำว่า "พ่อหนูน้อย ๆ" ที่เธอเรียกพวกเราทำให้ฮาครื้นใหญ่ พวกเราทุก ๆ คนกลายเป็นพ่อหนูไปหมดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นคุณควง อภัยวงศ์ คุณปลั่ง พลอยพรหม หรือ คุณสนั่น สังขจันทร์ คุณประสัตถ์ซัดเสียก้ากใหญ่เมื่อรู้ว่าตนเองกลายเป็นพ่อหนูประสัตถ์ไปด้วย

"โรงงานแห่งนี้ได้ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๗๘๒ หรือเมื่อ ๑๗๔ ปีมาแล้ว" เธออธิบายต่อไป "เครื่องมือบางชิ้นที่เห็นอยู่นี่ตั้งมาตั้งแต่เดิมยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง และชื่อ Frogonard นี่ก็คือชื่อของจิตรกรผู้มีชื่อคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดน้ำหอมชนิดหนึ่งขึ้น"

เธอชี้มือไปที่เครื่องมือบรรจุขวดเครื่องหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลนัก ข้าพเจ้าไม่มีความรู้มาแต่ก่อนเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ก็ได้พบมันเป็นเครื่องมือแบบโบราณเต็มที่ ดูท่าทางรูปลักษณะมันไม่บอกยี่ห้อทันสมัยเสียเลย เธออธิบายต่อไปว่า

"แต่มันคงรักษาคุณภาพของมันดีอยู่ แม้แต่เครื่องมืออัดพิมพ์สบู่หอมโน่นก็เหมือนกัน เป็นของเก่าแก่มาแต่เดิม และถึงอย่างนั้นก็เถอะคุณภาพของเครื่องสำอางค์ทุก ๆ ชิ้นของฟราโกนาร์ดก็เป็นคุณภาพที่ดีเยี่ยม ไปดูทางนั้นสิพ่อหนูน้อย ๆ" พูดพลางก็ออกเดินนำหน้าตรงไปยังเครื่องมือพิมพ์สบู่หอมซึ่งเจ้าหน้าที่กำลังทำงานอยู่

สบู่หอมรูปเบ็ดสี่เหลี่ยงอ่อน ๆ ที่พิมพ์เป็นตัว ๆ เสร็จเรียบร้อย แล้ววางเรียงรายอยู่กองพะเนิน เจ้าหน้าที่ผู้เป็นช่างตกแต่งให้เรียบร้อยชิ้น กำลังทำงานอย่างขมักเขม้น ข้าพเจ้าหยิบชิ้นมาดมกลิ่นดูตัวหนึ่ง รู้สึกว่าหอมดีมากและน่ารัก เหมาะสำหรับเป็นของขวัญมากกว่าที่จะนำไปใช้ถูตัวกำจัดขี้ไคลไล่ขี้รังแคอะไรพวกนั้นเสียอีก

ทุก ๆ แห่งที่หัวหน้าโรงงานสุภาพสตรีอเมริกันพาไปดูนั้นเธออธิบายด้วยภาษาอังกฤษที่ชัดถ้อยชัดคำ และยังแถมยังสนุกสนานอีกด้วย ข้าพเจ้ารู้สึกศรัทธาสุภาพสตรีผู้นี้มากถึงขนาดที่ ภายหลังต้องรีบควักทรัพย์สด ออกไปเกือบสองหมื่นฟรังค์เป็นค่าน้ำหอมเพียงขวดเดียวเท่านั้น

ทางมุมโรงงานด้านหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ชมช่างประดิษฐ์ตุ๊กตาแก้ว นั่นคือการประดิษฐ์ขวดน้ำหอมรูปสัตว์ต่าง ๆ โดยนายช่างหนุ่มผู้มีฝีมือดี เขาทำเป็นรูปตัวยีราฟ, รูปกวาง, รูปกระต่าย, นกพิลาป, ปลา และไก่ได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว ด้วยวิธีเป่าลมเข้าไปในลูกแก้วใสซึ่งกำลังร้อน ๆ ออกมาจากเตาแล้วใช้มือประดิษฐ์โดยรวดเร็วที่สุด ไม่ทันให้ลูกแก้วนั้นเย็นลงไปได้เลย รูปสัตว์ตัวนกเห็นจะทำนองเดียวกันกับขวดรูปสัตว์ต่าง ๆ ของเหล้า BOLS ซึ่งทำในประเทศฮอลแลนด์นั่นเอง

ถังโลหะที่เขาเก็บน้ำหอมกลิ่นต่างๆ ในโรงงานนั้นขนาดเท่าถังซีเมนต์ ก่อนที่จะถูกบรรจุขวดส่งไปจำหน่ายนั้นต้องเก็บถึง ๓ เดือนก่อนภายในห้องพิเศษซึ่งปิดประตูตายเลย และจะเปิดห้องนี้ต่อเมื่อถึงเวลา น้ำหอมต่างๆ ที่จะมาอยู่ในห้องนี้ได้ต้องผ่านการตรวจตราโดยละเอียดมาก่อน คือหมายถึงต้องผ่านเครื่องขับไล่สิ่งโสโครกออกไปให้หมดนั่นเอง

เมื่อได้ชมเครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ ในบริเวณโรงงาน

ชั้นล่างโดยทั่วแล้ว "พ่อหนูน้อยๆ" ทั้งหลายก็ถูกนำตัวไป ชั้นบน และก็ชั้นนั้นแหละที่ "พ่อหนูน้อยๆ" ต่างก็ควักกระเป๋ากันเป็นแถว ไม่มีใครเลยที่จะยอมเอามือซุกกระเป๋าเฉย ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เห็นกันอยู่นั้นมันล้วนแต่น่าซื้อน่าหาทั้งนั้น ยิ่งถูกคนชายสาว ๆ สวย ๆ ช่างฉอเลาะออเซาะเข้าด้วยแล้ว ใครเผลอไปหน่อยก็แทบจะหมดกระเป๋า อย่างไรก็ตาม, ข้าพเจ้าไม่ทราบว่า สหายคนไหนโดน ฉอเลาะ เข้าอย่างถึงใจขนาดไหน นอกจากจะทราบเพียงว่า คุณประสัตถ์ บันยารชุน กับคุณทวิช บุณยวัฒน์ ต้องหอบหิ้บห่อเบ้อเร่อลงมาจากโรงงานชั้นบน เดินตัวเบากลับมานั่งหน้าวสั่นอยู่ในรถ

ในระหว่างที่ซื้อหากันอยู่นั้น มีพวกทหารเรืออเมริกันแห่กันเข้ามาแน่นไปหมด พวกนี้เป็นพวกเรือบันทุกเครื่องบินซึ่งมาเยี่ยมน่านน้ำฝรั่งเศส และจอดอยู่ในอ่าว VILLE FRANCHE ที่หัวแหลม FERRAT ซึ่งข้าพเจ้าจะผ่านไปในวันรุ่งขึ้น พวกทหารเรืออเมริกันก็ไม่หยอกอยู่เหมือนกัน ซื้อน้ำหอมกันเป็นควันไปทีเดียว ตกลงวันนั้นโรงงาน Parfumerie Fragonard ได้เงินจากพวกเราและทหารเรืออเมริกันไปนั้นเป็นแสน ๆ ฟรังค์

พูดถึงเงินหมื่นเงินแสนขึ้นมาแล้ว ข้าพเจ้าขอทำความเข้าใจสักเล็กน้อยว่า เมื่อคิดเป็นเงินไทยไม่ค่อยเท่าไหร่ คิดง่าย ๆ ว่าเงินฝรั่งเศสหมื่นฟรังค์เท่ากับเงินไทยราว ๆ ๕๐๐ บาทเท่านั้น เมื่อข้าพเจ้ายังอยู่ที่ปารีสนั้น เที่ยวปารีสสราตรีครั้งแรก แม่สาวผมสั้นดอนด์ขอค่าเกี่ยวข้องด้วย ๓๐๐๐ ฟรังค์ พอหล่อนบอกว่า ๓๐๐๐ เท่านั้นข้าพเจ้าใจหายวูบ เพราะไม่ทันจะคิดแต่กออกเป็นอัตราเงินบาท พอคิดตกว่า ๓๐๐๐ ฟรังค์ราว ๑๘๐ บาท ก็เลยโล่งหัวอก เอาแขนต่อแขนคล้องกันเข้าได้อย่างแนบเนียน เดินหายเข้าไปในความมืดได้เลย

เมื่อ ออกจากโรงงาน น้ำหอม ฟราโกนาร์ดมาขึ้นรถนั้น อากาศยังหนาวจัด แสงแดดหายไปไหนหมดก็ไม่รู้ ตรงหน้าโรงงานนั้นมีถนนใหญ่ผ่าน อีกฟากหนึ่งเป็นเชิงเขา แต่บางตอนมีบันไดขนลงไปไหล่เขาชั้นล่าง ชะโงกหน้าลงไปดูเห็นโรงเรียนเล็ก ๆ กั้นอยู่ ได้เวลาโรงเรียนเลิกเด็ก ๆ นักเรียนกำลังทะยอยกันออกมา ที่กำลังขึ้นบันไดมาก็มี เห็นเด็กนักเรียนรุ่นจิ๋วตัวเล็ก ๆ เหล่านี้ เลยทำให้นึกถึง “ยายแจ็ด” กับ “ตาจ้อย” ซึ่งเคยตื่นแต่เช้าไปโรงเรียน บ้านฉันคงกำลังคอยของเล่นที่สั่งนักสั่งหนาว่าให้ซื้อตุ๊กตาฝรั่งเศสไปฝาก ให้เอา

อย่างตัวใหญ่ ๆ ดี ๆ เสียด้วย นึกขำอยู่ในใจว่าไอ้อย่างตัวใหญ่ ๆ นั้น ยืนเอาไปเมืองไทยด้วยก็บ้านแตกเท่านั้นเอง ใครจะยอมให้เอาไป

ครบกันดีทุกคนแล้ว ไม่มีใครตกค้างอยู่ในโรงงานแล้ว รถบัสสี่พ้วกก็พาเราเคลื่อนที่กลับไปยังเมืองนีซ แต่ทว่าการกลับไปนี้ซนี้ไม่ใช่กลับทางเก่า คือย้อนทางซังต์ปอลเดอวองซ์ อีกหากพุ่งเข้าไปยังตำบล Peymeinade ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ของเมืองกราเซ่ผ่านตำบล Aurileeau ตำบล Pergomas และตำบล La Roquette Mougins จึงเข้าสู่ทางหลวงไปเมืองกานส์

ที่ตำบลนี้เอง รถได้หยุดรับสุภาพสตรีร่างเพรียวลมคนหนึ่งขึ้นมา ที่แรกข้าพเจ้าคิดว่าหล่อนจะขอโดยสารไปเมืองนีซ แต่ไม่ยักใช่กลาย เป็นเชานัดแนะกันไว้ให้เธอ มาเป็นผู้บรรยายการท่องเที่ยวให้เราฟังในขณะที่รถแล่นผ่านไปตามที่ต่าง ๆ

แม่สาวผู้นี้สวยพอใช้ แต่งขาวทั้งชุด ผมสี่เกรย์ ใบหน้าประพิมประพายคล้ายโอดาดูบีโน ดาราภาพยนตร์เลื่องอังกฤษ ที่กลายไปเป็นผู้กำกับการแสดงภาพยนตร์อเมริกัน หล่อนชื่อคลอเด็ตต์ (Claudette) เป็นนักศึกษาประวัติศาสตร์

จากมหาวิทยาลัยที่กรุงปาริส พอขึ้นมานั่งข้างคนขับได้สักครู่ก็จัดแจงเสียบสวิชเครื่องกระจายเสียง หยิบไมโครโฟนชนิดถือขึ้นมากรอกเสียงใส่แจ๋วลงไปทันที

ขอท่านผู้อ่านโปรดอย่าคิดเลยว่า เหตุใดข้าพเจ้าจึงพูดเสมอว่าผู้หญิงที่ได้พบนั้นสวยไปหมดทุกคน ความจริงผู้หญิงฝรั่งเศสก็ไม่ใช่เทพธิดากระยาหงันไปทั้งนั้น ขนาดที่ปากเบี้ยวคางบิดลูกตาโปนก็ยังมีถมไป แต่ข้าพเจ้าเป็นคนโชคดีอยู่สักหน่อย ที่ได้วิสาสะเฉพาะแต่ที่พอดูได้ไม่เกะกะนัยน์ตาตลอดเวลาที่อยู่ในฝรั่งเศส ดังนั้นจึงได้สบายใจกลับมาเมืองไทย

หล่อนอธิบาย อย่างแคล่วคล่อง เป็นน้ำไหลไฟดับไปจนตลอดทาง ชี้ชวนเรียวงามเป็นลำเทียนให้ดูสถานที่ต่าง ๆ สองข้างไปตลอด ข้าพเจ้าได้รับความรู้เพิ่มเติมขึ้นอีกเป็นอันมาก หล่อนเป็นนักศึกษาในทางประวัติศาสตร์ของประเทศฝรั่งเศสโดยเฉพาะ เคยทำหน้าที่เช่นเดียวกันนี้มาหลายปีแล้ว และแม่สาวคลอเด็ตต์ผู้นี้เองที่ทำให้บรรยากาศในรถบัสของเราแจ่มใสขึ้น พีลิปปีโนอ้วนเป็นหมูซึ่งคุณสนั่น สังขจันทร์ตั้งนิคเนมให้ว่า "เสี่ยอ้วก" เพิ่มความช่างเจรจาขึ้นอีก

มาก คุณส่วสัดิ์ มโนเสงี่ยม ของเราก็หยอกอยู่เมื่อไหร่
รีบจัดแจงย้ายที่นั่งร่นขึ้นไปตอนหน้า เพื่อให้ใกล้ชิดกับเจ้า
ของคารมหวาน ๆ ขนตางอนเชิ้งคนนี้นยิ้งขึ้น

เมื่อรถผ่านไปตามป่าเขาละแมกไม้ซึ่งไม่มีสถานที่สำคัญ
คลอเด็ดก็ฮัมเพลงเบา ๆ ไปตลอดทาง ทนเมื่อฮัมเพลงขึ้น
มาแล้วเลยเป็นนักร้องไปจริง ๆ "เสี่ยล้อต๊อก" นั่นแหละเป็น
ผู้ขอเพลง จะฟังเพลงโน้นเพลงนี้ให้วุ่นไปหมดทีเดียว หล่อน
ก็สนองศรัทธาอย่างไม่ถือตัว ร้องเพลงให้ฟังตามที่ขอ เสียง
เหมือนอีเธล เมอร์แมนยังไงยังงั้น คลอเด็ดนั่งร้องอยู่ข้าง
หน้า เท่านั้นยังไม่พอ ยังลุกขึ้นเดินร้องมาทางท้ายรถอีกด้วย
เพลงที่หล่อนร้องนั้นคือ Old My Papa

พอหล่อนร้องไป--ร้องไป พลางยกมือให้จังหวะตนเอง
อย่างคึกคัก บรรยากาศแห่งความสนุกสนานเพิ่มขึ้นทุกที
ในที่สุดเกือบทั้งคันรถอ้าปากเพียบ ๆ ขยับเพลง Old My Papa
กันไปหมด แม้แต่อีตาโชเฟอร์ใจเย็นก็พลอยส่ายตัวโคลงไป
โคลงมาเป็นที่สำราญใจนัก

ในไม่ช้ารถก็เข้าสู่เขตเมืองกานส์ เสียงเพลงหยุดลง
ทันที คลอเด็ดก็เริ่มอธิบายเรื่องเมืองกานส์ต่อไปโดยไม่ชักช้า

กานส์เป็นเมืองที่เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวจริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นฤดูกาลในหน้าร้อนหรือหน้าหนาวเที่ยวได้โดยไม่เบื่อ ตั้งอยู่ในอ่าว La Napould ซึ่งมีปลาชุกชุมที่สุด และเป็นเมืองใหญ่ที่สองรองลงไปจากเมืองนีซในภาคใต้ของฝรั่งเศส ข้าพเจ้าเคยกล่าวมาแล้วตั้งแต่แรกว่า ได้เคยมีการประกวดภาพยนตร์ของโลกขึ้นที่เมืองกานส์เมื่อปีก่อนโน้น ครั้นเมื่อข้าพเจ้าได้เข้าไปอยู่ในเมืองนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกภูมิใจในข้อที่ว่า ข้าพเจ้าได้มาถึงเมืองประกวดภาพยนตร์ของโลกกะเขาด้วย คดอเด็ดดีมอไปยังตึกใหญ่สง่างามหลังหนึ่งซึ่งหันหน้าออกสู่ทะเล แนะนำให้ทราบว่า นั่นคือสถานที่ซึ่งเขามีการประกวดภาพยนตร์กัน

ใจของข้าพเจ้านั้นอยากจะให้เขาหยุดรถและลงไปเยี่ยมสถานที่แห่งนี้เหลือเกิน แต่ทว่าเขาปิดประตูหน้าหมด เห็นแต่ตัวตึกตั้งอยู่โดด ๆ บนที่ราบกว้างเชิงเขา ซึ่งเต็มไปด้วยสวนพฤกษชาติอันสดชื่นตระการตาอย่างยิ่ง ผ่านที่ซึ่งประกวดภาพยนตร์มาได้สักครู่หนึ่ง สังเกตได้ว่าถนนชักจะแคบลง ๆ ทุกทีและเป็นทางคดเลี้ยวมาก เมื่อเหลียวมองรอบ ๆ ตัวก็รู้ว่ารถกำลังแล่นเข้าไปในซอกเขาเตี้ย ๆ แต่สองข้างทางแน่น

ขนัดไปด้วยเคหะสถานอันทันสมัยหรูหรา ซึ่งทราบว่าพวกผู้ดีมีสตางค์ขนาดใช้กันไปสามชาติเกิดก็ยังไม่หมด พากันมาปลูกไว้สำหรับพักผ่อนในฤดูร้อน คลอเด็ตต์อีกนั่นน่ะแหละบอกให้ทราบว่า บ้านหลังที่เห็นทางขวามือแห่งหนึ่งนั้นคือ คฤหาสน์ของมหาเศรษฐีอาดชาน ซึ่งเคยพารตา เฮย์เวรธ มาดมมธุรส มาสทีนเมื่อตอนข้าวใหม่ปลามัน คฤหาสน์หลังนี้ดูแต่เพียงภายนอกยังมิโหพารถึงเพียงนั้น ภายในจะวิเศษถึงขนาดไหนกันหนอ อยากเข้าไปดูจริง ๆ ถึงแม้จะไม่ได้เห็นอาดีชานหรือริต้า เฮย์เวิร์ธ ขอให้เห็นแต่เตียงนอนหรือห้องน้ำก็ยังดีถมไป รอยรักรอยสวาทหรือแม้เพียงซากแห่งความสัมพันธ์ของคู่สมรสที่ชื่นชมดื่อชาคู่หนึ่งของโลก คงจะเหลือติดตามพื้นซอกพรมอยู่บ้างเป็นแน่

เราหยุดรถแวะชมทะเลตรงท่าเรือแห่งหนึ่ง เห็นรูปปั้นโดยฝีมือของ Picasso ยืนตระหง่านอยู่แต่ไกล ฝีมือของ Picasso ที่แสดงปรากฏออกมานักคือรูป "บุรุษผู้เลี้ยงแกะ" (Man with a Sheep) นั่นเอง เขาทำเป็นรูปบุรุษหนุ่มฉกรรจ์เปลือยกายกับฝูงแกะงดงามน่าชมมาก ท่าเรือแห่งนี้เต็มไปด้วยเรือยอร์ช ของนักท่องเที่ยว ชั้นเศษฐี จอดทอดสมออยู่เป็น

แถว หลายขนาดและหลายแบบอย่างต่างกัน ที่มาจากประเทศอื่นก็มี แต่ฤดูนี้ไม่ใช่ฤดูท่องเที่ยวทางทะเล เรือยอร์ชเหล่านี้จึงจอดอยู่เฉย ๆ

ตรงลานกว้างบนท่าเรือมีภัตตาคารมโหฬาร ตั้งเป็นสง่าอยู่ ภัตตาคารมโหฬารแห่งนี้มีทั้งสนามเทนนิสและสระว่ายน้ำทั้งยังเป็นโฮเต็ลไปในตัวด้วย มีชื่อเรียกว่า Majestic กล่าวกันว่าถ้าใครไปกานส์แล้วไม่เข้าไปที่ Majestic ก็เหมือนไม่ได้ไป เพราะว่านอกจาก Majestic จะมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังเป็นบ่อนการพะนันที่ใหญ่โตอีกแห่งหนึ่งด้วย หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นคาสิโนชั้นที่สาม รองลงมาจากที่โมนาโกและเมืองนีซ ซึ่งข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟังภายหลัง

Majestic เปิดอยู่ตลอดปี ไม่มีฤดูไหนจะปิด เพราะนักท่องเที่ยวแทบทุกมุมโลกพากันไปชุมนุมกันอยู่ที่นั่น พวกนี้ล้นมาจากนีซเฮโลกันมาเมืองกานส์ พอพวกนี้เบื่อเมืองกานส์ก็เร่ไปเมืองนีซ วนเวียนเปลี่ยนมุมกันอยู่เช่นนี้ตลอดไป แต่อย่างไรก็ตามทั้งเมืองนีซ, เมืองกานส์ตลอดไปจนถึงเมืองมังตอง

หรือรัฐโมนาโกก็ดี ต่างก็อยู่ในแคว้นที่เรียกว่า "ริเวียร่า" ด้วยกันทั้งนั้น

ว่ากันตามจริงแล้ว แม่สาวหน้าแฉล้มละม้ายแม้น ไอดาฉบีโน ผู้มีนามกรว่าคลอเด็ตต์นั้น ได้ให้ความรู้แก่ข้าพเจ้ามากโขอยู่ เกี่ยวแก่เรื่องเมืองกานส์ที่ได้ผ่านมา ข้าพเจ้าคิดว่าหล่อนมีความรู้ความสามารถพอตัวทีเดียว แม้ว่าอายุยังไม่ถึงสามสิบปีตามที่ข้าพเจ้าคาดคะเนก็ตาม ก็ดูประหนึ่งศาสดาจารย์คนสำคัญในวิชาประวัติศาสตร์อยู่ ยิ่งหล่อนสวมแว่นตาชนิดไม่มีกรอบเข้าด้วยแล้ว นอกจากจะเพิ่มความสวยเก๋ให้แก่ใบหน้า ยังเสมือนผู้คงแก่เรียนทางประวัติศาสตร์อยู่ไม่น้อย

หล่อนพูดถึง "ตลาดบุบผาชาติ" หรือเรียกกันตรง ๆ ว่าตลาดขายดอกไม้ของเมืองกานส์ว่าเป็นตลาดดอกไม้แห่งเดียวในโลกที่ใหญ่โตที่สุด (ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง To Catch A Thief จอมโจรแห่งริเวียร่า ของบริษัทปาราเมานท์) ดังนั้นข้าพเจ้าจึงไม่จำเป็นต้องบรรยายความถึงความสวยสดงดงามของตลาดดอกไม้แห่งนี้และหล่อนพูดถึงหอสูง de Suguet ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่สิบเอ็ดว่าเป็น

หอสูงที่ยังดำรงคงรากฐานแน่นหนาอยู่ มีผู้คนขึ้นไปชมวิวทิวทัศน์ของเมืองกานส์กันอยู่เสมอ และจะมองเห็นบริเวณเมืองกานส์ไปทั่วนับตั้งแต่ทิวเขาไปจนจดขอบทะเล

ความสดชื่นของเมืองกานส์ แม้แต่ข้าพเจ้าเพียงจะได้เห็นแต่เพียงผ่าน ๆ คือ ไม่ได้เหยียบลงไปบนผืน แผ่นดิน เมืองกานส์เลยสักหนึ่งตารางนิ้วก็ตาม ก็ได้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกนึกขอบคุณบริษัท Air France อยู่ไม่หาย ถ้าไม่ใช่เพราะบริษัทนี้เชิญข้าพเจ้ามาเที่ยวแล้วไฉนข้าพเจ้า จึงจะเห็นเมืองกานส์ของฝรั่งเศสล่ะ อย่างเก่งที่สุดก็เห็นจะเป็นเพียงแต่เมืองกาญจน์ของไทย เท่านั้น

พ้นเมืองกานส์ออกมารถพาเราแล่นเลียบไป ตามริมทะเลบ้าง ผ่านไหล่เขาบ้าง ถนนเรียบไปตลอดทาง คลอเคล้าคงทำหน้าที่ของหล่อนต่อไป คือการอธิบายไม่ค่อยหยุดปาก อีคาโซเฟอร์ก็คุมพวงมาลัยแน่เหลือเกิน แม้ถนนบางตอนจะเป็นทางเลี้ยวกขึ้นวกลงอย่างน่าเวียนหัว แกก็นั่งยิ้มละไมขับไปเรื่อยจนกระทั่งรถเข้าเขตเมืองอังติแบส์ ซึ่งตั้งอยู่บนหัวแหลม Cap d' Antibes อันยื่นออกไปในทะเลเป็นแผ่นดินกว้างเหนือน้ำสีครามติดกับอ่าว Juan les Pins อันเวิ้งว้าง

การเดินทางของเราในระยะนี้หมายถึงการเดินทางกลับเมืองนี้ซ เวลาเย็นลงมากแล้ว อากาศก็ชักจะมืดมัวลงทุกที แต่พระจันทร์รูปเคียว ลอย เด่น อยู่ ท่ามกลางนภากาศอันปราศจากหมู่เมฆ เมื่อถึงเมืององคิแบส์เราก็รู้ว่า ในไม่ช้าก็คงจะถึงเมืองคาเย่ส์และซังต์ลอรังต์ดูวาร์ ซึ่งเป็นปากทางที่เราได้ตัดเข้าเมืองซังต์ปอลเดอวองซ์เมื่อตอนขามานั่นเอง อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าไม่อยากจะเล่าถึงเรื่องของการเดินทางขากลับ เพราะจะได้ประโยชน์อันใดในเมื่อมันก็เหมือน ๆ กันกับขามา ถนนหนทางก็สายเดียวกัน ผิดกันแต่ทะเลข้างซ้ายกลายเป็นข้างขวาเท่านั้น ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขอนำท่านบินรถปรู๋ดเดียวไปถึงเมืองนี้ซ กลับไปอาบน้ำอาบท่าแต่งตัวเตรียมออกไปงานสำคัญกันดีกว่า

พอรถเทียบหน้าโฮเต็ล RUHL และสดุดหยุดลง ข้าพเจ้าเหลียวหาคลอเด็ตต์เป็นจ้าระหวั่นหล่อนไวทายาท เหลือเกิน โดดลงจากรถเดินพรวด ๆ จ้าอ้าวไปเลยไม่ทราบว่าจะริบไปไหน ที่ข้าพเจ้าเหลียวหาหล่อนนั้นก็โดยที่ตั้งใจไว้แต่แรกว่า

จะให้หล่อนเซ็นชื่อลงไว้ในสมุดพกสักหน่อย มิใช่ว่าจะประสงค์สิ่งใดเกินไปกว่านี้ แต่หล่อนก็เดินสบัดตะโพกไปเสียลิบแล้ว ต้องปล่อยเลยตามเลย ขืนวิ่งตามไปเพียงแค่แต่จะให้หล่อนเซ็นชื่อแกร็กเดียวเท่านั้น ใคร ๆ ก็เห็นจะเข้าใจผิดกันอย่างปั่นปี้ทีเดียว ตกลงจึงเป็นอันว่าข้าพเจ้าพาตัวเอง ลงจากรถแล้วเผ่นเข้าโฮเต็ลชินลิฟท์ปรู๊ดเดียวถึงห้องพัก

ครั้นพอเข้าห้องพัก จัดแจงถอดเสื้อกางเกงท้าท่าจะเข้าห้องน้ำ แต่พอเห็นอ่างเปลเข้าใจชักจะสั่น น่าเจ็บใจที่อากาศมันไม่คลายความหนาวเย็นลงบ้างเลยยิ่งค่ำก็ยิ่งหนาวเหมือนจะแกล้งให้คางสั่นไปยังงั้นแหละ ครั้นจะไปอาบน้ำก็นึกกระดากใจตนเอง นึกไปถึงคุณประสัตถ์ บันยารชุน เพื่อนเกลอผู้ต่อให้หนาวแสนหนาวอย่างไร เพื่อนก็ยืนนิ่งห้องปล่อยให้น้ำในผักบัวไหลลงมา รดได้ซู่ ๆ อย่างไม่สะทกสะท้าน ต่อสิ่งใด ๆ เมื่อนึกดังนี้ข้าพเจ้าเลยต้องกัดฟัน หลับตาปี๋ลงอ่างเปลไปแหวกว่ายชลธารอยู่อย่างอึหลุกขลุกขลักเต็มที

ข้าพเจ้ากัดฟันจนแทบจะบิ่นไปอยู่สักสองสามอึดใจ กระชากผ้าเช็ดตัวมาห่ม ขั้นเดียวยังไม่พอต้องสองและสามชั้น

เนื้อตัวเต้นเร่า ๆ เพราะความหนาว จากประตูห้องน้ำข้าพเจ้าโดดผลุงเดียวปาฏิหาริย์ขึ้นไปนอนคลุมโปงอยู่บนเตียง พอตัวแห้งรีบจัดแจงแต่งชุดที่จะไปงานสำคัญในคืนนี้

งานสำคัญที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงนี้คือ งานคอกเทลปาร์ตี้ ซึ่งนายกเทศมนตรีเมืองนีซจัดขึ้นต้อนรับเป็นเกียรติยศที่ La Villa Massena ซึ่งเป็นทั้งศาลาว่าการเทศบาล และพิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปและประวัติศาสตร์ของเมืองนีซ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องพิถีพิถันอยู่สักหน่อย สำหรับการแต่งกายในงานสำคัญ ๆ เช่นนี้

ความจริงงาน Reception เช่นนี้ถ้าจะจัดกันอย่างเป็นงานการจริง ๆ แขกที่ได้รับเชิญก็ควรที่จะสวมเสื้อเชิร์ตคอแข็งผูกโบว์ไทด์ แต่สิ่งเหล่านี้เราไม่ได้เตรียมไปเลยสักคน และคุณควง อภัยวงศ์ ก็ว่าไม่เป็นไรหรอก เพราะเราไม่ได้มากันเป็นทางการ หากเรามากันอย่างนักท่องเที่ยวต่างหากเขาย่อมรู้ดีอยู่แก่ใจแล้ว เราแต่งกันอย่างสุภาพชนนิยมหรือแบบราตรีธรรมดา ๆ ก็พอถมไป พวกเราทุกคนจึงโล่งอก

ศาลาเทศบาลไม่อยู่ห่างไกลไปจากโฮเต็ลเท่าใดนัก นั่งรถยนต์ไปไม่กี่นาทีก็ถึง Boulevard Gambetta ซึ่งเป็นถนน

สายใหญ่ตัดตรงจาก Promenade des Anglais ไปถึง Avenue Thiers ระหว่างถนน Rue de France ตั้งศาลาเทศบาลตั้งอยู่ตรงมุมถนนใหญ่ เป็นสถานที่อันสง่างามโอ่โถงมากเหมาะสมกับเป็นที่ทำการเทศบาลและพิพิธภัณฑ์สถานเป็นอย่างยิ่ง

ตามการ์ดเชิญนั้น ข้าพเจ้าได้ทราบว่านายกเทศมนตรีแห่งเมืองนี้ชื่อ จัง มาดา แซง หรือที่ปรากฏชื่อในการ์ดว่า Monsieur Jean MEDECIN มีความยินดีขอเชิญไปร่วมสังสรรค์เพื่อเป็นเกียรติ ณ ศาลาเทศบาล La Villa massena ในวันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๕ เวลา ๑๘.๓๐ น. ในระหว่างไทย—ญี่ปุ่นและฝรั่งเศส

การเชิญไปร่วมสังสรรค์อย่าง เป็น ทาง การ โดย นายกเทศมนตรีเป็นเจ้าภาพครั้งนี้นับว่าเป็นเกียรติยศอย่างสูงสำหรับพวกเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไทยทั้งเจ็ดซึ่งมีคุณควง อภัยวงศ์เป็นผู้มีอาวุโสอยู่ ข้าพเจ้าออกจะรู้สึกตื่นเต้นเป็นอันมากที่ได้มีโอกาสไปในงานคอกเทลปาร์ตี้ โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ในต่างประเทศนับเป็นครั้งแรกในชีวิตเช่นนี้ การที่ข้าพเจ้าตื่นเต้นนั้นหวังว่าคงจะได้รับอภัยเป็นแน่ เพราะนอกจากจะได้รับเกียรติยศแล้วยังจะได้รับความรู้ต่าง ๆ จากสังคมนั้น ๆ ไปในตัวด้วย

เมื่อเดินเข้าไปในถนนหน้าศาลาเทศบาล หลังจากผ่านเจ้าหน้าที่ตำรวจสองนายซึ่งแต่งกาย (เต็มยศ?) งามหรูผู้ยืนรักษาการณ์อยู่ตรงซุ้มประตูทางเข้าแล้ว พวกเราก็ถอดโอเวอร์โคทฝากไว้กับเจ้าหน้าที่ ประจำอยู่ที่เคาน์เตอร์หน้าห้องรับแขก แล้วก็เดินตามหลังคุณควง อภัยวงศ์ เข้าไป ก้าวแรกที่เหยียบเข้าไปพบนั้นก็คือ ห้องโถงใหญ่ซึ่งประดับประดาด้วยภาพสีน้ำมันขนาดมหึมาซึ่งเป็นภาพประวัติศาสตร์แต่ละสมัยของฝรั่งเศส แสงไฟจากโคมระย้าและตามฝาผนังสว่างไสวราวกับกลางวัน ช่วยให้เกิดความสง่างามแก่ห้องโถงมหึมาทำนอง Throne Hall นั้นเป็นอย่างยิ่ง พวกเจ้าภาพอันมีคณะเทศมนตรีและตัวนายกเทศมนตรีพร้อมด้วยภริยาของเขา คอยยืนต้อนรับพวกเราอยู่เรียงรายเต็มไปหมด งาน Reception ครั้งนี้ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ Nice Martin กับช่างถ่ายรูปได้มาสังเกตการณ์ด้วยทำให้รู้สึกว่ามีเกียรติอีกโขทีเดียว

บรรยากาศในสถานที่แห่งนี้ขณะนั้น ดูช่างเต็มไปด้วยความมีระเบียบเสียจริง ๆ แต่ไม่ใช่ความมีระเบียบอย่างเจ้ายศเจ้าอย่าง และเคร่งเครียดประการใด ที่ว่าเป็นระเบียบนั้น

หมายความว่าทุกอย่างจะต้องเรียบร้อยและสงบ นายอาวังการ์ ผู้แทน Air France ทำหน้าที่แนะนำให้รู้จักกับเจ้าของงานเบื้นรายตัวไป ได้สัมผัสมือกับนายกเทศมนตรีเมืองนีซและภริยาของเขา ตลอดจนคนสำคัญ ๆ ที่มาร่วมในงานเดียวกันนอกหลายคน

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสวิสาสะกับมองซิเออร์ จัง มาดาแซง นายกเทศมนตรีเมืองนีซไม่สู้เท่าไหร่นัก เพราะเขาย่อมจะทักทายแขกเหรื่อให้ทั่วหน้า นอกจากข้าพเจ้าได้บอกให้เขาทราบว่าข้าพเจ้าเบื้นนักหนังสือพิมพ์คนหนึ่งจากเมืองไทย ที่มีโอกาสมาเยี่ยมภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศสเท่านั้นเอง ข้าพเจ้าไม่ได้พูดอะไรมากไปกว่านั้น เพราะผู้ที่จะมีหน้าที่ "พูด" นั้นไม่มีผิดไปจากคุณควง อภัยวงศ์ อย่างแน่แท้

สักครู่เดียว เจ้าหน้าที่นำเหล้ามาเสิฟให้ ในขณะที่พวกเรากำลังยืนสนทนากันกระจายไปเต็มห้อง เหล้าที่นำมาเสิฟนั้นใส่แก้วเชิงใสแจ๋วมาเสร็จ มีให้เลือกตามชอบใจทั้งแชมเปญจ์และเหล้าไวน์ ใครคนไหนเรียกหยิบเอาอย่างไหนได้ตามชอบใจ ข้าพเจ้าทำเบื้นหยิบแชมเปญจ์ขึ้นมาถือไว้แก้วหนึ่ง ถือมันไว้เล่นโก้ ๆ ยังงั้นแหละ ครั้นจะไม่หยิบมาถือ

มันก็จะผิดประเพณีไป ใครๆ เขาถือแก้วเหล้ากันทั้งนั้น ไฮ้เราจะไปยืนมือเปล่าเปิ่นเทินอยู่คนเดียวมันย่อมผิดวิสัยการเข้าสมาคม ของแกล้มใส่ถาดตามมาภายหลังให้หยิบได้ตามชอบใจเหมือนกัน พูดถึงของแกล้มเหล้าคอกเทลปาร์ตี้ ขออธิบายต่อท่านผู้ยังไม่ทราบได้โปรดทราบสักนิดหนึ่งว่า ไม่เหมือนกับแกล้มจำพวกเค็มๆ มันๆ เช่นไก่สามอย่าง เมี่ยงคำ แหนม หรือลาบเนื้ออะไรพวกนั้น อย่างที่พวกเราชอบกินกันในเมืองไทย หรืออย่างปลาหมึกปิ้งบดยีดอย่างสนามหลวงหน้าว่าว หากแต่ว่ามันกลายเป็นขนมหวานจำพวกครีมต่างๆ และจำพวกขนมปังกรอบที่ฉาบหน้าด้วยน้ำตาล หรือช้อกโก-แล้ต มาภายหลังข้าพเจ้าจึงได้ทราบว่า ขนมหวานๆ เหล่านั้นเขามีส่วนผสมของเหล้าบรั่นดีอย่างแทบทุกอย่าง ที่แรกข้าพเจ้าไม่ทราบล่อเข้าไปสองสามชิ้นชักติดใจ แต่กินๆ ไปก็ชักจะอิ่ม จะเรียกหาน้ำเย็นมาตามหลังล้างคอก็ไม่เหมาะ เลยต้องทนยืนผีดคอหอยถือแก้วเหล้าเต็มปรี่ ซึ่งไม่เปลี่ยนแก้วใหม่จนแล้วจนรอดอยู่นั่นเอง

คุณประสัตถ์ บันยารชุน น่ะเป็นเพื่อนที่ดีแสนดี ชอบแอบมากระซิบที่ข้างหูเสมอว่า อย่าเผลอดื่มเข้าไปนะ ประ

เดี๋ยวจะไปติดใจมันเข้า ที่คุณประสัตถ์เอาใจใส่คอยสอดส่องดูแลข้าพเจ้านั้น ก็ด้วยความเป็นห่วงสุขภาพของข้าพเจ้าเท่านั้น เพราะข้าพเจ้าเป็นคนทำงานสมบุกสมบันมาตั้งแต่กรุงปารีสแล้ว ขืนมาหนักข้อในเรื่องที่ข้าพเจ้าไม่สู้ถนัดในเมืองนีซเข้าอีก เรื่องมันก็จะเดือดร้อนกันไปทั่ว

พอได้โอกาสอันสมควร มองสิเออร์อะไรก็ไม่รู้ แต่ดูเหมือนจะเป็นเทศมนตรีคนหนึ่ง เบิดอารัมภบทขึ้นว่า ท่านนายกเทศมนตรีแห่งเมืองนีซ มีความยินดีที่แขกเหรื่อผู้มีเกียรติทั้งหลายต่างพากันมาชุมนุมกันอย่างพร้อมหน้า และท่านนายกเทศมนตรีจะได้ใช้โอกาสนี้ กล่าวต้อนรับในนามคณะผู้บริหารการเทศบาลเมืองนีซต่อไป

ถัดจากนั้นตัวนายกเทศมนตรี ก็กล่าวต้อนรับแขกต่างถิ่นมีใจความว่า

"ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ในโอกาสที่ได้จัดงานต้อนรับท่านทั้งหลายผู้เป็นแขกแปลกถิ่น อันมาจากต่างประเทศ เช่นประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในฐานะแขกพิเศษ ของบริษัทการบิน Air France ด้วย การที่ข้าพเจ้าเชิญท่านทั้งหลายมาใน

งานครั้งนี้ ก็เพื่อประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นว่าเมืองนิซเป็นเมืองที่ต้อนรับคนทุกคน ไม่เลือกว่าจะเป็นชนชาติใดภาษาใด และชาวเมืองนิซทุกคนปราศจากความรังเกียจต่อคนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อยากให้ชาวโลกทุก ๆ คนได้มาเที่ยวเมืองนิซโดยทั่วกันด้วย ข้าพเจ้ารู้สึกซอบคุณเป็นอย่างสูง ที่ท่านทั้งหลายได้ให้เกียรติมาสังสรรค์ ณ ศาลาเทศบาลเมืองนิซตามคำเชื้อเชิญในวันนี้ ซึ่งจะยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นภายหลังอีกไม่น้อย แม้เพียงท่านจะกลับไปเล่าถึงเรื่องดินฟ้าอากาศให้แก่เพื่อนคนหนึ่งของท่านที่ยังไม่เคยมาได้ฟังบ้าง ข้าพเจ้าก็จะปลาบปลื้มขึ้นอีกไม่น้อย และข้าพเจ้ายังหวังอยู่ว่า ท่านคงจะทำเช่นนั้นด้วย....”

เมื่อนายกเทศมนตรีเมืองนิซกล่าวจบลง เสียงปรบมือก็ดังสนั่นขึ้น แต่ในนามของประชาชาติไทย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์นั้น ใครเล่าจะเป็นผู้แทนประชาชาติทั้งสามกล่าวตอบ ไม่มีใครที่จะเหมาะสมเท่ากับ—เท่ากับใครเอ่ย ?—และเรื่องนี้ก็รู้กันทั่วไป แล้วว่าไม่มีใคร เหมาะสมเท่ากับนายควง อภัยวงศ์ อดีตนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย

คุณควงได้กล่าวตอบเป็นภาษาฝรั่งเศสอย่างคล่องแคล่ว เหมือนน้ำไหลออกจากปากกระบอก มีใจความว่า ประชาชาติทั้งสามคือไทย, ญี่ปุ่นและฟิลิปปินส์ รู้สึกมีความยินดีและพากภูมิใจอย่างสุดซึ้งในการที่ท่านนายกเทศมนตรี และคณะเทศมนตรีเมืองนี้ซได้เชิญมาเป็นเกียรติในการสังสรรค์วันนี้ ความจริงนั้นถ้าจะถือเป็นโชค ก็จะต้องเป็นโชคดีอย่างใหญ่หลวงที่ประชาชาติทั้งสามได้มาเยี่ยมเมืองนี้ซริเวียร่า อันมีชื่อเสียงที่สุดในโลก แต่ทว่าความมีโชคดีอย่างใหญ่หลวงนั้นย่อมสืบเนื่องมาจากการได้รับเชิญจากบริษัท Air France ด้วย ซึ่งอดที่จะขอบคุณ Air France ไว้ในที่นี้เสียมิได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรา, ประชาชนชาวไทยกลุ่มนี้ ย่อมถือว่าเราเป็นผู้แทนของประชาชาติไทยโดยปริยาย แม้เราจะมิใช่รัฐบาล ก็อาจกล่าวตอบขอบคุณท่านในฐานะประชาชาติไทย ซึ่งมีรัฐบาลไทยเป็นหลักอยู่ได้ด้วย การที่ได้รับโอกาสมาเยี่ยมเยียนประเทศฝรั่งเศสคราวนี้ เราก็ได้เห็นจิตใจของประชาชนชาวฝรั่งเศสทุก ๆ คน นับตั้งแต่ผ่านกรุงปารีสมาจนถึงภาคใต้ของฝรั่งเศส ณ บัดนี้ สิ่งต่าง ๆ ที่ได้ผ่านเข้ามาในความรู้สึก

ของเรานั้น ย่อมจะฝังแน่นอยู่มิรู้ลืมไปได้ง่าย ๆ เลย และมันคงจะฝังอยู่ตลอดไปไม่มีวันศูนย์

เสียงปรบมือกราวใหญ่ได้ดังขึ้น เมื่อคุณควง อภัยวงศ์กล่าวจบ พวกญี่ปุ่นและฟิลลิปปีนส์ต่างมีความชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง ในการที่คนไทยคนหนึ่งซึ่งในอดีตเป็นนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย กล่าวตอบการเลี้ยงต้อนรับในฐานะผู้แทนประชาชาติของเขาด้วย

ข้าพเจ้าหน้าบานเป็นดอกเห็ดหุบไม่ลง มองหน้าพวกเราอย่างทรนงในศักดิ์ศรีของคนไทยอย่างที่สุด พวกญี่ปุ่นและฟิลลิปปีนส์ไม่มีใครมีชื่อเสียงมาก่อนอย่าง คุณควง อภัยวงศ์ และไม่สามารถพอที่จะกล่าวตอบได้ แต่เดี๋ยวนั้นคนไทยคนหนึ่งก็ได้แสดงความสามารถให้ประจักษ์แล้ว ข้าพเจ้าปลื้มใจจริง ๆ

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า ศาลาเทศบาลเมืองนีซแห่งนี้เป็นสถานที่แห่งเดียวกันกับ พิพิธภัณฑ์สถานทาง ศิลปและประวัติศาสตร์แห่งหนึ่ง (La Villa Masse'na, garden en son muse'e d' Art Re'gional et d' Histoire Locale) จึงจำเป็นที่ข้าพเจ้าจะต้องบรรยายถึงสภาพสถานที่สักหน่อย ห้องโถงที่

เราไปชุมนุมสังสรรค์กันอยู่นั้นสวยงามมาก พื้นห้องปูพรมสีแดงสด มีลวดลายตามแบบศิลปฝรั่งเศสงามระยับ ที่ผนังห้องมีภาพเขียนสีน้ำมันโดยนายช่างผู้มีอดีต แสดงถึงประวัติศาสตร์ของประเทศฝรั่งเศสในสมัยต่าง ๆ ในอดีต เช่นการรบที่วอเตอร์ลูเป็นต้น ภาพพระเจ้านโปเลียนมหาราช, พระนางโยเซพีน, พระนางมารี อังตัวเนตต์, พระเจ้าหลุยส์รัชกาลต่าง ๆ ประดับผนังห้องเป็นที่เชิดชูและสง่างามเป็นที่ยิ่ง

จากภาพเขียนสีน้ำมันเหล่านั้น ทำให้นึกถึงเพื่อน ๆ จิตรกรไทยหลายคน ถ้าได้ไปเห็นเข้าคงชอบใจไม่น้อย ภาพเหล่านั้นจะให้ประโยชน์ในทางศิลปแก่เขา และจะให้ประโยชน์ในความรู้ทางประวัติศาสตร์แก่คนทุกคนที่สนใจ มีภาพ ๆ หนึ่งเป็นภาพพระนางโยเซพีน ติดอยู่บนผนังตรงทางออก เขาเขียนขนาดเท่าตัวจริง ทรงฉลองพระองค์คลุมพระบาท ที่ชายฉลองพระองค์นั้นเสมือนว่าจะพลิกพะเยิบขึ้นมาได้จริง ๆ แลเห็นปลายพระบาทโผล่ออกมานิดหน่อย ข้าพเจ้ายืนเผ้าเพ่งพินิจพิศพระพักตร์ก็เสมือน จะเผยอ พระโอษฐ์เอื้อนออกมา ดวงพระเนตรทั้งคู่จ้องจับมาที่ข้าพเจ้าราวกับจะเล่ียด

แทงหัวใจ (ถ้าจะมากไปหน่อยก็ขออภัยด้วยเถิด) แต่ใครคนหนึ่งก็ไม่รู้ในพวกเรานี่แหละ เข้ามากระซิบที่ข้างหูว่า ลองจับชายกระโปรงพระนางดูหน่อยซี่ กลับไปเมืองไทยจะได้คุยกับเขาได้ว่า มาฝรั่งเศสแล้วได้คลำชายกระโปรงของพระนางโยเซพีนไงล่ะ

ข้าพเจ้ากราบเข้าไปลองลูบคลำชายกระโปรงฉลองพระองค์ในภาพสีน้ำมันดู มันก็สาก ๆ นิ่วมือไม่ผิดอะไรกับการคลำกำแพงวัด แต่ก็พอไม่ให้สหายผู้แนะนำคนนั้นเสียใจไปได้ว่าที่เขายุยังไง ข้าพเจ้าก็ทำยังงั้นได้เหมือนกัน !

นอกจากภาพเขียน ก็มีภาพปั้น หรือความจริงคือรูปสลักหินอ่อนนั่นเอง ข้าพเจ้าพบรูปปั้นพระนางมารี่อังตัวเนตต์ตระหง่านอยู่ระหว่างกลางของห้องซึ่งติดกับห้องโถง ตรงฐานรูปปั้นเขาเอาไฟฟ้าไปติดไว้ข้างในให้แสงไฟลอดออกมาทำให้รูปปั้นเด่นขึ้น และสง่าสมศักดิ์ศรีขึ้น—!

ข้าพเจ้าไม่ได้เดินดูจนทั่วถึงนัก เพราะเวลาจำกัดเหลือเกิน มิฉะนั้นเรื่องราวอันเกี่ยวแก่ศาลาเทศบาล และพิพิธพันธ์สถานที่แห่งนี้คงจะมีอีกเยอะแยะ เวลาถัดจากนี้ต่อไปนั้น นายอาวังกาส์แจ้งให้ทราบล่วงหน้าแล้วว่า จะไปกิน

อาหารค่ำกันที่เลอวูซ์มูแลงดูครอส์ ณ เมืองคาเญ่ส์ (Le Vieux Moulin du Cros-Cagnes) ซึ่งต้องนั่งรถยนต์ไปอีกไกลพอสมควร

ควรจะทราบกันเสียในตอนนี้เลยว่า วันนี้ตรงกับวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ และมีความสำคัญอย่างหนึ่งของพวกเราที่ว่า วันที่ ๒๘ พฤศจิกายนนี้เป็นวันคล้ายวันเกิดของ คุณทวิช บุณยวัฒน์ หนึ่งในเจ็ดของคนไทยที่ไปด้วยกัน ข้าพเจ้าได้พูดมาแต่หนแรกแล้วว่า คุณทวิชผู้นี้จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญผู้หนึ่งในเรื่อง และบัดนี้บทบาทสำคัญนั้นก็ได้มาถึงแล้ว นั่นคืออีกในไม่กี่นาฑีข้างหน้า งานวันเกิดของเขาก็จะได้เริ่มขึ้นอย่างสนุกสนาน ณ ภัตตาคารแห่งหนึ่งในเมืองคาเญ่ส์

ระหว่างทางที่นั่งมาในรถ นายอาวังกาสบอกว่าอีกสักครู่จะเห็นภัตตาคาร ที่แปลกที่สุด และมีชื่อเสียงที่สุด ในภาคใต้ของฝรั่งเศส ข้าพเจ้าเริ่มสนใจอีก และสนใจไปพร้อมกับความหิว สองข้างทางจะผ่านอะไรต่ออะไรช่างหัวมันปะไร ไม่อยากดู ขอเพียงให้ไปถึงภัตตาคารที่แปลกและมีชื่อเสียงที่

สุดเร็วยิ่งชินเท่านั้น อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าลืมบอกไปว่า พอ
ออกจากศาลาเทศบาลแล้ว สวมโอเวอร์โคทและแกล้งทำเป็น
เดินจ้ำพรวดก็แล้ว มันก็ยังไม่หายหนาวไปได้ มันช่างหนาว
พิลึกพิลั่นจับขั้วหัวใจเสียจริงๆ สมมุติว่าถ้าได้ดื่มแชมเปญจ์
เมื่อตะกี้สักนิดเห็นคงจะไม่เป็นไร

นั่งมาในรถ อย่างตัวขด ตัวงอ เพราะความหนาว เย็นยะ
เยือกเกือบ สิบนาที ขนาดรถ ห้อเหียด ก็ถึงที่หมาย ปลายทาง
คุณควง อภัยวงศ์ มารถอีกคันหนึ่งต่างหาก ไม่ใช่รถบัสคัน
เดียวกับพวกเรา ที่หมายปลายทางแห่งนี้คือ ภัตตาคารที่นาย
อาวังกาสแกบอกว่าแปลกที่สุด และมีชื่อเสียงที่สุดนั่นเอง ตั้ง
อยู่ริมทางหลวงสายที่ ๗ ทางที่จะไปเมืองอังคิแบส์ซึ่งผ่านมา
เมื่อคอนเย็นวันนั้นเอง พอลงจากรถข้าพเจ้าแทบผงะพลาง
เหลียวหน้าเลิกลั่กมองดูรอบ ๆ ตัวเอง ที่ไหนกันละที่เรียกว่า
ภัตตาคารหรือเรสตูรองต์ อยู่ที่ไหนไม่เห็นมี นอกจากโรงสี
เก่าๆจวนจะพังมิพังแหล่ตั้งอยู่โดดเดี่ยวแต่เพียงแห่งเดียว และ
ตรงปากประตูทางเข้าก็ติดโคมรั้วแสงริบหรี่ ๆ ไว้ดวงเดียว ไม่

เห็นจะเจริญตาเจริญใจที่ตรงไหน นายอาวังกาสแกพามาผิดที่เสียละกระมัง !

แต่ไม่ผิดหรอก – นายอาวังกาสเดินนำหน้าลิ่ว ๆ ไปบนถนนโรยกรวดแห้ง ๆ และมืดทึม ๆ อย่างไรพิกล หายเข้าไปในซอกประตูเก่า ๆ ข้าพเจ้าก้าวยาว ๆ ตามติดเข้าไปทันที ปะทะโครมเข้ากับเพื่อนหญ้าแห้งๆ ที่วางอยู่อย่างเกะกะในโรงสี่ ที่ข้างฝาผนังเห็นมีเทียนไขเก่า ๆ ติดอยู่ที่เชิงเทียน คร่ำคร่าส่องแสงให้พอมองเห็นหนทางมิให้ตกกระได แต่เมื่อก้าวเข้าไปในห้องใหญ่นั้นเอง ข้าพเจ้าก็พบว่า บัดนี้อาตมาได้เจอะเข้าแล้วสิหนอ ซึ่งภัตตาคารที่แปลกที่สุดตั้งแต่เคยผ่านพบมาในชีวิต

ในห้องนั้นคือห้องรับประทานอาหาร ซึ่งมีโต๊ะอาหารตั้งอยู่ ๓–๔ โต๊ะ มีคนมานั่งกินกันอยู่แล้วสองสามกลุ่ม ด้านยาวของห้องเขาจัดโต๊ะยาวเอาไว้เรียบร้อยแล้ว สำหรับพวกเราโดยที่นายอาวังกาสแกมาสั่งไว้ล่วงหน้าตั้งแต่เช้า แสงไฟในห้องนี้ไม่ค่อยสว่างไสวเท่าไหร่นัก และเขาไม่ได้ใช้ไฟฟ้าเลยแม้แต่ดวงเดียว เหลียวไปทางไหนก็พบแต่โคมน้ำมันและเทียนไขส่องแสงพราวไปหมด

ข้าพเจ้าได้รับความรู้ในทันทีทันใดนั้นเองว่า ภัตตาคารแห่งนี้ เขาจัดสถานที่ และการบริการแบบฝรั่งเศส สมัยโบราณผสมฮังกาเรี่ยน โรงสีแห่งนี้ตั้งขึ้นเมื่อ ๑๕๐ ปีมาแล้ว ไม่มีการดัดแปลงแก้ไขทั้งภายในและภายนอก เขาปล่อยให้มันคงรูปไว้ยังไงยังงั้น นอกจากจะเปลี่ยนจากโรงสีมาเป็นภัตตาคารเท่านั้น ทั้งนี้เขามีเหตุผลอยู่ว่า เพื่อให้คนที่มากินอาหารได้เปลี่ยนบรรยากาศเสียบ้าง เสมือนหนึ่งนำชีวิตย้อนหลังลงไปกินอาหารเมื่อ ๑๕๐ ปีที่ล่วงมาแล้ว และก็ทนเองที่เป็นการเลี่ยงที่เราตั้งชื่อให้ว่าการเลี่ยงเมืองในวันคล้ายวันเกิดของหนุ่มไทยคนหนึ่ง นามกรว่า ทวิช บุณยวัฒน์

ห้องรับประทานอาหารห้องนี้มีเพดาน เป็นรูปโค้งเกือกม้าเหมือนกับเรานั่งอยู่ในโดม จะหาหน้าต่างสักบานเดียวก็ไม่พบ มีแต่ช่องอากาศขนาดเท่าปืบอยู่สองแห่งบนเพดาน เมื่อเข้าไปอยู่ในห้องทึบๆ ทึมๆ เข้าเช่นนี้แทนที่จะร้อนหรืออบอุ่นสบายดี มันก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ ความหนาวเหน็บมีอยู่อย่างไร มันก็คงเส้นคงวาอยู่อย่างนั้น ด้านสุดท้ายปลายโค่งของห้องก็เป็นฝาผนังเก่าๆ แต่ไม่มีหยักไย่ แขวนกะทะประดับไว้เป็นแห่งๆ แทนการติดรูปภาพ กะทะเหล่านี้ขัดเสียจนเป็นมันขึ้นเงาวับไป

ที่เดียว มีทั้งกะทะเล็กกะทะใหญ่ ดู ๆ ก็แปลกดีพิลึก ข้าพเจ้าได้รับคำอธิบายจากผู้รู้ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นเหล่านั้น คือศิลปของการตกแต่งแบบฮังกาเรียน ตรงกลางเพดานระหว่างโต๊ะพวกเรานั้น มีล้อเกวียนผูกห้อยลงมาด้วยโซ่เหล็ก บนวงล้อโดยรอบตามเทียนไขเบ็นราวให้แสงสว่างไปทั่ว ถ้ามันหลุดหล่นโครมลงมาเมื่อใด ก็หมายความถึงว่าโต๊ะนั้นก็ต้องกระจายครืนลงไปอย่างไม่เบ็นท่า แต่นั่นยังไม่สู้กระไร มันจะพาดเล่นงานเอาหัวด้างข้างแตกไปเสียอีกน่ะซี

โต๊ะที่เขาจัดไว้สำหรับพวกเรานั้น ตั้งเบ็นรูปตัว T มีคนร่วมโต๊ะทั้งหมดราว ๆ ๔๐ คน คุณควง อภัยวงศ์ นั่งหัวโต๊ะเช่นเคย คู่กับผู้ช่วยผู้จัดการ Air France ข้าพเจ้านั่งติดกับคุณประสัตถ์ ถัดจากคุณสนั่น สังขจันทร์ มา ส่วนคุณทวิช บุณยวัฒน์ เจ้าของวันเกิดนั้นนั่งถัดจากข้าพเจ้าไป พวกญี่ปุ่นและพีลิปปีนส์นั่งเรียงลำดับมาทางปลายแถว และตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มต้นนั้น คนอื่น ๆ ยังไม่มีใครรู้ว่าวันนี้ตรงกับวันเกิดของคุณทวิชเลยสักคนเดียว

ใกล้ ๆ กันกับหัวโต๊ะที่คุณควง อภัยวงศ์นั่งอยู่นั้น ทางด้านขวามือมีเตาขนาดใหญ่ เปล่าหรอกนะเตา, นี่ไม่ใช่เตาผิง

แก้หนาวอะไรทั้งนั้น แต่เบ็นเตาสำหรับย่างปลา, ย่างเน้อ
และทำอาหารต่าง ๆ ซึ่งพ่อครัวต้องนำอาหารสด ๆ มาทำให้
เราดูกันต่อหน้าต่อตา แต่ไม่ถึงกับดากไก่ออกมาเชือดคอถอน
ขนกันตรงนั้น เพียงแต่นำเอามาย่างหรือมาปิ้งที่เตานั่นแล้วก็
จัดแจงแบ่งสันปั่นส่วนออกใส่จาน ผสมนั่นนิดนี่หน่อยจ่ายแจก
กันไปจนครบทุก ๆ คน การทำให้เห็นสด ๆ ร้อน ๆ เช่นนี้
ทำให้เกิดบรรยากาศใหม่ขึ้นกว่าเก่าเท่าที่เคยผ่านมา ข้าพเจ้า
ทราบว่าภัตตาคารแห่งนี้เขารักษาประเพณีเช่นนี้ไว้นมนานแล้ว
แขกเหรื่อต่างเมืองมาก็ได้พบเช่นนี้ทั้งนั้น

เจ้าของภัตตาคารแห่งนี้เบ็นชายกลางคน รูปร่างสูง
ใหญ่ราวกับยักษ์ปักหลั่น หน้าตาละม้ายแม้นพรีโม คาเนอรา
แต่ยิ่มละมัยอยู่เบ็นนิจ ใส่เสื้อยืดคอกลมชนิดบีดเต็มคอ สีแดง
แปร็ดตามแบบฮังกาเรียนแท้ มีความชำนาญในการปรุง
อาหารเบ็นเลิศ ผู้ช่วยมือขวาของแกก็คือลูกชายขาหักที่น่า
สงสาร แต่ทว่าความมีขาหักของเขานี้แหละที่สำคัญยิ่งนัก

ลูกชายอีกคนหนึ่งของแกสำคัญมาก คือเบ็นนักดนตรี
เป่าหีบเพลงปาก และเล่นปีอาโนได้ด้วย หมอเบ็นคนมีรูปร่าง
เตี้ยเกือบ ๆ จะแคระ ผิดกับอีตาพ่อซึ่งแขนแต่ละข้างยังกับ

เสาเตาม่อ แต่ไอ้ที่สำคัญนักสำคัญหนาก็คือลูกสาวของ "พริโม คาเนอรา" น่ะสิ เวลาเรามองปราดส่งสายตาไป เกลือกกลิ้งอยู่บนใบหน้าหล่อนนั้น เหมือนกับเกลือกกลิ้งเล่นอยู่บนปุยหิมะยังไงยังงั้น เย็นทั้งตาเย็นทั้งใจหาที่เปรียบมิได้ แต่ลูกสาวคนนี้เป็นลูกสาวคนเล็ก และเป็นนักร้องเสียงนกโพระดก ส่วนอีกคนหนึ่งนั้นน่ะสิสำคัญกว่า ท่านผู้อ่านอย่าได้สนเท่ห์ใจไปเลยว่าข้าพเจ้าเล่ายังไง ประเดี๋ยวมีคนนั้นประเดี๋ยวมีคนนี้ ดูออกจะหลายคนอีรุงตุงนังชอบกลอยู่ ข้าพเจ้ารับรองว่าอีตา "พริโม คาเนอรา" เจ้าของภัตตาคารโรงสี่ไฟ ๑๕๐ ปีนี่แกมีลูกดกจริง ๆ และโต ๆ ด้วยกันทั้งนั้น ลูกสาวคนที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงที่หลังนี่เป็นพี่คนกลาง คือเป็นพี่สาวของน้องชายนักร้องคนนั้น ส่วนนายนักร้องนั่นก็เป็นพี่ของแม่หนูคนเล็ก พี่ชายคนโตที่สุดนั้นก็คือคนเล่นปีอาโน ต้องลำดับญาติให้ละเอียดถึงยังงี้ จึงจะรู้เรื่องกัน ข้างฝ่ายแม่ของเด็กเหล่านี้นั่งประจำจุมปุกอยู่ในบาร์ ว่าฝ่ายการเงินเข้าให้นั่นใครส่งมาเท่าไหร่ฉันเก็บลงลำบั้นหมด ใครมาขอเงินทอนทำท่าไม่อยากจะทอน หมายความว่าอยากจะได้มากกว่าอยากจะ

เสีย แม่เป็นคนหน้านิ่วคิ้วขมวดอยู่ตลอดเวลา ผมหงอกทั้งศีรษะ และจมูกงุ้มเป็นขอ เหมือนเบ็ดตกปลากะโห้งั้นแหละ ตรงผนังทางด้านหลังที่ข้าพเจ้านั่งอยู่นั้น เต็มไปด้วยถังเบียร์สด และถังเหล้าองุ่นเก่าคร่ำคร่า วางซ้อน ๆ กันอยู่จนสูงท่วมหัว เวลาเดินเฉียด ๆ เข้าไปใกล้ ๆ จะได้กลิ่นหอมอันเย้ายวนใจพิลึก นึกในใจว่าถ้าได้ดื่มสักอึกรสชาติของมันคงจะทำให้ครึ้มใจเหลือเกิน แต่อย่าเลยดีกว่า เหล้าไม่ใช่น้ำคุณมากกว่าโทษ เอ๊ย! ไม่ใช่—ไม่ใช่โทษมากกว่าคุณน่ะต้องขอโทษที

เหล้าไวน์นั้นเป็นธรรมดาที่เขาเอามาเสิฟให้ก่อน คราวนี้ข้าพเจ้าไม่ได้เรียกน้ำเย็นมาดื่ม แต่เรียกโซดาเปล่า ๆ หรือน้ำกลั่นมากลั่วคอ น้ำกลั่นชนิดนี้เรียกว่า Pearrier นักดื่มเหล้าคอทองแดงที่ชอบเหล้าเพียว ๆ มักจะใช้น้ำกลั่นนี้ “ตบตูด” คือพอเทเหล้าลงคอหอยปรู๊ดลงไป ก็ตามด้วยน้ำกลั่นนี่สักอึกสองอึกสบายแฮไปเลย

พวกเสิฟโต๊ะก็ดี พ่อครัวคนอื่น ๆ ก็ดี ข้าพเจ้าสังเกตดูว่าเป็นคนวงเดียวกันทั้งนั้น รู้สึกว่าจะเป็นเครือญาติกันไป

หมด เห็นจะเป็นทำนอง The Family Company นั่นเอง เขาอะลุ่มอะหล่วยกันดีเหลือเกิน เวลาทำงานปรนนิบัติพวกเราแคล่วคล่องและเรียบร้อยมาก แม้แต่จะพูดจาอะไรก็สุภาพต่างกับการแต่งกายแบบฮังกาเรียนแท้ราวฟ้ากับดิน

ในระหว่างเวลาของเหล้าไวน์นั้น เสียงบีอาโนครวญขึ้นอย่างแผ่วเบา ๆ เป็นเพลงเย็น ๆ ผสมเข้าไปกับอากาศซึ่งหนาวอยู่แล้ว เลยแทบจะแทรกซึมเข้าไปถึงหัวใจ ถ้าเวลาเขาเล่นเพลงร้อน ๆ ยังจะเหมือนกับจะเผาหูให้ไหม้เกรียมไปทีเดียว ข้าพเจ้าต้องขอประทานโทษที่เล่าแบบเล่นสำนวนน่าหมั่นไส้ไปหน่อย แต่มันอดไม่ได้ วิสัยคนน้ำลายแตกคอชิมักจะฟุ้งนอกเรื่องนอกทางไปตามเรื่องตามราว หวังว่าคงจะได้รับอภัยแน่

"พริโมคาเนอร่า" นั้นเป่าหีบเพลงปากอันเล็กนิดเดียวแทบจะกลืนเข้าไปได้ทีเดียว บางทีหมอทำผลุบหายเข้าไปในปากเสียเฉย ๆ ได้ยินแต่เสียงดังออกมาเป็นเพลง เทฆนิคของหมอดีมาก นับว่ามีความสามารถไม่น้อย พอได้เวลาเสิฟอาหาร หมอก็วางมือจากการเล่นเพลงเสียทีหนึ่ง อาหารสิ่งแรกในมื้อสำคัญงานวันเกิดคุณทวิช บุณยวัฒน์ วัน

นี่คือ ซุปข้น เขาจะเอาอะไรมาผสมกับอะไรจึงกลายเป็นซุปข้นไปได้นั้น ข้าพเจ้าไม่ทราบ เพียงแต่รู้ว่ามันค่อนข้างเค็ม ผิดกว่าซุปอื่น ๆ ที่เคยชิดมา กลิ่นเหมือนกับปลาเค็มเก่า ๆ ค้างปี ชิดได้สองช้อนต้องวาง ดื่มน้ำกลั้นแทน

ใครคนหนึ่งในพวกเราแอบไป กระซิบกับบี อานิสต์ให้เล่นเพลง Happy Birthday เพื่อรับขวัญคุณทวิชในวันสำคัญคราวนี้ "พริโมคาเนอร่า" ไม่เป่าหีบเพลง แต่ควักเอาแอคคอเดียนขึ้นมาเล่นแทน ข้าพเจ้านึกชมเชยเขาอยู่ในใจว่า เขาเล่นดนตรีขนาดแอคคอเดียนได้นี่นับว่าไม่เลวอยู่ ซ้ำยังเล่นได้ดีเสียด้วย พอเพลงขึ้น "พริโมคาเนอร่า" ก็เดินนำหน้าขบวนลูกสาวและลูกชายมาที่โต๊ะทันที หยุดแถวตรงกันข้ามกับคุณทวิช ครั้นแล้ว Happy Birthday ก็ดังขึ้นสาดกระจายไปทั่วทั้งห้อง

เจ้าของวันเกิดมีสีหน้าอันสดชื่น แสดงให้เห็นความสุขอย่างเต็มเปี่ยม เมื่อเสียงเพลงจบลง พวกเราก็ดื่มมือกราวใหญ่ และดื่มให้คุณทวิช — — Happy Birthday สำหรับคุณทวิช บุณยวัฒน์ ผู้ช่วยเลขานุการกระทรวงเศรษฐการ ผู้ร่วมขบวนจากเมืองไทยไปโดย Air France พร้อม

กัน สำหรับพรที่ข้าพเจ้ามอบให้แก่ คุณทวิชในวันนั้น ย่อมเป็นที่รู้กันว่ากล่นจากใจจริง ข้าพเจ้าปลื้มปีติแทนเพื่อนคนนี้ที่ได้มีโอกาส มาฉลองวันเกิดในดินแดนภาคใต้ของฝรั่งเศส อย่างที่ใคร ๆ ไม่มีโอกาสจะทำ ต่อหน้าเพื่อนชาวต่างประเทศ ..... ต่อหน้าเพื่อนชาวไทย และต่อหน้าคุณควง อภัยวงศ์ หัวหน้าฝ่ายค้านเสียด้วย

พูดถึงอีตา "พริโมคาเนอร่า" นั่นแล้ว เก่งมากจริง ๆ พอเพลงจบหมอหันไปทำหน้าที่พ่อครัวอีก คราวนี้คว้าเหล็กอันเบ้อเร่อเกลียถ่านในเตาไฟให้คุโชนขึ้น แล้วจัดแจงย่างปลาตัวโตต่อหน้าพวกเรา ปลานั่นจะเป็นปลาอะไรก็ไม่รู้ ตัวมันขนาดปลากะพงขาวใหญ่ ๆ ของเรานั่นแหละ ข้าพเจ้าได้แต่กินอย่างเดียวไม่ได้ถามชื่อปลาเขามาด้วย จึงต้องขออภัยในความไม่รอบคอบครั้งนี้ เมื่อเขาย่างสุกดีแล้วก็จัดแจงถอกหนังดึงเกล็ดปลาออก ใช้มีดแล่ะซ่อมแบะตัวปลาให้แผ่ออกหรา แลเห็นเนื้อขาวสะอาดน่ากินติดหมัดขึ้นมาทันที แล้วก็แบ่งออกเป็นชิ้น ๆ ด้วยมีดแล่ะซ่อมนั่นเอง จนครบจำนวนคนที่นั่งล้อมโต๊ะตัว T อยู่โดยรอบ ปลาที่ย่าง

ครานี้มีถึงสองตัวใหญ่ ๆ ต่อจำนวนคนกว่าสามสิบคน คิดดูแล้วกันว่าปลานั่นจะตัวโตขนาดไหน

วิธีกินปลาไม่ยากเลย เปล่า! ไม่ใช่ตักใส่ปากเคี้ยวหมับ ๆ แล้วก็สิ้นเรื่อง นั่นมันอาจจะง่ายเกินไป วิธีกินปลาในที่นี้ข้าพเจ้าหมายถึงว่า ทำอย่างไรจึงจะให้อร่อยต่างหาก เขาตักใส่จานมาเสิฟนั้นไม่มีอะไรผสมมาเลย ที่หลังเขาจึงเอาครีมสลัดอ่างเบ้อเร่อแบกมา ใช้ช้อนไม้อันใหญ่ถนัดใจตักราดลงไปในจานจนทั่วกัน ที่นี้ยังกินไม่ได้อีก ต้องเหยาะเกลือพริกไทยเสียก่อนตามธรรมเนียม ทำให้รสโอชาขึ้นอีกอักโข อาหารปลานี้รับประทานร้อน ๆ ดีนักแล

เจ้าอาหารปลานี้เห็นทีจะสำคัญมากกว่าอย่างอื่น "พริโมคาเนอร่า" เจ้าของภัตตาคารโบราณจึงต้องลงมือทำเองร่วมกับลูกชายทั้งสอง พอทำเสร็จแล้วนึกว่าจะนั่งพักหรือยืนพักผ่อนให้หายเหนื่อย หมอกลับรีบงัดเอาหีบเพลงปากซึ่งเสียบกระเป๋ากางเกงข้างหลังไว้ขึ้นมาเป่า ครานี้เล่นเพลงแบบเสปญเข้าให้นั่น เป่าไปเดินไปตามข้าง ๆ โต๊ะอาหารทำหน้าทำตาตลก ๆ ให้พวกเราหัวเราะได้หลายครั้ง ลูกสาวหน้าแฉล้มวิ่งเข้ามายืนเคียง ข้างบิดาร่างใหญ่ของหล่อน

พอได้จังหวะก็เปล่งเสียงเพลงเสปญออกมา เสียดายอย่างสุดซึ้งที่เดียวที่ข้าพเจ้าฟังเพลงนี้ไม่รู้เรื่องเลย แต่ที่รู้ว่าเป็นเพลงภาษาเสปญนั้น จะเป็นคุณควงบอกหรือใครบอกก็ลืมไปเสียแล้ว หรือว่าสังเกตได้จากมีแมลงวันมาตอมเพลงอยู่บ้างก็ไม่รู้

บรรยากาศในภัตตาคาร ๑๕๐ ปี เลอวูซ์มูแลงดครอส ค่ำวันนี้ชุ่มฉ่ำดีพิลึก เสียงเพลงแบบเก่า ๆ ดังระงมคลุกเคล้าไปกับกลิ่นเหล้าไวน์ และเสียงซ่อมกับมีดกระทบจาน เสียงแก้วกระทบกันเบา ๆ อวยชัยให้พรวันเกิดคุณทวิช คนอื่น ๆ ที่มานั่งรับประทานในมูแลงดูครอสนั้นหันมาดูโต๊ะพวกเราเป็นตาเดียวกันหมด ถูกสาวคนกลางของ "พริโมคาเนอร่า" ชะโงกตัวออกมาจากบาร์เหล้า พลอยระรื่นไปด้วยบรรยากาศอันแจ่มใส ได้ยินเสียง Happy Birthday to You ดังขึ้นอยู่บ่อย ๆ หล่อนหารู้ไม่ว่า you นั้นคือใคร ถ้ารู้ว่าเป็นคุณทวิชแล้วจะดีไม่น้อย เพราะว่าหล่อนจะต้องสบายใจขึ้นอีกมาก ในเมื่อหล่อนได้พบว่าคุณทวิชเป็นคนไทยคนเดียวที่หนุ่มที่สุด และหล่อที่สุดในจำนวนคนไทยที่ไปด้วยกัน

เสร็จจาก เรื่อง รับประทาน อาหาร และ ภายหลัง กาแฟ เตอร์กิชแล้ว เหล้าถูกเสิฟเข้ามาอีกตามธรรมเนียม คณะดนตรีครอบครัวระหว่างพ่อกับลูกเล่นเพลง — — เม็กสิกัน เพลง ฝรั่งเศส • แล้วไปลงเอยด้วยเพลง Old My Papa ซึ่งเมื่อกลางวันก็ได้ฟังมาแล้วครั้งหนึ่งจากแม่นักศึกษาสาว คลอเด็ตต์ บนรถบัสคันหรูที่เมืองกานส์นั่นเอง

หมดโปรแกรมกันที สำหรับรายการที่ Air France จัดให้ในวันนี้ เมื่อรถนำเรากลับโฮเต็ลในเมืองนีซแล้ว ใจหนึ่งก็อยากจะขึ้นไปนอนพักผ่อนเสียที รู้สึกปวดเมื่อยแข้งขาหลังไหล่อยู่เหมือนกัน แต่อีกใจหนึ่งไม่ยอมขึ้น และเสมือนหนึ่งจะมีเสียงกระซิบกระซาบแผ่ว ๆ ที่หูว่า พรุ่งนี้จะกลับปารีสแล้วนะ มาริเวียร่าแล้วก็ต้องเที่ยวให้มันถึงที่ซิน่าของดี ๆ ทั้งนั้นนะจะบอกให้

พอดื่นจากภวังค์ ข้าพเจ้ารีบดิ่งมือคุณประสัตถ์และคุณทวิชออกมา คุณส่วัสดิ์ มโนเสี่ยมตามติดเข้ามาทันที พร้อมด้วยคุณสนั่น สังขจันทร์ ส่วนคุณควง อภัยวงศ์ กับคุณปลั่ง พลอยพรหมนั่นรับขึ้นลิฟท์ไป คุณควงนั้นขอตัว

พักผ่อน สำหรับคุณปลั่งนั้นถึงไม่ต้องขอตัวก็ย่อมรู้ว่าต้อง พักแน่ เพราะว่าบังเอิญมีกรรมเกิดเป็นฝีขึ้นในที่เร้นลับบ่น ปวดผีมาตั้งแต่เมื่อวานนี้แล้ว

"เราจะไปเที่ยวไหนกันดีล่ะ" ข้าพเจ้าเริ่มเบิดอภิปราย โดยตั้งปัญหาง่าย ๆ ขึ้นเป็นข้อแรก "เวลานี้ยังหัวค่ำอยู่เลย เราลองย่อง ๆ ไปนั่งตามร้านกาแฟแถวโน้นไหม เผื่อจะเจออะไรดี ๆ มั่ง"

"อะไรดี ๆ ของคุณน่ะ เห็นจะยังไม่เจอะแน่ เพราะมันยังหัวค่ำอยู่นัก" คุณประสัตถ์แย้ง

"งั้นเราจะไปที่ไหนกันก่อนดีล่ะ" คุณทวิชปรารภ

"ไปเที่ยวคาสิโนเป็นไง เผื่อจะโชคดีเกิดรวยขึ้นมาบ้าง" คุณสวัสดิ์แนะนำ

"ลองดูทีก็ดีเหมือนกัน คาสิโนอยู่แค่นี้เอง เดินไปไม่กี่ก้าวก็ถึง" คุณสนั่นเห็นชอบด้วย พลางชี้มือไปทางตัวตึกคาสิโนที่เห็นอยู่ไม่ไกลนัก

ตกลงเป็นอันว่าไปเที่ยวคาสิโนกัน เผื่อจะมีโชคดีกลายเป็นเศรษฐีกันขึ้นมาอย่างไม่รู้ตัวบ้าง จะได้เที่ยวปารีสกันให้แหลกไปเลย คาสิโนแห่งนี้นับเป็นแห่งเดียวในเมือง

นี่ซึ่งมีอยู่มีชื่อว่า Palais de la Mediterranee ตั้งอยู่ติดกับสำนักงานใหญ่ของ American Express ซึ่งเป็นสำนักงานนำเที่ยวโดยทางรถยนต์ในภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส

Palais de la Mediterranee ตามคำโฆษณา (ชวนให้เชื่อ) เขาว่าเป็น The most attractive Casino in France แต่นั่นเป็นคำโฆษณา เวลาเข้าไปแล้วจะเกิด attractive จริงหรือไม่นั้นไม่ทราบได้ อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าคิดว่าใครที่ลงเข้าไปมั่วสุมอยู่กับบ่อนนี้แล้ว รับรองได้ว่าต้องถึงฉิบหายขายตัวแน่

ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่คาสิโนแห่งนี้เขาเล่นกันอยู่ ทราบว่ามีการเล่น Roulette, Baccara, Trente et Quarante และ Boule สำหรับการเล่น roulette นั้นพอจะรู้ และได้เคยเห็นในภาพยนตร์บ่อย ๆ ด้วย แต่อันที่จริงแล้ว ข้าพเจ้าจะมามัวเอ่ยนพรรณาถึงการพนันอยู่ทำไมกัน เพราะว่าวันนี้เราไม่ได้เข้าไปเล่นหรือดูการเล่นในคาสิโนแห่งนี้เลย นอกจากเดินชมสถานที่ภายนอกอันมโหฬารเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น เหตุที่ไม่ได้เข้าไปภายใน หรือจะพูดให้ถูกว่าเข้าไปไม่ได้นั้น เนื่องมาจาก

เจ้าหน้าที่เขามาขอดูหนังสือเดินทาง พวกเราไม่มีให้ดูเลย สักคนเดียว เพราะไม่ได้ติดตัวอยู่ในเวลานั้น เราอ้อนวอนขอเพียงยื่นหน้าเข้าไปแผล็บเดียวเขาก็ไม่ยอม บอกว่ากลับไปเอาหนังสือเดินทางมาก่อนดีกว่า

หมดปัญญาเลยเดินลงบันไดหินอ่อนลงมาชั้นล่าง เมื่อไม่ให้เข้าไปดูภายใน ก็ขอดูมันข้างนอกนี่แหละ สถานที่คาสิโนเมืองนี้ซแห่งนี้ใหญ่โตมโหฬารเอาการนัก เพราะนอกจากจะเป็นบ่อนการพนันแล้ว ในสถานที่แห่งเดียวกันยังมีการแสดงมหรสพ, ภัตตาคาร, และห้องเต้นรำอีกด้วย Bar de la Fregate ที่นี่ไม่ได้จัดแบบฝรั่งเศส หากจัดแบบอเมริกันบาร์ เห็นมีชาวอเมริกันอยู่ที่นั่นมากกว่าที่อื่น

รูปร่างลักษณะของสถานคาสิโนแห่งนี้ จะขอเล่าให้ละเอียดสักหน่อย คือพอเราเบียดประตูกระจกผลักเข้าไปก็จะพบความโอ่อ่าจากระเบียงกว้างมีบันไดหินอ่อนขึ้นไปชั้นบน ระหว่างบันไดนี้มีรูปปั้นแบบศิลปต่าง ๆ ตั้งโชว์อยู่เป็นระยะ ๆ จากฝีมือช่างปั้นหรือช่างสลักเสลาชั้นเยี่ยมของฝรั่งเศส ตรงกลางเพดานมีโคม ระย้าขนาด มหึมา ห้อยลงมา ส่องแสงจ้าราว

กับกลางวัน เมื่อขึ้นไปสุดบันไดทางตรงแล้ว จะมีบันได แยกออกไปเป็นสองทาง คือทางซ้ายและทางขวา เราจะขึ้นไปทางไหนก็ได้ไม่ขัดข้อง ซึ่งวันนี้เรายังเข้าไปไม่ได้นั่นเอง

ใต้ถุนของบันไดนั้นเป็นห้องเต้นรำ Tea Dance กว้างขวางพอประมาณ มีวงดนตรีขนาดย่อม และมีการแสดงฟลอร์โชว์เป็นบางครั้งบางคราว ด้านซ้ายเป็นห้องบาร์ซึ่งมี “นางนกต่อ” นั่งม้วสุมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ “นางนกต่อ” ที่ข้าพเจ้าพูดถึงนี้หมายถึงผู้หญิงจำพวกนักต้มมนุษย์นั่นเอง วิธีการของพวก “นางนกต่อ” นี้ก็คือ คอยสอดส่ายสายตามองหาเศรษฐีแก่ ๆ แต่ใจอ่อนที่เข้าไปเล่นการพนันในคาสิโนแห่งนั้น พวกหล่อนเหล่านี้แต่งตัวไม่เหมือน “หญิงหากิน” ทั้งหลาย หากแต่งกายด้วยเครื่องอาภรณ์พรรณอันมีค่าแบบผู้ดี และไม่ใช่สาวแส้จนเกินไปนัก วางท่าทางเหมือนเหมือนกับเศรษฐีน้อย ๆ อยู่เหมือนกัน หล่อนพวกนี้มีสายตาสำคัญนัก จะรู้ได้ทันทีว่าอีตาแก่คนไหนกระเป๋าหนักเบาแค่ไหน พอที่จะใช้เล่ห์กลมารยาล่อลวงถ่ายเททรัพย์มาเข้ากระเป๋าหล่อนได้อย่างไร และแขกคนไหนที่โผล่หน้า

เข้าไปในสถานที่แห่งนี้ คนไหนควรหรือไม่ควรที่หล่อนจะ "ต้ม"

เล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลงต่าง ๆ นา ๆ ของหล่อนนั้น ข้าพเจ้าสุดจะรู้เพราะข้าพเจ้าไม่ใช่เศรษฐีแก่กระเป๋าหนัก แต่ก็รู้ว่าพวกหล่อนชอบ "ต้ม" เศรษฐีแก่ ๆ นั้น เข้าใจว่า "ต้ม" ง่ายกว่าคนหนุ่ม ๆ เศรษฐีเหล่านี้บางทีก็เดินทางมาจากปารีส หรือจากประเทศใกล้เคียงแถว ๆ นั้นเอง หล่อนรู้ได้ทันทีว่า อีตาแก่คนไหนยังไม่ได้ขึ้นไปเล่นการพนันกระเป๋ายังตุ่ยอยู่ ถ้าหากคนไหนเล่นลงมาแล้วมีโชคดีลงมาหล่อนก็รู้ และถ้าหากว่าคนไหนซีดเซียวลงมา นั่นก็หมายถึงว่า หล่อนไม่อยากเกี่ยวข้องด้วยเสียเวลาเปล่า ๆ หาประโยชน์อันใดมิได้เลย

เรื่องเกี่ยวแก่คาสิโนในเมืองนี้นี้ ไม่เหมือนคาสิโนที่มอนติคาโล ของรัฐโมนาโกโน่น ซึ่งต่อรุ่งพรุ่งนี้ข้าพเจ้าจึงจะเดินทางไปตามกำหนดในโปรแกรมของ Air France เขา ซึ่งจะไปกันให้ยันเขตแดนอิตาลีทีเดียว คือไปเมืองมังตอง (Menton) ไปล่อข้าวกลางวันกันที่นั่น ข้าพเจ้าจะได้เล่าถึงคาสิโนแห่งที่ใหญ่ที่สุดในโลกให้ท่านฟังต่อไป

การชมสถานที่ภายนอกของคาสิโนเมืองนิซ ไม่ได้ผลอะไรมากไปกว่าเพลิดเพลินและได้รับความรู้นิดหน่อย หูตาสว่างขึ้นพอสมควร วันนี้เราไม่ได้เข้าไปชมในบ่อนการพนันของเขา คืนพรุ่งนี้แหละ ท่านคอยฟังต่อไปเถิด ข้าพเจ้าจะเข้าไปปรากฏตัวอย่างสง่า—— และอย่างเศรษฐีหนุ่มจากเมืองไทยคนหนึ่งทีเดียว

เรือออกมาจากคาสิโนแล้ว เจอะเข้ากับอากาศหนาวจนคางสั่น ลมทะเลเมดิเตอร์เรเนี่ยนก็ช่างไม่ปรานีเสียเลย พัดอยู่ตึง ๆ กรรโชกหนักต้องเดินกอดคอกันเป็นแถว แต่หนาวอย่างนี้ใครเลยจะชอบ ไม่ว่าใครเขาชอบอุ่น ๆ กันทั้งนั้น ร้อนนักก็ไม่ดี มันสวิงสวายจนเกินไป อย่างที่อุ่นอกอุ่นใจนั้นละก้อวิเศษนักแล

จาก Promenade de Anglais ถนนใหญ่ซึ่งผ่านหน้าสถานคาสิโน และโฮเต็ล Ruhl ที่เราพักอยู่นั้น เดินวกเข้าไปทางข้างหลังชั่วเลี้ยวสองสามถนนก็เข้าสู่ถนน Rue massina plantation ขนาดเท่าพาหุรัดของเราเห็นจะได้ ร้านค้าทุกแห่งปิดเงียบ เหลือแต่พวกภัตตาคารและร้านขายเครื่องดื่มยัง

เบียดเราไม่สนใจสิ่งเหล่านั้นเลย แต่เราสนใจเฉพาะที่จะมุ่งไปกันนั่นคือคาบาเร่ต์ Plantation ซึ่งเบียดวันละ ๓๐ ชั่วโมง ใครจะนั่งแช่ตั้งแต่ชั่วโมงแรกจนถึงชั่วโมงสุดท้ายได้ก็ตามใจไม่มีใครห้าม ขออย่างเดียวอย่าเอะอะมะเทิ่งทำเข้าของเขาเสียหายละก้อ เชิญนั่งเหยียดแข้งเหยียดขาได้ตามสบาย

"ปลังตาซิอง" เห็นจะให้ความอบอุ่นแน่ เพราะเพียงแต่เร่เข้าไปยืนที่หน้าตู้โชว์ชมภาพ "ตัวอย่าง" การแสดงฟลอร์โชว์นั้น ข้าพเจ้าเหลือบไปดูคุณประสัตถ์และคุณสวัสดิ์ก็หน้าแดงเสียแล้ว มันก็เป็นการแสดงฟลอร์โชว์อย่างว่า คือระบำเปลื้องนั่นเอง ที่ไหนเป็นต้องที่นั่น ในฝรั่งเศสที่ไหนไม่มีระบำเปลื้องก็ไม่ใช่ฝรั่งเศสซิน่า

อันที่จริง เราจะเข้าไปในเวลานั้นก็ได้ แต่ว่าการแสดงฟลอร์โชว์เขาเพิ่งจะเสร็จไปหยก ๆ ถ้าเข้าไปจะต้องรออึกนาน เสียแชมเปญจ์ไปหลายขวดทีเดียว สู้ประหยัดทรัพย์ไว้ก่อนดีกว่า รอให้การแสดงรอบสองจะลงมือ แล้วถึงค่อยเข้าไปถึงจะดี ดังนั้นชาวไทยกลุ่มหนุ่มผู้ไร้อกอุ่นทั้งหลายจึงพากันย่ำไปตามบาทวิถีแถวนั้น แวะดูสินค้าต่าง ๆ ที่ตั้งโชว์

อยู่ตามตู้กระจก นึกอยากได้ไอ้โน่นไอ้นี่ไปตามเรื่องตามราว ทั้งที่ร้านเขาปิดหมดเวลาขายแล้ว การเดินชมตู้โชว์นี้ข้าพเจ้าพอใจที่จะเล่าต่อเมื่อกลับไปเดินเล่นในกรุงปารีสมากกว่า —— ปารีสที่ทำให้ข้าพเจ้าควักเงินฟรังค์ออกจากกระเป๋าวันละหลายพัน และบางทีก็หลายหมื่นด้วย — — ปารีสที่ได้ทำให้ข้าพเจ้าต้องทำงานใช้หนี้เขาอยู่จนบัดนี้

แวะเข้าไปกินกาแฟ (ก็อกาแฟเตอรกิชอีกน่ะแหละ) ต่อกันคนละถ้วยสองถ้วยแก้หนาว พอให้อบอุ่นขึ้นได้นิดหน่อย แต่ไอ้การจะมาพึ่งพาอาศัยความอบอุ่นจากกาแฟแต่อย่างเดียวนั้นหาสมควรไม่ ข้าพเจ้าเร่งเวลาให้ถึงรอบสองของการแสดงฟลอร์โชว์ที่ "ปลังคาซิออง" เร็ว ๆ เข้า จะได้อุ่นใจได้มั่ง มาถึงริเวียร่าอันดือชือของโลกทั้งที จะมามัวสงวนท่าอะไรอยู่ล่ะ ขอให้ความเป็นลูกผู้ชายส่วนหนึ่งได้มีโอกาสทำหน้าที่เสียบ้างเถิด

โต๊ะที่เรานั่งจิบกาแฟกันอยู่นั้นเป็นมุมแคบ ๆ แต่แสงไฟสว่างจ้า ตรงหน้าออกมาเป็นบาร์ มีหญิงผมสีน้ำตาลคนหนึ่งนั่งสูบบุหรี่อยู่บนแป้นกลมหน้าบาร์ แต่งตัวชะเวิกชะวาก

พิลึกคอเสื้อกว้างหย่อนลึกลงไปเกือบถึงสะดือ ไม่รู้ว่าจะอวดผิวหรืออวดอะไรกันแน่ ทั้ง ๆ ที่ผิวกายหล่อนหยาบกระด้างเหมือนดังสะบู่ อายุอานามก็ปาเข้าไปกว่าสามสิบ ดูเหมือนจะใกล้สี่สิบเข้าไปด้วยซ้ำ กระทาชายนายหนึ่งเห็นจะอายุรุ่นราวคราวเดียวกันยืนคลอเคลียอยู่แนบข้าง เคลียเสียจนน่าหมั่นไส้ ช่างไม่ยี่หระต่อแสงไฟและแขกแปลกถิ่นอย่างพวกเราบ้างเลย แม่เจ้าประคุณคนนั้นก็ใช่ว่าสวยสะที่ตรงไหน ส่วนเว้าแหว่งของเสื่อน่ะมันเว้าแหว่งจริง แต่ส่วนโค้งส่วนคอดหรือไอ้อย่างอวบอูมนั้น ต่อให้สวมแว่นสองชั้นก็มองไม่เห็น ยังจะมาทำจริตดัดดันเป็นที่น่ารำคาญใจนัก

ข้าพเจ้าเอามือจับลูกคางไว้ให้มั่น เอามือขวาจับศีรษะคนเองไว้แล้วบิดหน้าให้หันไปทางอื่นอย่างแรง ชิ้นไปเอาใจใส่และเอาตาใส่กับภาพพรรค์ยังงั้นยิ่งเพิ่มความหมั่นไส้ ถ้าเป็นสาว ๆ แส้ ๆ ละก็ไม่ว่าเลยสักคำเดียว พอหันหน้าไปทางอื่นก็เจอะเข้าอีกคนหนึ่ง คราวนี้เป็นตาแก่เดินยิ้มเผล่เข้ามาหาที่เดียว แกยื่นมือออกมาข้างหน้าพร้อมด้วยสมุดเล็ก ๆ ปึกหนึ่ง พลางว่า

"โชคดีจงเป็นของคุณ แต่คุณจะยังไม่ได้รับโชคนั้น ถ้าคุณยังไม่ได้ซื้อล็อตเตอรี่-- คุณไม่ลองเสี่ยงโชคดูมั่งรึครับ"

ไอ้ที่ยืนมาข้างหน้าก็คือล็อตเตอรี่ ซึ่งออกในกรุงปารีสเป็นประจำทุกสัปดาห์ ก็เหมือนสลากกินแบ่งของรัฐบาลไทยเรานี่แหละ ผิดกันแต่ว่าของเราเป็นรายห้าวัน ซึ่งอีกสักหน่อยเห็นจะเป็นรายวันได้ละกระมัง? ล็อตเตอรี่ฝรั่งเศสนี้จำหน่ายฉบับละ ๕๐๐ ฟรังค์ ข้าพเจ้ารู้แต่เพียงแค่นั้น เพราะไม่ได้สนใจเลย มันจะมีรางวี่รางวัดเท่าไหร่ก็ช่างมัน

"ผมนำโชคมาให้คุณนะครับ แต่--เอ๊ะ!--คุณมาจากไหนไม่ทราบ เมืองจีนรึว่าญี่ปุ่น?" ตาแก่ขายล็อตเตอรี่ยานคางถามอย่างสงสัย

ข้าพเจ้าชักเดือด--ชะช้า! คนไทยแท้ ๆ มาดูว่าเป็นจีนญี่ปุ่นไปได้ แทบจะตะโกนออกไปว่า "ไทยโว้ย--ไม่ใช่เจ๊กโว้ย!"

"เอาเถอะครับ คุณจะเป็นจีนหรือญี่ปุ่นก็แล้วแต่โชคลาภของคุณอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสนี่เอง" แกพล่ามต่อไป "ลองซื้อสักใบหนึ่งซีครับ"

ข้าพเจ้าจะซื้อไปหาสวรรค์ที่ไหนกัน รำคาญใจใน
เรื่อง สลากกินแบ่ง ของรัฐบาลไทย มาตั้งแต่ ในเมืองไทย แล้ว
พอหย่อนก้น ลงนั่งตามร้านอาหารประเดี๋ยว เบ็นต้องยื่นหน้าเข้า
มาทีเดียว "อุดหนุนหนูซักซักนิงซินะ ซักนิถูกค่ะ" อีกราย
หนึ่งเข้ามายื่น เกือบชนเอาจมูกขณะที่ กำลังเอาตะเกียบคีบเส้น
บะหมี่จะใส่ปากอยู่แล้ว "ใบนี้ถูกแน่ครับ--ใบนี้ถูกแน่
เหลือใบเดียวครับ"

ก็เมื่อรู้ว่าถูกแน่แล้วไฉนไม่ซื้อเสียเองล่ะ จะมามัวเร่
ขายให้เสียเวลำเวลาทำไมกัน ข้าพเจ้ารำคาญใจเหลือทน
คนกำลังจะกิน มารุกเร้าเอาแต่จะได้ เพราะเช่นนี้แหละ
ข้าพเจ้าจึงได้รำคาญใจนัก

มีผู้ศรัทธาซื้อลอตเตอรี่ฝรั่งเศสอยู่คนหนึ่ง ซึ่งหวัง
เบ็นเศรษฐีเที่ยวปารีสให้หนำใจ มิตรผู้นี้คือคุณสวัสดิ์
มโนเสงี่ยม วิธซื้อก็คือ เทกระเป๋าเอาแต่เงินเหรียญให้ไป
๑๐๐๐ ฟรังค์พอดี คือคุณสวัสดิ์ซื้อ ๒ ฉบับนั่นเอง และบอก
แก่เพื่อน ๆ ทุกคนว่า ถ้าถูกเบ็นต้องย่ำปารีสกันให้แหลกลง
ไปเลย วันมะรืนลอตเตอรี่งวดนี้จะออกที่กรุงปารีส

ข้าพเจ้า (อุส่าห์พยายาม) เหลียวหน้ากลับไปดูคู่เคล้าเคลียคลอคู่นั้นอีกครั้ง อ้าว – – ผู้ชายหายไปไหนเสียแล้ว เหลือแต่ผู้หญิงนั่งเอียงก้นกะเท่เร่อยู่บนแป้น ดูดบุหรี่ปุ๋ย ๆ ใครคนหนึ่งก็ไม่รู้ จำไม่ได้จริง ๆ ในพวกเรานี่แหละ ลุกขึ้นพรวดพราดออกไปจากโต๊ะพวกเรา ตรงรี่เข้าไปหาหล่อนพลางก้มลงกระซิบกระซาบที่หูซึ่งไม่มีใครเลยสักคนจะได้ยิน

หล่อนทำชม้อยตามองหน้าเจ้าของเสียงกระซิบ แล้วก็ส่ายหน้าช้า ๆ ข้าพเจ้านึกเดาได้อย่างถูกต้องว่า ที่เขาเจรจาพาทีนั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร ข้าพเจ้านึกทุเรศอยู่ในใจว่ามิตรของข้าพเจ้าคนนั้นไฉนจึงเกิดมาพิศมัยอิยายหน้าเจ้าคนนั้นเข้าได้หนอ จะอดทนรอคอยไปจนกว่าจะถึงเวลา “ปลังตาซิออง” เสียก่อนจะมิดีกว่าหรือ เพราะดูตามรูปโฉว์ในตู้กระจกข้างหน้ามาเมื่อตะกี้ มันก็รัดรึงหัวใจไม่ใช่ย่อย ๆ อยู่แล้ว

แต่การเจรจาพาทีก็ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป ซึ่งข้าพเจ้าคาดคะเนเอาอีกว่าเป็นการต่อรอง ยายนั่นส่ายหน้าอีก ว้า! ชักจะกลุ้มใจจริง ๆ เวลาก็ใกล้จะดีกลงทุกทีแล้ว อากาศก็

หนาวยิ่งขึ้น ต่อกาแฟเข้าไปติด ๆ กันถึงสามถ้วยยังไม่หาย หนาว การต่อรองก็ยังตกลงกันไม่สำเร็จสักที

เจ้าผู้ชายคน เมื่อสักครู่นี้โผล่พรวดพราดขึ้นมาจากห้องใต้ดิน ซึ่งความจริงเป็นห้องน้ำ กรากเข้ามายืนเคียงข้างหล่อน เมื่อเหตุการณ์เป็นไปดังนั้น มิตรสหายชาวเกลอของเรานั้น ก็บ่ายหัวเรือกลับ เฮ้อ! โล่งอกไปที ไปเที่ยว "ปลังตาซิออง" กันดีกว่า

ไม่ต้องหารถแท็กซี่ และไม่ต้องทุรนทุรายหอบโครงไปขึ้นหรือลงรถไฟใต้ดิน เพราะเมืองนี้ไม่มีรถไฟใต้ดินอย่างกรุงปารีส เพียงแต่เดินออกจากร้านกาแฟไปทางขวามือประเดี๋ยวเดียวก็ถึง คนเฝ้าประตู "ปลังตาซิออง" ต้อนรับอย่างสุภาพพลางช่วยเบิดประตูกระจกชั้นนอก และเชิญเข้าประตูชั้นใน แต่ก่อนที่จะเข้าชั้นใน ก็ไม่ลืมถอดโอเวอร์โคทฝากไว้ที่ชั้นนอกเสียก่อนตามธรรมเนียม

"ปลังตาซิออง" เป็นคาบาเร่ต์แคบ ๆ แต่ลึกเข้าไปมาก วงดนตรีตั้งอยู่ตอนลึกเข้าไปข้างใน ห้องยาวรีกว้างประมาณ ๕ เมตรเห็นจะได้ แต่ลึกตั้ง ๒๐ เมตร มีโต๊ะเก้าอี้

แคบ ๆ ตั้งอยู่สองข้างผนังห้อง เมื่อโผล่เข้าไปนั้นดนตรียังไม่บรรเลง แต่แฟนประจำคาบาเร่ต์ก็นั่งคอยกันอยู่——ดื่มกันอยู่แน่นเปรียะราวกับปลากระป๋อง

พวกเราได้โต๊ะว่างตรงก้าวแรกที่เข้าไปนั่นแหละ นับว่าเป็นมุมที่ดี แต่ออกจะไกลไปหน่อย เมื่อเวลาดูนักเล่นกลมาแสดงที่หน้าวงดนตรี นั่นไม่สำคัญอะไร เพราะเราไม่ได้ตั้งใจเข้ามาดูการเล่นกลกันสักคน มันสำคัญอยู่ที่ว่าตรงนี้เป็นมุมมืดอันเหมาะเจาะยิ่งนัก ข้าง ๆ โต๊ะของเรานั้น——นางหนึ่งผมแดงราวเปลวเพลิง ปากแดงราวกลีบกุหลาบสด ๆ ตาคมราวมีดโกน อยู่ในชุดสีเหลืองอ่อน ๆ เออ! ความอบอุ่นที่ข้าพเจ้าไฝ่หามานานแล้วนั้น ใกล้จะเป็นความจริงขึ้นแล้วละหรือ?

โต๊ะนั้นไม่มีผู้ชาย มีแต่หล่อน——และต่อมาก็ไม่มีแต่หล่อนผู้เดียวหากเพิ่มเข้ามาอีกคนหนึ่ง เป็นคนรูปร่างเพรียวดุจเดียวกับเรือเครื่องติดท้าย สวมเสื้อกระโปรงรัดรูปรัดทรงประหนึ่งเอากาวทาทาบไว้กับหนังกำพร้าสีม่วงสดรับกับแสงไฟ และขับผิวเนื้ออันขาวเป็นนวลใยยิ่งนัก แต่มองปราดเดียว

เท่านั้นก็รู้ว่า แม่สี่ม่วงสดผู้นั้นก็ผู้หญิงอย่างว่านั่นแหละ จะผิดแผกไปไม่ได้เลย

แต่ทว่าเรื่องของ “ความอบอุ่น” นั้น รอไว้ก่อน ริเวียร่ายามราตรียังเป็นของเรายย่ อย่าเพิ่งไปทำใจร้อนใจเร็ว นักอาจจะชวดของดี ๆ นั่งสูบบุหรี่กินน้ำกลั่นให้ชุ่มทรวงในเข้าไว้ก่อนแหละดี คุณสนั่น สังขจันทร์ เหลียวไปมองแม่เสื้อเหลืองอ่อนซึ่งต่อไปข้าพเจ้าจะเรียกว่า “แม่นกขมิ้น” นั้นบ่อย ๆ เห็นทีจะมีสายตาต้องกันเป็นแม่นมั่น อย่าลืมว่าวันนี้เป็นวันคล้ายวันเกิดของคุณทวิช บุณยวัฒน์ ด้วยนะ ฉลองกันตั้งแต่เดอวูซ์มูแลงดูครอสส์เมืองคาเญ่ส์โน่นมาแล้ว เมื่อมาอยู่ในคาบาเร่ต์เมืองนี้ซะเข้าอีก แสงสีและศิลปต่าง ๆ มันยั่วยวนหยอกอยู่เมื่อไหร่ ดังนั้นคำแรกที่คุณทวิชสั่งบ่อยให้เอามาเสิฟก็คือ แชมเปญจ์!

เอาละ! ราตรีนี้ว่ากันให้แหลกกันไปเลย ฉลองกันให้สมอยากซิน่า คนเรานะ “เกิดมาหนหนึ่งตายหนหนึ่ง....” อย่างที่พี่จวงจันทร์ (พรานบูรพ์) จันทคณาว่า ก็เพราะยังงั้นเกิดมาทั้งชาติแล้วก็ต้องฉลองมันเสียให้เต็มเหนี่ยว ตายไป

แล้วจะไปได้ฉลองที่ไหนกันอีก ถึงจะฉลองในเมืองผีก็คงไม่สนุกเท่านี้

แชมเปญจน์ขวดที่หนึ่งถูกนำมาตั้ง ไม่ช้าก็ขวดที่สอง ที่สาม และก้อที่สี่ ที่ห้า ว่ากันไปตามลำดับ เสียดายเหลือเกินที่ข้าพเจ้าขาดความอบอุ่นจากแชมเปญจน์ ไม่ยังงั้นคงลุกขึ้นเดินออกไปนั่งฉอเลาะเล่น ๆ กับ “แม่นกขมิ้น” คนนั้นเสียแล้ว ไอ้เจ้าน้ำกลั่นนั่นก่อเข้าไปเท่าไหร่ ๆ ก็ไม่ติงหน้ามีแต่จะแน่นท้องขึ้นทุกที เห็นถ้าจะไม่ได้การเลยต้องพัก โต๊ะข้างหน้าถัดจากข้าพเจ้าไป มีหนุ่มหน้ามนเดินเข้ามานั่งปุบปลงสองคน รูปหล่อไม่หยอกอยู่เหมือนกัน เบ็นหนุ่มถอดด้ามออกมาจากอเมริกาเสียด้วย

ที่ข้าพเจ้ารู้ว่าเบ็นหนุ่มอเมริกันนั้น เพราะนั่งใกล้เคียงกันอยู่ หมอเห็นพวกเราเฮฮากันเบ็นที่สนุกสนานไม่เกะกะนัยน์ตาก็เลยเอียงไหล่เข้ามาถามข้าพเจ้า

“คุณมาจากไหนไม่ทราบครับ?”

“เรามาจากเมืองไทยกันทั้งหมดนี่แหละ” ข้าพเจ้าตอบ

“ว่าแต่คุณเถอะ มาจากไหน?”

"ผมเป็นทหารเรืออเมริกัน แต่มาจากอเมริกา" เขาตอบ

"อ้อ! เห็นจะเป็นเรือบันทุกเครื่องบินลำที่ผมเห็นจอดอยู่ที่หัวแหลม Ferrat โน่นกระมัง ยังงั้นใช่ไหมครับ?"

"ครับ! ถูกแล้ว แล้วก็พวกคุณล่ะครับ มาเที่ยวเมืองนี้ทำไม หรือว่าคุณเป็นข้าราชการ" ฝรั่งทะเลอเมริกันเริ่มซัก

"เปล่า! ผมไม่ใช่ข้าราชการ แต่ผมเป็นนักหนังสือพิมพ์ พวกเราทุกคนที่นั่งอยู่นี่อาชีพต่างกัน ทำงานกันคนละแห่ง ข้าราชการก็มี ครูก็มี นักบินก็มี ที่เรามานี่แหละได้รับเชิญจากบริษัท Air France เรามาจากปารีสกันและจะกลับไปปารีสอีก" ข้าพเจ้าอธิบาย พลางเหลือบตาไปมองดู "แม่นกขมิ้น" เห็นยังคงนั่งอยู่ที่เก่า เหมือนจะนัดกันไว้พอเหลียวไป หล่อนก็เหลียวมาเหมือนกัน และยิ้มอย่างเยือกเย็นพิกล ข้าพเจ้ารู้สึกสะท้อนสะท้านใจอย่างบอกไม่ถูก ยิ้มของหล่อนหลั่งลึกลงไปในขั้วหัวใจ มันแสนจะเยือกเย็นเหมือนมีใครเอาน้ำแข็งเข้าไปแกว่งไปแกว่งมาอยู่ในห้วงหัวใจยังงั้นแหละ

"เสียดายจริงผมไม่มีโอกาสได้ ไปเที่ยว ปารีสเหมือนกับคุณ" หนุ่มลูกทะเลปรารภเบา ๆ แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ยินเลย นัยน์ตายังจ้องจับอยู่ที่ยมของหล่อนอย่างไม่วางตา

"คุณจะกลับไปปารีสอีกเมื่อไม่ทราบ?" เขาถาม ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ยินอีก รู้เหมือนกันแหละนะว่าเขาถามแต่หูมันอื้อ "แม่นกขมิ้น" นี่ยมร้ายกาจยิ่งนัก เวลายิ้มที่ดวงตาเป็นมันวาวเหมือนเอาน้ำมันเสน่ห์เทลงไปตั้งสามขวด

"เขาว่าที่ปารีสนั้นน่าเที่ยวนัก จริงไหมครับ แหม! ผมอยากไปจัง" เขาพูดต่อไปพลางเอื้อมมือมาเขย่าไหล่ข้าพเจ้าให้ตื่นจากความฝัน ข้าพเจ้าสะดุ้งโหยงหันหน้ามาทางเขาทันทีพลางย้อนถามว่า

"ทันโทษเถอะ เมื่อกี้คุณว่าอะไรนะ?"

"ผมว่ายิ้มของแม่คนนั้นแกเด็ดแท้น่ะซี พุทโธ่ คุณละก็ทำเป็นไม่ได้ยินไปได้" เขาประชด เล่นเอาข้าพเจ้าหน้าชาเพราะความกระดาก "ลูกทะเลอเมริกันรู้ไต๋ของข้าพเจ้าเสียแล้ว ข้าพเจ้าเคยแสร้งทำเป็นหัวเราะอย่างขบขันเคยทำให้เขาพลอยหัวเราะไปด้วย

ดนตรีบรรเลงเพลงขึ้นแล้ว เสียงก้อง กังวาพ ไปทั้งห้อง สักครู่เดียวโฆษกประจำห้องคาบาเร่ต์ก็ออกมาโฆษณาว่า อีก สักครู่ใหญ่ ๆ จะมีการแสดงฟลอร์โชว์อย่างชนิดถึงอกถึงใจ พระเดชพระคุณ เขากล้าพูดว่า ระบำสาวสวยที่จะมาแสดง ฟลอร์โชว์นั้น เมื่อแต่ก่อนนี้เคยมีชื่อเสียงอยู่ในชั้นดาราที่ โฟลีส์แบร์แยต์ในกรุงปารีสมาแล้ว แต่เขาไม่ได้บอกถึง สาเหตุที่ระบำสาวอยู่นั้นต้องระหกระเหินมาไกลโขอยู่เลย พอ โฆษณาได้สักครู่ก็เดินหายเข้าไปในช่องข้างหลัง ดนตรีก็ บรรเลงต่อไปเป็นเพลงลีลาศจังหวะวอลทซ์ ใครที่ชอบเต้นรำ ก็ลุกขึ้นเดินควงกันออกไป ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นเต็มไปหมด ทั้งฟลอร์

ความจริงพาร์ตเนอร์ของพวกผู้ชายเหล่านั้น ที่เขาพา มาจากข้างนอกก็มีแยะ ที่เขาเข้ามาหาเอาในคาบาเร่ต์ก็มีมาก แต่ละนวลแต่ละนางอร่าม ๆ ทั้งนั้น เห็นคนหนึ่งแต่งชุดเชียว ลักษณะใบหน้าคมคางละม้ายแม้น เข้าไป ทางพวก อเมริกาใต้ ร้อน ๆ แบบเดียวกับมาร์โก “ แซดซ์บอมป์ ” คุณ

ประสัตถ์เหนี่ยวข้าพเจ้าเข้าไปกระซิบว่า อยากได้แม่คนชุดเขียวนั้นเป็นคู่เต้นเหลือเกิน ทั้งที่รู้อยู่เต็มอกว่ายังไง ๆ ก็ไม่ได้ หมออะไรก็ไม่รู้รูปร่างยังกะครูสอนมวยปล้ำ กอดแม่ชุดเขียวคนนั้นแน่นอยู่กลางฟลอร์ไม่ยอมห่างเอาเสียเลย

พอเพลงดิ๊ดาศจบทุก ๆ คนพากันเข้านั่งที่เก่าหมดแล้ว ก็เป็นการแสดงละครชวนหัวขนาดสั้นจู๋องค์เดียวจบ คือแสดงโดยคนเดียวทั้งเรื่อง ผู้แสดงคือแม่สาวผมสั้นจามจุรีคนหนึ่งชื่อว่า แม่สาวจานี่ ชอวายอง ตามโปรแกรมเขาเป็นการแสดงแบบ La De' lisiense Fantaisiste Parisienne แม่สาวคนนี้หน้าตาไม่เลว เวลาแสดงมีจริตจก้านพร่างพราวดีเนักบี้นการแสดงถึงชีวิตอันว้าเหว่ของสาวทิมทิก ผู้หนึ่ง ซึ่ง ยัง ไม่เคยมีผัวมานั่งเย็บปักถักร้อยไปพลางรำพึงรำพันไปพลางว่า เวลามีผัวขึ้นมาแล้วจะทำยังไงดี การแสดงมีคำพูดที่จเส้นเด็ด ๆ อยู่หลายตอน ได้เสียงฮากันลั่นสลับการร้องเพลงพรรณาชีวิตอันอันแสนระทมตรมใจ ที่ยังหาคู่ไม่พบในเวลานั้น หล่อนแต่งตัวแบบทิมทิกเหมือนสาวบ้านนอก ใส่แว่นตาหนาเปอะ และสวมหมวกผ้าขาวอย่างทำงานอยู่กับบ้านเข้าที่ดีมาก

พอการแสดงเรื่องสั้นจุนจุ่เสร็จสิ้นลง โฆษกก็ออกมาประกาศตามเคย ทีนี้เอาละนะ ดาราเก่าของโฟลิส์แบร์แยค์จะมาปรากฏตัวแล้ว ขอให้ทุก ๆ คนตั้งอกตั้งใจคอยดู เวลาเขาออกมาแสดงอย่าไปทำลุกพรวดพราด เข้าจับแน็อต้องตัวไม่ได้เป็นอันขาดทีเดียว สกดใจไว้ให้ดี นางระบำฟลอร์โชว์คนแรกที่จะออกมานั้นชื่อ คล็อด ดาร์ตูส์ เขาว่าเรื่องสะโพกแล้วละก็เป็นหนึ่งไม่มีสอง

ดนตรีบรรเลงอีก แต่เป็นการบรรเลงคอยท่า ข้าพเจ้าลืมบอกไปว่าหัวหน้าวงดนตรีนั้นชื่อ ย้าร์ค บอลแลงเย่อ เคยมีชื่อเสียงอยู่ในปารีสเมื่อนกัน แต่วาสนาชะตาตกยังไงไม่ทราบเลยระเห็จมาตั้งรกรากอยู่ในเมืองนีซ ผีมือการควบคุมวงดนตรีและการเล่นแอ้คคอเดียนไม่เลวเลย หมอเป็นคนที่มีอายุแล้ว เวลาออกมายืนเป็นคอนดักเตอร์จึงดูมีราศีขึ้นหน่อย

ไฟฟ้าดับพรึบลงทันทีขณะดนตรี บรรเลง มืดอยู่ครู่หนึ่งจึงมีแสงไฟพุ่งเป็นลำออกมาจาก เพดาน ข้าง หน้า เหนือ ศีรษะข้าพเจ้าไปนั่นเอง พุ่งไปกลางฟลอร์ทันทีที่ระบำเปลื้องวิ่งจู๊ดออกมาอย่างรวดเร็วจากหลังเวที ปรากฏร่างขาวโพนอยู่ท่ามกลางแสงไฟสีนวล แม่เจ้าประคุณคนนี้แหละที่ชื่อ คล็อด ดาร์

ศูส์ รูปร่างใหญ่ไม่เพรี่ยวลมนัก แต่ว่าส่วนสัดรัดริ่งไม่ใช่เล่น ค๊อดมี่ผมส์ขาวเหมือนแม่คนที่นั่งคู่อยู่กับ “แม่นกขมิ้น” ศิลปของการเต้นระบำทำเพลงของหล่อนนั้น อันที่จริงก็เป็นแบบธรรมดา ๆ ไม่ผาดโผนอะไรนักเห็นจะเป็นเพราะข้าพเจ้าเคยผ่าน เลนาทูริส์ ในปาริ์สมาแล้วละกระมัง จึงรู้ส์กว่าฟลอร์โชว์ที่ “ปลังตาซ์อง” นั้นเหลือเกิน แม้กระนั้นก็ดี ข้าพเจ้าก็รู้ส์กว่าอากาศชักจะเริ่มอบอุ่นขึ้นอีกโข จากการไกวแกว่งและการสะบิ้งสะบัดสะโพกกลมๆติ้ง ๆ ของหล่อน

หล่อนใช้เวลาสะบัดสะโพกพริ้ด ๆ อยู่สักห้านาฑีเห็นจะได้จนกระทั่งตอนสุดท้ายไม่มีอะไร เหลือติดร่างสักชิ้น นอกจากชิ้นผ้าขนาดผ้าเช็ดมือของหล่อน เองบีด พอ เป็น พิธี อยู่ ตรงนั้น ดู ๆ ก็น่าเกลียดเหมือนนางชีเปลือย แต่ดู ๆ ก็น่ารักเหมือนนางฟ้าไม่นุ่งผ้าลงมาเล่นแสงส์รัศมี อุลตรา ให้มนุษย์โลกได้ชมเป็นขวัญตาฉนั้น แล้วก็วิ่งจู๊ดหายลับลงไปในห้องใต้ดินทางเบื้องหลัง

เอ! ถ้าจะด์เส์ยแล้วละแฮะ เจ้าห้องใต้ดินคงมีดีอะไรๆ อยู่มากเป็นแน่ ข้าพเจ้าชักจะเริ่มสนใจเส์ยแล้ว จะมีวิธีใดบ้างหนอจึงจะทำให้ข้าพเจ้าได้ลงไปห้องใต้ดินบ้าง การแสดง

ฟลอร์โชว์เมื่อก็คงจะสู้เวลาที่ไม่ได้แสดงเลยไม่ได้หรอก ศิลปการแสดงไม่ใช่ศิลปธรรมชาติ ข้าพเจ้าอยากเห็นศิลปของธรรมชาติมากกว่า จะได้กลับไปคุยอวดเพื่อน ๆ ได้ว่า ข้าพเจ้าได้ชม "รูมโชว์" ซึ่งแน่กว่า "ฟลอร์โชว์" เป็นไหน ๆ และเป็น "อันเดอรเกราวน์รูม" เสียด้วย

ท่านผู้อ่านที่เคารพวานอย่าได้คิดไปว่า ข้าพเจ้ามีใจที่หนักไปในทางอกุศล หรือโน้มเอียงเข้าไปในทางลามกที่ต้องการจะดูสิ่งที่ไม่ควรดู แต่ข้าพเจ้าขอรับสารภาพว่าข้าพเจ้าเป็นคนละเอียดสุขุมคัมภีรภาพอยู่สักหน่อยจะดูอะไรก็อยากจะพินิจพิศดูให้มันถึงแก่นไม่งั้นก็ไม่ใช่นักดูล่ะซี ดังนั้นเมื่อเข้าในสถานที่นั้น ๆ ข้าพเจ้าจึงอยากดูให้ถึง หวังว่าท่านคงจะให้อภัยแก่ข้าพเจ้าด้วย

ข้าพเจ้ารีบลุกขึ้นจากโต๊ะเดินข้ามฟลอร์ ตรงดิ่งไปตรงช่องที่นางระบำผลุบหายเข้าไปนั้นทันที พลางถามอิตาอะไรคนหนึ่งก็ไม่รู้ ยืนเกาะบาร์อยู่ตรงนั้นว่า ห้องเด็กน่ะอยู่ที่ไหน?

แกเข้าใจดีว่าห้องเด็กนั้นหมายความว่าอะไร คนเราเมื่อไม่จำเป็นจริง ๆ ก็ไม่ต้องการห้องเด็ก แกรีบชี้มือไปที่บรรไดซึ่งเป็นห้องลงไปในห้องใต้ดินพลางว่า ไปทางนั้นแหละ

ข้าพเจ้าไม่รอช้ารีบซอยเท้าลงบรรไดไปทันที นัยน์ตาก็วอกแวก เหลียว ซ้าย แล ขวา หา ร่องรอย จ้า ระหวั่น แม่สาว สะบัดสะโพกนั่นหายไปไหนเสียแล้ว แต่แน่นอนละ....หล่อนต้องอยู่ในห้องใดห้องหนึ่ง ซึ่งเป็นห้องแต่งตัวนั้นอยู่ที่ไหน ขณะที่กำลังเลิกลักอยู่นั่นเอง ผู้หญิงแก่ ๆ คนหนึ่งก็เดินเข้ามา แกมองข้าพเจ้าอย่างสงสัยสักครู่ แต่แล้วก็หายสงสัยในเมื่อถูกถามว่า ห้องเล็กอยู่ไหน และข้าพเจ้าก็เลยรู้ได้ทันทีว่าห้องเล็กนั้นอยู่ในบริเวณเดียวกับห้องใต้ดินนั่นเอง และเลยรู้ต่อไปว่าห้องเล็กและห้องพัสดุภัณฑ์อื่น ๆ ในเมืองนี้ซึ่งอยู่ใต้ดินกันทั้งนั้น นึกอยู่ในใจว่าฝรั่งเศสนี่ชอบทำอะไรใต้ดินเสียจริง ๆ ห้องเล็กก็ใต้ดิน, รถไฟก็ใต้ดิน, คาบาเร่ต์ในปารีสอย่างลิโด้ก็อยู่ใต้ดิน อะไร ๆ ก็ใต้ดินกันเสียเรื่อย บนพื้นผิวแผ่นดินไม่มีที่จะเล่นผาดโผนพลิกแพลงกันเสียแล้วหรือ?

พอผ่านไปทางห้อง ๆ หนึ่งเห็นประตูเบิดแง้มอยู่นิด ๆ มีแสงไฟส่องลอดออกมาจากข้างใน ข้าพเจ้าเดินเข้าไปใกล้ๆ ยังไม่ทันถึงประตูนั่นก็เบิดอ้าออกกว้าง เจ้าหล่อนคนเมื่อกี้นั่นเองก้าวพรวดออกมา แต่งตัวใหม่อย่างเรียบร้อยสีขาวทั้งชุด พอออกมาพ้นประตูก็รีบบีด ทำท่าทางรุกรุกลนแสดงว่าจะ

ริบขึ้นไปข้างบน ในมือข้างซ้ายคีบบุหรี่มวนยาวแสดงว่าเพิ่งจุดสูบมาใหม่ ๆ ข้าพเจ้าร้องทักหล่อนเล่น ๆ ว่า

"ฮัลโหล....มาดมัวเซลล์ เธอจะริบร้อนไปไหนกัน ?"

หล่อนทำท่าแปลกใจ ค้วขมวดเขาหากันนิดหน่อย คงนึกฉงนว่าข้าพเจ้าเป็นใครมาจากไหน มาทำอะไรอยู่ในห้องใต้ดินนี้ ก็น่าจะให้หล่อนฉงนอยู่หรอก เพราะอยู่ดี ๆ มาเจอะเอาผู้ชายหน้าตาบ้องแบ๊วเข้าให้อย่างจังภายใต้พื้นพสุธาซ้ำยังทำมาทักทายเหมือนว่ารู้จักกันมาก่อนเสียด้วย

หล่อนไม่ตอบ ขยับจะก้าวเดินออกไปแต่...

"ได้โปรดเถอะ ขอเวลาให้ฉันพูดกับเธอสักนิดหนึ่ง" ข้าพเจ้าพูดพร้อมกับก้าวเข้าไปอีกก้าวหนึ่ง เกือบชิดตัวหล่อน "เธอเป็นคนเดียวกันกับที่ฉันได้ดูฟลอร์โชว์เมื่อคะกี้ใช่ไหมจะ?"

เธอยืนนิ่งอยู่สักครู่ จึงว่า "ใช่สิคะ คุณมีธุระอะไรไม่ทราบ?"

คำพูดของหล่อนเบิดโอกาสให้ข้าพเจ้ารุกกระหน่ำ

"มีซี...ก็เพราะมีน่ะซีฉันถึงได้ลงมาไงล่ะ!"

"ก็นั่นน่ะซีคะ ดิฉันจึงถามว่าคุณมีธุระอะไรไม่ทราบ?" หล่อนชักรำคาญ

"อ๋อ ! นิดหน่อยเท่านั้นเองคือว่าเธอจะแสดงฟลอร์โชว์อีกชุดหนึ่งหรือเปล่า และเมื่อเลิกแล้วเธอจะไปไหนอีก ฉันอยากรู้เท่านั้นเอง" ข้าพเจ้าอธิบาย

"อีกสักครึ่งชั่วโมง ดิฉันจะแสดงอีกชุดหนึ่ง แต่.... คุณเห็นพวกผู้ชายกลุ่มที่นั่งอยู่ทางโต๊ะข้างขวาติดอยู่กับเวทีข้างบนนั่นหรือเปล่าคะ พวกนั้นเขาชวนดิฉันไปกินลมทะเลในตอนดึกแล้ว ทั้งกลุ่มนั่นแหละค่ะ เข้าใจแล้วมิใช่หรือคะ ดิฉันไปละ สวัสดีค่ะ !"

ว่ากันตามจริงแล้ว ที่ข้าพเจ้าลงมายังห้องใต้ดินนี่ ไม่ใช่เพื่อเจรจอะไรกับหล่อน แต่มันบังเอิญต้องเจรจา ค่าที่หล่อนดันแต่งตัวเสร็จเรียบร้อยอย่างรวดเร็ว และเบียดประดังผลักออกมาประจันหน้ากัน และข้าพเจ้าลงมาก็มิใช่ว่าจะกระทำตัวเป็นนักด้อมมอง "ถ้ำมอง" อะไรพวกนั้น เพราะโดยทั่ว ๆ ไปไม่ว่าจะเป็นเมืองไทยเมืองฝรั่ง ย่อมถือว่าผิดมารยาทอย่างร้ายกาจ ข้าพเจ้าทำเช่นนั้นไม่ได้จริง ๆ แต่ที่ข้าพเจ้าพูดไว้ว่าต้องดูให้ถึงแก่นนั้น หมายถึง "แก่น" ของสถานที่คาบราเร่ต์แห่งนี้เท่านั้น

เมื่อทำอะไรในห้องเด็กเสร็จ ข้าพเจ้ารีบขึ้นมาข้างบน กลับมานั่งที่เก่า คุณประสัตถ์สงสัย ถามว่าไปไหนมาตั้งนาน ข้าพเจยตอบไปว่า "ห้องเด็ก" เท่านั้นก็พอไม่ต้องต่อความยาวสาวความยืดอีกต่อไป

"แม่นกขมิ้น" ตาหวานปานน้ำผึ้งรวงคนนั้นยังคงนั่งอยู่ที่เก่านั่นแหละ พอสายตาประสานกันเข้าอีกเท่านั้น เหมือนแม่เหล็กไฟฟ้าตัวผู้ตัวเมียแสดงอำนาจทางพลัง มันเสียวแปลบเข้าไปในสายเลือดสายประสาททั่วไปหมด ข้าพเจ้านะรู้ดีอยู่แก่ใจว่า "แม่นกขมิ้น" นั่นเป็นผู้หญิงชนิดไหน แต่เกิดตื้นเต้นขึ้น ก็เพราะความสวยอย่างหยาดเยิ้มของหล่อนนั่นเอง ข้าพเจ้าไม่เคยผ่านพบผู้หญิงฝรั่งที่ไหนสวยเท่านี้ ตลอดเวลาระยะแรกที่เข้ามาอยู่ในฝรั่งเศส ไม่ว่าจะเป็นที่ซังต์ปอลเดอวองส์, กานส์, คาเญ่ส์, หรือแม้แต่ในกรุงปารีส ตั้งแต่ชังส์เซลิเซ่ไปจนถึงย่านบีกาล เมื่อข้าพเจ้าสารภาพต่อท่านอย่างหน้าชื่นตรงไปตรงมาอย่างนี้แล้ว ก็น่าเห็นใจอยู่มิใช่หรือ?

แม่คนสี่ม่วงสดสะกิดต้นแขน "แม่นกขมิ้น" พยักหน้าพยักตามาทางพวกเราแล้วกระซิบกระซาบ ซึ่งข้าพเจ้าไม่ได้ยินเลย เพราะขณะนั้นเองที่นักแสดงวิทยากลนามกระเดื่อง

ออกมาแสดงสลับฉาก นายคนนี้ชื่อว่า โรเบิร์ตแวนคลิฟฟ์ ซึ่ง ข้าพเจ้าเข้าใจว่า คงเป็นชาวอังกฤษมากกว่า เพราะชื่อของเขาก็บอกยี่ห้ออยู่แล้ว การแสดงวิทยากลของเขาไม่เลวเลย แม้จะเป็นสิ่งละอันพันละน้อยก็ตาม ข้าพเจ้าก็จับไม่ได้ว่าเขาหลอกข้าพเจ้าได้อย่างไร สงสัยว่าหมอนี่คงเคยเป็นศิษย์ของฮูดินีมาบ้างแล้ว นอกจากหมอจะเป็นนักวิทยากลแล้ว หมอยังมีความสามารถในทาง "จูงหุ่น" และพูดกับหุ่นได้อีกด้วย ทำนองเดียวกับชาร์ลีแม็คคาธี่ย์พูดกับหุ่นของเขาในโลกภาพยนตร์จนมีนามก้องฟ้า แต่หมอนี่จูงหุ่นด้วยเส้นด้ายสีดำเล็ก ๆ ให้เดินตามเขาออกมากลางเวที เหมือนคนแครเดินตามมาจริง ๆ แถมยังส่งภาษาพูดกับเขาได้เสียด้วย เท่านั้นยังไม่พอหมอกลับไปจูงออกมาอีกตัวหนึ่ง คราวนี้เป็นหุ่นผู้หญิงแสดงเป็นแฟนของหุ่นผู้ชาย ภายหลังเกิดหึงษ์เพราะเจ้าตัวผู้ชายมือไวใจเร็วไปแตะอั้งเอาปาริเซียนสาวคนหนึ่งเข้า เลยเกิดทะเลาะกันเสียงขรม วิ่งไล่ตีกันจนเข้าหลังเวทีไป การแสดงของนายวิทยากลคนนี้ ข้าพเจ้าคยมือให้ดังเป็นพิเศษ เขาเก่งจริง ๆ

การแสดงหยุดพักไปพักหนึ่ง ดนตรีก็เริ่มบรรเลงอีกคราวนี้ไม่ใช่เพลงลิลาส แต่เป็นเพลง "Happy Birthday to

You" เลยรู้กันว่าเขาเล่นเพลงนี้ให้แก่ คุณทวิช บุณยวัฒน์ ใครคนหนึ่งในพวกเรานี่แหละ แอบไปกระซิบให้แม่สาวจานี่ ชอวายอง ซึ่งเดินมาที่โต๊ะเมื่อสักครู่นี้ไปบอกหัวหน้าวงดนตรี เขาก็ดีใจหายเลย "Happy Birthday" ให้คุณทวิช อย่างเต็มใจ แถมยังมีนักร้องออกมาร้องเพลงให้เสียด้วย บรรดาผู้คนทั้งหลายในที่นั้นพากันแปลกใจลุกขึ้นเชิงอดูว่า เขาเล่นเพลงนี้ให้ใครกันหนอ ในที่สุดโต๊ะเราก็กลายเป็นเป้าหมายของทุกคน และพลอยผสมโรงร้องเพลงให้แก่ความสุขในวันเกิดของคุณทวิชไปตาม ๆ กัน ช่างน่าปลื้มใจแท้ คุณทวิชยกแก้วแชมเปญจนขึ้นสูงต้อนรับเสียงเพลง ซึ่งดังระงมอยู่เพื่อความสุขของเขา บา! ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ที่ปลังตาซิออองในริเวียร่า ซึ่งคุณทวิชคงลืมมันไปได้ไม่ง่ายนัก

แต่ผู้ที่มีความสุขอย่างน่าใจหายใจคว่ำนั้น เห็นจะได้แก่คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยมมากกว่า แชมเปญจนบนโต๊ะปาเข้าไปขวดที่หกแล้ว ทำสถิติสูงขึ้นทุกที ข้าพเจ้าพลอยทำสถิติน้ำกลั่น Perrier ไปด้วยนับเป็นขวดที่สามเพื่อไม่ให้เสียเปรียบซึ่งกันและกัน ที่นี้พอแชมเปญจนถึงขวดที่หกเข้าแล้ว คุณสวัสดิ์ก็เลยลุกขึ้นจากโต๊ะ ที่แรกข้าพเจ้าคิดว่าคุณสวัสดิ์คง

จะพุ่งตรงไปหา “แม่นกขมิ้น” แต่ไม่ยักใช่ไพล่เลยอีกโต๊ะหนึ่ง ซึ่งอย่างว่านั่นแหละนั่งชม้อยชม้ายตามาประสานกับคุณสวัสดิ์อยู่ตั้งนานแล้ว เสียดายว่าโต๊ะนั้นไกลออกไปมากมิฉะนั้น ข้าพเจ้าหรือไม่คุณประสัตถ์ คงได้ยินอะไร ๆ บ้างเป็นแน่

ข้าพเจ้าและคุณประสัตถ์รวมทั้งคุณทวิชและคุณสนั่นด้วย เห็นพ้องต้องกันว่าผู้หญิงคนที่คุณสวัสดิ์เข้าไปนั่งเจรจาปราศรัยอยู่นั้นไม่ใช่คนสวยคนงามอะไรเลย หน้าเหมือนกระเทยยังไงยังงั้น แต่เหตุใดในฤาคุณสวัสดิ์จึงตาฝาดไปได้ก็ไม่รู้ ริจะเป็นเพราะแชมเปญจนขวดที่หก!

ความสนุกสนานเฮฮาอย่างเป็นกันเอง ระหว่างพวกเรากับพวกเขา ชักทำให้จานี่ ชอวายองมาที่โต๊ะเราบ่อย ๆ คุณสนั่นรั้งหล่อนให้นั่งลงตรงกันข้ามพลางถามว่า “แม่หนูน้อยจะไม่ดื่มอะไรสักนิดหรือจ๊ะ!”

จานี่ยิ้มละไม พลางตอบรวดเร็ว

“แชมเปญจน์ สักแก้วก็ดีเหมือนกันค่ะ”

แล้วแชมเปญจน์ ก็ถูกเสิฟมาเป็นขวดที่เจ็ด เจ้าบ่อยประจำโต๊ะเรา เบิดจุกเสียงดังป๊องแล้วก็รินใส่แก้วที่วางตรง

หน้าแม่สาวน้อยจานี่จนดันปรี่แล้ว เขาก็เบิ่ยมอย่างกว้าง ขวางผงกศีร์ษะให้แก่พวกเราทุกคนอย่างคาระวะเสียเต็มประดา หมอคงรู้สึกพากภูมิใจเบิ่นล้นพ้น ที่ได้มีโอกาสเสิฟโต๊ะที่สามารถทำให้คาบาเร่ต์ปลังตาซิอองแห่งเมืองนีซ พลอยชื่นชมไปด้วยกับ "Happy Birthday" ของคุณทวิช หนุ่มไทยที่หนุ่ม (และเก่) ที่สุดในจำนวนคนไทยในริเวียร่า

จานี่ยกแก้วแชมเปญจนสุ้ดจิบ คุณสนั่นชักจะเริ่มสนใจกับหล่อนขึ้นบ้างแล้ว ตามความรู้สึกของคุณสนั่นกับจานี่จะเบิ่นอย่างไร ข้าพเจ้าไม่อาจทราบ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกของข้าพเจ้าเองว่า จานี่เบิ่นผู้หญิงที่เมื่อเข้ามาใกล้ ๆ แล้ว ยิ่งพิศก็ยิ่งพบแต่ความสวย และสวยไม่ส่างเสี่ยด้วย

ที่ข้าพเจ้าว่าคุณสนั่นชักสนใจจานี่ ก็เพราะพอเพลงดิ๊ดาศ์ขึ้น คุณสนั่นก็ควงแขนหล่อนออกไป มือต่อมือ ไหล่ต่อไหล่ เบียดกระชับอย่างแน่นไปด้วยมารยาท วนเวียนเข้าไปในกลุ่มนักดิ๊ดาศทั้งหลายในท่ามกลางแสงสลัว

พูดถึงคุณสนั่น สังขจันทร์แล้ว ว่ากันตามจริงก็เบิ่นผู้ชำชองและเชี่ยวชาญในการเดินทางไปต่างประเทศ เคยมาที่ริเวียร่านี้แล้ว เคยเอ้อละเหยลอยชายในปารีสมาก่อนแล้ว

และเคยตระเวณร้อยเอ็จเจ็ดคาบสมุทร์มามากอยู่ เคยไปบุก เยอรมัน, อิตาลี่, เดนมาร์ก, เสปญ, ออสเตรีย และข้ามทวีป ไปอเมริกา ตลอดจนกลับมาญี่ปุ่นเมืองแมนแดนซากุระนั่น ลงถึงยังงี้แล้วจะไม่ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญยังไง

เพลงจบ....ลีลาศก็จบ.... คุณสมั่นควงจานี่กลับมานั่งที่เก่า คราวนี้เห็นสนิทสนมกันขึ้นอีกเป็นกอง ยังงี้น่าถึงจะเรียกว่าชาติชายใจนักเลงแท้ การสนิทสนมกันเข้าไว้ ติดต่ออย่างรวดเร็วนั่นแหละดีไม่เสียหายอะไรจะได้กระ ชับ สัม พันธ-ภาพให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเสียอีก ข้าพเจ้าพลอยดีใจด้วย

โฆษกคนนั้นออกมาประกาศว่า ลำดับต่อไปเป็นการแสดงฟลอร์โชว์ของดาราหน้าเก่าจากโฟลีส์แบร์แยต์ ซึ่งมีนาม-กรว่า คารอลเดอร์วิล ดงเขาบอกว่ามาจากโฟลีส์แบร์แยต์แล้วมันก็น่าจะสนใจ ชื่อโฟลีส์แบร์แยต์ในกรุงปารีสนั้นลือกระฉ่อนไปทั่วโลกมาหลายสิบปีแล้ว ในลอสอันเยลิส ของอเมริกามีคาบาเร่ต์แห่งหนึ่งยังเอาชื่อโฟลีส์แบร์แยต์ไปใช้ แถมโฆษ-ณาเสียด้วยว่า Paris in Amerlca แต่เขาว่าการแสดงไม่ค่อยถึงใจเหมือนโฟลีส์แบร์แยต์จริง ๆ เปล่าดอกนะ! ที่ข้าพเจ้าพูดนี่มิใช่ว่าไปอเมริกามาแล้ว นี่ทั้งชาตินี้ก็เห็นจะไม่ได้ไป แต่

รู้จากเพื่อน ๆ ที่เคยไปเที่ยวกลับมาเล่าให้ฟัง ครั้นเมื่อมารู้ว่านางระบำจากโฟลีส์แบร์แยต์ จะมาแสดงที่ปลังตาซิอองในเมืองนี้ซ ข้าพเจ้าก็ย่อมสนใจ โดยที่ตอนนั้นข้าพเจ้ายังไม่ได้เข้าบุกปารีสอย่างเต็มเหนี่ยว เอาไว้ให้ย้อนมาปารีสอีกที่เถอะ ข้าพเจ้าจะได้เล่าถึง "เนื้อแท้" ของโฟลีสแบร์แยต์อย่างลึกซึ้งถึงแก่นที่เดียว

ไฟดับพริบลงอย่างเคย และแสงไฟเบื้องลำก็ลอดลงมาจากเพดานอย่างเคยเหมือนกัน ทันทีที่แม่ดาราหน้าเก่าจากโฟลีส์แบร์แยต์ถลาร่อนออกแผ่หางกางปีกอยู่กลางฟลอร์ ที่ข้าพเจ้าว่าแผ่หางกางปีกนั้น เพราะแม่งามแฉล้มแจ่มจันทร์ผู้นี้ติดปีกหางออกมาด้วย ทำที่ท่าว่าเบื้องนกหรือนางกินนรฝรั่งเข้าไปนั่น เต้นไปเต้นมาถอดปีกถอดหางเหวี่ยงกระเด็นไปเหลือแต่ทูวพิช

คารอล เดอร์วิล ผิวเกลี้ยงเกลา ไฝฝ้าราคีจะซ่อนเร้นอยู่ตรงไหนเผ้ามองอยู่เบื้องนานก็มองไม่เห็น เห็นแต่ความขาวนวลเหมือนงาช้างจับตาอยู่ในแสงสีอร่าม วันนี้เบื้องวันอะไรกันนะข้าพเจ้าจึงเห็นผู้หญิงฝรั่งเศสสวยไปหมดทุกคน เห็นจะเบื้องด้วยวันเกิดของคุณทวิช พาใจให้สดชื่นชื่นนั่นเอง

ข้าพเจ้าจึงพบว่า คารอลเดอร์วิลงามเหมือนนางกินรีในเทพนิยาย แต่ทว่าหาเกินหน้าไปกว่า “แม่นกขมิ้น” คนที่นั่งคอยสบตากับข้าพเจ้าบ่อย ๆ นั้นไม่

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า ข้าพเจ้ายังไม่เคยดูระบำโฟล์ส์แบร์แย์ต์มาก่อน ดังนั้นจึงไม่รู้ว่าศิลปของการร่ายรำตามแบบที่คารอลระเริงเล่นอยู่ในขณะนั้นเป็นแบบอย่างของโฟล์ส์แบร์แย์ต์จริง อย่างไรก็ตามคารอลก็ได้ให้ความสุขแก่ข้าพเจ้าทางตาอย่างถึงขนาดแล้วในชุดนั้น

เรานั่งจนเมื่อย สูบบุหรี่จนก้นบุหรี่เต็มในที่เขี่ย หนุ่มทหารเรืออเมริกันสองคนนั้นลุกออกไปเสียแล้ว ข้าพเจ้าถูกคุณประสัตถ์ดึงหัวไหล่เข้าไปใกล้ ๆ แล้วกระซิบว่า

“ผมเห็นคุณมองแม่คนนั้นอยู่บ่อย ๆ ชอบรึ?”

แม่คนนั้นที่คุณประสัตถ์ว่าก็คือ “แม่นกขมิ้น” นั่นเอง คุณประสัตถ์กระซิบต่อไปว่า “แกมองคุณอยู่ตลอดเวลาเหมือนกัน เล่นมอง ๆ อยู่อย่างนี้ไม่ดีหรอก จะยังไงกันก็ยังไงกันเสียเลยรู้แล้วรู้รอดไป”

ข้าพเจ้าหัวเราะอย่างขบขันในคำพูดของคุณประสัตถ์

"อ้าวไม่ต้องหัวเราะซี่ ผมว่าจะยังไงก็ยังไงกันดีกว่า จริงไหมล่ะ มัวมานั่งดูกันไปดูกันมายังงี้ จะไปได้เรื่องราวอะไร แน่ะ! ดูซี่ แกมองคุณอีกแล้ว" คุณประสัตถ์พูดติดตลก

"ประเดี๋ยวก่อนซี่น่า เรื่องพรรค์ยังงั้นละก็ไม่ต้องห่วงหรอก ผมเชื่อว่า——" ข้าพเจ้ายังพูดไม่ทันจบมองไปทาง "แม่นกขมิ้น" เห็นหล่อนลุกขึ้นบิดตัวจัดแจงหยิบเสื้อคลุมขึ้นมาสวมแล้วเดินออกประตูไป แต่ก่อนที่จะออกหล่อนหันมาทางข้าพเจ้า สาดยิ้มเข้ามาจนเบี่ยกหัวใจข้าพเจ้าไปหมดแล้วก็พยักหน้าน้อย ๆ เป็นทีว่า ออกไปเดินเล่นกนข้างนอกดีกว่า

ข้าพเจ้าลุกขึ้นเผ่นราวเสื้อร้ายไล่ตะปบเหยื่อ คุณประสัตถ์รีบคว้าชายเสื้อไว้ได้ทันท่วงที

"ทำใจเย็น ๆ ไว้ก่อนน่า ยังงี้มันต้องค่อย ๆ ซี่คุณเล่นโดดผึงยังกับโมโหใครมายังงั้นแหละ 'ประเดี๋ยว——ประเดี๋ยวผมออกไปด้วยคน"

“เร็วเข้าซี่ เดี๋ยวแม่นั่นหายไปไหนเสียหรอก” ข้าพเจ้ากระทุ้งพลางดึงแขนคุณประสัตถ์ออกประตูไป ทิ้งความฉงนฉงายไว้ให้แก่คุณทวิช เจ้าของ “โต๊ะวันเกิด” อย่างมึนงง

พอออกมานอกประตูใหญ่ ข้าพเจ้ากระชับโอเวอร์-โคทแน่น อากาศคืนนี้หนาวอย่างมหาวายร้าย “แม่นกขมิ้น” ยืนอยู่บนบาทวิถีฝั่งตรงข้าม คุณประสัตถ์จะนึกอย่างไรขึ้นมาก็รู้ได้ยาก วิ่งข้ามถนนไปทันที ข้าพเจ้าเลยต้องชงักอยู่อีกฟากหนึ่ง คอยดูซิว่าคุณประสัตถ์จะดำเนินแผนการณ์อย่างไร ?

ยังไม่ทันไรเลย เห็นพูดอะไรกันอยู่สองสามคำเท่านั้น คุณประสัตถ์ก็รีบจ้ำข้ามถนนมาอีก แล้วบอกข้าพเจ้าเบา ๆ ว่า “ได้การแล้ว !”

“ได้การน่ะใครได้ ?” ข้าพเจ้าถาม “คุณหรือผม ?”

“คุณน่ะซี คุณนั่นแหละได้การแล้ว” คุณประสัตถ์ตอบ

ข้าพเจ้างง อยู่ ๆ คุณประสัตถ์กลายมาเป็นเจ้าภาพจัดการให้ ข้าพเจ้าแสนจะแปลกใจ "เอ๊ะ ! ทำไมคุณถึงจัดการให้ผมล่ะ ?"

"ผมขี้เกียจรำคาญ ประเดี๋ยวจะมัวไปยืนมองดูตากันอยู่ชักช้าเสียเวลาเปล่า ๆ" คุณประสัตถ์อธิบาย

"คุณ หมายถึงว่าผมไม่ ต้อง ใช้ เวลาจับยังงั้นหรือ ?" ข้าพเจ้าย้อนถาม

คุณประสัตถ์หัวเราะชอบใจ "จะต้องไปจับเจ็บอะไรกัน ถามกันตรง ๆ เลยว่าจะไปกับเราหรือไม่เท่านั้น"

"คุณบอกแกรี่เปล่าว่าจะไปไหน ?" ข้าพเจ้าทำเซ่อ

"ว๊า ! คุณนี่ยังไงของคุณนะ จะต้องไปบอกทำไมเรื่องมันรู้กันอยู่แล้วนี่นา" คุณประสัตถ์รำคาญเต็มที

"เท่าไหร่ ?" ข้าพเจ้าถามต่อไป

"เขาขอสามพันฟรังค์" คุณประสัตถ์ตอบ

"อือ ! มันโก่งราคาจริงนิ ต่อได้ไหม ?" ข้าพเจ้าท้วง

"เขาบอกราคาขาดตัว" เป็นคำตอบ "คุณอย่าจู้จี้

นักเลยน่ะ เห็นไหมล่ะเขายืนคอยอยู่โน่น เดียวแม่ก็เบือดไป เสียหรอกรีบไปซี่ แน่ะ! มองมาทางคุณอีกแล้ว”

ป่วยการที่จะยืดเวลาให้เยิ่นเย้อ “แม่นกขมิ้น” กำลังเกาะกิ่งไม้คอยอยู่ ข้าพเจ้ารีบก้าวพรวดเดียวถึงตัวหล่อน คุณประสัตถ์ก็ตามติดไป แต่ข้าพเจ้าดึงแขนหล่อนมาควงหมับเข้าให้ หันมาบอกคุณประสัตถ์ว่า “คุณคอยอยู่ที่ปลังตาซีอองนั่นก็ได้ หรือถ้าชีเกียจเข้าไปเดินเล่นอยู่แถวนี้ก่อนนะ ผมจะพายายคนนี้ไปเจรจาพาทีอะไรสักหน่อย”

เหมือนเด็กว่าง่ายงั้นแหละ คุณประสัตถ์ไม่เดินตามข้าพเจ้าต่อไปอีก ข้าพเจ้าควงแขน “แม่นกขมิ้น” เดินฝ่าความหนาวขนลุกซู่ ๆ ไปบนริมบาทวิถี ทิ้งปลังตาซีอองไว้ไกลลิบ — — —

ชั่วโมงต่อมา ข้าพเจ้าได้ทราบว่า “แม่นกขมิ้น” คนนี้ชื่อ ลูเซี่ยง เบอร์น่า ไม่ใช่เป็นคนชาวใต้ในแคว้นริเวียร่า แต่เป็นคนมาจากปารีส ‘ มาตั้งถิ่นพำนักในเมืองนีซกว่า ๕ ปี มาแล้ว และในระหว่าง ๕ ปีนี้นกขมิ้น ๆ ล่อง ๆ ไปปารีสอยู่เสมอ คือหมายถึงสลับเวลาหาโชคลาภกันบ้าง เป็นคน

ไม่ชอบอยู่กับที่ บางเวลาก็ไปหมกตัวอยู่ที่โมนาโกในฤดูเล่นการพนัน พอหมดฤดูแล้วก็กลับมาอยู่ที่นี่อีก ตระเวณมันเรื่อยไปไม่รู้จบ

ตลอดเวลาของการเป็นมิตรกันในคืนนั้น ข้าพเจ้าพบว่าลูเซียง เบอร์น่า เป็นผู้หญิงฝรั่งเศสเต็มร้อยเปอร์เซนต์ หล่อนขอนัดพบข้าพเจ้าในราตรีต่อไปอีก แต่ข้าพเจ้าตอบภาคเสธไป เพราะโปรแกรมของวันพรุ่งนี้จะอยู่ที่นี่เพียงแค่กี่ทุ่ม และจะไหนกันบ้างยังไม่รู้แน่ รู้แต่เพียงว่าใกล้เที่ยงคืนพรุ่งนี้จะต้องเดินทางกลับไปกรุงปารีสอีกครั้งหนึ่งเท่านั้นเอง

ข้าพเจ้าจากลูเซียงมาเมื่อล่วงเข้าวันใหม่ไปสองชั่วโมง เดินกอดอกหนาว (อีกแล้ว) ตัวสั่นมาแถวปลังตาซิอองพบคุณประสัตถ์, คุณทวิช และคุณสนั่นเดินเตร่อยู่ ข้าพเจ้ารู้ทันทีว่าสหายอีกคนหนึ่ง คือคุณสวัสดิ์นั้นหายไปไหน และก็ยังรู้ต่อไปอีกโดย คุณทวิช บอกว่า คุณสวัสดิ์ ขอให้ พวกเรากลับโฮเต็ลโดยไม่ต้องเป็นห่วง เขาจะไปผูกมิตรสมานไมตรีกับใครต่อใครนั้นช่างเขา แต่เราก็รู้กันว่าเขาได้เพื่อนสาวคนหนึ่งจากปลังตาซิอองนั่นเอง จะพากันไปกินลมอมพระจันทร์ที่ไหนไม่มีใครรู้ได้

พูดถึงราตรีในเมืองนี้ซึ่งแล้ว มันช่างเป็นราตรีที่ตรึงตาตรึงใจข้าพเจ้าอย่างแทบจะรำพันไม่ถูก ความตรึงตาตรึงใจนั้นมิใช่ว่าเพราะข้าพเจ้าได้เกาะคอนนอนเคียงกับ "แม่นกขมิ้น" คนนั้น แต่นี่ซได้ให้ความรู้เบ็ดเตล็ดแก่ข้าพเจ้ามาก สำหรับเรื่องที่ผู้ชายนักท่องเที่ยวพึงจะพกไว้ในห้วงหัวใจ ดูเซียง เบอร์น่า สอนให้ข้าพเจ้าซาบซึ้งถึงเนื้อแท้หนังแท้ ของ ผู้หญิง ฝรั่งเศส ว่าอบ อุ่นลมุน ลมัย หริอม รสกลมกล่อมเพียงใด หล่อนเป็นผู้หญิงคนเดียวในโลก อุ๊ย! ขอประทานโทษ! หล่อนอาจเป็นผู้หญิงคนเดียวในฝรั่งเศสที่ข้าพเจ้าได้ผ่านและได้พบมาที่ดีกว่าเพื่อนหริอที่ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้หญิงที่ค่าตัวไม่สู้แพง เพียง ๓๐๐๐ ฟรังค์เท่านั้น

เราพากันเดินทอดน่องเอื่อย ๆ กลับไปยังโฮเต็ลในท่ามกลางความหนาวและดึกสงัด ดูเซียงก็คงจะกลับไปถึงยังที่พักของหล่อนแล้ว ป่านฉะนี้คงจะเข้านอนและฝันดีมากกว่าฝันร้าย เพราะอย่างน้อยเงิน ๓๐๐๐ ฟรังค์จากกระเป๋าข้าพเจ้าไปเข้ากระเป๋าหล่อน ก็คงจะทำให้หล่อนฝันถึงผู้ชายคนไทยคนหนึ่ง ซึ่งหล่อนไม่เคยคาดคิดมาแต่ก่อนว่าจะได้พบ และ

เงิน ๓๐๐๐ ฟรังค์นั้นหล่อนได้รับจากผู้ชายไทยคนนั้นนั่นเอง เพียงชั่วเวลาเดียว แทนที่จะเต็มตลอดทั้งราตรี

เมื่อผ่านถนนเล็กถนนใหญ่มาสองสามสาย ก็วกกลับไปถึงโฮเต็ล ข้าพเจ้าหยุดยืนหันหน้าออกไปสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนี่ยน สูดโอโซนเข้าไปเต็มปอดทั้ง ๆ ที่หนาวจนแทบจะขาดใจ เสียงคลื่นน้อย ๆ พัดเข้ากระทบหาดทรายซู่ ๆ แสงจันทร์จากวงโค้งรูปเคียวส่องลงไปต้องผิวน้ำทะเล ทำให้เกิดรีเฟลกซ์แสงสะท้อนน่าดูมาก ละอองรวดคลื่นที่พรั่วมากับแสงจันทร์นั้น เสมือนว่า แสงจันทร์ กระแทก ตัวลงไปได้ จุบผิวน้ำอยู่อย่างกระชั้นชิด เลยทำให้นึกอยากเป็นแสงจันทร์ขึ้นมาทันที และนึกอยากจะให้แม่นกขมิ้น ดูเซียงเมี่อตะกันกลายเป็นผิวน้ำไปในบัดดลอีกสักครั้ง

ราตรีนั้นข้าพเจ้านอนหลับสนิท และแม้จะหลับแน่นิ่งสักเพียงใด ข้าพเจ้าก็ยังอดที่จะฝันมิได้ เปล่า ! โปรดอย่าเพิ่งทายผิดว่าข้าพเจ้าฝันถึงดูเซียงอีกเลย แต่ข้าพเจ้าฝันถึงใครคนหนึ่งทางบ้านในเมืองไทยต่างหาก ข้าพเจ้าฝันถึงเธอ เพราะใจเป็นห่วงว่า ถ้าเธอรู้ว่า ราตรีนี้ ข้าพเจ้า เกิดไป ผูกมิตร

สมานไมตรีกับลูเซียงเข้าแล้ว เธอจะรู้สึกอย่างไร — — — ให้สงสัยเสียจริง ๆ

รุ่งขึ้นข้าพเจ้าตื่นเอาเมื่อเวลา ๑๐ โมง นับว่าสายโขอยู่ เช้านี้ขอแต่เพียงล้างหน้าถูขี้ฟันอย่างเดียว ไอ้เรื่องอาบน้ำอาบท่านั้นของดไว้ก่อน ชื่นทำใจแข็งไปอาบเข้าหน้ากลัวปอดบวมตายเป็นแน่ พอแต่งตัวเสร็จแล้วเตรียมจะออกจากห้อง คุณประสัตถ์เคาะประตูห้องดักโก๊ก ๆ ขึ้นมาทีเดียวพร้อมกับถือวิสาสะเบิดผลัวะเข้ามาทันที

เขายิ้มแย้มแจ่มใสและสดชื่นเช่นเคย รอยแห่งความสุขฉาบฉายอยู่อย่างคงเส้นคงวา พูดถึงคุณประสัตถ์คนนี้แล้วข้าพเจ้าต้องขอ สรรเสริญว่าเขา มีใจ เด็ดเดี่ยว มั่นคง ดีจริง ๆ เมื่อยังอยู่ในปารีสนั้น ข้าพเจ้าถึงปารีสไปตั้งนานแล้ว แต่คุณประสัตถ์ยังไม่ถึงปารีสสักที ครั้นมาอยู่ริเวียร่าด้วยกันเขาก็ยังไม่ถึงริเวียร่าอีก ไม่รู้ว่าจะรักษาน้ำหนักตัวไปถึงไหน ถ้าข้าพเจ้าเป็นใครคนหนึ่งที่คุณประสัตถ์จะพึงมีอยู่ที่บ้าน ข้าพเจ้าจะรักคุณประสัตถ์ไปจนตาย

ที่คุณประสัตถ์มาเคาะประตูนั้น ก็โดยที่จะชวนกันออกไปเดินเล่นนั่นเอง พอลงมาข้างล่างพบคณะพรรคทุกคนเว้นแต่

คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยมเพียงผู้เดียว สิบสาวราวเรื่องได้ความกันว่าคุณสวัสดิ์กลับมาโฮเต็ลเมื่อตอนเช้ามืดนี่เอง เลยยังตื่นไม่ได้เพราะความอ่อนเพลีย

เรารู้กันว่าเวลา ๑๑ โมงเช้าวันนี้ นายอากาศแห่ง Air France จะนำไปเที่ยวเมืองชายแดนนั่นคือเมืองมังตอง (Menton) ซึ่งอยู่ติดพรมแดนประเทศอิตาลี เมืองมังตองนี้ต้องผ่านรัฐโมนาโกไปด้วย และที่รัฐโมนาโกนี้มีอยู่อย่างหนึ่งที่เราสนใจมากนั่นก็คือมอนติคาโล บ่อนการพนันที่ชื่อดังนามที่สุดในโลก พวกเศรษฐีเข้าไปแล้วกลับออกมากลายเป็น "เศษ" ฐีไปแล้วนับร้อย ๆ ราย พวกที่หวังจะแก้ปัญหาชีวิตครั้งสุดท้ายด้วยความร่ำรวยจากการพนันต้องจบเกมชีวิตของตนเองลงไปด้วยวิธีกระทำอัตวินิบาตกรรมก็มีปรากฏอยู่ไม่น้อย อีกชั่วโมงเดียวรถบัสคันเก่าซึ่งเคยพาพวกเราตระเวณซังต์ปอลเดอวองซ์มาแล้วก็จะมารับไปอีกเรายังมีเวลาเดินไปตาม Promenade des Anglais อีกพอสมควร

ชั่วโมงนี้แหละที่เป็นชั่วโมงสุดท้ายสำหรับการเดินเล่นตามบาทวิถีในตอนเช้า ๆ พรุ่งนี้เวลาเดียวกันนี้ก็จะกลับไปถึงปารีสอีกแล้ว แต่ก่อนจะออกไปเดินเล่น ข้าพเจ้าไม่ลืม

ที่จะซื้อ Post Card สีธรรมชาติสวย ๆ ซึ่งมีขายที่เคาน์เตอร์เขียนจดหมายไปถึงใครคนหนึ่ง ในดวงใจของข้าพเจ้าที่บ้านรายงานให้เธอทราบว่าข้าพเจ้าจะอยู่ในริเวียร่าอีกเพียงวันเดียว แล้วจึงจะคืนสู่ปารีสอีก แต่ข้าพเจ้าไม่ได้รายงานละเอียดถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในราตรีที่ผ่านมาแล้วเลยแม้แต่ชื่อของแม่นกขมิ้นลูเซียง เบอร์น่าคนนั้น

Promenade des Anglais ก็คงเหมือนเก่า ประชาชนชายหญิงเดินผ่านไปมาคึกคักเช่นเคย นายหนุ่มหนวดดกตำรวจจราจรคนเก่าก็ทำหน้าที่ของแกตามที่ทางแยก ผู้หญิงนักถ่ายรูปอาชีพชนิดถ่ายปุ๊บได้ปั๊บก็ยังเห็นเดินเตร่ไปเตร่มาอยู่แถวนั้น พี่เลี้ยงสาวของหนูน้อยคนหนึ่งก็คงเดินเข็นรถให้แม่หนูอาบไอแดดอยู่ที่เก่า มองออกไปในทะเลก็ยังเห็นแลบลิ้นหลอกล้อแสงอาทิตย์อยู่ตามเดิม แต่ทำให้ใจกระวนกระวายขึ้นเมื่อนึกถึงบางแสนของเรา ส่วนหนึ่งของบางแสนใกล้เคียงริเวียร่าเข้าไปบ้างเหมือนกัน ต่างกันแต่ความเจริญเท่านั้น อีกสักกี่ร้อยปีหนอจึงจะเป็นบางแสนสุขแสนสบาย ไม่ใช่แสนจะแสบไส้อย่างทุกวันทุกวันนี้

พอได้เวลา ๑๑ โมงเช้านายอาวังกาสก็มาถึง รถบัสจอดพริ้ดเข้ามาตรงหน้าโฮเต็ดเพื่อรอคอยพวกเราและญี่ปุ่น พีลลิปบีนส์เดินทางไปยังเมืองมังตองต่อไป ข้าพเจ้านึกขึ้นมาได้ว่าเมื่อคืนนี้นักหนังสือพิมพ์ Nice Martin มาถ่ายรูปพวกเราที่หอเทศบาลเมืองนีซ บ่านี้คงตีพิมพ์ป่อดงไปแล้ว เลยเดินเร่เข้าไปสู่กระโจม ขายหนังสือพิมพ์ ตรงมุมถนนข้าง ๆ โฮเต็ดนั้นเอง จริงดังคาดไว้ไม่ผิดเห็นเขาตีพิมพ์ภายที่ถ่ายไว้เมื่อคืนนี้อยู่ในหน้าห้าในคอลัมน์สังคมของเขา พิจารณาดูภาพตัวข้าพเจ้าเองใน Nice Martin แล้วเกือบไม่เชื่อว่าเป็นตัวของตัว หน้าตาพิลึกกึกกือ วางท่าน่าหมั่นไส้เต็มที่

หนังสือพิมพ์ Nice Martin เสนอข่าวเบื้นทำนองว่าได้มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศคณะหนึ่ง ประกอบด้วยชาว-ไทย ญี่ปุ่น และพีลลิปบีนส์ได้เดินทางมาถึงเมืองนีซ ประเทศฝรั่งเศสแล้ว นักท่องเที่ยวคณะนี้ได้ทัศนาจรมาโดยบริษัทการบิน Air France เป็นผู้เชื้อเชิญมา และเมื่อคืนวันวานนี้ได้รับเชิญจากนายกเทศมนตรี เมืองนีซให้ไปเยี่ยมหอเทศบาลและเบิดการปาร์ตีขนด้วย

Nice Martin เป็นหนังสือรายวันฉบับเช้าฉบับเดียวที่แพร่หลายยิ่งใหญ่ แผ่ไพศาลไปทั่วภาคตะวันออกและภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส ดังที่เขาเขียนแนะความนิยมไว้ว่า Le—grand quotidien' informations du Sud—Est ปะล่อมปะแล่ม แปลเป็นไทยก็คงได้ความ อย่างที่ว่ามานั้นแหละ ข้าพเจ้าคิดว่า สถิติการพิมพ์จำหน่ายของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้คงจะเหยียบล้านฉบับเข้าไปนั่น เพราะไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับไหน พวกเขานิยมอ่านกันทั้งนั้น เรื่องราวที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์นั้น ข้าพเจ้าควรจะเล่ารวมกันเมื่อถึงเวลาตอนที่ไปชมกิจการหนังสือพิมพ์ Franee—Soir ในกรุงปารีสดีกว่าจะมาเล่าตอนนี้ เพราะที่สำนักงาน France—Soir นั่นเอง ข้าพเจ้าได้รับความรู้อันมากมายหลายอย่างเกี่ยวกับกิจการหนังสือพิมพ์ มิตรสหายของชาวเกลอในวงการหนังสือพิมพ์ของข้าพเจ้าทั้งหลายโปรดอดใจไว้หน่อยว่า France—Soir ที่ข้าพเจ้าไปดูมานั้น เขาทำกันอย่างไร ?

กว่าจะรวบรวม พลพรรคนัก ท่องเที่ยวได้ ครบชุดก็เลย เวลาเข้าไปเกือบ ๒๐ นาที คนที่ทุลักทุเลมาจากชั้นบนได้อย่างยากยิ่งเต็มทนนั้นไม่ใช่อื่นไกลไปได้ นอกจากคุณปลั่ง

พลอยพรหมแต่เพียงผู้เดียว น่าสมเพชเวทนายิ่งนักที่ผีเจ้ากรรมเกิดมาอุดตลุดผุดขึ้นในเวลานั้น ดันเกิดเป็นเข้าในที่เร้นลับจะเดินจะเหินจะลุกจะนั่งช่างลำบากลำบน น่าเห็นใจเหลือเกิน แต่คุณปดั่งก็ถูกผู้ชายใจเหล็กเพชรอดทนได้เก่งอย่างชมัดญาติ รอไว้ให้กลับไปปารีสเสียก่อน จะต้องเรียกหมอมาผ่าควักเอาผีหัวร้ายออกไปเสียที เสียเท่าไหร่เสียไปเถอะ ขอให้ความทนทุขทรมานสุดสิ้นไปเท่านั้นเอง

รถพาเราแล่นออกไปตาม Promenade des Anglais แต่ไม่ใช่พุ่งไปทางทิศตะวันตกอย่างเมื่อวานนี้ หากแล่นเลียบชายทะเลไปทางทิศตะวันออกผ่าน Le Theatre de Veadure Jardin Albert - 1 er ซึ่งเป็นสถานมหรสพกลางแจ้งสมัยโบราณ ตั้งแต่ครั้งพระเจ้าอัลเบิร์ตที่หนึ่งตามที่นายอาวังกาสแกบอกให้ฟังขณะที่อยู่ในรถบัสคันนั้น สถานมหรสพแห่งนี้เขาว่ามีอายุหลายร้อยปีมาแล้ว เวทีและอัฒจรรย์สร้างขึ้นด้วยหินอ่อนทั้งสิ้น ด้านหลังของเวทีกลม ๆ เป็นกำแพงหินอ่อนอีกเหมือนกัน มีรูปสลักเป็นตัวละครที่มีชื่อเสียงในยุคดึกดำบรรพ์ ตั้งอยู่เป็นแถว เทศบาลเมืองนีซเขาทำนุบำรุงรักษาสถานที่แห่งนี้ไว้อย่างเรียบร้อย เปิดให้ประชาชนเข้า

ชมได้บ้าง เป็นบางเวลา แม้กระนั้นก็ดีหญ้าที่ขึ้นแซกแซง อยู่ตามซอกหิน ก็เขียวขจีกลายเป็นพรมผืนใหญ่ปูเต็มไปหมด

อัฒจรรย์ทนั่งสำหรับคนดูนั้นเป็นชั้น ๆ เหมือนชั้นบันไดโค้งไปตามรูปโค้งผ่าซีกของเวที คล้ายกับอัฒจรรย์สนามกีฬาแห่งชาติของเรานั้นแหละ เห็นสถานมหรสพสมัยโบราณแห่งนี้เข้าแล้ว ทำให้นึกขึ้นได้ในฉับพลันนั้นว่าเมื่องไทยเราก็มีโรงมหรสพชนิดลมพัดเย็นเหมือนกลางแจ้งอยู่โรงหนึ่งทำการฉายภาพยนตร์ชนิดเยี่ยมหนึ่งไม่มีสอง เมื่อไม่มีสองหนัก ๆ เข้าเลยต้องปิดโรงไป หรือจะเป็นเพราะโรงมหรสพแห่งนั้นจะเหมือนกลางแจ้งจนเกินไปก็อาจเป็นได้ อย่านึกไปถึงจะดีกว่า

ผ่านที่ทำการรัฐบาล หรือศาลากลางจังหวัด เห็นอาร์มรูปนกอินทรีย์กางปีกเหยียบยอดเขาอยู่อย่างสง่า เจ้าสัตว์สองเท้าที่ยืนกางปีกหราอย่างนี้ในเมืองไทยเราก็มีแต่เป็นไก่ไม่ใช่นกอินทรีย์อย่างเขา ในสมัยก่อน ๆ เจ้าตราไก่นี้หวุดหวิดจะเข้าไปติดตามสถานที่ราชการทั่วไปเข้าให้แล้ว แต่ยัง

ไม่ทันได้ติด คุณควง อภัยวงศ์เข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน เสียก่อนมิฉนั้นคงแกะไม่ออกมาจนถึงบัดนี้

ผ่านโอเปร่าสถานมหรสพที่สง่างามที่สุดของเมืองนี้ซ มองดูแต่เพียงข้างนอกแล้วใจเต้นโผงผางอยากเข้าไปดูข้างในเป็นอย่างยิ่ง เขาว่าอิตาเลียนนั้น "แก่" รูปปั้นรูปสลักเป็นยิ่งนัก แต่ฝรั่งเศสก็ "แก่" หาน้อยไม่ บนแนวลูกกรงริมหลังคาโอเปร่าแห่งนี้ มีรูปสลักหินอ่อนยืนเรียงรายเป็นแถวและตลอดมาตามช่องหน้าต่างก็เต็มไปหมด ศิลปอันไม่ตายประเภทวิจิตรศิลปจำนวนรูปปั้นรูปสลักที่มีอยู่อย่างดาษดื่นแทบหลีกไม่พ้นของฝรั่งเศสนี้ส่อให้เห็นว่า ฝรั่งเศสเป็นนักศิลปมั่นคงมาแต่ดึกดำบรรพ์ นอกเหนือไปจากศิลปอันวิเศษวิโสในสายตาของพวกสุภาพบุรุษ ตามไนท์คลับอย่างในบัจจุบันนี้ แต่โอเปร่าแห่งนี้ ไม่ได้สร้างมาแต่กาลก่อนอย่างโอเปร่าในกรุงปารีส แต่อย่างไรก็ตามเขาก็ยังถือกันว่าเป็นโรงมหรสพชั้นที่สองรองลงมาจากกรุงปารีส ขนาดที่นักดูโอเปร่าจากทุกทิศต้องทยอยกันมาจากทุกมุมเมืองฝรั่งเศสเพื่อดูโอเปร่าที่นี่เพียงปีละครั้งเท่านั้น.

ถนนสายใหญ่ Promenade des Anglais ซึ่งพุ่ง
มาทางทิศตะวันออกนั้น มาสุดสุดสายตรงเลี้ยวโค้งหน้า
ผาสูงของน้ำตกแห่งหนึ่ง หน้าผาแห่งนี้สกัดหินออกไป
และสร้างเป็นอนุสาวรีย์ที่ระลึกถึงบุคคลสำคัญที่ตายไปแล้ว
(Monument Aux Morts) แต่บุคคลเหล่านั้นจะมีใครบ้าง
ข้าพเจ้าหาทราบไม่ ครั้นจะไปสอดแซกถามนายอาวังกาส
แกดูก็กลัวแกจะโมโหเอาเอา จึงรู้ไว้แต่เพียงว่า ที่นั่นคือ
อนุสาวรีย์แห่งความตายแต่อย่างเดียวเท่านั้น เพราะเขาไม่
มีรูปปั้น รูปสลักของคนสำคัญที่ตายไปแล้วประดิษฐานอยู่เลย
จึงเข้าใจว่าต้องเป็นอนุสาวรีย์ของคนสำคัญหลายคนเป็นแน่
เมื่อเลี้ยวโค้งออกมาแล้วก็ถึงถนนเลียบท่าเทียบเรือ
Quai Lunel ฟากถนนทางด้านซ้ายมือนั้น เป็นภูเขาอันสูง
ชันขึ้นไปหมายถึงว่าเรากำลังอยู่บนไหล่เขาเตี้ย ๆ เพราะ
ทางด้านขวาเป็นอ่าวอันกว้างขวาง รอบ ๆ อ่าวสร้างเขื่อน
ขึ้นไว้แข็งแรงให้เรือรบจอดเทียบท่าได้อย่างสดวกดาย ที่นี่
เองที่ข้าพเจ้าได้เห็นเรือรบสหรัฐเข้ามาเทียบท่าและจอดทอด
สมออยู่กลางอ่าวหลายลำ เห็นจะเป็นขบวนเรือที่มาพร้อม
กันกับเรือบันทุกเครื่องบิน ซึ่งข้าพเจ้าได้พบถูกเรือสองคนที่

ปลังตาซิอองเมื่อคืนนี้หละกระมัง ? แต่เรือบันทุกเครื่องบินเข้ามาจอดในอ่าวนี้ไม่ได้ ต้องจอดอยู่ทางแหลม Ferrat ไกลออกไปโน่น

พอผ่าน Quai Lunel ไปไม่ช้านัก รถก็เลี้ยวเข้าสู่ตัวถนน Boulevard Carnot ซึ่งจะเป็นทางพาไปสู่รัฐโมนาโก นับเป็นทางอันยาวเหยียดไม่ใช่เล่นอยู่ ทางสายนี้ต้องผ่านนิคม Eze (Village of Eze) ซึ่งพวกโฟนิเซียนมาตั้งรกรากไว้ในสมัยศตวรรษที่ ๘ แต่เดี๋ยวนี้เหลือแต่ทรากซึ่งกลายเป็นฝรั่งเศสชาวเมืองใต้ธรรมดา ๆ ไป น่าเสียใจที่เขาไม่นำเราเลี้ยวกขึ้นไปบนเขาจนถึงตำบล La Turbie ซึ่งมีปราสาทโบราณตั้งแต่ครั้งพระเจ้าออกัสตุสใน ศตวรรษที่เจ็ดยังปรากฏอยู่ แต่รถได้แล่นทางตรงเพื่อเข้าสู่รัฐโมนาโกต่อไป

ข้าพเจ้าอดที่จะนึกขอบคุณ Air France เสียมิได้ ที่กำลังพาข้าพเจ้าไปยังรัฐโมนาโก ที่ตั้งของมอนติคาโลอันกระเดื่องนาม อีกครู่ใหญ่แล้วสิ ข้าพเจ้าคงจะได้เห็นรูปร่างหน้าตามอนติคาโลว่าเป็นอย่างไร ผู้คนจะสดชื่นรื่นเริง

สักเพียงไหน จากการที่มีชีวิตอยู่โดยการไม่ต้องเสียภาษีอากรแต่อย่างใด ขณะที่นั่งอยู่ในรถบัสนั้น ใจของข้าพเจ้าดอยไปถึงโมนาโกก่อนแล้ว เดาผิดเดาถูกมันเรื่อยไปว่า มันคงจะเป็นเช่นนั้นเช่นนั้น

แต่ข้าพเจ้าจะขอบคุณแต่เพียง Air France เท่านั้นก็จะเห็นไม่ถูกนัก ข้าพเจ้าควรจะขอบคุณ คุณควง อภัยวงศ์ด้วย เพราะตลอดทางข้าพเจ้าได้รับความรู้ทุกสิ่งทุกอย่างจากคุณควงเกี่ยวกับเรื่องรัฐโมนาโก, มอนติคาโลและเมืองมังตองที่จะไปถึง คุณควงอธิบายไม่ขาดปากสลับกับการหัวเราะชอบใจในความซบซันของอีตา “เสี่ยล้อต๊อก” ชาวฟิลิปปีนส์คนเก่า พี่แกอยู่ไม่สุขชอบเดินเพ่นพ่านไปมาทำท่าทางพิลึก ๆ อยู่บนรถบัสตลอดเวลา ต่างกับคุณสวัสดิ์มโนเสงี่ยมของเราราวฟ้ากับดิน ซึ่งไม่รู้ว่าไปอ่อนเปลี้ยระเหี่ยโหยมาจากไหน นั่งตาลอยอยู่อย่างน่าพิศวง.

พวกเราบนรถบัสขณะนั้น มีหลายแบบอย่างต่างกัน คุณควง อภัยวงศ์ เป็นผู้ใหญ่ที่มักจะพอใจอธิบายความรู้รอบตัวให้พวกเด็ก ๆ ชั้นข้าพเจ้าฟัง, คุณสนั่น สังขจันทร์ไม่ค่อยจะพูดมากนัก นาน ๆ ปล่อยออกมาประโยคหนึ่งก็

คมราวกับพันปลาฉลาม, คุณปลั่งนั่งหน้าเบ้ เพราะผีเจ้ากรรมมันมาดันทำพิษ คุณทวิช บุณยวัฒน์ยังอิ่มใจอันสืบเนื่องมาจากงานกินเลี้ยงคล้ายวันเกิดเมื่อคืน ส่วนคุณประสัตถ์บันยารชุนนั้นยิ้มน้อยยิ้มใหญ่เมื่อหันมาสบตากับข้าพเจ้า เรารู้กันนะ คุณประสัตถ์นะ เรารู้กันว่าเมื่อคืนนี้เกิดอะไรขึ้นที่เมืองนี้ซ ใครดื่มแชมเปญจ์มากที่สุด, ใครขึ้นเวทีไปประกวดเบ่าลูกโป่งว่าของใครจะยาวกว่าของใคร และใครปลื้มใจที่มีดนตรีมากล่อมขวัญ Happy Birthday หรือตลอดจนใครเอ่ยที่ไปผูกสัมพันธ์ไมตรีกับ "แม่นกขมิ้น" ดูเซียงเบอร์น่า ด้วยค่าน้ำเงินเพียง ๓๐๐๐ ฟรังค์เท่านั้น.

ทางไปรัฐโมนาโกนับตั้งแต่ออกจากเมืองนีซเป็นต้นมานั้น เราได้เห็นทะเลอยู่แทบตลอดเวลา เมื่อผ่านเข้าไปในหมู่บ้านข้าพเจ้าก็พบว่าไม่สู้แปลกไปกว่าเมื่อคราวไปซังต์ปอลเดอวองซ์เท่าใดนัก สัมสูกลูกไม้ตามบ้านช่องห้องหอดาษดื่นทางโน้นอย่างไร ทางนี้ก็ดกดื่นอย่างนั้นเหมือนกัน ผู้หญิงสาว ๆ ทางนี้ก็แฉล้มแช่มช้อยเหมือนผู้หญิงสาว ๆ ทางโน้น แต่บางรายก็เด็ดขาดขนาดที่ข้าพเจ้าแทบจะโดดลงจากรถไปเพื่อวิสาสะ

เพียงวินาทีเดียวก็พอ นึกเคือง ๆ อยู่นิด ๆ เหมือนกันว่า ทำไมเขาจึงไม่จัดให้ไปนอนค้างอ้างแรมที่เมืองมังตองสักคืนหนึ่งหนอ คืนเดียวเท่านั้นแหละน่าจะได้ออกตระเวณดูคนชมชิมรสชาติต่าง ๆ ของเมืองมังตองให้ถึงใจที่เดียว

นั่งนึกอะไรเพลิน ๆ ไป เลยนึกไปถึงแม่สาวเพริ้วลมนักศึกษาที่ขึ้นมาเป็นไกด์ให้เมื่อวานนี้ ถ้าเอามาด้วยคงจะดีไม่น้อย คงจะได้ฟังเพลงเสียงนกคิ้บบูนกันอีก ทำให้บรรยากาศแจ่มใสขึ้นอีกเป็นกอง คุณสวัสดีของเราก็เห็นจะไม่นั่งตาลอยเป็นแน่ หรืออย่างน้อยเธออาจจะเล่าให้ฟัง ถ้าเธอจะรู้ไปถึงเบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่าง เจ้าชายแห่งโมนาโก กับ เกรซ เคลลี่ ก่อนอภิเษกสมรสก็ได้

อันที่จริงทัศนภาพต่าง ๆ ที่ผ่านไปนั้นงดงามเป็นอย่างยิ่ง เสียอยู่ที่ขณะนั้นหมอกลงปกคลุมไปทั่ว ไกลออกไปจึงมัวอยู่เหมือนมีปุยสำลีมาลอยเป็นวงล้อมอยู่ทั่วไป ทำไมนะอากาศจึงไม่มีความปรานีเสียบ้างเลย เอาแต่หนาว ๆ อยู่อย่างนี้ ไม่เลือกเวลาว่าจะเป็นกลางคืนกลางวัน เอ็นดูพวกเรา–โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอ็นดูข้าพเจ้าเสียมั่งซี่!

นายอาวังกาสบอกว่าตามธรรมดาแล้ว ผู้ที่มาเที่ยวเมืองนีซมักจะต้องเลยมาเที่ยวรัฐโมนาโกและไปถึงเมืองมังตองด้วยทุกรายไป เพราะการไปมาสะดวกเหมือนปอกกล้วยเข้าปาก ถนนหนทางเรียบร้อย รถวิ่งไม่สดุดแม้แต่ก้อนกรวดเล็ก ๆ ทำให้เราต้องนึกถึงถนนอะไรต่ออะไรในเมืองไทยไปเปล่า ๆ ผู้ที่มาเมืองนีซนั้น นอกจากไปให้ถึงเมืองมังตองทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ หรือว่ากันตรงๆก็ภาคใต้นั่นแหละ แล้วยังต้องไปเที่ยวเมืองกราเซ่ที่ข้าพเจ้าไปมาแล้วเมื่อวานนี้ด้วย หัวเมืองชายทะเลแถบริเวียร่าทั้งหมดล้วนแต่น่าท่องเที่ยว ชาวเมืองก็มีอัธยาศัยไมตรีต้อนรับแขกต่างเมืองอย่างสุภาพเท่าที่ข้าพเจ้าเคยเห็นมาแล้ว

หลายคนอยู่เหมือนกันที่มีความแปลกใจไปตาม ๆ กันในข้อที่ว่า เพราะเหตุใดไฉนหรือพวกเราจึงดั้นด้นมาทัศนาจรริเวียร่าเอาในเวลาที่ใกล้จะถึงฤดูหนาวของเขา การทัศนาจรอย่างนี้มันผิดฤดูไปมาก ริเวียร่านั้นถ้าถึงฤดูร้อนคราวใด รถราจะวิ่งกันขวักไขว่จาก Promenade des Anglais เมืองนีซมาจนถึงเมืองมังตองสุดพรมแดนโน่น ที่เมืองมังตองนั้นจะมี

การแห่แหนนางพญาบุบผชาติประจำปี ทุกหนทุกแห่งจะเต็มไปด้วยดอกไม้หลายพันธุ์ สีสรรต่าง ๆ ล้วนงดงามสะพรั่งพราวตา เมื่อพูดถึงนางงามบุปผชาติแล้วว่านอย่าเคืองข้าพเจ้าเลย ที่จะต้องขอย้อนไปพูดถึงสมัยเมื่อครั้งหนึ่งประเทศไทยนามประเทืองของเราเคยจัดให้มีงานบุปผชาติ ดอกไม้ดอกไร่อยู่เหมือนกัน มิฉะนั้นจะมี "ดอกไม้ของชาติ" อยู่ทำไม ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ไฉนจึงไม่เอากันอย่างจริงจัง ว่ามันสุดแท้แต่อารมณ์ท่าน ลมดีก็พัดจัดขึ้นมา กะเกณฑ์ให้มีขึ้น ลมไม่ดีพ่อก็เอาหูทวนลมเสีย นางงามบุปผชาติของไทยเลยมีขึ้นเพียงปีเดียว

งานบุปผชาติของมังตองนั้นนับว่าเป็นงานมโหฬารประจำปี เขาเรียกกันว่างานสงครามบุปผชาติ (Battles of Flowers) ซึ่งจะมีขึ้นในระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๑๕ สิงหาคม ข้าพเจ้านึกขึ้นได้ว่า พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าหญิงมยุรฉัตรได้ทรงนิพนธ์หนังสือเล่มหนึ่ง เกี่ยวกับการเสด็จไปยุโรปครั้งที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๗๑) พร้อมกับเสด็จในกรมพระกำแพง ฯ ได้ทรงเล่าไว้ว่าได้เสด็จมาประทับที่เมืองมังตองด้วย และได้ถูกเชิญให้

ประทับบนรถของ Winter Palace Hotel เจ้าของขบวนแห่สงครามบุปผชาติในคราวนั้นด้วย

ขอประทานโทษเถิด ยังไม่ทันจะเข้าเขตรัฐโมนาโก ข้าพเจ้าจะพาท่านผู้อ่าน ที่รักข้ามไปถึงเมืองมังตอง เสียแล้วละ-หรือ? เอาไว้ถึงมังตองจริงๆ ค่อยเล่ากันใหม่ดีกว่า ข้าพเจ้าขอพาท่านมานั่งชมวิวทิวทัศน์บนรถบัสไปพลาง ๆ บางคราวเราก็ผ่านป่าสนพุ่มเขียวขจี ซึ่งกิ่งก้านของมันชลูดขึ้นไปอย่างงดงาม ผ่านหมู่บ้านน้อย ๆ ครั้งใดเป็นต้องเห็นต้นส้มทุกที่ไป ต้นส้มนี้สังเกตได้ง่ายกว่าอย่างอื่น เพราะขณะที่เห็นนั้นมันกำลังมีผลสุกเหลืองอร่ามอยู่เต็มไปหมด เมื่อเห็นส้มลูกเหลือง ๆ น่ากินเข้าทีไร เป็นต้องนึกถึงคุณประสัตถ์ทุกที ท้าพนันได้เลยว่า ถ้าถึงเวลาอาหารที่เมืองมังตองเมื่อไหร่ หากคุณประสัตถ์ไม่กินส้มละก้อ ข้าพเจ้าไม่ยอมกลับเมืองไทยแน่

จริงอยู่, ที่ทางด้านขวามือของเราออกไปนั้น แม้จะเป็นไหล่เขาสูง ก็มองเห็นทะเลอันกว้างเวิ้งว้างได้ในบางตอน เรือของพวกชาวประมงค์แล่นฉวัดเฉวียนอยู่ในน้ำสีคราม เหมือนกับที่เราเคยเห็นมาในภาพยนตร์ข่าวการท่องเที่ยว ชุด Travel Talks ซึ่งทำให้อยากเห็นของจริงมาตั้งแต่ครั้งนั้น พอใกล้จะ

เข้าเขตรัฐโมนาโก คุณควง อภัยวงศ์ บอกว่า ประเดี๋ยวจะเข้าไปในเมืองที่ราษฎรไม่ต้องเสียภาษีอากรกันแล้ว เพียงแค่รั้วบ้านกั้นระหว่างเขตของฝรั่งเศสกับโมนาโก บ้านที่อยู่ในรั้วของฝรั่งเศสค่าภาษีสูงลิ่ว แต่บ้านที่อยู่ในรั้วของโมนาโกฟรีทุกอย่าง แม้จะเอามือลอดรั้วไปเช็คแฮนด์กันเล่นได้ ความเป็นอยู่และการครองชีพก็ผิดกันลิบลับ ทำให้ข้าพเจ้าคิดเลยเถิดไปว่า ถ้าไอ้หนุ่มบ้านโน้นดอดเข้ามาทำยุ่มย่ามกับลูกสาวบ้านนี้เข้าแล้วเกิดมีบุตรขึ้นมาเรื่องมันจะยุ่งยิ่งกันใหญ่ หรือข้างฝ่ายพ่อเสียภาษีบานตาไท แต่ข้างฝ่ายแม่ฟรีไปเลย ก็แล้วเจ้าลูกนั้นเล่าจะทำอย่างไร?

ในที่สุดก็เข้ารัฐโมนาโก ที่รู้ก็เพราะเห็นมีป้ายบอกไว้ริมทาง และป้ายนั้นก็ปักติดอยู่หน้าร้านค้าแห่งหนึ่งซึ่งเป็นตึกแถวย่านการค้า ทำให้รู้ว่าเขตแดนของรัฐอิสระโมนาโกนั้นอยู่ที่ป้ายอันนั้นอันเดียว นอกนั้นจะดูไม่รู้เลยว่าพื้นที่ดินตรงไหนเป็นของใคร เพราะปนเปกันไปหมด ผู้คนก็เดินไปเดินมากันอย่างขวักไขว่

รถของเราไม่ได้หยุดลงที่นั่น หากแล่นเลยไปจนถึงสถานคาสิโนในมอนติคาโล และเมื่อมาถึงที่นั่นแล้วก็ยังไม่ลงอีก ทำให้นึกเสียดายเจียนใจจะขาด อย่างน้อยควรจะได้ลงไปเหยียบบันไดคาสิโนอันบันลือโลกเสียหน่อยก็ยังดี จะได้ชื่อว่าเราก็เหยียบบ่อนการพนันที่มอนติคาโดมาแล้วเหมือนกัน ที่ไม่ได้ลงไปนั้นข้าพเจ้าเข้าใจเอาเองว่า นายอาวังกาสแกตั้งใจจะไปให้ถึงเมืองมังตองเร็ว ๆ เวลาก็ตกบ่ายเต็มทีแล้ว ท้องมันก็ร้องจ๊อก ๆ เสียงครวญครางเอาการอยู่เหมือนกัน ข้าพเจ้าจึงได้แต่ยื่นเก้ ๆ กัง ๆ อยู่บนรถซึ่งกำลังแล่นอย่างช้าที่สุด ทำการถ่ายรูปสถานคาสิโนเอาไว้ก่อน

บริเวณสถานคาสิโนนี้ก็ทำนองเดียวกับสวนสาธารณะนอกจากตัวตึกอันมโหฬารแล้ว นอกนั้นเป็นสวนพฤกษชาติไปหมด แลไปทางไหนก็พบแต่ความสดชื่นรื่นใจจากสีสดงดงามของดอกไม้พันธุ์ต่าง ๆ บริเวณสวนพฤกษชาตินี้มีต้นปาล์มและมาฮอกกานีปลูกไว้เป็นระเบียบเป็นระยะ ๆ ไป พื้นสนามเขาปลูกต้นไม้ดอกประเภทล้มลุกไว้เป็นที่ ๆ สีของดอกสลับกันเป็นลวดลายต่าง ๆ น่าชมมาก สนามอันร่มรื่นผืนนี้กว้าง

ออกไปไกล จากหน้าคาสิโน ซึ่งตั้งติดริมหาดทราย ชายทะเลไป จนถึงไหล่เขา ซึ่งมีกรามบ้านช่องแลดูสลับซับซ้อนเต็มไป

แต่บริเวณเหล่านี้เงียบเหงาผิดปรกติ ดูไม่ค่อยคึกคัก จนผิดสังเกต นายอาวังกาสเลยอธิบายให้ทราบว่า ระหว่างนี้บ่อนการพนันกำลังปิดไม่มีการเล่น ด้วยยังไม่ถึงฤดูของมัน ผู้คนจึงเงียบไปหน่อย ถ้าเป็นเวลาที่เขาเปิดบ่อนแล้ว ถนนที่รถของเรากำลังแล่นอยู่นี้จะเต็มไปด้วยยวดยานพาหนะจนแทบจะหลีกกันไม่พ้น โฮเต็ลและเรสตูรองต์ทุก ๆ แห่งที่ตั้งอยู่ใกล้ ๆ เปิดตลอดวันตลอดคืน มอนติคาโลในฤดูเล่นการพนันจะดูประหนึ่ง เมืองหลวง ของ ประเทศเล็ก ๆ ประเทศ หนึ่งได้ทีเดียว

ท่านผู้อ่านที่เคารพและ—รัก! การที่ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสลงไปเยี่ยมคาสิโนนั้นข้าพเจ้าไม่เสียใจ เพราะว่าถึงจะขืนดื้อดึงลงไปก็จะหาประโยชน์อันใดมิได้ ลงไม่มีใครเขามาเล่นให้ดูหรอก ต่อให้แหกตาดูจนเลือดออกซิบๆก็จะไม่ได้อะไรเพิ่มขึ้นเลย รอเอาไว้คืนนี้ดีกว่าจะเข้าไปเล่นที่บ่อนในเมืองนี้ซะให้สมใจที่เดียว แต่จะโชคดีหรือโชคร้ายนั้นเดาเอาไม่ได้ มันแล้วแต่เส้นดายมือ

เมื่อชมบริเวณนั้นพอสมควรแล้ว รถบัสคันนั้นก็พาเราเคลื่อนที่ต่อไป เลี้ยวออกถนนเล็กถนนใหญ่วกวนอยู่สักครู่หนึ่งก็ทะลุออกไปตามไหล่เขา มองลงไปเห็นแผ่นดินเป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล บนแหลมนั้นเต็มไปด้วยตึกรามอาคารอันสวยงามเหมือนเมืองตุ๊กตาเด็กเล่น ละลอกคลื่นพรั่วเข้าหาฝั่งเป็นฟองขาว วิ่งไล่กันมาอย่างน่าดูตลอดเวลาที่รถวิ่งไปนั้น ขอให้เข้าใจว่ารถวิ่งอยู่บนไหล่เขาแท้ๆ แต่มองไม่เห็นอันตรายใดๆ เลย เพราะด้านหนึ่งเขาทำเขื่อนกั้นไว้อย่างแข็งแรง นอกจากจะเกิดเอ็กซิเด็นท์ชนเขื่อนพังลอยละลิ่วลงไปเท่านั้น นอกจากนี้แล้วยังมองไม่เห็นทาง ทัศนภาพเบื้องล่างที่เห็นอยู่นั้นต่างกันกับที่เคยผ่านมาทางเมืองกานส์เป็นอันมาก ถนนสายที่ผ่านเมืองกานส์ไปนั้นไม่ได้อยู่บนไหล่เขาสูงเท่านี้ แต่ในโมนาโกนี่มันสูงมากกว่า เรายืนบนภูเขาทองอีกสักห้าเท่า เห็นจะได้

พอรถเลี้ยวกเข้าสู่ชุมทางแห่งหนึ่งก็หยุด อันที่จริงจะเรียกว่าชุมทางก็ไม่สู้ถนัดนัก เพราะเป็นจัตุรัสกว้างมาก มีปราสาทโบราณ หลังมหึมา ตั้งอยู่อย่างสง่า บนไหล่เขาติดกับ

เชื่อนกัน ปราสาทหลังนี้ก็คือพระราชวังนั่นเอง ทหารในเครื่องแบบเต็มยศ สวมเสื้อสักหลาดสีแดงแปร็ด นุ่งกางเกงดำ สวมหมวกทรงสูงเหมือนทรงอังกฤษ เดินแบกปืนอยู่ไปมาตรงประตูเหล็กหน้าพระราชวัง และพระราชวังแห่งนี้เป็นที่ประทับของเจ้าชาย Raignier ที่สาม ผู้ครองรัฐโมนาโกโดยเอกเทศ (เจ้าชายพระองค์นี้ได้ทรงอภิเศกสมรสกับสามัญชนต่างชาติ คือ เกรซ เคลลี่ ดาราภาพยนตร์อเมริกัน เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๙๙) อันสืบเนื่องมาจากสมัยเจ้าหญิง Grimaldi แต่ครั้งโบราณกาล รัฐโมนาโกนี้ได้ชื่อว่าเป็น "ประเทศที่เล็กที่สุดในโลก" และเป็นรัฐอิสระตามความเห็นชอบจากรัฐบาลฝรั่งเศส

คำว่า "กองทัพ" ไม่มีอยู่ในปทานุกรมของโมนาโก ไม่ว่าจะเป็นกองทัพบก, กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ หรือแม้กระทั่งกองทัพตำรวจ จริงอยู่ที่โมนาโกมีกองทหาร แต่ก็เป็นกองทหารรักษาการณ์หรือทหารรักษาวังเท่านั้น ไม่เกินหนึ่งกองร้อย ซึ่งน่าจะเป็นทหารกองเกียรติยศมากกว่า พระราชวังที่เห็นตระหง่านระโหฐานอยู่นั้น ทำให้ข้าพเจ้านึก

อยากจะไปชมช้างในเหลือเกิน คงจะเต็มไปด้วยความงดงามอย่างถึงขนาดทีเดียว แต่เมื่อไม่สามารถจะเข้าไปได้แล้ว จึงได้แต่เลียบ ๆ เคียง ๆ ดูอยู่แต่เพียงขอบรั้วเหล็กกั้นเท่านั้น

ลานกว้างหน้าพระราชวังนั้น ปูด้วยอิฐวางสลับเป็นฟันปลา รู้สึกว่าทนทานถาวรดีมาก ตรงลานซิเมนต์หน้าเขื่อนสูงบนไหล่เขานั้น มีอนุสาวรีย์ที่จะระลึกในการประมงค์ตั้งอยู่อย่างสง่า ข้าพเจ้าไม่ได้ศึกษาอะไรมากนักกับอนุสาวรีย์แห่งนี้ ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงจำต้องขออภัยท่านผู้อ่านที่ไม่สามารถจะอธิบายได้ รัฐโมนาโกยังมีสถานที่สำคัญอยู่อีกแห่งหนึ่ง นั่นคือ พิพิธภัณฑ์สถานวิจิตศิลป อันเต็มไปด้วยภาพฝีมือจิตรกรผู้มีชื่อเสียงของชาติต่างๆ เช่นภาพฝีมือคลูเอต, ตินโตเรตโต, เวอโรนีส, แวนโก๊ะห์, โฟเร็ยน, โรดิน, อูตริลโล, รูโอลท์, ดูฟี่ และภาพฝีมือของ วลามิงซ์ เป็นต้น นอกจากพิพิธภัณฑ์สถานวิจิตรศิลปแห่งนี้แล้ว พิพิธภัณฑ์สถานในทางวิวัฒนาการของภูมิศาสตร์ ก็ยังเป็นที่เชิดหน้าชูตาของรัฐโมนาโกนี้อีกด้วย สำหรับสถานคาสิโนที่มอนติคาโลนั้น ปรากฏในในประวัติศาสตร์ว่า เริ่มตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๕๖ ในสมัยพระเจ้าปอลที่สาม จนถึงบัดนี้นับได้ ๑๐๐ ปีพอดีๆ ระยะเวลา

๑๐๐ ปีนี้ ถ้าจะพูดกันอย่างเล่น ๆ โดยไม่ต้องสอบบันทึกอะไรทั้งสิ้น ก็คะเนได้ว่า นักการพนันชั้นเศรษฐีคงจะเอาเงินมาสุมไว้ที่นี่หลายร้อยล้านโกฐบาทที่เดียว คนดีกลายเป็นคนบ้าไปหลายร้อยคน คดีอัตวินิบาตกรรม และคดีอื่น ๆ คงตกเป็นพันๆ รายเหมือนกัน

ไกลออกไปจากหน้าพระราชวัง มีร้านขายของอยู่ร้านหนึ่ง ดูเหมือนจะเป็นร้านเดียวในย่านนั้น ขายของที่ระลึกต่างๆ ร้านรวงก็ไม่สู้กว้างขวางใหญ่โตเท่าไหร่ อีตาแก่ผมขาวคนหนึ่งเป็นเจ้าของร้าน บังเอิญโชเฟอร์ของเราเกิดไปรู้จักกันเข้าแต่ครั้งไหนไม่รู้ เลยช่วยจัดแจงขายอะไรต่ออะไรให้เสร็จคล้าย ๆ กับจะเป็นญาติกันงั้นแหละ แม้แต่เงินในลิ้นชักแกก็หยิบมาทอนให้พวกเราได้ ของที่ระลึกของรัฐโมนาโกนั้นมีหลายอย่างต่างกัน พวกเข็มกลัดติดเสื้อผู้หญิงละก้อมีมากมายหลายแบบ เครื่องหมายหรือตราประจำรัฐโมนาโกนั้นเป็นรูปอาร์มเหมือนตราประจำเมืองนีซ แต่ตรงกลางมีมงกุฎครอบอยู่บนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลายเหมือนตาหมากรุก หรือของเลหลัง สลับสีแดงกับสีขาว เครื่องหมายเหล่านี้จะปรากฏอยู่ทั่วไปบนเข็มกลัดผู้หญิง, หัวเข็มขัด, พวงกุญแจ, ช้อน

ซ่อม, ซองบุหรี่, ไม้ขีดไฟ ตลอดจนบั๊กด้วยไหมบนผืนของแพรรูปสามเหลี่ยน ราคาผืนละ ๘๐๐ ถึง ๓๐๐๐ ฟรังค์

คงทราบกันดีอยู่แล้วว่า ข้าพเจ้าเข้าร้านไหนก็ชมักจะตะบี้ตะบันเลือกหาซื้อเข้าของที่ระลึกต่าง ๆ อยู่ในร้านนั้นตั้งนาน ถึงแม้ว่าร้านนี้จะไม่มีปากทาลิฟสติกแดง ๆ ขนตางอน ๆ หรือสะโพกกระดุกกระดิกอยู่ก็ตาม อีตาแก่เจ้าของร้านก็ยังต้องห่อของให้ ข้าพเจ้าหอบมาขึ้นรถอย่าง พะรุงพะรัง หลาย ห่ออยู่เหมือนกัน ที่ฝาผนังในร้านมีภาพสีน้ำมันอยู่สองสามภาพ คนเขียนชื่ออะไรไม่ได้สังเกต แต่เขาเขียนบอกไว้ที่กรอบรูปว่า เบื่นวิวที่โมนาโกนี่เองบ้าง ที่มอนติคาโลบ้าง ฝีมือคนเขียนจัดว่าชั้นยอดอยู่ที่เดียว เห็นภาพเขียนสีน้ำมันรูปใหญ่ ๆ ฝีมือดี ๆ อย่างนี้เข้าทีไร ต้องนึกไปถึงคุณพนม สุวรรณะบุณย์ กับ คุณวิจิตร ศุภโยธิน จิตรกรสองเกลอทุกทีไป นึกถึงมาตั้งแต่ไปได้เห็นภาพผู้หญิงตาโศรกที่ประเทศลิบะนันมาแล้ว รำพึงรำพันอยู่ในใจคนเดียวว่า ถ้าคุณพนมกับคุณวิจิตรได้มาเห็นฝีมือของเขาเหล่านั้นก็คงพอใจเบื่นแน่

ร้านขายของที่ระลึกแห่งนี้ เล่นเงินฟรังค์ในกระเป๋าข้าพเจ้าไปหมื่นกว่า เดินตัวปลิวมาขึ้นรถพร้อมกับโชเฟอร์เพื่อนเก่าแก่ของอีตาเจ้าของร้านนั่น เจอะเอาคุณควง อภัยวงศ์นั่งเอนหลังหลับตาปี๋ แต่มือยังคีบบุหรี่อยู่บนรถ ได้ความว่าไม่อยากลงไปจากรถเพราะมันหนาวจนทนไม่ไหว อยู่ในรถมีกระจกบัง ๆ อุ่นขึ้นค่อยยังชั่วหน่อย ดีกว่าลงไปเดินตากลมมากนัก

พูดถึงเรื่องซื้อของที่ระลึก ฝากมิตรสหายทางบ้านแล้ว เมื่อตอนยังอยู่ในกรุงเทพ ฯ เตรียมจะเดินทาง ยอดดวงใจทางบ้านเอียงหน้าเข้ามาว่า

“ชั้นเอาเสื้อหนาวแบบปาร์ส์นะ ส่องตัวด้วยนะ เอาสี่อ่อน ๆ อย่าไปเลือกเอาสีตุ่น ๆ มาล่ะ รู้ไหมว่าขนาดของชั้นแค่ไหน ไหน——ไม่รู้งั้นเรอะ ถ้าไม่รู้ชั้นจะจดไปให้ อย่าไปทำหายเสียล่ะ เดี๋ยวไปซื้อเอาไอ้โคร่งมาให้ละก้อตายแน่เทียว แล้วก็กระเป๋าถือหนึ่งใบ เลือกเอาสวย ๆ หน่อยนะ แล้วก็ผ้าตัดเสื้อเลือกเอาอย่างเนื้อดี ๆ ดอกเด็ก ๆ แล้วก็ ... แล้วก็——น้ำหอมด้วย อย่าลืมน้ำหอมเป็นอันขาดทีเดียว

ชั้นอยากได้กลิ่นหอมเย็น ๆ กลิ่นแรง ๆ ไม่เอา เรื่องน้ำหอมนี่น่ะลืมไม่ได้เชียว ถ้าลืมละก้อคอยดูนะ——ฮึ่อ”

ข้างฝ่ายยายแจ็ด กับ ตาจ้อย ก็เอียงคอเข้ามาเหมือนกัน ยายแจ็ดว่า

“แจ็ดเอาเสื้อหนาวตัวเล็ก ๆ สีแดง ๆ ตุ๊กตาที่หวีผมได้ หลับตาลืมตาได้ แล้วก็ช้อกกาแล็ตด้วย คุณบ้อ”

ตาจ้อยพี่ชายของยายแจ็ดว่า,

“จ้อยเอาเรือบิน, รถยนต์ แล้วก็รถไฟที่มีรางนะครับคุณพ่อครับ”

เพื่อนเกลอ (ผู้ชาย) คนหนึ่งชะโงกเข้ามากระซิบเบาๆ เหมือนจะขาดใจเสียให้ได้ว่า

“เฮ้ย! แกอย่าลืมหาไอ้นั่นมาฝากฉันมั่งล่ะ ถ้าแกลืมละก้อฉันเป็นต้องตันหน้าแกสองทีแน่”

แฟน——เอ๊ย! เพื่อนผู้หญิงน่ะ——เพื่อนผู้หญิงสาว ๆ คนหนึ่งเอียงแก้มเข้ามา ทำตาชมดชม้อยพลางว่า

"นี่ไง! หนูจดไว้ให้เสร็จแล้ว หนูกลัวพี่จำไม่ได้จะอ่านให้ฟังนะ ๑. เสื้อหนาวแขนสั้นสีเหลืองมีลายสวย ๆ ที่อกข้างซ้าย เลือกเอาพีต ๆ หน่อย ๒. ผ้าพันคอโปร่ง ๆ สีต่าง ๆ สีละผืน ๓. กระเป๋าถือสำหรับเวลากลางวัน ๑ ใบ สำหรับกลางคืน ๑ ใบ ๔. ชุดเครื่องสำอางค์ปารีสทั้งชุด ๕. น้ำหอมกลิ่นแรง ๆ ฉุน ๆ ๓ ขวด ๖. เข็มกลัดสำหรับชุดราตรี ๕—๖ อัน ๗. แคตตาล็อกแบบเสื้อใหม่ ๆ ๒—๓ เล่ม ๘. ยกทรงชนิดไม่มีแขน——

ข้าพเจ้านั่งตาลอยฟังเธออ่านรายการของที่ (ไม่) ฝาก (เงิน) ซื้ออย่างอ่อนระโหยโรยแรงเหมือนจะดับชีพลงไปเพราะความเหนื่อยอ่อน รับเอารายการที่ว่าใส่กระเป๋าแล้วเดินซึมกระทือออกไปเลย

ข้าพเจ้าต้องขอประทานโทษตามเคยที่นอกเรื่องนอกราวออกไปเกินสมควร แต่มันก็เกี่ยวด้วยกับการที่จะ "ร่อนไปปารีส" อยู่ด้วยเหมือนกัน นึกขึ้นมาได้ก็เขียนลงไปยังงั้นเอง ครั้นเมื่อพวกนักทัศนาจรทั้งสิ้นทั้งหลายขึ้นมาพร้อมหน้ากันบนรถเรียบร้อยแล้ว รถก็เริ่มเคลื่อนที่ต่อไปบ่ายโฉมหน้ามุ่งสู่เมืองมังคองสุดพรมแดนภาคใต้

เมืองมังตองนี่ละสิหนาคือเมืองที่เราดั้นด้นกันมากินข้าวกลางวัน ซึ่งควรจะเรียกว่ากินข้าวบ่ายโซมากกว่า และก็เมืองมังตองนี้แหละอยู่สุดพรมแดน ไม่มีเมืองไหนในภาคใต้ของฝรั่งเศสเลยออกไปอีก เพราะถัดออกไปก็เป็นเมืองวินติมิลลิของอิตาลีไปแล้ว ยังมองเห็นด่านศุลกากรอิตาลีขาวโพลนอยู่บนไหล่เขาข้างหน้าโน้นได้อย่างชัด ๆ

ความหิวทำให้ข้าพเจ้าไม่นึกอยากจะชมวิวทิวทัศน์สองข้างทางอีกต่อไป ผิดเวลาอาหารมาตั้งสองชั่วโมงกว่า ๆ อีคาโซเฟอร์นั่นก็เหมือนจะรู้ใจ แกขับรถบึ่งอย่างไม่คิดชีวิตชีวาเหมือนกัน แต่ข้าพเจ้าคิดว่าแกก็คงเหมือนกับข้าพเจ้าและทุก ๆ คน อย่างน้อยท้องแกคงร้องจ๊อก ๆ ขึ้นมาบ้างเป็นแน่ไม่ช้านักรถก็จอดนิ่งสนิทอยู่หน้าโฮเต็ลริมทะเล นั่นคือ Hotel Restaurant de L'amiraute

ริมทะเลตรงนี้เป็นที่ ๆ เหมาะนัก ทะเลตรงนั้นเป็นอ่าวกว้างเรียกว่าอ่าวการาวอง (Ruie de Garavan) ลมโกรกเข้ามาหาฝั่งไม่ค่อยขาด เสียงคลื่นพัดซัดเข้ามากระทบกับก้อนหินดังโครม ๆ ถ้าเป็นในฤดูร้อนคงจะมีคนไปเล่นคลื่นกัน

อย่างอุตลุต เจ้าหนุ่มก็คงจะทำเป็นวิ่งไล่จับแม่สาวซิ่งวิ่งหนีไปจนอกแอ่นไปจนมุมอยู่ตรงซอกหิน เพื่อนสาวของแม่สาวคนนั้นก็คงจะทำ เป็นวิ่งไล่เพื่อนหนุ่ม ของเจ้าหนุ่ม นั่นไปอีกทาง คงจะชุลมุนวุ่นวายสนุกสนานพอใช้ ใครที่ไม่มีใครจะไล่จับก็คงจะจับปูม้าคว้าปูทะเลเล่นอยู่คนเดียว ข้าพเจ้าหลับตามองเห็นตรงหาดทรายเบื้องล่างเขื่อนลงไป มีร่มกันกันแดดสีต่าง ๆ ปักอยู่เป็นแถว เรือกรรเชียงหลายต่อหลายลำเอาหัวเกยหาดไว้คอยท่า แต่ที่ใต้ร่มเงาแดดไม่มีนั่งสิ แม่สาวตาคมเหมือนลูเซียงเบอร์น่า แม่นกขมิ้นเหลืองอ่อนของข้าพเจ้าก็คงจะทอดกายอยู่ในอ้อมกอดของใครคนหนึ่ง แล้วก็เอาปากชนกันอยู่ไปมาตามประสาฝรั่งเศส ซึ่งไม่ค่อยพิถีพิถันในเรื่องสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นเอ้าท์ดอร์หรืออินดอร์ ฉันก็อยากจะจูบขึ้นมาแล้วต้องจูบกันให้ได้ทีเดียว และก็จริง ๆ อย่างที่ข้าพเจ้าหลับตามองเห็นภาพเหล่านั้น เพราะสหายชาวฝรั่งเศสคนหนึ่งมาเล่าให้ฟังในตอนหลังว่า ที่หาดทรายหน้าโฮเต็ลนั้นแหละเป็นแดนสวาทหาดสวรรค์ในฤดูร้อน เขาเล่าต่อไปว่าเป็นเรื่องแปลกแต่จริงที่ว่า คนอังฤกษชอบมาพักผ่อนที่เมือง

มังตองมากกว่าจะเดินทางมาแค่เมืองนีซ จนกระทั่งมิสโมสร ของคนอังกฤษขึ้นที่นั่น คิดไปก็น่าแปลกแท้ ๆ คนอิตาเลี่ยน ซึ่งอยู่ใกล้เมืองมังตองที่สุดไม่ยักชอบเข้ามาเที่ยว กลายเป็น คนอังกฤษไป และมากันอย่างไกลโขที่เดียว

แต่ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ฤดูร้อน ก็ยังเห็นหนุ่มสาวคู่หนึ่งยืน เบียดกันอยู่ที่ริมเขื่อน ไม่ใช่คนอังกฤษแต่เป็นคนฝรั่งเศสทั้งคู่ และกำลังหนุ่มแน่นสาวสดเสียด้วย ความจริงเวลาบ่ายเช่นนั้น ไม่ใช่เวลาสำหรับแสดงบทโรม๊านซ์ พลอดพร่ำรำพันอะไรกัน เลย แต่เขาก็ยังแสดงกันได้ จึงได้ความรู้ขึ้นมาอย่างฉับพลัน ว่า นอกจากเขาไม่เลือกสถานที่แล้ว เขายังไม่เลือกเวลาอีก เหมือนกัน นี่แหละหนา——ฝรั่งเศส——ฝรั่งเศส มันต้อง ยงงซนา

ตัวโฮเต็ลลามิรุตนั้น เป็นตึกสูงโปร่ง ๆ มีชั้นมีเชิงอยู่ บันไดที่ขึ้นไปนั้น ติดอยู่กับริมถนนเลยทีเดียว คือพอลงจากรถก็ขึ้นบันไดโฮเต็ลได้เลย เป็นบันไดแคบ ๆ แต่แข็งแรงมาก เพราะสร้างด้วยหินบนไหล่เขานั้นเองขึ้นไปถึงชานกว้าง เป็น ระเบียงใหญ่ มีเรือนต้นไม้ร่มรื่น ปลูกไม้ดอกหลายพันธุ์

ไว้มาก สิ่สรรสลับกันน่าดูเหมือนอยู่ในสวนสวรรค์ น่าเสียดายข้าพเจ้าไม่สามารถจะแปลชื่อไม้ดอกเหล่านี้เป็นภาษาไทยให้ทราบกันได้ จึงขอเขียนเป็นภาษาของเขาไว้เผื่อท่านนักพฤกษาศาสตร์แอบมาอ่านเข้าบ้าง ข้าพเจ้าจะได้พลอยปลื้มใจไม้ดอกอันสวยงามเหล่านั้น ได้แก่ Fhyme ดอกหญ้าอะไรก็ไม่รู้งามดีจริง ดอก Rosemary Arbutus และ Wild Lavender Rushes เป็นต้น

ใคร ๆ เขาขึ้นไปยังตัวตึกที่เป็นห้องรับประทานอาหารกันหมดแล้ว ข้าพเจ้านั้นเห็นดอกไม้สวย ๆ เข้าเลยหายหิว เดินดมชมเล่นอยู่คนเดียวอย่างเพลิดเพลิน ยังกะรามเกียรติ์ตอนทศกรรฐ์ชมสวนยังงั้นแหละ คุณประสัตถ์ต้องร้องตะโกนลงมาเรียกให้ขึ้นไปจึงต้องจำใจลาจากสวนสวรรค์นั้น

โฮเต็ลลามิรุตแห่งนี้โอ่โถงเอาการอยู่ไม่ใช่ย่อย ๆ เลย มิหนำซ้ำยังเหมือนวิมานฉิมพลีเสียด้วย ห้องที่เรานั่งรับประทานอาหารอยู่นั้นติดกับห้องโถงใหญ่ ด้านข้างเป็นกระจกใสแจ๋ว มองเห็นทะเลสีครามแก่ภายนอกได้อย่างชัดเจนเป็นที่เพลิดเพลินเจริญใจยิ่งนัก ได้ชมวิวทะเลเวลากินอาหาร

กลางวันนี่มันวิเศษพิลึก เหมือนว่าจะมีรสเลิศมันเตาขึ้นอีกแยะ นัยน์ตาก็ชมวิว มือก็หยิบอะไรต่ออะไรที่กินได้ใส่ปากเคี้ยวหมับ ๆ ไปเรื่อย ถ้าใดยังงั้นทุกมื้อเห็นจะดีไม่น้อย กลับไปเมืองไทยเมื่อไหร่ แม่ยอดดวงใจจำไม่ได้แน่ เพราะไม่ว่าอะไรที่บ่อยเสิฟเข้ามา เหี้ยนเต้ไปชั่วประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นเอง

โต๊ะที่เขาจัดให้เรารับประทานอาหารนั้น ยาวไปตามเฉลียงกระจก เรื่องของไตรรงค์สำหรับประดับโต๊ะเชิดชูเกียรติคนไทยนั้นไม่เคยขาดไปเลยสักที่เดียว บริษัท Air France เขาให้เกียรติแก่คนไทยจริง ๆ ข้าพเจ้านึกเฉลียวใจว่าเพราะเหตุใดหนอ เขาจึงไม่เอาของญี่ปุ่นหรือฟิลิปปินส์ประดับโต๊ะเพื่อเชิดชูเกียรติบ้าง ทั้ง ๆ ที่นักท่องเที่ยวทั้งหมดไม่ใช่มีแต่เฉพาะคนไทยชาติเดียว ฟิลิปปินส์กับญี่ปุ่นที่ไปด้วยก็มีจำนวนมากกว่าพวกเราชาวไทยเสียอีก เรื่องที่ข้าพเจ้าสงสัยสนเท่ห์นั้น ข้าพเจ้านึกเอาเองภายหลังว่า เพราะเขาให้เกียรติคนไทยมากกว่าชาติอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยกลุ่มนี้ซึ่งมีอดีตนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย — — คุณควง อภัยวงศ์ ไปด้วย คุณควง อภัยวงศ์ ผู้มีความรู้ในภาษาฝรั่งเศสเหมือนคนฝรั่งเศสซึ่งเกิดในประเทศฝรั่งเศสจริง ๆ และเป็นผู้มีเกียรติประวัติ

เกี่ยวกับการเมืองต่างประเทศ ซึ่งไม่เฉพาะแต่ฝรั่งเศสจะรู้จัก แม้ทั่วโลกก็รู้จักเป็นอย่างดีด้วย

ความจริงก็เกี่ยวกับเรื่องของไตรรงค์ประดับโต๊ะเพียงนิดเดียวเท่านั้น ข้าพเจ้าน่ะเป็นเสียอย่างนี้แหละ เรื่องนิดเดียวพูดเสียจนน้ำท่วมทุ่ง แต่ถึงกระนั้นคนไทยผู้อ่านของนี้ก็ยังพลอยภูมิใจไปกับเกียรติไทยกลุ่มนี้ด้วยมิใช่หรือ และแม้จะเป็นธงไทยผืนเล็ก ๆ แต่เกียรตินี้ยิ่งใหญ่ขนาดพวกชนชาติอื่น ๆ นอกจากฝรั่งเศสในโต๊ะเดียวกันคงจะนึกอะไร ๆ ขึ้นในใจบ้างเป็นแน่

ตลอดเวลารับประทานอาหาร นายอาวังกาสซึ่งนั่งติดกับข้าพเจ้าได้เล่าถึงเมืองมังตองให้ข้าพเจ้าฟังหลายอย่าง ข้าพเจ้าได้รับความรู้ว่าโฮเต็ลต่างๆ ในมังตองนั้นมีอยู่มากกว่า ๑๐๐ แห่งแต่ละแห่งหรู ๆ และแต่ละแห่งราคาค่าเช่าต่างกันตามฐานะของนักทัศนาจร ในฤดูตากอากาศจะมีพวกชาวต่างประเทศเข้ามาพักผ่อนยังเมืองมังตองนับหมื่น นายอาวังกาสบอกว่าในเมืองนี้มีบ่อนการพนัน หรือสถานคาสิโนอยู่เหมือนกัน แต่เป็นบ่อนเล็ก ๆ และยังไม่ได้ตั้งขึ้นเป็นทางการแต่อย่าง

ใด รอจนกว่าจะถึงฤดูการพนันจริง ๆ เสียก่อนจึงจะเปิดบ่อนการพนันแห่งนี้อยู่ติดกับพรมแดน หรือสุดสายถนนของฝรั่งเศสซึ่งจะผ่านเข้าไปในดินแดนอิตาลี

ความเป็นผู้ที่มีนิสัยชอบสังเกตอะไรต่ออะไรอยู่เสมอนั้น ข้าพเจ้าพบว่า ผู้จัดการโฮเต็ลดามิรุดช่างเอาใจใส่กับการเสิฟอาหารเสียจริง ๆ บางทีแกบัญชาลูกน้องไม่ทันใจแกก็ลงมือเสิฟเสียเอง หน้าตายิ้มแย้มดูเหมือนจะมีความสุขอยู่ตลอดเวลา น่าเขกเข่าตัวเองสักสิบทีที่ลืมถามชื่อแกไป มิฉะนั้นคงได้เขียนใส่ลงไปในที่นี้เป็นแน่ แกเป็นคนรูปร่างเล็ก ๆ ผอมบาง แต่มีอายุ คอยยืนดูอยู่เสมอว่ามีอะไรขาดตกบกพร่องบ้าง ถ้ามีแกก็รีบจัดการทันที บริการอันดีของอิตาผู้จัดการคนนี้ ถ้าพังพวกเราไปกันเองแกจะดีถึงเพียงนี้หรือไม่หนอหรือว่าเป็นเพราะ Air France ?

ห้องโถงใหญ่ที่ข้าพเจ้าพูดถึงนี้ ความจริงก็คือห้องรับประทานอาหารเหมือนกัน มีโต๊ะเก้าอี้ตั้งอยู่เป็นหมู่ ๆ พอสมควร เห็นมีคนมานั่งรับประทานอยู่เพียงสองสามโต๊ะ อีกโต๊ะหนึ่งมีนิโกรหนุ่มทะเล่อทะล่ามาจากไหนไม่รู้มานั่งด่ออยู่คนเดียว หมอดื่มไวน์ไปพลางเคี้ยวอาหารไปพลาง ดูสบาย

อกสบายใจเสียเหลือประมาณ เจ้านิโกรหนุ่มคนนี้ท่าทาง
เหมือนแน็ทคิงโคลนักร้องผิวถ่านหินยังไงยังงั้น เห็นหมอนี่
แล้วอดนึกถึงแน็ทคิงโคลไม่ได้เลย นึกเตลิดต่อไปจนถึงที่ว่า
ถึงหมอจะมีรูปชั่วตัวดำก็ตาม แต่เสียงของหมอมีมนต์ขลัง
อย่างมหาวายร้าย

ถัดจากโต๊ะเก้าอี้เหล่านั้นเข้าไปในนั้นเป็นบาร์เหล้า ข้างหลังบาร์ออกไปเข้าใจว่าเป็นห้องครัวแน่ เพราะบ่อยที่เสิฟโต๊ะแบกถาดอาหารออกมาจากประตูห้องนั้นบ่อย ๆ ตรงกลางห้องนอกจากโต๊ะเก้าอี้ก็มีตู้กระจกขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในตู้นั้นมีขวดเหล้าสารพัดอย่าง ส่วนมากเป็นของฝรั่งเศสกับอิตาลีทั้งนั้น พูดถึงเรื่องเหล้า ข้าพเจ้าอดย้ำซ้ำซากไม่ได้ว่าเมื่ออยู่ในต่างประเทศ ข้าพเจ้าได้แต่ดูและดม ไม่ได้ดื่มเป็นอันขาด ยิ่งไปดื่มเข้าเป็นไม่ได้เห็นเมืองนอกแน่ เสียเวลาข้ามน้ำข้ามทะเลไปเปล่า ๆ ข้าพเจ้าได้ความรู้ต่อไปว่า ในฤดูร้อนทางโฮเต็ลนี้เขาขนเอาโต๊ะเก้าอี้และร่มผ้าสีสวย ๆ ไปตั้งเรียงรายตามชายหาดติดกับเขื่อนริมถนน ฤดูร้อนทุก ๆ คราวจะทำให้โฮเต็ลทุกแห่งที่อยู่ริมทะเลมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัวทีเดียว โฮเต็ลบางแห่งนั้น พอถึงฤดูหนาวจะ

บีดทำการตลอดทั้งฤดูเลยก็ได้ไม่เบื่นไร เอาไว้คอยจ้วงทรัพย์
นักทัศนาจรในฤดูร้อนก็ได้โขอยู่ ข้าพเจ้าได้พูดถึงว่าโฮเต็ล
ดามิรุตนี้ตั้งเบื่นชั้นเชิงอยู่บนไหล่เขา ชั้นที่เรากำลังนั่งรับ
ประทานอาหารอยู่นั้นไม่ใช่ชั้นสูงสุด เพราะยังมีชั้นสูงขึ้นไป
อีกหลายต่อหลายชั้น เบื่นโฮเต็ลจริง ๆ ละไม่ใช่เรสตูรองท์
ที่สำหรับหม่ำกันเลย ใครมานอนพักผ่อนอยู่ที่โฮเต็ลนี้เบีด
หน้าต่างชมแสงจันทร์ ซึ่งกำลังจูบคลื่นในทะเลได้อย่างสบาย
แต่ห้องริมทะเลนี้ค่าเช่าแพงหน่อย แบบเดียวกับโฮเต็ล
RUHL ที่เมืองนี้ซเหมือนกัน

เมืองมังตองนั้นนอกจากจะเหลืองอร่ามไปด้วยผลส้มสุก
คาต้นแล้วยังมีผลไม้ที่ขึ้นหน้าขึ้นตาอีกอย่างหนึ่ง คือลูกท้อ
(Peche) ของเขางามมาก เวลาสุก ๆ สีแดงเรื่อ ๆ เหมือน
พวงแก้มผู้หญิงสาวชาวลุ่มน้ำฮองโหในเมืองจีน หรือที่จีน
เขาเปรียบเทียบไว้ว่า แก้มสาว ๆ ของเขาสีแดงเหมือนผลท้อนั่นแหละ ข้าพเจ้าเคยรู้จักกับผลท้อชนิดที่ใส่ไหดองมาจากเมืองจีนรสเปรี้ยว ๆ ผลไม่โตเท่าที่เห็นในเมืองมังตองนี่เลย ที่นี่ผลใหญ่มาก เลยนึกอยู่ในใจว่า อ้อ! แม้แต่ลูกท้อสีแดง ๆ ของฝรั่งเศสยังใหญ่กว่าของจีก ผลหมาก

รากไม้อื่น ๆ มิใหญ่กว่าอีกหรือ แต่เมื่อลองลิ้มชิมดูเข้าแล้ว รสชาติมันก็ยังงั้นแหละ ฟ่าม ๆ ไม่สู้หวานแอร่มแจ่มจิต เหมือนรสมะม่วงเมืองไทยเลย ดังนั้นเมื่อพูดถึงเรื่องผลไม้ แล้วต้องนับว่าของไทยเราเป็นยอดแน่ ดีกว่า, หวานกว่า และกินได้มากกว่า ผลไม้ทั้งอย่างสีแดงและไม่แดงของเมืองนอกเป็นไหน ๆ

เวลารับประทานอาหารนั้น สักชั่วโมงเศษ ๆ เห็นจะได้ก็เป็นอันเสร็จพิธี พอลุกจากโต๊ะอาหาร ข้าพเจ้าวิ่งตรงออกไปที่สวนสวรรค์อีกทันที ตรงนั้นเหมาะเหลือเกินที่จะชมวิวทิวทัศน์ มองไปทางซ้ายมือหันหน้าสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จะแลเห็นทิวเขายาวเหยียดไปไกลลิบ ๆ นั่นคือพรมแดนของอิตาลี อยากจะผ่านเข้าไปมั่งเหลือเกิน จะเหมือนฝรั่งเศสหรือเปล่าไม่รู้ เมื่อครั้งที่พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงมยุรฉัตรตามเสด็จในกรมพระกำแพงไปครั้งกระโน้น ปรากฏว่าได้โดยเสด็จเข้ามาทางอิตาลี เข้ามาทางเมืองมังตองนี่แล้วจึงเลยเสด็จไปปารีส .

จะเป็นเพราะอากาศหนาวมีหมอกเป็น ละอองอยู่หรืออย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าไม่พบแสงแดดที่เมืองมังตองเลย

พระอาทิตย์คงไม่ถึงกับจะนึกอายข้าพเจ้าไม่ยอมทอแสงลงมาแน่ มังตองเวลานั้นจึงร่มรื่นไปทั่ว เวลาที่จะเดินทางกลับเมืองนี้ซมาถึงแล้ว นายอาวังกาสแกบอกว่าต้องรีบบิ่งไปให้ทันเวลาอันสำคัญอย่างหนึ่ง ที่แรกข้าพเจ้านึกว่า เวลาสำคัญที่นายอาวังกาสกล่าวถึงนั้นคือ เวลาที่จะกลับปารีสเสียอีก ที่แท้ก็หาใช่ไม่กลายเป็นผู้อำนวยการใหญ่สถานกาสิโนเมืองนี้ซเชาเชิญอย่างเป็นทางการจัดให้มี Cocktail Party ขึ้นนับว่าเป็น Reception อีกงานหนึ่งแก่พวกเรา

การเดินทางกลับเมืองนี้ซนั้น พอรถผ่านรัฐโมนาโกมาแล้ว เราไม่ได้กลับมาทางเก่าที่เคยผ่านมาอีกเลย แต่กลับโดยถนนอีกสายหนึ่ง เวลาก็เย็นลงมากอากาศก็ชักจะหนาวขึ้นทุกที อิตาโซเฟ่อร์ผู้ถือพวงมาลัยคนนั้น แกเหยียบคันน้ำมันอร่อยดีเหลือเกิน แม้ว่าบางครั้งรถจะแล่นเลียวบนทางชันจนเป็นมุม ๙๐ องศา แกก็ขับไปอย่างปอกกล้วยเข้าปาก และแม้บ้างแห่งหมอกบนยอดเขาที่เราผ่านเข้าไปนั้นจะลอยขวางอยู่ข้างหน้าอย่างหนาทึบ แกก็คงขับของแกไปคล้ายกับไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงขึ้นเลย

ข้าพเจ้าไม่ขอพรรณาในตอนขากลับ แม้ว่าจะเป็นถนนอีกสายหนึ่งก็ตาม แต่อ้ายต้นไม้ต้นไร่ภูเขาเถากาก็ดูเหมือนกันกับเมื่อขามา ผิดกันแต่ว่าอากาศมันค่อยมืดลงไป.... มืดลงไปทุกทีเท่านั้น ซ้ำไม่มีเสียงใสแจ๋วมาคอยอธิบายอะไรให้ฟังเหมือนเมื่อวันวานตอนกลับจากซังต์ปอลเดอวองซ์จะเข้าเมืองกานส์ จึงไม่มีอะไรที่น่าบันทึกไว้เลย ตราบจนกระทั่งรถบัสคันหรูนั้นจอดนิ่งสนิทอยู่แทบทางเท้าหน้าโฮเต็ล Ruhl ในเมืองนีซ

พวกเราทุกคนรีบขึ้นไปเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่สำหรับ Cocktail Party ทันที สำหรับข้าพเจ้านั้นดีใจอย่างบอกไม่ถูกที่จะได้มีโอกาสเข้าไปชมภายในของสถานกาสิโน ซึ่งเมื่อคืนวานนี้เจ้าพนักงานประจำที่นั่นเขาไม่ยอมให้เข้าไป วันนี้ถ้าพบหน้าอีตาพนักงานคนนั้นอีก ข้าพเจ้าจะเบ่งให้ถึงขนาดทีเดียว ชะช้า..... เมื่อวันวานนี้ทำมาขอดูหนังสือเดินทาง วันนี้ขอให้เข้ามาขอดูอีกเถอะน่า กลัวจะไม่กล้าเหมือนเมื่อวานนี่นะซี

พอแต่งเนื้อแต่งตัวเสร็จ ข้าพเจ้าปิดประตูห้องแล้วรีบปราดไปที่ห้องคุณประสัตถ์ บันยารชุน ทันที ยังไม่ทันจะ

เคาะประตูห้อง คุณประสัตถ์ก็โผล่ออกมาพอดี พลางถามข้าพเจ้าว่า

"คุณได้รับบัตรเชิญแล้วหรือยัง ?"

"ได้รับแล้วครับ นี่ไงล่ะ" ข้าพเจ้าตอบพร้อมกับควักบัตรเชิญออกอวด บัตรเชิญนี้เจ้าพนักงานโฮเต็ลเขานำเข้าไปไว้ในห้องเรียบร้อยแล้ว วางอยู่บนโต๊ะเครื่องแป้งเห็นตั้งแต่โผล่เข้าไปทีแรกทีเดียว

"ดีแล้วละครับ แต่เออ ... พวกเราทุกคนพร้อมแล้วรึยังไม่ทราบ" คุณประสัตถ์ถาม

"ผมว่าเราลงไปคอยข้างล่างดีกว่า อีกไม่กี่นาทีก็ถึงเวลาแล้ว ดีแต่คาสิโนอยู่ใกล้แค่นี้นะ ถ้าไกลกว่านี้คงไปไม่ทันเวลาแน่" ข้าพเจ้าให้ความเห็น

"ทันเวลาหรือไม่ทันก็ไม่สำคัญสำหรับคุณ เพราะยังไง ๆ คุณก็ดีมเหล้ากับเขาไม่ได้แน่" คุณประสัตถ์พูดพลางหัวเราะ "เรารีบลงไปกันเถอะ เสร็จแล้วเราจะได้รีบกลับมาจัดแจงเข้าของลงกระเป๋าขึ้นรถกลับไปปารีสกัน"

เราสองคนลงจากชั้นบนโดยทางลิฟท์ ลงมายืนเตร่อยู่หน้าเคาน์เตอร์สักครู่ประดาพวกเราชาวไทยก็พร้อมหน้ากัน

หมด รวมทั้งนายอาวังกาสและพวกญี่ปุ่นพีลิปบีนส์ทั้งหลาย นายอาวังกาสน่ะแกเป็นคนหนุ่มก็จริงแหล่ แต่ทว่ามีความละเอียดอ่อนไม่ใช่เล่น ขนาดถึงกับนับตัวคนเลยทีเดียว กลัวว่าจะยังไม่ลงมา และจะไปกันไม่พร้อม ครั้นพอครบตัวถ้วนดีแล้ว ก็บ่ายโฉมหน้าออกจากโฮเต็ล Ruh ไปยังสถานคาสิโนใกล้ ๆ แค่นั้นเอง

เมื่อคืนวานนี้ ข้าพเจ้าได้เคยเข้าไปยังสถานกาสิโนแห่งนี้ครั้งหนึ่งแล้ว เท่าที่ข้าพเจ้าเคยเล่าให้ท่านฟังแต่เป็นเพียงรอบนอก ยังเข้าไปไม่ถึงรอบใน หรือที่เขาเล่นได้เล่นเสียกันจริง ๆ ข้าพเจ้าเคยได้เล่าถึงรูปร่างลักษณะสถานที่ภายนอกแล้วว่าเป็นอย่างไร ครั้นมาวันนี้จะเล่าซ้ำอีกก็ดูกระไรอยู่ จึงขอพาท่านผ่านเข้าประตูกระจกสองชั้นเข้าไปยังตัวบ่อนเลยจะดีกว่า หลังจากที่ออกมาจากห้อง Cocktail Party แล้ว

เกือบจะลืมเล่าไปว่า คำวันนี้พวกช่างถ่ายภาพหนังสือพิมพ์ Nice Marin มาคอยถ่ายรูปที่คาสิโนนี้อีกเราต้องยืนรวมกลุ่มกันอยู่ที่เชิงบันไดหินอ่อนให้เขาชักรูป เสร็จแล้วจึงขึ้นบันไดไป แต่ช่างถ่ายรูปวิ่งตามติดขึ้นไปดักถ่ายเป็นระยะไป จน

กระทั่งถึงหน้าประตูบ่อน เสียดายหนักหนาที่ยังไม่ได้เห็นภาพเหล่านั้นจนบัดนี้ เพราะเราออกจากเมืองนี้ซมาเสียก่อนรุ่งอรุณก่อนที่หนังสือพิมพ์ Nice Martin จะออกวางตลาด

พอผ่านประตูกระจกสองชั้นเข้าไป ก็ได้พบประชาชนนักเล่นการพนันเดินขวักไขว่กันเต็มไปหมด มีโต๊ะรูเล็ตตั้งอยู่เป็นคอก ๆ อยู่ ๑๒ คอก ห้องนี้กว้างขวางใหญ่โตมากกะว่าขนาดยาวประมาณ ๑๐๐ เมตรเห็นจะได้ ส่วนกว้างก็ในราว ๓๐ ถึง ๕๐ เมตร สมมุติว่าเราผลักบานประตูกระจกชั้นในเข้ามาที่แรก แล้วเหลียวมองไปทางซ้ายสุด ก็จะพบห้องอาหารและบาร์อันกว้างใหญ่และโปร่งตั้งอยู่บนพื้นสูงกว่าระดับโต๊ะรูเล็ต ซึ่งมีคอกทองเหลืองขัดเป็นเงางาม ส่วนทางด้านขวาสุดห้องนั้น ตั้งโต๊ะรูเล็ตอีก ๒ โต๊ะ ซึ่งอยู่บนพื้นสูงกว่าธรรมดาเหมือนทางฟากข้างห้องอาหารหรือบาร์เหล้าทางซ้ายโน่น แต่โต๊ะรูเล็ตนี้พิเศษกว่าโต๊ะอื่น ๆ คือทางบ่อนเขากำหนดให้เล่นไว้อย่างต่ำสุด ๒๐๐ ฟรังค์ คือหมายถึงว่าแพงกว่าโต๊ะอื่น ๆ ซึ่งอย่างต่ำสุดเพียง ๕๐๐ ฟรังค์เท่า

นั้น โต๊ะแถวยาวเหล่านั้นกำหนดไว้ ๑๐๐๐ ฟรังค์ เป็นขนาดกลาง ๆ

ทั่วบริเวณห้องอันกว้างใหญ่นั้น ปูพรมสีแดงแก่เต็มพรืดไปหมดไม่มีตอนไหนว่างเปล่าให้เห็นพื้นห้องเพียว ๆ เลยแม้แต่สักตารางนิ้วเดียว เรืองขผงขไผ่หรือขบหรือละก็ไม่มีแน่เขาทำเป็นกระโถนทองเหลืองปากแตรติดไว้ตามลูกกรงที่กั้นคอกโต๊ะรูเล็ตไว้ทั่วทุกแห่ง สำหรับทิ้งก้นบุหรี่โดยเฉพาะในนั้นใส่ทรายไว้ให้ดับได้ง่าย ไม่ใช่ส่งกลิ่นควันบุหรี่เหม็นคลุ้งออกมาเป็นที่รำคาญจมูกแก่สังคมนัก การพนันเหล่านั้นได้เลย ความสะอาดสะอ้านบริเวณนี้เป็นจุดสำคัญอันหนึ่งซึ่งได้ทำให้จิตสำนึกของข้าพเจ้ามุ่งสู่ความสังเกตสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อันเกี่ยวด้วยวัฒนธรรมอันดีของบุคคลในที่นั้น และยังไปกว่านั้นข้าพเจ้าได้ว่า ตลอดเวลาที่เขาเล่นการพนันกันอยู่รวมทั้งหมด ๑๒ โต๊ะ นั้นรวม ๑๐๐ คนขึ้นไปด้วยจะไม่ได้ยินเสียงอึกทึกครึกโครม เสียงเอะอะหรือแม้กระทั่งเสียงกล่าวผรุสวาทอันใดเลย มันเงียบอย่างใกล้เคียงเข้าไปกับป่าช้าได้ทีเดียว การที่ชุมชนกว่า ๑๐๐๐ คนไม่ก่อให้เกิดเสียงดังโครมครามอันใดนั้น ย่อมสำแดงให้เห็นชัดแจ้งว่า เขา

มั่งคั่งไปด้วยสิ่งที่เราเรียกกันว่าวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง ใครจะเล่นได้ เล่นเสีย มีโชคดี โชคร้าย ประการใดก็หาได้สำแดงปฏิกิริยาอันใดออกมาไม่ ใครหมดกระเป๋าก็เบียดประตูเดินคอตกกลับออกไป ใครยังดีมีโชคอยู่ก็คงยืนขาแข็งแทงหมายเลขที่อาจนำโชคมาให้อยู่เรื่อยไป จนกว่าจะหมดเวลาของกาสิโนหรือหมดกระเป๋าตัวเองไป

ดังได้เคยทราบกันมาแล้วว่า สถานกาสิโน แห่งนั้นมีชื่อเรียกกันอยู่อย่างเต็มยศว่า Pa laise de la Maditerranee ตามคำโฆษณา (ชวนให้เชื่อ) ว่าเป็น The Most Attractive Casino in France ความมโหฬารหรูหราสง่างามนั้นวิเศษสุดพรรณานัก คนชั้นต่ำ ๆ ไม่ค่อยกล้าเข้าไปในสถานที่นั้น แต่ไม่น่าคิดหรอก เพราะว่ารู้กันอยู่จนเต็มหัวอกแล้วว่าคนชั้นต่ำ ๆ จะหาทรัพย์ที่ไหนมาเผื่อแผ่เป็นค่าทดลองต่อการเสี่ยงโชคเช่นนี้ ดังนั้นพวกที่เข้าไปในที่นี้ จึงเต็มไปด้วยพวกผู้ดีมีอันจะกระเป๋าหนัก ๆ ด้วยกันทั้งนั้น แม้แต่พวก “นางนกต่อ” ก็ยังเป็นขนาด “นกการะเวก” หรือ “นกยุง” พวกไก่ฟ้าพญาลอเข้าไปนั่น

ตามธรรมดาเมื่อเข้าไปในสถานคาสิโนใหญ่ ๆ เช่นนี้ ถ้าเราไม่วางท่าผึ่งไว้มันก็ดูจะหยองกรอดจนเกินไป ยิ่งเราเป็นแขกบ้านแขกเมืองของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แขกเกียรติยศของผู้อำนวยการสถานคาสิโนแห่งเมืองนี้ซด้วยแล้ว มันก็ต้องวางท่าทั้งผึ่งและทั้งผายที่เดียว ไม่งั้นพวกเจ้าพนักงานชั้นกระจอกงอกง่อยจะดูถูกเอาได้ง่าย ๆ ข้าพเจ้าทำเป็นเดินไปโต๊ะนั้นโต๊ะนี้ ควักเงินใบละ ๑๐๐๐ ฟรังค์ออกมาบีกใหญ่ถือเข้าไปตามคอกต่าง ๆ ทำท่าจดจ้องจะแทงรูเล็ตอยู่หลายที่แต่ไม่กล้าวางลงไปสักที ประหนึ่งว่าไม่ชอบใจวิธีหมุนบ้างหรือไม่ชอบอะไรต่าง ๆ ตามแต่จะนึกไม่ชอบขึ้นมาบ้าง พุ่ทโธ่——! พุ่ทโธ่——! คิดดูซิท่านผู้อ่านที่เคารพ ถ้าหากว่าข้าพเจ้าวางเงินในกำมือบีกนั้นวางโปะลงไป แล้วไม่ยักได้คืนมา ข้าพเจ้าจะตีหน้าปูเลี่ยน ๆ อย่างไร แผนการณ์บุกปารีสในวันรุ่งขึ้นมิต้องล้มเหลวลงไปหรือ เหลืออยู่แต่เช็คเดินทางเงินดอลล่าร์อีกไม่เท่าไหร่ ข้าพเจ้าจะ “กิน” ปารีสอิ่มไปได้สักกี่มื้อ ทั้งนี้ข้าพเจ้าจึงคิดอยู่ในใจว่าอย่ากระนั้นเลย จำเราต้องถือพรางตาเอาไว้ยังงั้นแหละ ดีกว่าจะไป

ทำสุ่มสี่สุ่มห้าเสี่ยงดุ่ย ๆ ลงไปโดยไม่มีความหมายอะไรเลยเสียอีก

เมอร์สิเยอร์อะไรคนหนึ่งก็ดีมไปเสียแล้ว ไปด้วยกันในขบวนเดียวกันนั่นแหละ เป็นเจ้าหน้าที่ของ Air France เดินวนเวียนอยู่ประเดี๋ยวเดียวได้มา ๕๐๐ ฟรังค์ เส้นโชคทางการพนันในลายมือของหมอคงจะกำลังขึ้นดี สำหรับนายอาวังกาสนั้นม่องเท่งไป ๒๐๐ ฟรังค์ ขยับออกมายืนเกาะขอบทองเหลืองดูคนอื่นเขาเล่นต่อไป พวกเราชาวไทยที่โชคดีในทางนี้มีแต่คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม หน้าบานเหมือนดอกมะลิลอยอยู่ในขันล้างหน้า ได้ความว่ารวยมาตั้ง ๕๐๐ ฟรังค์ คิดเป็นเงินไทยก็ตั้ง ๒๔ บาทเข้าไปนั่นแน่ ถ้ามีเวลาอีกสองชั่วโมงคุณสวัสดิ์คงรวยเป็นพัน ๆ ฟรังค์ และถ้าพลาดจากรวยเป็นพัน ๆ ฟรังค์ ก็คงจะต้องปล่อยให้พวกเรากลับปารีสกันก่อนเป็นแน่ โดยเหตุการณ์ที่อาจต้องอยู่รับจ้างบีดประตูหน้าต่างสถานคาสิโนใช้หนี้การพนันก็ได้

จะเป็นเพราะเงินฟรังค์ใบละ ๑๐๐๐ บีกเบ้อเร่อ สีสรรมันแสนจะหวาดเสียวอยู่นักกะมัง สายตาคู่หนึ่งภายใต้ขนตางอนเชิงเหมือนดัดแบบ ถาวรเอาไว้ จึงเพ่งมอง มายังข้าพเจ้า

เสียจริง ๆ ไม่ว่าข้าพเจ้าจะเยื้องกรายไปทางไหนในลักษณะที่แสร้งทำเป็นผึงผายโก้หร่านเสียเต็มประดา สายตาคู่เดียวกันนั้นก็จ้องจับอยู่มิได้คลาดคลาไปเลย เอาละ——! รวบรัดตัดความได้เลยว่า หล่อนคือผู้หญิงคนหนึ่ง สวยและยังสาว แต่จะสาวบริสุทธิ์ผุดผ่องขนาดไหนไม่ทราบ เอาเป็นเดาได้ว่าไม่ใช่สาวบริสุทธิ์แน่ และหล่อนก็คงไม่ได้มาคนเดียว คงจะแยกออกมาจากกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดของหล่อน เพื่อเหตุบางประการ แต่ก็คงเพื่อผลที่จะทำให้ธนบัตรใบละ ๑๐๐๐ ฟรังค์ปึกใหญ่ในมือข้าพเจ้าเปลี่ยนไปอยู่ในมือหล่อนได้บ้างกระมัง ?

ผู้หญิงคนนี้ขอย้ำอีกนิดว่า สวยแบบเด็ก ๆ ไว้ผมสั้นจุนจุนจู่ เหมือนออเดรย์ เฮปเบิร์น แต่สีของผมนั้นดำสนิทเหมือนขนกาน้ำ สวมเสื้อกระโปรงพีศ ๆ สีดำคบดูขับผิวเนื้อขาวลออเป็นยองใยผุดผาดบาดตายิ่งนัก เมื่อตอนเข้ามาในบ่อนนี้ใหม่ ๆ นั้น ข้าพเจ้าจำได้ว่าหล่อนเดินเคียงคู่อยู่กับผู้ชายสูงอายุคนหนึ่ง ข้าพเจ้ายังสกิดให้คุณประสัตถ์ดูร่างเพรียวลมของหล่อนอยู่เลย แต่มาถึงตอนนี้ผู้ชายนั้น

หายไปไหนเสียแล้ว เหลือแต่หล่อนคนเดียวยืนเพ่งสายตา มาที่ข้าพเจ้าเหมือนว่าอยากรู้จักกับผู้ชายไทยคนนี้เสียจริง ๆ

คุณประสัตถ์พลอยหายไปอีกคนหนึ่ง แต่ไม่เป็นไร คงไม่หายไปไหนหรอก คงวนเวียนอยู่ในบริเวณเดียวกันนี้แน่ ด้วยผู้คนล้นหลามอยู่ทุก ๆ โต๊ะจึงมองหาไม่เห็น ประเดี๋ยวก็คงได้พบกันเอง ผู้หญิงสวยผมสั้นคนนั้นทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจหล่อนมาก เปล่าหรอกนะ — — — มิใช่ว่าข้าพเจ้าสนใจหล่อนเพราะอยาก จะลองลิ้มชิมชม แบบเดียวกับแม่สาวผู้มีนามกรว่า ดูเซียง เบอร์น่า ที่ผ่านมาแล้วเมื่อคืนวานนี้หรอก แต่ข้าพเจ้าสนใจหล่อนเพราะต้องการจะทราบว่าหล่อนสนใจข้าพเจ้าเพื่อเหตุดังฤา ?

แต่ทว่า, ข้าพเจ้ารู้มาตั้งแต่คืนก่อนแล้วว่า ในบ่อนการพนันแห่งนี้มีผู้หญิงพวกนี้อยู่ไม่น้อย ผู้หญิงที่วางเหลี่ยมคูเป็นคนชั้นสูง แต่งตัวด้วยอาภรณ์พรรณอันมีราคา แต่คอยตะครุบเหยื่อพวกนักเลงการพนันอยู่เป็นปรำ ฉนั้นถ้าหล่อนจะมาเห็นข้าพเจ้าเป็นเหยื่อไปด้วย ก็เห็นจะผิดหวังแน่ไม่ได้กินเสียหรอก ทางที่ดีที่สุดสำหรับคนเช่นข้าพเจ้าซึ่งต้องการจะรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อที่จะจดจำนำเอามาเขียนให้

อ่านกันเล่น ข้าพเจ้าจึงต้องทำหน้าตายเข้าไว้ก่อน โดยหลบจากสายตาของหล่อนไปแว่บหนึ่ง แล้วปรากฏขึ้นมาเคียงข้างกับหล่อนที่เก้าอี้นวมซึ่งทำเป็นวงกลมไว้กลางบ่อน ทำท่าว่าที่หายไปแว่บหนึ่งนั้น ข้าพเจ้าไปเล่นรูเล็ตมานั่นเอง

ก่อนที่จะเริ่มต้นพูดจาอะไรกับหล่อนนั้น ต้องคิดลูกคิดให้ดีเสียก่อนว่า ผู้หญิงฝรั่งเศสนั้นมีสองอย่าง คืออย่างผู้หญิงดีและผู้หญิงไม่ดี จะทำโครมครามพูดอะไรออกไป ถ้าหล่อนเป็นผู้หญิงอย่างแรกเราก็จะต้องเสียหน้าไก่เป็นแน่ ถ้าเป็นผู้หญิงอย่างหลังแล้วละก็ไม่เป็นไร จะเว้าอะไรออกไปก็เชิญเว้าไปเถอะ หล่อนยินดีจะเว้าด้วยเสียอีก แต่ทว่าการที่จะทำอะไรออกไปในสถานที่เช่นนี้นั้น ต้องดูตาม้าตาเรือให้ดีเสียก่อน เราเป็นแขกผู้มีเกียรติของเขา ชิ้นทำอะไรพลาดท่าลงไปละก็อายเขาแย่ทีเดียว ดังนั้นกว่าจะพูดอะไรกับแม่สาวผมสั้นคนนั้นออกมาได้ เหมือนมีใครเอาฟืนดุ้นเบ้อเร่อเข้าไปขัดอยู่กลางคอหอย

“ขันโทษเถอะนะจ๊ะแม่คนสวย ฉันสังเกตเห็นมานานแล้วว่าเธอมองฉันอยู่ตลอดเวลา มีอะไรที่น่าสนใจจาก

ฉันบ้างหรือเปล่าจ๊ะ ? ข้าพเจ้าโพล่งถามออกไป ประโยคแรกที่กว่าจะหลุดออกไปได้นี่เกือบทำให้หัวใจหยุดเต้น

แม่สาวผมสั้นทรงออเดรย์ไม่ตอบ แต่ยิ้มละไมอยู่บนริมฝีปาก นัยน์ตาเธอจ้องจับที่หน้าข้าพเจ้าแทบไม่กระพริบ แล้วก็ก้มหน้าลงมองดูพื้นพรมอย่างขวยอาย

" ตอบซิจ๊ะ — — คนสวย เธอสนใจอะไรไม่ทราบหรือว่ามีอะไรที่น่าขันอย่างหนึ่งอยู่ในตัวฉัน " ข้าพเจ้าเร่งหล่อนชำเลืองดูตาข้าพเจ้าแว่บหนึ่ง แล้วก็ก้มหน้าลงมองพื้นต่อไป กิริยาอาการชักจะเสียท่าขึ้นที่พวงแก้มทั้งสองข้างปรากฏเป็นสีแดงเรื่อ ๆ เหมือนสีกลีบกุหลาบแรกแย้ม

" เธอรังเกียจที่จะตอบฉันหรือ ? — — — รังเกียจหรือเปล่าจ๊ะ ตอบฉันสิคนสวยของฉัน " ข้าพเจ้ารุกกระหน่ำพลางกระเถิบกายเข้าไปใกล้

หล่อนไม่ตอบตามเคย กระเถิบร่างเบี่ยงหลบไปนิดหน่อยคล้ายกับมีชั้นมีเชิงอะไรอยู่อย่างนั้นแหละ แต่ไอ้เรื่องที่หล่อนไม่ตอบข้าพเจ้านี่นะสิจะเป็นเพราะเหตุผลกลใดข้าพเจ้าหาทราบไม่ โดยมารยาทแล้วผู้หญิงฝรั่งเศสทุกคนไม่ว่าสาวแก่แม่หม้ายจวนจะเข้าโลงอย่างไรก็ต้องตอบคำถามทุกคำถาม

ที่จะพึงให้ตอบ แต่รายนั้นไม่ยักตอบ ข้าพเจ้ารู้สึกสนเท่ห์ใจเหลือประมาณ

พอข้าพเจ้าขยับจะถามอีกทีหนึ่ง ชายแก่ที่ข้าพเจ้าเห็นเดินอยู่กับหล่อนเมื่อสักครู่ใหญ่ ๆ นั้นปราดเข้ามาทันที ข้าพเจ้าชักตกใจ แต่อีตาแก่นั้นยิ้มกริ่มเข้ามาทีเดียว

"ฮัลโหล!——สหาย!" แกทักข้าพเจ้า เล่นเอาข้าพเจ้างงเป็นไก่ตาแตก อยู่ ๆ อีตานั่นเดินรี่เข้าทักทายราวกับรู้จักกันมาตั้งสิบปีแล้ว

ข้าพเจ้าร้องตอบออกไปตามอัธยาศัยบ้าง

"โอ!——ฮัลโหล——เมอร์ส์เยอร์"

แกยิ้มร่า หันไปมองแม่สาวผมสั้นทรงออเดรย์ แล้วส่ายหน้าไปมาช้า ๆ ดวงตาทั้งคู่แฝงไว้ซึ่งความปรานี

"ประทานโทษเถอะนะครับ คุณนั่งคุยกับบุตรสาวผมมานานแล้วหรือครับ?" แกถามยิ้ม ๆ

ข้าพเจ้าอึก ๆ อัก ๆ เพิ่งรู้เดียวนี้เองว่า แม่สาวคนนี้เป็นลูกสาวของแก เลยตอบตะกุกตะกักออกไปว่า "ครับ——ครับ!"

"หา!" แกร้องอุทาน "คุณเก่งถึงอย่างนั้นเชียวรึ?"

ข้าพเจ้ายิ่งงงเหมือนใครเอาฆ้อนห่อผ้าตีหน้าแผงเข้าให้เต็มรัก แต่อีตานั่นกลับหัวเราะก้าก ๆ

"คุณเกงมากทีเดียว ดูกสาวผม——ฮะ——ฮะ——ฮ่า——ฮ่า——ดูกสาวผมพูดไม่ได้มาตั้งสิบเก้าปีแล้ว แกเป็นใบ้รู้ไหมล่ะ แล้วคุณจะไปคุยกับแกได้ยังไง? ฮะ——ฮะ——ฮ่า——ฮ่า——"

เอาเป็นว่าเรื่องที่ผ่านมาแล้วก็แล้วไป อย่าไปพูดถึงมันอีกดีกว่า ข้าพเจ้าเดินตาลอยใจลอยเคว้งคว้างออกจากบ่อนการพนันไปจนถึงโฮเต็ล Ruth อย่างไรก็ไม่ทราบ เหตุการณ์ที่ผ่านพบมาช่างแปลกพิลึก เหมือนความฝันและเหมือนเรื่องโกหก

รถไฟจะออกจากเมืองนีซกลับไปยังกรุงปารีส ในเวลา ๔ ทุ่ม ๔๕ นาที อาหารค่ำรอเอาไว้ไปกินบนรถเสบียงเหมือนเมื่อขามา ข้าพเจ้ารีบขึ้นไปจัดสัมภาระหีบห่อต่าง ๆ ให้เรียบร้อยแล้ววางไว้กลางห้อง เพื่อรอให้เจ้าหน้าที่โฮเต็ลเขามาขนลงไปเอง เหลือบไปมองหน้าตัวเองในกระจกเงา

บานใหญ่แล้วนิ่กชิงชังตัวเองอย่างเหลือเกิน ที่ดันหลงไปพรอดกับแม่สาวใบ้อายุสิบเก้าเข้าอย่างเต็มรัก ขายหน้าวันละห้าเบี้ย เดือนหนึ่งตกเข้าไปตั้ง ๑๕๐ เบี้ย ปีหนึ่งมิตั้ง ๒๘๐๐ เบี้ยหรือ ยังงัละก็ถ้าเป็นสิบปีมิเหลือแต่กางเกงในตัวเดียวหรือไม่รู้ว่าจะต้องขายหน้าสักกี่หมื่นเบี้ย

แต่อย่างไรก็ตาม —— ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะขายหน้าไปสิบปีสิบปีกี่หมื่นกี่แสนเบี้ยก็ไม่เป็นไร ในความเป็นเทินมันเทศที่พยายามจะพูดกับ “นางใบ้” อย่างที่ว่า แต่เมืองนีซไปไปจนตลอดแควันริเวียร่าแถบใต้ของประเทศฝรั่งเศส เท่าที่ข้าพเจ้าได้ ตระเวณไป และตระเวณมา นั้นได้ให้ กำไร แก่ชีวิตของข้าพเจ้าแล้วมิใช่หรือ Promenade de Anglais ที่มีเขื่อนกั้นเลียบไปตามริมทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อาจเป็นถนนสายเดียวที่งามที่สุดในโลก และในชีวิตของข้าพเจ้า——ซังต์ปอล-เดอวองซ์เมืองโบราณที่เคยไปมา ก็อาจทำให้ระลึกนึกถึงฝรั่งเศสในอดีตได้เป็นอย่างดี—— และโดยเฉาะอย่างยิ่งแม่สาวดูเซียงเบอร์น่า “แม่นกขมิ้น” ที่ข้าพเจ้าได้พบจาก “ปลังตา-ซิออง” ในราตรีก่อนหน้าลาจาก ริเวียร่าเพียงคืนเดียวเท่านั้น บทบาท อัน อ่อนช้อย ของหล่อน ยัง แซกแซง แฝงฝัง อยู่ในห้วง

หัวใจตลอดทั่วทุกขุมขนของข้าพเจ้ามาจนบัดนี้ สิ่งเหล่านี้แหละคือกำไรชีวิตของข้าพเจ้า !

ตอนออกจากโฮเต็ล RUHL นั้นก็ขึ้นรถบัสมายังสถานีรถไฟนั่นเอง น่าสงสารคุณ พลอยพรหม เสี่ยเหลือเกินที่ผีเจ้ากรรมมันทำพิษ คุณปลั่งบ่นปวดผีไม่ขาดปาก บอกว่าถ้าถึงปารีสเมื่อไหร่เห็นจะต้องเรียกหมอมาผ่าแน่ เสียเท่าไหร่ไม่ว่า ขอให้มันบันเทาเบาบางลงเท่านั้น ที่สำคัญนักสำคัญหนาก็คือ พอถึงปารีสแล้วคุณปลั่งจะเลยบินไปลอนดอนประเทศอังกฤษโน่น ใครคนหนึ่งของคุณปลั่ง "กำลัง" รอคอยอยู่ที่นั่นเสียด้วย ถ้าคุณปลั่งพาเอาผีเจ้ากรรมพ่วงท้ายไปด้วย การไปลอนดอนจะมีความหมายอะไร ?

เวลานั้นยังไม่ถึงสี่ทุ่มสิบห้านาที รถไฟยังไม่ออก พวกเราทุกคนต้องช่วยตัวเอง แบกกระเป๋าเดินทางและหิ้บห่อเข้าไปรออยู่ในชานชลาสถานี แต่การที่จะยืนรอทั้ง ๆ แบกหิ้บอยู่ยังงั้นไม่ดีแน่ จึงวางเบื้นแถวแล้วเดินเตร่ไปมาอยู่ในบริเวณนั้น ข้าพเจ้าขอรับสารภาพตรง ๆ ว่า เห็นอะไรเข้าอยากจะเข้าไปดูใกล้ ๆ ไม่ว่าจะเบื้นคนหรือสิ่งของอันใด

แต่สำหรับคนก็ต้องเป็นคนสวย ๆ และไม่ใช่ผู้ชายด้วย ดังนั้น เมื่อเห็นใคร คนหนึ่งรูปร่าง เพรียวลมสมส่วนเดิน เฉียดจมูกไป ข้าพเจ้าจำต้องพิศูจน์ดูให้รู้แน่ว่า จะสวยเลิศเลอสรวงเพียงไหน นิสัยเช่นนี้มันเคยตัวเสียจริง ๆ และไหน ๆ จะจากริเวียร่ามา ทั้งที จึงต้องพิศูจน์เป็นการไว้อาลัยสักหน่อย แต่ทว่าในบริเวณสถานีนั้นไม่สู้จะสว่างนัก จึงมองหน้าผู้คนไม่ค่อยถนัด เลยได้แต่กลิ่นแทนรูปโฉมโนมพรรณทั้งหลายที่ตั้งใจพิศูจน์

เอาละ! รวบรัดตัดความเป็นว่า รถไฟมาแล้วและข้าพเจ้าก็ขึ้นไปแล้ว จะดีกว่ามัวเพ้อพร่ำพันเรื่องไม่เป็นเรื่องต่อไป รถไฟกลับไปปาริส ไม่ใช่รถนั่งอย่างเมื่อขามา แต่เป็นรถนอนแบบโก้หรูกันไปเลย ของเขาหรูเยี่ยมจริง ๆ เขาจัดไว้ให้เราคนละห้อง ๆ อย่างสบายที่สุด เมื่อพูดว่าของเขาหรูเยี่ยมแล้ว ก็ต้องบอกเสียนิดว่าหรูอย่างไรด้วย นอกไปจากความสะอาดสะอ้านเรียบร้อยแล้ว ก็มีห้องน้ำอยู่ในตัวเสร็จ ไม่ต้องเดินเกะกะไปที่ไหนอีก บรรดาเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับห้องน้ำมีพร้อม เขาเตรียมไว้ให้เสร็จ รวมความว่าเหมือนกับขึ้นไปอยู่บนวิมานเคลื่อนที่ไปบนรางได้ยังไงยังงั้น

ไปได้เวลาอาหารค่ำเอาเมื่อรถไฟถึงเมืองซอแตร์ ซึ่งตกเข้าไปสองทุ่มกว่า ๆ เข้าให้นั่น ข้าพเจ้ามัวสาละวนอยู่กับการจัดเครื่องนอนเตรียมไว้ และล้างหน้าล้างตาเสียหน่อย เลยโผล่เข้าไปในรถเสบียงช้ากว่าเพื่อน คณะพรรคพวกเราชาวไทยไปนั่งป่อกันอยู่ทั้งหมดแล้ว ข้าพเจ้าเลยต้องเร่เข้าหาโต๊ะสุภาพบุรุษฝรั่งเศสหนวดดกผู้หนึ่งกับสหายของเขาอีกสองคน รวมเบ็นสี่ทั้งข้าพเจ้าพอดี

ระหว่างนั่งรอเวลา ข้าพเจ้าอดสังเกตไม่ได้ว่า อันรถเสบียงนั้นช่างหรูเสียจริง ๆ ทำให้นึกมาถึงรถเสบียงเมืองไทยเราขึ้นมาทันที อีกสักกี่สิบปีหนอข้าพเจ้าจึงจะได้เห็นรถเสบียงเมืองไทยที่รักของเราหรูเช่นนั้นบ้าง ตลอดจนบริการผู้โดยสารที่เข้ามารับประทานอาหารอย่างสดวกสบายที่สุด รวดเร็วที่สุด และเรียบร้อยที่สุดด้วย ถ้าพี่เบิมคนหนึ่งคนใดในวงการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่เคยได้ผ่านอารยะประเทศมาแล้ว นำมาดัดแปลงแก้ไขให้ใกล้เคียงกับของเขาเข้าไป ถึงแม้จะไม่ต้องมากมายก็จะดีหาน้อยไม่เลย

เมื่อต้องไปนั่งรวมกับชาวต่างประเทศอยู่เช่นนั้น ผู้ร่วมโต๊ะก็เกิดความสงสัยขึ้นทันทีว่าข้าพเจ้าเป็นใคร มาจากไหน เขาคงสงสัยเห็นมีหน้าตาพิลึก ผิวคล้ำ และผอมกะหร่องผิดกับพวกเขา และเพราะเหตุใดจึงโดยสารรถไฟสายเดียวกับเขา ดังนั้นในไม่ช้า ข้าพเจ้าก็กลายเป็นผู้ตอบคำถามต่าง ๆ เท่าที่เขาจะสงสัย และระเบิดคำถามออกมาติด ๆ กันประหนึ่งทนายความตัวเอ้ซักพยานอยู่โครม ๆ ในศาลสถิตยุติธรรม

"ทันโทษครับ คุณมาจากประเทศอะไรไม่ทราบ?" ผู้ที่นั่งถัดข้าพเจ้าถาม

"ไทย, จีน, ญี่ปุ่น, หรือฟิลิปปีนส์ คุณลองทายดูซิครับ" ข้าพเจ้าว่าเข้านั่น

คนทั้งสามมองน้าข้าพเจ้าเป็นจุดเดียวกัน ข้าพเจ้ายิ้มละมัยคอยฟังคนใดคนหนึ่ง

"ฟิลิปปีนส์?" คนนั่งข้างข้าพเจ้าตอบออก

"ผิด!" ข้าพเจ้าร้องแล้วพยักหน้ากับผู้ที่นั่งตรงกันข้าม "คุณล่ะลองทายมั่งซิครับ"

"ผมว่ามาจากญี่ปุ่นแน่" เขาทาย

"เกือบถูกแน่ะครับ" ข้าพเจ้าตอบพลางหันไปยังอีกคนหนึ่ง "ลองทายดูมั่งสิครับ"

"คุณเป็นชาวสยาม และมาจากประเทศสยามใช่หรือไม่ครับ?" หมอนั่นพูดตาจ้องเขม็ง

"ถูกอยู่เหมือนกัน แต่คุณรู้หรือเปล่าว่าเดี๋ยวนี้ไม่มีคำว่าประเทศสยามแล้ว มีแต่ประเทศไทย และผมเป็นคนไทย" ข้าพเจ้าอธิบาย

"ไทยลองด์!" เขาเกือบจะตะโกนเป็นเสียงเดียวกันออกมา "โอ! ไทยลองด์——เซียมัวส์?"

"นั่นแหละครับ——ถูกแล้ว" ข้าพเจ้ารับรอง

พนักงานรถเสบียงยกอาหารมาตั้งตรงหน้าทั่วกัน เพื่อนร่วมโต๊ะชาวฝรั่งเศสทั้งสามแปลกใจเหลือเกินที่ข้าพเจ้าเรียกน้ำกลั่นมาดื่มแทนเหล้าไวน์หรือเหล้าชนิดอื่น ๆ พวกเขานั่นเห็นจะคอแข็งเป็นนักดื่มอยู่ด้วย ข้าพเจ้าจึงพบว่าเขาดื่มคอนยาร์ค

แทนเหล้าชนิดอ่อน ๆ และเรียกมาดื่มติด ๆ กันหลายครั้งทีเดียว

"เอ๊ะ! ทำไมคุณจึงไม่ดื่มเหล้าบ้างล่ะครับ?" เซาสงสัย

"ผมดื่มมามากแล้วครับ" ข้าพเจ้าตอบ

"ตั้งแต่ผมนั่งอยู่กับคุณ เห็นแต่คุณดื่มเจ้าน้ำกลั่นนั่นเรื่อย" เซาแย้ง

"เปล่า! หามิได้หรอกครับ ผมหมายความว่า ผมเคยดื่มเหล้ามามากแล้ว และเดี๋ยวนี้เลิกดื่มเสียแล้ว" ข้าพเจ้าตอบ "เพราะว่าผมไม่เคยได้รับประโยชน์อะไรจากมันเลย"

"เมื่องคุณคงอบอุ่นพอที่จะไม่ต้องพึ่งมันกระมังครับ?" คนหนึ่งถาม

"มิใช่เช่นนั้นครับ แต่ผมเลิกเกี่ยวข้องกับมันเอง" ข้าพเจ้าอธิบาย "เพราะผมต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สำคัญกว่ามันอยู่มากด้วยกัน ผมคิดว่าผมคิดอะไรไม่ผิด"

"คุณคงเป็นหมอ?" อีกคนหนึ่งถาม

"ผมเป็นคนทำหนังสือพิมพ์ต่างหากครับ" ข้าพเจ้าตอบ พลางลงมือจัดการกับจานอาหารบนโต๊ะอย่างไม่รั้งรอ เพราะรู้สึกหิวตะหงิด ๆ มาตั้งแต่สถานคาสิโนแล้ว

แต่จะเป็นเพราะหิว หรืออะไรก็แล้วแต่จะนึกคิดเอาเถิด ข้าพเจ้าพบว่าอาหารทุกอย่างมื้อนั้นเอร็ดอร่อยพอใช้ เปล่า, ไม่ใช่เพราะเห็นแก่การกิน (ฟรี ๆ) หรอก เมื่อเขาทำดีก็อดไม่ได้ที่จะเก็บเอามาชมเชย และการทำอาหารฝีมือดีนั้นเขาก็ทำตามแบบอย่างฝรั่งเศสของเขา เราเคยต่อกันมาแบบไทยแท้, แบบจีน, และแบบแขกเข้าเครื่องเทศเป็นส่วนมากจนเคยชิน เมื่อมาได้รับรสใหม่ในแบบฝรั่งเศสเข้า ก็รู้สึกแปลกรสเป็นธรรมดา แม้ว่าจะกินกันมาหลายมื้อหลายคราวแล้วก็ตาม ก็ยังไม่รู้สึกเบื่อ เหมือน ๆ กันกับที่ข้าพเจ้ายังไม่เคยจะเบื่อรสอื่น ๆ ของฝรั่งเศสนั่นเอง มาถึงฝรั่งเศสแล้วรีบเบื่อเสียแล้วละก้อ น่าเสียดายอยู่มิใช่หรือ?

เราพูดกันถึงเรื่องสัพเพเหระอีกพอสมควรก็แยกกันไป ข้าพเจ้ากลับมายังรถนอน พบว่าเจ้าพนักงานรถนอนเขาจัดแจงปูที่หลับจัดที่นอนไว้ให้เสร็จแล้ว สอาดอ่อนนุ่มน่าเอนกายลง

ไปในทันทีทันใด กระเป๋าหิ้บห่อสัมภาระที่วางอยู่ข้างต่างถูก เก็บขึ้นไปวางไว้บนหิ้งอย่างเป็นระเบียบ ตรงหน้าต่างมีผ้าบังเก้าผืนหนาซึ่งปิดอยู่ และที่หัวนอนเปิดไฟฟ้าไว้ให้อ่านหนังสือพร้อมเสร็จ นึกอยากจะหลับตานอนฝันถึงใคร เชิญปิดไฟเอาเองก็แล้วกัน ห้องนอนของข้าพเจ้านี้อยู่ติดกับห้องของคุณประสัตถ์เสียด้วย เลยเปิดประตูด้านในโร่ไว้ ส่วนประตูด้านนอกนั้นปิดลงกลอนเลย

จัด แจง เปลี่ยน เครื่อง ทรง เป็น ชุดไสยาศน์ แล้ว นั่งจุดบุหรี่สูบใจก็เลื่อยลอยคิดไปนั่นไปเรื่อยเปื่อย คุณประสัตถ์นั้นหลับง่ายดายเหมือนเด็กอ่อน และได้ยินเสียงกรนครอก ๆ แข่งกับเสียงล้อเหล็กที่บดไปบนรางไม่ขาดระยะ พอเอื้อมมือไปเขี่ยบุหรี่ก็พบว่า มีที่เขี่ยบุหรี่เพิ่มขึ้นมาอีกอันหนึ่งแล้วนอกจากของรถนอนซึ่งตั้งไว้แต่แรก ที่เขี่ยบุหรี่อันใหม่นี้เป็นของชำร่วยซึ่ง Air France จัดไว้ให้ ขนาดกระทัดรัดงามดีมาก มีตราม้าน้ำปีกเครื่องหมายการบินของเขาอย่างโก้หร่าน เลยเก็บใส่กระเป๋าใบเล็กเอามาเมืองไทย ใครทำแตกหรือให้ใครไปเสียแล้วจำไม่ได้จนบัดนี้ น่าขอบคุณ Air France ที่ช่างแจกของชำร่วยเสียจริง ๆ รู้สึกว่าแจกกันไม่ได้หยุด.

การไปเที่ยวริเวียร่า ดินแดนภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส เมืองเศรษฐีมหาเศรษฐีนั้น เปล่าหรอกนะ, หาได้ทำให้เรากลายเป็นหรือละม้าย แม้น พวก เศรษฐี มหา เศรษฐีไปด้วยหรอก แต่ได้รับความรู้อันเกี่ยวด้วยดินแดนแถบนั้นมาอย่างพอแรงที่เดียวดังที่ข้าพเจ้าได้เล่ามาแล้ว บัดนี้ข้าพเจ้าจะได้กลับมายืนอยู่ในกรุงปาริสอีกครั้งหนึ่ง แล้วในท่ามกลางความภาคภูมิใจ และความหนาวเย็นเยียบยิ่งกว่าเมื่อคราวที่แล้วมา แต่.. ปาริสครั้งที่สอง คงจะได้ให้ความ "ถึงอกถึงใจพระเดชพระคุณ" อย่างเอาการที่เดียว เพราะอย่างน้อยข้าพเจ้าก็ได้เคยเรียนประเภทอย่างว่า หรือแม้แต่ขนาดย่อย ๆ ชนิด "แม่นกขมิ้นเหลืองอ่อน" นามกรว่าดูเซียงเบอร์น่าที่ข้าพเจ้าผ่านหล่อนมาจากริเวียร่านั้นแหละ!

ข้าพเจ้าขอรับสารภาพอย่างใจนักเลงเลยว่า พอรถไฟพาข้าพเจ้าเทียบชานชลาสถานีในกรุงปาริส ข้าพเจ้าใจเต้นตุ้บตับเหมือนถูกใครถองเข้าให้ยังงั้นแหละ ข้าพเจ้าดีใจที่จะได้เหยียบย่ำลงไปบนผืนแผ่นพสุธาแห่งความยั่วยวน และ

ความหรูหราทั้งปวงเท่าที่ปารีสจะพึงมีให้กับข้าพเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อจะได้นำมาเขียนให้เป็นเรื่องเป็นราวสู่ท่านผู้อ่านให้ "ถึงอกถึงใจ" ยิ่งกว่าคราวก่อน เพราะว่าการเที่ยวปารีสชนิด "สั้งเมือง" นั้นจะได้เริ่มต้นตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป แล้ว ถัดจากนี้อีกไม่ช้านักข้าพเจ้าก็จะนำตัวเองกลับเมืองไทย พร้อมกับคณะพวกเราชาวไทยทั้งหลาย เว้นไว้เสียแต่นายควง อภัยวงศ์ ซึ่งบังเอิญต้อง "ร่อนไปดอนดอน" เพื่อกิจธุระบางประการ ทำให้คุณควงกลับมาพร้อมกับข้าพเจ้าและพรรคพวกทั้งหลายไม่ได้

รถบัสซึ่ง Air France จัดไปรับที่สถานีรถไฟนั้น พาเรานั่งเชิดหน้ากลับมายังโฮเต็ลคลาริดจ์อีกครั้งหนึ่ง โฮเต็ลที่ข้าพเจ้าคิดว่าหรูหราที่สุดในย่านชังส์เซลิเซ่ และเป็นโฮเต็ลที่เคยให้ความสุขแก่ข้าพเจ้ามาแล้วก่อนที่จะออกเดินทางตระเวณริเวียร่า เมื่อกลับมาถึงที่พักเก่าแล้วใจคอมันให้รู้สึกอบอุ่นขึ้นอย่างพิกล มิใช่เพราะโฮเต็ลคลาริดจ์จะมีอะไรเป็นพิเศษ ๆ ให้กับข้าพเจ้า หรือมิใช่เพราะข้าพเจ้าดันไปมีอะไรเป็นพิเศษ ๆ แก่พนักงานหน้าแฉล้มคนไหนเข้าหรอก แต่เพราะ

ว่าโฮเต็ลคลาริดจ์นั้นเป็นที่ซึ่งข้าพเจ้าคุ้นเคยอยู่ รู้อย่างเจนจัดทีเดียวว่า ซอกไหนมุมไหนของโฮเต็ลแห่งนี้ มีอะไรและสำคัญอย่างไรด้วย

เวลาที่รถไฟจากเมืองนีซมาถึงปารีสนั้น ๙ โมงเช้าพอดีๆ ขึ้นรถบัสจากสถานีมาถึงโฮเต็ลนั้นสัก ๒๐ นาทีเห็นจะได้ ข้าพเจ้าตั้งใจไว้แต่แรกแล้วว่า พอกลับมาถึงโฮเต็ล จะต้องรีบออกตระเวณซื้อไอ้นั่นไอ้นี่ ดูอะไรต่ออะไรให้เพลิดเพลินไปตามเรื่องตามราวให้สมใจอยากทีเดียว เมื่อพูดถึงเรื่องของแล้ว ไม่รู้เป็นยังไงช่างชอบซื้อเสียจริงๆ จะว่าเป็นเพราะต้องเสาะหาของฝากยอดดวงใจทางบ้าน และบรรดามิตรสหายชาวเกดอ หรือจะเป็นเพราะตาม Window Show ของห้างร้านในปารีสนั้นมันเย้ายวนใจเหลือทนก็พูดได้ยาก เห็นอะไรเป็นต้องอยากได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นตุ๊กตาใหญ่ทั้งชนิดกระดุกกระดิกได้หรือนั่งนอนอยู่เฉยๆก็ยังดี

จัดแจงเอาของเก็บเข้าที่เสร็จแล้ว ข้าพเจ้าเผ่นออกมาจากโฮเต็ลพร้อมด้วยคุณทวิช บุณยวัฒน์ เพื่อออกตระเวณ

กันในทันทีทันใด คุณควง อภัยวงศ์บ่นง่วงมาตั้งแต่ในรถไฟ เลยขอตัวพักผ่อนนอนหลับอยู่ก่อน อีกหลายคนในคณะพรรค พวกเราชาวไทยก็ไม่ยอมออกเหมือนกัน เห็นจะเหนื่อยเมื่อยล้ามาอย่างหนักหน่วง ผิดกับข้าพเจ้ากับคุณทวิชสองแรงแข็งปั๋ง ไม่รู้จักเหนื่อยอะไร คุณทวิชน่ะยังดีอยู่นะที่ไม่ได้เผชิญภัยในริเวียร่าอย่างข้าพเจ้า ที่ได้เป็นพรานล่านกขมิ้นเหลืองอ่อนไปชั่วราตรีที่เมืองนีซ อา ! แม่ดูเซียงเบอร์น่าแม่นกขมิ้นเหลืองอ่อนคนนั้นซึ่งสมัครใจเป็นเหยื่อ ให้ข้าพเจ้าเป็นนายพรานผู้ล่าเล่น ๆ

จากโฮเต็ลคลาริดจ์เราเดินทอดน่องเอื่อย ๆ เรื่อย ๆ ไปทางขวามือ แวะชมอะไรต่ออะไรเรื่อยไปตาม Window Show การที่เราเดินมาทางขวามือมีจุดอยู่หนึ่ง คือจะไปให้ถึงที่หมายประตูชัย คือ ARC DE TRIOMPHE ไปเดินเล่นเย็น ๆ ใจแถวนั้นสักครู่ และผลัดกันชักรูปไว้เป็นที่ระลึกด้วย อันที่จริงแถวประตูชัยนั้น ข้าพเจ้าเคยย่องไปครั้งหนึ่งแล้วเมื่อยังอยู่ในปารีสคราวก่อน ; จนได้ไปถูกอีตาแก่นักเซ็งลี้ภาพศิลป "ตุ๋น" เลี่ยเปอยยุ่ยไปเลยอย่างที่เคยเล่ามาแล้วนั่นเอง แต่ที่จะไปอีกนี่มันอดอยู่ไม่ได้ เพราะประตูชัยนั้นงามสง่าโอ-

พาริกยิ่ง กองทัพไทยเมื่อคราวสงครามโลกครั้งแรกที่เคยร่วมรบร่วมรุกกับฝรั่งเศส ได้เคยเดินขบวนพาเรดร่วมกับกองทัพชาติอื่น ๆ ถอดประตูชัยนี้ไป เมื่อได้มายืนอยู่แถวนี้และในฐานะที่เป็นคนไทยคนหนึ่ง จึงพาใจให้ไหวระริกไปถึงเสียงไชโยโห่ร้องของประชาชนที่มาคอยต้อนรับขบวนทหารในครั้งนั้น พาใจให้มองเห็นภาพนายพลโทพระยาเทพหัสดินแม่ทัพสยามเดินนำขบวนอย่างสง่าสมเกียรติทหารไทย สมัยพระมงกุฎฯ เป็นที่ยิ่ง ประตูชัยแห่งนี้ขณะที่ไปถึงนั้น บังเอิญไม่ใช่เป็นเวลาที่เขาเปิดให้ขึ้นไปชมได้ ข้าพเจ้าจึงสุดที่จะบรรยายถึงภายในของประตูชัย ซึ่งเขาทำลิฟต์ไว้ให้ประชาชนขึ้นไปโผล่หน้าต่างชมแนวถนนชังส์เซลิเซ่ได้โดยทั่วถึง

เมื่อสักครู่นี้ข้าพเจ้าได้พูดถึง Window Show ของห้างร้านต่าง ๆ ตามริมถนน ข้าพเจ้าใคร่จะขอแนะนำตนเองเล็กน้อยก่อนว่า ข้าพเจ้าใฝ่ใจในศิลปมากอยู่แล้ว ดังนั้นจึงต้องพินิจพิจารณากันให้ทั่ว การตกแต่งประดับประดา Window Show หรือ “หน้าต่างอวดของ” ซึ่งได้เห็นในกรุงปาริสนั้นผิดกันกับที่ข้าพเจ้าเห็นในเมืองไทยเราราวฟ้ากับดิน ขนาดที่เขาสามารถทำให้เราเต็มใจที่จะควักกระเป๋าออกไป โดยไม่รู้

ตัว แม้ว่าบางครั้งเห็นแต่เพียงข้างนอกยังไม่ทันจะเดินเข้าไปข้างในก็ตาม ศิลปการตกแต่งของเขานับว่าเลอเลิศจริง ๆ

คุณทวิช บุญยวัฒน์น่ะ นับว่าเป็นนักซื้อของกระจุกกระจิกมือเยี่ยมคนหนึ่ง ข้าพเจ้าเคยเห็นฝีมือมาแล้วนับตั้งแต่อยู่ที่ประเทศสิบะนันด้วยกัน คุณทวิชซื้อโน่นซื้อนี่ราวกับมีแฟนฝากซื้อมาตั้งแสนราย ไม่ว่าจะเป็นของสำหรับผู้หญิงหรือผู้ชาย คุณทวิชชอบอะไรขึ้นมาเป็นต้องซื้อตะพึดไปเลย เรื่องเช่นนี้เกิดมาตรงกับข้าพเจ้าเปี่ยบทีเดียว ข้าพเจ้าขอรับว่าข้าพเจ้ามือเติบอยู่มิใช่ย่อย ๆ เหมือนกัน

มีชื่อร้านค้าย่อย ๆ อยู่ร้านหนึ่งชื่อ Vierge เป็นร้านคูหาเดียวอยู่ติดกับร้านกาแฟริมบาทวิถีแถวนั้นเอง พัง ๆ ดูชื่อร้านก็น่าสนใจขึ้นมาเสียแล้ว แต่ทว่าความสนใจของข้าพเจ้านั้นต้องขอประทานโทษเสียก่อนว่า ข้าพเจ้าอาจสนใจไปอย่างผิด ๆ ก็ได้ เพราะถ้าคำว่า Vierge ในภาษาฝรั่งเศสนี้ไม่ได้แปลว่าสาวพรหมจารีย์ แล้วก็ข้าพเจ้าจะต้องไปสนใจเพื่อประสงค์อันใดกัน แต่ถ้ามันเป็นไปตามความสนใจจริง ๆ แล้ว ก็ต้องนับว่าข้าพเจ้าโชคดีอยู่ไม่น้อยที่จะได้พบสาวพรหมจารีย์ ชนิดคิดป้ายบอกให้รู้นับเป็นรายแรกที่สุดในชีวิต

คุณทวิชดึงมือข้าพเจ้าเร่เข้าไปที่ "หน้าต่างอวดของ" ของ Vierge ข้าพเจ้านั้นยืนงงก่อนละ เพราะใน "หน้าต่างอวดของ" มีแต่นาฬิกาข้อมือบ้าง, พวงกุญแจบ้าง, เข็มขัดบ้าง, และของที่ระลึกเล็ก ๆ น้อย ๆ บ้าง จะหามีสิ่งไหนแสดงยี่ห้อว่าเป็นสาวพรหมจารีย์แท้ ๆ แล้วเป็นไม่มีเลยสักชิ้น ไม่เห็นมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีรูปร่างกลม ๆ ตัง ๆ สมกับชื่อร้านเลย

มัวแต่ยืนดูข้างนอกไม่ดีแน่ เผื่อว่าข้างในเขาจะมี Virege ไว้อวดจริง ๆ บ้างก็ได้ เมื่อจะดูกันแล้วก็ต้องให้ถึงที่ซีน่า มัวแต่โอ้เอ้เอ้อระเหยอยู่อย่างนี้เสียเวลาไปเปล่า ๆ เหตุการณ์ข้างหน้ายังจะต้องมีการผจญภัยกันอีกมากนัก ข้าพเจ้ารีบเปิดประตูกระจกผลักเข้าไปทันที คุณทวิชตามหลังเข้าไปติด ๆ

ว่ากันตามจริงแล้ว ห้องนั้นไม่สู้กว้างขวางอะไรเลย ค่อนข้างจะแคบจะเอาเสียด้วยซ้ำ หรือจะเป็นเพราะให้สมกับชื่อร้านละกระมัง จึงต้องให้ห้องนั้นแคบอยู่ จะให้มันกว้างขวางโอ่โถงก็จะผิดแบบสาวพรหมจารีย์ไปเสีย แต่ห้องจะแคบหรือจะกว้างนั้นสำคัญหรือไฉน เราเข้าไปดูเพื่อพิศูจน์ว่าเขามีอะไรขาย พอใจที่จะซื้อหามาฝากแฟนในเมืองไทยบ้าง

หรือไม่ เรามิได้เข้าไปพิศูจน์ว่าเป็นสาวพรหมจารีย์ หรือใครเคยเป็นไปแล้วมิใช่หรือ ?

โดยรอบของห้องด้านในเป็นตู้กระจก ใส่สินค้าจำพวกเครื่องแก้วเจียรนัย ส่วนตู้เตี้ย ๆ ที่ขวางอยู่ทางด้านขวานั้น โชว์พวกเครื่องแต่งหน้าทาปากของผู้หญิง เครื่องสำอางค์สาระพัดอย่าง เจ้าตู้นี้ละกระมังที่อาจบอกความหมายถึงย่ห้อร้าน เพราะของทุก ๆ อย่างในตู้นั้นเกี่ยวด้วยเรื่องผู้หญิงทั้งนั้น ทางด้านซ้ายเป็นตู้เตี้ย ๆ อีกหลังหนึ่งมีเครื่องของฝาก จำพวกสายสร้อย, พวงกุญแจ, เข็มขัดและไอ้ที่กระจุ๋มกระจิมอื่น ๆ ชวนให้เสียทรัพย์เป็นอย่างดีทีเดียว

คิด ๆ ไปแล้ว บรรดา "สรรพสินค้า" ที่มีอยู่ในร้านนี้ เกี่ยวข้องโดยแท้จริงกับผู้หญิงไปเสียทั้งนั้น การที่เขาตั้งชื่อร้านไว้ว่า Vierge นั้นจึงออกจะเหมาะมาก เหมาะสำหรับผู้หญิงทั่วไปไม่เลือกว่าจะเป็นพรหมจารีย์ หรือพวกที่คิดว่าจะเป็นหรือไม่เป็นก็ช่างมันปะไร แต่อะไรก็ช่างมันเถอะ สำคัญอยู่ที่ในร้านนี้มีสิ่งที่เกี่ยวอย่างสำมะคัญเหลือเกินที่เดียวกับคำว่าพรหมจารีย์ เพราะสิ่งนั้นก็คือผู้หญิง !

ทำไมนะ, พอถึงตอนที่จะพูดถึงเรื่องผู้หญิงทีไร ข้าพเจ้าก็มักจะกล่าวให้มันเย่อเย้อสุรุ่ยสุร่ายไปเสียเรื่อย แต่ข้าพเจ้าคิดว่ามันจำเป็นอย่างเหลือเกินที่จะต้องขอสุรุ่ยสุร่าย หน่อยไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงชาติใดไม่ว่าจะเป็น ชาวป่า ชาวเขา ชาวทะเล ข้าพเจ้าต้องขอยกย่องเป็นพิเศษ เพราะผู้หญิงน่ะเป็นสิ่งที่เขาเรียกว่า "ดอกไม้ของชาติ" นั่นแน่ะ! เอาเข้าแล้วไง อดสุรุ่ยสุร่ายไม่ได้เลยจริง ๆ ที่สำคัญหนักหนาก็คือผู้หญิงเป็นเพศที่ข้าพเจ้าควรยกย่องเทิดทูนเป็นหนักหนา เพราะเป็นเพศมารดาของข้าพเจ้าโดยตรง ไอ้ที่จะกล่าวล่วงล้ำก้ำเกินไปบ้างนิดหน่อยก็แต่ละบุคคลไป ไม่ใช่ว่าจะมานั่งเขียนเอา—เขียนเอาตะบันตะบันค่อนแคะผู้หญิงอยู่เรื่อยไป ที่ข้าพเจ้าพูดเช่นนี้ก็เพื่อจะขอทำความเข้าใจต่อท่านสุภาพสตรีทุก ๆ ท่านที่ได้เออเฟอเกือกูลติดตามอ่าน "ร่อนไปปารีส ฯ" ข้าพเจ้ามาตั้งแต่ต้นว่า ข้าพเจ้ายังจงรักภักดีต่อเพศที่เป็นทั้งแม่และ——ญาติผู้หญิงทั้งหลายอยู่เสมอ

ข้าพเจ้าขอกราบประทานโทษด้วยที่นอกเรื่อง "ร่อนไปปารีส ฯ" จนเกินควร ข้าพเจ้าเขียนสาระคดีการท่องเที่ยว

ไม่ใช่มาเขียนสิ่งไร้สาระอื่น ๆ ฉะนั้นจึงขอวกเข้าหาเนื้อแท้ของเรื่องต่อไป

คนขายของในร้าน vierge นี้เป็นผู้หญิงสาว และสวย คนที่เดินออกมาจากหลังเคาน์เต้อร์ต้อนรับเราทั้งสองคนนั้น รูประหงพอไร่เรี่ยกันกับเราทีเดียว ผู้หญิงฝรั่งเศสมิได้สูงโย่งโก๊ะเดินโท่ง ๆ เสียทุกคนไป ขนาดไทย ๆ เราก็มีมากพอแรงทีเดียว อย่างที่ข้าพเจ้าเลือกได้เป็นเพื่อนสนทนายามราตรีแถวๆ ย่านบีกาลแทบไม่เว้นแต่ละคืนเป็นต้น การต้อนรับของเธอเรียบร้อยดีมาก เวลาที่เข้าไปนั้นเธอกล่าวต้อนรับเราก่อนด้วยถ้อยคำอันไพเราะหวานเย็นเจียบเข้าไปถึงหัวอกหัวใจ

“คุณจะต้องการสิ่งใดไม่ทราบคะ?”

เข้าของทุกสิ่งนั้นเขามีป้ายเล็ก ๆ เขียนราคาติดไว้ ถ้าบังเอิญที่อกเสื้อหรือที่ตรงไหนบนตัวเธอมีป้ายติดไว้สักชิ้นหนึ่ง ข้าพเจ้าอาจโพล่งออกไปว่าข้าพเจ้าต้องการตัวเธอก็ได้ แต่ทว่าเคราะห์ดีจริงที่ไม่มีป้ายบอกอะไรไว้ มิฉะนั้นเรื่องก็คงจะมากไปเป็นแน่ “ขอให้ผมดูของต่าง ๆ เหล่านี้สักครู่หนึ่งเถิดครับ” ข้าพเจ้าตอบ “ร้านของคุณมีสิ่งที่น่าชมหลายอย่างเหลือเกิน งดงามไปเสียทั้งนั้น”

"เชิญคุณเลือกชมได้ตามสบาย" เธอตอบสีหน้าร่าเริงอย่างไม่รังเกียจ

ข้าพเจ้าเลือกซื้อของขวัญหลายอย่างมาฝากญาติและเพื่อนหญิง เช็มกลัดลงยาเบ็นรูปหอไอเฟลงามมาก เบ็นรูปไวโอลินคันเล็ก ๆ ผังเพชรเทียม ตลอดจนสายสร้อยข้อมือซึ่งมีเหรียญลงยารูปต่าง ๆ ห้อยเบ็นพรวนน่าดู เรื่องของกระจุ๋มกระจิ๋มฝากผู้หญิงนี้ ถ้าจะฝากกันจริง ๆ ให้ถ้วนทั่วก็เห็นจะต้องเอากระบุงมาใส่ ไม่ว่าใครก็สั่งจะเอาอ้ายนั่นไอ้นี่ ดังนั้นจึงต้องเลือกพิถีพิถันนิดหน่อย ชิ้นทำใจกว้างเบ็นปากน้ำโพ เห็นจะต้องรับจ้างเชาขายหนังสือพิมพ์อยู่ในปารีสนั่นเอง

คุณทวิชได้อะไรบ้าง ข้าพเจ้าจำมาไม่ได้หมด แต่ก็เห็นว่าถือห่อพะรุงพะรังอยู่เหมือนกัน เบ็นอันว่าการเข้าไปเยี่ยม Vierge ร้านสาวพรหมจารีย์ครั้งนี้ เราจ่ายกันออกไปคนละหมื่นกว่าฟรังค์

ครั้งก่อนที่ข้าพเจ้าเคยมาเดินเล่นแถวนี้อยู่คนเดียวนั้น ข้าพเจ้าเคยเห็นมีร้านจำหน่ายสุราต่าง ๆ อยู่ร้านหนึ่ง ชื่อร้านอะไรจำไม่ได้เสียแล้ว ร้านสุราที่ว่านี้มิใช่บาร์หรือภัตตาคาร แต่เบ็นร้านจำหน่ายเบ็นขวด ๆ ใครจะมาซื้อไปหรือสั่งให้เขา

ส่งไปให้ที่ไหนก็ได้ทั้งนั้น ร้านนี้ข้าพเจ้าหมายตาไว้แต่ที่แรก แล้วว่าถ้าหวนกลับมาปารีสอีกจะต้องมายังร้านนี้ให้ได้ เปล่า มิใช่ว่าข้าพเจ้าประสงค์จำนงใจจะมาซื้อเอาไปกังเล่น ตามนิสัยนักเลงสุรายาเมาทั้งหลายก็หามิได้ ข้าพเจ้าพอใจร้านนี้เพราะมีของเหล้าเล็ก ๆ น่ารักอยู่เป็นอันมาก หรือที่เราชอบเรียกกันว่า "เหล้าตัวอย่าง" นั่นแหละ ข้าพเจ้าตั้งใจจะมาซื้อของเหล้าอันน่ารักเหล่านั้นไปประดับตู้ไว้ดูเล่นเท่านั้นเอง เพื่อความเพลิดเพลินเจริญใจ ไม่ต้องดื่ม แม้เพียงดูก็ชื่นใจอยู่ไม่หยอก เมื่อเห็นของเหล้าเล็ก ๆ เหล่านั้นแล้ว อดนึกถึงคุณสุดา นครานุรักษ์ ไม่ได้ เพราะคุณสุดาคนเดียวเท่านั้นที่ทำให้ข้าพเจ้ากลายเป็นนักสะสมเหล้าตัวอย่างไป โดยที่คราวหนึ่งคุณสุดาเคยส่งเจ้าของเหล้าเล็ก ๆ อันน่ารักนี้ไปให้ข้าพเจ้าเป็นของขวัญวันเกิด นับตั้งแต่นั้นมาข้าพเจ้าก็เที่ยวเสาะหาของเหล้าตัวอย่างต่าง ๆ นี้เรื่อยมาจนบัดนี้

เสียดายที่จำชื่อร้านขายเหล้าแห่งนี้ไม่ได้ แต่เห็นจะไม่เป็นไร เพราะไม่สู้สำคัญ เหมือนแม่สาวพรหมจารีย์อันบริสุทธิ์ผุดผ่องที่ผ่านมาเมื่อสักครู่นี้เลย ภายในร้านแน่นขนัดไปด้วย

ขวดเหล้าต่าง ๆ มากชนิดสุดจะพรรณนา ทั้งขวดใหญ่ขวดเล็ก ทั้งกลมและแบน รูปร่างพิลึกกึกกือต่าง ๆ กัน อันที่จริงร้านขายเหล้าที่ว่านี้ก็ไม่ใช่ใหญ่โตอะไรนัก แต่ลงชื่อว่าร้านขายเหล้าแล้ว เข้าไปที่ไหน ที่นั่น ก็จะได้กลิ่นมิ่น ๆ พิลึกอยู่แทบทุกแห่ง เล่นเอาข้าพเจ้าแทบอาเจียนเสียให้ได้ กลิ่นเหล้าไวน์และเหล้าอื่น ๆ คละคลุ้งไปหมด

ไม่ว่าใครก็คงทราบกันดีอยู่แล้วว่า ฝรั่งเศสนั้นเป็นชาติที่กินเหล้าอย่างชะมัดญาติ เบียดจุกขวดเหล้าไวน์ตั้งแต่เช้ายันเย็นและยันดึกไปแทบทุกบ้านทุกช่อง อาจเรียกได้ว่ากินเหล้าไวน์ต่างน้ำก็ได้ พวกเด็ก ๆ อายุตั้งแต่ ๑๒ ขวบ เล่นเหล้าไวน์กันเข้าให้แล้วตามความอบรมของผู้ปกครอง แต่ถึงแม้ว่าจะได้ชื่อว่าฝรั่งเศสเป็นชาติที่กินเหล้าจุกก็ตาม อุตสาหกรรมผลิตน้ำเมาออกจากโรงงานไปสู่ตลาดโลกนั้น ไม่ว่าใครก็ยอมรับกันว่าเหล้าจำพวกบรั่นดีของฝรั่งเศสนั้นเป็นเยี่ยมไม่มีใครสู้ ทำนองเดียวกับเหล้าวิสกี้ของสก๊อต หรือเหล้าองุ่นของอิตาลีนั่นแหละ

เจ้าของร้านขายเหล้าแห่งนี้เป็นชายสูงอายุผมขาวโพลน แต่ยังแข็งแรงกระชุ่มกระชวยบึกบึกอยู่ พอเห็นเราโผล่หน้าแจ้นเข้าไปในร้าน แกก็เดินมองด้วยความฉงนฉงายเสมือนหนึ่งจะตรวจดูว่าเราเป็นมนุษยชาติไหน ก่อนที่แกจะขายให้หรือก่อนที่เราจะไปทำความตกลงอะไรกับแก

เปล่า ——— ที่อีตาเจ้าของร้านขายเหล้าแห่งนั้นแกมองข้าพเจ้าอย่างฉงนฉงายนั้น ข้าพเจ้าหมายความว่าแกได้บังเกิดขึ้นแล้วซึ่งความสนเท่ห์ใจ เพราะหน้าตาของข้าพเจ้าไม่ใช่คนอย่างที่เดินกันไปเดินกันมาแถวถนนชังส์เซลิเซ่ ซึ่งอีตานั่นเห็นอยู่เมื่อเช้าวัน แกมองข้าพเจ้าเพราะต้องการทราบความจริงว่าข้าพเจ้าเป็นพวกเจ๊กพวกจีน หรือพวกญี่ปุ่น หรือม่ายก็พวกกรุซ่า หรือว่าชาติอะไรกันแน่ และมีความประสงค์อันใดที่จะเข้าไปหาแก ข้าพเจ้ามอง ๆ ดูแกแล้วยิ้มเป็นการผูกไมตรีไว้เสียขั้นหนึ่งก่อน ยังไง ๆ จะได้ลดลาวาศอกกันในเรื่องสนนราคาค่าของเหล้าเล็กๆ อันน่ารักที่ข้าพเจ้าพึงประสงค์จะซื้อไว้บ้างเป็นแน่

การยิ้มไว้ก่อนนั้นแหละเป็นดี ให้ผลแก่ข้าพเจ้าใน

เวลาอันใกล้เหลือเกิน เมื่อข้าพเจ้ายิ้มแก้ยิ้มตอบ ข้าพเจ้าเห็นได้ทีเลยโพล่งออกไปว่า

"สวัสดีครับคุณลุง!"

"อรุณสวัสดีครับ" เขาตอบพลางเดินยิ้มเผล่เข้ามาใกล้ๆ "คุณเห็นจะต้องการเหล้าบ้างกระมังครับ?"

"ถูกแล้วครับ คุณลุง" ข้าพเจ้าตอบ "ขออนุญาตให้ผมชมสักครู่ได้ไหมครับ?"

"เชิญตามสบายเถอะคุณ แต่ทว่าคุณชอบพวกไวน์หรือบรั่นดีไม่ทราบ หรืออย่างอื่นๆที่ในร้านของผมจะมีให้คุณเลือกกว่า ๑๐๐๐ ชนิด เชิญคุณตามสบายเถอะ!" แกชักจะเพิ่มพูด

"ครับ—ครับ—ขอบคุณคุณลุงมาก ว่าแต่เหล้าที่มีชื่อเสียงของฝรั่งเศสเดี๋ยวนี้น่ะ อย่างไหนเป็นยอดเยี่ยมไม่ทราบ?" ข้าพเจ้าถามโดยที่ยังไม่ทราบว่าเหล้าอย่างไหนของฝรั่งเศสจะมีชื่อเสียงแพร่หลายยิ่งไปกว่า Hennessy ซึ่งมีจำหน่ายทั่วโลก

อิตาเจ้าของร้านหันไปมองรอบๆตนเองแล้วหันมามองข้าพเจ้า

"นะโปเลยอง" แกตอบออกมาภายหลังจากการตริกตรอง "แต่-เอ! ผมว่ารูปร่างอย่างคุณนี้กินเหล้านะโปเลยองไม่ดีแน่ ผอม ๆ เพรียว ๆ อย่างนี้ต้องกินดาตายังก์ถึงจะดี หรือม่ายก็ไปเล่นอย่างลาแบฟรองซัวร์โน่นเลย ค่อยยังชั่วหน่อย กินได้ทั้งวันไม่เป็นไร ถ้าอย่างนะโปเลยองนั้นคุณกระแทกเข้าไปสองสามที ผมว่าเสร็จแน่ คุณเอาอย่างลาแบฟรองซัวร์ดีกว่า หวานปะแหล่ม ๆ นิด ๆ เป็นเหล้าที่มีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่งของฝรั่งเศส" แกอธิบายและอยู่ ๆ ก็อบรมข้าพเจ้าไปในตัว

ข้าพเจ้าพยักหน้าหงึก ๆ พลอยเห็นคล้อยไปด้วยกับการแนะนำอบรมนั้น เพราะข้าพเจ้าคิดตกว่าถ้าขืนไปซักถามอะไรเข้ามันก็มากเรื่องไป เลยรวบรัดตัดความว่า

ผมต้องการทั้งสามอย่างที่คุณลุงบอกนั่นแหละ นะโปเลยอง. ดาตายังก์และลาแบฟรองซัวร์"

"ตายหละคุณ คุณจะเล่นทีเดียวถึงสามอย่างเชียวหรือ? ตั้งแต่ผมเปิดร้านขายเหล้าแห่งนี้มากว่า ๒๐ ปีแล้วเพิ่งจะพบคนคุณนี่แหละ คนฝรั่งเศสทั้งเมืองไม่มีใครกล้ากินเหล้าอย่างคุณเลยสักคนเดียว" แกทำท่าตกใจ

"เปล่าน่าคุณลุง ผมต้องการซวดเหล้าตัวอย่างของเหล้าทั้งสามชนิดที่คุณลุงว่านั่นต่างหาก ผมดื่มเหล้ากะเขาเป็นเมื่อไหร่ล่ะ!" ข้าพเจ้าตอบพร้อมกับหัวเราะเบา ๆ ด้วยความขบขัน "ผมอยากได้เหล้าตัวอย่างที่มีชื่อเสียงของฝรั่งเศส นอกจากที่คุณลุงว่านอก"

"พุทโธ่!—พุทโธ่! ผมนึกว่าคุณจะซื้อเอาไปดื่มเสียอีก" แกคราง "งั้นเชิญคุณเลือกเอาตามสบาย โน่นแน่ะครับ กองพะเนินเทียวทั้งในตะกร้าและบนหิ้งโน่น"

เพื่อไม่ให้เสียเวลาเวลาจนเกินไป (ทั้งท่านผู้อ่านด้วย) ข้าพเจ้าเดินไปที่ตะกร้าข้างล่างหิ้งซวดเหล้าเล็ก ๆ เลือกเอาตามใจชอบได้หลายต่อหลายอย่าง ต่างรูปร่างและต่างสีสรรค์เป็นที่น่ารักอย่างหนักหนา คุณทวิชซึ่งไม่ค่อยจะชอบพูดมากนักก็เลือกได้พอแรง เสร็จแล้วต่างฝ่ายต่างก็ชำระเงินให้แกตามธรรมเนียม แล้วอำลาจากร้านนั้นไป พร้อมกับยังนึกชำเพราะคิดว่าตัวแกเองนั่นแหละ คงจะกร่ำอยู่ทั้งวันจนกระทั่งบีดร้าน ไม่ยังงั้นแกจะมาอบรมข้าพเจ้าหาสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อเหตุใดกัน?

ความจริง ทางด้านขวามือ ของถนนชังส์เซลิเซ่ซึ่งมุ่งไปทางประตูชัยนั้น นับแต่โฮเต็ลคลาริดจ์มายังมีถนนตัดผ่านไปอีกหลายสาย คือ Rue de Berri, Rue Warhington และ Rue Balzao เป็นต้น ถนนที่เลี้ยวไปทางขวามือเหล่านี้ ข้าพเจ้าขอรับสารภาพว่า ตลอดเวลาที่อยู่ในปารีสข้าพเจ้าไม่เคยเลี้ยวเข้าไปในเวลากลางวันเลย แต่ตอนกลางคืนนั้นข้าพเจ้าก็ต้องรับอีกว่า ไม่รู้ว่าอะไรมาชักจูงดลใจให้ชอบเลี้ยวเข้าไปบ่อย ๆ เอาไว้ให้ถึงเวลาตอนกลางคืนเสียก่อนเถอะ ข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟังอย่างสนุกทีเดียว ขืนเล่าไปในตอนนี้ก็จะลำดับภาพและลำดับเรื่องผิดไป

สิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจเป็นอย่างยิ่งอีกอย่างหนึ่งของปารีสก็คือ ภาพโป๊สเตอร์สินค้าทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ที่เขาติดโชว์อยู่ตามถนน ข้าพเจ้าพอใจในศิลปการออกแบบอันน่าดูและสนใจนั้นมาก นักออกแบบภาพโป๊สเตอร์ต่าง ๆ เหล่านั้นทำให้ปารีสพลอยได้รับความหรูหราขึ้นอีกมาก ภาพต่าง ๆ ก็ดี และวิธีวางแบบเผนของเขาก็ดี ล้วนแต่เป็นศิลปที่ควรส่งเสริม ไม่ใช่อย่างในเมืองไทยเรา ซึ่งพูดไปก็จะเหมือนนินทากันเอง ข้าพเจ้าเคยพบภาพโป๊สเตอร์ของห้างร้านบาง

แห่งทำเป็นรูปคนเรานี่แหละ กำลังนั่งเบ่ง–เปล่า! ไม่ใช่เบ่งกล้ามเบ่งอกผายไหล่ผึ่งอะไรหรอก แต่เป็นการนั่งเบ่งเบียดก้นขาวโพลน โฆษณาขายยารักษาโรคริดสีดวงทวารเข้าให้นั่นคิด ๆ ดูแล้วเมืองไทยเรานี้น่าอนาถใจนัก แขกบ้านแขกเมืองซื้อาโต้ หรือยซ่อม เขาเข้ามาเห็นเข้าละก้อขายหน้าเขาตายเขาเกิดอุตริน์กขึ้นมาว่า พวกเราชาวไทยแลนด์ชอบแสดงศิลปพิลึก ๆ ก็แย่กันไปหมด

เราทั้งสองคือคุณทวิช บุณยวัฒน์ และข้าพเจ้าไปยืนผลัดกันถ่ายรูปที่หน้าประตูชัยคนละชิกสองชิก เรื่องชักรูปนี้ข้าพเจ้าถือว่าเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งโดยที่ต้องถ่ายรูปอยู่เสมอ ไม่ว่าจะไปที่ไหนในเวลากลางวันไม่เคยขาดกล้องคู่มือ จะได้ถ่ายเอาไว้เป็นที่ระลึกว่าได้มีโอกาสจากเมืองไทยไปสุดอยู่ถึงกรุงปารีสกะเขาบ้างเหมือนกัน ตายไปแล้วลูก ๆ หลาน ๆ ก็ยังจะได้ดูเป็นตา

ประตูชัยหรืออย่างชื่อฝรั่งว่า ,Arc de triomphe นั้นตั้งอยู่ตรงลานกว้างใหญ่ไพศาลยิ่ง คือหมายความว่าถนนสำคัญๆ มารวมเป็นจุดเดียวกันอยู่ที่นี่ โดยที่ประตูชัยเป็นศูนย์กลาง

ถ้ายกเอาถนนชังส์เซลิเซ่เป็นถนนนำ ชังส์เซลิเซ่ก็จะถอดประตูชัยไปกลายเป็นถนนที่มีชื่อเรียกว่า Avenue de la grande armee และต่อไปจนถึง Avenue de neuilly ไปทางตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงปารีส นอกจากถนนนำที่กล่าวแล้วหรือจะเรียกว่าทางสายเอกก็ตาม จุดศูนย์กลางแห่งนี้ยังมีทางแยกออกไปเป็นถนนสายสำคัญ ๆ อีก ๑๐ สาย ดังต่อไปนี้ คือ

ถนนสายที่ ๑. Avenue moreau ตั้งต้นจากประตูชัยไปสิ้นสุดเอาที่พระราชวังอาทิตย์อุทัย คือพระราชวังที่สร้างขึ้นตามแบบญี่ปุ่น ในรัชสมัยพระเจ้าหลุยที่ ๑๔ ติดกันกับพิพิธภัณฑ์สถาน Galliera ซึ่งข้าพเจ้าไม่ได้มีโอกาสจะได้เข้าไปชมเลย

ถนนสายที่ ๒. Avenue D'iena จากประตชัยไปถึงพิพิธภัณฑ์สถาน Guimet แล้วจึงผ่านเข้าย่าน Trocadero ซึ่งข้าพเจ้าอุตส่าห์ชวนคุณปลั่งพลอยพรหม ไปเดินเล่นในวันที่จะบินกลับเมืองไทยในวันหลังจนได้

ถนนสายที่ ๓ จากประตูชัยได้แก่ Avenue kleber ซึ่งเข้ามาทะลุถึงผ่านโทรกาเดโรเหมือนกัน แต่เป็นคนละฟากของ

ย่านนั้น ถนนสายที่ ๔ สายนี้สำคัญมาก ที่ว่าสำคัญนั้นเพราะเอาชื่อบุคคลสำคัญมาเป็นชื่อถนนสายนี้ นั่นคือ Victor Hugo นั่นเอง และตรงไปยังอนุสสาวรีย์วิคเตอร์ฮิอโกอันตระหง่านอยู่ภายใต้ท้องฟ้าครามของกรุงปารีส ประวัติอันพิศดารน่าสนใจของบุคคลผู้นี้ ข้าพเจ้าคิดว่าท่านผู้อ่านคงจะได้ทราบอยู่บ้างแล้ว แต่เพื่อมิให้เสียเหลี่ยม ข้าพเจ้าจะได้นำเรื่องที่เกี่ยวแก่วิคเตอร์ฮิอโกมาเล่าให้ท่านฟังในตอนหลัง รอเอาไว้ให้เรื่องถนนหนทาง และการเที่ยวกรุงปารีสเสร็จสิ้นไปเสียก่อนเถิด เรื่องมันจะได้เป็นเรื่องเป็นราวติดต่อกันไปไม่เสียเวลา

ถนนสายที่ ๕ นับว่าเป็นถนนสายใหญ่ถนัดและสำคัญอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน มีชื่อว่า Avenue foch ซึ่งเป็นถนนนำเข้าสู่สวนบัวส์เดอบูโลญจ์อันมีชื่อเสียงของกรุงปารีส

ถนนสายที่ ๖ คือ Avenue carnot ไม่สู้จะสำคัญเท่าใดนัก นอกจากจะผ่านไปยังโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษอันขึ้นชื่อคือชาที่สุดของปารีสเท่านั้น

ถนนสายที่ ๗ ได้แก่ Avenue Mac-Mahon ซึ่งจะพาเข้าสู่ลานกว้างปลาส เปอริเร่ ที่พวกกรรมกรรถไฟมารวมกันอยู่เป็นชมรมที่นั่น

ถนนสายที่ ๘ นั้น Avenue de Wagwarm ผ่านโรงเรียนเซนต์โยเซฟไป ไม่สู้สำคัญนัก

ถนนสายที่ ๙ ชื่อว่า Aveune hoche พุ่งเข้าสู่สวนสาธารณะมองซูอันร่มเย็น

ถนนสายที่ ๑๐ คือ Avenue de friedland ซึ่งจะพาเราผ่านย่านอื่น ๆ ไม่สู่มองมาร์ต

โปรดอย่าได้สงสัยเลยว่า เพราะเหตุใดข้าพเจ้าจึงจำชื่อถนนหนทางในกรุงปารีสได้แม่นยำนัก เครื่องประกอบในการที่ทำให้จำได้แม่นยำ หรือไม่ต้องจำเลยก็แทบจะได้ คือ ๑. แผนที่บริเวณกรุงปารีส ๑ แผ่น ๒. ปากที่ช่างซักช่างถาม ๑ ปาก และ ๓. สมุดบันทึกที่ได้บันทึกอะไรต่ออะไรเต็มไปหมด ๑ เล่ม เพียง ๓ อย่างเท่านี้เอง ข้าพเจ้าก็พกเอาเรื่องเที่ยวปารีสไว้จนเต็มพุง

เมื่อสักครู่นี้เอง ข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่องคุณทวิชกับข้าพเจ้ายืนผลัดกันถ่ายรูปคนละชิกสองชิก ไม่ทันจะดูอะไรให้ดีเหลียวซ้ายแลขวาไปทางม้านั่งซึ่งตั้งอยู่บนทางเท้าอันกว้างขวางหน้าประตูชัยนั้น ข้าพเจ้าเห็นหนุ่มสาวคู่หนึ่งนั่งกอดกันกลมดิก

อันที่จริงวันนี้ไม่ใช่วันอาทิตย์สักหน่อย แต่เหตุใดไฉนหนอ เขาจึงไม่ไปทำการทำงาน ไพล่มานั่งกอดกันตัวเบี้นเกลียวอยู่อย่างโจ่งแจ้งเช่นนี้ นึกๆ ไปอีกทีก็รู้สึกเห็นอกเห็นใจที่อากาศวันนี้มันหนาวเหลือทน แสงพระอาทิตย์ไปหลบมุมอยู่ที่ไหนไม่รู้ การงานทั้งหลายช่างหัวมันปะไร ส้มานั่งกอดกันยังจะดีกว่า ข้าพเจ้านึกจะย่องเข้าไปถ่ายรูปเอาไว้ดูเล่นเย็นใจก็ชักกระดาก เกรงจะเสียมารยาทสุภาพบุรุษไทยไป เลยเลี่ยงเร่ไปทางอื่น

เห็นหนุ่มสาวคู่นี้ แล้วเลยทำให้นึกไปถึงเมื่อ ตอนเช้าที่กำลังนั่ง รถบัส มาจาก สถานีรถไฟ จะมายัง โฮเต็ล คลาริดจ์ นั้น รถบัสของเราต้องแล่นวกวนข้ามแม่น้ำแซงค์มาด้วย แม่น้ำแซงค์ในฤดูหนาวเช่นนี้ จะไม่ค่อยได้พบความสวยงามที่ไหนเลย มีแต่ไอระเหยลอยขึ้นจากผิวน้ำอันเย็นเฉียบ ในท่ามกลางอากาศทึมๆ และหนาวเหน็บไปทั่วทุกซุมขน แม้กระนั้นก็ดี ข้าพเจ้าก็ยังเห็นหนุ่มสาวหลายคู่ลงไปเดินเกี่ยวก้อยพร่ำพรอดกันอยู่ไปมา ตรงริมเชือนหน้าวิหารอันลือชื่อในประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศส

ข้าพเจ้าไม่ได้พูดถึงคุณควง อภัยวงศ์ มาตั้งนาน ทีนี้เห็นจะต้องพูดมั่งละ เพราะไม่ว่าใครก็ตามที่ลงได้ไปด้วยกันแล้ว ก็ย่อมจะต้องมีเรื่องเล่าสู่กันฟังทุกรายไป ข้าพเจ้าไม่ได้เห็นชายหนุ่มหญิงสาว เกี้ยวพาราสีกันอยู่ตามริมตลิ่งแม่น้ำแซงต์แต่เพียงคนเดียว คุณควงก็เห็น และใคร ๆ ก็เห็นทั่วกันหมด ดังนั้นคุณควงจึงเริ่มเล่าถึงเรื่องอันสืบเนื่องมาจากการพลอดรักของหนุ่มสาวคู่หนึ่งให้ฟังว่า

“ พวกหนุ่ม ๆ สาว ๆ ในปารีสนี่น่ะ เขาชอบลงไปจูบไปกอดกันริมแม่น้ำแซงต์นี้ เมื่อก่อนที่ผมอยู่ที่ผมก็ยังเห็นเสมอ กลับมาปารีสใหม่อีกก็เห็นอีกไม่เปลี่ยนแปลงไปเลย ไอ้แม่น้ำแซงต์นี่มันให้ประโยชน์ได้หลายอย่าง คือให้ประโยชน์แก่พวกที่ชอบมานั่งโรมานซ์จูบปากจูบคอกัน ให้ประโยชน์แก่พวกนักตกปลาซึ่งยืนตกอยู่ได้ทั้งวัน และให้ประโยชน์แก่ปารีสทั้งในทางสวยงาม และการชลประทานอย่างยิ่งเชียวคุณเอ๋ย ”

ข้าพเจ้า และบรรดาของเราชาวไทย ทั้งหลายนั่งฟังคุณควง อภัยวงศ์ อย่างสนใจ

"ยิ่งเวลากลางคืน ด้วย แล้วละ เป็นคู่ ๆ ไปเลย ทีเดียว โฮ้ย !-- ไอ้เรื่องหนาวเรื่องแหนวนั้นเขาไม่ต้องเป็นห่วงกันละ ดูเหมือนยิ่งดีเสียด้วยซ้ำไป" คุณควงเล่าต่อไปแล้วหัวเราะดังลูกคอเอ็ก ๆ "อย่างนี้เราต้องเห็นอกเห็นใจเขามั่ง จริงแมะ! ผมจะเล่าถึงเมื่อตอนที่ผมเป็นหนุ่มอยู่ให้ฟัง วันหนึ่งนึกยังไงขึ้นมาก็ไม่รู้ ออกไปนั่งคุยกับคู่รักบนม้ายาวริมถนน คุยกันเพลิดเพลินทีเดียวแหละคุณ จนไม่รู้ว่าหิมะตกลงมา ไม่รู้สึกหนาวสักนิด มันอุ่นจิตอุ่นใจไปหมด จริง ๆ นะคุณนะ แต่พอผมส่งสาวเข้าประตูบ้านเท่านั้นแหละ รู้สึกหนาวขึ้นมาทันที มันหนาวเกือบเป็นเกือบตายเชียวคุณ"

คุณควงเล่าแล้วก็หัวเราะกาก พร้อมกับยกมือประกอบ "มันพิลึกจริง ๆ นะ เมื่อตอนอยู่กับคู่รักไม่ยักหนาว พอจากคู่รักเข้าประตูบ้านไปแล้วหนาวเกือบตาย!"

การได้ฟังเกล็ดชำขันจากเรื่องจริงในกาละครั้งหนึ่งของชีวิตคุณควง อภัยวงศ์ ทำให้บรรยากาศสดใสขึ้นพอสมควร มิใช่หรือ แต่นั่นเป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าเล่าย้อนหลังไป เพราะมา

เห็นหนุ่มสาวคู่หนึ่งจูบกอดกันเข้าอีกในขณะนี้ ตรงหน้าประตูชัยของกรุงปารีสนั่นเอง

ข้าพเจ้าหลบสายตาจากหนุ่มสาวคู่นั้นมา แล้วดิ่งมือคุณทวิชข้ามฟากไปทางซ้ายมือ คือตั้งใจจะเดินกลับไปยังโฮเต็ลคลาริดจ์ เพราะใกล้เวลากลางวันแล้ว แต่จะเดินย้อนกลับทางเก่าไม่ได้ผลอะไร ดังนั้นจึงควรจะต้องข้ามฟากไปเดินคนละทางกับเมื่อตอนขามา กว่าจะข้ามชังส์เซลิเซ่ได้นั้นแทบเบื่อเหลือระอาทีเดียว รถราแล่นกันอย่างขวักไขว่รวดเร็วติด ๆ กันเหมือนแข่งพายุ มารู้เอาตอนหลังว่าก่อนหน้าที่ข้าพเจ้าจะมาถึงปารีสไม่กี่วัน ข้าราชการสถานเอกอัครราชฑูตไทยประจำกรุงปารีส ถูกรถยนตร์ชนตายคาที่ไปคนหนึ่ง เพราะการขับรถเหมือนแข่งพายุของพวกปารีสนั้นน่ะแหละ

เมื่อข้ามฟากมาได้แล้ว เราก็พากันเดินชม Window Show เรื่อยไป พอมาถึงดิพาร์ตเม้นท์สโตร์แห่งหนึ่งชื่ออะไรจำไม่ได้เสียแล้ว ทั้งข้าพเจ้าและคุณทวิชต้องหยุดชงักยืนอยู่ บุคคลสองคนที่เห็นยืน ก้มมองดูของในตู้กระจกนั้น เป็นคนไทยและเป็นคนสำคัญเสียด้วย นั่นคือรัฐมนตรีเดือน พงษ์โสภณกับบุตรชาย

พอเงยหน้าขึ้นมาสบสายตากัน และต่างฝ่ายต่างแน่ใจว่าแต่ละฝ่ายต้องเป็นคนไทยแน่แล้ว ต่างฝ่ายต่างก็ยกมือไหว้ซึ่งกันและกันตามธรรมเนียมไทย

"เอ๊ะ! ทำไมถึงมาพบกันที่นี่เล่า" รัฐมนตรีเดือนอุทาน "ผมก็เพิ่งมาจากเมืองไทยเมื่อวานซืนนี่เหมือนกัน คุณมาอยู่ที่นี่ตั้งแต่เมื่อไหร่น่ะ"

"ผมมาหลายวันแล้วครับ เพิ่งกลับจากเมืองนีซมาเมื่อเช้าวานนี่เองแหละครับ" คุณทวิชเรียนให้ทราบ

"พวกเรามากับคุณควง อภัยวงศ์ อย่างไรเล่าครับ Air France เขาเชิญมา" ข้าพเจ้าเสริม

"ออ! ยังงั้นก็อย่างที่หนังสือพิมพ์เขาลงข่าวน่ะซี ก่อนที่ผมจะออกจากกรุงเทพฯ ยังได้อ่าน แล้วนี่คุณพักอยู่ที่ไหนกันล่ะ" รัฐมนตรีเดือนถาม

"พักกันอยู่ที่โฮเต็ลคลาริดจ์นี่เองครับ" คุณทวิชตอบพร้อมกับชี้มือไปทางโฮเต็ล

"คุณควงล่ะ?" ถามอีก

"อยู่ด้วยกันครับ" ข้าพเจ้าตอบ

"ดีแล้ว ถ้างั้นเดี๋ยวผมจะไปเยี่ยม แต่คุณสองคนนี้น่ะทำงานที่ไหน?"

"ผมรับราชการอยู่กระทรวงเศรษฐการครับ" คุณทวิช ตอบ

"คุณล่ะ?" รัฐมนตรีเดือน พงษ์โสภณ หันมาถามข้าพเจ้า

"ผมทำงานหนังสือพิมพ์ครับ" ข้าพเจ้าตอบ

"กลับไปนี่คงจะเขียนเรื่องได้แยะซีนะ"

"เห็นจะมากอยู่เหมือนกันครับ" ข้าพเจ้าเรียนให้ทราบ

ข้าพเจ้าได้รับทราบในขณะเดียวกันนั้นว่า รัฐมนตรีเดือน พงษ์โสภณ จะต้องเดินทางต่อไปยังเยอรมันตะวันตกเกี่ยวกับราชการบ้านเมือง และจะอยู่ในต่างประเทศในราว ๒ หรือ ๓ เดือนจึงจะกลับเมืองไทย เราได้สนทนากันอีกพอสมควรแล้วก็แยกทางกัน

นายอาวังกาสผู้แทน Air France เขานัดเวลาไว้เที่ยงครึ่งเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน ทั้งจะให้โปรแกรมการไปเที่ยว และเยี่ยมเยียนสถานที่ต่าง ๆ ตามกำหนดวันเวลา

ต่อ ๆ ไปด้วย เวลาก็ใกล้เที่ยงเข้ามาเต็มที ข้าพเจ้าไม่อยากจะชม Window Show อีกต่อไป ขืนเดินแวะดูนั่นดูนี่อยู่อีกต่อไปก็คงจะหมดกระเป๋าเข้าไปอีกมาก จึงชวนคุณทวิชกลับโฮเต็ลคลาริดจ์

เดินเข้าไปในโฮเต็ลตรงไปยังเคาน์เตอร์ "นายเวร" ประจำ ขอกุญแจห้องซึ่งก่อนจะออกจากโฮเต็ลไปเมื่อสักครู่ได้นำมาฝากไว้ที่นี่ แล้วเลี้ยวขวาออกมาเดินไปตามทางเดินที่จะไปยังลิฟท์ผ่านตู้โชว์ของขวัญสาระพัดอย่าง นึกอยากซื้อไอ้นั่นไอ้นี่มันเสียเรื่อย ได้แต่อดใจรอ ๆ เอาไว้ให้จวนจะใกล้เวลากลับเมืองไทยเสียก่อนจึงจะซื้อให้สมใจ ของขวัญต่าง ๆ และบรรดาสรรพสินค้าทั้งหลายเหล่านี้ เขาจะลดให้เรา ๕ เปอร์เซนต์ของราคาที่ติดป้ายบอกไว้ โดยที่เราจะต้องแสดงให้เจ้าหน้าที่ผู้ชายเขาทราบว่า เราเป็นผู้ที่มาพักอยู่ในโฮเต็ลนี้

ข้าพเจ้าและคุณทวิชออกจากลิฟท์และแยกกันไป ห้องคุณทวิชเบอร์เท่าไหร่จำไม่ได้เสียแล้ว และอยู่ใกล้ ๆ ลิฟท์กับ

บันไดทางลงนั้นเอง ส่วนห้องของข้าพเจ้าจะต้องเดินเลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวาไปอีกไกล ลืมบอกไปว่า ข้าพเจ้าได้ย้ายจากห้องเดิมก่อนที่จะไปริเวียร่ามาอยู่ห้องเลขที่ ๓๕ ว่าโดยคุณภาพของห้องก็เท่า ๆ กันกับห้องที่เคยอยู่ แต่มันเป็นห้องเตียงคู่ เวลานอนปล่อยอีกเตียงหนึ่งว่างไว้เฉย ๆ ยังงั้นเอง ไม่ทราบว่าเขาจัดให้อีท่าไร ถึงจะให้เรามองดูเตียงนอนเล่นโก้ ๆ แก้กลุ้มใจไปพลาง ๆ ก็ไม่รู้

เอาห่อของที่ขนขึ้นมาวางโครมลงไป ถอดเสื้อแสงออกแล้วจัดแจงล้างหน้าล้างตา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือถูขี้ฟันเป็นการใหญ่ ตื่นนอนเมื่อเช้าบนรถไฟลืมถูขี้ฟันไปได้เห็นจะเป็นเพราะแปลกที่ ขี้เกียจเบิดกระเป๋าเดินทางก็เป็นได้ เป็นยังไงก็ไม่รู้ ทุกครั้งที่ถอดเสื้อเปลื้องตัวล่อนจ้อน มันให้รู้สึกหนาวจับกระจิดริด เวลาลงอ่างอาบน้ำเหมือนกับตกลงไปในทะเลน้ำแข็ง หนาวใจจะขาดเสียให้ได้ทีเดียว การอาบน้ำแบบฝรั่งกับแบบไทยแลนด์เรานะมันไม่เหมือนกัน ของเขามีพิธีรีตองหน่อย ส่วนของเราผ้าขาวม้าผืนเดียวก็พอ ถ้าไม่คิดถึงวัฒนธรรมวัฒนแขมอะไรแล้ว อาบมันตามก๊อกประปาก็ได้

หรือจะเอาอย่างหนักข้อขึ้นไปอีกหน่อย เวลากลางคืนไม่มีผู้ไม่มีคน ไม่ต้องผ้าขาวม้าเลยก็ยังดาย

แต่งเนื้อแต่งตัวเสร็จแล้วลงไปที่ห้องโถงชั้นล่าง เห็นพวกเราชุมนุมอยู่ที่นั่นพร้อมกันแล้ว คุณประสัตถ์ บันยารชุน หน้าตาผ่องใสขึ้นมาก เห็นจะนอนหลับมาเต็มตื่น คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ยังมีวี่แววแห่งความโผเผอยู่มาก โรคแห่งความโผเผนี้เห็นจะติดต่อมาจากริเวียร่าเบื้นแน่ ตั้งแต่เมื่อคืนฉลองงานวันเกิดคุณทวิชที่คาบาเร่ต์ปลังคาซิออองนั่นแล้ว

รัฐมนตรีเลื่อน พงษ์โสภณ โผล่เข้ามาตั้งแต่เมื่อไหร่ไม่รู้ เห็นนั่งคุยยิ้มย่องผ่องใสอยู่กับคุณควงที่โต๊ะกลางห้อง คุยกันโขมงโฉงเฉงอยู่นานพอสมควรก็ลากลับไป นายยาวังกาส ผู้แทน Air France แกมาตรงต่อเวลาที่นัดไว้ดีเหลือเกิน เที่ยงครึ่งเป๋งโผล่หน้ายิ้มแป้นเข้ามาทีเดียว คุณทวิชแต่งตัวเสร็จทีหลังเพื่อน พอลงมาก็ถึงเวลาจะไปรับประทานอาหารกลางวันพอดี

อาหารกลางวันมื้อนี้ไม่ได้รับประทานที่โฮเต็ลคลาริดจ์ Air France เขาจัดไว้ต้อนรับแล้วที่ Chez Francoise ซึ่งอยู่

ห่างจากชังส์ เซลิเซ่ ไป ๕–๖ อ้อมถนน รถยนต์บิ่งไปสัก ๕ นาทีก็ถึง ภัตตาคารแห่งนี้ไม่ได้ตั้งอยู่ข้างถนน หรือในสวนสาธารณะอย่างใด หากอยู่ใต้ถุนของสถานีการบิน Air France นั่นเอง และไม่รู้จะกว้างขวางใหญ่โตเท่าใดนัก แต่การจัดสถานที่เขาเข้าที แม้จะคับแคบอยู่สักหน่อยก็ทำให้นั่งรับประทานอาหารกันได้อย่างสบาย

ข้าพเจ้าเคยกล่าวแล้วว่า ในการร่วมโต๊ะรับประทานอาหารกันทุกครั้ง Air France ไม่ลืมเอาธงไทยไปปักไว้ที่หัวโต๊ะเสมอ พอเราโผล่เข้าไปที่แรกก็เห็นเขาริเสิฟโต๊ะนี้ไว้แล้ว ด้วยเห็นธงไทยผืนเล็ก ๆ ปักเด่นอยู่ ทำให้รู้สึกตัวเองว่า ค่าของความเป็นคนไทยนั้นมีอยู่ไม่น้อยสำหรับที่ไปปรากฏในดินแดนต่างประเทศครั้งนี้ ช่างน่าขอบคุณ Air France เสียจริง ๆ ในการที่ช่างรู้จักเอาอกเอาใจต่อคนไทยกลุ่มนี้ ซึ่งคุณควง อภัยวงศ์ เป็นผู้อาวุโส

เมื่อพูดถึงการรับประทานอาหาร ก็อยากพูดถึงรสของอาหารสักหน่อย ภัตตาคารเช่สฟรองซัวส์นี้ พ่อครัวคงจะแก่รสเค็มไปสักหน่อย ไม่ว่าอาหารสิ่งใดดูมันเค็มไปเสียทั้งนั้น ไข่เรื่องเค็ม ๆ นี้ ฝรั่งกับไทยเราไม่เหมือนกัน ของเขาเค็ม

เกลือ ส่วนของเรานั้นเค็มน้ำปลา ดีนก็เคยดีมแต่รสน้ำปลา จนชินไม่ว่าจะเบื่นน้ำปลาไส้ตันไส้กลวง หรือไส้เหี่ยวไส้แห้ง อะไร หนักรสเข้าไปหน่อยก็ยังพอทนได้ แต่มาโดนเกลือฝรั่งเข้าให้จนเกินไปเช่นนี้ แทบจะทนไม่ไหว

ข้าพเจ้าเคยกล่าวมาแล้วอีกเหมือนกันว่า ฝรั่งเศสทำอาหารเก่ง กินอร่อย ยกเว้นไว้เสียจากฝีมือกุ๊กที่เชสฟรอง-ซัวส์นั้นเท่านั้น เมื่อคราวไปรับประทานอาหารค่ำที่ de Diense Moulin du Cros ในริเวียร่านั้น พวกเราชอบรสอาหารที่นั่นมาก อีคาพริโมคาเนอร่าเจ้าของภัตตาคารแบบฮังกาเรียนแห่งนั้นภูมิใจอย่างหนักหนา เมื่อเราชมฝีมือปรุงอาหารแกถึงกับออกปากฝากมาว่า ถ้าเราชอบรสอาหารอร่อย ๆ อย่างนี้ ให้ส่งคนไปเรียนกับแกได้ สอนให้ฟรี ๆ กลับมาเมืองไทยเมื่อไหร่เปิดภัตตาคารได้เลย

เรารับประทาน อาหารเสร็จ แล้วพากัน เดินขึ้นบันไดไปชั้นบนคือสถานีการบิน Air France สถานีนี้เหมือนสถานีหัวลำโพงของเรา แต่ไม่มีทางรถไฟ เขาจัดเคาน์เตอร์ไว้เป็นแห่ง ๆ แผนกนั้นแผนกนี้ ว่ากันไปตามเรื่องของเขา มีห้อง

สำหรับพักผ่อนนั่งเล่นอย่างโอ่โถง มีร้านขายหนังสือพิมพ์และเข้าของเบ็ดเตล็ดแบบแผงลอย ข้าพเจ้าไม่สนใจอะไรมากไปกว่าร้านหนังสือพิมพ์ เพราะต่อให้ดูยังไง ๆ กับที่อื่น ๆ ของสถานีการบินแห่งนี้ ข้าพเจ้าก็คงไม่รู้เรื่องอะไรแน่ ดังนั้นจึงเร่เข้าหาร้านหนังสือพิมพ์

ข้าพเจ้ายังจำได้อย่างติดหูติดตามาจนบัดนี้ ถึงรูปร่างหน้าตาของแม่สาวอ้วนจ้ำม้ำหน้าอกเบ้นลูกชนุนคนนั้น หน้าตาประพิมประพายคล้ายเจนส์ วิทเธอร์ เมื่อตอนสาว ๆ ดูแต่หน้าอย่างเดียวไม่ดูรูปร่างยังจะพอไปวัดไปวากะเขาได้ แต่ถ้าดูทั้งหมดลำบากหน่อย หล่อนยังสาวพริ้งอยู่เหมือนกัน เสียอย่างเดียวที่อ้วนฉุเกินไป ไม่ยังงั้นก็คงจะได้มีเรื่องมีราวพูดกันนานอยู่บ้าง ตกลงเลยได้แต่ซื้อ Times ฉบับที่ออกใหม่ได้ฉบับเดียว คิดเป็นเงินฝรั่งเศสเข้าไปเกือบ ๒๐๐ ฟรังค์

เขาร้านขายหนังสือพิมพ์เลยนึกขึ้นมาได้ว่า เย็นวันนี้เวลา ๑๖.๓๐ น. จะต้องไปดูงานหนังสือพิมพ์ France Soir อันมีชื่อเสียงของฝรั่งเศส แต่ยังเหลือเวลาอีกมากพอไถลไถเถดูอะไรต่ออะไรได้อีกนาน บนสถานีแห่งนี้พวกเราชาวไทยจับกลุ่มกันได้ครู่หนึ่งแล้วก็แยกกันไปคนละทาง คุณควง อภัยวงศ์

นั้นมีนัดไว้กับเพื่อน คุณทวิชกับคุณสวัสดิ์เบีดไปทางหนึ่ง คุณปลั่ง พลอยพรหม และคุณประสัตถ์ พร้อมทั้งข้าพเจ้าต้องอยู่ด้วยกัน เราทั้งสามมีเดือดสีเดียวกัน เข้มข้นเหมือนกัน และเป็นเดือดที่อุ่นอยู่เสมอ นั่นคือเดือดของคนหนังสือพิมพ์ และเราทั้งสามคนนี้แหละ ที่ Air France เขาระบุไว้เป็นพิเศษว่า จะต้องหาโอกาสให้ไปดูงานการทำหนังสือพิมพ์ให้ได้

คุณปลั่ง พลอยพรหม นั้น ตั้งใจจะไปลอนดอนในวันพรุ่งนี้เพื่อเยี่ยมเยียน "ใครคนหนึ่ง" ที่นั่นเลยใช้โอกาสนี้บุกตั๋วเครื่องบินไปลอนดอนทันที ไม่สู้จะลำบากยากเย็นอะไรนัก เพราะการบริการต่อประชาชนของเราดีมาก แม้จะต่างผิวต่างแดนไกลถิบลับ เขาก็ไม่แสดงมารยาทที่น่ารังเกียจอย่างใด

ความจริงนั้นวันนี้นับว่าเป็นวันแรกของการเยือนปารีสครั้งที่สอง แต่เป็นวันที่โชคดีอย่างประหลาดเสียด้วย เพราะว่านอกจากตอนเย็นจะได้ไปดูงานหนังสือพิมพ์ France Soir แล้ว ตอนสองทุ่มจะไปดูศิลปอันเลอเลิศที่โฟลีส์แบร์แยต์อีกด้วย

คุณปลั่ง พลอยพรหม บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ Bangkok Thibune นั้น ข้าพเจ้าได้บอกแล้วว่ามีอันเป็นไปต้องบินไปกรุงลอนดอนในวันรุ่งพรุ่งนี้ ครั้นพอบุคทบุคทางเครื่องบินที่สถานีการบิน Air France เสร็จเรียบร้อยแล้วก็เป็นอันว่าโล่งใจไปที อีกไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมงแล้วละสินะที่จะได้พบ "ใครคนหนึ่ง" ซึ่งคอยอยู่ที่ลอนดอน ซึ่งข้าพเจ้าและใคร ๆ ก็คาดคะเนกันว่า คุณปลั่งกลับจากลอนดอนเมื่อไหร่ คงจะกระปรี้กระเปร่าขึ้นอีกพักก เห็นจะลืมปวดเจ็บผีเจ้ากรรมที่มันบังเอิญผุดขึ้นมาภายในร่มผ้า นั่งบนเดินบ่นพึมพำมาตั้งแต่ริเวียร่าแล้วเป็นแน่

เราทั้งสามคนคือคุณปลั่ง พลอยพรหม คุณประสัตถ์บันยารชุน และข้าพเจ้านั้นออกจากสถานีการบินกลับโฮเต็ลคลาริดจ์โดยรถยนต์แท็กซี่ ขั้นแรกคุณปลั่งจะลงรถไฟใต้ดิน แต่ข้าพเจ้าไม่ยอมเห็นด้วยเพราะมีเหตุผลว่า บรรยาใต้ดินนั้นสูบนดินไม่ได้ อยู่ในปารีสเมืองสวรรค์ขั้นเอกทั้งทีจะไปยอมมุดอยู่ใต้ดินทำไมกัน รถไฟใต้ดินก็เคยขี่มาแล้ว เคยขึ้นไปยืนเบียดไหล่แม่สาวเนื้อหอมกลิ่นโอดิโคโลญมาแล้ว ไม่เห็นมีอะไร ที่น่าตื่นตา ตื่นใจนอก จากอุโมงค์ อันยาวเหยียดแต่

อย่างเดียวเท่านั้น การนั่งรถแท็กซี่นั้นเราจะได้เห็นอะไรจิปาถะที่เรียกว่าบนแผ่นดินกรุงปารีส รวมทั้งส่วนโค้งคอดทั้งหลายซึ่งซ่อนอยู่ภายใต้เสื้อกันหนาวอีกด้วย ไม่ขาดทุนทางใจซ้ำยังได้กำไรทางตาตั้งเยอะแยะ

ข้าพเจ้าจำชื่อถนนที่ผ่านไปหลายสายนั่นไม่ได้เลย แต่เมื่อจอดกึกลงที่โฮเต็ลคลาริดจ์ พ่อยอดชายนายโชเฟอร์หน้ามุ่ยชี้ให้ดูตัวเลขที่หน้าปั๊ทม์บอกราคาค่าโดยสารทันที กี่ไมล์หรือกี่กิโลไม่ทราบ ทราบแต่ว่า ๓๕๐ ฟรังค์ คิดเป็นเงินไทยเราก็ตกเข้าไป ๒๐ บาทนั่นแหละ ครั้นจะควักจ่ายไปเท่าตัวเลขบนหน้าปั๊ทม์มันก็ไม่สู้เหมาะ ผิดธรรมเนียมของปารีสไป คนที่เขานั่งรถแท็กซี่ในกรุงปารีสเป็นที่รู้กันทั้งนั้นว่าต้องจ่ายให้เกินกว่าราคาบนหน้าปั๊ทม์เสมอ หรือจะเรียกว่าทิปเป็นพิเศษก็ยังได้ ข้าพเจ้าเลยต้องจ่ายแบบใจนักเลงแถมให้อีก ๕๐ ฟรังค์ รวมเป็น ๔๐๐ ฟรังค์พอดี ๆ ไม่มีขาดไม่มีเกิน

ตามที่นัดกันไว้ว่าเวลาเย็น ๑๖.๐๐ น. จะไปดูงานโรงพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือพิมพ์ France–Soir ซึ่งตีพิมพ์ออกจำหน่ายไปทั่วฝรั่งเศส แต่เดี๋ยวนี้ยังไม่ถึงเวลานั้นยังอยู่อีก

ตั้ง ๒๐ นาที นางสาวแอนนี่มาเรียเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นจึงจะมารับ ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่จะขึ้นไปจัดแจงแต่งกายเสียใหม่ เข้าห้องน้ำเสียนิดหนึ่งตามความสมัครใจ ผู้ที่จะมารับเรานั้นเป็นผู้หญิง และเป็นนางสาวเสียอีกด้วย ไอ้เราจะมามัวใช้เครื่องแต่งกายชุดเดิมตั้งแต่กลับมาจากริเวียร่านั้นก็จะไม่เข้าที ใกล้กับผู้หญิงยิงเรือ ควรจะใหม่เสมอ สดเสมอและกระปรี้กระเปร่าอยู่เสมอ!

ข้าพเจ้าขมีขมันแต่งตัวอย่างรีบด่วน เสร็จแล้วคว้าโอเวอร์โคตออกจากห้อง แต่ไม่ลืมฉันกุญแจเลยสักครั้งเดียว เปล่าหรอกนะ! มิใช่ว่ากลัวใครเข้าไปล้วงลักควักอะไรในห้องออกมาหรอก เพราะทนไม่มีพวกมือไวใจเร็วอย่างนั้นแน่ แต่ที่ทำเช่นนั้นก็เพราะความเคยชินที่พอฉันกุญแจห้องแล้วจะต้องนำเอาไปฝากไว้ที่เคาน์เตอร์ทุกที พอลงลิฟท์มาถึงชั้นล่างเห็นคุณประสัตถ์ยืนคอยป่ออยู่ก่อนแล้ว

คุณปลั่ง พลอยฟรหมยังไม่ลงมา ข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์เดินเตร่ไปมาอยู่แถวลิฟท์นั้นเอง ดูสินค้าของกระจุ๋มกระจิมในตู้ที่ตั้งเป็นแถวอยู่เพื่อฆ่าเวลา ประเดี๋ยวเดียวนาย

อาวังกาสก็โผล่เข้ามาบอกว่าเกือบจะถึงเวลา อีกสักครู่หนึ่ง นางสาวแอนนี่มาเรียก็คงจะมาถึง

นายอาวังกาสถามหาคุณปลั่งว่าไปไหนเสียล่ะ ริจะจะไม่ไปดูงานหนังสือพิมพ์ด้วย ข้าพเจ้าบอกให้นายอาวังกาสทราบว่าคุณปลั่งยังแต่งองค์ทรงเครื่องอยู่ข้างบน ประเดี๋ยวก็คงจะลงมาแน่ แต่เวลาก็ล่วง.....ล่วงไปตั้งนานสองนานคุณปลั่งก็ยังไม่ลงมา ทำให้คุณประสัตถ์บ่นพึมพัมและพากันคอย—คอย—คอยอยู่ด้วยความกระสับกระส่าย

ขณะนั้นเองข้าพเจ้าเหลือบมองไปทางกระจก เห็นสุภาพสตรีหน้าตาคมคายผู้หนึ่งเดินเข้ามาอย่างสง่า เธอแต่งกายด้วยเสื้อกระโปรงสักหลาดสีบลูทั้งชุด ขับผิวเนื้ออันขาวเป็นนวลใยเกลี้ยงเกลาให้งามอร่ามแท้ พอนายอาวังกาสเห็นเธอเข้าเท่านั้นเอง เขาก็ร้องทักขึ้นอย่างสนิทสนม พลางหันมาทางข้าพเจ้าและคุณประสัตถ์

"ผมขอแนะนำให้คุณรู้จัก แอนนี่มาเรีย ผู้แทนหนังสือพิมพ์ France—Soir" เขาแนะนำ ข้าพเจ้าและคุณประสัตถ์ค้อมกายให้เกียรติและแสดงความยินดีที่ได้รู้จักเธอ นางสาวแอนนี่มาเรียยื่นมือให้สัมผัส พลางว่า

"ขอบคุณค่ะ ดิฉันยินดีอย่างยิ่งที่ได้รู้จักกับคุณทั้งสอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยินดีที่ดิฉันได้รู้จักกับนักหนังสือพิมพ์เมืองไทย"

"เช่นเดียวกัน ผมก็รู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รู้จักกับคุณเป็นอย่างยิ่งเชียวครับ ข้าพเจ้าตอบ

นางสาวแอนนี่มาเรียมอย่างอ่อนหวาน เปล่า! ข้าพเจ้ามิได้หมายความถึงเสน่ห์บนในหน้าของเธอดอก ข้าพเจ้ากำลัง พบอยู่ แล้ว ว่าอัน นางสาว แอนนี่ มาเรียไม่ใช่ สาวสดรุ่นดรุณีปราดเปรียวเพรียวลมอย่างว่า แต่เธอเป็นสาวที่อยู่ในวัยกลางคนแล้ว คะเนอายุอานามก็คงจะในราว ๓๐—๓๕ ปีนั่นแหละ และยังเป็นนางสาวอยู่ นายอาวังกาสซึ่งเข้าใจว่าเป็นเพื่อนสนิทกับนางสาวแอนนี่มาเรียนั้น บอกข้าพเจ้าว่า

"คุณเชื่อไหมว่า แอนนี่มาเรียเกิดใกล้ ๆ กับบ้านคุณ?"

ข้าพเจ้าและคุณประสัตถ์ฉงนใจนัก แต่ยังไม่ทันไร นายอาวังกาสก็สาธยายต่อไปว่า "เธอเกิดในเมืองไซ่งอน และเคยโตขึ้นที่เมืองไซ่งอนนั่นเอง พูดภาษาญวนได้ด้วย"

นึกแล้วทีเดียวว่า นางสาวแอนนี่มาเรียไม่ใช่คนเกิดในฝรั่งเศสหรือในยุโรปแห่งใดแน่ ข้าพเจ้าสังเกตเห็นผิวอันเกลี้ยงเกลาปราศจากไฝฝ้า เบื้นผิวแบบ "คนเกิดในเอเซีย" โดยแท้ ข้าพเจ้าพิศดูมาตั้งแต่เธออย่างเท้าเข้ามายืนอยู่ตรงหน้าข้าพเจ้าแล้ว โดยที่บิดาของเธอเคยเบื้นกงสุลใหญ่อยู่ที่นั่น

"เธอได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ไซ่งอนแล้วมาเรียนต่อที่ปารีสนี้อีก ได้รับปริญญาทางอักษรศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งกรุงปารีส" นายอาวังกาสอธิบาย

ข้าพเจ้าลอบสังเกต นางสาว แอนนี่มาเรีย อย่างพินิจพิเคราะห์ เธอเบื้นสาวใหญ่ซึ่งมิได้หมายความว่าอายุจะตกอยู่ในราว ๓๐–๕๐ ปีเท่านั้น หากแต่หมายถึงว่าเธอเบื้นสาวที่มีร่างใหญ่และสูงกว่าข้าพเจ้ามากอยู่ด้วย ประกอบด้วยมีบุคคลิกลักษณะอันน่าศรัทธาอยู่อย่างหนึ่งปรากฏอยู่ จึงไม่ขัดอะไร กันกับที่นาย อาวังกาส บอกว่า เธอมี ปริญญา ทางอักษรศาสตร์จากมหาวิทยาลัยกรุงปารีส ดวงตาทั้งคู่ของเธอคมและกระบอกตาลึก คิ้วดกดำเบื้นสันแสดงให้เห็นว่าเบื้นคนช่างคิดช่างค้นคว้า จมูกโด่งรับกับใบหน้ายาวรีภายใต้หมวกสีเดียวกับตัวเสื้อ

"เราจะไปกันได้หรือยังคะ?" เธอถาม

"ยังไปเดี๋ยวนี้ไม่ได้หรอก เพราะยังขาดอยู่อีกคนหนึ่ง" นายอาวังกาสบอก

ข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์หันหน้าเข้าหากัน ต่างก็นึกอย่างเดียวกันว่าอย่างคุณปลั่งหายไปไหนเสีย เหตุใดหรือเพราะอะไรจึงยังไม่ลงมา ใจก็นึกคิดไปต่าง ๆ ว่าคุณปลั่งคงยังเข้าห้องน้ำเพลินอยู่ หรือไม่ก็คงจะไม่นอนปวดผีเจ้ากรรมนั่นอยู่จึงลงมาไม่ได้ ข้าพเจ้าเดินกลับไปกลับมาอยู่สองสามตระหลบตรงบริเวณนั้น คุณประสัตถ์เกิดใจร้อนขึ้นมาเฉยโมโห

"ถ้าอีก ๓ นาทีคุณปลั่งไม่ลงมา เราไปกันเถอะ" คุณประสัตถ์ว่า

"ทำใจเย็น ๆ เอาไว้ ประเดี๋ยวก็ลงมาเอง ถ้าไม่ลงมาผมจะขึ้นไปตามให้" ข้าพเจ้าปลอบทันทีที่ข้าพเจ้าพูดจบประโยคนั้นเอง คุณปลั่งก็เดินเข้ามาทันที

"ดุมเชิร์ตน่ะซี่ครับ ไม่รู้ว่าหายไปไหน เสียเวลาจริง ๆ" คุณปลั่งกล่าวแก้ก่อนที่ใคร ๆ จะต่อว่า

"เอาเถอะน่า ได้เวลาแล้วเราริบไปกันเถอะ เดี๋ยวจะได้รีบกลับมากินข้าวแล้วไปดูโฟลีส์แบร์แยต์" ข้าพเจ้ากระตุ้น และหลังจากนายอาวังกาสแนะนำให้คุณปลั่งรู้จักกับนางสาวแอนนี่มาเรียแล้ว นายอาวังกาสก็บอกพวกเราว่าเขาต้องขอตัวที่ไปด้วยไม่ได้ เพราะติดธุระสำคัญทางอื่นเสีย ขอให้เราไปกับนางสาวแอนนี่มาเรียก็แล้วกัน โดยรถยนตร์ของนางสาวแอนนี่มาเรียนั้นเอง แต่ก่อนที่นายอาวัง-กาสจะจากไป เขาไม่ลืมกำชับว่าให้กลับมารับประทานอาหารค่ำที่โฮเต็ลคลาริดจ์นี้ให้ทันเวลา

"อย่าลืมเชียวนะครับ สองทุ่มตรงเผงที่เดียว เราจะไปโรงละครโฟลีส์แบร์แยต์ด้วยกัน" เขาทิ้งท้ายแล้วก็มอบตัวเราทั้งสามให้นางสาวแอนนี่มาเรียไป

นางสาวแอนนี่มาเรียเดินนำหน้าออกจากประตูไปยังรถยนตร์คันงามซึ่งจอดคอยอยู่หน้าโฮเต็ล พอเห็นรถเข้าข้าพเจ้าใจหายที่มีสตรรช่างงามเสียจริง ๆ ,เป็นสีฟ้าสด ๆ อย่างบอกไม่ถูก และเป็นรถซิมคารุ่นปี ๑๙๕๖ นี่เอง รถซิมคารุ่นนี้เมื่อตอนเช้าก็ยังได้เห็นที่บริษัทขายรถยนตร์ แถวชังส์เซลิเซ่

นี่แหละ แต่เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้ากำลังจะได้ขึ้นไปนั่งเอ้เตตันเยอยู่แล้วรู้สึกว่าช่างโชคดีจริง ๆ

คุณปลั่ง พลอยพรหม ขึ้นไปนั่งข้างหน้าไม่ยอมเบียดกับใคร ตอนหลังข้าพเจ้านั่งกลางขนาบข้างด้วยคุณประสัตถ์ทางซ้ายและนางสาวแอนนี่มาเรียทางขวา โชเฟอร์วัยกลางคนรูปร่างใหญ่ใส่หมวกแก๊ปสตาร์ทรถพรึ่ดออกจากชังส์เซอลิเซ่มุ่งตรงไปทางปลาส์เดอลาคองคอร์ด อย่างคล่องแคล่วเสียนี่กระไร

อันว่าสำนักงานหนังสือพิมพ์ France–Soir หรือโรงพิมพ์มโหพารแห่งที่จะไปกันนั้นอยู่ที่ไหนไม่มีใครรู้นอกจากนางสาวแอนนี่มาเรียคนเดียวเท่านั้น ซิมคาสี่พ้าสดพาเราแล่นวกวนเข้าถนนสายนั้นออกมายังถนนสายนี้แล้วพุ่งเข้าไปในสายโน้น ไม่รู้จักกี่สาย แต่ตลอดเวลาที่ผ่านไปนั้นข้าพเจ้าและคุณประสัตถ์ไม่ยอมนั่งนิ่ง ซักถามถึงเรื่องอะไรต่ออะไรให้นางสาวแอนนี่มาเรียอธิบายให้ฟังเรื่อยไป ทั้งเธอเองก็เป็นผู้ที่พอใจจะคุยกับเราอยู่ด้วย

อันที่จริงขณะนั้นเป็นเวลา ๑๗ น. เศษ ๆ ยังไม่ทันจะค่ำปารีสก็พริบพรับไปด้วยแสงและสีเสียแล้ว อากาศเพิ่ม

ความหนาวขึ้นจนข้าพเจ้าต้องนั่งกระชับโอเวอร์โคตให้มั่น ถ้าข้างขวามือของข้าพเจ้าไม่ใช่นางสาวแอนนี่มาเรีย คนนี้แล้ว กลายเป็นดูเซี่ยง เบอร์น่า แม่นกขมิ้นเหลืองอ่อนที่ข้าพเจ้าเคยผ่านมาจากเมืองนี้ซอย่างที่เคยเล่าให้ฟังมา ข้าพเจ้าเห็นจะต้องเบียดกระซิก ๆ เข้าไปหาไออุ่นเป็นแน่ แต่ทว่าข้าพเจ้าย่อมจะทำดิ้มตัวดิ้มตนเผลอไผลไขว่คว้าอย่างที่เคยมาไม่ได้แน่ นางสาวแอนนี่มาเรียเป็นสุภาพสตรีผู้มีเกียรติ ไม่ใช่ผู้หญิงพรรค์นั้นนั่น ถ้าข้าพเจ้าเผลอไปทำซั่วเข้าให้ก็เห็นจะไม่ได้ไปดูงานหนังสือพิมพ์ France—Soir เป็นแน่

ซิมคาวิ่งเร็วปราด ผ่านเรียบไปตามถนนขนานไปกับแม่น้ำแซงต์ภายใต้ฟ้าสีหม่นของกรุงปารีส เธอผู้นั่งข้างขวาข้าพเจ้าชี้ไปยังแม่น้ำแซงต์แล้วบอกว่า

"อีกไม่ช้าแล้ว น้ำในแม่น้ำแซงต์นี้จะกลายเป็นน้ำแข็งไปหมดในฤดูหนาว"

"และบนถนนสายนี้ก็คงจะเต็มไปด้วยหิมะนะครับ" ข้าพเจ้าเสริม

นางสาวแอนนี่มาเรียพยักหน้าช้า ๆ “ถูกแล้วไม่แต่ถนนสายนี้แหละคุณ ทุกแห่งในปารีสจะมีหิมะขาวโพลนไปหมด”

ข้าพเจ้านึกในใจมองเห็นภาพหิมะคลุมกรุงปารีสขึ้นมาทันที ขนาดที่ปารีสยังไม่มีหิมะ ข้าพเจ้ายังหนาวจนคางสั่น ถ้าหิมะเกิดแห่กันมาขณะที่ข้าพเจ้ายังอยู่ในปารีสเล่า ข้าพเจ้าจะเป็นข้าพเจ้าอยู่ละหรือ?

ถนนสายที่ผ่านไปนั้นคือ Quai des Tuileries นับว่าเป็นถนนสายใหญ่สายหนึ่ง ต้องผ่านพระราชวัง Palais du Louvre อันงามสง่าไปด้วย ครั้นแล้วจึงข้ามสพานแห่งหนึ่งข้ามแม่น้ำแซงต์ไปซึ่งดูเหมือนจะผ่านกระทรวงยุติธรรมไปด้วย นึกถึงสพานข้ามแม่น้ำแซงต์แล้ว ข้าพเจ้าอดมิได้ที่จะอธิบายว่า อันแม่น้ำแซงต์ที่ไหลผ่านใจกลางปารีสนั้นไม่เหมือนกับแม่น้ำเจ้าพระยาไทยแลนด์เราคือไม่กว้างขวางใหญ่โตเท่า ดังนั้นสพานข้ามแม่น้ำแซงต์จึงมีอยู่มากมายหลายแห่งด้วยกัน ไม่ต้องสร้าง ใหญ่ โตขนาด สะพาน ปฐมบรม ราชา นุสสรณ์ หรือสะพานพระราม ๖ แต่ทว่าสะพานทุกแห่งนั้นเขาสร้างอย่างสวยงามเช่นมีอนุสสาวรีย์ของบุคคลสำคัญ ๆ และสร้างลวดลาย

สลักเสลาด้วย หินอ่อนหรือหิน แกรไนต์กันอย่าง วิจิตรบรรจงที่เดียว แม่น้ำแซงต์ตรงใจกลางกรุงปาริส นั้น ข้าพเจ้าหมายถึงที่มีเกาะตั้งอยู่กลางแม่น้ำ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมและวิหารนอตระดามตั้งตะหง่านอยู่ที่นั่น

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าไปไหนมาไหน หรือแม้ในขณะที่นั่งอยู่บนรถซิมคาของนางสาวแอนนี่มาเร่ย เพื่อจะไปสำนักงานหนังสือพิมพ์ France–Soir อยู่ก็ตาม ข้าพเจ้าจะไม่ลืมสมุดบันทึกเบื้นอันขาด ได้เห็นได้รู้หรือได้ดูได้ดมชมอะไรต่ออะไร ข้าพเจ้าก็จดบันทึกมันลงไปทันที การจดบันทึกมีประโยชน์เหลือหลายดังที่ได้เห็น ๆ กันอยู่อย่างนี้แหละ และเมื่อกลับโฮเต็ลทุก ๆ ครั้งก่อนที่จะเข้านอนคลุมโปงหนาวสั่นระริก ข้าพเจ้าจะต้องนั่งบันทึกเหตุการณ์เท่าที่ได้ผ่านมาในวันหนึ่ง ๆ เบื้นประจำ สมุดบันทึกเล่มนี้มีอยู่คนเดียวที่จะขอดูได้ คนนั้นก็คือคุณประสัตถ์ บันยารชุน เพื่อนรักของข้าพเจ้า เพราะเหตุที่ว่ามีอยู่ บ้างบางตอนที่ไม่สมควรจะเบิดเผย ความสัมพันธ์ของข้าพเจ้ากับเจ้าของคิวคางงามแฉล้มบางคน ทั้งในปาริสและริเวียร่า นอกจากคุณประสัตถ์คนเดียวที่ข้าพเจ้ายอมเบิดไต๋ให้โดยปราศจากความลับ

นางสาวแอนนี่ มาเรีย ชำเลืองสายตามาดูมือขยิก ๆ ของข้าพเจ้าซึ่งนั่งข้างเคียงกับเธอ เธอคงจะสงสัยว่าข้าพเจ้าจะจดอะไรลงในสมุดบันทึก และมีข้อความอะไรที่เกี่ยวข้องกับเธอรึเปล่า แต่โดยมารยาทอันดี เธอก็ไม่กล้าที่จะถาม ข้าพเจ้าจึงบอกให้เธอทราบเอง

"ผมบันทึกบางอย่างที่ผมกำลังจะลืมไปเสีย ปารีสได้ให้ประโยชน์แก่ผมมากเหลือเกิน คุณคงไม่สงสัยเลยว่าผมบันทึกเพื่อประโยชน์อันใดในเมื่อผมทำงานหนังสือพิมพ์ เช่นนั้นมิใช่หรือครับ"

เธอหัวเราะเบา ๆ วางท่าในลักษณะสาวผู้ใหญ่อย่างเต็มตัว "ดิฉันทายไม่ผิดเลยว่า คุณจะต้องกลับไปเขียนเรื่องที่เกี่ยวกับปารีสลงในหนังสือพิมพ์ของคณ คงไม่มีนักหนังสือพิมพ์ที่ดีคนใดงดการ เล่าถึงเรื่องอันน่ารู้ที่ตนเองได้ผ่านมาให้ประชาชนทราบหรอกนะคะ"

ข้าพเจ้ายิ้ม พอใจในคำพูดของเธอ "ก็ควรจะเป็นเช่นนั้นนะครับ ทำนองเดียวกันกับที่ผมก็อาจทายไม่ผิดเหมือนกันว่า เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองไซ่งอน คงจะต้องถูกคุณ

เขียนลงไปแล้วใน หนังสือพิมพ์ หรือใน แม็กกาซีนทีมีชื่อเสียงของฝรั่งเศสด้วยเหมือนกัน”

อีคาโซเฟอร์ร่างใหญ่ใส่หมวกเพล่ ๆ พาพวกเราวกไปเวียนมาตามถนนสายต่าง ๆ จนข้าพเจ้านึกสงสัยว่าเมื่อไหร่จะถึงโรงพิมพ์นั่นเสียที ออกจากโฮเต็ลมายังไม่โผล่เพ้ นึกตักเข้าไปเกือบชั่วโมงแล้ว ไม่รู้ว่าอีกกี่นาฑีจึงจะถึง ครั้นจะถามนางสาวแอนนี่มาเรียดูก็เกรงใจ กลัวว่าเธอจะนึกไปว่าข้าพเจ้าเร่งเวลาจะไปดูระบำศิลปที่โฟลีส์แบร์แยต์ เลยต้องนั่งนิ่งอัดอั้นอยู่อย่างนั้นเอง

หมอนั่นพารถเลี้ยวเข้าไปในถนนแคบ ๆ สายหนึ่ง พลางทะเล้กทะล่กเหลียวมองไปทางซ้ายทางขวาคล้ายว่าจะมองหาอะไรสักอย่างหนึ่งอย่างนั้นแหละ เมื่อไม่พบสิ่งที่ต้องการหมอก็ขับบิ่งต่อไป เลี้ยวพริ้ดเข้าไปในซอกซอยอะไรก็ไม่รู้ ซึ่งมีโกดังสินค้าอยู่เต็มสองฟาก ติดเอารถข้างหน้าไปไม่ได้ ต้องรออยู่หลายนาฑี ข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์ก็ชักจะกระสับกระส่าย คุณปลั่งหันมากระซิบว่า ‘ไอ้หมอนี่ถ้ามันจะบรมโข่งเสียแล้ว หาสำนักงานหนังสือพิมพ์ไม่เจอเสียแล้วกระมัง

นางสาวแอนนี่ มาเรียเอง ก็มีท่าทางชักจะรำคาญใจเต็มที สังเกตเห็นหัวคิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันนิดหน่อย โชเฟอร์ของเธอเป็นอะไรไปเสียแล้ว เห็นท่าจะไม่ได้สติเสียเป็นแน่ ริว่าจะมัวนึกถึงแต่เรื่องทางครอบครัว หรือไม่ก็คงจะมีนัดกับแฟน ๆ แถวย่านบีกาลไว้ในคืนวันนี้ จึงฟันเฟือนไปมาก จนจำสำนักงานหนังสือพิมพ์ไม่ได้ พอหลุดจากซอกซอยโกดังสินค้าออกมาได้ ห้อเข้าไปในถนนอีกสายหนึ่งและแล้วในไม่ช้ารถก็หยุดกึกลงที่หน้าตึกหลังหนึ่ง นั่นคือสำนักงานหนังสือพิมพ์ France–Soir ซึ่งเราต้องการมาดูงานและเสียเวลาตั้งนมนานไปโดยโชเฟอร์บรมโง่งคนนั้น

สำนักงานหนังสือพิมพ์ France–Soir นั้นอยู่ติดกับถนน เป็นตึกสูง ๖ ชั้น ลักษณะคล้ายกับด้านหน้าของโทรกะเดโรโฮเต็ลของเมืองไทยเรานี่แหละ พอเข้าไปข้างในก็ถึงลิฟท์ ซึ่งนางสาวแอนนี่มาเรียเดินนำหน้าก้าวเข้าไปยืนป่ออยู่ก่อนที่เดียว ดูท่าทางเธอคล่องแคล่วต่อสถานที่แห่งนี้ยิ่งนัก ลิฟท์ซึ่งไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำพาลิ่ว ๆ ขึ้นไปถึงชั้นที่ ๔ หรือที่ ๕ จำไม่ได้เสียแล้ว นางสาวแอนนี่ มาเรียกดปุ่มไฟฟ้าบังคับให้ลิฟท์หยุดด้วยตนเอง แล้วเดินนำหน้าเลยว

เข้าไปในห้องรับแขกอันหรูหรา บอกให้เรานั่งพักผ่อนอยู่ที่นั่นก่อนเขอจะเข้าไปตามหัวหน้ากองบรรณาธิการออกมาพบ

แต่ความจริงเวลานั้นเป็นเวลาที่ค่ำดงแล้ว หมดเวลาการทำงานของพวกกองบรรณาธิการพอดี เขากลับบ้านกลับช่องไปหมดเหลือแต่เวรประจำวัน เลยไม่ได้พบกับบรรณาธิการ หรือหัวหน้ากอง บรรณาธิการ เลยสักคนเดียว ข้าพเจ้าขอรับสารภาพว่าในเวลานั้นได้ทำบาปไปอย่างหนึ่งคือนึกแช่งชักหักกระดูกโชเฟอร์บรมโง่อยู่ในใจ ที่ได้ทำให้เสียเวลาไปตั้งนมนานในการเข้าผิดถนนหนทางของแก จนข้าพเจ้าและคุณประสัตถ์กับคุณปลั่งต้องพลอยได้รับ ความผิดหวังบ้างตามสมควร

เพียงครู่เดียวนางสาวแอนนี่มาเรียก็เข้ามาในห้องพร้อมกับสุภาพบุรุษร่างอ้วนคนหนึ่ง คะเนอายุในราว ๔๕–๕๐ ปี เห็นจะได้แล้วก็แนะนำให้พวกเรารู้จักโดยทั่วกัน สุภาพบุรุษผู้นั้นชื่อ ฟรางค์ มิดเด็ต เป็นผู้จัดการฝ่ายการพิมพ์หนังสือพิมพ์บุคคลิกลักษณะ ของ บุคคลผู้นี้เหมือน ขุนน้ำ ขุนนาง ชั้นพระยาพานทองของเราในสมัยก่อน ศีรษะล้านเข้าไปตั้งค่อนแต่ดูงามสง่าหาที่เปรียบมิได้นั้นเทียว นางสาวแอนนี่มาเรียแจ้ง

ให้เราทราบว่า อันที่จริงเราตั้งใจจะมาพบปะวิสาสะกับบรรณาธิการ และดูงานของกองบรรณาธิการเสียหน่อยแต่เมื่อเราช้าไปเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ต้องขอให้เขานำเราเข้าไปชมกิจการพิมพ์และกิจการอื่น ๆ ภายในโรงงาน

ข้าพเจ้าเป็นแต่เพียงผู้มีโอกาสไปด ไม่ใช่ไปศึกษา แต่การดูนั้นก็ย่อมจะได้รับความรู้ขึ้นบ้างตามสมควร และไม่ใช่ว่าจะเล่าให้ฟังถึงเทคนิคต่าง ๆ ในด้านที่เกี่ยวแก่การพิมพ์นั้นได้หมด ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขออภัยต่อท่านผู้รู้กิจการพิมพ์หนังสือพิมพ์รายวัน, รายสัปดาห์ ตลอดจนแม็กกาซีนรายอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ในต่างประเทศ เช่นในอังกฤษหรืออเมริกานั้น พวกเราก็มีอยู่หลายต่อหลายคนที่เคยได้พบได้เห็นและได้ศึกษามาอย่างแท้จริงด้วย ถ้าหากจะมีโอกาสเล่าให้ฟัง บ้างก็ จะเป็น ทางอัน กว้างขวาง ต่อไป สำหรับ ความเจริญในการพิมพ์ของเมืองไทย ทั้งยังจะเป็นกุศลอันหนึ่งแก่นักหนังสือพิมพ์และนักพิมพ์หนังสือพิมพ์ด้วย.

เทคนิคในการ ที่จะ ทำแบบ พิมพ์ไป เข้าเครื่อง พิมพ์ให้เป็นหนังสือพิมพ์ออกมาได้นั้นมีอยู่สาระพัดอย่าง นับตั้งแต่ ตรวจแก้ ตกแต่ง เข้าเครื่องตัดให้เป็นคริ่งวงกลม รมน้ำยา

ให้ตะกั่วแข็งทนทานไม่เปราะ หรือหักออกไปใน ระหว่างพิมพ์, ตรวจเม็ดสกรีนตามรูปภาพต่าง ๆ ว่าสม่ำเสมอดีอยู่หรือตะลายหายไป หรือกะดำกะด่างจนไม่รู้ว่าหน้าคนสำคัญของชาติหรือหน้าแมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟันกันแน่ เทคนิคเหล่านี้ถ้าจะศึกษาหาความรู้กันจริง ๆ แล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าเห็นจะกินเวลาเข้าไปหลายปีทีเดียว

ข้าพเจ้ามองโดยรอบของ "โรงหล่อ" และพบว่านอกจากสายพานเดินเครื่องอันระเกะระกะและ เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งข้าพเจ้าเรียกไม่ถูกมากมายหลายชนิดแล้ว "โรงหล่อ" นี้ยังมีเจ้าหน้าที่ซึ่งทุกคนกำลังขมักเขม้นอยู่กับงานในหน้าที่ของตนมากกว่า ๑๐๐ คนขึ้นไป โรงหล่อที่กล่าวถึงนี้อยู่บนชั้นที่ ๔ ของตึกสำนักงานหนังสือพิมพ์ Fronce-Soir

นายฟรางซ์มิดเล่ต์ผู้จัดการฝ่ายการพิมพ์นั้น เรียกเจ้าหน้าที่คนหนึ่งมาให้ช่วยอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป ใครข้องใจสงสัยอะไรก็เชิญถามได้ ไม่ต้องเกรงใจพร้อมกับสำทับว่าให้เขาพาพวกเราไปดูกิจการต่าง ๆ ให้ทั่ว ส่วนตัวนายฟรางซ์ มิดเล่ต์เองนั้น จะขอกลับเข้าไปทำงานในห้อง

เจ้าหน้าที่คนนั้นมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าควบคุมคนงานทั่วไป มีความเจนจัดต่องานทุก ๆ ฝ่าย เป็นคนช่างเจรจาและแถมยังพูดจาอ่อนหวาน ไม่ถือเนื้อถือตัวเสียด้วย เป็นคนที่มีอายุในราว ๕๐ ปีเศษ แต่สายตายังดีเลยไม่ยอมสวมแว่น

"ผมทำงานที่นี่มา ๓๐ ปีแล้วครับ" แกบอกโดยไม่มีใครถาม พลางหัวเราะเบา ๆ อย่างอารมณ์ดี

พวกเราชักจะสนใจ เคยรู้กันมาว่าคนฝรั่งเศสนั้นชอบทำงานเป็นที่เป็นทาง อยู่ที่ไหนก็ชออยู่ที่นั่นไปจนตาย อย่างที่รู้กันว่า เจ้าบ๋อยเสิฟ อาหารและ เครื่องดื่ม คนหนึ่งที่แถวมองต์ปานาส เสิฟมันอยู่ที่นั่นแหละจนแก่แต่ได้ค่าครองชีพสูงขึ้น ภายหลังเลยกลายเป็นผู้จัดการเรสตูรองต์เสียเองก็แบบเดียวกันกับอีตาคนนี้แหละ ซึ่งแกเล่าต่อไปว่า

"ที่แรกผมเป็นเด็กขายหนังสือพิมพ์ก่อน ก็หนังสือพิมพ์ France–Soir นี่แหละครับ ขายไปขายมาเลยได้เข้ามารับใช้ในโรงพิมพ์นี่แล้วก็เลยผีกหัดไอ้โน่นไอ้นี่เกี่ยวกับเครื่องยนตร์กลไกมันเรื่อยไป มาจนถึงเดี๋ยวนี้แหละครับ ๓๐ ปีพอดี ๆ"

จัง มาริโนต์ เป็นชื่อของแกซึ่งข้าพเจ้าจดไว้ในสมุดบันทึก พึ่งเผิน ๆ คล้ายแนวมายิโนต์แกพาเราลงลิฟท์ไปยังชั้นล่างสุดซึ่งอยู่ใต้ดิน อันเป็นบริเวณกว้างใหญ่มหึมาของโรงพิมพ์ ซึ่งมีแท่นพิมพ์ทันสมัย ตีพิมพ์หนังสือพิมพ์รายวันขนาด ๒๔ หน้าใหญ่ได้ถึงนาทีละ ๕๐๐๐ ฉบับ

โรงพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือพิมพ์ รายวัน เวลาบ่ายออกตอนเย็น France-soir นั้นอยู่ใต้พื้นพสุธาปารีสลงไปถึงสองชั้น ตัวโรงพิมพ์ใหญ่โตพิลึกกึกก้องทีเดียว ขนาดมหึมาราวกับโรงงานสร้างรถยนต์อย่างที่เคยเห็นในหนังข่าวยังงั้นแหละ เจ้าเครื่องพิมพ์หรือแท่นพิมพ์มหายักษ์ ซึ่งตีพิมพ์ออกมาได้นาทีละ ๕๐๐๐ ฉบับนั้น ส่งเสียงคำรณคำรามราวกับฟ้าถล่ม เห็นกระดาษม้วนเบื้นลูก ๆ อยู่ในแท่นพิมพ์วิ่งไปวิ่งมาปล่อยกระดาษเข้าสู่แท่นเบื้นทางยาว พอออกจากแท่นโน้นเลื่อยเข้ามาทางแท่นนี้ แล้วยังวกขึ้นไปกลับข้างบนลงมายังอีกแท่นหนึ่งตีพิมพ์โครม ๆ เข้าให้ประเดี๋ยวเดียว พับเสร็จเรียบร้อยออกมาเบื้นฉบับ ๆ หยิบเอามาอ่านได้เลย

มันเกือบจะเบื้นสิ่งที่ไม่น่าเชื่อว่า การพิมพ์หนังสือพิมพ์ขนาด ๒๔ หน้าใหญ่ได้อย่างรวดเร็วราวจักร์ผันถึงนาทีละ ๕๐๐๐

ฉบับเช่นนี้จะเป็นเรื่องจริงจัง แต่เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าก็ได้เห็นอยู่ทนโท่ เห็นอยู่กับตาตนเองทีเดียว เมื่อไหร่หนอกิจการพิมพ์ต่าง ๆ ในเมืองไทยของเราจะเจริญถึงเพียงนี้ คิด ๆ ไปก็ปลงตกว่าเมืองไทยอันเป็นที่รักของเรานี้ ความเจริญยังกระจิริดหลิวนัก คนอ่านหนังสือพิมพ์ยังมีอยู่น้อยเกินไป หนังสือพิมพ์รายวันขนาดที่ขายดิบขายดีเป็นเท่าไหร่ก็ไม่เกินหมื่นครึ่งไปได้ แต่ก็น้อยรายเต็มที ข้าพเจ้าเดินดูไปพลางและคิดในใจไปพลาง ว่าถ้าข้าพเจ้าบังเอิญจับพลัดจับผลูเข้าไปช่วยสร้างความเจริญในด้านการศึกษาของเมืองไทยเราแล้ว ข้าพเจ้าเห็นจะต้องยอมพลีทุกสิ่งทุกอย่างให้หมด เพื่อหวังผลจะได้แลเห็น แม้เพียง ครึ่งหนึ่ง ของจำนวน พลเมือง ไทยอ่าน หนังสือพิมพ์รายวันหรือรายอื่น ๆ ทั่วกันหมดทุกคน

เมื่อหนังสือพิมพ์เป็นฉบับ ๆ ออกมาแล้ว พวกคนงานซึ่งมีหน้าที่มัดส่งออกไปจำหน่าย ก็กุลีกุจอทำงานกันอย่างรวดเร็วทันที เมื่อมัดเป็นมัด ๆ เสร็จแล้วก็วางลงไปบนที่ซึ่งเลื่อนขึ้นไปชั้นบนอีกทีหนึ่ง แล้วไหลไปยังรถขนส่งที่จอดคอยที่อยู่

รถขนส่งนี้เขาแยกไว้เป็นสาย ๆ ซึ่งจะไปส่งตามสถานีรถไฟ, สนามบิน, ตลอดจนร้านหนังสือพิมพ์ ๆ แห่งในกรุงปารีสเอง France Soir ฉบับประจำวันนั้น (๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๙) พาดหัวข่าวตัวเบ้อเร่อตาไทว่า "รัฐบาลฝรั่งเศสจะถูกออกหรือจะยุบสภาจะรู้ได้ในค่ำวันนี้"

ข้าพเจ้าลืมเล่าไปว่า ขณะที่ข้าพเจ้าอยู่ในปารีสนั้น ในวงการเมืองฝรั่งเศสกำลังวุ่นกันมาก หนังสือพิมพ์ทุกฉบับลงข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ประชาชนต่างก็คอยอ่านหนังสือพิมพ์กันเรื่อยไป ตามร้านกาแฟไม่ว่าใครก็มักจะพูดกันถึงเรื่องที่ว่ารัฐบาลของเขาจะอยู่หรือจะไป วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างเบ็ดเตล็ดทีเดียว

เมื่อสมควรแก่เวลาแล้ว นางสาวแอนนี่มาเรียก็ชวนพวกเราชาวหนังสือพิมพ์ไทยกลับ เธอรู้ดีมาจากนายอาวังกาสว่า ค่ำวันนี้พวกเราจะไปชมระบำที่โฟลีส์แบร์แยต์ ชินโอ้เอ้ชักช้าอยู่ก็เกรงใจ ดังนั้นเธอจึงมาส่งพวกเราจนถึงหน้าโฮเต็ลคลาริดจ์ ข้าพเจ้ายังนึกถึงนางสาวแอนนี่มาเรียผู้นี้อยู่ไม่หาย นึกขอบคุณเธออยู่เสมอ ที่ได้ช่วยให้ข้าพเจ้าได้เห็นได้รู้ กิจ

การพิมพ์ที่ข้าพเจ้าสนใจ ข้าพเจ้ายังพอหลับตามองเห็นรูป ลักษณะอันงามส่งาภูมิฐานของเธอได้ อย่างแม่นยำ อยู่จนบัดนี้ แม่สาวผู้มีดีกรีทางอักษรศาสตร์บัณฑิต และโดยเฉพาะอย่าง เธอผู้เกิดในเอเซียเช่นเดียวกับข้าพเจ้า

พอกลับเข้าไปในโฮเต็ล ข้าพเจ้ายกนาฬิกาข้อมือขึ้นดู พบว่าเกือบจะทุ่มหนึ่งเข้าไปแล้ว เลยต้องชวนพรรคพวก รีบเผ่นขึ้นลิฟท์เข้าห้องพักล้างหน้าล้างตาเสียนิดหน่อย จะไปโฟลีส์แบร์แยต์ทั้งทีต้องให้สดชื่นกระปรี้กระเปร่าขึ้นบ้าง เผื่อยังไง ๆ แม่สาวเอวกลมสมส่วนขนาดที่พอจะพูดจากันได้ จะได้ไม่ทำให้เธอเบื่อหน่ายเบื่อใยกับกิ่นทะแม่งของข้าพเจ้า เพราะเขาว่ากันว่าแถวหน้าสถานมหรสพ โฟลีส์แบร์แยต์ นั้น มีแม่สาวเอวกลมพรรค์อย่างนั้น ไปยืนออกันอยู่เต็มไปหมดในตอนระบำเลิก ข้าพเจ้านึกวาดภาพอยู่ในใจว่า ยังไงเสียคืนนี้คงจะได้เจอเข้าแถวนั้นบ้างเป็นแน่

ค่ำวันนั้นสุภาพ สตรี สาวสวย มาร่วม รับประทานอาหารด้วยคนหนึ่ง ที่แรกข้าพเจ้าชักแปลกใจมากที่เห็นนายอาวังกาสพาหญิงสาวผู้นี้เข้ามาในห้องบาร์ เธอเป็นหญิงค่อนข้างท้วม

แต่ไม่สูงอย่างพวกยุโรปทั่วไป สวมเสื้อกระโปรงสีดำทั้งชุด เลยทำให้ ท่อนแขน และแผ่น อกขาวผ่อง เป็นยอง ใยขึ้นอีกมาก ข้าพเจ้าคิดว่านายอาวังกาสนี่ก็ไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ อุตส่าห์พาแฟนมาด้วย ประเดี๋ยวเถอะคงจะได้แนะนำใครต่อใครให้รู้จักแฟนของเขากันจนทั่วหรอก แต่ข้าพเจ้าคาดผิดไปหมด พอนายอาวังกาสเดินนำเธอมาถึงโต๊ะที่เรานั่งกันอยู่ เขาก็แนะนำให้รู้จักคุณควงเป็นคนแรก

เปล่า ! ไม่ใช่แฟนของเขาหรอก แต่เธอ

แท้ ๆ ของเขาเอง พิศดูหน้าตาจิ้มลิ้มพริ้มเพราดีอ

จมูกโ[illegible]ย ที่พวงแก้มทั้งสองข้าง เหมือ[illegible]มีสีกลีบกุหลาบ

[illegible]ยอย่างนั้นแหละ พอนา[illegible]ยอาวังกาสแนะนำให้รู้

จักชาพ[illegible] ข้าพเจ้าก็ค้อมกายให้

อย่างสุภาพ[illegible]ะในบัดดลนั้นเอง ข้าพเจ้าก็

ได้ทราบว่าเธอ[illegible]ละนายอาวังกาสจะพาเธอไปชม

ระบำโฟลี่ส์[illegible]วกเราด้วย จึงนับว่าเป็นการ

เพิ่มความ[illegible]ระทาชายทั้งหลายแหล่ขึ้นอีก

เป็นกอ[illegible]

ระหว่างนี้ยังไม่ถึงเวลารับประทานอาหาร เราจึงนั่ง
รวมกันอยู่ในห้องบาร์ หลายคนดื่มเหล้าต่าง ๆ กัน คุณควง
อภัยวงศ์นั้นดูเหมือนจะสั่งซินซาโนมาแก้คอแห้ง คุณสวัสดิ์
มโนเสี่ยมน่ะเล่นคอนยาคแน่ละ คุณประสัตถ์ดื่มไวน์ จำได้
อย่างแม่นยำเหลือเกินว่า ข้าพเจ้าเรียกเอาน้ำกลั่นมาดื่มแทน
อย่างที่เคยเรียกมาแล้วไม่ว่าจะไปที่ไหน พูดถึงห้องบาร์ของ
[illegible]ลาริดจันแล้ว ข้าพเจ้าจำต้องขอพรรณาถึงสภาพของ
[illegible]ว่า มันแสนจะน่าเข้าไปนั่งปล่อยอารมณ์เป็นที่
[illegible]ยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับท่านผู้คุ้นเคยต่อเครื่องดื่มทั้ง
หลายมาเมื่อตะกน ขนาดดื่มไปพลางสูบ[illegible]
ละเอียดไ[illegible] ไปพลาง จะหามีความสะ[illegible]
น้อกเล่าเท่าเทียมได้ถ[illegible]
ปูพรมเตอรกิชอย่างดี[illegible]
สกปรกรกรุงรังรับรอง[illegible]
บาร์เหล้า มีภาพเขียนสีน้ำมันข[illegible]
ใครก็ไม่รู้ เขียนเป็นภาพปร[illegible]
เลียนชำนะศึก แต่เมื่อเดียวนี้[illegible]
[illegible]งที่เรียก
ด้านหลังของ
[illegible]พเขียนผีมือ
[illegible]ตอนนโป-
[illegible]านน่ารัก

คนหนึ่งเข้าไปอยู่ในสถานที่แห่งนี้ จึงทำให้ความงามสง่า ซึ่ง
เป็นทุนเดิมของห้องบาร์อยู่แล้ว ต้องบวกความมีเสน่ห์เพิ่ม
เข้าไปอีกอย่างหนึ่ง ห้องบาร์ราตรีนั้นจึงดูมีชีวิตชีวาอย่างพิกล

การรับประทานอาหารค่ำวันนี้ ไม่ค่อยน่าสนใจเท่า
ไหร่นักเลย แม้จะมีเนื้อสมันอบอย่างดีรสเลิศสมันเคาถินกับ
ผักกาดหอมสด ๆ ก็เท่านั้นแหละ หัวอกหัวใจของข้าพเจ้า
นั้นคอยจะเต้นตุ้บ ๆ อยากเห็นอยากดูไอ้ที่เขาเรียกกันว่า[illegible]
แบร์แยต์นั้นอย่างสุดกำลังที่เดียว เคยได้ยินเขา[illegible]
ถึงใจนัก แต่จะโป๊หรือจะเบื่นศิลปขนา[illegible]

[illegible]เมื่อเด็ก ๆ ข้าพเจ้าได้ดูภาพ[illegible]
[illegible]บร์แยต์" เหมือนกัน [illegible]
[illegible]เมื่อ[illegible]เนดต์ [illegible]

ว่า ยอดใจเอาไว้นิดหนึ่งเถอะน่าเพื่อนเอ๋ย นั่นแหละข้าพเจ้าจึง
ได้สำรวมสติอารมณ์ บังคับมิให้จิตใจฟุ้งสร้านถึงโฟลิส์
แบร์แย์ตไปได้จนถึงเวลาอาหารหวาน

ขอรวบรัดตัดความ โดยผ่านเอาการรับประทานอาหาร
ไปเสียเถอะ เสร็จจากการรับประทานอาหารแล้ว รีบขึ้งไป
โฟลิส์แบร์แย์ตทันที เราไปกันโดยรถยนต์ส่วนตัวของนาย
[illegible]กาสคันหนึ่งและของเพื่อนนายอาวังกาส์อีกคันหนึ่ง ไม่มี
[illegible]ะปนอยู่ในหมู่พวกเรา สหายชาวญี่ปุ่นไม่ได้
[illegible]ยวกันกับพวกเรา ดังนั้นชั่วเวลาประ
[illegible]ลคลาริดจ์ถนน ชังส์เซลิเซ [illegible]ถึง

ข้าพเจ้านั่งรถคันเดียวกันกับนาย[illegible]งกาส และน้อง
สาวของเขา นายอาวังกาสก็หยอ[illegible]มอไหร่ล่ะ ฝีไม้ลาย
มือในการขับรถไม่ใช่ย่อย ๆ [illegible]วดเร็วปรี๊ดปร๊าดเสียจริง ๆ
ตั้งใจจะให้ไปถึงจุดประ[illegible]มีเวลา ข้าพเจ้าใจหายใจ
คว่ำตั้งหลายหน [illegible]ะเกิดไปประสานงากับรถที่สวนมา
เข้าแล้ว [illegible]ภูขานเถาะต่อโฟลีส์แบร์แยต์เป็นแน่
แล้วก็ก[illegible]ไม่ได้ดูโฟลีส์แบร์แยต์นั้นน่ะ
ค[illegible]ะเป็นทุกข์เป็นร้อนใ
ปร[illegible]ในปารีสแล้
เขาจะแล่น[illegible]
[illegible]
[illegible]

ถนนที่ตัดผ่านบริเวณโพลีส์แบร์แยต์นั้น เพราะเหตุผลกล
ใดไม่ได้สืบสวนมา แต่ชื่อถนนมหาเศรษฐี เดา ๆ เล่น
ไปคนเดียวว่า เห็นจะเป็นเพราะเศรษฐีมีทรัพย์ผ่านเข้ามา
บ่อย ๆ ก็มาดูระบำศิลปที่โพลีส์แบร์
ส่งเดชไปว่าถนนมหาเศรษฐี อันที่จริงนั้นหาเป็นเช่นนั้นไม่ เขาจึงให้ชื่อ
ว่าแล้ว ข้าพเจ้าว่าชังส์เซลิเซ่ หรือถนนพิศจนดูอย่างถ่อง
ควรหรือสมควรบ่างจริงจังที่เดียว มาเดอแลง
เพราะเป็นถนนเดินเล่นสองฟากได้ชื่อ
ว่าเป็นถนนสำหรับ[illegible]ดินเรป
[illegible]รษฐีจึงจะถูก
[illegible]โพลีส์แบร์แยต์
ม่าจะถูกต้อง

ละ ! ก็พูดกันอย่างง่าย ๆ เลยว่า โฟ[illegible] แยด์นั้นมีมาก่อน
ข้าพเจ้าเกิดนั้นแหละ

ข้าพเจ้าเป็นคนพิถีพิถัน[illegible]ละช่างจำ เห็นอะไร
รู้อะไรก็อยากจะเล่าให้[illegible] ถ้าแหละว่าถาจะเพ้อเจ้อไป
บ้างก็ขอให้ท่านอ[illegible]โปรดคิดเสียว่า นั่นคือราย
ละเอียดของ[illegible]ไม้ถ้าหากว่าในตอนหนึ่งจะทำให้[illegible]
ความ[illegible]ข้าพเจ้า[illegible]ย่อมจะต้อง[illegible]
เกิ[illegible]ซึ่งศัพท์แพทย์[illegible]
[illegible]องว่าโรค[illegible]
[illegible]ว่า[illegible]เบตรผ่า[illegible]

นายอาวังกาะ น้องสาวแสนสวยของเขา เดิน นำหน้า
เข้าประตูกระจกไป อน ายอาวังกาสคนนี้มีความรอบคอบ
พิเศษ ได้เตรียมซื้อบัต ไว้ให้เราตั้งแต่เมื่อไหร่ไม่รู้
เลยไม่ต้องเข้าไปซื้อบัตรอีก ระตูห้องโถงชั้นล่างเข้า
ไปได้เลย คุณควง อภัยวงศ์ หันมาดู
เจ้าบอกข้าพเจ้าว่า เดี๋ยวนี้เปลี่ยนแปลง บริเวณด้านหน้า
นี้คงจะ เพริบพริบเหมือน คือหมาย
เอร์แย็ตเบ โถงกว้าง
จิปาถะ
แผนก

ร่อนไปปารีส กับ นายควง อภัยวงศ์

ชั่วครู่เดียวเท่านั้น เขาไม่มีโต๊ะเก้า[illegible]ฝงทอดหุ่ยได้เพลินๆ

หรอก [illegible]เนื้นฝากไว้ตามธรรมเนียมที่เจ้า-

[illegible]เสือโอเวอร์โค้ท[illegible]านเข้ามาแต่แรกซึ่งเธอก็ต้องให้หมาย

พนักงานหญิงศร[illegible]รรมเนียมเหมือนกัน พูดถึงพนักงานหญิง

[illegible]เลขประจำเสื[illegible]ฟิลส์แบร์แยต์นี้แล้ว ข้าพเจ้าอดมิได้ขีดเท้า

แผนกต่า[illegible]พูดขม[illegible]ในกร[illegible]

พ[illegible]ทุกๆ นวดนาง[illegible]คอทำเป็นแผงประดับดินเงินและ

หยีส์ดำทั้งชุด แต่ทุ[illegible]ระยิบระยับ เหมือนกับสังวาลย์ละคร

เพชรเทียมรับ[illegible]ใจยังงั้น.

[illegible]ริชด[illegible]นี้เป็นเพียงห้องโถงชั้นล่างของโฟลีส์แบร์แยต์ หรือ

[illegible]ย ๆ ตลาดหนึ่งซึ่งโอ่อ่าเอาการ ไฟฟ้าที่ติดตามเสา

ปั้นรูปเชิงเทียนตามศิลปแบบฝรั่งเศส แม้กระทั่ง

[illegible]าบนเพดาน แสงไฟเหล่านี้ส่องสว่างกระจ่าง

[illegible]ริเวณ ข้าพเจ้ามีความตื่นเต้นต่อสภาพของ

[illegible]กตื่นตาต่อสิ่งที่ไม่เคยนึกว่าจะได้เห็นด้วยตาตน

[illegible]ต่อใบหน้าแฉล้ม ภายใต้ทรงผมรวบเบื้น

สีน้ำตาลแก่ของแม่สาว[illegible]ะหยิ่งสีดำคนหนึ่ง ซึ่งงามวิไล
จับจิตเหลือสติกำดัง

ตรงสุดห้องโถงนั้นเป็นบันได[illegible]ยกว้างขวางขึ้นไปสู่
ประตูทางเข้าที่นั่งชั้นบน พวกเราต้องขึ้น[illegible]ไดนี้ โดยที่
พอสมควร[illegible] แถบุคที่ไว้ให้ที่บอกชั้นบนแถวหน้า ขนาด
มารู้เอาตอนหลังว่า [illegible] แต่ก็นับว่ามีเกียรติอันโก้เหลือ[illegible] ถ้ว
นั่งนั้นถึงคนละ ๒๐๐ ฟรังค์ [illegible]ที่นั่งบอกชั้นแถวหน้าเว[illegible]

ก่อนที่จะถึงเวลาขึ้นไปชั้นบน
เดินดูสิ่งที่อยากจะดู ข้าพเจ้าสนใจในภา[illegible] พวกเราแยกยืนกัน
ไปดูแผนกนั้นมีภาพเขียนสาระพัดตลอดจนภาพล้อ[illegible]ต่าง ๆ ที่
และการ์ตูนขำขันต่าง ๆ นานา คุณควง อภัยวงศ์ ขอ[illegible]
ไปถูกเส้นการ์ตูนภาพหนึ่งเข้าให้นั้น ยืนหัวร่อเอยู่เอ[illegible]อ
มา แล้วเลยควักกระเป๋าซื้อมาหัวร่อต่อในเมื่อ[illegible]ไ
ภาพละเกือบ ๑๐๐๐ ฟรังค์โล่งใจไปเลย ส่วนข้า[illegible]
ไปที่เคาน์เตอร์เครื่องดื่ม ดองเรียกโคล่ามาขวด[illegible]
เข้าไปประเดี๋ยวเดียวจ่ายไป ๒๐๐ ฟรังค์ไม่[illegible]

ถ้าคิดเป็นเงินไทยนามประเทืองว่าเมืองทองของเราก็คงเข้าไปในราวขวดละสิบสองบาทเท่านั้น

ตรงเชิงบันไดทางขึ้นนั้น มีเจ้าพนักงานหญิงเสื้อกระโกำมะหยี่ตามแบบของเขายืนคอยยื่นขายสมุดสุจิบัตรเล็ก ๆ อยู่สองคน ท่านผู้ใดใครอื่นจะซื้อหรือไม่ซื้อ ข้าพเจ้าไม่อาจทราบ แต่สำหรับข้าพเจ้านั้นต้องซื้อแน่ เปล่าหรอกนะ! มิใช่ข้าพเจ้าซื้อสมุดเล่มนั้นเพราะความงามและช่าง ฉอเลาะ ของหล่อน แต่ข้าพเจ้าซื้อไว้เพราะจะได้เก็บไว้เป็นที่ระลึกว่าอาตมานี้ก็ได้เคยมาเยี่ยมโฟลีส์แบร์แยต์ ในกรุงปารีสนี้แล้วเหมือนกันเท่านั้นเอง.

ครั้นพอเดินไปถึงมุมบันไดทางออกไปซ้ายแลขวา ข้าพเจ้าก็ต้องสดุดหยุดอยู่อีกชั่วโมงหนึ่ง โดยที่แม่สาวนั้นคำสี่ฟ้าสองคนขวางทางอยู่ ทั้งคู่เป็นพนักงานเสื้อกำมะหยี่สีดำนั่นเอง คนหนึ่งฉอเลาะให้ซื้อหนังสือภาพเล่มใหญ่ เป็นภาพชุดระบำโฟลีส์แบร์แยต์พิมพ์สอดสีสดสวย อีกคนหนึ่งฉอเลาะให้ซื้อกล้องส่องระบำบนเวที จะได้เห็นของจริงของนางระบำเหมือนอยู่แค่ศอกแค่คืบ แต่เมื่อรี่เข้ามาพร้อมกันทีเดียวทั้งสองนาง ข้าพเจ้าจำต้องปลงให้ตกว่า จะตัดสินใจเลือกนาง

คนไหนจึงจะเหมาะ หนังสือสูจิบัตรเล่มเล็ก ๆ ก็ซื้อมาแล้วแต่ไม่มีภาพสอดสี่สวยสดอย่างนี้ ครั้นจะอุดหนุนข้างฝ่ายกล้องส่องทางไกลเพื่อคิดจะดูให้ใกล้ ก็ชักกระดากใจตัวเอง ดีไม่ดีเกิดตาแฉแม่หรืออย่างน้อยเป็นกุ้งยิงไปละก้อ กลับไปเมืองไทย ข้าพเจ้าจะเอาหน้าไปวางไว้ที่ไหน ?

ข้าพเจ้าปลงตกว่า อย่ากระนั้นเลย เอาหนังสือภาพเล่มนั้นไปดีกว่า กลับไปเมืองไทยก็ยังได้พินิจพิจารณาดูส่วนโค้งส่วนคอด ในหน้ากระดาษแบน ๆ เล่นเย็น ๆ ใจไปอีกนานดูจนหนังสือขาดก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าจะเลือกเอาอย่างกล้องส่องไปส่องในเมืองไทยเรานั้นมันจะดีรึ ขืนส่องไปส่องมาก็คงจะโดน "ส่อง" เข้าให้มั่งสักวันหนึ่ง อันเมืองไทยเรานั้นทำอะไร ๆ ต้องระวังให้ดี เจียมเนื้อเจียมตัวเข้าไว้ไม่เสียหาย ถึงแม้จะมีกล้องส่องอะไร ๆ อยู่ในมือ ก็ต้องรำลึกตรึกตราเสมอว่า แม้ในครอบครัวของตนเองก็ตามเถอะ อย่าบังอาจเอากล้องไปส่องเล่นเป็นอันขาดทีเดียว ดังนั้นจึงบ่วยการที่จะซื้อ แกล้งถามราคาดูปรากฏว่า อันละตั้ง ๒๐๐ ฟรังค์

ข้าพเจ้าตัดสินใจโดยฉับพลันคว้าหนังสือภาพที่แม่สาวน้อยร้อยชั้นมาตรงหน้าทันที และโดยทันทีเหมือนกันข้าพเจ้า

ก็ได้ยินกับหูรู้กับใจว่าราคาของมันถึง ๙๕๐ ฟรังค์ ก็ตกเข้าไป ๒๐ บาทนั่นแหละแต่จะแปลกอะไรเล่า โฟลีส์แบร์แยต์จากภาพในหนังสือเล่มนั้น ดูได้ทุกวันจนแก่ตายไปเอง ดีกว่ากล้องส่องทางไกลเพื่อจะดูสิ่งที่อยากดู ให้ร่นเข้ามาเพียงแค่คืบได้เพียงหนเดียวเท่านั้น

พอเข้าไปนั่งในบ็อกซ์ที่นายอาวังกาสแกบุ๊คไว้เรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าสังเกตพบว่า คืนนั้นที่นั่งทุกที่นั่งเต็มไปหมดไม่มีที่ว่างเลยสักที่เดียว ไม่ว่าจะเป็นปีกซ้ายปีกขวา ชะโงกหน้าลงไปดูชั้นล่างก็เห็นคนนั่งหัวสดอนเต็มไปหมด ทางด้านระเบียงขวามือเห็นพวกทหารเรืออเมริกันกลุ่มหนึ่ง เบียดกันอยู่เต็มระเบียง พวกทหารเรืออเมริกันนี้ไม่ใช่ว่าเข้าไปที่ไหนจะต้องสรวลเสเฮฮากันอย่างไม่อั้นประดุ เห็นจะเป็นธรรมเนียมของเขากระมัง

โฟลีส์แบร์แยต เป็นสถานมหรสพระบำแบบศิลปอันดีอชาที่สุดในโลก หลาย ๆ ประเทศพยายามที่จะเลียนแบบอย่างเอาไปแสดงบ้างก็แสดงไม่ถึง ประวัติความเป็นมาของโฟลีส์แบร์แยต์นั้นดีอยู่อย่างไร ข้าพเจ้าไม่ได้ศึกษามาก่อนเลย นอกจากจะได้เคยเห็นในภาพยนตร์เท่านั้น แต่ครั้นมา

ได้มานั่งอยู่ในโฟลิส์แบร์แยต์เช้าจริง ๆ ข้าพเจ้าก็สำนึกขึ้นได้ว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องศึกษาความรู้เอาไว้นิดหน่อยว่า ที่เขาเรียกว่าโฟลิส์แบร์แยต์นั้นประการใด กลับไปบ้านเกิดเมืองนอนยังจะพอโม้หักกับหมู่มิตรสหายชาวเกลอได้ว่า อะแฮ่ม! อ้วนี่แหละเคยได้เจอะตัวจริงจากโฟลิส์แบร์แยต์ของกรุงปารีสมาแล้ว

ความเป็นคนช่างสังเกตนั้นไม่เสียหลาย แต่ถ้าเป็นคนสังเกตชักเห็นจะไม่เข้าที่แน่ ข้าพเจ้าเฝ้าสังเกตดูสิ่งแวดล้อมตนอยู่โดยตลอดสถานมหรสพโฟลิส์แบร์แยต์ ไม่ใหญ่โตมโหฬารเกินไปกว่าเฉลิมเขตร์หรือเฉลิมไทยของเรา เวทีก็ไม่กว้างขวางไปกว่า แต่ทว่าเทฆนิคการจัดฉากบนเวทีของเขานั่นแหละนับว่าหนึ่งไม่มีสองเท่าที่ข้าพเจ้าเคยเห็น เยี่ยมยอดที่สุดเท่าที่ข้าพเจ้าเคยพบ

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า ข้าพเจ้านำเอาความ “ตื่น” เข้ามารวมกันอยู่ในที่เดียวกันถึง “๓ ตื่น” คือตื่นตา ตื่นใจ และตื่นเต้น แต่ไม่ถึงตื่นฟูมเป็นกระต่ายตื่นดูกมะพร้าว พอม่านหน้าเวทีเผยออกอย่างช้า ๆ ข้าพเจ้าก็ต้องปล่อยให้ตัวข้าพเจ้าเองตกอยู่ในภาวะที่ต้องบังคับจิตใจตัวเองอย่างหนัก

ให้ทนทานต่อความตื่นเต้นนั้นได้ เพราะว่าความวิจิตรพิศดาร ในการจัดฉาก เทฆนิคของการให้แสงสีอัศวยงามนั้นสุดที่จะพรรณนาและเป็นอยู่เช่นนี้ตลอดการแสดง ซึ่งมีทั้งหมด ๑๕ ชุด ๑๕ ฉาก!

ข้าพเจ้าจะบรรยายให้ฟังทั้งหมดทั้ง ๑๕ ฉาก ก็เห็นจะสิ้นเปลืองเวลาเข้าไปแรมเดือน ยิ่งข้าพเจ้าเป็นโรคน้ำลายแตกคออยู่ด้วยแล้วอาจถึงแรมปีก็ได้ ฉะนั้นจะขอเล่าถึงฉากที่สำคัญ ๆ อย่างเยี่ยมยอดเท่านั้น แต่ก่อนจะเล่าถึงแต่ละฉากที่สำคัญ ข้าพเจ้าต้องขอแนะนำดาราโฟลีส์แบร์แยต์เสียก่อนว่าใคร? คนไหน? ชื่ออะไร? และสำคัญอย่างไร? จะได้เป็นที่รู้ ๆ กันว่า นวดอนงค์อ่าองค์โสภาคนไหน มีชื่อเสียงมากน้อยเพียงใด?

เมอร์สิเยอปอลเดอวัล คือ ชื่ออำนวยการโฟลีส์แบร์แยต์แห่งนี้ แกจะเป็นผู้อำนวยการสถานมหรสพอันมากหลายไปด้วยเอวกลม ๆ นี่มากี่ปีแล้วข้าพเจ้าหาทราบไม่ ผู้ช่วยมือขวาของแกคือมิเชลย์อามาธ์ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมบรรดาแม่สาวเอวกลมสมส่วนขั้นหัวกะทิทั้งหลายร่วมครึ่งร้อยคน ส่วนหัวหน้าวงดนตรีวงมหึมา ซึ่งคอยควบคุมดูกน้องอยู่ได้ถุนเวที

นั้นชื่อบีแอร์ดาริอู เขาว่ากันว่านายบีแอร์คนนี้มีความสามารถยิ่งนักในเชิงควบคุมวงและต้องเหน็ดเหนื่อยมากหน่อย ต้องคอยดูการแสดงรู้ขั้นเชิงเป็นอย่างดีที่สุด มาดามปอลเดอวัลเมย์ผู้อำนวยการนั้นน่ะ เธอควบคุมการฝึกหัดหมู่ระบำโฟลีส์แบร์แยต์ทั้งหมด มาดามปอลเดอวัลยังไม่แก่แต่ขนาดสาวชนิดสมบุกสมบันเอาการทีเดียว ข้าพเจ้าคิดเล่น ๆ ไปว่าการที่มาดามปอลเดอวัลเข้าควบคุมนางระบำเสียเองนั้น อาจเป็นไปได้ทางกันท่า หรือหาไม่ก็หล่อนมีความยอดเยี่ยมในศิลปการระบำมาแต่ก่อนนั่นเอง

"Ah Quell Folie!" หรือ "ความบ้า ๆ บอ ๆ อย่างหนึ่งอย่างใด" นั้น คณะระบำโฟลีส์แบร์แยต์ ถือเป็นคำอุทานในการโฆษณาของเขา "Folie Bergere" เป็นคำที่พูดหรือร้องออกมาอย่างติดปากกันแทบทุกคนทีเดียว ในคณะโฟลีส์แบร์แยต์ ข้าพเจ้าเองนั้นมีความรู้และศึกษามาน้อยเหลือเกินอันเกี่ยวกับภาษาฝรั่งเศส ดังนั้นการแปลความหมายของคำพูดหรือประโยคใดประโยคหนึ่ง ออกเป็นลักษณะอักขระวิธีในภาษาไทยของเรา ซึ่งถ้าผิดหรือเพี้ยนไปแล้ว ข้าพเจ้าต้องขออนุมัติท่านผู้อ่าน โดยขอก้มลงศีโรราบกราบ

สามครั้งขออภัยด้วย คำอุทานนี้พูดกันตั้งแต่ต้นกะไดถึงหลังคาบ้านของโฟล์ส์แบร์แย์ก็ว่าได้ ตอนชอสุจิบัตรนั้นแม่สาวเสือกำมะหยี่ดำ ก็อุทานออกมาว่า "Folies Bergere" เป็นการติดตลกชวนให้คิดและชวนให้นึกถึงความหมาย ทำนองเดียวกันกับชื่อคณะ "โฟล์ส์แบร์แย์" (Folies Bergere) ซึ่งข้าพเจ้าจะขอแปลจากความรู้อันน้อยของข้าพเจ้าว่า "คนเลี้ยงแกะผู้สติไม่ดี" อันไม่มีความหมายที่เกี่ยวกับหรือมุ่งหนักไปในทางศิลปอันมีชื่อเสียงรุ่งโรจน์นั้นเลย

ผู้ให้กำเนิดโฟล์ส์แบร์แย์ขึ้นมาเป็นคนแรกนั้นเป็นใครข้าพเจ้าไม่ได้เรียนรู้มาก่อน เลยต้องแบกเอาความโง่เข้าไว้เต็มเปาอย่างช่วยไม่ได้ โฟล์ส์แบร์แย์นั้นพอเอ่ยชื่อนี้กับใครครั้นเมื่อไปดูเข้าด้วยลูกตาตัวเองแล้ว ข้าพเจ้าก็หาพบไม่ว่าตรงไหนกันนะที่เรียกว่าโป๊หรือเรียกว่า โป๊—โป๊—โป๊ นั้นประการใด ข้าพเจ้าไม่ได้เห็นเลยสักนิดเดียว

การปล่อยให้ทรวงอกเบิดเผย ออกมาโดยไม่มีอาภรณ์พรรณอันใดบีดบังนั้นเรียกว่าโป๊หรือ? การปล่อยสะโพกกลมซึ่งมีแผ่นรูปใบองุ่นหรือรูปสามเหลี่ยมอื่น ๆ บีดตรงอวัยวะส่วนน้อยเพียงนิดหน่อยนั้นเรียกกันว่าโป๊หรือ? ไอ้อย่างนี้มันแล้ว

แต่ใจคอของผู้ดูแต่ละคน ใครจะดูให้เป็นโป๊เกิดอาการเกร็ง (Bigormortis) ขึ้นแล้วก็ช่วยไม่ได้ ใครจะดูให้เป็นภาพสวยงามตามแบบศิลปก็แล้วแต่ใจ ข้าพเจ้ามีข้อที่จะขอกล่าวถึงอย่างหนึ่งเกี่ยวกับโฟลีส์แบร์แยต์ โดยขอคัดลอกเอาคำนิพนธ์ของพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าหญิงมยุรฉัตร ซึ่งเคยเสด็จไปชมโฟลีส์แบร์แยต์ เมื่อคราวตามเสด็จในกรมพระกำแพงเพชรสมัยโน้นว่า "ข้าพเจ้าไม่เข้าใจว่าทำไมเสด็จพ่อไม่ให้ข้าพเจ้าดู (โฟลีส์แบร์แยต์) เมื่อสองคราวก่อนนี้ ถ้าจะว่าทำให้ใจแตก ก็ไม่เข้าใจคำพูดที่หยาบโลนสักคำ ถ้าจะพูดถึงอากัปกิริยาที่แสดงแทนคำพูดก็ไม่เห็นว่าร้ายแรงอะไรจนเกินไปนัก ถ้าเกรงว่าจะเห็นภาพเปลือยกายมันของอุจาดด้วยเป็นสตรีเพศ ข้าพเจ้าก็มองไม่เห็นว่าอุจาดนัยน์ตาตรงไหน เพราะไม่ได้ยืนให้ดูในท่าที่เรียกว่าลามก แต่เป็นการยืนหรือนั่งในท่าศิลปทั้งนั้น ไม่มีการน่าเกลียดน่าอายอะไร นอกจากจะคิดมากไปเอง--"

แต่— "Ah! Quelle Folie!" อันเป็นคำอุทานของเขานั้น เมื่อไหร่ละจึงจะทำให้ข้าพเจ้าซึ่งนั่งอยู่ในบ็อกซ์แถวหน้าจะได้แลเห็น และพิศูจน์ความศักดิ์สิทธิ์ในความบ้าๆ บอๆ

นั้นเสียที ม่านกำมะหยี่สีเขียวสดหน้าเวทีอันมโหฬารนั้นก็ไม่ยอมเผยออกสักที เสียงดนตรีบรรเลงเพลงกระหึ่มเย้ายวนใจอีกนานักนั่นะ ข้าพเจ้าจึงจะได้เห็นความบ้า ๆ บอ ๆ หรือพลอยคร่างว่า "Ah ! Quelle Folie !" ออกมากับเขาบ้าง

ในที่สุด เมื่อม่านสีเขียวสดเผยออกช้า ๆ ข้าพเจ้าก็ต้องผิดหวังต่อคำว่า "Ah ! Quelle Folie !" หรือ "ความบ้า ๆ บอ ๆ อย่างหนึ่งอย่างใด" แต่ข้าพเจ้ากลับได้พบความมโหฬารอันยิ่งใหญ่หาที่เปรียบมิได้ การจัดฉากนั้นยอดเยี่ยมแท้ ๆ ดูเสมือนหนึ่งว่ามันจะถีกทะลุข้างหลังโรงออกไปอย่างนั้นแหละ ประกอบกับการจัดแสงสีเป็นศิลปอันงดงาม จึงทำให้ฉากนั้นประหนึ่งเทพนิมิตร ฉากนี้เป็นฉากแรกซึ่งมีชื่อว่า Garden Party au Grand Trianon (อุทยานสโมสรที่กรังด์ทริอานอง) มีนางงามกระโปรงบานรุ่มร่ามแบบละครถีกดำบรรพ์ออกมาร่ายรำ จับระบำ ทำเพลงกับผู้ชายแต่งกายรุ่มร่ามเหมือนกัน ดาราที่เป็นเอกสำหรับฉากนี้ชื่อ มิเชลีน รูเน ร้องเพลงเสียงเพราะเหมือนนกคีรีบูนยังไงยังงั้น

ฉากนี้เป็นฉากแรกสำหรับความตื่นเต้นของข้าพเจ้าที่ได้รับจากโฟลีส์แบร์แยต์ เปล่าหรอกนะ! มิใช่เพราะข้าพเจ้าเกิดความตื่นเต้นที่ได้เห็น 'ระบำโป๊' อุทธยานสโมสรที่กรังด์ทริอานอง เต็มไปด้วยชุดแห่งความรุ่มร่าม กระโปรงยาวคลุมลงมาจนมองไม่เห็นตาตุ่ม หมวกประดับขนนกกระจอกเทศที่สวมอยู่ก็บานออกไปตั้งสองวา ไม่มีตรงไหนเลยที่นักดูซึ่งไฝ่ใจจะดูแต่โป๊ ๆ จะมองเห็นเป็นโป๊ แต่ที่ข้าพเจ้าตื่นเต้นนั้นก็เพราะนี่คือฉากแรกของระบำโฟลีส์แบร์แยต์แห่งกรุงปารีสในชีวิตของข้าพเจ้า

ท่านผู้ประสงค์จะฟังข้าพเจ้าเล่าถึงฉากชนิดถึงอกถึงใจพระเดชพระคุณ โปรดอดใจเอาไว้หน่อย มันต้องมีแน่ ถ้าโฟลีส์แบร์แยต์มีแต่ฉากอย่างที่เล่ามาแล้ว จะมีความหมายอะไร แต่ก็เอาละน่า—ข้าพเจ้าจะมามัวสาธยายอย่างอิดอาดอยู่เพื่อประสงค์อะไรกัน ท่านผู้ฟังเรื่องเกี่ยวกับโฟลีส์แบร์แยต์ก็คงจะต้องอยากฟังตอนที่เด็ดด้วยกันทั้งนั้น

ฉากชุด Venise นับว่าเยี่ยมอีกฉากหนึ่ง มีชนิด 'ที่เด็ด' ออกมาถึงหกคน แต่ละนวลนางเอวกลมสมส่วนแท้ ๆ ผิวขาวยังกะหยวกกล้วย จะพิศดูตรงไหนมันเจริญตาเจริญใจไป

ทั้งนั้น ไม่รู้ว่าชาติก่อนนั้นพวกหล่อนทำบุญอะไรมา เรือนร่างของหล่อนจึงกลมกลึงเกลี้ยงเกลาเสาวภาถึงเพียงนี้ ฉาก Venise หรือสมมุติว่าเป็นเมืองเวนิซนั้น เขาทำเป็นสะพานข้ามคลอง เห็นเป็นลำคลองลึกหายเข้าไปข้างหลังโรงเลยทีเดียว แลเห็นสะพานอื่น ๆ อีกหลายสะพานไปจนไกล สองฟากคลองเป็นตึกโบราณแบบอิตาลี บ้างก็เป็นเฉลียงหรือหน้ามุขออกมาข้างนอก แลไปไกลเห็นยอดโบสถ์ตระหง่าน ลำคลองที่ไหลลอดใต้สะพานมานี้สร้างได้อย่างแนบเนียนพิลึก เห็นน้ำต้องแสงไฟจากโคมไฟระยิบระยับพริ้วไปทีเดียว

เท่านั้นยังไม่พอ ที่นี้ในลำคลองนั้นยังมีคนพายเรือแวนโดร่าล่องมาเสียอีก เหมือนกับเมืองเวนิซ (ที่ข้าพเจ้าเห็นในภาพยนตร์) เสียจริง ๆ ช่างยอดเยี่ยมแท้ ๆ เทฆนิคการสร้างฉากบนเวทีได้เห็นคล้ายของจริง ๆ นี่เก่งเอาการ คนที่พายเรือแวนโดร่ามานั้น เวลาพายเรือยังมีน้ำกระเซ็นเป็นฝอยขึ้นมาด้วย ทำให้น่าดูเหมือนของจริงวิเศษแท้ ๆ

ฉากนี้ไม่ได้มีเฉพาะแต่นางระบำเปลื้องเปลื้องสะโพกหักนางนั่นเท่านั้น ผู้แสดงชุดนี้มีรวมทั้งหมดถึง ๓๖ คนทั้งหญิงและชาย แต่หญิงอื่นนั้นนุ่งกระโปรงสมัยพระเจ้าเหาทั้งนั้น

ข้างฝ่ายพวกผู้ชายก็แต่งกาย เหมือนกับพวกทะแกล้วทหารสามเกลอแบบศิลปของเขา อย่างไรก็ตาม ฉากชุดเมืองเวนิซนั้น นับว่างามเลิศ เก่งทั้งฉากและเก่งทั้งโชว์พร้อมกันไปเลย

ถ้าจะพูดถึงแม่พวกเอวกลมชนิดโชว์เนื้อหนังทุกส่วนสัดกันแล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าทั้งโฟลิส์แบร์แย์ไม่มีใครเกินแม่สาวตาคมที่ชื่อว่า คาดิแลค รูปร่างหล่อนเพรียวลมจริง ๆ มีชื่อเสียงทั้งในทางรูปโฉมและการแสดงชุดที่ชนชื่อลือนามนั้น คือ ชุด Une Femme—Des Hommes หรือ “นางเดียวในหลายบุรุษ” ซึ่งทำเป็นฉากเตาไฟมีมาทำนองเตาเหล็กหลอมแร่ในโรงงานแห่งใดแห่งหนึ่ง บุรุษทั้งหลายเหล่านั้นเป็นกรรมกรช่างไฟ พยายามที่จะจับแม่สาวเพรียวลมคาดิแลคคนนี้โยนเข้าไปในเตาไฟ ซึ่งเห็นเปลวไฟลุกโชน แม้จะโป๊ขนาดถึงใจขนาดที่ดูๆ ก็เหมือนผู้ชายหลายคนจับผู้หญิงเปลือยกายคนหนึ่งโยนกันไปโยนกันมาก็ไม่น่าเกลียด เพราะจังหวะการลีลาตามทำนองเพลงนั้น ทำให้ภาพเหล่านี้กลายเป็นศิลปที่มีชีวิตอย่างน่าอัศจรรย์

นี่กถึงแม่สาวเพรียวลมคนนี้แล้ว ข้าพเจ้าอดอยู่มิได้ที่จะต้องเปรียบเทียบว่าละม้ายแม้นกับ ริต้า มอเรโน เหลือเกิน

แม้แต่ควงถึงหางคาแทบจะเป็นคนเดียวกัน แต่แม่ชื่อเป็นรถยนต์คันนี้ถึงขนาดเปลี่ยนก่อนจ้อน เปลี่ยนหมดทุกส่วนของร่างกาย ข้าพเจ้าจึงได้พบความมีเสน่ห์อันละเอียดลออกว่า ริต้า มอเรโน กลับมาเมืองไทยยังฝันถึงหล่อนอยู่อีกนาน แม้จะไม่เคยเข้าไปอยู่ใกล้ ๆ ชิด ๆ สนิทแนบอย่างแม่นกขมิ้นเหลืองอ่อนที่เมืองนี้ซ, ริเวียร่า ผู้มีนามกรว่าดูเซียงเบอร์น่านั้นก็ตาม

ว่ากันตามความจริง ผู้หญิงระบำโฟลีส์แบร์แยต์นั้นก็มีส่วนสัดทรวดทรงงาม ๆ ด้วยกันทุกคน คนไหนขาดตกบกพร่องดงไปก็ต้องออกไปจากโฟลีส์แบร์แยต์ ต้องรักษาเศษส่วนให้คงเส้นคงวาอยู่เสมอ หรือคนไหนเศษส่วนไม่ดีจริงก็เข้ามาอยู่ในโฟลีส์แบร์แยต์ไม่ได้เหมือนกัน ดังฉากระบำเปลื้อยชุด La Foret Enchantee หรือข้าพเจ้าจะขอตั้งชื่อให้เหมาะสมว่าชุด "คนองไพร" นั้นเต็มไปด้วยนางเปลื้อยกว่า ๒๐ คน แต่ละนวลแต่ละนางสำอางค์โฉมทั้งนั้น ดังจะมาประกวดประชันกันว่าของใครจะเลิศมันเตากว่าใครฉะนั้น

เมื่อเห็นนางเปลื้อย จำนวนมาก ๆ รวมอยู่บนเวทีเดียวกัน เปล่า! ข้าพเจ้าไม่เห็นว่าโป๊หรือแปลกประหลาดพิศดาร

ตรงไหน ไม่ต้องนั่งกัดฟันกรอด ๆ หรือเอาเล็บคอยหยิกหู เตือนสติอย่างใดด้วย ข้าพเจ้าก็นั่งดูอยู่อย่างนั้นเอง แม้จะเกิดคิดถึงบ้านขึ้นมานิดหน่อยก็เป็นธรรมดา ชุด "คนองไพร" นั้น ฉากเป็นป่าไม้ใบโกร๋นในฤดูหนาว ตามกิ่งไม้มีคราบหิมะติดอยู่ขาว ๆ แลเห็นลึกเข้าไปตามเคย พวกผู้แสดงทั้งหมดต่างถือกิ่งไม้กันคนละกิ่ง จับระบำรำร่ายส่ายสะโพกอยู่ไปมา น่าดูไม่ใช่ย่อย ๆ ทีเดียว การแสดงเป็นที่ให้เข้าใจว่าพวกเทวดาอารักษ์ประจำป่าเกิดสนุกสนานกันขึ้นเท่านั้นเอง ชุดนี้มีผู้ชายแสดงหกคน นอกนั้นเป็นผู้หญิง ผู้แสดงนำฝ่ายหญิงชื่อ ฟอร์จูเนีย ส่วนผู้แสดงนำข้างฝ่ายชายชื่อ เฟรดเดอริค เรย์ ส่วนสัดช่างเหมาะสมไล่เรี่ยกันดีจริง

การดูระบำเปลือยหรือ? เถาละ—จะพูดกันว่าดูนางเปลือยในโฟลีส์แบร์แยต์กันก็ได้ ข้าพเจ้าบอกมาเมื่อสักครู่นี้แล้วว่าไม่ใช่ของแปลก ไม่ว่าใครที่เข้ามาอยู่ในปารีสต้องได้ดูนางเปลือยด้วยกันทุก ๆ คน คำว่า "นางเปลือย" เป็นศัพท์สามัญสำหรับฝรั่งเศส ข้าพเจ้าเจนต่อสิ่งนี้จนกลายเป็นความเคยชินเสียแล้ว เมื่อยังไม่ได้ออกจากปารีสไปริเวียร่า ข้าพเจ้าก็รู้จักนางเปลือย พอไปตระเวณริเวียร่าก็ไปคลุกกับ

นางเปลื้องเข้าอีก อย่างที่ปลังคาซิโนในท์คลับเบิ้นต้น กลับมาบุกปารีสอีกครั้งหนึ่งมันก็ต้อง "นางเปลื้อง" อยู่วันยังค่ำ ไม่ยังงั้นจะทุรนทุรายมาจากเมืองไทยทำไมกัน ความเคยชินต่อนางเปลื้องไม่ก่อให้เกิดอาการคันเต้นหรือวาบหวิวหวาดผวาแต่อย่างใดเลย เพียงแต่—เพียงแต่ว่ายังไม่นึกเบื่อแต่อย่างเดียวเท่านั้น

บ๊อกซ์แถวหน้าชั้นบนที่เบิ้นระเบียงยื่นออกไปเช่นเดียวกับโรงมหรสพอื่น ๆ นั้น ไม่ได้มีแต่เฉพาะพวกเราเท่านั้น ทุกสิ่งที่นั่งไม่มีเก้าอี้ว่าง แม้แต่เฉลียงด้านซ้ายขวาที่ขนาบฝาผนังออกไป ก็ล้นหลามไปด้วยประชาชนคนดู และเบิ้นที่น่าสังเกตเบิ้นอย่างยิ่งว่า มีสุภาพสตรีมาดูมากกว่าสุภาพบุรุษเสียอีก ข้าพเจ้าสังเกตต่อไปว่าแทบทุกคนไม่ใช่ผู้หญิงพรรค์ยังงั้น แต่เบิ้นพวกผู้ดีมีสตางค์แทบทั้งสิ้น ทางด้านหลังซึ่งเบิ้นอัฒจรรย์นั้น ข้าพเจ้าพบว่ามีคนไทยกลุ่มหนึ่งนั่งกันอยู่เต็ม เห็นทีจะเบิ้นพวกญาติๆ ของนักเรียนไทยที่เดินทางมาจากต่างประเทศ พวกไซ่ง่อนก็มีปะปนอยู่บ้างเหมือนกัน แต่ไม่สู้มากนัก

ข้าพเจ้า ก็เผ้าสังเกต สังกา อะไรต่ออะไร เรื่อยเปื่อยไป เหลียวดูทางโน้นทางนี้เพื่อศึกษาให้รู้ว่าอะไรเบิ้นอะไร ใน

บ๊อกซ์ข้าง ๆ ข้าพเจ้ามีผู้หญิงสามและเด็กหนึ่ง ไม่มีผู้ชายมาด้วยเลย จากการได้ยินพวกเธอพูดกันก็พอจะจับเค้าได้ว่า คนเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในปารีส แต่มาจากเมืองกานส์ทางใต้โน่น อาจจะมารถไฟขบวนเดียวกันกับข้าพเจ้าเมื่อเช้าวันนี้ก็ได้ ที่รู้ว่าพวกเธอมาจากเมืองกานส์นั้น เพราะใครคนหนึ่งพูดถึงเรื่องจะซื้อตั๋วรถกลับในวันรุ่งขึ้น คือไม่ยอมอยู่เที่ยวปารีสกันละ ตั้งใจมาดูระบำโฟลีส์แบร์แย์ต่อย่างเดียวเท่านั้น แล้วจะรีบกลับบ้านเลย ถัดจากการสั่งเกตุบ๊อกซ์ข้าง ๆ ข้าพเจ้าคงนั่งสังเกตุเป็นบ้าอยู่คนเดียวต่อไป น่าแปลกใจอย่างเหลือสติกำลังที่เดียว บนเพดานโรงมหรสพแห่งนี้มีเครื่องบินจำลองขนาดใหญ่แขวนอยู่เครื่องหนึ่ง ไม่ใช่เครื่องบิน Air France แต่เป็นเครื่องบินแบบของ T.W.A. (Trans World Airway) ข้าพเจ้าชักงงในข้อที่ว่าเขาจะเอามันมาแขวนโตงเตงไว้ทำไมกัน หรือจะให้มันเกะกะรกนัยน์ตาเล่นโก้ ๆ ไปยังงั้น

การแสดงในฉากและชุดต่าง ๆ ผ่านไปอีกสองสามฉาก รวมทั้งการแสดงเบ็ดเตล็ดสลับฉากโดยนักวิทยากล และนักกายกรรมประจำคณะ ก็ถึงเวลาหยุดพักครึ่งชั่วโมงให้คนดู

ออกไปหาอะไรดื่มเล่นเย็น ๆ ใจ หรือสูบบุหรี่สักมวนสองมวนพอแก้กระหาย จึงจะเบิดม่านแสดงต่อไปใหม่ การหยุดพักครึ่งชั่วโมงนี้ดีจริง ๆ ได้มีโอกาสออกไปเดินยืดเส้นยืดสายแก้เมื่อย พอได้เดินด้อมมองดูใบหน้าขาว ๆ ปากแดง ๆ ข้างล่างได้อีกหลายนาที

คุณควง อภัยวงศ์ กับคุณประสัตถ์ บุนยารชุน ซึ่งเคยมาดูระบำโฟลีส์แบร์แยต์แล้วครั้งหนึ่งให้ความเห็นว่า โฟลีส์แบร์แยต์เดี๋ยวนี้สู้แต่ก่อนไม่ได้ ที่ว่าสู้แต่ก่อนไม่ได้นั้นหมายความอย่างพอจะเข้าใจกันได้ว่า ไม่โป่งถึงขนาดอย่างแต่ก่อน แต่การจัดฉากอย่างมโหฬารนั้นยังคงเก่งตามเคย แต่ละฉาก ๆ ลงทุนกันด้วยเงินเป็นกระสอบ ๆ ทีเดียว สำหรับข้าพเจ้านั้นอาศัยที่ไม่เคยดูมา และการดูครั้งนี้ก็เป็นครั้งแรกในชีวิต ซึ่งอาจจะเป็นครั้งสุดท้ายเสียด้วย ข้าพเจ้าจึงรักที่จะสรรเสริญทุก ๆ อย่างของโฟลีส์แบร์แยต์อยู่ตลอดไป จนกว่าฟ้าดินจะบันดาลให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาส “ ร่อนไปปารีส ” อีกครั้งหนึ่ง

การแสดงเริ่มขึ้นอีกภายหลังที่ครึ่งชั่วโมงของการหยุดพักได้ผ่านไปแล้ว ฉากใหม่ที่น่าดูในรอบหลังนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าฉากที่มีชื่อว่า Nuit de Versaille หรือ “ ราตรีแวร์ซายด์ ”

นั้นมโหพารพอใช้ ใครที่เคยไปชมพระราชวังแวร์ซายด์มาแล้ว ก็จะพบว่าฉากท้องพระโรงนั้นช่างเหมือนกับพระราชวังจริง ๆ ที่สุด เขาสร้างเป็นชั้นเป็นเชิง หมู่นางระบำขึ้นไปกรีดกรายกันได้ตั้งโหล แสดงว่าแข็งแรงดีพอใช้ ข้าพเจ้าคิดเล่น ๆ ไปว่าถ้ามันพังครืนลงมงแล้วจะเป็นอย่างไร นางระบำทั้งหลายมิหกะเมนตีลังกาหัวชมำตำเวทีลงไปเลยหรือ จริงอยู่ที่ฉากนี้หมู่นางระบำทั้งหลายไม่ได้อยู่ในชุดวันเกิด แต่ก็ดูเพลินเอาการ ศิลปของการตกแต่งเวทีและฉากตลอดจนศิลปของการแสดง ทำให้ข้าพเจ้านึกว่าข้าพเจ้าไปนั่งอยู่กับพระเจ้าหลุยส์ในสมัยหนึ่ง ดูระบำอันขันชื่อลือชาของสมัยนั้นด้วยความจำเริญใจและจำเริญตา

ข้าพเจ้าไม่วายที่จะเหลือบขึ้นไปมองบนเพดาน หวั่นใจเหลือเกินว่า ไอ้เจ้าเครื่องบินจำลองที่เขาแขวนห้อยโตงเตงอยู่นั้น ถ้ามันเกิดหลุดขาดหล่นโครมลงมาจะว่ายังไงกัน คงจะต้องเกิดโกลาหลอลม่านกันเป็นการใหญ่ทีเดียว มันมีความสำคัญอันใดหนอที่ต้องเอามาแขวนไว้ ริว่าเป็นเครื่องโฆษณาของบริษัทการบิน T.W.A. กันแน่ แต่อย่างไรก็ตาม อีกสักประเดี๋ยวก็คงจะรู้เองแหละน่า

ครั้นพอม่านเบิดแสดงอีกฉากหนึ่ง ซึ่งก็เป็นการละเล่นเต้นรำธรรมดานั่นแหละ ข้าพเจ้ามัวชมโฉมแม่สาวนางระบำแต่ละคนเพลินอยู่ ในบัดดลนั้นเอง เสียงเครื่องบินก็ดังกระหึ่มขึ้น ข้าพเจ้าแหงนหน้าขึ้นมองที่เครื่องบินจำลองลำนั้นเห็นใบพัดหมุนติ้ว ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นเองแหละเจ้าเครื่องบินนั้นบินปร่อพุ่งลงไปยังเวที บนลำเครื่องบินมีนางระบำยืนอยู่เป็นแถว น่ากลัวว่าจะหล่นลงมาคอหักตายจริงๆ แต่เขาได้ทำเป็นราวเหล็กกั้นไว้สำหรับเกาะ หาไม่แล้วคนที่นั่งดูอยู่ข้างล่างก็คงต้องได้รับเคราะห์ไปด้วยอย่างไม่มีปัญหา

ชุดสำคัญนี้มีชื่อเรียกว่า L' Avion des Etoiles ซึ่งข้าพเจ้า พอจะปะต่อมปะแต่มแปลเป็นภาษาไทยได้ นิดหน่อยว่า "อากาศยานจากฟากฟ้าสุราลัย" เป็นชุดที่โฟลีส์แบร์แย์ร์กับบริษัทการบิน T.W.A. ร่วมมือกันจัดให้มีขึ้น เพื่อโฆษณากิจการบินนั่นเอง ต้องลงทุนลงรอนเสี่ยงกับความมรณาบ้างนิดหน่อย หากแม่นางระบำคนหนึ่งคนใดบังเอิญเป็นลมหน้ามืดตกลงมา วิธีที่พวกนางระบำจะขึ้นไปอยู่บนหลังคาเครื่องบินได้นั้นไม่ยากเย็นอะไร พวกเหล่านั้นลงมาทางช่องเพดาน ซึ่งเขาเจาะเอาไว้ แล้วไต่บันไดเชือกลงมาอีกทีหนึ่ง ยืนเข้าแถว

จัดระเบียบกันอยู่นาน พอได้จังหวะนายช่างเทฆนิคจึงบังคับให้เจ้าเครื่องบินนั่นบินลงไปยังเวทีด้วยลูกรอกไฟฟ้า ข้อสงสัยของข้าพเจ้า อันเกี่ยวด้วยเครื่องบินลำนั้นก็สิ้นสุดลงไปด้วยประการฉะนี้

พอหมดชุด "จากฟากฟ้าสุราลัย" แล้วเป็นชุดอื่นๆ อีกสองสามฉากเป็นอันหมดรายการแสดงสำหรับคืนวันนี้ นายอาวังกาสพาพวกเราไปส่งยังโฮเต็ลคลาริดจ์ทันที ตามทางที่ผ่านมาแล้วเมื่อตอนหัวค่ำ พอถึงโฮเต็ลหลายคนพากันขึ้นไปนอน แต่ข้าพเจ้านั้นยังไม่รักที่จะนอน (คนเดียว) ดังนั้นจึงไม่ยอมเข้าโฮเต็ล ชักชวนมิตรสหายได้รวมกันเป็น ๔ คน คือ คุณสนั่น สังขจันทร์ คุณประสัตถ์ บันยารชุน และคุณทวิช บุณยวัฒน์ รวมทั้งข้าพเจ้าด้วย คบคิดกันว่าเมื่อเรายังอยู่ในปารีสนี่แล้ว ควรอยู่หรือไฉนที่จะกลับเข้าไปนอนหนาวเหน็บอยู่คนเดียว ชีนทำยังงั้นมันก็ผิดวิสัยชายฉกรรจ์จากไทยแลนด์ไปน่ะซี ในราตรีค่อนรุ่งเช่นนี้ แม้ว่าบนเวหาปารีสจะไม่มีดาวและเดือนเพราะกลุ่มหมอกบดบังเสียหมดก็ตาม แต่บนแผ่นพื้นพสุธาปารีสน่ะ กลั่นเกลือนไปด้วย ดวงดาวน้อยใหญ่มิใช่หรือ และเราปรารถนาจะเชยชมดาวเหล่านั้นอยู่เสมอ

มิใช่หรือ ดังนั้นคณะผู้ร่วมกันคบคิดทั้งหลายจึงบ่ายหน้าออกจากชังส์เซลิเซ่ เลี้ยวออกเข้าสู่ Rue la Poetie ซึ่งเป็นถนนเล็กที่ตัดไปยังด้านการค้าแซงก์ออโนเร่ และในถนนริอลาปูลนั่นเองที่มี 'ดาว' ชนิด 'เดิน' เกลื่อนกลาดอยู่หลาย 'ดวง' แม่กระทั่งในร้านกาแฟ

ข้าพเจ้าเองแน่ใจเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า ปาริสในราตรีนี้อาจเป็น "ปาริสพิศวาท" อย่างเต็มตำหรับตำราที่เดียว ที่แน่ใจนั้นเกิดจากความผยองขึ้นมานิดหนึ่ง ในข้อที่ว่าข้าพเจ้ามีเงินฟรังก์อยู่ในกระเป๋าขนาดหนักพอที่จะทำการต่อสู้กับผู้ที่จะยอมให้ข้าพเจ้าต่อสู้ได้ทั้งราตรี เพราะเมื่อตอนหัวค่ำวันนี้คุณเกษตาละภัท ผู้ช่วยเลขานุการสถานเอกอัคราชฑูตไทยประจำกรุงปาริส ได้นำเงินที่ข้าพเจ้าฝากไปแลกมาให้ตั้งหลายหมื่นฟรังก์กระเป๋าตุ่ยไปเลย เกี่ยวกับการแลกเงินแลกทองนี้พวกเราชาวไทยที่ประจำอยู่ที่สถานเอกอัคราชฑูต ต่างช่วยเหลืออย่างแข็งขันนัก ไม่ว่าจะเป็นคุณเดช ตาละภัท, คุณประชา โอสถานุเคราะห์ หรือ "เจ้าหริ" • (น.ต. ศิริ พงศ์ทัต ร.น. ผู้ช่วยฑูตทหารเรือไทย) สหายเก่าแก่ครั้งยังย่ำฝุ่นหาข่าวอยู่เมื่อครั้งกระโน้น ก็ช่วยเหลือเป็นอันดี

เรื่องมิตรสหายชาวเกลอทั้งหลายนั้นรอไว้ก่อน เอาไว้เล่าทีหลังดีกว่า แต่เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้ามีเงินตุยอยู่ในกระเป๋า พอที่จะเสกสรรค์ให้ “ดาวริมถนน” ในปารีสมาเคียงข้างกับข้าพเจ้าได้ ดังนั้นเราทั้งสี่ทักล่าวนามมาแล้วเมื่อสักครู่ก็บุกเข้าไปยังร้านขายอาหารและเครื่องดื่มร้านหนึ่ง

ข้าพเจ้าต้องขอประทานโทษอย่างเลี่ยงไม่ได้ ที่มิได้จดบันทึกเอาชื่อร้านแห่งนี้มาด้วย เพราะไม่ใช่ร้านชนิดพวกผู้ดากมากดีเขาเข้าไปกินกัน เป็นแบบพื้น ๆ ธรรมดาซึ่งมีอยู่ดาษดื่นทั่วไปในกรุงปารีส เจ้าของร้านหรือผู้จัดการเป็นผู้หญิงสาววัยกลางคนซึ่งเธอชอบชี้แจงว่า แม้เธอจะอยู่ในวัยกลางคนก็ตาม เธอก็ยังเป็น Mademoiselle ไม่ใช่ Madame

บนแป้นที่นั่งหน้าบาร์มีแม่เจ้าประคุณพวกนั่นนั่งกันอยู่หัวสลอน บางหัวก็สีทอง, บางหัวก็สีแดง, บางหัวก็สีน้ำตาลเข้ม และบางหัวสีขาวเป็นเส้นละเอียดน่าดูบคลำ แม่เจ้าประคุณนอกจากนั้นก็—นั่นแหละ พอพวกเราเดินเข้าไป หล่อนหันมามองเป็นตาเดียวกันหมด เพียงแต่มองดูสายตาเท่านั้นก็รู้อย่างเต็มเปาแล้วว่าไม่ยากสำหรับราตรีนี้ และไม่ยากสำหรับ

ที่จะกระดิกนิ้วเรียกให้มานั่งร่วมโต๊ะ ไม่ว่าจะเป็นแม่ผมสีทอง, สีแดงสีอะไรตามแต่จะสมัครใจเลือก

เรา เลือกได้ มุมหนึ่ง ของร้าน อัน เหมาะที่จะ เป็นทำเล สำหรับกวาดสายตาดูไปทั่วทั้งร้าน สี่คนในโต๊ะเดียวกันนั้นกิน กันไปคนละอย่าง เครื่องดองของเมาเป็นของผู้อื่น แต่ข้าพเจ้าคนเดียวสั่งกาแฟดำร้อนอย่างเตอรกิช หอมหวลทวนลมส่งกลิ่นฉุยมาแต่ไกลทีเดียว ข้าพเจ้านั่งหันหลังพิงกับผนังจิบกาแฟรสโอชาไปพลาง สูบบุหรี่ควันละเอียดไปพลาง ตาก็พุ่งตรงไปยังแม่สาวนัยน์ตาสีฟ้าคนหนึ่ง ซึ่งยืนเอาศอกยันบาร์เหล้าและเอียงตัวบิดสะโพกเป็นเชิงท้าทายอยู่ ข้าพเจ้าอยากจะพูดให้พระเดชพระคุณท่านผู้อ่าน หมั่นไส้ข้าพเจ้าอีกสักเล็กน้อยว่า โอ! มายก๊อด—เฮเว่น—ไม่มีความสุขทางใด ๆ ในโลกนี้เช่นนอกแล้ว!

ข้าพเจ้าเชื่อในขณะนั้นว่า สายตาของทุกคนที่อยู่โต๊ะเดียวกันต้องวางแปะลงบนส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทุก ๆ ส่วนของแม่งามคนใดคนหนึ่งเป็นแน่ ใครมัวเอาตาไปมองพื้นดินเสียก็เป็นตาตุ่มดีกว่า ชะ—ชะ! นางฟ้ากระยาหงันมิให้ดูริกลับไม่ดู ผ่าไปดูขี้ผงขี้ไผ่ไม่เข้าเรื่อง ข้างฝ่ายเจ้าหล่อนคนที่

ข้าพเจ้าจ้องมองอยู่นั้น นอกจากนัยน์ตาสีฟ้าแล้ว ผมของหล่อนเป็นเส้นไหมสีทอง รูปร่างเพรียวลมดีพิลึก สวมเสื้อเสวตเตอร์ชนิดบีดชิ้นไปถึงคอสีแดงแปร๊ด รับกับกระโปรงสีดำมะเมื่อม ตัดกับผิวเนื้อสีขาวปนชมภูระเรื่อเสียอีกด้วย เลยวิเศษใหญ่ ทันเมื่อหล่อนเห็นข้าพเจ้ามองหล่อนก็มองตอบมา เลยมองกันไปมองกันมา ข้าพเจ้าวางถ้วยกาแฟลงกับโต๊ะ รีบลุกขึ้นเดินเข้าไปยังหล่อนทันที ไม่ต้องพึ่งอีร้าค่าอีรมกันล่ะ บอกกับหล่อนว่าขอเวลาไปนั่งที่โต๊ะข้าพเจ้าสักประเดี๋ยวเถอะ

หล่อนเดินตามข้าพเจ้ามาทันที และเบียดตัวลงนั่งข้างๆ ข้าพเจ้านั่นเอง ใครคนหนึ่งถามหล่อนว่าจะดื่มอะไรสักแก้วหนึ่งไหมล่ะ ข้าพเจ้าคิดว่าหล่อนคงจะต้องการกาแฟดำร้อนหรือไม่ก็ชาแก่ ๆ สักถ้วย แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ แม่เสื้อเสวตเตอร์สีแดงเป็นเลือดสด ๆ นั่นกลับขอคอนยาคกับไข่ไก่สด ๆ อีกสองฟอง

เมื่อนั่งกันอยู่แนบชิดติดกันเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็พบว่าอันผิวฝรั่งนั้นก็กระด้างเหมือน ๆ กันไปหมด ผู้หญิงแขกอย่างที่

ข้าพเจ้าผ่านมาจากเมืองถิบะนันยังละเอียดนุ่มนวลกว่าเบื้นไหน ๆ ยิ่งพิศก็ยิ่งพบจุดฝ้ากระดำกระด่างยิ่งขึ้นทุกที เวลามองไกล ๆ ไม่เห็นร่องรอยราคีเหล่านั้นเลย กลายเบื้นเทพธดาไปได้ แต่ไอ้เรื่องที่เกี่ยวกับผิวพรรณนี้ไม่น่ารังเกียจประการใด คนทั้งโลกมีหลายชาติหลายภาษา หลายเผ่าพันธุ์ และหลายผิวพรรณ ไม่ว่าจะผิวขาว ผิวเหลือง ผิวดำเบื้นเหนี่ยงไม่ใช่เรื่องสำคัญ มันสำคัญอยู่ที่ใจต่างหาก

ท่านผู้อ่านก็ลองหลับตานึกดูเค้าหน้าของแม่โฉมเฉลาเยาวมาลย์เวอร์ยิเนีย เมโย ดาราหนังฮอลลีวู้ดดูก็แล้วกันว่าหน้าตาเบื้นยังไง แม่เสือสิเลือดคนนี้ก็เหมือนกับเวอร์ยิเนีย เมโย ยังไงยังงั้น จะผิดกันอยู่ก็ตรงสัญชาติ ข้าพเจ้าเคยเคลิบเคลิ้มพาลพะโลดิดต่างตัวเองว่าเบื้นอิตาไม่เก๊ดโอชิ ผัวรักหน้าตาบ้องแบ๊วเหมือนแห้วไม่ปอกเปลือกของหล่อน เอามือซ้ายโอบไปรอบแผ่นหลัง พลางกระซิบถามความในซึ่งถึงแม้สหายจะไม่ได้ยิน เขาก็คงเดาได้ถูกหมด

หล่อนตอบข้าพเจ้า — ข้าพเจ้าแย้งหล่อน — หล่อนก็สั่น

หน้า–ข้าพเจ้าอ้อนวอน—หล่อนสั่นหน้าอีก—ข้าพเจ้าออเซาะ—หล่อนยืนกราน—ข้าพเจ้าเลยตกลง!

แล้วหล่อนกับข้าพเจ้าก็เกิดนัดแนะกันเป็นที่เรียบร้อย!

เรียบร้อยกันไปจริง ๆ สำหรับหล่อนกับข้าพเจ้า แม่เจ้าของเสื้อเสวตเตอร์สีแดงเป็นเลือดนั้นชื่อมัวริเซ่ พังก็ไพเราะระรื่นหูดีอยู่เหมือนกัน แต่มัวริเซ่นั้นแหละที่ได้ “ไถ” แบ็งก์ใบละพันออกไปจากกระเป๋าของข้าพเจ้าหลายใบทีเดียว ชื่อเสียงของมัวริเซ่ก็พังเพราะเสนาะหูดีหรอก ถ้าหล่อนไม่เป็นคนขี้ขอจนเกินไป ประเดี๋ยวขอโน่นขอนี่แถมพกเสียเรื่อยเล่นเอาแทบรำคาญ ดีแต่ว่าหล่อนโอนอ่อนผ่อนตามอารมณ์เก่งเท่านั้น ไม่ยังงั้นละก้อเห็นจะต้อง “ตัดเชือก” ไปนานแล้ว

ที่ข้าพเจ้าเล่ามานี้เป็นเรื่องส่วนตัวของข้าพเจ้าโดยตรง เรื่องของสหายคนอื่นนั้นใครเขาจะทำอะไรในราตรีนั้น ข้าพเจ้าหาเกี่ยวข้องด้วยไม่ และถึงแม้ว่าจะเกี่ยวข้องด้วย ข้าพเจ้าก็เล่าให้ท่านผู้อ่านฟังไม่ได้ ขอให้รู้กันแต่เพียงว่า ข้าพเจ้าผละจากหมู่มิตรทั้งหลายในตอนดึก แล้วก็โลดแล่นเลียวลดไปคนเดียว เพื่อไปพบกับมัวริเซ่ดังที่ได้รวบรัดตัดความเล่ามาเมื่อตะกี้

ถ้าจะเปรียบมัวริเซ่กับดูเซียงเบอร์น่าแม่นกขมิ้นเหลืองอ่อนที่ริเวียร่าแล้วผิดกันไกลลิบลับ ข้าพเจ้ารู้จักกับดูเซียงโดยมิได้พบหล่อนเสวยไข่ไก่กับเหล้าคอนยาคด้วยเงินของข้าพเจ้า ถึงแม้จะรู้จักกันแล้วหล่อนก็ไม่รู้จุกจิกจอโน่นจอนี่นอกจากช่างเจรจา ฉอเลาะชวนให้เกิดอารมณ์ พิศวาท แต่ประการเดียว ตอนที่จากมัวริเซ่มาเมื่อใกล้รุ่งนั้น ข้าพเจ้าจากหล่อนมาด้วยความรู้สึก ซึ่งเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นในราตรีนั้นเลย ผิดกับเมื่อคืนวานกว่าจะผละจากอ้อมแขนแผ่นอกของดูเซียงยากเย็นเข็ญใจ ในการจากกันอย่างเหลือเกิน

ไหน ๆ มันก็เบื่อไปอย่างว่าเสียแล้ว ข้าพเจ้าจะมัวเพ้อเจ้ออยู่เพื่อหาเหตุอันใดกัน เงินฟรังค์ในกระเป๋าวอดวายไปเยอะแยะ แต่นั่นไม่ค่อยเสียดายเท่าไหล่ หากเสียดายเวลาน่ะซิ ที่เวลาของมัวริเซ่น่าจะเบื่อเวลาของดูเซียงเบอร์น่ามากกว่า หรืออย่างน้อยก็ให้พอ ๆ กันกับ “ดาราเจ้าน้ำตา” แม่สาวแขกเมืองเบรุตประเทศลิบะนัน ผู้มีนามกรว่าเย็มมิลอย่างที่ข้าพเจ้าผ่านเจ้าหล่อนมาแล้วก็ยังวิเศษถมไป

ข้าพเจ้ามานั่งคิดนอนคิด แถมยังเดินเตร่ไปเตร่มาคิดเสียด้วยว่า ช่างน่าอัศจรรย์ใจจริงเจียวหนอที่ไม่รู้ว่าเอาเรื่องว

แรงมาจากไหน เมื่ออยู่ในเมืองไทยโดนค่อนรุ่งเพียงคืนเดียว แทบคางเหลือง มาอยู่เมืองนอกค่อนรุ่งติด ๆ กันแทบทุกคืน ไม่ยักเป็นไร กลับกระปรี้กระเปร่ากระชุ่มกระชวยยิ่งขึ้นเสียอีก มีเวลานอนวันหนึ่งไม่กี่ชั่วโมง ต้องรีบลุกขึ้นแต่เช้าคว้าสมุดปากกาจดบันทึกยิก ๆ ลงไปทีเดียว ข้าพเจ้าขอคัดลอกบันทึกตอนหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าเขียนไว้ในสมุดประจำตัวมาเผยแพร่ให้ฟัง เป็นตอนหนึ่งในหลายสิบตอนที่ข้าพเจ้าบันทึกในตอนรุ่งอรุณวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๘ มีนาคม มีความว่า:—

"มัวริเซ่เป็นผู้หญิงที่ไม่ได้สติ ตกลงกันด้วราคา ๓๐๐๐ ฟรังค์ ที่หลังขอทิปอีก ๕๐๐ ฟรังค์ แล้วยังขอแถมจากเศษเงินเหรียญในกระเป๋ากุงเกงอีกเกือบ ๖๐๐ ก่อนจะไปอิงแอบแนบข้างกันชวนไปดื่มบรั่นดีอีกคนละ ๒ แก้ว ผู้หญิงชนิดเดียวกันนี้จะมีในปารีสอีกกี่คนก็ไม่รู้"

คุณประสัตถ์ บันยารชุน บอกไว้ตั้งแต่เมื่อคืนแล้วว่าเช้าวันนี้นัดกับสุภาพสตรีไทยผู้หนึ่งไว้ ซึ่งสุภาพสตรีไทยผู้นี้จะเป็นผู้พาไปซื้อของต่าง ๆ ครั้นพอเวลา ๙ โมงกว่า ๆ เธอก็มาถึงโฮเต็ลคลาริดจ์ตามที่นัดกันไว้กับคุณประสัตถ์ เธอคือคุณ

สุวรรณี เบญจฤทธิ์ สุภาพสตรีไทยคนเดียวที่เดินทางรอบโลกโดยลำพัง ซึ่งในขณะนั้นกำลังเรียนวิชาตัดเสื้ออยู่ในปารีส

ข้าพเจ้าจะ พาท่าน ผู้อ่าน เข้าไปใน ร้านค้า แถวริมถนนชังส์เซลิเซ่อีกก็ใช่ที่ เพราะเคยพาเข้าไปหลายหนแล้ว คุณสุวรรณีคุ้นเคยกับปารีสมาก จึงทำให้ได้รับความสะดวกเป็นอย่างยิ่ง พูดถึงการซื้อของต่าง ๆ แล้วก็เคยพูดมามากพอแรง แต่ก็อดมิได้ที่จะพูดย้ำซ้ำซากอีกเพราะปารีสเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญ เต็มไปด้วยสิ่งเย้ายวนชวนให้กระเป๋าแฟบดียิ่งนัก คุณประสัตถ์มีความประสงค์จะได้ผ้าตัดเสื้อสตรีเนื้อดี ๆ สีสวย ๆ ชนิดที่ในเมืองไทยไม่มีขาย คุณสุวรรณีก็นำไปซื้อได้ดังความประสงค์ ข้าพเจ้าคิดว่าคุณประสัตถ์รอบคอบมิใช่เล่นอยู่ในการซื้อหา โดยใช้ “ตาผู้หญิง” เลือกสิ่งที่ผู้หญิงไทยด้วยกันเองจะพึงใจ ดังนั้นชั่วเวลาไม่นานนัก ผ้าตัดเสื้อสุภาพสตรีหนึ่งชุดสำหรับหนึ่งชุดราคาร่วม หมื่นฟรังค์ก็ถูก คุณสุวรรณีช่วยหอบหิ้วออกไปจากร้านหนึ่งแถวชังส์เซลิเซ่

แต่การซื้อของแถวชังส์เซลิเซ่อย่างเดียวนั้น ไม่ใช่ความประสงค์ของคุณสุวรรณีและคุณประสัตถ์กับข้าพเจ้าเลย

ดงขนาดถ้าซ้อกันจริง ๆ แล้ว คุณสุวรรณให้ความเห็นว่า ควรจะไปดิพาร์ทเมนท์ในแถบถิ่นฮาร์ฟคอมาแตง ซึ่งจะไปทางมองมารตโน่นดีกว่า เพราะในดิพาร์ทเมนท์ แต่ละแห่งนั้นจะเลือกซื้อได้ตั้งแต่ไม้จิ้มฟันไปจนถึงเสื้อชนสัตว์ ราคานับเป็นหมื่น ๆ ฟรังค์ขึ้นไป ดังนั้นเราจึงชวนกันไปยังแถบถิ่นฮาร์ฟคอมาแตงโดยทางรถไฟใต้ดิน

คุณสุวรรณนั้นเดียวนี้กลับมาเมืองไทยหรือยังข้าพเจ้าไม่ทราบ ข้าพเจ้าไม่เคยรู้จักมาก่อนซึ่งอาจเป็นเพราะสังคมอันน้อยของข้าพเจ้าก็ได้ ไปรู้จักกันที่กรุงปารีสนั่นเอง และเป็นการรู้จักที่ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกภูมิใจอย่างที่สุดด้วยที่ได้รู้จักกับสุภาพสตรีไทยสาวสวยผู้หนึ่งที่มีความสามารถมาก ถิ่นที่พักของคุณสุวรรณอยู่ที่ไหน ข้าพเจ้าจำไม่ได้ แต่ทว่าครั้งหนึ่งข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์เคยไปส่งเธอที่หน้าประตูบ้านในค่ำวันหนึ่ง ข้าพเจ้าทราบว่าคุณสุวรรณอยู่กับพระ ไม่ทราบว่าหลวงพ่ออะไร ซึ่งผู้ปกครองฝากฝังไว้ตลอดเวลาที่อยู่ในปารีส

รถไฟใต้ดิน พาเราห้อตะบึงบึงไปตามทางของมันเหมือนปลาไหลยักษ์พุ่งตัวปรู๊ดปร๊าดไปตามโพรง พอถึงสถานี

ฮาฟร์คอมาแตงเราก็รีบขึ้นกันทันที จะมัวไปรอช้าอยู่ไม่ได้ ถ้าไม่รีบลงมัวโอ้เอ้อยู่ มันจะกระชากลากไปยังสถานีอื่นต่อไปทันที จะไปเอะอะโวยวายกับใครไม่ได้เพราะประตูกระจกรถไฟ ใต้ดิน นั้นปิด และเปิด โดยอัตโนมัติเป็น ระเบียบ รู้กันเอง เพราะฉนั้นต้องพึงระวังให้จงหนักทีเดียว

ตอนอยู่ใต้ดินไม่รู้สึกหนาวเท่าไหร่นัก พอโผล่หน้าขึ้นมารับอากาศข้างนอกที่ฮาฟร์คอมาแตงเข้าเท่านั้น รู้สึกเย็นสันหลังวาบ ถนนการค้าแถบนี้ผู้คนเดินคึกคักเหลือสติกำลังคุณสุวรรณเดินนำหน้าไปยังดิพาร์ทเมนท์แห่งหนึ่งซึ่งเป็นตึกสูงหกชั้นตั้งตระหง่านอยู่มุมถน

คาวาริ ลาฟาแยตเป็นชื่อดิพาร์ทเมนท์แห่งนี้ชั้นล่างกว้างขวางมาก แบ่งออกเป็นแผนก ๆ ต่างกัน มีเจ้าหน้าที่คนขายเป็นผู้หญิงทุกคน ตั้งแต่สาวรุ่นไปจนถึงสาวแก่แม่หม้าย พอข้าพเจ้าผลักบานกระจกตามคุณสุวรรณเข้าไป ข้าพเจ้าก็พบว่าดิพาร์ทเมนท์แห่งนี้ เฉพาะชั้นล่างนั้นเหมือนกับเอาห้างใต้ฟ้าของเราสักยี่สิบห้างไปตั้งไว้ฉนั้น แลละลานตาไปด้วยสรรพสินค้านานาชนิด

แต่ทว่าดิพาร์ทเมนท์แห่งนี้สูงถึงหกชั้น แต่ละชั้นเป็นแผนกต่าง ๆ เช่นแผนกเสื้อกางเกงเครื่องแต่งกายสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษทุกชุดทุกแบบอันเหมาะสมแก่ฤดูกาล, แผนกเครื่องแต่งกายเด็ก ๆ, แผนกเครื่องครัวและสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในบ้าน, แผนกของเล่น, แผนกเครื่องกีฬา, แผนกเครื่องหนัง จำพวกกระเป๋าตั้งแต่กระเป๋าสตางค์ไปจนถึงกระเป๋าขนาดยักษ์ และแผนกอื่น ๆ อีกจิปาถะนับไม่ถ้วนถึงขนาดเดินดูให้ทั่วถึงกันจริง ๆ ต้องใช้เวลาสามวันสามคืนนั่นแหละ

ทางที่ขึ้นไปชั้นบนแต่ละชั้น ๆ นั้น เราจะขึ้นได้โดยวิธีเดินขึ้นบันไดหรือยืนเฉย ๆ บนบันไดซึ่งจะนำตัวเราเลื่อนขึ้นไปเองด้วยกำลังไฟฟ้าก็ได้ สุดแท้แต่จะสมัครใจ การขึ้นบันไดเลื่อนนี้ ชั้นแรกข้าพเจ้าไม่ค่อยจะชิน ขามันคอยแต่จะก้าวขึ้นไปเสียเรื่อยเพราะความเคยตัว ภายหลังชินเข้าเลยคล่องครงทางที่บันไดเลื่อนขึ้นนี้เขาทำไว้ทั้งทางขึ้นและทางลง ไม่ปะปนกันเพราะมันจะยุ่งกันใหญ่ บันไดเลื่อนนี้บางทีก็ถึงต้องยืนเบียดกันจนตัวติบ เพราะดิพาร์ทเมนท์นี้มีคนไปซื้อหากันวุ่นวายดีเหลือเกิน แม่บ้านคนหนึ่งพ่วงท้ายไปด้วยถูก ๆ

หลาน ๆ นับเป็นสิบ ๆ คะเนเงินเข้าเซฟดิพาร์ทเมนท์แห่งนี้วันละหลายแสนฟรังค์ หรืออาจวันละหลายล้านฟรังค์ก็ได้

ข้าพเจ้าเดินชมโน่นชมนี่ไปตามแผนกต่าง ๆ เจ้าพนักงานขายของสาว ๆ พูดจาไพเราะน่าฟัง ต้อนรับดีอย่างชวนควักกระเป๋าเสียร่ำไป มองดสินค้าแต่ละอย่างที่เรียงรายอยู่ด้วยความเพลิดเพลิน แต่ก็ต้องคำนึงถึงกระเป๋าของตัวเองควบคู่กันไปด้วย อย่าไปทำเผลอไผลซื้อส่งเดชเข้าเป็นอันขาดทีเดียว ต่อให้เงินเป็นกระสอบ ๆ ก็เกลี้ยง ดังนั้นกว่าจะตัดสินใจซื้ออะไรได้แต่ละอย่างจึงต้องเลือกแล้วเลือกอีก เอาชนิดที่ดีจริง ๆ แต่ราคาพอสมควร

ข้าพเจ้าพึงพอใจในแผนกขายของเด็กเล่นมาก ยายแจ็ดกับตาจ้อยสั่งไว้แล้ว ว่าให้ซื้อของเล่นอย่างที่ไม่มีขายในกรุงเทพ ฯ ไปฝาก ข้าพเจ้าต้องนึกถึงดวงใจทั้งสองก่อนแผนกนี้มีของเล่นสาระพัดอย่าง ตั้งแต่ตุ๊กตาตัวเท่าเข็มไปจนชนิดที่เดินจูงมือออกมาจากดิพาร์ทเมนท์ได้เลยก็มี ชนิดเครื่องกลไกไขลาน, รถยนต์, รถไฟ, เรือใบ, เครื่องบินทุกแบบทุกชนิดมีทั้งนั้น ขณะที่เดินไปมาอยู่ในแผนกของเด็กเล่นนี้ คิดถึงยายแจ็ดตาจ้อยอย่างสุดกำลังทีเดียว นึกถึงว่าถ้าได้

มาด้วยคงจะตื่นเต้นพิลึก คงจะเอาโน่นเอานี่กันจนหอบไม่ไหว เป็นแน่ ตกลงในตอนสุดท้ายข้าพเจ้าเลือกซื้อได้สองอย่าง ฝากกันคนละอย่าง คือเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ ซึ่งจะบินได้เองโดยใช้เส้นลวดบนลูกช่างหมุนไป และเจ้าลูกช่างนี้จะหมุนอยู่บนยอดหอไอเฟลอันเล็ก ๆ นับว่าเป็นเครื่องเล่นของเด็กที่แปลกและน่าดูอย่างหนึ่ง ซึ่งคิดว่ายายแจ็ดและตาจ้อยคงชอบมาก ข้าพเจ้าซื้อขนาดเล็กชุดหนึ่งและขนาดใหญ่อีกชุดหนึ่ง รวมสองชุดด้วยกันราคาไม่ค่อยแพงเท่าไหร่เลย ตกในราว ๑๙๐๐ ฟรังค์เท่านั้น

คุณประสัตถ์ บันยารชุน ได้กระเป๋าสำหรับเด็ก ๆ ใส่หนังสือไปโรงเรียนเป็นที่พอใจ และอย่างอื่นอีกสองสามสิ่ง กระเป๋าเบาไปแยะเหมือนกัน ข้าพเจ้าลืมเล่าไปนิดหนึ่งว่าวันนี้ตรงกับวันที่ ๑ ธันวาคม ตามห้างร้านต่าง ๆ ในปารีสเขากำลังเตรียมตกแต่งต้อนรับวันคริสมาสกันแล้ว ดังนั้นในคาวาริลาฟาแยตนี้ก็เหมือนกัน ข้าพเจ้าจึงพบ Window Show ที่ตกแต่งประดับประดาด้วยกิ่งสนเขียวชะอุ่มสดชื่นและดาวเงินดาวทอง สายรุ้งหลากสีแพรวพราวไปหมด

ในห้อง ๆ หนึ่งเขาจัดเป็นที่สำหรับแจกของคริสต์มาส แก่เด็ก ๆ ท่านที่เคยเห็นตัวคริสต์มาสหนวดเครายุ่มย่ามจากหนังสือและในภาพยนตร์มาแล้วก็คงนึกภาพออก ที่นี่มีตัวคริสต์มาสเหมือนกัน ตอนนั้นกำลังเล่นกับพวกเด็ก ๆ อยู่ที่เดียว แจกของเด็ก ๆ น้อย ๆ กันเป็นการใหญ่เป็นการเอาใจลูกค้า พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กจูงมือลูกหลานไปเล่นกับตัวคริสต์มาสนี่เป็นทิว ข้าพเจ้าเห็นเข้าที่ดีเลยถ่ายรูปเอามาไว้ดูเล่นพอสมควร

ตรงกันข้ามกับคาวาริ ลาฟาแยต อีกฟากหนึ่งเป็นดีพาร์ทเมนท์ใหญ่โตสูงหกชั้นเหมือนกันชื่อ "แปร์ตอง" นี่ข้าพเจ้าไม่ได้ซื้ออะไรมากนัก ต้องระวังในเรื่องกระเป๋าหน่อย เพราะยังต้องตระเวณปารีสอยู่อีกหลายเพลานัก จะโทรเลขขอเบิกทรัพย์ในเมืองไทยนั้นรับรองได้ว่าต้องผิดหวังแน่กว่า จะออก จากเมือง ไทยมา ปารีส นี่ ก็ สร้างหนี้ สินเข้า ไว้พอแรงแล้ว

คุณประสัตถ์ บันยารชุนน่ะเป็นคนชี้เกรงใจคนมานานแล้ว ตอนนั้นยังไง ๆ เสียก็ต้องเกรงใจคุณสุวรรณีอยู่เป็นอันมาก ในกรณีที่ให้เธอมาเป็นมรรคุเทศก์เข้าดีพาร์ทเมนท์

ต่าง ๆ พอได้เวลาสมควรคุณประสัตถ์ก็ชวนกลับ และเรา
สามคนนัดกันไว้ว่า จะต้องร่วมรับ ประทานอาหารค่ำด้วยกันสัก
วันหนึ่ง แล้วคุณสุวรรณ์ก็จากไป

แต่เวลาที่ข้าพเจ้ากลับมาถึงโฮเต็ลนั้นยังไม่เที่ยง พอ
จะมีเวลาเหลืออยู่พอสมควรที่จะตหรัดตเหร่ต่อไปอีก เที่ยง
วันนี้ พลตรี ไชย ประทีปะเสน เอกอัครราชฑูตไทยจะให้
เกียรติมาร่วมรับประทานอาหารกลางวันด้วย ในการเลี้ยง
ของ เมอร์ซิเยอร์ หลุยส์ เลอลิอูซ์ ประธานกรรมการของ
บริษัท Air France ณ ภัตตาคาร Chez Laurent เวลาที่
ยังเหลืออยู่นั้นข้าพเจ้าใช้มันไปด้วยวิธีชวนคุณประสัตถ์ออกไป
ยังชังส์เซลิเซ่ เพื่อพาคุณประสัตถ์ไปยังร้านขายเหล้า
ตัวอย่างตามที่คุณประสัตถ์ประสงค์

ที่ร้าน ขายเหล้า แห่งเดิมซึ่ง ข้าพเจ้าเคยมา กับคุณทวิช
แล้วเมื่อวานนี้ ทำให้คุณประสัตถ์เสียเงินไปกว่าสองพัน
ฟรังค์ แต่หอบเหล้าตัวอย่างมาให้หลายขวด ข้าพเจ้าก็
พลอยโดนเข้าไปอีกเท่า ๆ กับคุณประสัตถ์ เพราะอดพิศมัย
ต่อความน่ารักของมันไม่ได้ แต่ละอย่างจนบัดนี้ยังไม่เห็นมีเข้า

มาในเมืองไทยเลย ขณะที่เหล้าตัวอย่างกำลังเข้ามาอย่างพรั่งพรูอยู่ในทุกวันนี้

ครั้นได้เวลาอาหารกลางวัน เราออกจากโฮเต็ลคลาริดจ์ไปยัง Chez Laurent โดยรถยนต์ของนายอาวังกาส เชส์ ดอรังต์ นี้อยู่ตำบลอะไรลืมไปเสียแล้ว แต่ขอย้ำว่าเป็นภัตตาคารชั้นสูง อาหารมีรสเลิศเป็นอย่างยิ่งทีเดียว การรับประทานอาหารกลางวันมื้อนี้นับว่าเป็น "ทางการ" พอใช้ โดยพลตรี ไชย ประทีปะเสน ให้เกียรติมาร่วมโต๊ะพร้อมด้วย เมอร์สิเยอร์ หลุยส์ เดอลิอูซ์ ประธานกรรมการ Air France ซึ่งเชิญเรามาเยือนกรุงปาริสนั่นเอง

โต๊ะรับประทานอาหารประดับธงไตรรงค์เช่นเคย เมื่อเห็นธงไตรรงค์บนโต๊ะอาหารทีไร ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในเกียรติของเชื้อชาติเสมอ ก่อนเข้านั่งโต๊ะเรานั่งพักกันอยู่ในห้องรับแขกล่อเครื่องดื่มไปพลาง ภายหลังที่นายอาวังกาสได้แนะนำให้รู้จักกับประธานกรรมการ และเจ้าหน้าที่คนสำคัญ ๆ ตำแหน่งเบ็ม ๆ ของเขาแล้ว เราก็เข้าประจำที่ในโต๊ะอาหารซึ่งวางบัตรชื่อไว้ก่อนแล้ว

ถ้าข้าพเจ้าจะเล่าถึงเรื่องกินข้าวกินปลา มันก็คงเข้าทำนองเก่า คืออาหารฝรั่งเศสอร่อย แต่ที่เชส์ ดอรังต์ นี้ข้าพเจ้าพบว่าเขามีวิธีเสิฟอาหารแบบใหม่ คืออาหารสิ่งหนึ่งประกอบขึ้นด้วยไก่ฟ้าพญาลอ ข้าพเจ้าเห็นเขานำไก่ฟ้าพญาลอที่เชือดคอแล้ว แต่ยังไม่ได้ถอนขนใส่ถาดมาให้ดูทั่วกันก่อน ประหนึ่งว่าจะให้ปรากฏเป็นประจักษ์พยานเสียก่อนว่า ไอ้ที่เราจะได้กินเข้าไปอีกสักครู่หนึ่งนั้น ประกอบขึ้นด้วยเจ้าตัวที่เห็นนอนแผ่หางกางปีกอยู่ในถาดนี้เอง อย่าได้สงสัยไปเลย

ที่เชส์ดอรังต์นี้ ข้าพเจ้าก็ได้พบวิธีเสิฟกาแฟอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้เสิฟเป็นแขกดำมอร์อคโคแต่งตัวสี่ฉูดฉาดเหลืองสลับแดง ใส่หมวกทรงกระบอกสีแดงแปร๊ด ตัดกับสีผิวเนื้อดำเป็นมันน่าดูนัก หมอนี่แบกหม้อกาแฟร้อน ๆ เดินไปมาคอยดูแลว่าใครจะต้องการเพิ่มเติมบ้าง การที่เขาให้แขกดำเสิฟกาแฟนี้ คิด ๆ ดูก็น่าฉงนว่าทำไมจึงต้องให้แขกดำเป็นเหนี่ยงอย่างนี้มาเสิฟ ภายหลังสหายคนหนึ่งซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ ข้าพเจ้าบอกว่า พวกแขกมอร์อคโคนี้ชำนิชำนาญนักในเรื่องที่เกี่ยวกับกาแฟเตอร์กิช นับตั้งแต่ปลูกกาแฟมาจนถึงชง

กาแฟ รู้จักวิธีรักษารสกาแฟให้คงเส้นคงวาอยู่เสมอ ยิ่งกว่านั้นสหายคนนั้นยังบอกว่า ถ้าจะดื่มกาแฟให้อร่อยยิ่งขึ้นแล้ว ควรเอาสีของผู้เสิฟกับสีของกาแฟผสมเข้าด้วยกันจะกลายเป็นดำบวกดำเท่ากับดำปี๋อร่อยถึงใจนักแล

ตลอดเวลาที่นั่งรับประทานอาหารนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นตรีไชย ประทีปะเสน เอกอัคราชฑูตไทย หรือถึงแม้จะเป็นเมอร์สิเยอร์ หลุยส์ เลอลิอูซ์ ประทานกรรมการบริษัท Air France ซึ่งเป็นเจ้าภาพในการเลี้ยงครั้งนี้ก็ตาม เขาก็ยังยกย่องให้คุณควง อภัยวงศ์เป็นแขกผู้อาวุโส ในฐานะหัวหน้าคณะนักทัศนาจรจากเมืองไทย และในฐานะอดีตนายกรัฐมนตรีเมืองไทยก็ได้ ข้าพเจ้าและทุก ๆ คนจึงได้ฟังความคมคาย ของคุณควง อยู่ตลอด เวลาที่ได้โต้ตอบข้อซักถามต่าง ๆ นา ๆ และการสนทนาอย่างกันเองแต่ละบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายเจ้าภาพ

สหายชาวต่างประเทศคนหนึ่งนั่งคิด ๆ กันกับข้าพเจ้า สนใจคุณควง คอยแต่จะฟังคุณควงพูดเรื่อยไป เขาสกิดถามข้าพเจ้าว่า คุณควงเคยเป็นนักพูดอย่างเชี่ยวชาญหรือ ? ข้าพเจ้าจำได้ว่าข้าพเจ้าตอบเขาไปว่า ครั้งหนึ่งคุณควงคน

เดียวกันนี้ยินโต้คารมอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ ๙ โมงเช้าจนถึง ๔ ทุ่มไม่ได้หยุดพักเลย สมัยที่คุณควงเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรก หมอนั่นพังข้าพเจ้าอธิบายอย่างศรัทธาพลางพยักหน้าหงึก ๆ เป็นที่เลื่อมใส

ตามโปรแกรมวันนี้คือหลังเวลาอาหารกลางวันมื้อนี้แล้วจะต้องไปยังสนามบิน เปล่าไม่ใช่จะขนข้าวเรียบินบิ่งกลับเมืองไทยเสียหรอก แต่ที่ไปสนามบินนั้นเพราะนายอาวังกาสแกก็ต้องการพาไปชมโรงงานสร้างเครื่องบินของ Air France ดังนั้นจากเชส์ ลอรังต์ภัตตาคารอาหารอร่อยเราบิ่งไปสนามบินทีเดียว ไม่ต้องย้อนกลับโฮเต็ลคลาริดจ์อีก และสนามบินที่กล่าวนี้ก็คือสนามบิน Orly อันเป็นสนามบินพลเรือนแห่งเดียวในกรุงปารีส

ในตอนต้นของ — — “ร่อนไปปารีส ๆ” นี้ ข้าพเจ้าได้เล่ามาแล้วถึงสนามบิน ORLY ว่า ขณะที่เราอยู่ในนครเบรุตประเทศลิบะนัน เราก็รู้กันแล้วว่ากรรมกรทุก ๆ บริษัทการบิน ณ สนามบินแห่งนี้เกิดสไตร์ค์ไม่ยอมทำงานกันทั้งหมด แม้แต่กรรมกรของบริษัท Air France เอง แต่บริษัท Air France ซึ่งเปรียบเสมือนเจ้าของถิ่นอยู่นั้น รับจัดการ

แก้ไขให้ กรรมกร ทำงานเป็น ปกติได้ ภายใน เวลาอันรวดเร็ว ส่วนกรรมกรบริษัทอื่น ๆ ยังไม่ยอมทำ จนว่าข้อเรียกร้องบางข้อของเขาจะสัมฤทธิผล แม้จนกระทั่งวันที่เขาไปที่สนามบิน ORLY วันนี้ บริษัทการบินทุก ๆ แห่งก็ยังปิดเงียบอยู่ นอกจากโรงงานประกอบเครื่องบินแบบ Super Constellation ขนาดยักษ์ของ Air France แห่งเดียวเท่านั้น ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าทั้งสนามบินเต็มไปด้วยความเงียบเหงาเปล่าเปลี่ยว ไม่มีเครื่องบินขึ้นลง ไม่มีผู้คนเดินกันขวักไขว่ และไม่มีแม้แต่ปากแดง ๆ ไปเฉียดกรายให้เห็นเลยสักคนเดียว

ข้าพเจ้าได้พบว่า บริษัท Air France นี้เป็นบริษัทที่ "มีสายใยการบินปกคลุมไปทั่วทั้งโลก" จริงตามคำโฆษณา เพียงแต่ข้าพเจ้าได้ชมโรงงานมโหฬารประกอบเครื่องบินขนาดยักษ์ ข้าพเจ้าก็เปี่ยมแปร้ไปด้วยศรัทธาอีกแล้ว เพราะมันใหญ่โตมโหฬารเต็มไปด้วยคนงานมากหลาย หรือจะเป็นเพราะข้าพเจ้าศรัทธาบริษัท Air France เป็นทุนเดิมพันอยู่แล้วก็ได้ ในการที่เขาได้ให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสมาเยือนกรุงปารีส

ข้าพเจ้าจึงตื่นเต้นและตื่นตา บวก ด้วยความศรัทธา อย่างบอกไม่ถูก

นายอาวังกาส์พาเข้าไปชมแผนกต่าง ๆ ของโรงงานจนทั่ว พร้อมกับอธิบายให้ทราบในทุก ๆ อย่างซึ่งเราต้องการจะทราบ ข้าพเจ้าต้องขออภัยด้วยที่ไม่สามารถจะนำมาถ่ายทอดสู่กันฟังทั้งหมดได้ เพราะข้าพเจ้าไม่อาจจะเล่าถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าเรียนรู้ไม่ถึง ขืนเล่าไปผิดพลาดเปล่า ๆ จึงขอสรุปว่าข้าพเจ้ามีโอกาสได้ชมโรงงานเครื่องบินโดยสารของบริษัท Air France ณ สนามบิน ORLY กะเขาคนหนึ่งด้วยเท่านั้นแหละ

ข้าพเจ้าขอเรียนให้ทราบเสียก่อนว่า คืนวันนี้เป็นคืนที่สำคัญอย่างยิ่งอีกคืนหนึ่ง คือจะได้ไปรับประทานอาหารค่ำและชมระบำศิลปที่ Lido แต่เมื่อเรากลับจากสนามบินนั้นยังมีเวลาพอที่จะ “ล้างผลาญ” เงินในกระเป๋าให้หมดไปได้อีกเยอะ ข้าพเจ้าจึงไม่ยอมขึ้นห้องพัก ลาก ข้อมือคุณทวิช บุณยวัฒน์ ผู้ช่วยเลขานุการเศรษฐการ ออกจากโฮเต็ลคลาริดจ์ไปทันที

คุณทวิชไม่ขัดข้อง เพราะมือเติบอยู่เหมือนกันในเรื่องจับจ่ายใช้สอยไม่อั้นประดู เรื่องการซื้อของฝากแฟน

———เอ๊ย! ขอประทานโทษนะครับ คุณทวิช! เรื่องการซื้อของฝากใครต่อใครทางบ้านนั้นคุณทวิชเอาใจใส่เป็นพิเศษพอได้คู่กับข้าพเจ้าที่ไรเป็นต้องจ่ายทรัพย์กันหั่นแหลกไปทุกที ข้าพเจ้าเคยจินตนาการเล่น ๆ ว่า สำหรับเราทั้งสองนี้ ต่อให้ขนเงินมาเป็นโอง ๆ บรรทุกเครื่องบินมาจนเต็ม กดองเหยียนเต้กลับเมืองไทยแน่

ร้านขายของที่จะไปกันนี้ตั้งอยู่ไม่ไกลไปจากโฮเต็ลคลาริดจ์เท่าไหร่นัก แต่เดินไปไม่ก็ก้าวก็ถึงหรือคิดกันอย่างง่าย ๆ ว่าพอเดยร้านกาแฟที่ทั้งยืนเป็นตู้กระจกออกมาริมบาทวิถีไปร้านหนึ่งแล้วก็ถึง ที่นี่เป็นบริเวณที่ค้าขายของสาระพัดอย่างเหมือนตลาดบำเพ็ญบุญ เห็นมีป้ายนีออนไลท์อันเบ้อเร่อตาไทติดไว้ข้างบนตอนทางเข้าว่า Mayfair และใต้ถนนตลาดย่อยนี้เองกลายเป็นไนท์คลับที่หรูหราที่สุดในปาริส ไนท์คลับแห่งนี้ก็คือ Lido ซึ่งพวกเราจะมากินข้าวพลางดูระบำพลางกันในตอนกลางคืนนั่นเอง

จริงละซี Mayfair เป็นที่รวมสินค้าหลายชนิดรอบ ๆ ตลาดแบ่งเป็นห้อง ๆ แต่ละห้อง ๆ ต่างกัน เข้าของจำพวกเครื่องแต่งกายสตรี เครื่องสำอางค์ทุกชนิด มีให้เลือก

หาเองได้ไม่อั้นประดู สุภาพสตรีคนหนึ่งซึ่งสำนึกตนเองว่าเหี่ยวแห้งโรยราลงไป ก็อาจจะหาซื้อยาทายาทาพอกใส่ปุ๋ยบำรุงให้งอกงามเจริญเติบโตขึ้นใหม่ได้จากบริเวณนี้ ที่จะต้องการเพชรนิลจินดาประดับเป็นอาภรณ์พรรณ ก็มีให้เลือกทุกชนิดตั้งแต่กำไลมือจนถึงกำไลใส่ข้อข้างล่าง เรื่องผ้าผ่อนแพรพรรณนั้นดาระดาษกลาดเกลื่อนไปหมด ใครจะต้องการอย่างเนื้อละเอียดเนื้อหยาบ ใส่แล้วเย็นผิวหนังหรืออบอุ่นละมุนละมัยมีให้เลือกทุกชนิด ตลอดจนผ้าชนิดเลื่อมเป็นมันใส่แล้วลื่นปรู๊ดปร๊าดไหลลงมากองอยู่แทบเท้ากัมี เดินเข้าไปในบริเวณ Mayfair นี้แล้วให้นึกอยากจะมีใครสักคนหนึ่งหน้าตาดี ๆ หน่อย ซึ่งเป็นเพื่อนต่างเพศเดินเคียงคลอเข้าไปด้วย จะได้เพลิดเพลินเจริญตาและเจริญใจที่ได้เห็นของที่ถูกใจหลายอย่างของเธออันมีอยู่เกลื่อนกลาดดาษตา เธอคงจะเลือกซื้อสิ่งที่เธอต้องการได้สมประสงค์ เธอคงจะพูดจ้อฉอเลาะกับข้าพเจ้าตลอดเวลาเหมือนกับจะรักข้าพเจ้าจนแทบจะกลืนกินลงไปเลยว่า

"แหม! คุณพี่คะ หนูอยากได้ตาบาแรงผืนนั้นจริงจริ๊งดูซิคะ สีช้วยสวย ไหนคะ....ไหนคะ ดูราคาที่เขาเขียนติดไว้

ซิคะ อุ๊ย! ตาย–ตาย เมตรละหมื่นสองพันฟรังค์เท่านั้นเอง แหละค่ะ ถูก–ถูก" หรือถ้าข้าพเจ้าบังเอิญไม่ได้ยินเธอพูดเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็อาจได้ยินว่า

"เดียวค่ะ คุณพี่...ประเดี๋ยวก่อนค่ะ หนูอยากดูเสื้อกันหนาวตัวนั้นก่อน เห็นไหมคะ สีม่วงอ่อนนั้นปกคอสีขาว น่ารักเหลือเกินค่ะ โอ! ที่หน้าอกเขาปักด้วยดิ้นเงินดิ้นทองเสียด้วยเป็นรูปหอไอเฟล ไม่แพงเลยนะคะเสื้อตัวนี้ สองหมื่นกว่า ๆ เท่านั้น"

ข้าพเจ้าอาจได้ยินอะไรต่ออะไรอีกสาระพัด นึกไปแล้วก็โล่งหัวอก เป็นบุญอย่างยอดเยี่ยมที่เดียวที่ไม่มีใครเดินอิงแนบข้างคอยฉอเลาะอย่างว่า มิฉะนั้นแล้วพอกลับเมืองไทยทำงานต่อไปจนแก่ตายก็คงใช้หนี้ไม่หมดเป็นแน่.

ไม่แต่โดยรอบของ "ตลาด" จะแบ่งเป็นห้องเป็นห้างเท่านั้น ตรงกลางเขายังตั้งตู้กระจกไว้เป็นล็อค ๆ อีกด้วย และแถมยังมีร้านขายเครื่องดื่มย่อย ๆ ทำนองบาร์ตั้งอยู่อีกแห่งหนึ่ง มีร้านขายภาพสเก็ตช์อยู่ร้านหนึ่ง เห็นช่างเขียนผู้มือดีกำลังขีดเส้นเกรยองแกรีก ๆ อยู่ที่เดียว แวะเข้าไปยืนดูอยู่ตั้งนาน

ได้ความว่าแกเขียนรูปวอลแตร์ ปรัชญาเมธีคนสำคัญคนหนึ่งของฝรั่งเศสมือครั้งกระโน้น

ข้าพเจ้ากับคุณทวิช บุณยวัฒน์เดินดูโน่นดูนี่เรื่อยเปื่อยไป ผลที่สุดสำหรับข้าพเจ้าเองนั้นเกิดชอบใจผ้าพันคอผู้หญิงชิ้งพิมพ์ด้วยสีเงินสีทองบนผ้าโปร่งสีดำเป็นรูปสถานที่สำคัญ ๆ ในปารีส เช่นรูปหอไอเฟล, รูปประตูชัย, พระราชวังแวร์-ซาย์, ปลาสเดอลาคองคอร์ดและที่อื่น ๆ อีกมาก อันว่าผ้าคอชนิดอย่างที่ว่านี้ ข้าพเจ้าได้รับ "คำสั่ง" จากเพื่อนหญิงคนหนึ่ง ซึ่งเธอเคยมาปารีสแล้วครั้งหนึ่ง แต่ไม่ทันจะได้ซื้อผ้าพันคออย่างที่ว่านี้ต้องรีบบินกลับเมืองไทยเสียก่อน ข้าพเจ้าต้องรับซื้อด้วยความเต็มใจ แต่มิได้ซื้อเพียงผืนเดียวตามคำสั่ง หากต้องซื้อถึงโหลครึ่งเพื่อไม่ตริจิตมิตรภาพแด่เพื่อนต่างเพศผืนอื่นอีกด้วย ราคาผืนหนึ่ง ๙๕๐ ฟรังค์ ถึงแม้จะซื้อโหลครึ่งก็ลดไม่ได้จนฟรังค์เดียว

ในร้านแห่งเดียวกันนี้ ข้าพเจ้ายังอุดหนุนผ้าเช็ดหน้าแพรผืนเล็ก ๆ อีกหนึ่งโหล หนึ่งโหลของผ้าเช็ดหน้าแพรนี้ราคาเท่ากับผ้าพันคอโปร่งดำเพียงผืนเดียว ข้าพเจ้าแปลกใจไม่หายว่า จะขนซื้อเอาสุมอะไรกัน หมดเปลืองไปเปล่า ๆ

จะว่าคนขายของร้านนี้หน้าแฉล้มช่างเจรจาก็หามีไม่ เพราะคนขายก็เป็นผู้ชายพายเรือเราดี ๆ นี่เอง ซ้ำยังเป็นคาแก่คางยานยื่นออกมาดังคับเสียด้วย ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าเองก็ชักจะพิลึก ๆ อยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

เดินผ่านตู้โชว์ของร้าน ๆ หนึ่ง เห็นมีกระเป๋าผู้ดีหญิงตั้งเรียงรายอยู่เต็ม สวย ๆ แปลก ๆ ทั้งนั้น เห็นกระเป๋างาม ๆ นี่แล้ว ดวงใจก็ลอยละล่องฟ้องฟ้าจากปาริสมายังกรุงเทพ ฯ ในบัดดลนั้นเอง เพราะ "ดวงใจ" ในดวงใจของข้าพเจ้ากระมังที่ได้สั่งมาตั้งแต่ก่อนจะออกจากประตูบ้านแล้วว่า "อย่าลืมเชียวนะจ๊ะ กระเป๋าถือแบบปารีสแท้ ชั้นเบื่อไอ้หนังดาเข้ของชั้นเต็มทีแล้ว ครำครึเป็นยายแก่เหลือเกิน" ดังนั้นข้าพเจ้าจึงจ้ำพรวดเข้าไปในร้านขายกระเป๋าถือสุภาพสตรีโดยไม่รีรอ

ร้านนี่น่ะสิ เขาถึงจะแน่จริง ๆ ที่ว่าแน่นั้นไม่ใช่อะไรดอก คือถ้าเราซื้อ เขาเป็นต้องขายแน่ แต่ข้าพเจ้าอาจต้องขอถามปามต่อไปสักหน่อยว่า คนขายของเขาแน่นัก สาวและสวยอย่างชนิดญาติ เป็นพี่น้องสองสาวฝาแฝด สูงต่ำไล่เรี่ยกัน หน้าตาจิ้มลิ้มพริ้มเพราประพิมประพายละม้ายแม้นกันไม่มีผิด มีแม่แก่ผมหงอกคอยยืนคุมเชิงอยู่ตรงมุมร้านด้านใน

อันที่จริงข้าพเจ้าตั้งใจเข้าไปเพียงชื่อกระเป๋าฝากดวงใจเท่านั้น ข้าพเจ้าไม่ได้เข้าไปเพื่อชมโฉมโสภาของพี่น้องสองสาวคู่นี้เลย เพราะไม่ได้คาดคิดว่าจะพบ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกตนเองว่า เหมือนมีใครเป่าคาถาอาคมขลังมาสกดจิตให้ต้องหยุดยืนตรึงตราคาประตูอยู่ตรงนั้นเอง เธอสวยอย่างมหาฉกาจฉกรรจ์อะไรอย่างนั้นก็ไม่รู้ ข้าพเจ้ามารู้สึกตัวก็ต่อเมื่อคุณทวิชมากระตุ้นให้เคลื่อนที่ น่าขอบใจคุณทวิชเหลือที่ได้ปลุกข้าพเจ้าให้ตื่นขึ้นจากอาคมขลัง มิฉะนั้นแล้วข้าพเจ้าอาจยืนตัวแข็งทื่อกลายเป็นหินอยู่ที่ Mayfair ในกรุงปารีสมาจนกระทั่งบัดนี้ก็ได้

สองสาว ฝาแฝดแห่ง ร้านค้าขาย เครื่องหนัง ใน บริเวณ Mayfair นั้นงามผุดผาดบาดลงไปถึงก้นหอย ความมีเสน่ห์ของเธอทั้งสองมีอยู่แพรวพราวสะพรั่งพริ้ง ไปทั่วสรรพางค์แม้กระทั่งซอกหู ก่อนจะออกจากร้านของเธอไป แม้คุณทวิชจะฉุดข้อมือข้าพเจ้าก็แล้ว หรือเกือบจะดึงหูก็แล้ว ข้าพเจ้าก็ยังอุตส่าห์ดันทุรังหน่วงเหนี่ยวเข้าไปอีกจนได้ เพื่อเพียงแต่ขอให้ได้ยืนชมโฉมใกล้ ๆ รูปสลักอันแสนโสภาของเธอผนึกไว้กับผนังห้องหัวใจของข้าพเจ้าเท่านั้น

ข้าพเจ้ากลับโฮเต็ลด้วยหัวใจแป้วเต็มที เพราะกระเป๋าเบาลงไปไม่ใช่น้อย เบาเสียจนแทบจะเดินตัวปลิวไปกับลม แต่จะมัวคิดไปใยให้เสียเวลาเปล่า ๆ เรามาปารีสเพื่อชมปารีส เอาของที่ระลึกจากปารีสกลับไปเมืองไทย ก็ต้องทำตัวให้สมกับมาเที่ยวปารีสซิ คือถ้าไม่เกี่ยงกระเป๋าแล้วก็หาใช่มาปารีสไม่ เลยเดินตีหน้าเชิดชันลิฟท์กลับเข้าห้องพัก

พูดถึงห้องพักของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าสังเกตว่า ถ้าข้าพเจ้ากลับจากเที่ยวเตร่มาครั้งใด เบิดประตูโผล่เข้าไปจะต้องเห็นผิดหูผิดตาไปทุกครั้ง ก่อนจะออกจากห้องข้าพเจ้ามักจะสุมกองผ้าและแขวนห้อยไอ้นั่นไอ้นี่ไว้เกะกะสักหน่อย กลับมาอีกทีสะอาดสะอ้านหมดจด เป็นระเบียบเรียบร้อยไปเสียทุกที กางเกงนอนเสื้อนอนอันยุ่ง ๆ ที่พาดไว้บนเตียง กลายเป็นพับเรียงวางไว้เป็นระเบียบ โต๊ะเครื่องแป้งที่ทำรกไว้ก็เรียบร้อยผิดตา แสดงให้เห็นความเอาใจใส่ของ “แม่บ้าน” เป็นอย่างดี ในการบริการความสะดวกเรียบร้อยแก่ผู้มาพักโฮเต็ลนี้เป็นอันดียิ่ง ข้าพเจ้าจำได้อย่างแม่นยำว่าวันสุดท้ายที่ข้าพเจ้าอยู่ที่โฮเต็ลคลาริดจ์นี้ ข้าพเจ้าได้ทิปแม่บ้านทั้งสองที่ดูแลห้องพักของข้าพเจ้าไปคนละ ๕๐๐ ฟรังค์เป็นสินน้ำใจ

แต่งตัวเสร็จแล้วรีบลงลิฟท์ไปทันที เวลานั้นทุ่มครึ่งกว่า ๆ เข้าไปนิดหน่อยแล้ว แต่ยังไม่สู้หิวเท่าไรนัก แต่ที่รีบลงมานั้นเพราะชอบเดินดูของต่าง ๆ ในตู้โชว์อันเรียงรายอยู่ในโฮเต็ล ดูแล้วเพลินใจดี แต่ทว่าดูไม่ได้เท่าไหร่ ก็พอดีคุณควง อภัยวงศ์ เดินผ่านมาเลยชวนกันไปนั่งคุยกันในห้องโถงที่รับแขก เวลายังเหลือพอที่จะคุยอะไรต่ออะไรกันได้ตั้งเยอะแยะ กว่าจะถึงเวลาอาหารค่ำที่ลโด้ก็สองทุ่มตามที่นัดหมาย

นั่งคุยกันอยู่ดี ๆ คุณควงก็โผล่พรวดขึ้นมาว่า

"นี่แน่ะ!--คุณลมูลคุณรู้เรื่องอะไรกับเขาบ้างไหม ที่เกี่ยวกับการบ้านการเมืองของเราเวลานี้!"

ข้าพเจ้างงงันไปในทันที อยู่ ๆ คุณควงก็ถามขึ้นมาดื้อ ๆ โดยที่ขณะนั้นเราไม่ได้คุยกันถึงเรื่องหรือแม้เกี่ยวกับเรื่องการบ้านการเมืองของเมืองไทย ข้าพเจ้าย้อนถามคุณควงไปอย่างงง ๆ ว่า

"ประทานโทษเถิดครับ เรื่องอะไรไม่ทราบ?"

"อ้าว! ก็เรื่องคุณเผ่าถูกจับไปแล้วอย่างไงล่ะ เขาว่าถูกจับไปตั้งแต่เมื่อวานนี้แน่ะ" คุณควงบอกข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าเพิ่มความงงงวยขึ้นอีกร้อยเท่าพันทวี คุณควงไปรู้มาได้ยังไงกันนะ อยู่ห่างไกลออกมาจากเมืองไทยตั้งร้อยโยชน์พันโยชน์ไฉนจึงรู้ข่าวทางบ้านเมืองไทยได้รวดเร็วยิ่งนัก ข้าพเจ้ารู้สึกตื้นใจขึ้นมาทันที ในเมื่อทราบว่านายพลตำรวจเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจถูกจับ ใครล่ะเป็นผู้จับ ปัญหาเหล่านี้วนเวียนหนักอึ้งอยู่ในสมอง — ใครจับอธิบดีกรมตำรวจ—อธิบดีกรมตำรวจถูกจับเพราะอะไร ไปก่อกรรมทำผิดคิดร้ายอย่างมหันต์อะไรเข้าล่ะ หรือว่าใครจะเป็นมือที่เหนือกว่าคิดอ่าน "วางเพลิง" เข้าให้นั่น

ข้าพเจ้ายังคงนั่งนิ่ง คุณควงเบิดเผยต่อไปว่า

"ข่าวบอกมาว่า นอกจากคุณเผ่าแล้ว พวกอัศวินคู่ใจทั้งหลายของคุณเผายังถูกจับหมดทุกคนเสียอก ถามนจะยังไงกันเสียแล้วละ คุณลมูลเอ่ย บ้านเมืองของเราจะเป็นยังไงมั่งก็ไม่รู้ คงจะเกิดยุ่งกันใหญ่อีกละซี"

"แล้วจะทำยังไงดีเล่าครับ?" ข้าพเจ้าปรารภออกไปอย่างไร้ความหมาย

คุณควงเกาศีรษะแกรก ๆ พลางหัวร่อแหะ ๆ

"แต่ข่าวที่ว่านี่นะ หนังสือพิมพ์แนวหน้าเป็นผู้นำลงนะคุณนะ แต่กรมประชาสัมพันธ์เขาออกข่าววิทยุแก้ข่าวไป ผมแปลกใจจริง ๆ หนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ทำไมเขาไม่ลง ผ่าไปลงแต่หนังสือพิมพ์แนวหน้า"

"ท่านทราบได้อย่างไรครับว่า เกิดเรื่องนี้ขึ้นในเมืองไทย?" ข้าพเจ้าเร่งถามอย่างรวดเร็ว

"รู้มาจากสถานทูตเมื่อเย็นนี้เอง" คุณควงตอบ "เมื่อเย็นนี้ผมไปสถานทูตมา เขาเลยเล่าให้ฟัง"

"สมมุติว่าถ้าเรื่องนั้นเกิดขึ้นจริง ๆ ก็คงจะมีใครโทรเลขแจ้งมาให้ท่านทราบเป็นส่วนตัวก็ได้นะครับ" ข้าพเจ้าออกความเห็น "เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองอยู่"

"แต่เราไม่รู้ว่าจะจริงหรือไม่จริง แล้วก็น่าสงสัยว่าทำไมหนังสือพิมพ์แนวหน้าจึงลงฉบับเดียว พูดก็พูดเถอะนะถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ๆ ผมอาจถูกขอให้กลับเมืองไทยก็ได้ แต่ผมไม่ยอมกลับไปในระหว่างนี้เด็ดขาด ไม่อยากเกี่ยวข้องเรื่องพรรค์นั้น ข่าวนี้ถ้าจะให้รู้แน่ต้องไปฟังที่ลอนดอน เพราะลอนดอนเป็นศูนย์รวมข่าวทางวิทยุที่รวดเร็วที่สุด พรุ่งนี้ผมจะไปที่ลอนดอนก็คงจะรู้ละเอียด"

นายพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ จะถูกจับไปขังไว้จริงหรือไม่ เอาไว้รู้กันในเมื่อคุณควง อภัยวงศ์ ไปถอนตอน ซึ่งคุณควงบอกว่าเป็นสถานีศูนย์รวม ข่าวแหล่งใหญ่ในยุโรป แต่อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าก็คงไม่มี โอกาสรู้ว่าเรื่องนั้นว่าจะจริงหรือไม่จริง เพราะคุณควงจะไป อยู่ในตอนตอนอีกนานกว่าจะกลับปารีส และในระหว่างที่คุณ ควงยังไม่กลับมานั้น พวกเราก็คงจะเดินทางกลับเมืองไทย ไปแล้ว

เลิกพูดกันถึงเรื่องการบ้านการเมืองเสียที พูดไปก็ เหนื่อยใจไปด้วยเปล่า ๆ เดี๋ยวนี้.....ข้าพเจ้ากำลังอยู่ในกรุง ปารีสแดนสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ของยุโรป หมู่นางฟ้าปากแดง ๆ ออกกระเพื่อมให้พริ้วไป เหลียวซ้ายแลขวาเจอะไปทั้งนั้น แล้วจะต้องเอาเรื่องการเมืองอันแสนจะทรมานใจ มาคำนึงนึก อยู่ทำไมกัน อีกไม่กี่นาฑีข้างหน้าแล้วสินะก็จะถึงเวลาไปลิโด้ ไปกินอาหารค่ำที่นั่น ....ไปดูระบำศิลปะปลื้อยอกอ่องฉ่องที่นั่น ตลอดจนอาจเลือกคู่ได้ที่นั่นเสียด้วย ไม่ต้องไปเดินย่ำหาที่ย่าน บีกาด....แถบถิ่นมองมาตร์ หรือแถวชังส์เซลิเซ่เองในตอนดึก

ทนกถึงเรื่องลิโด้กันดะ เมื่อพวกเรามาพร้อมหน้าพร้อมตากันดีแล้วรวมทั้งญี่ปุ่นอีกสามคนซึ่งได้รับเชิญมาร่วมโต๊ะรับประทานอาหารเป็นพิเศษ ข้าพเจ้าขอบอกให้ทราบไว้ด้วยว่า การรับประทานอาหารค่ำและชมระบำศิลปินลิโด้ในค่ำวันนั้น อันที่จริงนายอาวังกาสแกเชิญเฉพาะพวกเราชาวไทยเท่านั้น แต่บังเอิญมีญี่ปุ่นโชคดีเหลือติดโฮเต็ลอยู่อีก ๓ คน เพราะไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหน นายอาวังกาสจึงเชิญให้ไปร่วมสนุกกับพวกเราด้วย ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขอรวบรัดตัดความแบบสั้นมือเดียว ออกจากโฮเต็ลคลาริดจ์ถึงลิโด้คาบาเร่ต์เลยทีเดียว เพราะอยู่ใกล้ ๆ กันแค่นั้นเอง

คาบาเร่ต์แห่งนี้ว่ากันว่าเป็นวิมาน ลอยฟ้า งดงามไปเสียทุกอย่างปานประหนึ่งเทพนิมิตร แต่สถานที่ตั้งคาบาเร่ต์จริง ๆ นั้นหาใช่แบบลอยฟ้าไม่ แต่กลายเป็นอยู่ใต้ดิน คือ อยู่ชั้นล่างของ "ตลาดบำเพ็ญบุญ" หรือเวง Mayfair ซึ่งข้าพเจ้าเคยไปมาแล้วนั่นเอง

ถ้าจะคะเนความกว้างขวางของลิโด้ในปารีส กับลิโด้ในเมืองไทยของเราแล้ว ของเขากว้างขวางกว่าของเราสักสามเท่า การตกแต่งสถานที่หรูหราเหลือสติกำลัง จากประตู

กระจกชั้นเดียวกันกับ Mayfair นั้น ถ้าเราขึ้นเกียจเดินลงบันได เราก็อาจลงมาทางลิฟท์ได้เหมือนกัน การคาบาเร่ต์ลงมาอยู่ใต้ดินนี้ดูก็แปลกประหลาดพิลึกดี ข้าพเจ้าเป็นคนที่มักจะตื่นเต้นต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้เห็น ดังนั้นจึงรู้สึกว่าที่ลิโด้นี้วิเศษกว่าที่แฌนาตูริสท์เป็นอันมาก วิเศษทั้งสถานที่ วิเศษทั้งการแสดง วิเศษทั้งทรวดทรงและทรวง !

โต๊ะที่เขาจัดไว้ตาม Reserve นั้นติดอยู่กับเวที คือแปลว่าได้ดูระบำอย่างใกล้ชิดที่สุด เห็นอะไรต่ออะไรกันได้อย่างชัด ๆ ที่เดียว แต่เวลานั้นยังไม่ถึงเวลาแสดง หากเป็นเวลาที่เราจะรับประทานอาหารกันก่อน ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นจากโต๊ะออกเดินสำรวจไปทั่ว ๆ เป็นการเอาความรู้ไว้ก่อน

อันที่จริง วันนี้ไม่ใช่ วันเสาร์ หรือ วันอาทิตย์ สักหน่อย ทั้ง ๆ ที่เป็นวันพฤหัส ฯ ทำไมคนจึงแน่นเต็มเปรี๊ยะไปหมดทุก ๆ โต๊ะยังงั้นก็ไม่รู้ แต่มารู้เอาทีหลังในระหว่างรับประทานอาหารว่า ไม่มีวันไหนเลยสักวันเดียวในสัปดาห์หนึ่ง ที่ลิโด้ไม่แน่นขนัดอย่างที่ข้าพเจ้าได้เห็นอยู่นั้น ในบริเวณนั้นเห็นผู้หญิงแต่งตัวสีขาวทั้งชุดอยู่สองคน สพายกล้องถ่ายรูปและไฟแฟลช เจ้าหล่อนทั้งสองนี้เป็นช่างถ่ายภาพรับจ้างประจำคาบาเร่ต์ ใคร

ต้องการ จะถ่ายรูปหมู่ รูปเดี่ยว เรียกหล่อน ให้ไปถ่าย ได้ทันที ราคาค่าถ่ายไม่สู้แพงนัก ซ้ำยังมีบริการดีและรวดเร็วเสียด้วย เพียงชั่วเวลาเปรี้ยวเดียวหล่อนจะขยายรูปติดกระดาษการ์ดใส่ซองมาให้เสร็จเรียบร้อย ข้าพเจ้าสังเกตพบว่าคนหนึ่งสวยเหมือนเจเนตลหดาราภาพยนตร์อเมริกัน ทางคลองแคลวดีมาก อีกคนหนึ่งสูงชลูดเหมือนต้นสนในเมืองซังต์ปอลเดอ-วองซ์โน่น เวลาเดินดูโย่ง ๆ โก้งเก้งพิลึก ไม่ค่อยจะมีใครเรียกไปให้ถ่ายรูปเลย ช่างภาพหรือ "ตากล้อง" หญิงทั้งคู่นี้ใช้กล้องถ่ายรูปชนิดกราเฟลกซ์ และหม้อแบ็ตเตอรี่ทันสมัย

ครั้นแล้วก็ถึงเวลาอาหาร ข้าพเจ้าขอพูดอย่างเปิดอกเลยว่าอาหารมื้อนี้อร่อยเหาะที่สุด ไม่ว่าจะตักอะไรใส่ปากรู้สึกว่ารสชาติเลอเลิศไปทั้งนั้น เห็นจะเป็นด้วยสถานที่แปลกตา มีดนตรีกล่อมใจ มีผู้เข้าไปนั่งกันมาก และมีความตั้งใจเป็นทุนเดิมที่จะได้ดูระบำศิลปอยู่แล้วกระมัง จึงได้รู้สึกเอร็จอร่อยนัก

เมื่อพูดถึงอาหารอร่อย ต้องขอย้ำซ้ำซากสักนิดหนึ่งว่าเมื่อกลางวันได้กินหอยสดบิบมะนาวที่ภัตตาคารเชล์ ดอรังต์มาแล้วชักจะคิดใจ นึกมาเจอหอยสดอย่างเดียวกันนั้นเข้าให้

อีก เหมือนกับเขาจะรู้ใจว่าข้าพเจ้าน่ะชอบหอยสด นายอาวังกาสถาม ข้าพเจ้า ขณะที่ ข้าพเจ้าหยิบ เอาเปลือกหอย มาพิจารณาดูรูปลักษณะของมันว่า "คุณชอบกินหอยนักรึครับ?"

"ครับ! ผมชอบกินหอยมาก เพราะหอยชนิดนี้ไม่มีในเมืองไทย" ข้าพเจ้าตอบ "ในเมืองไทยนั้นหอยสด ๆ ที่กินได้ก็มีแต่หอยนางรมเท่านั้น อย่างนี้เขาเรียกว่าหอยอะไรครับ?"

"หอยโข่งไงล่ะ!" นายอาวังกาสตอบ "อย่าว่าแต่คุณชอบเลย ผมก็ชอบเหมือนกัน อร่อยดีครับ"

หอยชนิดนี้ตามศัพท์เขาเรียกกันว่า Escargot เขาว่ากินแล้วกระชุ่มกระชวยดีนักแล แต่เรื่องที่เกี่ยวกับหอยนั้น ตามความจริงแล้วไม่ว่า หอยไทย หอยฝรั่งหรือหอยแขกก็กินอร่อยทั้งนั้น สำคัญอยู่ที่อย่าสวาปามเข้าไปมากจนเกินต้องการเท่านั้น จะลำบากแก่ตัวเราเองไปเปล่า ๆ

หลังอาหารเล็กน้อยมีการดีดาศ ข้าพเจ้าไม่ได้ขึ้นไปดีดาศเพราะไม่มีคู่ เลยต้องนั่งดูรอเวลาไว้ดูระบำศิลปอันชื่อดีอชาของลิโด้ดีกว่า การแสดงของเขานั้นแบ่งออกเป็น

สองภาค ๆ แรกและภาคหลังไม่รู้ว่าก็ชุดต่อก็ชุด ช่างมากมายเหลือเกิน ดูกันเพลินจนลืมญาติไปเลย

ภาคแรกนั้นเริ่มตั้งแต่เวลา ๕ ทุ่ม ๓๕ นาที สำหรับข้าพเจ้านะรับอย่างหน้าชื่นเลยว่าคอยเบิ่งตาดูอยู่ทีเดียว อยากเห็นว่าการแสดงทีลิโด้นักกับการแสดงที่แอนาทริสต์โน่น ใครจะแน่กว่าใคร ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แก่ใจแล้วว่า ลิโด้เหนือกว่าหลายเท่านัก เพราะคุณควง อภัยวงศ์ ก็เคยบอกไว้ คุณประสัตถ์ บันยารชุน ก็คุยให้ฟังไว้ หรือแม้นายอาวังกาสก็แจ้งไว้ก่อนว่าการแสดงทีลิโด้คาบาเร่ต์แห่งนี้เลิศสุดพรรณา

เวทีฟลอร์โชว์หรือเวทีแสดงระบำศิลปและอะไรต่ออะไรนั้นกว้างขวางมาก และมีส่วนลึกเข้าไปทางด้านหลังโขอยู่ ส่วนตอนหน้าซึ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้านั้น เขาทำให้เลื่อนขึ้นเลื่อนลงได้ ไอ้ที่เลื่อนลงนั้นหมายถึงพื้นเดิมที่ใครต่อใครขึ้นไปเต้นรำทำเพลงกันเมื่อสักครู่ แต่ตอนที่เลื่อนขึ้นนั้นเขาเลื่อนตอนแสดงฟลอร์โชว์ สูงขึ้นจากระดับพื้นเดิมราว ๆ ๑ เมตร เพื่อให้คนดูเห็นกันได้ถนัดถนี่นับตั้งแต่ปลายเล็บเท้าถึงเส้นผมตอนที่มันเลื่อนขึ้นมาที่แรกนั้น ข้าพเจ้าสดุ้งตกใจนิดหน่อย เพราะไม่ทันจะรู้ตัว อยู่ดี ๆ พื้นตรงนั้นเลื่อนปรู๊ดขึ้นมาเฉย ๆ

แต่แล้วข้าพเจ้าหายสดุ้งในเมื่อรู้กันอย่างจัดแจ้งแล้วว่า อีกสักประเดี๋ยวเถอะ ข้าพเจ้าก็คงจะได้เห็นอกแอร่มของนางระบำสาว ๆ บนเวทีที่เลื่อนขึ้นมานั้น

ดนตรีครางกระหึ่มขึ้นแล้วละซี ข้าพเจ้าใจชักจะสั่นตามเสียงดนตรีไปด้วย ดนตรีที่เล่นอยู่ในลิโด้นี้มีอยู่สามคณะเล่นสลับกันไป คือ ๑. Orchestre Del Vincourt ๒. Orchestre Ben ๓. Orchestre Borderieux แต่ละวงแต่ละคณะของเขาแน่จริง ๆ สลับสับเปลี่ยนกันได้อย่างรวดเร็ว ข้าพเจ้าใคร่จะเรียนให้ทราบว่ารายการแสดงชุดต่าง ๆ ของลิโด้นั้น เขามีชื่อเสียงเป็นส่วนใหญ่ว่า DESIRS อันแปลความหมายว่าความปรารถนา, ความใคร่ก็ได้ หรือความกระหาย และคำว่า DESIRS นี้จะแยกออกไปเป็นชุด ๆ ต่อการแสดงแต่ละชุด ๆ อย่างในการแสดงภาคแรกนั้นมีอยู่ถึง ๑๐ ชุดด้วยกัน ดูกันคิดต่อไปจนแทบจะไม่มีเวลาเปลี่ยนฉาก และการเปลี่ยนฉากของเขาก็ทำอย่างรวดเร็วและเรียบร้อยแทบไม่น่าเชื่อ

ข้าพเจ้าเกือบจะลืมบอกออกไปว่า ลิโด้คาบาเร่ต์นี้อยู่ในความอำนวยการของเมอร์สิเยอร์บีแอร์ หลุยส์จูแรง อันว่านายบีแอร์ผู้นี้ดำเนินการคาบาเร่ต์นี้มากว่า ๒๐ ปีแล้ว เครื่อง

หมายหรือตราประจำลิโด้เขาทำเป็นรูปสิงห์โตมีปีกสวมมงกุฎยืนหยัดอยู่ ช่างออกแบบเครื่องหมายนักเหลือร้ายละเอียนหน้าตาสิงห์โตตัวนี้เหมือนหน้านายบีแอร์ไม่มีผิด เห็นจะเป็นเพราะนายบีแอร์แกเป็นพี่เบมอยู่ในที่แห่งนี้แต่เพียงคนเดียวกระมังจึงกลายเป็น "สิงห์" แห่งลิโด้ไป.

ที่ข้าพเจ้าว่าการแสดงแบ่งออกเป็นชุด Desirs ต่าง ๆ ถึง ๑๐ ชุดในการแสดงภาคแรกนั้น มีชื่อเท่าที่จะจำได้เช่น Desirs Devacances (หรือ Desire For a Holiday) ซึ่งมีผู้แสดงมากกว่า ๓๐ คน รวมทั้งนางระบำในคณะของ (Les Blue Bell Girls) ซึ่งเป็นคณะระบำพิเศษของลิโด้ คือไปรวมอยู่กับนางระบำคณะลิโด้เองแท้ ๆ ชุด (Desirs De Aris) (หรือ Desire for Paris) นับว่าเป็นชุดที่ใหญ่โตมโหฬารยิ่งโดยได้รวมเอาผู้แสดงทุก ๆ คนบรรดาที่มีอยู่ในลิโด้มาไว้ทั้งหมด ตลอดจนตัวตลกสลับรำอันน่าขบขันซึ่งข้าพเจ้าจะได้พูดถึงเขาในอันดับต่อไป

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้ว DESIRS มีความหมายแปลว่าความปรารถนาหรือความหื่นกระหายนั่นก็ว่าได้ ข้าพเจ้าคิด ๆ ไปก็คงจะเป็นเพราะเขาไม่ถือ หรือไม่มีความหมาย

อย่างนักตีความหมายบ้า ๆ บอ ๆ จะนึกคิดกันไปเอง ข้าพเจ้าปล่อยให้ความคิดอันนี้ผ่านไปเสีย เอาไว้คอยดูระบำเฉย ๆ ดีกว่า

ถ้าจะพรรณนาถึงการแสดงแต่ละชุด แต่ละฉากก็ออกจะยืดยาวเยิ่นเย้อมากไปหน่อย ข้าพเจ้าต้องขออภัยที่จะเล่าถึงการแสดงชุดสำคัญ ๆ เท่านั้น เพราะถ้าจะเอากันให้ละเอียดจริง ๆ เห็นจะนั่งเขียนกันหลังงอไปเหมือนกัน อาจพิมพ์เป็นเล่มพิเศษว่าด้วยเรื่อง ลิโด้คาบาเร่ต์แห่งนี้ได้เรื่องหนึ่งทีเดียว

แต่ก่อนที่ระบำจะแสดง นายอาวังกาส์บอกว่าต้องถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึกสักรูปหนึ่ง โดยเรียกแม่สาว "ตากล้อง" คนสวยนั้นมา แม่สาวช่างภาพนั้นมา แม่สาวช่างภาพนั้นก็รวดเร็วทันการ พอเรานั่งกันเรียบร้อยหล่อนก็กดปุ่มกล้องชักแฟลชไลท์สว่างพริบพรับอยู่สองสามทีเป็นอันว่าเสร็จพิธีการถ่ายรูป

ระบำศิลปชุดแรกเริ่มขึ้นแล้ว — — ข้าพเจ้าและทุก ๆ คนหันหน้าไปทางเวทีและในบัดดลนั้นเอง — —

ระบำศิลปชุดแรกที่ได้เริ่มต้นขึ้น มีชื่อว่าชุด DESIRS DE PLAIRE หรือตรงกับภาษาฝรั่งอังกฤษว่า Our desire to please you เป็นการแสดงที่ประกอบด้วยนางระบำซึ่งอยู่ในความควบคุมของมิสบลูเบลล์ ซึ่งได้ยินว่าหาใช่คนฝรั่งเศสไม่ แต่เป็นคนอเมริกันมาจากบรอดเวย์ไกลกันลิบลับโน่น และประกอบด้วยนางแบบอกสล้างของลิโด้คาบาเร่ต์อีกจำนวนหนึ่ง แถมด้วยเรย์มอนด์จิเร่หนุ่มนักร้องเสียงใสอีกคนหนึ่ง เวลาร้องกังวาพจับจิตจับใจนัก

เวทีเลื่อนขึ้นได้นเลื่อนขึ้นเฉพาะส่วนด้านหน้า ส่วนด้านหลังออกไปนั้นเขายกพื้นสูงสำเร็จรูปอยู่แล้ว และมีม่านกั้นเหมือนเวทีลครทั่วไป ดังนั้นก่อนที่นางระบำจะนวยนาดออกมาถึงเวทีด้านหน้า จึงต้องเปิดม่านที่ว่านเสียก่อนจึงมองเห็นฉากข้างหลังออกไปเป็น Background ฉากสีทึม ๆ สีเดียวดู ๆ ก็ประหนึ่งนางระบำเดินนวยนาดออกมาจากความมืด

ขนนกกระจอกเทศ หรือขนนก อะไร ก็ตามจะขาดเสียมิได้ในแฟชั่นของระบำแบบศิลปทั่วไปในปารีสที่ลิโด้นี้ก็เช่นเดียวกัน เหนือทรงผมสีทองสีน้ำตาลและสีต่าง ๆ ของเหล่าสาวทั้งหลายจึง ถูกประดับ ประดาไป ด้วยขนนก กระจอกเทศ อันงด

งามอย่างที่เคยเห็นมาแล้วจากแถนาทูริสส์และที่โฟลีส์แบร์แยต์เป็นต้น นางระบำในคณะของมิสบลูเบลล์นี้มีอยู่ด้วยกันทั้งหมดถึง ๑๖ คน พูดก็พูดเถอะ — — แต่ละคน ๆ เชิงวับเหมือนคัดเอาแต่หัวกะทิมาล่อใจไว้ทั้งนั้น นางแบบโชว์ทรวงอกเปลือยเปล่าของดิโด้เองนั้น หน้าตาก็หาเลวไม่ มองไปตรงไหนดี ๆ ทั้งนั้น

จังหวะดนตรีบรรเลงหมุนเวียนเปลี่ยนไป ประเดี๋ยวเดียวนางเปลือยคนหนึ่งเข้ามายืนเด่นเป็นรูปปั้นจนชิดโต๊ะที่พวกเรานั่ง เมื่อเข้ามายืนใกล้ ๆ ยิ่งพิศก็ยิ่งเหมือนรูปปั้นเทพธิดาวีนัส ไม่มีส่วนไหนบนแผ่นพื้นมังสาที่ปรากฏให้เป็นไฝฝ้าราคีออกมาสักจุดเดียว มันเกลี้ยงเกลาน่าจับต้องลูบคลำพอใช้ แต่เนื้อหนังเกลี้ยง ๆ อย่างนี้รู้กันอยู่เต็มอกแล้วว่า หาทำยายากจากผิวฝรั่งโดยทั่วไป นอกจากพวก Asian Born คือฝรั่งเกิดในเอเชียบางคนเท่านั้น ดังนั้นไอ้ที่เกลี้ยงเกลาของนางระบำพวกนี้จึงย่อมเกิดขึ้นได้จากการ ตกแต่งประทินผิวแบบ make-up

การจัดแสงและไฟสีนั้นนับว่ายอดเยี่ยมจริง ๆ แสงไฟทำให้ผิวพรรณของคนเราน่ารักย่อมเป็นที่รู้ ยิ่งถึงขนาดมายืน

เปลื้องออกเปลื้องชาอ่อนเกือบ ล่อนจ้อนเข้ากับแสงไฟยังงี้แล้ว ละก็ มันจะยิ่งน่ารักสักเพียงไหน คุณควง อภัยวงศ์นั้นนั่งอยู่ทางหัวโต๊ะติดกับเวที ห่างกับเจ้าของอกเปลื้องนั้นไม่ถึงเมตร เห็นแหงนหน้าจับตาดูอยู่โดยปรกติ คุณประสัตถ์ซึ่งนั่งตรงกันข้ามกับคุณควงก็ปรกติ ไม่เห็นมีอะไรผิดแผกแปลกตาไปเลย

ชุดสองชุดสามผ่านไปแล้ว เหล้าไวน์ก็ผ่านเข้าไปมากพอใช้อยู่เหมือนกัน ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความสุขอย่างถึงขนาดนึกเปรียบเทียบเล่น ๆ ว่า ข้าพเจ้าเหมือนเทวดานั่งดูนางล่องลอยอยู่บนกลุ่มเมฆ นางฟ้าแบบไทย ๆ เราซึ่งเห็นในปฏิทินและระเบียงโบสถ์วัดพระแก้ว มีแต่สร้อยสังวาลคล้องคอย่างเดียวปล่อยอกสล้างเปื๋น "ปทุมทอง" ตามศิลปภาพมาตั้งแต่โบร่ำโบราณนั่นเทียว ชุดที่เรียกว่า DESIRS DE VACANCES (หรือ Desire for Holiday) นั้น พูดกันตรง ๆ ว่าไม่มีโป๊มาก หรือพูดกันอย่างเล่ห์เหลี่ยมก็ว่าไม่ค่อยมีศิลปเท่าไรนัก นางระบำของมิสบลูเบลล์ นุ่งกระโปรงคลุมกรอมเท้า แขนเสื้อกรอมข้อมือ คอเสื้อกรอมลูกคางเลยทีเดียว ดีแต่ว่าพอใกล้จะจบชุดมีนางแบบนุ่งฟางข้าวขาวออก

มาเผยโฉมหน้าและเผยส่วนสัดอันกลมกลึงให้เห็นหน่อยเท่านั้น ชุดนี้เป็นระบำที่แสดงให้เห็นความสำราญบานชื่นของหญิงบ้านนอกกับชาวสวน ในขณะที่สวนดอกไม้ของเขากำลังบานสพรั่งไปด้วยบุบผชาติ นายนักร้องเสียงใสเรย์มอนด์จิเร่ออกมาร้องเพลงตามเคย

ชุดที่ข้าพเจ้าลงความเห็นของ ข้าพเจ้าคนเดียวว่าประเสริฐสุดในการแสดงภาคแรกของราตรีนั้นได้แก่ชุด DESIR EXOTIQUE (หรือ Exotic desire) ชุดนี้แหละข้าพเจ้ายอมรับว่าเขาเก่งจริง ๆ มีผู้แสดงชุดนี้มากมายจนขี้เกียจจะนับ ที่สำคัญหนักหนาก็คือ นางแบบเปลือยอกของลิโด้ลอยพ้าออกมาจริง ๆ ลอยออกมาจากข้างหลังเวทีเลยทีเดียว และลอยมาหยุดเหนือศีรษะข้าพเจ้าขึ้นไปนิดเดียวเท่านั้น แทบไม่อยากจะแหงนหน้าขึ้นไปดู ชักกระดากใจเต็มที

ว่ากันตามจริงเลยทีเดียว ลิโด้คาบาเร่ต์เป็นที่ชมรมนางระบำที่มีทรวดทรงองค์เอวงดงามที่สุดในปารีส จนกระทั่งมีผู้เอาไปเผยแพร่ในอเมริกาว่า "Paris is a city Noted for its nudity and the Lido is where the Shap liest Nitery Nudes can be seen" ดังนั้นข้าพเจ้าจึงรู้สึกว่า ข้าพเจ้าได้รับ

ผลกำไรอย่างแท้จริงในด้านศิลปแห่งราตรีของกรุงปารีสที่ลิโด้นั่นเอง

แต่ข้อที่น่าประหลาดใจที่สุดของข้าพเจ้านั้นก็คือ นางระบำคณะบลูเบลล์ ซึ่งข้าพเจ้าขอนำเอาความประหลาดใจนี้แจกจ่ายกันให้ท่านผู้อ่านได้รับความประหลาดใจไปด้วย ระบำคณะนี้ไม่ใช่หญิงสาวฝรั่งเศสโดยเฉพาะไม่ หากเป็นหญิงสาวชาติต่าง ๆ มารวมกันประหนึ่งสหประชาชาติกระนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวมิสบลูเบลล์หรือที่มีชื่อจริงว่ามาร์กาเร็ตเคลลี่ ซึ่งเป็นโต้โผใหญ่เป็นหญิงเลือดอังกฤษร้อยเปอร์เซนต์ คณะระบำของหล่อนมีอยู่ด้วยกันโดยสมบูรณ์จริง ๆ ทั้งหมด ๑๘ คน และฝรั่งเศส ๔ คนรวมทั้งหล่อนด้วย ในจำนวนนี้เป็นหญิงสาวชาวอังกฤษ ๑๐ คน, เยอรมัน ๒ คน, นอร์วิเยียน ๑ คน และฝรั่งเศส ๔ คน จำนวนหญิงอังกฤษมากกว่าเจ้าของท้องที่เข้าไปกว่าครึ่ง ข้าพเจ้าคิดว่ามันน่าประหลาดพอใช้ ที่หญิงอังกฤษกลายมาเป็นโต้โผใหญ่ มีลูกน้องแสดงศิลปร่ายรำอันเลิศเหนือกว่าผู้หญิงฝรั่งเศสเอง ทั้ง ๆ ที่ทั่วโลกเข้าใจกันแจ่มแจ้งว่าศิลปการแสดงระบำร่ายรำประเภทนี้ไม่มีผู้หญิงชาติไหนเกินหน้าผู้หญิงปารีส

เมื่อพูดถึงมิสบลูเบลล์แล้วข้าพเจ้าจำต้องกล่าวย้อนไปว่าอันนางสาวบลูเบลล์หรือมาร์กาเร็ตเคลลีนเคยเป็นนางระบำทรงโฉมโสภาที่โฟลีส์แบร์แยต์มาก่อน เมื่อหล่อนยังสาวติ่งเต่งอยู่ก่อนสงครามคราวที่แล้วมานี่เอง ลูกน้องของหล่อนแต่ละคนที่มีอายุอยู่ในระหว่าง ๑๘ ถึง ๒๐ ปี และที่สวยกว่าเพื่อนนั้นก็คือพี่น้องสองสาวชาวเยอรมัน ชื่อลาลิชและเอดเลนเวซสเล่อร์ มีชายหนุ่มชาวอเมริกันและฝรั่งเศสมาติดพันกันกรอ อ้อนวอนขอแต่งงานกับพี่น้องสองสาวคู่นี้อยู่ตลอดบ็อกไม่สำเร็จจนกระทั่งบัดนี้

เมื่อสักครู่นี้ข้าพเจ้าได้พูดถึงระบำชุด Desir Exotigue ว่าเป็นชุดยอดเยี่ยมที่สุดในการแสดงของภาคแรก มีนางระบำลอยฟ้าออกมาด้วย ที่ว่าลอยฟ้าออกมานี้อย่าได้เข้าใจว่าเหาะเหินเดินอากาศออกมานะ หากแต่ว่านั่งบนชิงช้าเคลื่อนเคลื่อนที่ได้ด้วยกำลังไฟฟ้าออกมาจากหลืบเวทีข้างด้านในทั้งสองข้าง ถ้าไม่มีแพรชีฟองบาง ๆ ประดับผิวหนังตรงสะโพกและศีรษะเสียแล้ว ดู ๆ ก็เหมือนนางฟ้านั่งแก้ผ้ามาเหนือเมฆเกือบจะล่อนจ้อนขาวจั๊วกเป็นหยวกกล้วยไปเลยทีเดียว นางระบำเปลื้องผ้าอื่น ๆ บนเวทียังปะปนอยู่กับชนิดที่ไม่เปลื้องอีก

มาก แต่นั่นไม่สำคัญและน่าตื่นใจ เท่าที่ได้ลอยฟ้ามาทำให้แหงนคอตั้งบ่าไปตาม ๆ กัน

นางหนึ่งซึ่งเดินนวยนาดเข้าจังหวะดนตรีอยู่บนเวทีนั้น แต่งตัวพิลึกพิลั่นแท้ บนศีรษะมีกรงนกคีรีบูนจริง ๆ ทูนอยู่ด้วย เจ้านกน้อยสามตัวขยับปีกทำท่าจะโผผินออกจากที่ขัง นางราบำคนนี้เมื่อเข้ามายืนตรงมุมเวทีติดกับที่พวกเรานั่งฉันอยู่ พวกเราก็ลงความเห็นกันว่าในกระบวนความสล้างแล้ว นางระบำคนนี้สล้างอย่างยอดเยี่ยมที่สุด ภายหลังข้าพเจ้าได้ทราบว่าหล่อนชื่อดูเชตต์ ไม่ใช่เป็นนางระบำในคณะมิสบดูเบลล์ หากแต่เป็นนางแบบโชว์ทรวงอกมาจากที่อื่น ของหล่อนสล้างงามจริง ๆ

ความจริง นั้น ใน การแสดง ภาคแรก นี้เขาถือ กันว่าชด Desirs de Paris เป็นชุดสำคัญ หาใช่ชุด Desir Exotigue อย่างที่ข้าพเจ้าเล่ามาไม่ แต่เห็นจะเป็นเพราะข้าพเจ้าพอใจในชุดนางลอยฟ้ามากกว่ากระมัง ชุดสำคัญของเขาจึงไม่ใช่ชุดสำคัญของข้าพเจ้า ที่เขาว่าสำคัญนั้นข้าพเจ้าคิดว่าเขาคงจะถือว่าชุดนี้ได้รวมเอานางระบำมีชื่อจากคาบาเร่ต์ต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงในกรุงปารีสมาไว้แทบทั้งหมดก็ได้ รวมทั้งคณะมิสบดู

เบลล์ด้วย คือนางระบำจากบีกาลล์ คาบาเร่ต์ได้แก่ไมเรลล์ ซึ่งสวยที่สุดของบีกาลล์ ไดแอนสวยที่สุดจากซังต์–เยอแมง–เดส์–แปรส์, เชแรส สวยที่สุดจากแม็กซิม, แจคคิวลีน สวยที่สุดจากคารูเซล แชนตัล สวยที่สุดจากโอนปร่า, ออดิเล, สวยที่สุดจากบาลาโจ้, ลูเซตต์ (แม่สาวทูนกรงนกครับ ที่ว่าเมื่อสักครู่นี้แหละ) จากมูแลงรุช, อังตัวเนตต์ สวยที่สุดจากเล่ส์มิวสิคฮอลล์ พร้อมด้วยหมู่นางระบำเปลือยอกครบทุกคนของฉิโด้

การแสดงสลับฉากอย่างอื่น ๆ เพื่อให้นางระบำพักผ่อนและแต่งตัวเพื่อการแสดงในชุดใหม่ต่อไปนั้น ข้าพเจ้าขอชมเชยเขาด้วยใจจริงทุก ๆ ชุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดง "หุ่นกระบอก" หรือหุ่นวิเศษ ซึ่งผู้แสดงมีความสามารถมาก ข้าพเจ้าเคยดูการแสดงหุ่นที่คล้ายคลึงกันนี้มาแล้วจากคาบาเร่ต์ปลังคาซิของในเมืองนีซทางริเวียร่าโน่น เมื่อดูคราวนั้นข้าพเจ้าก็ตื่นเต้นพอแรงแล้ว ครั้นมาดูคราวนี้ข้าพเจ้ายิ่งตื่นเต้นใหญ่ เขาไม่ได้จูงหุ่นออกมาเต้นระบำทำเพลงเพียงสองสามตัวเท่านั้น แต่พี่เกพาหุ่นออกมาทั้งโขยงทีเดียว เล่นละครได้ชุดหนึ่งสบาย ๆ

นักแสดงหุ่นวิเศษคนนี้มีชื่อว่า ซิต ศรอฟท์ ฟัง ๆ ชื่อดูเห็นจะไม่ใช่ฝรั่งเศสแน่ แต่ใกล้เข้าไปทางรัสเซียโน่นเลย หมอนี่หน้าตาดุจเดียวกับมาลอนแปรนโด้ หวีเผ้าหวีผมแบบเดียวกัน มือข้างหนึ่งนั้นเขาสามารถจูงหุ่นออกมาเล่นกับเขาได้ถึง ๓ ตัว ดังนั้นเมื่อเขาใช้มือสองข้างจูงหุ่น ๖ ตัวออกมาเล่นได้อย่างคล่องแคล่ว และหุ่นทุกตัวมีบทบาทต่างกันเสียด้วย ข้าพเจ้าจึงต้องสรรเสริญ

การแสดงสลับฉากอย่างอื่น ๆ นั้น ได้แก่ระบำสเก๊ชบนลานน้ำแข็ง ซึ่งเขาเลื่อนลานออกมาจากด้านหลังขนาดกว้างขวางเท่ากับเวทีพอดี ระบำสเก๊ชคู่นี้เก่งมาก ตอนที่ฝ่ายผู้ชายจับขาผู้หญิงถ่างออกเหวี่ยงไปรอบ ๆ เวทีนั้น ข้าพเจ้าเสียวหัวใจวูบ กลัวจะหลุดมือกระเด็นออกมานอกเวทีจริง ๆ ถ้าหลุดออกมาละก้อ ผู้คนที่นั่งใกล้ ๆ เวทีเห็นจะลำบากแน่ แต่คนทั้งคู่แสดงอย่างวิเศษเหลือหลาย ซึ่งข้าพเจ้าต้องปรบมือให้

ข้าพเจ้าพรรณาถึงความวิเศษสุดของลิโด้คาบาเร่ต์มาก็มากมายพอสมควรแล้ว ครั้นจะเล่าต่อไปถึงการแสดงระบำศิลปในภาคหลังอีกก็จะยืดยาวเยิ่นเย้อจนเกินไป ท่านผู้อ่าน

ที่เคารพและรักมาก ๆ ของข้าพเจ้าจะเบื่อเสีย ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องขอเล่าถึงเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

คุณควง อภัยวงศ์ นั้น กลับไปโฮเต็ลเสียก่อนที่การแสดงจะสิ้นสุดลง โดยไม่ต้องกังวลใจเพราะโฮเต็ลนั้นอยู่แค่นิดเดียว เหตุที่คุณควงรีบกลับก่อนนั้น เพราะอยากจะนอนพักผ่อนมากกว่า โดยวันรุ่งขึ้นก็จะไปลอนดอนอยู่แล้ว อีกประการหนึ่งเจ้าตัวเองบอกว่า

"พวกคุณอยู่ดูกันไปเถอะ ผมกลับก่อนละ ไอ้ระบำพรรค์นี้ต้องอย่างพวกคุณดูกันจึงจะดี ผมมันเถื่อนไปสักหน่อย และก็ชักจะง่วงเต็มที"

จึงเป็นอันว่าคุณควงกลับไปนอนเอาแรงไว้ไปลอนดอนหลังจากที่มีการถ่ายรูปกันแล้ว และหลังจากที่นางระบำเปลื้องออกคนหนึ่งซึ่งมายืนมุมเวทีติดกับที่คุณควงนั่งได้ยื่นน้ำหอมขวดเล็กน่ารักมาให้คุณควงขวดหนึ่งแล้ว พอการแสดงภาคหลังจบลง พวกเราก็ออกมายืนชุมนุมกันอยู่ที่หน้าเคาน์เตอร์ที่เก็บเสื้อโอเวอร์โคท เพื่อนัดแนะกันว่าออกจากลิโด้นี้แล้วจะไปตระเวณที่ไหนกันอีก

นายอาวังกาสขอตัวกลับบ้าน คนอื่น ๆ ก็แยกย้ายกันไปหมด เหลือแต่พวกเราชาวไทยเท่านั้น คุณสวัสดิ์ มโนเสงยมนั้นวันนรู้สึกกระปรี้กระเปร่าขึ้นมาก เห็นจะเป็นด้วยบรรยากาศในลิโด้สดชื่นดีเป็นแน่ ถัดจากนั้นอีกประเดี๋ยวเดียวเท่านั้น เราก็พากันบ่ายหน้าออกไปจากลิโด้คาบาเร่ต์

แต่พูดก็พูดเสียให้หมดข้อสงสัยดีกว่า ก่อนจะออกไปจากประตูนั้นเราได้พบ "นางพ้าราตรี" ยืนเรียงรายอยู่แถวนั้นมากพอสมควร สวยสมคมสันด้วยกันทั้งนั้น ช่างน่าแปลกเหลือเกิน ที่ว่าทำไมนะผู้หญิงที่เข้ามายืนอยู่ในลิโด้เวลานั้นจึงแลดูสวยไปหมด จะเป็นด้วยแสงสีเป็นศิลปฉาบฉายอยู่ หรือว่าบรรยากาศมันสดชื่น ข้าพเจ้าจึงได้พบนางหนึ่งซึ่งช่างถูกตาถูกใจอย่างเหลือประมาณ หล่อนแต่ตัวชุดดำคบดูมจุดลวดลายสีขาวแลละลานตา ผมของหล่อนเป็นสีแดงเพลิง แต่ดวงตาสีน้ำตาลมอง อย่างเพ่งพินิจพิศพักตร์ก็คะเนอายุหล่อนได้ว่าไม่เกินไปกว่าเบญจเพศแน่

ข้าพเจ้าเองน่ะ เป็นคนที่ชอบเปิดเผยในสิ่งที่ควรจะเปิดเผย ไม่ต้องการปิดบังอำพรางเรื่องใด ๆ ที่ได้เกิดขึ้นจริง ซึ่งไม่กระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของคนอื่น ข้าพเจ้าพบ

"นางฟ้าราตรี" ของปารีสอย่างไหนเมื่อไหร่ ข้าพเจ้าก็ย่อมเล่าตามความเป็นจริง ไม่อาย ไม่บีดบัง และไม่รู้สึกกระดากใจต่อการที่ได้นำมาเบิดเผย เพราะข้าพเจ้าถือเสียว่า ข้าพเจ้าได้นำเอาความจริงมาเล่า เพื่อแบ่งผลกำไรซึ่งข้าพเจ้าได้รับจากปารีสให้แก่ท่านผู้อ่าน (ที่เป็นผู้ชาย) โดยทั่วกันด้วย

เอาเถอะ! เมื่อรู้กันอย่างนี้เสียแล้วข้าพเจ้าก็สบายใจ ดังนั้นจึงขอเล่าต่อไป..... ข้าพเจ้าเร่เข้าไปยืนเคียงข้างแม่ผมสีแดงเพลิงคนนั้นอย่างฉับไว ข้าพเจ้ารวบรัดตัดความถามหล่อนถึงจุดประสงค์ (ของข้าพเจ้า) ต่างฝ่ายต่างพยักหน้าพยักตากันอยู่คนละทีสองทีเป็นที่รู้กันแล้ว ต่างก็แยกกันไปอย่างมีความหมาย

เราพากันเดินกลับโฮเต็ลทุก ๆ คนขึ้นลิฟท์ เข้าห้องนอน ข้าพเจ้าก็เข้าห้องนอนเหมือนกัน แต่แอบย่องลงมาอีกเมื่อยกนาฬิกาข้อมือขึ้นดูอีกสักครู่หนึ่ง เมื่อออกจากลิโด้มานั้นเป็นเวลาตีสองกว่า ๆ แต่เดี๋ยวนี้กำลังจะตีสามอยู่รอมร่อ ได้เวลาสำคัญแล้วละซี มิตรสหายชาวเกลอที่หลายแหล่เข้าห้อง

นอนหลับปุ๋ยไปแล้ว คงไม่มีใครคาดคิดว่าข้าพเจ้าจะออกจากโฮเต็ลไปหาพระแสงดาบที่ไหนอีกเป็นแน่

พูดกันอย่างเปิดอกเลยว่า อีกไม่กี่วันแล้วข้าพเจ้าก็จะต้องบินบ่ายกลับเมืองไทย โอกาสอันยอดเยี่ยมวิเศษสุดจะได้มาเที่ยวกรุงปารีสนครหลวงที่เลิศมันเตาที่สุดของโลกนั้น ข้าพเจ้าจะพบมันอีกเมื่อไหร่ ยากนักยากหนา และยากที่สุดในชีวิตซึ่งคนฐานะอย่างข้าพเจ้า จะมาเดินเอ้อระเหยลอยชายเล่นในปารีสอย่างขณะนี้ได้ ให้ถูกสลากกินแบ่งรัฐบาลไทยรางวัลที่ ๑ ก็ดูเหมือนจะตัดสินใจยากเต็มทีที่จะนำตัวมาเที่ยวปารีส ดังนั้นเมื่อในขณะนั้นข้าพเจ้ายังอยู่ในปารีส ก็ชอบที่จะ "ต่อกันให้แหลกไปเลย" อย่างที่เพื่อนคนหนึ่งว่า และเป็นที่แน่ใจเหลือเกินว่าผู้ที่ "แหลก" นั้นหาใช่ผู้ใดไกลอื่นไม่นอกจากตัวข้าพเจ้าเอง

ข้าพเจ้าลอบออกจากโฮเต็ลคลาริดจ์มายังจุดนัดพบแห่งหนึ่ง นั่นคือมุมถนนแฟรงกลินดี. โรสเวลท์ทางด้านเดียวกับโฮเต็ล ขอบอกเสียหน่อยว่าถนนแฟรงกลินดี โรสเวลท์นี้ เป็นถนนที่พาดผ่ากลางชังส์เซลิเซ่ไป คือตัดมาจากแม่น้ำแซงต์ทางกรองด์ปาเล่ส์โน่นข้ามมาชังส์เซลิเซ่ ทะลุออกไปแซงต์ออโยเร่

ได้เลย การที่ข้าพเจ้าพยักพะเยิดกับแม่สาวนางฟ้าราตรีผมสีแดงเพลิง อย่างที่เล่ามาแต่แรกนั้น หมายถึงการตกลงกันว่าเราจะมาพบกันที่มุมถนนแฟรงกลินดี. โรสเวลท์ ภายหลังที่ข้าพเจ้าหลอกลวง มิตรสหายให้เข้าใจว่า ข้าพเจ้าเข้านอนหลับปุ๋ยไปแล้ว

ท่านผู้อ่านที่เคารพและรักมาก ๆ ของข้าพเจ้า ! เปล่าดอกนะ..... การนัดพบกับผู้หญิงคนนี้ในท่ามกลางความหนาวยะเยือกเย็นเช่นนี้ และในท่ามกลางความดึกสงัดของราตรีนี้ ไม่ได้มีความหมายอะไรเลยสักนิดเดียวที่เกี่ยวกับความปรารถนาของลูกผู้ชาย แต่สำหรับการนัดพบครั้งนี้ ข้าพเจ้าถือว่าเป็นความปรารถนาของนักศึกษาธรรมดา ๆ คนหนึ่ง ซึ่งจะพึงศึกษาได้จากเพศที่ตรงกันข้าม เพื่อให้การ “ร่อนไปปารีส” ครานี้ได้รับผลสมบูรณ์แบบจริง ๆ แทนที่ข้าพเจ้าจะนัดหล่อนให้ไปคอยที่แถวสื่อเดอเบอร์ซึ่งมีร้านกาแฟเบียดขายยันรุ่ง และใกล้กับ “วิมาน” ราคาค่าเช่าชั่วครั้งชั่วคราวเพียง ๕๐๐ ฟรังค์ ข้าพเจ้ากลับมานัดพบกันที่มุมถนนแฟรงกลินดี. โรสเวลท์ อันเงียบสงัดภายใต้แสงไฟดวงใหญ่ริมถนน ซึ่งไม่ค่อยมีคนเดินผ่านไปมาเท่าใดนัก

แม่คนนั้นมายืนคอยกระสับกระส่ายอยู่จริง ๆ พอเห็นหน้าข้าพเจ้า หล่อนโผเข้าหาแทบว่าจะรัดให้ตายคามืออยู่ในอ้อมแขนไปเลยทีเดียว ทำยังกะเป็นคู่รักกันจริง ๆ มาแรมเดือนแรมปี เดชะบุญว่าตรงนั้นเป็นเงามืดของร่มไม้ แสงไฟจึงไม่ทำให้ข้าพเจ้าอับอายเท่าใด ถ้าส่องสว่างโร่ย่ะก้อข้าพเจ้าอายแทบจะม้วนต้วนลงไปแน่ หล่อนรัดข้าพเจ้าอยู่สักอึดใจคลายแขนออกพลางบอกว่า

"มา! เราไปกันเถอะค่ะ"

ข้าพเจ้าดึงแขนหล่อนไว้และบอกหล่อนเบา ๆ "ประเดี๋ยวสิเธอจะรีบไปไหนกัน?

"ไปโฮเต็ลน่ะซี" หล่อนตอบพร้อมกับดึงแขนข้าพเจ้าทำท่าจะก้าวออกไป

"เดี๋ยวก่อนซิน่า ฉันยังไม่ต้องการวิมานอะไรทั้งนั้น แต่ฉันต้องการคุยกับเธอก่อน" ข้าพเจ้ากับดึงแขนของเธอไว้อีก "เราไปหาที่คุยที่ไหนกันสักแห่งเถอะ"

"เสียใจจริงคุณ ฉันไม่มีเวลาสำหรับคุยกับคุณนอกวิมานเลย เวลาอันมีค่าของฉันอยู่ในวิมานต่างหาก" หล่อนแย้ง สังเกตเห็นสีหน้าแสดงความไม่สู้จะพอใจ

"ฉันรับรองว่าไอ้เรื่องวิมานน่ะมีแน่ แต่ไม่ใช่เวลานี้ เราไปกินกาแฟกันก่อนเป็นไง เดี๋ยวค่อยไปวิมาน" ข้าพเจ้าตอบพลางดากมือหล่อน ออกจากเงาไม้มายืนตรงโคนเสาไฟฟ้าแสงสว่างจ้าเพื่อให้รถยนตร์แท็กซี่เห็นได้ง่าย ๆ และในที่สุดเราก็พากันไปยังถนนซังต์ออโนเร่ในแถบถิ่นมาเดอแลง

ข้าพเจ้าเคยหมายตาไว้แต่ก่อนเท่าที่เคยผ่านถิ่นนี้มาก่อนว่า ร้านกาแฟแห่งหนึ่งริมบาทวิถีซิงต์ออโนเร่นั้นออกจะเหมาะสำหรับ การที่จะพา ใครต่อใคร ซึ่งเป็นเพื่อน ต่างเพศมาคุยกระหนุงกระหนิงกัน ข้าพเจ้าจึงพาหล่อนมาที่นี่ จากต้นทางมาถึงปลายทางนี้โดนค่าแท็กซี่ตามตัวเลขหน้าบัทม์เข้าไปตั้ง ๒๕๐ ฟรังค์ ทิปอีกโขเฟอร์อีก ๕๐ ฟรังค์ รวมเป็น ๓๐๐ พอดี

ห้องกระจกบนบาทวิถีที่นั่งกินกาแฟของร้านนี้ก็เหมือน ๆ กันกับแถวซังส์เซลิเซ่ กว้างขวางพอ ๆ กันอยู่ การที่ต้องมาถึงซิงต์ออเนโร่นี้ก็เพื่อจะให้มันแปลกถิ่น บรรยากาศจะได้สดชื่นขึ้น อีกประการหนึ่งก็เป็นการหลบเลี่ยงมาเสียจากถิ่นที่เคยย่ำกันอยู่ เพื่อนคนใดคนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคุณประสัตถ์ คุณสวัสดิ์ หรือคุณทวิชก็ตาม ถ้าบังเอิญจับพลัดจับผลูดุก

ขึ้นจากเตียงนอนลงมาเดินเล่นกลางดึกแถวชังส์เซลิเซ่ก็จะได้ไม่พบข้าพเจ้า ใครๆ ก็คงคิดว่าข้าพเจ้านอนหลับอุตุอยู่ภายใต้ผ้าห่มนวมแสนสบายอยู่เป็นแน่ แต่ซิงค์ออโนเร่ไกลจากชังส์เซลิเซ่พอดู คงไม่มีใครเขาติดตามมาเป็นอุปสรรคต่อวิถีทางของข้าพเจ้าหรอก

ข้าพเจ้าขอกราบเรียนพระเดชพระคุณท่านผู้อ่านย้ำๆ ซ้ำๆ ซากๆ ว่าข้าพเจ้าเล่าเรื่อง "ร่อนไปปารีส" นี้อย่างชนิด "หมดเปลือก" กันเลยทีเดียว ถึงตอนไหนก็เขียนเป็นตัวหนังสือเล่าไปอย่างดี "กระทำ" มาจริงๆ ไม่ได้เอาสิ่งอื่นใดที่ข้าพเจ้าไม่ได้ "กระทำ" มาเล่าให้เสียเวลาโดยใช่เหตุ เพราะเวลาที่ข้าพเจ้าหมดเปลืองไปในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ ข้าพเจ้าอุทิศให้กับ "ความจริง" ทั้งหมด แต่ "ความจริง" ที่ได้เขียนเล่ามานั้น ก็อาจมีอยู่บ้างที่ไม่สู้จะน่าอ่านนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับผู้หญิงปารีเซียน ซึ่งข้าพเจ้าเกี่ยวข้องด้วย อย่างที่กำลังเล่าอยู่ในขณะนี้ แต่ข้าพเจ้าก็สุดจะหลีกเลี่ยงไปได้ เพราะเมื่อมันเป็น "ความจริง" แล้วมันก็ย่อมเป็นความจริงอยู่เสมอไป

เกือบไม่ต้องบอกก็ได้ว่าเวลานั้นคึกสงัด อากาศหนาวเย็นยะเยือกคึกลงไปถึงตับไตไส้พุงเลย ข้าพเจ้าไม่ยอมถอดเสื้อโอเวอร์โคตออกแม้ในระหว่างนั่งเคียงข้างกับเจ้าหล่อน แต่ความคึกสงัดของปารีสนั้น ไม่มีความหมายว่า จะเงียบสงัดตามไปด้วย ปารีสไม่มีกลางคืนอย่างที่คำโฆษณาของสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งว่า ปารีสมีแต่กลางวัน เพราะแสงไฟอันดาระดาษไปทั่วทุกทิศทางนั้น สว่างไสวดังจะเย้ยแสงอาทิตย์

ร้านกาแฟ Gilles นั้น ก็เช่นเดียวกับร้านกาแฟทั่ว ๆ ไป กาแฟดำร้อนแก้วหนึ่งไม่ถึง ๑๐๐ ฟรังค์ แต่จะไปนั่งคิดย์ตอกอยู่ทำไม ในเมื่อข้าพเจ้าแน่ใจว่าอีกสักประเดี๋ยวหนึ่งก็คงจะต้องควักกระเป๋าออกไปอีกตั้ง ๓๐๐๐ ฟรังค์ แล้วกาแฟดำร้อนแก้วเดียวจะไปนักหนายะไรนัก

หล่อนเร่งให้ข้าพเจ้าคุยเป็นการใหญ่ เหมือนจะเร่งเวลาในร้านกาแฟให้มันเสร็จ ๆ ไปเสียที จริงอยู่ที่ว่าแม่สาวผมแดงเป็นอัคคีคนนี้แกสวยแทบขาดใจ แต่เวลาพูดเสียงห้าวเหมือนวิคเตอร์แม็คแลกเล็น อย่างที่เคยได้ยินมาในหนังยังไงยังงั้น ทีแรก ๆ ข้าพเจ้าชักรำคาญใจที่หล่อนจะมามัวนั่งเร่ง

เวลาอยู่บ่อย ๆ ทำไมกัน รู้แล้วละว่าจะรีบไปวิมานเพื่อให้ได้ทรัพย์สดเร็ว ๆ แต่มันยังไม่ถึงเวลานี่นา ข้าพเจ้าเกือบจะไล่หล่อนตะเพิดออกไปจากร้านกาแฟในบัดดล

ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากหล่อนว่า การที่หล่อนเร่งเวลานั้น สืบเนื่องมาจาก "ผู้คุม" ของหล่อน โดยที่หล่อนจะต้องรีบไป "รายงาน" ให้เขาทราบโดยรวดเร็วภายหลังจากการเกี่ยวข้องกับผู้ชายคนใดคนหนึ่งแล้ว "ผู้คุม" ที่หล่อนพูดถึงนี้ข้าพเจ้าเพิ่งรู้มาจากหล่อนว่า คือผัวของหล่อนเอง ผัวชนิดที่เป็นอกเป็นใจให้เมียออกเที่ยวกับผู้ชายในเวลาราตรี แล้วคอยเก็บเอารายได้ซึ่งหล่อนจะคิดบัญชีให้ หากมีการขาดตกบกพร่องไป บางทีก็มีการตูมตามกันบ้างตามสมควร

ข้าพเจ้าเกือบลืมบอกไปว่าสาวผมแดงคนนี้ชื่อ ซีโมน จะเป็นชื่อจริง หรือหล่อนโกหกข้าพเจ้าไปชั่วคราวก็สุดจะคาดหมายได้ อย่างไรก็ตามจะเป็นชื่อโกหกหรือชื่อจริงนั้นหาใช่เรื่องสำคัญไม่ ซีโมนก็คงเป็นปารีเซียนคนหนึ่งที่ข้าพเจ้าผ่านหล่อนไปอย่างธรรมดา—อย่างไม่มีอาลัยอาวรณ์เช่นเดียวกับลูเซียงเบอร์น่าแม่นกขมิ้นเหลืองอ่อนที่เมืองนีซ, ริเวียร่าภาคใต้ของฝรั่งเศสโน่นเลย

ค่อนคืนวันนั้น, ข้าพเจ้ากลับมาหลับสนิทที่โฮเต็ลคลาริดจ์ แต่ไม่วายคิดถึงบ้าน ฝันเห็นกรุงเทพพระมหานครและฝันเห็นดวงหน้าของใครคนหนึ่ง ลอยอยู่ในสายลมแห่งความสดชื่น จะหารู้สักนิดหนึ่งไม่ว่าก่อนที่ข้าพเจ้าจะฝันถึงเธอนั้น ข้าพเจ้าซกซนด้วยความหลงระเริงปารีสอย่างบ้าที่สุด!

รุ่งขึ้น.....วันที่ ๒ ธันวาคม....คุณควง อภัยวงศ์ บินไปลอนดอนเมื่อตอน ๑๑ น. ตรง ทิ้งพวกเราไว้ที่ปารีสด้วยความจำเบื่อที่สุด วันนี้นายอาวังกาสเชามีโปรแกมที่จะพาไปรับประทานอาหารกลางวันที่ Barrere Auberge de Hmoutiese ซึ่งอยู่นอกกรุงปารีสออกไปทางตะวันตกเฉียงเหนือ ไกลลิบลับออกไปขนาดนั่งหลับกันไปในรถ

แต่กว่านายอาวังกาสจะมารับนั้นก็อีกนานอยู่ ข้าพเจ้าไม่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยนั่งอยู่ในโฮเต็ลเฉย ๆ Traelers Chefues ยังพอจะเหลืออยู่อีกเล็กน้อยรีบเอาไปซื้อเป็นเงินตรามาเพิ่มเติมไว้อีก เรื่องการแลกเงินนี้ถ้าแลกจากเจ้าหน้าที่การเงินที่โฮเต็ลนั้นได้ก็จริงแหล่ แต่ทว่ามันน้อยกว่าขอให้เพื่อน ๆ ที่สถานฑูตไทยไปแลกให้ สมมุติว่าข้าพเจ้าแลก Trauelers Chefues ราคา ๒๐ ดอลล่าร์จากโฮเต็ล ข้าพเจ้าก็จะได้เงิน

ฟรังค์เพียง ๗๐๐๐ ฟรังค์เศษ ถ้าข้าพเจ้าฝากคุณเดช ตาละภัท หรือคุณประชา โอสถานุเคราะห์ ไปแลก ข้าพเจ้าก็จะได้๘๐๐๐ ฟรังค์เศษผิดกันไกลทีเดียว แต่ข้าพเจ้าเป็นคนใจร้อนนักเลย แลกเอาที่โฮเต็ลนั้นเอง ได้เท่าไหร่ไม่ว่าขอให้เช็คกลายเป็นเงินฟรังค์มาเท่านั้น ค่อยหยิบง่ายใช้สดวกหน่อย

เมื่อมีเงินในกระเป๋า ก็จำเป็นเหลือเกินละที่ต้องออกไปจับจ่ายใช้สอย ซื้อไอ้นั่นไอ้นี่ให้หมดไปอีก คุณประสัตถ์ บันยารชุน เบิดไปนอกโฮเต็ลแต่ ๙ โมงเช้า ได้ความว่าไปหาคุณสุวรรณี เบญจฤทธิ์ คุณสวัสดิ์ มโนเสงี่ยม ก็ไม่อยู่ต้องไปติดต่อการไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งทางราชการสั่งมา, คุณปลั่งนะไปลอนดอนพร้อมกับผีอันทรมาน ว่าจะกลับปารีสพรุ่งนี้ คุณสนั่น สังขจันทร์ อยู่ที่โฮเต็ลนี่แหละ แต่จะตื่นหรือยังไม่รู้กัน ส่วนคุณทวิช บุญยวัฒน์ นั้นเหมือนกับจะรู้ใจข้าพเจ้าชวนกันออกจากโฮเต็ลไปเพื่อล้างผลาญกันในทันที

ที่ซึ่งจะไปล้างผลาญเงินกันนั้น จะต้องไปไกลหน่อย เพราะข้าพเจ้าโม้เข้าอย่างเต็มเปากับคุณทวิชว่า ข้าพเจ้ารู้จักดิพาร์ดเม้นท์ดี รับจะเป็นผู้นำคุณทวิชไป ครั้นไปจริง ๆ เข้ากับหลง ดิพาร์ดเม้นท์ลาฟาแยต์ซึ่งเคยไปกับคุณประสัตถ์

และคุณสุวรรณีมาแล้วนั้น อยู่ทางไหนนิ่กไม่ออกเลยจริง ๆ เลยต้องให้รถแท็กซี่หยุดลงที่ข้างถานซังก์ออกัสแดง โดดลงจากรถชวนคุณทวิชย่ำเรื่อยไป ตาก็คอยมองหาดูว่าดีพาร์ตเม้นท์คาวาริลาฟาแยต์นั้นตั้งอยู่ที่ไหน

เดินไปเดินมาอยู่ไม่ช้า พบดีพาร์ตเม้นท์นั้นเข้าให้แล้ว ดีใจจนบอกไม่ถูก เกือบจะวิ่งข้ามถนนไปให้รถชนตายเสียแล้ว ดีแต่คุณทวิชรั้งข้อมือไว้ทัน มิฉนั้นไฉนเลยบ่านี้จะได้กลับเมืองไทย ถ้าไม่ตายอย่างข้าราชการสถานฑูตก็คงทุพพลภาพอยู่ที่โรงพยาบาลปารีสนั่นเอง ฤทธิ์เดชของรถยนต์ปารีสไม่ใช่เล่น ๆ

การมาดีพาร์ตเม้นท์ครั้งนี้เพื่อประสงค์เสื้อกันหนาวสำหรับสุภาพสตรีสก ๔–๕ ตว สีสรรค์และขนาดต่าง ๆ กันบังเอิญคุณทวิชก็ต้องการเสื้อกันหนาวสำหรับสุภาพสตรีชนิดเดียวกันด้วย เราจึงจ้าพรวดเดียวผลุบเดียวหายเข้าไปในดีพาร์ตเม้นท์แห่งนั้น

แต่ดีพาร์ตเม้นท์ คาวาริลาฟาแยต์ ไม่ได้ให้อะไรแก่ข้าพเจ้าและคุณทวิชเลย เสื้อกันหนาวขนาดที่ข้าพเจ้าต้องการไม่มี แม้จะค้นหากันจนหังกระจุยก็ไม่พบ แม่สาวน้อยหน้ามนคน

ขายแกก็ไม่พูดชุ่ย ๆ แบบปุโลปุเลจะให้เอาขนาดใหญ่เบ็นขนาดเล็ก ชนิดซักน้ำแล้วหดเองได้หริ่อขยายเองได้ หาเท่าไหร่ไม่มีไม่เบ็นไรเธอไม่ตั้งข้อรังเกียจ ของซื้อของขายเมื่อไม่พบสิ่งที่ปรารถนาแล้วก็ไม่มีการขยั้นขยอกัน หริ่อทำจู้จุกจิกให้ซื้อจนได้กลายเบ็นที่น่ารำคาญ

พูดก็พูดเถอะ เพราะไหน ๆ จะพูดขึ้นมาแล้ว เกี่ยวกับเรื่องดีพาร์ตเม้นท์ การบริการขายของให้แก่ประชาชนของเขาวิเศษแท้ เขารู้จักเอาอกเอาใจผู้ซื้อยิ่งนัก สิ่งไหนขนาดไหนไม่ชอบใจเปลี่ยนใหม่ได้ไม่เบ็นไร คนขายไม่ทำหน้างอเหมือนตาขอหริ่อเบ็ดตกปลา เขาจะยิ้มแย้มแจ่มใส ช่างเจรจา พาที อย่างที่ ข้าพเจ้า เคยประสพพบ ปะมา จาก ร้าน "สาวบริสุทธิ์ 'หริ่อ' สาวพรหมจารีย์" เบ็นต้น เมื่อกำลังยืนเลือกหาของที่ต้องการอยู่ในคาวาริ่ดาฟาแยต์นั้น ไม่รู้ว่าเบ็นยังไงจิตใจมันให้นึกถึงองค์การ อ.จ.ส. ที่แยกคอกวัวของเราเสียร่ำไป ร้านค้ากึ่งราชการงานเมืองไทยของเราขนาด อ.จ.ส. มีอยู่แห่งเดียวในเมืองไทย ถ้ามีบริการดีกว่าที่กำลังเบ็นอยู่ในขณะนี้จะดีขึ้นอีกหาน้อยไม่ และให้สมกับการ

จำหน่ายสินค้าเพื่อสงเคราะห์ประชาชนอย่างจริงจังกันเสียที ก็จะเป็นที่เชิดหน้าชูตาบ้านเมืองได้เหมือนกัน

เมื่อไม่ได้อะไรสมดังใจหวัง ข้าพเจ้าก็ชวนคุณทวิช ลงจากชั้นบนเลื่อน ลงมาตามบันได เลื่อนปรู๊ดเดียว ก็ถึงชั้นล่าง แต่ถ้าลงจากชั้นที่หกลงมาก็ต้องถึงหกปรู๊ดจึงจะถึง ออกจากคาวาริ่ดาฟาแยต์ ลัดเลาะไป ตามบาทวิถีทาง ขวาแล้ว เลยข้ามถนนไป

มุมถนนตรงข้ามที่เราเดินข้ามไปถึงนั้น เป็นร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสำถรับฤดูหนาวของสุภาพสตรี มีชื่อว่าร้านฟลาแนลด์ (Flanelle) ข้าพเจ้าสงสัยอยู่จนบัดนี้ว่าเหตุใดเขาจึงใช้ชื่อฟลาแนลด์ ซึ่งแปลว่าผ้าสักหลาดในร้านนั้นจะหาเสื้อสักหลาดออกมาโชว์ที่ Window Show สักตัวหนึ่งก็ไม่มี เห็นแต่เสื้อกันหนาวขนสัตว์ สวมหุ่นโชว์เสื้อตั้งอยู่ แต่เสื้อขนสัตว์เหล่านี้ หากว่ามีขนาดเดียวกันกับที่ข้าพเจ้าต้องการไปฝากทางบ้านก็เห็นจะดีเป็นแน่ คุณทวิชก็มีความชอบเช่นเดียวกับข้าพเจ้า ดังนั้นเราจึงผลักประตูกระจกบานใหญ่เข้าไป

แต่เมื่อก้าวพรวดเข้าไปที่แรกข้าพเจ้าเกือบจะถอยหลังออกมา นึกว่าผิดร้านเสียแล้ว บริเวณสถานที่แห่งนี้มองไม่เห็น

เสื้อชนสัตว์สำหรับสุภาพสตรีสำหรับฤดูหนาวเลยสักตัว กลายเป็นร้านขายถุงเท้าสุภาพสตรีไป คุณทวิชตรงเข้าไปถามผู้หญิงร่างระหงคนหนึ่งถึงแผนกขายเสื้อชนสัตว์ เราก็รู้ได้ในอึดใจต่อมาว่าอยู่ชั้นบน

ที่ฟลาแนลล์นี่เอง ข้าพเจ้าและคุณทวิชไม่รับความผิดหวัง เพราะข้าพเจ้าได้เสื้อสเวตเตอร์เนื้อดีสวยสดหลายตัว สีเหลืองเรณูนั้นงามมากเป็นแบบ Modern จริง ๆ ตามแฟชั่นอันทันสมัยของปารีส สีแดงชมภูก็น่ารัก ขนาดเท่ากันกับที่ "ทางบ้าน" เขาวัดมาให้พอดี ส่วนตัวอื่น ๆ นั้น ข้าพเจ้ากะของข้าพเจ้าเองว่า เพื่อนหญิงคนไหนพอจะสวมขนาดไหนได้ ก็กะไว้ในใจเลยว่าตัวนั้นจะต้องเป็นของคนนั้น คนนี้มันเรื่อยไป ฟลาแนลล์เล่นเงินข้าพเจ้าไปมากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนาดที่ทางบ้านเขาวัดมาให้นั้น สองตัวเหลืองกับแดงโดนเข้าไป ๑๒๑๕๐ ฟรังค์ หน้าม่อยลงไปอีกถนัดใจทีเดียว

ข้าพเจ้าจำสภาพชั้นบนที่จำหน่ายเสื้อชนสัตว์ของฟลาแนลล์ได้ดีเงียบราวกับไม่มีคนอยู่ แต่อันที่จริงก็ไม่มีคนจับไปซื้อเสื้อในขณะนั้นจริง ๆ มีแต่เราชาวไทยสองคนเท่านั้น และ

มีสาวแก่ยืนจัดตู้อยู่คนหนึ่ง สาวพรึงพนักงานขายเสื้อโดยเฉพาะอีกคนหนึ่งเท่านั้น แล้วยังจะไม่ให้เงยบอย่างไรได้ ขนาดความกว้างขวางของชั้นบนฟลาแนลล์น กะดูก็ในราวชั้นล่างของโฮเต็ลตุ้นกีที่หัวลำโพงนั่นแหละ

ตอนกลางวันราว ๆ ๑๑ โมงเศษ ๆ นายอาวังกาสผู้แทน Air France ผู้อารีจะมารับตัวไปกินข้าวกลางวัน ที่เรสทูรองก์อันไกลลิบลับ ข้าพเจ้าเป็นห่วงอยู่มากที่จะกลับไม่ทัน นายอาวังกาสเป็นคนตรงต่อเวลาเผงมานานหนักหนาแล้ว นัดกันเวลาไหนเวลานั้นไม่เคยพลาดหรือชักช้าไปสักนาทีเดียว เคยต้องชวนคุณทวิชกลับโฮเต็ล

กลับมาถึงโฮเต็ลคลาริดจ์ ก่อนที่จะลงมาขึ้นรถของนายอาวังกาส ข้าพเจ้าไม่ลืมที่จะจดลงไปในสมุดบันทึกประจำวันว่า วันนี้ได้จ่ายเงินค่าเสื่อสเว็ตเตอร์ไปเป็นเงินกว่า ๓ หมื่นฟรังค์ คิดเป็นเงินไทยก็เกือบ ๒ พันบาทเข้าไปนั่นเทียว

Aarreir Auberge de la mautiere ที่จะไปกันนั่งรถยนต์ไปร่วมชั่วโมง อากาศวันนี้เลวสิ้นดี หมอกลงปกคลุมนอกเมืองปารีสไปทั่ว ดูเหมือนจะลงหนาหนักกว่าทุก ๆ วันเสียด้วย แต่นอกเมืองปารีสนี้ตึกรามบ้านช่องไม่ค่อยหนา

แน่น มีที่โล่งและต้นไม้มาก ดังนั้นหมอกจึงได้มีโอกาสที่จะถูกกดดันลงมา ยิ่งไกลออกไปก็ยิ่งหนาทึบไปด้วยไอหมอกยิ่งขึ้นทุกที จนแทบจะมองไม่เห็นทางข้างหน้า ดีแต่อีตาโชเฟอร์แกชำนาญทางเหลือสติกำลังเท่านั้น แกจึงพาพวกเราไปถึงจุดหมายปลายทางได้โดยตลอดรอดฝั่ง

การที่นายอาวังกาส์ได้พาเราไปกินข้าวกลางวันในสถานที่ ซึ่งไกลออกไปจากกรุงปารีสลิบลับเช่นนี้ เขามีเหตุผลอยู่ที่จะให้เราไปเที่ยวทางไกล ไปกินอาหารรสแปลก ๆ จากภัตตาคาร ซึ่งมีพ่อครัวฝีมือดี ๆ ต่างกับที่เคยกินกันมา และเพื่อที่ในตอนขากลับจะได้แวะเยี่ยมสถานีวิทยุ Air Reseau General Festele Communications ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางนั้น สถานีวิทยุแห่งนี้เป็นของบริษัท Air France โดยตรง ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อส่งวิทยุไปตามสาขาการบินทั่วโลก

ข้าพเจ้าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเล่าอย่างรวบรัดตัดความนับตั้งแต่ข้าพเจ้าได้เล่าเรื่อง "ร่อนไปปารีสกับ นายควง อภัยวงศ์" มาก็มากมายพอสมควร เริ่มต้นมาตั้งแต่ต้นปีใหม่จนบัดนี้ ก็แปดเดือนเต็ม ๆ (มกรา—สิงหา) เข้าไปแล้ว ท่านผู้อ่านที่เคารพและรักมาก ๆ ของข้าพเจ้าจะเบื่อหน่ายเต็ม

ที่อยู่ แต่ข้าพเจ้าก็ต้องขออภัยตามเคยว่า ข้าพเจ้าเป็นคนพูดช่างคุยขนาดน้ำลายแตกคอ ซึ่งเกือบจะกลายเป็นโรคประจำตัวไป ดังนั้นยิ่งเล่ากี่ยิ่งฟุ้ง ถ้ามีคนฟังมาก ๆ ก็ดีอยู่จะได้ฟุ้งยิ่งขึ้นไปเป็นที่สนุกสนานกัน เวลาก็จะเนิ่นนานออกไปอีก

ช่างน่าเสียดายอย่างสุดแสนที่จะทนทานได้ที่เดียว ที่ว่าวันนี้ตามโปรแกรมเขากำหนดไว้ว่า เขาจะพาไปชมพระราชวังแวร์ซายล์ แต่เมื่อเวลาก็บ่ายโขเข้าไปมากถึงเพียงนี้หมอกก็ปาลงมาหนาแน่นทึมทึบถึงเพียงนี้ เหมือนกับจะแกล้งมิให้ไปชมยังงั้นแหละ การไปชมพระราชวังแวร์ซายล์จะต้องล้มเหลวลงไป ขืนดันทุรังไปชมก็มองแทบไม่เห็นอะไร ขนาดที่รถแล่นผ่านไปนายอาวังกาสชี้ให้ดูว่า นั่นไงล่ะ ! พระราชวังแวร์ซายล์ ต่อให้จ้องมองนัยน์ตาเบิ่งยังไง ๆ ก็มองไม่เห็น เห็นแต่หมอกเป็นม่านกั้นสีขาวเต็มไปทั่ว น่าเสียดายเหลือเกินที่อากาศมากลั่นแกล้งมิให้มีโอกาสเข้าไปชม น่าเสียดายจริง ๆ ที่เวลาเหลืออยู่น้อย ไม่พอจะเจียดให้ทันเวลาได้ มิฉะนั้นคงจะได้เล่ากันถึงความมโหฬารอันวิจิตรบรรจงนั้นได้อีกตั้งเดือน

ข้าพเจ้ายึดเอาตอนหลังสุดของรถบัสคันนั้นเป็นที่นั่งเอนกาย เหยียดแข้งเหยียดขาได้ตามสบาย ไม่ค่อยแน่นกันเหมือนเมื่อเที่ยวทางรถบัสในริเวียร่า เลยม่อยหลับไปได้คืนหนึ่ง คุณประสัตถ์นั้นได้ยินเสียงกรนคลอกที่เดียว ตัวนายอาวังกาสเองก็กรนฟี้ไปเหมือนกัน ข้าพเจ้าตื่นขึ้นมาก็ยังเห็นเขาหลับนกกันอยู่อย่างนั้น

การเดินทางหนทางไกลเช่นนี้ และอากาศหนาวหมอกหนาทึบเช่นนี้ไม่ใช่ของสนุกแน่ พูดกันตามจริงแล้วเรื่องอาหารกลางวันนี่ไม่ต้องระเห็จไปกินจนไกลถึงเพียงนี้ก็ได้ เรสทูรองต์ดี ๆ ในปารีสถมไปจนนับไม่ถ้วน แต่ไม่ยักปรารถนาผ่าจะไปกินกลางวันที่ไหนไม่รู้ เมื่ออยู่เมืองนีซในริเวียร่านั้นเคยไปกินอาหารกลางวันที่มังตองสุดพรมแดนภาคใต้โน่นอย่างนั้นละก็ไม่สู้กระไร เพราะภาพวิวทิวทัศน์สวยระยับจับตาอากาศปรอดโปร่งแจ่มใส ให้แสนจะเพลิดเพลินเจริญใจไปตลอดทาง แต่เดี๋ยวนี้มันไม่ใช่ยังงั้นเมืองมองฟอร์ด ลามัวซ์ที่กำลังไปกันนี่ ไม่มีวิวทะเลหรือป่าเขาลำเนาไพร ไม่มีสวนส้มผลสุกเหลืองอร่าม และไม่มีแม้แต่แม่สาวหน้าแฉล้มแย้มยิ้มเบิดหน้าต่างออกมาดูในขณะรถบัสแล่นผ่านไป คงมี

แต่ความหนาว — — หมอก และทุ่งหญ้าแห้งที่ชุ่มฉ่ำไปด้วยไอหมอก เสมือนสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นไม่มีชีวิต

L' aubeage de la Moutiere ที่ไปถึงนั้น คือที่ซึ่งสำหรับรับประทานอาหารกลางวันกันนั่นเอง สถานที่แห่งนี้อยู่ริมถนนสายหนึ่งในเมืองมองฟอร์ด ที่นี่จะว่าเป็นภัตตาคารก็ไม่ใช่ เพราะไม่เห็นมีใครเข้าไปกินอะไรกัน มีแต่พวกเราเท่านั้น มาภายหลังจึงรู้ว่าไม่ใช่ภัตตาคารอย่างทั่ว ๆ ไป หากเป็นภัตตาคารพิเศษคือ ถ้าจะมีใครเลี้ยงดูอะไรกันเป็นการภายในพิเศษอย่างไรแล้ว จะสั่งให้ที่นี่เขาจัดอาหารและสถานที่ไว้ต้อนรับได้ทันที

ตรงหน้าประตูทางเข้าไปนั้น มีรูปตุ๊กกระตาแกะสลักด้วยไม้อะไรก็ไม่รู้ ท่าทีเหมือนกับวงวัดโพธิ์ แต่เล็กกว่าหน่อย มือถือศัสตราวุธเหมือนจะเป็นยามเฝ้าประตู พอโผล่เข้าไปข้างในก็พบว่าน่าล้มตัวลงไปนอนเล่นเสียนี่กระไร มันช่างสะอาดสะอ้านน่าเกลือกกลิ้งเสียจริงเจียว ห้องรับแขกก็โอ่อ่าน่าดู ห้องรับประทานอาหารติดกับระเบียงทางสวนดอกไม้ด้านหลัง ห้องนั่งเล่นมีปีอาโนตั้งมีมาตั้งอยู่ตรงมุม

ห้องนี้มีภาพประดับห้องชุดหนึ่งซึ่งทำให้ข้าพเจ้าสนใจ ภาพเหล่านั้นเป็นภาพกวาง !

ข้าพเจ้าได้รับความรู้ในเวลาต่อมาว่า ในป่าของเมืองมองฟอร์ดนั้นมีสัตว์จำพวกกวางและเนื้อสมันอยู่ชุกชุม พวกนักล่าสัตว์เขาจะมาล่ากันเป็นฤดู ๆ ไป ขณะที่เราไปนั้นเป็นเวลาใกล้ฤดูหนาว ยังไม่มีใครไปล่ากวาง มีแต่พวกพรานป่าประจำเท่านั้น พอตกถึงฤดูร้อนปีใด ต้นไม้ใบหญ้าเขียวชอุ่มดีแล้ว พวกพรานล่าสัตว์จะไปกันเป็นพวก ๆ แยกย้ายกันไปคนละทิศคนละทางตามแต่จะกำหนดกัน การที่เขาล่าสัตว์กันเป็นฤดู ๆ ไม่พร่ำเพรื่ออย่างท่านนักนิยมป่านิยมไพรเมืองเรานั้น ทำให้ป่าของเขาเป็นป่าที่สวยงาม มีกวางและเนื้อสมันอ้วน ๆ เดินและเล็มหญ้าคอยท่านักล่าสัตว์อยู่เมื่อฤดูล่าใกล้เข้ามา คอยให้เนื้อสันในอันโอชะของมันเป็นอาหาร และกวางเหล่านี้กระมังทึถือกันว่าเนื้อของมันมีรสอร่อยนัก จึงมีรูปเล็กรูปใหญ่ติดอยู่ในที่นั้นแพรวพราวไปหมด

ความจริงมีคนสำคัญมานั่งคอยท่าเราอยู่แล้วที่ L'auberge de la Moutiere นี้สองคน คนหนึ่งเป็นผู้ชายร่างสมบูรณ์

ศิรษะเถิกอย่างไม่เกรงอกเกรงใจข้าพเจ้า เข้าไปตั้งคริ่งบ้าน
คน ๆ นี้เป็นเพื่อนเกลอของนายอาวังกาส เคยไปรับประทาน
อาหารด้วยกันสองสามครั้งมาแล้ว อีกคนหนึ่งเป็นผู้หญิง
รูปร่างเพรียว ผิวละเอียดผิดกับผู้หญิงยุโรปทั่วไป ไม่มี
รอยตกกระให้เห็นเลยแม้แต่หนึ่งตารางมิลลิเมตร เธอมีผม
สีน้ำตาลอ่อน ๆ ไว้ทรงสั้น ๆ แบบออเดรย์ เฮปเบิร์น นัยว่า
เป็นคู่รักของผู้ชายคนนั้น

การที่มีผู้หญิงอยู่ในโต๊ะอาหารด้วยสักคนหนึ่งเช่นนี้ นับว่าเป็นบุญแท้ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มความสดชื่นแห่งบรรยากาศขึ้นอีก อะไร ๆ ก็ดูกระบิดกระเปร่าขึ้น ลำพังพวกผู้ชายล้วน ๆ ก็เห็นจะไม่มีใครสามารถทำบรรยากาศให้ดีขึ้นได้ เวลากินก็คงโจ้เอา — — โจ้เอา โจ้เสร็จนรกกลับปารีสกันเท่านั้น แต่บรรยากาศเดียวนี้มันทำท่าจะครื้นเครงขึ้นมาเสียแล้ว เพราะแม่สาวผมสีน้ำตาลอ่อน เจ้าของคิ้วคางกระจุ๋มกระจิ๋มแต่นัยน์ตาสีฟ้าคนนั้น

สมมุติว่าในห้องนั่งเล่นนั้นไม่มีใครมีแต่ข้าพเจ้า และขอสมมุติอีกว่าข้าพเจ้าเป็นนักดื่ม ข้าพเจ้าก็คงจะเรียกไวน์มาตั้งบนฝาบีอาโน ดื่มไปดื่มไปคงจะเพลิดเพลินเจริญใจหาน้อย

ไม่ ข้าพเจ้าขอสมมุติอีกนิดว่าถ้าแม่ผมสีน้ำตาลอ่อนนั้นไม่มีคู่รักศิรษะเถิกคู่แข่งกับข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าคงจะขอให้เธอเล่นบีอาโน นิ้วอันเรียวงามของเธอก็คงจะพรมลงไปบนคีย์อย่างอ่อนไหว เสียงเพลง "Love is many splendor things" จะแผ่วครวญครางออกมาในท่ามกลางบรรยากาศอันแสนที่จะสดชื่นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจะยืนอยู่เคียงข้าง ๆ จิบไวน์หวาน ๆ ใกล้กับดวงหน้าหวาน ๆ และเพลงอันหวานซึ้ง เหมือนความหวานซึ้งของเจนนิฟเฟอร์โจนส์ในเรื่อง "ฮันซูหยิน" อะไรเล่าคือความสุข, อะไรเล่าคือสวรรค์, และอะไรเล่าคือวิมาน ถ้าไม่ใช่ภาพในความฝันอันสมมุติขึ้น!

เมื่อมองลอดหน้าต่างออกไป จะเห็นสวนดอกไม้ในท่ามกลางละอองหมอกไปทั่วทุกทิศ จากโต๊ะอาหารออกไปทางด้านหลัง มีพุ่มสนเขียวชอุ่มใบเป็นฝอยสีสดยิ่งนัก สนชนิดนี้ทนทานต่ออากาศหนาวได้ดีกว่าต้นไม้อื่นๆ ที่โกร่นเกรียนเหลือแต่กิ่งก้าน เพราะความทารุณของอากาศ ภายในห้องรับประทานอาหารก็มีต้นไม้ประดับเหมือนกัน จะเป็นต้นอะไรไม่รู้เหมือนต้นโกศล ใส่กระถางตั้งเรียงรายเป็นระเบียบ

อาหารกลางวันมื้อนี้วิเศษสมกับที่อุส่าห์เดินทางไกลมา กินกัน เขาบ่รุงรสเลิศลอยอร่อยทุกอย่าง แต่หรือว่าเราจะหิวจัดหอบห้องมาจากปารีส กะเพาะสั้นสะเทือนมาตั้งชั่วโมงจึงทำให้กินอะไรอร่อยไปหมดก็ไม่รู้ จึงได้แต่ตวงใส่ปากอย่างไม่สู้เกรงใจใคร ยาหารที่อร่อยที่สุดสำหรับมื้อนั้นไม่มีอะไรเกินเนื้อสมันอบของเขาวิเศษจริง ๆ

เสร็จจากการรับประทานอาหาร เราพากันออกไปเดินเล่นในสวน พอผลักประตูกระจกออกไปข้างนอกเท่านั้น ข้าพเจ้าก็ต้องรีบถอยหลังกลับเข้าประตูทันที มันหนาวจับขั้วมาอย่างไม่รู้สึกตัว เมื่ออยู่ในห้องไม่สู้หนาวจัดเท่าไหร่นัก แม้จะไม่ได้นั่งใกล้แม่สาวผมสั้นน้ำตาลอ่อนนั้นก็ตาม คุณทวิชต้องดนหลังให้ออกไปชมสวนจนได้

จะว่าสวนนี้เป็นสวนที่น่าชมนักก็เห็นจะไม่ได้ พื้นสนามเฉอะแฉะเพราะหมอกหนากลายเป็นน้ำ จริงหละ! ที่ดอกไม้ใบหญ้าหลายเผ่าหลายพันธุ์ต่างกันนั้น ชูช่อสีสวยสดงดงามดีแต่ทว่าถึงยังไง ๆ ก็ไม่สดชื่นเพราะหมอกเจ้ากรรมเป็นละอองโปรยปรายไปทั่ว นายอาวังกาสนั้นมีนโยบายแก้หนาววิธีใหม่ โดยเดินนำไปยังหลังสวนซึ่งมีตาแก่คนหนึ่งกำลังสุม

หญ้าควันขึ้นโขมง เหมือนพวกอินเดียนแดง สุมไฟทำสัญญาณ ยังไงยังงั้น เปล่าหรอนะ ! การที่นายอาวังกาส์นำไปตรงนั้นมิใช่ให้ไปยืนสุมไฟเอาไออุ่นกันหรอก แต่ตรงนั้นมีพื้นที่ทรายละเอียดอ่อนอยู่ เขาทำเป็นที่สำหรับเล่นเกมชนิดหนึ่งออกกำลังกายพอเหนื่อย และสนุกได้คลี่คลายความ หนาวลงไปได้ตั้งเยอะ เกมที่เล่นเหมือนเล่นโบว์ลิ่ง ผิดกันที่เจ้าลูกกลม ๆ นั้นไม่เบาอย่างโบว์ลิ่ง เพราะไม่ได้ทำด้วยยางแข็งหุ้มเหล็ก แต่หล่อด้วยเหล็กทั้งลูกเลยทีเดียว ยกขึ้นมาดูหนักอึ้งทีเดียว นโยบายของนายอาวังกาส์เข้าที่ดีมาก ยิ่งเล่นยิ่งสนุกออกรสมันดีแท้ ๆ ยิ่งมีเสียงหัวเราะเสียงฮาเสียงกวีกาวของแม่สาวผมสีน้ำตาลอ่อนเมื่อตอนเธอสนุก ก็ยิ่งสนุกกันใหญ่

วิธีเล่นเกมชนิดนี้ไม่ยาก คือพื้นที่ตรงนั้นเป็นทรายยาวออกไปราว ๕๐ เมตรเห็นจะได้ ส่วนกว้างก็ราว ๆ ๕ เมตร เรายืนตรงมุมสนามด้านหนึ่งแล้วเหวี่ยงลูกเหล็กนั้นออกไปทำนองเดียวกับเหวี่ยงโบว์ลิ่งซึ่งไม่ใช่ขว้าง ใครเหวี่ยงไปได้ไกลที่สุด —— ยังก่อน —— ยังไม่ชนะ ต้องมีการ

เหวี่ยงทอยกันอีก คือเหวี่ยงทอยลูกเหล็กของผู้เป็นรอยลงมาให้ถูกจนครบจึงจะชนะไปได้

เล่นกันไปได้พักหนึ่งก็เหนื่อยและรู้สึกเบื่อ เหนื่อย ๆ แต่ไม่มีเหงื่อออกนั้นเท่ากับไม่เหนื่อย ประเดี๋ยวเดียวกลับเข้าไปในห้องนั่งเล่น ผลัดกันเล่านิทานชำขันคนละเรื่อง รวมทั้งนิทานสัปดนแบบสุภาพนิดหน่อย ซึ่งผู้หญิงฟังได้ ผู้ชายฟังดี การที่เล่าถึงนิทาน (แต่ไม่ขอเล่าถึงเนื้อเรื่องของนิทาน) นั้น ข้าพเจ้าจะขอพูดถึงสังคมของคนฝรั่งเศสเสียสักหน่อย ตามที่ได้เห็นและได้ไปขลุกขลักอยู่ด้วยภายในเวลาอันสั้น อันคนฝรั่งเศสนั้นว่ากันตามจริงเป็นคนช่างเล่นช่างหัว ชอบพูดจาขบขัน ตลกโปกฮา ยกเว้นไว้แต่ในวงการเมือง เขามีเรื่องหัวร่อกันได้ทั้งวันทั้งคืน ไม่ใครก็ใครต้องมีเรื่องชำขันงัดออกมาพูดกันได้อยู่วันยังค่ำ คนฝรั่งเศสจึงได้ชื่อว่าเป็นคนที่มีความสุขอยู่ตลอดเวลา

ถ้าเป็นสังคมเล็ก ๆ ข้าพเจ้าหมายถึงในระหว่างคนไม่กี่คน รวมทั้งสุภาพสตรี (ที่ไม่สาว) การพูดจาตลกโปกฮาเข้าไปในทำนองเซ็กส์มีอยู่บ้างเป็นบางครั้งบางคราว ขนาดคุยกันอย่างเปิดอกนอกไม่ถึงแก่น อันพอจะตีความหมายกัน

รู้เรื่อง ไม่ใช่หยาบโลนชนิดพังแล้วเสียวไส้ ดังนั้นนิทาน
ที่เล่ากันฟังในคราวนี้ จึงอยู่ในเกณฑ์นับด้วย ทำให้เกิด
ความครื้นเครงชื่นมิใช่น้อยแก่วงล้อมในหมู่มิตรสหายทั้งหลาย
วันนั้น

ข้าพเจ้าเสียใจที่ไม่อาจนำนิทานเหล่านั้นมาถ่ายทอดเล่า
สู่กันฟังได้ในที่นี้ เพราะออกจะไม่เหมาะสมอยู่ แม้ว่านิทนา
เหล่านั้นจะไม่สงวนลิขสิทธิ์แต่อย่างใดก็ตาม ข้าพเจ้าก็ไม่อาจ
เล่าได้ นอกจากจะเล่าจากปากในหมู่มิตรสหายชาวเกลอซึ่ง
เป็นผู้ชายๆ ด้วยกัน และจะมีผู้หญิงไม่ได้เป็นอันขาด เมืองไทย
ไม่ใช่เมืองฝรั่งเศสน่ะ คนไทยถือนะ

หลังจากเล่านิทานแล้ว นายอาวังกาสอ็กน่ะแหละ มี
มุขเด็ดออกมาเล่นอย่างหนึ่ง แต่นายอาวังกาสไม่ได้เล่นคน
เดียวหรอกนะ แกชวนเล่นด้วยกันทั้งหมดเลย มุขเด็ดที่ว่านี้
สนุกครึกครื้นพอใช้ ข้าพเจ้าจดจำวิธีเล่นเข้ามาเผยแพร่ใน
เมืองไทยได้ผลดีแท้ ทำให้ครื้นเครงกันทั่วไป ผู้หญิงก็เล่น
ได้ไม่ขัดข้อง วิธีเล่นของนายอาวังกาสก็คือหยิบเอาแก้วมา
หนึ่งใบ เอากระดาษแก้วซึ่งอยู่ในซองบุหรี่ทั่ว ๆ ไปออกมา
คลี่ให้เรียบ แล้วทาบวางลงไปบนปากแก้วให้ตึงเหมือนซึ่ง

หนังกลองวางไว้ตรงกลางโต๊ะ บนกระดาษปากแก้วนั้นเอา
เหรียญ ๕๐ ฟรังค์ (ขนาด ๒ สลึง) วางทับไว้
ผู้ที่เล่นทุกคนต้องสูบบุหรี่ด้วย บุหรี่อะไรก็ได้ไม่จำกัด
เว้นไว้แต่ซิการ์ นายอาวังกาสเริ่มเอาบุหรี่ที่จุดสูบแล้วจ้องไปบนแผ่นกระดาษให้ไหม้เป็นรู แล้วให้ผู้ที่นั่งข้างเคียงคนใดคนหนึ่งเอาบุหรี่จี้กระดาษนั้นให้เป็นรูเหมือนกัน เวียนวนกันจนทั่วแล้ว รูโหว่บนกระดาษจะปรากฏไปทั่วแต่ละรอบ ๆ เหรียญ ๕๐ ฟรังค์นั้น ในที่สุดกระดาษก็จะไหม้ไปรอบ ๆ เหรียญฟรังค์ ใครที่เป็นคนจี้กระดาษคนสุดท้ายโดยทำเหรียญตกลงไปในแก้ว ผู้นั้นเป็นฝ่ายแพ้ ถ้าจะปรับให้กินเหล้าในแก้วหรือเอาอะไรกันก็ได้ แต่การเล่นคราวนี้ไม่มีเหล้าอยู่ในแก้ว จึงไม่มีใครเคราะห์ร้ายกินเหล้าปนขี้บุหรี่และกระดาษไหม้เข้าไปด้วย การเล่นวิธีนี้สนุกดีแท้ ๆ มีเทคนิคในการจี้บุหรี่ให้กระดาษแข็งเป็นรูเพื่อเลี่ยงเหรียญฟรังค์มิให้ตกอยู่เหมือนกัน ข้าพเจ้าอยากให้ท่านลองเล่นเกมสนุก ๆ นี้ดูบ้าง เพราะไม่ต้องลงทุนอะไรเลย

ข้าพเจ้าเสียดายเหลือเกินที่ไม่ได้เล่าเรียนวิชาช่างวิทยุมิฉะนั้นคงจะสนใจในงานมโหฬารอย่างหนึ่งของบริษัท Air

France ซึ่งในฯขนขากลับได้แวะเข้าไปดู นั่นคือสถานี

AIR RESEAU GENERAL DESTFLE COMMUNICATIONS

สถานีนี้เปรียบเสมือนสมองของ Air France คือเป็นที่ส่ง
กระแสร์คลื่นวิทยุไปยังสาขาการบินทั่วโลก เช่นส่งไปที่
นิวยอร์ค, แอลเย่ร์, ซูรัค, โรม, เบอร์ลิน, สวิส, ไซ่ง่อน
โตเกียว และในกรุงเทพ ฯ ของเราเอง หัวหน้าสถานีศูนย์
รวมข่าวแห่งนี้ บอกว่าในวันหนึ่ง ๆ จะรวมข่าวที่ได้รับและ
ข่าวที่ส่งออกไปยังสาขาต่าง ๆ นั้นกว่า ๒๕๐๐ ข่าวขึ้นไป การ
คิดต่อกันซึ่งข้าแสดงให้ดูนั้นรวดเร็วฉับไวมาก เขาได้แสดง
การส่งกระแสร์วิทยุไปยังกรุงนิวยอร์ค ถามถึงลมฟ้าอากาศที่
นั้น ชั่วเวลากระพริบตาเดียวทางนิวยอร์คก็ตอบมาว่า ไม่มี
อะไรผิดปรกติ เจ้าหน้าที่ส่งกระแสร์คลื่นวิทยุนั้นเขาใช้เครื่อง
พิมพ์ดีดไฟฟ้าที่เรียกว่า TELETYPE หรือ RECEPTOR
SOPAREL จะผิดจะถูกอย่างไรข้าพเจ้าต้องขออภัย เพราะ
ได้เรียนให้ทราบแล้วว่าข้าพเจ้าไม่มีภูมิพิทยาทางวิทยุเลย

เสร็จจากการชมสถานีศูนย์รวมข่าว แล้วก็ถึงเวลากลับ
ปารีส ข้าพเจ้าถอนใจโล่งอก เบื่อเหลือเกินและน่าเบื่ออย่าง
พูดไม่ออกทีเดียว ต่อความสดวกของอากาศนอกกรุงปารีสซึ่ง

ปกคลุมไปด้วยหมอก ขอให้ถึงปารีสเสียเร็ว ๆ เข้าเถอะ จะได้สดชื่นชื่นเสียที แต่หมอกเจ้ากรรมนั่นก็ไม่ลดลาวาศอกให้บ้างเลย ดูเหมือนจะยิ่งหนาทึบขึ้นอีกด้วย

โชเฟอร์นั่นผิมือเขาแน่จริง ๆ ขนาดที่ข้าพเจ้ามองออกไปข้างนอกมองไม่เห็นอะไรนอกจากหมอก แต่เขาก็ขับรถพุ่งไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วเหมือนว่าไม่มีอะไรเลย ข้าพเจ้าใจหายเสียวสดุ้งวูบวาบตั้งหลายครั้ง เมื่อมีรถขับสวนมาอย่างรวดเร็ว แต่แล้วก็ผ่านกันไปเพียงเส้นยาแดง ช่างน่าเสียวใส้พิลึก

ยังไม่ทันเข้าใกล้ปารีสก็ค่ำลงเสียแล้ว ทีนี้เห็นจะไม่สนุกแน่ นอกจากนั่งใจหายใจคว่ำอยู่ในรถเท่านั้น ลืมเล่าไปว่า เมื่อตอน ขามานั้น รถของ เรา แล่นลอด อุโมงค์ แห่งหนึ่ง ขนาดยาวเหยียดทีเดียว และขณะที่เรากำลังลอดอุโมงค์นั้นกลับไป ข้าพเจ้าเคยดูภาพยนตร์ได้เห็นรถยนตร์แล่นในอุโมงค์ที่อเมริกา ยังนึกชมเชยว่าเขาเก่งมาก อุโมงค์ที่ข้าพเจ้ากำลังลอดอยู่นี้ก็เก่งอยู่เหมือนกัน สังเกตุเห็นความสะอาดสะอ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย ติดโคมไฟสว่างจ้าไปตลอดอุโมงค์ นาน ๆ จึงจะเห็นแผ่นป้ายโปสเตอร์ขายเหล้า

Martini คิดอยู่บ้างสักแผ่น อุโมงค์ทั้งสองข้างที่ผ่านไปนั้น บุด้วยกระเบื้องเคลือบสีขาว ทำให้สะอาดตายิ่ง

พ้นจากอุโมงค์มาได้ไม่นานก็เข้าเขตกรุงปารีส อา ! — ถึงแล้วสินะ ปารีส — — ปารีส — —ปารีสที่ไม่รู้ว่ามีอะไรดลใจให้ข้าพเจ้าชอบเสียจริง ๆ แม้ว่ามันจะล้างผลาญเงินในกระเป๋าเกือบจะเกลี้ยงอยู่แล้ว ข้าพเจ้ายังรักปารีสมันช่างมีเสน่ห์ผูกใจข้าพเจ้าอย่างมหาวายร้าย รอไว้ให้ถึงตอนดึกเถิดนะปารีสนะ เจ้ากับข้าจะกอดกันให้กลมไปกลมมาทีเดียว ข้ารักเจ้าเหลือเกิน — — ปารีสที่ข้ารักเอ๋ย

ในตอนค่ำวันนั้น นับว่าเป็นวันสำคัญของ พวกเราอย่างหนึ่ง นั่นคือนายพลตรีไชย ประทีปะเสน เอกอัคราชฑูตไทยประจำกรุงปารีสพร้อมด้วยคุณฟูเกียรติ ภริยาของท่าน ได้มีนัดหมาย มาก่อนแล้ว ว่าจะเชิญ พวกเราไป รับประทาน อาหารไทยที่สถานเอกอัคราชฑูต และอาหารไทยในวันนี้จะปรุงโดยฝีมือคุณฟูเกียรติเองเสียด้วย เมื่อนึกถึงเวลานัดหมาย ข้าพเจ้าแทบเอาลิ้นแลบออกมาเลียริมฝีปาก ไม่ได้เจออาหารไทยมาหลายเวลาแล้ว เจอะแต่ฝรั่ง ๆ ทุกมื้อ แทบ

จะลืมรสไทยเสียแล้ว ค่ำวันนี้เห็นจะอร่อยแทบคลานเป็นแน่ ฝีมือการปรุงอาหารของคุณฟูเกียรติคงเลิศอยู่ แต่ยังสงสัยว่าเจ้าพวกพริกกะบี๋หอมกะเทียมนั่นจะมีครบครันดีอยู่หรือ ?

การไปยังสถานเอกอัคราชฑูตนั้นเราไปกันเอง ไปกันโดยรถไฟใต้ดิน ซึ่งรู้สึกว่าออกจะคล่องแล้ว นึกเสียดายที่คุณควง อภัยวงศ์ ไปลอนดอนเสีย มิฉะนั้นคงจะได้เดินจ้ำพรวด ๆ นำหน้าเข้าอุโมงค์ไปอีก และคงจะได้ไปทำความครื้นเครงในโต๊ะอาหารตามเคย แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีคุณควง เราก็ไปกันเองได้โดยทุกคนรู้กันแล้วว่า สถานีปลายทางที่จะไปยังสถานเอกอัคราชฑูตนั้นก็คือสถานีโทรกาเดโร และสถานีต้นทางที่เราจะไปนั้นอยู่ไม่ห่างจากโฮเต็ลคลาริดจ์เท่าใดนัก คือสถานีแฟรงคลินดีโรสเวลท์

ผู้ที่ได้รับเชิญไปรับประทานอาหารค่ำวันนั้น นอกจากพวกเราแล้ว ก็มีนายจังเยอโรนิโม ฑูตการค้าฝรั่งเศสประจำประเทศไทยซึ่งออกเดินทางจากเมืองไทยไปพร้อมกัน และก็จะกลับพร้อมกันด้วย พี่ชายและพี่สะใภ้ของนายจังเยอโรนิโมซึ่งอยู่ที่ปารีส และมีความคุ้นเคยกับเอกอัคราชฑูตมาแล้วเป็น

อย่างดี และคุณเดช ตาละภัท เลขานุการสถานเอกอัคราชฑูตด้วยอีกผู้หนึ่ง

โต๊ะอาหาร หรือห้อง รับประทาน อาหารนั้น อยู่ทางด้านหลังเป็นห้องยาวแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ค่อนข้างคับแคบ สักหน่อย แต่ก็สะดวกเรียบร้อยดีมาก หลังจาก (คนอื่น ๆ) ดื่มเหล้าไวน์และวิสกี้กันพอสมควรแล้ว ก็จากห้องรับแขกไปสู่ห้องอาหาร

ได้บอกมาเมื่อสักครู่นี้เองว่า ข้าพเจ้าไม่ได้ลิ้มรสอาหารไทยมานาน ครั้นได้รับประทานเข้าจึงรู้สึกอร่อย อาหารไทยโดยฝีมือ แม่ครัวกันศักดิชันภริยาท่าน เอกอัคราชฑูต ทำให้ข้าพเจ้า แทบจะฝากตัวไว้ เป็นลูกศิษย์คิดเปิดร้านขายอาหารไทยขึ้นในกรุงปารีสสักแห่ง จากฝีมือคุณเฟูเกียรติ ประทีปะเสนวันนั้น พวกเราชาวไทยก็ได้พบแกงเผ็ดเนื้อ, ไก่เปรี้ยวหวาน, ลาบเนื้อ, ลูกชิ้นกุ้งและหัวหมู ซึ่งมีน้ำจิ้มปรุงรสเข็มข้นดีแท้ ๆ อาหารที่เป็นจำพวกแกงใส่เตาไฟมาตั้งเพื่อให้ร้อนอยู่เสมอ จำพวกผักสดเช่นผักกาดหอมเคยกินแทบทุกวัน แต่เจ้าพริกชี้ฟ้าสด ๆ เพิ่งจะมาเจอะวันนี้เอง ไม่สู้เผ็ดเหมือนพริกบ้านเรา ล่อเข้าไปหลายเม็ดพออุ่นท้องเสียดายที่ไม่มีพริกขี้หนู มิฉะนั้นคงอร่อยเหาะแน่ขึ้นอีก

พูดถึงเรื่องอาหารการกินการอยู่แล้ว เมื่อบัดนี้ข้าพเจ้ากำลังรับประทานอาหารไทย ก็เลยอยากจะพูดถึงเรื่องอาหารไทยในกรุงปารีสเสียสักนิด อาหารไทยในกรุงปารีสในที่นี้ข้าพเจ้าหมายถึงเครื่องปรุงอาหารแบบไทย ๆ นั่นแหละ คุณฟูเกียรติบอกว่าหาได้ยากยิ่ง ตามตลาดไม่เคยมีขาย ครั้นจะปรุงให้ถูกต้องตามแบบฉบับของอาหารไทยจริงๆ ก็เห็นจะยากหน่อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกเครื่องเทศ, พริก, กะปีเหล่านี้ไม่มีแน่ ต้องใช้กะปีฝรั่งแทนกะปีไทย รสชาดตรงกันข้ามทีเดียว กะปีฝรั่งท่านคือ มายอี่

อาหารหวานมีผลไม้ ไม่ใช่ผลไม้ไทยหรอกนะ องุ่นและส้มเบ็นพ้น ผ่านอาหารหวานไปแล้ว ก็พากันออกไปนั่งดื่มกาแฟในห้องรับแขกอีกครั้งหนึ่ง คุยกันถึงเรื่องอะไรต่ออะไรสารพัดจำได้ไม่หมด ตอนหนึ่งท่านเอกอัคราชฑูตถามข้าพเจ้าว่า "คุณทำงานหนังสือพิมพ์อะไรบ้าง ?"

การที่ท่านเอกอัคราชฑูตถามข้าพเจ้าเช่นนั้น เพราะทราบอยู่แล้วว่าข้าพเจ้าทำงานอะไร ท่านทราบดีว่าข้าพเจ้า

มิใช่เป็นข้าราชการ จากการมาเยี่ยมคำนับเมื่อคราวก่อนในวันแรกที่จากเมืองไทยมาถึงปารีส ข้าพเจ้าเพียงแต่ตอบท่านไปในวันนั้นว่าข้าพเจ้าทำงานหนังสือพิมพ์ ดังนั้นคราวนี้ข้าพเจ้าจึงตอบว่า

"ผมทำงานหนังสือพิมพ์ไทรายวันและสกุลไทยรายสัปดาห์ครับ"

"กลับไปนี่คงจะเขียนเรื่องปารีส์ได้มากซีนะ?" ถามอีก

"ครับ! ผมตั้งใจเช่นนั้นอยู่แล้ว แต่เสียดายที่มีเวลาอยู่น้อยเหลือเกิน ดังนั้นผมจึงเขียนอะไรได้มากไปกว่าเท่าที่เห็นไม่ได้" ข้าพเจ้าเรียนตอบ

"เคยไปเที่ยวพรรค์นั้นบ้างหรือเปล่า?"

ข้าพเจ้ายิ้มก่อนตอบว่า "เคยแล้วครับ"

ท่านเอกอัคราชฑูต พลตรีไชย ประทีปะเสน ให้พูดถึงค่าครองชีพของคนไทยในต่างประเทศในขณะนั้นว่าอยู่ในสถานะไม่สู้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกข้าราชการ ซึ่งต้องใช้เงินอย่างกระเบียดกระเสียนกันหน่อย ท่านได้พูดถึงการซ่อมสร้างสถานเอกอัคราชฑูต การตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ และอื่นๆ ว่า

"เครื่องเฟอร์นิเจอร์ ในห้องรับแขก ที่คุณเห็นโก้ ๆ อยู่นั่นะ แท้จริงไปซื้อมาจาก 'เวิ้งนาครเขษม' ราคาไม่สู้เท่าไหร่ แล้วเอามาจ้างช่างบุผ้านวมให้ดูใหม่ขึ้นเท่านั้นเอง สิ่งเหล่านี้จัดขึ้นเมื่อคราวท่านนายกรัฐมนตรีมาทั้งนั้น ไม่ยังงั้นทนกงมีแต่สถานฑูตเฉย ๆ ไม่มีเครื่องประดับอะไรเลย"

เมื่อสนทนาปราศรัยกันพอควรแก่เวลาแล้ว พวกเราและคณะของนายจังเยอโรนิโม ก็อำลาท่านเอกอัคราชฑูตและภริยากลับ การกลับคราวนี้ไม่ได้มาทางใต้ดิน แต่มาบนดินโดยรถแท็กซี่ ไม่แพงหรอกท่าน จากถนนเกรอสส์โทรกาเดโรไปยังซังส์เซลิเซ่ ๕๐๐ กว่าฟรังค์เท่านั้น ยังได้พบรถยนตร์หรูหราคันหนึ่งแล่นอยู่ข้างหน้า ใกล้เข้าไปเห็นคุณสุเนตรา พงษ์โสภณ กับ คณะ พร้อมด้วยคุณประชา โอสถานุเคราะห์ ซึ่งก็เห็นจะกลายเป็นผู้นำเที่ยวไปแล้วนั่นแหละ

ลำดับต่อไปนี้ก็เป็นเรื่องตระเวณเที่ยวส่วนตัวกันละเมื่อกลับโฮเต็ลนั้นเราคิดกันก่อนว่าจะไปไหนกันดี สำหรับพวกเราชาวไทยทั้งสี่อันได้แก่ คุณประสัตถ์ บันยารชุน คุณสนั่น สังขจันทร์ คุณทวิช บุณยวัฒน์ และข้าพเจ้า ส่วนคุณสวัสดิ์นั้นจะขอตัวพักผ่อนหรือไรนี่แหละข้าพเจ้าจำไม่ได้ ผลที่สุด

คุณสันนั้นแนะให้ไปยังแถบถิ่นมาเดอแลง ซึ่งมีอะไร ๆ อยู่เยอะแยะ

ตอนนั้นเป็นเวลาเกือบ ๕ ทุ่มเข้าไปแล้ว ท่านผู้อ่านอย่าได้ฉงนใจเลยว่า เหตุใดหรือเพราะอะไรจึงดึกดื่นใกล้จะเที่ยงคืนรวดเร็วนัก ขอชี้แจงว่ากินข้าวไทยที่สถานเอกอัครราชฑูตนั้น ปาเข้าไปเกือบสามทุ่ม รวมเวลาทั้งกินทั้งคุยก็ไม่กี่ชั่วโมง แล้วจะไปโทษเขมนาพิกาว่าเดินเร็วไปได้อย่างไร แต่ทว่าถึงแม้เกือบ ๕ ทุ่มแล้วก็ตาม แถบถิ่นมาเดอแลงก็ยังเหมือนอย่างกลางวัน แสงไฟสว่างพริบพรับจับกระบอกตาอยู่โครม ๆ ทำให้ตาสว่างโพลงกระปรี้กระเปร่าชุ่มชื่นขึ้นอย่างพิลึก อันแถบถิ่นมาเดอแลงนี้เปรียบเสมือนราชวงศ์เวลาราตรีของเรายังไงยังงั้น อันที่จริงไม่ว่าจะเป็นแถบถิ่นแห่งหนตำบลใดของปารีสในราตรี ถ้าจะเปรียบกับของเราก็คงเปรียบกับราชวงศ์ได้แต่เพียงแห่งเดียว เพราะเราไม่มีที่ไหนจะเอาไปเปรียบกับเขาได้เลย และทั้ง ๆ ที่กล้าหาญชาญชัยเอาราชวงศ์เข้าไปเปรียบ ก็ยังรู้สึกละอายใจอยู่เต็มที่ ที่ว่าราชวงศ์ของเรานั้น พูดกันอย่างกวนโมโหท่านหลวงพรหมผู้ยิ่งใหญ่แล้ว ราชวงศ์ก็ไม่ใช่เมืองสวรรค์ของไทยมีพระอินทร์พระพรหมสถิต

อยู่ แต่กลายเป็นเมืองสวรรค์เจ็กพวกเง็กเซียนฮ่องเต้เดินเกร่กันเป็นแถว นึกแล้วช่างน่าละอายจริง ๆ

ขอประทานโทษสักสิบหน ข้าพเจ้าเผ่นออกไปนอกเรื่องนอกราวไปหน่อยหนึ่ง ขออภัยตามเคยด้วย บัดนี้ข้าพเจ้ากำลังจะพาท่านผู้อ่านไปยังแถบถิ่นหรือย่านมาเดอแลง ซึ่งสถานมหรสพอันมีชื่อเสียงมาแต่ดึกดำบรรพ์ของกรุงปารีสตั้งตระหง่านง้ำอยู่ นั่นคือโอเปร่าอันมโหฬาร

การที่จะไปยังแถบถิ่นมาเดอแลงนั้น มีเหตุผลอยู่สองสถาน สถานแรกก็คือต้องการที่จะไปนั่งดื่มอะไรต่ออะไรที่กาเฟ่เดอลาแปซ์ ซึ่งเขาว่ากันว่ามีแม่สาวเนื้อนมเข้าไปกินกาแฟกันแยะ อีกสถานหนึ่งก็คือ เขาว่าในแถบถิ่นนี้มีร้านรวงเต็มไปหมด Window Show ในเวลากลางคืนในแถบถิ่นนี้สวยงามนัก ทั้งยังจะได้ไปยืนพินิจพิจารณาดูว่าอันสถานมหรสพโอเปร่าซึ่งมีชื่อเสียงที่สุดนั้น รูปร่างลักษณะมันเป็นอย่างไร ชั่วเวลาหลังจากที่ตกลงใจเพียงประเดี๋ยวเดียว เราก็จับรถแท็กซี่บึ่งไปยังแถบถิ่นมาเดอแลง

ระยะทางจากหน้าโฮเต็ลคลาริดจ์, ซังส์เซลิเซ่ ไปถึงแถบถิ่นมาเดอแลงนั้นไม่ใช่ใกล้ ๆ นะจะบอกให้ จริงอยู่ที่รถ

แท็กซี่แล่นไปตามแนวถนนซังส์เซลิเซ่ ไปสู่ปลาสเดอลาคองคอร์ด คือลานกว้างมีอนุสาวรีย์เป็นเสาหิน แล้วเลี้ยวซ้ายไปเข้าถนน Rue Royele ก็จะถึงแถบถิ่นมาเดอแลง แต่กระนั้นก็ไกลโข ถ้าจะเปรียบระยะทาง เอากันว่าเริ่มต้นตั้งแต่สี่กั๊กเสาชิงช้าตรงหน้าสำนักพิมพ์คลังวิทยาเลี้ยวออกถนนบำรุงเมืองตรงไปเรื่อยๆก็จะถึงสำนักงานหนังสือพิมพ์ไทรายวัน เลยถนนเพลินจิตต์ไป ก็จะได้ระยะทางเท่ากัน

บอกให้โชเฟอร์ร่างอ้วนหยุดรถก่อนที่จะถึงกาเฟ่เดอลาแปซ์นิดหน่อย ลงเดินไปดีกว่าจะได้ดูอะไร ๆ ที่ควรดูใกล้ ๆ พวกเราคนหนึ่งซึ่งเคยชำนิชำนาญปารีสมาแล้วบอกว่า อย่ากลัวไปเลยน่า แถวนี้เยอะแยะ เดินไปเดินมาเดี๋ยวก็เจอะคนที่บอกก็ดูท่าทางจะเอาจริงเอาจังอะไรขนาดนี้ไม่รู้ พอลงจากรถก็สอดส่ายสายตาให้วุ่นไปทีเดียว

เราเร่เข้าไปในกาเฟ่เดอลาแปซ์ หากาแฟร้อน ๆ มาซดกันก่อนดีกว่าที่จะไปไหนต่อไหน กาเฟ่เดอลาแปซ์ตั้งอยู่ไม่ไกลไปจากโอเปร่าเท่าใดนัก เขาไม่ได้ทำตู้กระจกสำหรับนั่งบนบาทวิถีเหมือนกับแถวซังส์เซลิเซ่ แต่พอเบียดประตูกระจก

ผลัวะเข้าไปเท่านั้น เห็นคนนั่งกันแน่นเปรี๊ยะ เหลือมุมว่างพอจะให้พวกเราเข้าไปนั่งได้สี่คนพอดี

กาเฟ่เดอลาแปซ์นี้ไม่ได้สร้างแบบห้องโถง ห้องที่เราเข้าไปนั่งนั้นเสมือนจะเป็นห้องกลาง มีระเบียงแลห้องขนาบซ้ายขวา ในห้องกลางนี้มีตู้กระจกขนาดใหญ่ใส่ปลาเงินปลาทองเวียนว่ายอยู่ไปมา ในตู้ยังมีไฟฟ้าส่องสว่างแลเห็นปลาแผ่หางกางครีบได้ถนัด ข้าพเจ้าไม่ได้ศึกษาว่าถ้าปลาเงินปลาทองเมืองไทยกินลูกน้ำเป็นอาหารแล้ว ปลาเงินปลาทองปารีสจะกินอะไรเป็นอาหาร เลยเล่าให้ฟังไม่ได้ว่ามันกินอะไร เห็นแต่ทำปากผงาบ ๆ ถอนหายใจอย่างซังกะตาย มันคงจะหนาวเหมือนคนกระมัง ?

ถนนใหญ่ตรงหน้ากาเฟ่เดอลาแปซ์นั้น คือ Boulvard de ea Madelene แต่ตรงมุมถนนถัดไป เป็นถนน Boul. des Capucines ซึ่งผ่านหน้าสถานโอเปร่า ถนนสายนี้จะผ่านเข้าไปในถนน Boul. des Italiens ซึ่งเป็นปากทางเข้าสู่มองมาตร์ สองฟากฝั่งของถนนสายนี้เต็มไปด้วยร้านค้าและห้างหอใหญ่ ๆ การจัดตกแต่ง Window Show ดูเหมือนจะประกวดประชันกันอยู่ในตัว ข้าพเจ้ามีความสนใจในศิลปการตกแต่งเหล่านั้น

มาก ถึงกับยืนพินิจพิจารณาจำแบบเอาไว้ในใจ กลับมาเมืองไทยถ้าใครจ้างแต่ง Window Show ก็จะทำให้คล้ายคลึงเข้าไปทีเดียว

พูดถึงเรื่องถนนหนทางเสียแล้ว ยังไม่ทันจะเล่าเรื่องกาเฟ่เดอลาแปซ์ให้ฟังกันเลย ดังนั้นจึงต้องขอย้อนกลับไปเล่าถึงกาเฟ่เดอลาแปซ์อีกที ตรงมุมถนนบนบาทวิถีหน้ากาเฟ่เดอลาแปซ์เวลานั้น ก็มีอยู่บ้างเหมือนกันสำหรับ "เทพธิดาราตรี" อย่างว่า ยืนเกาะเสาไฟฟ้าคอยเชิงชายอยู่บ้าง ยืนพิงกำแพงสูบบุหรี่ปุ๋ย ๆ อยู่บ้าง แต่ดู ๆ ก็ไม่น่าสนใจ รูปร่างทรวดทรงองค์เอวน่ะเพรียวลมสมส่วนละ แต่หน้าตาแก่แรดลลาเข้าไปใกล้ๆเห็นผิวหยาบกร้าน ไม่ค่อยจับจิตจับใจเสียเลย ถึนมาเดอแดงนี่ยังไงกันหนอ ถึงได้มีแต่ "เทพธิดาแร้งทึ้ง" แทบทั้งนั้น ไอ้อย่างกลมกลึงเต่งหน้าตาดี ๆ หน่อยไปไหนเสียหมด หรือว่ามีใครมา "จับ" ไปหมด.....หรือว่ายังไม่ถึงเวลาที่เขาจะมากัน พวกหนุ่ม ๆ แก่ ๆ ที่เดินไปเดินมาอยู่แถวนั้น สังเกตุดูแล้วแทบไม่มีใครจะสนใจต่อพวกหล่อนเหล่านั้นเลย

มุมห้องที่เรานั่งกันอยู่นั้นเป็นเก้าอี้นวมสีแดง กลุ่มตรงข้ามเป็นยายแก่สองคนกับสาวรุ่นหน้าตกกระกำลังกินกาแฟดำ-ร้อนกันอยู่ กลุ่มที่นั่งทางฟากเดียวกับเราถัดไปนั้นเป็นหนุ่มสาวคู่หนึ่ง ฝ่ายชายหน้าตาแทบดูไม่ได้ เหมือนพวกไอ้วายร้ายนักปลนธนาคาร บอกยหอกุยปารีสชด ๆ ทเดยว เราเคยดูระบำดิลาแบบ "กุยปารีส" กันมายังไง ได้เห็นเจ้าหมอนี่แต่งตัวในเวลานี้เหมือนกันยังงั้นไม่มีผิด ต่างกันนิดหน่อยที่เจ้าหมอนี่ไม่ได้ใส่หมวกแก๊ปอย่างนั้น ฝ่ายผู้หญิงนั้นจัดว่าสวยเอาการคนหนึ่งทีเดียว ผมของหล่อนสีน้ำตาลเข้มจัดเกือบจะกลายเป็นดำ นัยน์ตาสีน้ำตาล ลักษณะใบหน้าประพิมประพายคล้าย รอนดา เฟลมมิ่ง ดาราหนังฮอลลีวูด สวมเสื้อกระโปรงสีบลคอบีดแขนสามส่วน ที่ข้อมือซ้ายแขวนสายสร้อยระย้าเป็นพวงเบ้อเร่อ

แทบไม่ต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงแก่น ข้าพเจ้าก็รู้ว่าผู้หญิงคนนั้นเป็น "เทพิดา" อย่างว่า และในตอนนั้นอาจจะกำลัง "ต่อรอง" อะไรสักอย่างหนึ่งกับเจ้ากุยปารีสนั่น ตลอดเวลา "ต่อรอง" ข้าพเจ้าพบว่าแขนของเจ้ากุยปารีสนั่นตระกองกอดโอบไหล่ของหล่อนอยู่ด้วย เวลาล่วงไปสักสิบห้านาที

เห็นจะได้ เจ้าหมอนั่นก็ลุกเดินออกไปข้างนอกลำพังคนเดียว

เขาคงจะไม่ตกลงกันเสียแล้วระหว่างการ "ต่อรอง" เมื่อครู่นี้ เวลาผ่านไปอีกสิบห้านาฑี เจ้ากุ๊ยนั่นก็ยังไม่มา แม่เทพธิดา กระยาหงัน ยังคงนั่ง สูบบุหรี่ และจิบกาแฟอยู่ต่อไป ข้าพเจ้า มีเวลาพอที่จะ พิศพักตร์ลักขณา ของหล่อนได้ โดยละเอียด และค่อนข้างใกล้ชิดนิดหน่อยเสียด้วย เมื่อตะกี้นี้ ข้าพเจ้าบอกว่าหล่อนมีหน้าตาประพิมประพายคล้าย รอนดา เฟลมมิ่ง แต่เมื่อยิ่งพิศก็ยิ่งพบความงามอย่างคมสันหนักเข้า ไม่ยักเหมือนรอนดา เฟลมมิ่ง แต่ไปละม้ายแม้นกับแคร์เธอรีน ฮิวส์เข้าไปนั่นเทียว

ยังไง ๆ เสียเจ้ากุ๊ยปาริสนั่นก็คงไม่มาอีกเป็นแน่ หล่อนไม่มีอาการกระสับกระส่ายใจกังวลแต่อย่างใด คงจะไม่มีอะไรน่าติดใจเป็นแน่ อันที่จริงก็รู้อยู่แก่ใจแล้วว่าหล่อนเป็นเทพธิดาพรรค์นั้นนั่นแหละ ยิ่งมีหน้าตาไม่เลวขนาดสวยสมคมสันอย่างนั้น ก็ควรที่จะ "รู้จัก" กับหล่อนไว้ ไม่เสียหายอะไรเลย ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเอนหลังลงพิงพนักเอียงกระเท่เร่เข้าไปเกือบชิดหัวไหล่ของหล่อน

แม่นงรามสามโคกหันหน้าขวับมาทันที หล่อนคงสงสัยว่าข้าพเจ้าจะเอียงกระเท่เร่เข้าไปทำไม ข้าพเจ้ายิ้มให้หล่อนนิดหนึ่งเพื่อ "ชิมลาง" ดูว่า หล่อนจะยิ้มตอบข้าพเจ้าหรือไม่ ครั้นเมื่อหล่อนเห็นข้าพเจ้ายิ้ม หล่อนก็ยิ้มด้วย ทันเลยยิ้มกันใหญ่ ต่างฝ่ายต่างยิ้มให้กันอยู่ไปมา อิตอนนี้เลยได้ทีกระเถิบพรวดเดียวถึงตัวหล่อนเลย

เอาละน่า! เล่าตอนเริ่มต้นถึงเพียงนี้แล้วก็อยากจะเลยชมวดปมรวบรัดตัดความจบลงไปเลย อันเกี่ยวด้วยแม่นงรามสามโลกคนนั้น ที่รวบรัดให้สั้นเข้านั้นมิได้หมายถึงว่า อะไรๆ ก็แล้วไปแล้ว แต่ข้าพเจ้าหมายถึงหล่อนไม่ตกลงต่างหาก คือหล่อนไม่ตกลงที่จะลดให้ถึงราคา ส่วนข้าพเจ้าเองก็ไม่ตกลงเหมือนกัน คือไม่ตกลงที่หล่อนไม่ยอมลดราวาศอกให้อะไร! แพงแทบหูดับไปเลย ๔๐๐๐ ฟรังค์ไม่ยอมลดให้มั่งเลย คิดเป็นเงินไทยก็ปาเข้าไปตั้ง ๒๔๐ บาทนั่นแน่ะ มันจะควรอยู่รึ?

ออกจากกาเฟ่เดอลาแปซ์ เดินเรื่อยเปื่อยไปริมถนนแวะเข้าไปดูในการาจแห่งหนึ่ง ซึ่งเปิดให้เข้าไปชมรถเปอโยต์รุ่นใหม่เอี่ยมละออ มีทั้งแบบซาลูนและแบบคูเป้รูปเพรียวลม

ดีนัก เวลาวิ่งคงจะรวดเร็วปรู๊ดปร๊าดเหมือนปลาไหล ในเวลานั้นนึกว่าถ้าเป็นอาลีข่าน หรือไม่ก็เป็นตัวอากาข่านเลย ก็จะควักเช็คออกมาเขียนสั่งจ่ายเล่น ๆ สักสองคัน ขี่เล่นวันละคัน แล้วขายราคาถูกคืนให้อู่ไป แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่อากาข่าน หากเป็นข้าพเจ้า ความฝันบ้า ๆ บอ ๆ ไม่เป็นเรื่องจึงถูกสลัดทิ้งไป

ที่ Window Show ของร้านจำหน่ายและตัดเย็บเสื้อกระโปรงสุภาพสตรีแห่งหนึ่ง เขาจัด Style ดีมาก Window Show แห่งนั้นกว้างขวางราวเวทีละคร มีฉาก Boak ground มีชั้นเชิงและหลืบงดงาม มีบันไดหินอ่อนซึ่งทำเทียมจริง มีต้นสนจริง ๆ เข้าไปประดับ ตามขั้นบันไดมีหุ่นเสื้อยืนอยู่อย่างแบบศิลป มองดูไกล ๆ เหมือนคนจริง ๆ เข้าไปยืนอยู่ยังงั้นแหละ หุ่นเสื้อแต่ละชุดเป็นแฟชั่นแบบอย่างต่างกัน อยากจะดู Swim Suit ของปารีสเหลือเกิน แต่ไม่ได้ดูเพราะเวลานั้นฤดูกาลอาบน้ำอาบท่าชายทะเลไม่เกี่ยว จึงได้เห็นแต่ชุดราตรี ชุดน้ำชา, ชุดสปอร์ต, ตลอดจนชุดนอน ซึ่งแต่ละชุด ๆ สวยงามวิเศษสุดเหมาะสมกับผู้หญิงปารีสเอง มอง ๆ ดูแล้วคิดว่าเสื้อแสงชุดต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าผู้หญิงไทยเราเอาไปสวมใส่ไม่ดัดแปลงให้เหมาะกับหญิงไทยเห็นจะงามข้าพิลึก อย่างชุดราตรี

ที่เป็นกระโปรงยาวยุ่มย่าม เวลาเดินชายกระโปรงจะลากดิน ต้องเอามือหอบไปอีกด้วย บางชุดที่ชายกระโปรงเขายังมีระฆังเงินอันน้อย ๆ ผูกติดเป็นแถว เวลาเดินเสียงดังกรองแกรง.... กรองแกรง ช่างเพลิดเพลินเจริญโสตร์ประสาทเสียนี่กระไร ชุดสปอร์ทนั้นอันที่จริงก็คือชุดสำหรับใส่ไปลงสนามเล่นเทนนิส หรือแบตมินตัน หรือจะใช้ตีกอล์ฟก็ได้ไม่ขัดข้อง กางเกงขาสั้นจู๋นั้นไม่แปลกเท่าไหร่ แต่ข้างแถบกางเกงทั้งสองนั้นผ่าลึกเข้าไปจนมองเห็นโคนขาตัวนุ่นนั้นขาวจอก เสือถักด้วยไหมพรมก็สั้นจู๋เบิดท้องเห็นสะดือน่าเกลียด ถ้าเป็นผู้หญิงจริงๆ มายืนแต่งตัวอย่างนี้ให้ดู เห็นจะพากันอยู่ตรงหน้า Window Show นั่นจนรุ่งขึ้นเป็นแน่

บนบาทวิถีตรงถัดไปหน่อยมีป้อมโฆษณาสินค้าตั้งอยู่ป้อมหนึ่ง ป้อมนี้เขาเรียกกันว่า SUZE มีโปสเตอร์สินค้าต่างๆ บิดอยู่เต็มโดยรอบไปทั้งป้อม SUZE นี้ตั้งอยู่เป็นแห่ง ๆ ไปในปารีส เขาว่าเทศบาลเป็นเจ้าของความคิดในการสร้างป้อมโฆษณาสินค้ามาแต่นมนานกาเลมาแล้ว คือห้ามไม่ให้เอาโปสเตอร์ไปบิดตามที่ต่าง ๆ จะทำให้ปารีสสกปรกรกรุงรังไม่น่าดู นอกจากในที่ซึ่งเขาจะกะไว้ให้เท่านั้น เช่นตามทาง

แยกและในอุโมงค์ไปสถานีรถไฟใต้ดินเบื้นต้น SUZE เบื้นบ้อมรูปกระบอกสูงราว ๑—๓ เมตร มีโป๊สเตอร์บีดอยู่เต็มไปหมดเรียบร้อยดี เห็นมีโฆษณาเหล้า MARTINI ติดอยู่แทบทุกแห่ง ไม่ว่าที่ไหนที่นั่น รู้สึกว่าเขาโฆษณาจัดจริง ๆ ที่ SUZE แห่งนี้ เห็นโป๊สเตอร์ประกาศฉายหนังฝรั่งเศสเรื่อง "Flou—Flou" จำได้แต่ชื่อเรื่องหนังนั่นแต่จำชื่อโรงไม่ได้เลย ภายหลังมาพบว่า เรื่อง "Flou—Flou" นั้นฉายอยู่ที่หน้าโฮเต็ลคลาริดจ์นั่นเอง

ข้าง SUZE แห่งนั้นมีร้านแผงลอยขายหนังสือพิมพ์อยู่แห่งหนึ่ง แผงลอยที่ว่านี้เหมือนบ้อมตำรวจในประเทศไทยไม่มีผิด ต่างกันตรงของเขาไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่เข้มแข็งยืนแอ่นอกกางขาเอามือไพล่หลังสลับกันคนละ ๔ ชั่วโมง ตลอดวันตลอดคืน เหมือนครูทำโทษเด็กเหลือขอให้ไปยืนคาบไม้บันทัดอยู่หน้าชั้นยังไงยังงั้น ร้านขายหนังสือพิมพ์แห่งนี้เจ้าของร้านผู้ขายเลวบัดซบ พอแลเห็นเราว่าหน้าตาเบื้นอย่างไร มีผิวพรรณวรรณะอย่างไร แกไม่ยอมต้อนรับ ข้าพเจ้าอยากจะได้หนังสือเล่มหนึ่งก็จนบัญญา เพราะดงแกบอกว่าไม่ขาย

อย่างเสียงมะนาวไม่มีน้ำเสียแล้ว ข้าพเจ้าจะไปมัวขยั้นขยอ ให้เสียเวลาทำไม

เดินไปเดินมาหนักเข้าชักเมื่อย ไม่มีลมพัดเย็นก็จริง
แหละ แต่ทว่ามันหนาวจนจับขั้วหัวใจ ดังนั้นจึงไม่สนุกแน่ ข้าพเจ้าคิดว่าอย่ากระนั้นเลยไปเที่ยวย่านบีกาลโน่นดีกว่า ย่านเดียวในปารีสซึ่งมี "เทพธิดา" ชุกชุมอย่างชมัดญาติที่เดียว ขนาดเดินกันแทบจะชนไหล่หลบไม่ค่อยพ้น ข้าพเจ้าชวนสหายทั้งหลายจับรถแท็กซี่ไปยังย่านบีกาลทันที

เวลานั้นใกล้จะเที่ยงคืนอยู่รอมร่อ แต่ย่านบีกาลก็เหมือนเที่ยงวันอยู่ดี ๆ น่ะแหละ อ่างน้ำกลางลานกว้างยังมีน้ำพุขึ้นเบ็น ฟองฝอยละอองโปรยปราย ต้องแสงไฟสีที่สาดแสงมาจากขอบอ่างเบ็น ประหนึ่งฉากศิลปอันเลอเลิศ ของระบำโฟลีส์-แบร์แยต์ ประชาชนคนเดินถนนยังเดินกันพลุกพล่าน แต่ส่วนมากก็เป็นผู้ชายนักท่องเที่ยว และผู้หญิงนักท่องเที่ยวเหมือนกัน จังหันสี่ลมอันมีมาซึ่งทำด้วยน้ำออนไลท์ยังหมุนอยู่ตัว ๆ, นั่นคือเครื่องหมายของมูแลงรูช โรงระบำเปลื้องผ้าอันมีชื่อเสียงเมื่อก่อน เลนาทูริสท์ก็ยังสาดแสงไฟพริ้บพรับสว่างไสว

คาบาเร่ต์ทุกแห่งยังคงคึกคัก เหมือนไม่ยี่หระต่อเข็มนาฬิกาที่ตั้งหน้าตั้งตาจะหมุนไป....หมุนไปอยู่อย่างนั้น

ข้าพเจ้าเสียดายอยู่ที่มิได้จดจำให้แม่นยำ และมิได้จดบันทึกลงในสมุดไว้ด้วยว่า กาเฟ่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ติด ๆ กันตลอดจนคาบาเร่ต์ชนิดปลีกย่อยที่โผล่หน้าเข้าไปเบื้องต้องเจอระบำแก้ผ้าทุกที่นั้น มีชื่อเสียงว่ากระไรบ้าง ข้าพเจ้าจำไม่ได้จริง ๆ ยังนึกเจ็บใจตัวเองอยู่จนบัดนี้ มิฉนั้นคงได้เพิ่มความมีหลักฐานขึ้นอีกไม่น้อย

น่าขำเหลือเกิน ขณะที่ข้าพเจ้าเดินข้ามถนนไปหยุดยืนเคว้งอยู่เหลียวซ้ายแลขวามองหาเพื่อน ๆ ที่ต่างก็เดินกันไปคนละทางนั้น เสียงผู้หญิงคนหนึ่งร้องขึ้นข้างหลังข้าพเจ้าว่า "สวัสดีค่ะ"

ข้าพเจ้าได้ยินคำว่า "สวัสดีค่ะ" ชัดเจนนัก เสียงใสแจ๋วดังวิหค นึกว่าสุภาพสตรีไทยที่ไหนมาร้องทักในเวลาดึกดื่นเที่ยงคืนเช่นนี้ น่าประหลาดจริง ๆ ข้าพเจ้าหันหลังเหลียวขวับไปยังเสียงนั้น เห็น "หล่อน" ยืนยิ้มละม้ายอยู่ตรงนั้น "หล่อน" ที่ว่านี้ไม่ยักใช่ผู้หญิงไทย แต่กลายเป็นผู้หญิงริมถนนนั่นเอง

"สวัสดีค่ะ" หล่อนพูดอีก ข้าพเจ้าสดุ้งโหยงน่าแปลกนัก เหตุใดผู้หญิงปารีเซียนชนิดนี้จึงพูดภาษาไทยได้ ข้าพเจ้าจ้องมองหล่อนอย่างพิศวง เพื่อค้นหาความจริงสักอย่าง

"เธอพูดไทยได้รึ?" ข้าพเจ้าย้อนถามด้วยความแปลกใจ

"สวัสดีค่ะ....สวัสดีค่ะ" หล่อนพูดอีกพลางชม้ายเมียงเข้ามาใกล้ ชิดจนเกือบจะเอากมูกชนมาก่ายกัน

"สวัสดี!" ข้าพเจ้าตอบ "ฉันแปลกใจจริง ๆ ทำไมเธอจึงพูดไทยได้ เธอเคยไปเมืองไทยมาแล้วหรือ?"

หล่อนยิ้มนิ่งไม่ตอบ ข้าพเจ้างงนิดหน่อย แล้วหล่อนก็พูดเป็นภาษาของหล่อนให้ข้าพเจ้าทราบว่า หล่อนพูดภาษาไทยได้แต่ "สวัสดี" เท่านั้น โดยที่เคยมีคนไทยเรานี่แหละคนหนึ่งไปสอนให้หล่อนพูด ครั้นหล่อนมาเห็นข้าพเจ้าก็เลยคาดว่าต้องเป็นคนไทยแน่ เร่เข้ามาทักทายเข้าให้นั่น

แม่นกน้อยคนนี้รูปร่างท้วม ๆ เตี้ยกว่าข้าพเจ้านิดหน่อย ไม่สะโอดสะองเพรียวลม สวมชุดบลู ผมของหล่อนเป็นกะเซิงและยาวลงมาคลุมหลังคลุมไหล่จนหมด สีเหมือนเส้นไหมใน

เปลื้อกข้าวโพด หล่อนถามข้าพเจ้าต่อไปเป็นภาษาของหล่อน ได้ความว่า หล่อนชวนข้าพเจ้าไป “กระทำความรัก”

ข้าพเจ้ามิได้แยแสนำพาต่อการที่หล่อนแนะนำเลยสักนิดเดียว หล่อนไม่มีความสวยงามน่าพิงพิศตรงไหนเลย จะดูหูตาปากจมูกไม่ค่อยได้สัดิ มิหนำซ้ำพออ้าปากยังเห็นฟันหลอซี่หนึ่งเสียด้วย ถึงยังงั้นแล้วจะให้ข้าพเจ้านึกพิศวาทด้วยยังไงต่อให้พระอินทร์ พระพรหม พระยมพบาล มาดลอกดลใจยังไงก็ไปไม่ไหว

ข้าพเจ้าแสร้งถามหล่อนว่า ถ้าจะ “กระทำความรัก” ซึ่งกันและกันแล้ว หล่อนจะเรียกเอาค่า “กระทำ” นั้นเท่าไหร่ ยายฟันหลอตอบอย่างหน้าเฉยตาเฉยว่า หล่อนขอสามพันฟรังค์ เล่นเอาข้าพเจ้าชักขำนึกหัวร่ออยู่ในใจว่า รูปร่างหน้าตาอย่างนี้ขอตั้งสามพันมีอย่างที่ไหน หักค่าหูตาจมูกปากที่ไม่ได้สัดออกเสียพันหนึ่ง หักค่าผมสกปรกเสียพันหนึ่ง และหักค่าฟันหลออีกพันหนึ่ง พอดีๆ ไม่เหลืออะไรเลย

ข้าพเจ้าตีจากหล่อนไปโดยไม่ยอมพูดอะไรต่อไป พอดีพวกเราทั้งหลายมาถึง ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังถึงเรื่องแม่นกน้อยพูดไทยได้ เล่นเอาประหลาดใจกันพอสมควร เดินผ่านมุม

ถนนไปเห็นคนไทยยืนอยู่สองคน ที่ว่าเป็นคนไทย ไม่ใช่พวกเขมร, ฟิลิปปีนส์, หรือญวน หรือพะม่ารามัญนั้น เพราะข้าพเจ้าเคยเห็นในกรุงเทพฯ เป็นเพื่อนไทยที่ไม่รู้จักกัน ได้แต่มองกันไปมองกันมาและยิ้มๆ ถ้าเป็นเจอะเพื่อนๆ ที่คุ้นเคยคงกระโดดเข้ากอดกันกลมไปเป็นแน่ ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าผู้หญิงเที่ยงคืนพวกนั้นหลีกแทบไม่พ้น ที่กำลังเดินอยู่นั้นถูกสะกิดหัวไหล่หลายหน เหลียวไปดูพบหน้าตาดีๆ และไม่เข้าท่ามากมายหลายแบบ ข้าพเจ้าเคยเรียนให้ทราบมาแล้วครั้งหนึ่งว่า ข้าพเจ้าเป็นคนที่ค่อนข้างพิถีพิถันอยู่สักหน่อยในเรื่องการเลือกการหา เข้าของสินค้าอะไรๆ จะซื้อทั้งทีก็ต้องเลือกอย่างดีๆ ให้ถูกใจ ได้ของไม่ดีมาแล้วจะเสียใจภายหลัง ปารีสไม่ใช่ว่าจะมีของดีๆ ไปเสียทั้งนั้นเมื่อไหร่ล่ะ ไอ้ที่ไม่มีคุณภาพเลยก็มีอยู่หาน้อยไม่ จะทำผิดผลามว่าถ้าเป็นปารีสแล้วละก้อว่ามันให้แหลกไปนั้น เห็นจะผิด

เราเดินเรื่อยๆ หลีกไหล่แม่งามงอนเหล่านั้นไปจนถึงร้านกาแฟร้านเก่าที่เคยเข้าไปก่อนจะเดินทางไปริเวียร่า ข้าพเจ้าเรียก "โอยั๊ว" มาดมเช่นเคย ร้านกาแฟร้านนี้เต็มไปด้วยผู้คนหนาแน่น พวกทหารบกอเมริกันและพวกนิโกรเฮโดกัน

เข้ามาจนเต็มไปหมด ข้าพเจ้าไม่ได้สืบสาวราวเรื่องว่าทหารอเมริกันพวกนี้มาจากไหนและจะไปไหน เห็นแต่ “โอ” แม่นกน้อยกันไปเป็นคู่ ๆ บางคู่ยืนพิงเสาพรอดกันเพราะไม่มีที่จะซุกตัวลงไปนั่ง บางคู่กอดกันกลมดิกไปเลย และบางคู่ก็เอาปากต่อปากประทับกันอย่างไม่ยอมถอนออกจากกัน ดูเป็นเสมือนว่าโลกนี้ไม่มีใครเลยนอกจากเขา เป็นที่น่าสุขใจเสียนี่กระไร แต่ดู ๆ ก็น่าแปลกอยู่เหมือนกัน คือถ้าจะคิดไประหว่างผิวต่อผิว คือผิวดำกับผิวขาว ระหว่างนิโกรกับสาวปาริเซียน เวลายืนกอดกันกลมไปกลมมานั้น สิ่งนั้นช่างตัดกันดีจริง แบล็คแอนด์ไวท์ไม่มีเทคนิคคัลเล่อร์เสียเลย ในระหว่างผิวต่อผิวนั้นเขาจะถือหรือไม่ สำหรับคนฝรั่งเศสหรือคนยุโรปทั่ว ๆ ไปข้าพเจ้าไม่ทราบ ข้าพเจ้าทราบแต่เพียงว่าถ้าในอเมริกาแล้วละก้อ จะไม่ปรากฏภาพเช่นนี้เลย คนอเมริกันถือนัก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนอเมริกันเหยียดหยามพวกผิวดำยิ่งนัก ทั้ง ๆ ที่นักกีฬาเอกของอเมริกันก็ผิวดำ นักมวยเอกก็ผิวดำ นักดนตรีเอกก็ผิวดำ ตลอดจนนักร้องเอกถึงขนาด “เสียงเสน่ห์” ของอเมริกัน ก็มีผิวดำเป็นหมึกเดียที่เดียว

ขอ ย้อนเล่า ไปถึง วันแรก ที่ ข้าพเจ้า จาก เมืองไทย มา เหยียบกรุงปารีส ข้าพเจ้าได้เข้ามานั่งอยู่ในร้านกาแฟร้านนึ่ ข้าพเจ้าพบแม่ "เทพธิดา" ผมสีบลอนด์ นัยน์ตาสีฟ้า ที่ต้องใจ ข้าพเจ้าเป็นที่สุด และราตรีนั้นข้าพเจ้ารู้ว่าปารีสคืออะไร เป็นอย่างไรอยู่ที่ไหนจากแม่สาวผมสีบลอนด์คนนั้น เดียวนี้ ข้าพเจ้าได้นั่งจิบ กาแฟ เตอรกีช รสขม เป็นยาหม้อ ใส่ ข้าวเย็น เหนือข้าวเย็นใต้ทรานนอกเป็นครั้งที่สอง หล่อนคนนั้นก็ยังอยู่ นั่งอยู่กับ "ดาราหน้าใหม่" ผมสีแดงเป็นเปลวเพลิง หล่อน ชำเลืองสายตาปราดมายังข้าพเจ้า แต่ประเดี๋ยวเดียวก็เห็น ทหารหนุ่มคนหนึ่งเร่เข้าไป และก็อกประเดี๋ยวเดียวเหมือนกัน ข้าพเจ้าก็เห็นเจ้าหนุ่มน้อยในเครื่องแบบทหารบกอเมริกันคนนั้น เรียกเหล้าไวน์สำหรับตัวเขาเอง และสำหรับหล่อนอีกแก้วหนึ่ง ข้าพเจ้าทราบความหมายนั้นได้ดี!

ใครก็ไม่ทราบในพวกเรานี่แหละ เรียกเบียร์ขวดเล็กๆ มาอีกเป็นขวดที่สอง เลยทำให้เวลาที่ต้องนั่งในร้านนั้นยืดออกไปอีกหน่อย สักครู่บานประตูกระจกก็ถูกผลักเข้ามา ข้าพเจ้าเหลียวไปพบเจ้าของร่างท้วมๆ เตี้ยๆ คนหนึ่งดังแขนเสื้อสีกากีตามเข้ามา จ้องมองด้วยความสนใจ พบว่าเป็น "เทพธิดา

พันหลอ” นั่นเอง เห็นคงจะต้อนทหารอเมริการูปร่างสูงโย่งนั่นมาได้ พอเข้ามายืนอยู่ใกล้ ๆ ข้าพเจ้า ๆ สังเกตเห็นว่าทหารคนนั้นมีมารยาทดีแท้ คงจะเพิ่งเคยมาเที่ยวกรุงปารีสเป็นครั้งแรกต้องการจะศึกษาหาความรู้ หมอจึงโอนอ่อนผ่อนตามยายพันหลอนั่นเข้ามาอย่างเสียไม่ได้

โดยที่สถานที่แห่งนั้นจะไม่ยังประโยชน์อันใดให้แก่พวกเรา นอกจากกาแฟดำร้อน เบียร์แช่เย็นกับอากาศหนาว ๆ อยู่แล้ว และฝูงนกน้อยที่ไม่ค่อยเป็นชิ้นเป็นอันอะไร เราจึงพากันเร่ออกมา เดินเลียวไปทางขวาจนสุดถนนเพื่อสำรวจดูว่ายังจะมีแม่นกน้อยประปรายอยู่มากน้อยแค่ไหน

แต่เราก็ต้องย้อนกลับ ขืนเดินต่อไปก็คงเตลิดกันใหญ่เที่ยงคืนผ่านไปแล้ว สมควรแก่เวลาแล้วที่จะกลับไปนอนพักผ่อนเอาแรงไว้สำหรับวันรุ่งขึ้นดีกว่า เพราะวันรุ่งขึ้นข้าพเจ้าตั้งใจจะบุกปารีสราตรีให้ถึงขนาด “บู๊สบั้นหั่นแหลกตลุยเดือด” กันทีเดียว โดยที่พรุ่งนี้ทางวันฟรีแลนซ์ บริษัท Air France หรือนายอาวังกาสไม่มีรายการอันใดสำหรับพวกเรา หมดรายการของเขาแล้ว เพราะกำหนดไว้แต่แรกว่าวันพรุ่งนี้จะเป็นวันที่บินกลับเมืองไทย เขาจึงไม่ได้จัดรายการอะไรไว้

แต่เวลากลับก็จำต้องเลื่อนไปเพราะยังไม่มีเครื่องบิน จึงนับว่าเป็นโอกาสที่ข้าพเจ้าจะได้ "บุกปารีส" เป็นการส่วนตัวได้โดยไม่มีใครขัดขวางในราตรีพรุ่งนี้

กลับถึงโฮเต็ลคลาริดจ์เกือบตีหนึ่ง อันที่จริงตีหนึ่งนี้ยังไม่ดึก ตีหนึ่งของปารีสนั้นไม่มีความหมายอันใดสำหรับการเที่ยวเตร่ แต่ก็เอาละ! สำหรับคืนนี้พอกันที ขอนอนคลุมโปงให้เป็นประวัติการณ์เถิดว่า ตั้งแต่มาปารีสแล้วไปริเวียร่าและกลับมายังปารีสอีก คืนนี้แหละเป็นคืนที่ข้าพเจ้านอนหัวค่ำที่สุด

แต่ก่อนจะเข้านอนคลุมโปง ข้าพเจ้าไม่ลืมที่จะนั่งบันทึกสมุดโน๊ตเช่นเคย ตอนหนึ่งในบันทึกที่ข้าพเจ้าต้องหัวเราะกิก ๆ อยู่คนเดียว ก็คือข้อความที่ว่า "ข้าพเจ้าได้พบเทพธิดาปารีสที่ประหลาดที่สุด ราคาค่าตัวที่หล่อนกล้าบอกออกมานั้นแพงที่สุดเหมือนกัน แต่เมื่อหักค่าสิ่งบกพร่องที่เห็น ๆ อยู่แล้วไม่เหลืออะไรเลยสัว ๑. หน้าตาขี้เหร่ ๒. ผมกระเซิงสกปรก ๓. พื้นหลอ!"

เช้าวันรุ่งขึ้น คุณประสัตถ์ชวนไปสถานเอกอัครราชฑูตทนไม่ได้ ไปที่ตึกรับแขก แต่เผ่นขึ้นไปบนห้องทำงานโน่นเลย

นั่งคุยกับ คุณประชา โอสถานุเคราะห์, คุณเดช ตาละภัท และเพื่อนเก่าแก่ของคุณประสัตถ์อีก ๒—๓ คน สักครู่นาวาตรี ศิริ พงษ์ทัศก็เข้ามา ข้าพเจ้าเคยพูดถึงศิริมาครั้งหนึ่งแล้วว่า ในสมัยหนึ่งเคยเตะฝุ่นด้วยกัน อยู่ด้วยกัน ในงานหนังสือพิมพ์ แต่เดี๋ยวนี้ศิริเป็นนาวาตรีแห่งกองทัพเรือ และดำรงตำแหน่งผู้ช่วยฑูตทหารเรือแห่งประเทศไทยประจำกรุงปารีส นับว่า "เจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างสุดด้าวแดนไกล" ไม่ใช่เล่น, ศิริสั่งข้าพเจ้าให้ช่วยบอกเกลอเก่า ๆ ของเขาในเมืองไทย ด้วยว่าคิดถึงเจียนใจจะขาดอยู่แล้ว เกลอเก่า ๆ ที่ศิริบอกนั้นได้แก่ สมัย เรืองไกร, บรรพต สิงหพันธ์ และถวิล วิเชียรชุม ซึ่งต่างก็เคย "เตะฝุ่น" มาด้วยกันทั้งนั้น ข้างฝ่ายคุณประชา โอสถานุเคราะห์นั้น ขอฝากความคิดถึงมายังคุณบรรจบ ชุวานนท์ นักหนังสือพิมพ์อาวุโสผู้หนึ่งในหมู่เพื่อนของเรา ซึ่งเคยเป็นศิษย์เก่าสวนกุหลาบรุ่นเดียวกับคุณประชา

การมาที่สถานเอกอัครราชฑูตวันนี้ ได้รับข่าวพิลึกอย่างหนึ่ง คุณเดชเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า เมื่อสองสามวันก่อน หนังสือพิมพ์ Le FIGARO ที่ออกจำหน่ายในปารีสอยู่นั้นลงบทอาร์ติเกิลชิ้นหนึ่ง วิจารณ์การเมืองในเมืองไทยไปในทางที่จะ

ทำให้ประชาชนพลโลกเข้าใจประเทศไทย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลไทยผิดไปหมด หนังสือพิมพ์ Le FIGARO นี้ อันที่จริงไม่น่าจะลงบทความการเมืองเลย ควรจะลงแต่เรื่องราวที่เกี่ยวกับศาสนามากกว่า การที่ลงบทความชิ้นนี้ลงไป อาจทำให้เมืองไทยเราได้รับความเสียหาย ดังนั้นทางสถานเอกอัครฑูตไทยประจำกรุงปารีสจึงส่งหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศสฉบับนั้นมายัง กระทรวงการต่างประเทศ และ กรมประชาสัมพันธ์ ได้รับทราบ และวันรุ่นขึ้นสถานเอกอัครฑูตได้ "จัดการ" ไปยังหนังสือพิมพ์ Le FIGARO ประท้วงอาร์ติเกิลชิ้นนั้น

อันว่าอาร์ติเกิลชิ้นที่ว่านี้ ข้าพเจ้าได้เห็นจาก Cutting ที่คุณเดช ตาละภัท หยิบมาให้ดู แต่น่าเสียใจและน่าเสียดายเหลือเกินที่ข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้ลึกนัก เพราะภาษาฝรั่งเศสไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ความรู้ในการอ่านภาษาฝรั่งเศสของข้าพเจ้านั้นจะเอาให้ถึงแก่นนั้นไม่ได้แน่ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องให้คุณเดชเล่าจากอาร์ติเกิลชิ้นนั้นให้ข้าพเจ้าฟัง มีความซึ่งพอจะเล่าได้ว่า "เมืองไทยเรานี้ไม่ได้สิเลย ถนนหนทางเป็นหลุมเป็นบ่อไปทั้งนั้น ถ้านั่งรถยนต์ไปตามถนนในเมืองหลวงแล้วเท่ากับนั่งเรือไปในแม่น้ำที่มีคลื่นลม รัฐบาลไม่มีความ

สามารถอะไรเลย เหมือนอะไรก็ไม่รู้ รัฐมนตรีนายพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ประพฤติตัวไม่ดี นายพลตำรวจตรี หลวงแผ้วพาลชน เบียดโอกาสให้พวกหญิงนครโสเภณี ....." และอะไรต่ออะไรอีกแยะ สรุปว่าเมืองไทยและรัฐบาลไทยนั้นใช้ไม่ได้ ซ้ำยังเขียนกล่าวโน้มน้าวไปถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราด้วย

ข้าพเจ้าได้ทราบว่า ทางกรมประชาสัมพันธ์ในกรุงเทพก็ได้ออกประกาศแก้ข่าวหนังสือพิมพ์ Le FIGARO ทางวิทยุกระจายเสียงไปแล้ว และยังทราบต่อไปด้วยว่า ไอ้หมอนักเขียนอาชีเกิลคนนั้นยังอยู่ในเมืองไทย แต่ "ทางการ" ตามหาตัวไม่พบสักที ไม่รู้ว่ามันไปแอบดำดินอยู่ที่ไหน ?

ข้าพเจ้าปลงตกว่า ไม่เป็นไรน่า ใครเขาจะเขียนอะไรว่าเมืองไทยเราอย่างไรก็ช่างเขา เขาผู้เขียนคนนั้นคงจะโง่อย่างบรมบัดซบที่สุดต่อเรื่องที่เกี่ยวกับเมืองไทยเป็นแน่ ไม่ได้เรียนรู้อะไรมากไปกว่า "ลม" จากปากคนที่ชอบขายสินค้าอย่างหนึ่ง สินค้านั้นก็คือชาติอันเป็นที่รักของเขาเอง คนที่เขียนเรื่องเมืองไทยได้ดีที่สุดนั้น ไม่มีใครเขียนดีกว่าคนไทยด้วยกันเองหรอก บ้านเมืองจะหกล้มจมคว่ำหงายชิงดีชิงเด่นกันอย่างไร คน

ไทยเท่านั้นที่เขียนได้อร่อยนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีอิทธิพลใดหนุนหลัง ไม่มีพรรคไหนพวกไหนเข้ามายุ่มย่าม และไม่ใช่กระบอกเสียงของบุคคลใด ๆ นั่นแหละ อ่านแล้วถึงใจพระเดชพระคุณยิ่งนัก นั่นแหละจึงน่าจะเรียกว่าหนังสือพิมพ์จริง ๆ เพื่อและโดยประชาชนจริง ๆ ไม่ใช่ "แผ่นโฆษณา" เพื่อแผนการณ์เล่วยอำนาจฮุบแผ่นดิน ของนักการเมืองอันโสมม ซึ่งเป็นบุคคลชนิด "หน้าไหว้หลังหลอก"

คุณประชา โอสถานุเคราะห์ นั้น เป็นคนดีมาก อัธยาศัยใจคอกว้างขวางสุภาพเรียบร้อยน่ารัก ดูเหมือนจะเป็นผู้ดูแลนักเรียนไทยในกรุงปารีสอยู่ด้วย หลักจากที่คุยกันเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ก็ได้เวลาอาหารกลางวัน เราหารือกันว่าจะไปกินกันที่ไหนดี ผลที่สุดชวนกันไปกิน "ข้าวเจ๊ก" ที่ร้าน "มังกรทอง"

ร้าน "มังกรทอง" ที่ว่านอยู่ที่ถนนอะไรก็ลืมไปเสียแล้ว เราไปกันโดยรถยนต์ส่วนตัวของข้าราชการสถานเอกอัคราชทูตไทยคนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนคุณประสัตถ์ ตัวเจ้าของรถจะรีบไปธุระปะปังที่ไหนไม่รู้เลยไม่ยอมลงกินข้าวเจ๊กด้วย เราจึงเดินเรียงแถวเข้าไปใน "มังกรทอง" เพื่อมื้อกลางวันตามระ

เบียบ แต่ชั้นล่างของ “มังกรทอง” นี้ ผู้คนนั่งกันเต็มไปทุกโต๊ะ ไม่มีที่ว่างเลย เห็นโต๊ะหนึ่งเป็นพวกญวนล้วน ๆ ในวัยต่างกันกำลังคีบเบ็ดย่างด้วยตะเกียบกันจ้าละหวั่น เห็นพวกญวนมากินร้านเจ๊กแล้ว อดนึกถึงเมื่อเราไปกินร้านญวนที่ฮานอยแต่ก่อนไม่ได้ อาหารญวนร้านนั้น ใครมาติดสินบลให้ไปกินอีกเป็นไม่ยอมเด็ดขาด รสชาติมันเฝื่อน ๆ พิลึก ยิ่งเป็นกลิ่นน้ำปลาญวนเข้าด้วยแล้ว ขอห่างไกลไปจนตาย

เมื่อชั้นล่างเต็มก็จำเป็นอยู่เองที่ต้องขึ้นไปยังชั้นบน พอขึ้นไปเห็นมีคนนั่งอยู่ก่อนแล้ว ๒—๓ โต๊ะ เป็นพวกฝรั่งปารีสทั้งนั้น ข้าง ๆ โต๊ะที่เรานั่งยังมีห้องพิเศษสำหรับคนมาก ๆ ข้าพเจ้านั่งอยู่ใกล้หน้าต่าง หันหน้าเข้าข้างในดังนั้นจึงเห็นคนที่เดินขึ้นมาจากชั้นล่างอยู่ตลอดเวลา และเพียงครู่เดียวก็เห็นคนไทยกลุ่มหนึ่งทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีพากันเข้าไปยังห้องพิเศษ เห็นทีจะเป็นนักเรียนไทยในปารีสกระมัง แต่ไม่เห็นทักกับคุณประชาเลย

“ข้าวเจ๊ก” ที่ว่านี้คือข้าวสวยเราดี ๆ นี่เอง อย่างที่เรากินกันในเมืองไทยนี่แหละ แต่ที่เรียก “ข้าวเจ๊ก” นั้น ข้าพเจ้าขอรับสารภาพว่า ข้าพเจ้าดัดจริตเรียกตามอย่างท่านผู้

ซึ่งเคยเรียกกันมาแต่ก่อน อย่างที่เคยได้ยินได้ฟังท่านที่กลับมาจากเมืองนอกชอบพูดถึงอาหารจีน (Chinese Foods) ว่า "ข้าวเจ๊ก" กันอยู่ร่ำไปนั่นเอง ซึ่งอันที่จริงก็คืออาหารจีนต่าง ๆ นับตั้งแต่ข้าวสวยไปจนถึงอาหารจำพวกเกี๊ยวบะหมี่

ข้าพเจ้าจำต้องขอพรรณาถึงร้าน "มังกรทอง" นี้เสียสักหน่อย ให้รู้ ๆ กันว่า การต้อนรับของเขาดีจริง เจ้าของร้าน "มังกรทอง" จะชื่อว่านายหยิ่นเซ็กกัก หรือ นายเหิ่งยวกกตุ้ยอะไร จีนแท้หรือจีนเทียมข้าพเจ้าไม่อาจไปถามใครได้ เพราะเวลานั้นเขากำลังชุลมุนอยู่ และนายหยิ่นหรือนายเหิ่งยวนั่นจะยังอยู่หรือตายไปแล้วข้าพเจ้าก็ไม่ทราบอีก แต่ข้าพเจ้าทราบอย่างแน่ชัดมากับตาว่า "มังกรทอง" เป็นร้านขายอาหารจีนที่ดีที่สุดในกรุงปารีส สะอาดสะอ้านที่สุด โต๊ะรับประทานอาหารปูกระดาษขาวซ้อน ๆ กันหลาย ๆ แผ่นจนหนาปึก เวลาน้ำแกงหก น้ำซีอิ๊วหยดเปรอะเปื้อนไม่เป็นไร ไม่ต้องเอาไปซักให้เสียเวลาอย่างผ้าขาว แต่พอรับประทานเสร็จเขาก็มาขยุ้มเอาไปทิ้งเลย นับว่าสดวกดีอยู่ไม่น้อย

ข้าพเจ้าลองสั่งเกี๊ยวน้ำมาชิดดูชามหนึ่ง เอาช้อนชิดน้ำดูก่อน....อ๊ะ! ไม่เลวทีเดียว รสน้ำแกงเหมือนร้านบะหมี่

เก่าแก่ข้างร้านขายรองเท้าที่ราชวงษ์ ซึ่งขายมาตั้งแต่ข้าพเจ้ายังเป็นนักเรียนชั้นประถม และจนบัดนี้ร้านนั้นก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงไปอย่างใด ค่อย ๆ ตักเกี๊ยวชิ้นมาพินิจพิจารณาดูก็เห็นว่าเป็นเกี๊ยวแน่ พอใส่ปากได้ลิ้มรสเกี๊ยวก็รู้ว่าวิเศษแท้ ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้น——เกลี้ยงไปเลย

ชั้นบนของ "มังกรทอง" ไม่มีผู้ชายเสิฟเขาใช้ผู้หญิงปารีสนั่นเองมาเสิฟแทน ชั้นล่างจะใช้ผู้หญิงหรือผู้ชายก็ไม่รู้ ผู้หญิงที่เสิฟเป็น "สาวแก่" ชนิดสมบูรณ์ไปด้วยไขมัน หน้าตาแก่ยิ้มละมัยและสุภาพดีเหลือเกิน แต่งตัวตามแบบผู้หญิงเสิฟโต๊ะทั้งหลาย รู้สึกว่าแกคล่องแคล่วต่องานเสียจริง ๆ เห็นจะประจำอยู่ที่ร้านนี้มานานแล้ว หลังจากข้าพเจ้ารับประทานเกี๊ยวสำเร็จเสร็จสิ้นไป มีสุภาพสตรีไทยรุ่นสาว——และสวยเดินขึ้นมาสองคน แต่งตัวแบบเรียบ ๆ พอเห็นคุณประชาเข้าก็ยกมือไหว้พร้อมกัน ปรากฏว่าเป็นนักเรียนไทยในปารีส คุณประชาเชิญมานั่งร่วมโต๊ะด้วยทั้งสองคน

ตอนนี้ข้าพเจ้าขอสารภาพว่าความจำของข้าพเจ้าเลวที่สุด นึกเท่าไหร่ก็นึกไม่ออกว่านอกจากคนหนึ่งชื่อคุณวารุณีแล้ว อีกคนหนึ่งชื่อคุณอะไรก็นึกไม่ออกจนบัดนี้ และไปเรียน

วิชาอะไรก็ลืมไปอีก เห็นจะเป็นเพราะเราได้พบกันชั่วเวลาเพียงกิน "ข้าวเจ๊ก" กระมัง ความสนใจของข้าพเจ้าจึงเกือบไม่มีเอาเลย

"ข้าวเจ๊ก" ต่อมาเราเรียกข้าวจริง ๆ มากินกันละ ประกอบด้วยไก่ผัดกับเกี๊ยมไฉ่, เนื้อวัวผัดกับผักกาดสด และหมูแดง หมูย่าง คุณสุภาพสตรีทั้งสองชอบบะหมี่น้ำมากกว่า จึงสั่งมาคนละชาม พูดถึงอาหารจีนแล้วรสชาติก็เหมือนที่เรากินกันในเมืองไทย ไม่ค่อยผิดแปลกแตกต่างกันตรงไหน ผิดกันนิดหน่อยก็ตรงพวกผักสด ซึ่งไม่ใช่อย่างผักกาดขาวและผักกาดหอมในเมืองเรา เพราะมันกลายเป็นผักฝรั่งไป พริกน้ำส้มก็มีเหมือนกัน แต่ปรุงทำไปอีกอย่างหนึ่ง ใช้พริกบดแทนพริกหั่นดองด้วยน้ำส้ม แต่ก็พออร่อย

ชั่วโมงหนึ่งเต็ม ๆ ที่ร้าน "มังกรทอง" คุณวารุณี กับสหายของเธอก็อำลาแยกไปด้วยการเดินข้ามถนนไปอีกฟากหนึ่ง คุณประชาขอตัวกลับไปที่พักนักเรียนไทยหรือไรนี่แหละ เหลือข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์สองคน ซึ่งประสงค์จะกลับไปยังชังเซลิเซ่ เพื่อหาซื้อของต่าง ๆ ใน "ตลาดบำเพ็ญบุญ" หรือในเวิ้งชั้นบนของลิโด้ ใกล้กับโฮเต็ลคลาริดจ์นั่นเอง

ความจริงนั้นเมื่อตอนเช้าก่อนที่ข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์จะไปยังสถานเอกอัคราชฑูต ข้าพเจ้าตื่นนอนก่อนคุณประสัตถ์จึงได้ไปเคาะประตูปลุก แต่ก็ไม่ทันจะได้ปลุกเพราะผู้ที่จะถูกปลุกนั้นตื่นขึ้นเสียก่อนแล้ว ได้ยินเสียงคนอาบน้ำชู่ ๆ อยู่ข้างใน เห็นคงจะถูกเนื้อถูกตัวเป็นการใหญ่ พอเบิดประตูออกมาเห็นนุ่งผ้าขนหนูอยู่ผืนเดียว เนื้อตัวยังเปียกโชกอยู่ ข้าพเจ้ารีบบอกความตั้งใจว่า จะมาชวนไปเที่ยวหอไอเฟลด้วยกัน คุณประสัตถ์ตกลงทันที

อันหอไอเฟลนี้ข้าพเจ้าอยากขึ้นไปเที่ยวชมวิวกรุงปารีสมานับตั้งแต่เห็นเป็นครั้งแรก จะขอเล่าย้อนไปว่าขณะที่เห็นหอไอเฟลครั้งแรกนั้น ใจเต้นตุ้ม ๆ ต้อม ๆ เหมือนจังหวะโขนกลางแปลง ดีใจจริง ๆ ที่ได้เห็นของสำคัญสิ่งหนึ่งอันเป็นสัญญลักษณ์ของกรุงปารีสด้วยตาของตนเอง ข้าพเจ้าเคยเห็นหอไอเฟลแต่ในรูปภาพ, หนังสือนำเที่ยว, และในภาพยนตร์บางเรื่อง คราวนี้ได้มาเห็นของจริงเข้ารู้สึกโชคดีแท้ ๆ หอไอเฟล ซึ่งไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ใด ๆ ที่เกี่ยวแก่การโฆษณานำเที่ยวกรุงปารีสก็มักจะปรากฏอยู่ในสิ่งพิมพ์เหล่านั้นแทบทุกชิ้นคู่กับประตูชัยสัญญลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของปารีสไปเลยทีเดียว

แต่การที่ได้เห็นหอไอเฟลในครั้งแรกนั้น เห็นแต่เพียงครึ่งเดียว ที่แทงยอดทะลุหมอกขึ้นไปสลัว ๆ เห็นไม่ชัดเจน ต่อมาเวลากลางคืนเห็นมีไฟฉายพวยพุ่งส่ายไปส่ายมาเป็นลำสว่างจ้าอยู่บนยอด เป็นภาพที่น่าดูยิ่งนัก

เราไปหอไอเฟลกันด้วยรถแท็กซี่ จากชังส์เซลิเซ่คือหน้าโฮเต็ลคลาริดจ์ที่เราอยู่ เข้าถนน AVENUE GEORGE V ออกไป ทางปลาสลามาอันเป็น ลานกว้าง แล้วเลี้ยวขวา ไปตาม AVENUE NEWYORK ถึงหน้าสวนพฤกษชาติโทรกะเดโรและ PALAIS DE CHAILLOT ซึ่งข้าพเจ้านึกชมความสง่างามอยู่ในใจ และคิดว่าวันหนึ่งข้างหน้าถ้ายังไม่กลับเมืองไทยข้าพเจ้าจะลองเข้าไปเดินเล่นดูสักพัก ตรงหน้าสวนพฤกษชาติโทร-กะเดโรนี้ ขอเรียนให้ทราบก่อนว่าอยู่ริมแม่น้ำแซงต์ถนนิวยอร์ค แล่นเรียบมาตามริมแม่น้ำแซงต์แล้วจึงถึงสพาน D'IENA (Pont D'IENA) ซึ่งเป็นสพานตัดตรงเข้าหอไอเฟล และปาร์คดูชังส์เดอมาร์สวนพฤกษชาติที่มากหลายไปด้วยบุปผชาตินานาพันธุ์หลากสีสวยสดระรื่นตาเป็นที่ยิ่ง สวนพฤกษชาติแห่งนี้กว้างยาวไปสุดสายตาจากหอไอเฟลไปจนถึง AVENUE

DE LA MOTTE PICQUET พังชื่อถนนแล้วเสียวสดุ้งในหัวอกหัวใจขึ้นมานิดหน่อย เพราะไปตรงกับชื่อเรือปืนของฝรั่งเศสลำหนึ่ง คือเรือลามอตบีเก้ต์ ซึ่งเข้ามาเล่นงานเรือรบหลวง "ธนบุรี" ยับเยินไป เมื่อคราวเกิดกรณีพิพาทอินโดจีนครั้งก่อนโน้น—ลามอตบีเก้ต์—ลามอตบีเก้ต์ ข้าพเจ้ายังจำได้

หอไอเฟล (EIFEL TOWER) ทำความตื่นตาตื่นใจให้แก่ข้าพเจ้าเป็นที่สุด ข้าพเจ้ายืนอยู่บนพื้นแผ่นดินพลางแหงนหน้าขึ้นไปดูรู้สึกว่าสูงอยู่ไม่ใช่เล่น ๆ ขณะนั้นแม้จะยังไม่สายและหมอกยังหนาอากาศหนาวลึกเข้าไปถึงขุมขน ก็ยังมีผู้คนไปยืนเรียงหนึ่งเข้าคิวซื้อบัตรขึ้นไปชมทรรศนะภาพกรุงปารีสกันอยู่ ตรงหน้าห้องจำหน่ายบัตรขึ้นลิฟท์นั้นมีป้ายประกาศว่า "วันนี้ขึ้นชมได้แค่เพียงชั้นที่สอง"

ที่เขาไม่อนุญาตให้ขึ้นไปถึงยอดสุดนั้น เขามีเหตุผลดี คือสมมุติว่าถ้าเราขึ้นไปถึงยอดจริง ๆ ก็คงไม่เห็นอะไรเลย ซ้ำยังจะหนาวตายอีกด้วย เพราะหมอกหนามากการขึ้นไปชั้นสุดจะไม่มีความหมายอะไรเลย การที่เขาให้ขึ้นไปเพียงแค่ชั้นสองก็นับว่าดีอยู่ถมไปแล้ว ได้เห็นทรรศนะภาพโดยรอบพอสมควร แต่ไม่ถึงแก่สุดขอบฟ้าเพราะหมอกหนาดัง

กล่าว ค่าซื้อบัตรขึ้นไปชั้นสองนี่เขาเก็บคนละ ๒๐๐ ฟรังค์ ตามอัตราดังนี้คือชั้นต้น คือถัดจากพื้นดินขึ้นไปหนึ่งชั้นเก็บคนละ ๑๐๐ ฟรังค์ ชั้นสองคนละ ๒๐๐ ฟรังค์ ชั้นสุดคนละ ๓๐๐ ฟรังค์ ไม่มีชั้นสูงไปกว่านี้อีกแล้ว

ข้าพเจ้าไม่ได้หยุดแวะเที่ยวบนชั้นแรก ในลิฟท์เดียวกันกับที่ข้าพเจ้าขึ้นไปนั้นมีหลายคนอยู่เหมือนกันที่เขาแวะเที่ยวชั้นแรก หรือซื้อบัตรแค่ชั้นแรก เพื่อขึ้นไปนอนเล่นยืนเล่นและนั่งเล่นอะไรก็แล้วแต่บนชั้นนั้น ด้วยว่ากว้างขวางดี มีร้านกาแฟของกินทั้งหลาย และของขวัญที่ระลึกทั้งหลายด้วย ลิฟท์ที่ขึ้นไปนั้นขออธิบายว่ากว้างขวางมาก ไม่มีหลังคา เพราะไม่ใช่ห้อง ๆ อย่างที่ขึ้นกันตามตึกสูง ๆ ในเมืองเรา ขึ้นกันได้คราวละราว ๆ ๒๐ คนหรือกว่านั้นนิดหน่อย และเวลาขึ้นไปก็ไม่ได้ขึ้นไปตรง ๆ หากเอียงเท่ไปตามเสาเหล็กซึ่งถ่างอยู่แต่ก็ไม่รู้สึกว่าเราเอียงขึ้นไปเลย

บริเวณหอไอเฟลชั้นสองนี้ก็นับว่ากว้างขวาง ไม่ใช่ย่อย ๆ มีร้านขายเข้าของที่ระลึกหลายร้าน คนขายเป็นผู้หญิงทั้งนั้น หน้าตาคมขำบ้าง ขี้เหร่บ้าง สวยบ้าง แก่บ้างคละกันไป แต่เวลาขายพูดดี ๆ เหมือนกันทั้งนั้นคือไพเราะอ่อน

หวานจะให้เราควักกระเป๋าอยู่ร่ำไป ของที่ระลึกที่ขายบนนี้ไม่มีอะไรขึ้นหน้าขึ้นตาและเข้าที่ไปกว่า หอไอเฟลจำลองเล็ก ๆ มีหลายขนาด ตั้งแต่ครึ่งคืบไปจนถึงแค่ศอก ทำเหมือนหอไอเฟลจริง ๆ ไม่มีผิด หล่อด้วยเหล็กรมควันทั้งนั้น ขนาดใหญ่ลองยกขึ้นดูหนักองทีเดียว นอกจากหอไอเฟลจำลองก็มีภาพโปสการ์ด, หนังสืออ่านเล่นสำหรับคนที่ขึ้นไปตากลมในฤดูร้อนนั่งอ่านเล่น, เข็มกลัดติดเสื้อสุภาพสตรีเป็นรูปหอไอเฟล, เข็มกลัดติดเน็คไท, ดุมเชิร์ต, สายสร้อย, ล็อกเก็ตล้วนแล้วแต่รูปหอไอเฟลทั้งนั้น ฝีไม้ลายมือในการประดิษฐ์ช่างน่าซื้อแทบทั้งหมด ชวนให้เสียเงินฟรังค์ในกระเป๋าเหลือเกิน นอกจากร้านขายของที่ระลึกกระจุกกระจิกสำหรับผู้ที่ขึ้นไปบนหอไอเฟลจะได้ติดมือลงมายวดผู้ที่ยังไม่เคยขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่คนฝรั่งเศส ก็มีร้านจำหน่ายเครื่องดื่มย่อย ๆ อยู่อีกด้วย ใครประสงค์จะดื่มน้ำอัดลมแช่เย็นหรือไม่แช่แก้กระหาย เรียกเอามาดื่มได้ไม่ยาก ราคาแพงกว่าข้างล่างนิดหน่อยพอจะถูไถไปได้

ข้าพเจ้ากับคุณประสัตถ์เดินไปรอบ ๆ บริเวณชั้นสองนั้นจนทั่ว ถึงแม้ว่าอากาศจะทึมทึบเพราะมีหมอกลงค่อนข้าง

หนาอยู่ แต่พระอาทิตย์ช่างกรุณาปรานีต่อข้าพเจ้าแท้ ๆ ทอแสงกล้าลงมาให้ข้าพเจ้าพอจะแลเห็นรอบ ๆ กรุงปาริสได้พอประมาณ ข้าพเจ้ายืนเกาะลูกกรงเหล็กอันแข็งแรง มองไปทางทิศเหนือก็ได้เห็นประตูชัยเพียงยอดชุ้มที่โผล่เหนือไม้ขึ้นมา กวาดตาเรื่อย ๆ ไปเห็นยอดวิหารอันศักดิ์สิทธิ์บนที่ราบสูงของเหนือแถบถิ่นมองมาตรออกไป เห็นแม่น้ำแซงต์เป็นวงโค้งอ้อมไปทางทิศตะวันออก ยอดวิหารนอตระดามยังเห็นได้ชัดเจน ส่วนปลาสเดอลาคองคอร์ดนั้นแลเห็นเด่นอยู่ทีเดียว แต่เล็กนิดเดียวเท่านั้นเอง

ข้าพเจ้ายืนเกาะลูกกรงเหล็กมองไปรอบทิศอยู่คนเดียวนานพอใช้ คุณประสัตถ์เดินดูโน่นดูนี่อยู่แถว ๆ นั้นเอง ข้าพเจ้าออกจะต่นเต้นที่ไม่ได้เรียนรู้ให้ถึงมาเสียว่า ประวัติโดยละเอียดของหอไอเฟลนี้มีอยู่อย่างไร รู้แต่เพียงว่าหอไอเฟลสร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๘๙ คือราว ๆ ๖๐ ปีเศษมาแล้วโดยวิศกรรม ชาวฝรั่งเศส คนหนึ่งชื่ออะไรข้าพเจ้าจำมิได้อีกน่ะแหละ แต่ดันไปจำได้ตอนที่ว่า อีฟาวิศวกรสมองแหลมผู้นี้แกคิดสร้างหอไอเฟลขึ้นมานั้น หลาย ๆ คนในรัฐบาลฝรั่งเศสแลมาจนคนอื่น ๆ หาว่าแกมีสติวิปลาส ไม่รู้ว่าจะดีอดัน

สร้างเจ้าหอสูงเด่ยดท้องฟ้าขึ้นไปหาสวรรค์วิมานที่ไหนกัน แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีใครยักว่าแกเลยสักคนเดียว กลับพากันสรรเสริญแกไปตาม ๆ กันว่า เพราะหอไอเฟลนี้นั่นเทียวที่ได้ทำให้เกิดประโยชน์นานัปการ แก่รัฐบาล ฝรั่งเศสทั้งในยาม สงครามและในยามบ้านเมืองสงบเรียบร้อย หอไอเฟลได้กลายเป็นสถานที่สำคัญอันจะเป็น สัญญลักษณ์ใน ประวัติศาสตร์ ของประเทศฝรั่งเศสต่อไปและต่อ ๆ ไป ถูก ๆ หลาน ๆ ของผู้ที่เคยหาว่าวิศวกรสมองแหลมคนนั้นสติวิปลาศไม่ได้ความ ขึ้นไปบนยอดหอไอเฟลกระทำ “โรมานซ์” กันก็มีเป็นอันมาก — — หอไอเฟลได้กลายเป็นสิ่งที่คนทั่วโลกกล่าวขวัญถึง ไม่ว่าใครก็อยากจะขึ้นไปชมวิวทิวทรรศน์กรุงปารีสบนนั้นด้วยกันทั้งนั้น — — หอไอเฟลกลายเป็นเครื่องหมายแห่งความสวยงามต่าง ๆ เช่นเข็มกลัดลงยาและฝังเพชรประดับเป็นอาภรณ์พรรณ กลายเป็นเครื่อง หมายสินค้า หลายอย่าง หลายชนิด เห็นกันอย่างดาษดื่นไปทั่วโลก แม้แต่ของเล่นที่ข้าพเจ้าซื้อจากปารีสมาฝาก “ยายแจ็ด” กับ “ตาจ้อย” ดังที่ได้เคยเล่ามาแล้วในตอนต้น ๆ

ปัจจุบันนี้คิดเฉลี่ยแล้ว ประมาณวันละ ๕,๐๐ คน ปารีสเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ จำนวนถึง ๑๓,๐๐๐,๑๕๒ คน แสดงว่า วิศวกรสร้างหอไอเฟลนี้เป็นผู้มีความคิดวิเศษที่เดียว ทำให้รัฐบาลมีรายได้จากหอไอเฟลนี้ถึงปีละ ๒ พัน ๖ ร้อยล้านฟรังค์ขึ้นไปจาก "ค่าผ่านประตู" หรือค่าขายบัตรขึ้นลิฟท์เหล่านั้น และเพราะเหตุนี้เองรัฐบาลฝรั่งเศสในปัจจุบันจึงได้ วางแผนการณ์ ตบแต่งหอไอเฟล ให้งดงามยิ่งขึ้นอีกโดยจะ ติดลิฟท์เพิ่มขึ้น อีกลิฟท์หนึ่ง ทางเสาด้าน ตรงกันข้าม พร้อมกับประดับไฟฟ้าสีต่าง ๆ ไปตามโครงเหล็ก เวลากลางคืนจะมองเห็นแต่ไกลโดยดวงไฟจะถูกประดับตั้งแต่พื้นดินไปจนถึงยอดหอรอบไปทุกด้านที่เดียว แผนการณ์ตบแต่งด้วยไฟฟ้าสิ้นกะงบประมาณไว้ว่าจะต้องใช้เงินราว ๆ ๓๐๐ ล้านฟรังค์เท่านั้น คิดดูแล้วก็รู้สึกว่าไม่เท่าไหร่เลย ปีหนึ่งเก็บเงินได้ตั้ง ๒ พัน ๖ ร้อยล้านฟรังค์ กำไรตั้งเยอะแยะ

เห็นจะพอกันที่สำหรับเรื่องที่เกี่ยวกับหอไอเฟล ข้าพเจ้าได้เล่าแล้วว่าข้าพเจ้าเล่าย้อนต้น คือก่อนจะไปสถาน

เอกอัคราชฑูตข้าพเจ้าได้ไปหอไอเฟลก่อน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขอ “รวบรัด” และ “ตัดตอน” ลงไปว่า เมื่อออกจากสถานเอกอัคราชฑูตแล้วไปกิน “ข้าวเจ๊ก” ก็ได้เวลากลับโฮเต็ลคลาริดจนั่นแหละ

ทันเมื่อกลับมาถึงโฮเต็ล แทนที่จะรับชินลิฟท์ไปเข้าห้องเข้าหับพักผ่อนนอนกระดิกขาเล่น ข้าพเจ้ากลับดึงมือคุณประสัตถ์ไว้ไม่ยอมให้เข้าโฮเต็ลเพราะเวลาเป็นสิ่งที่มีค่ามาก เรามาอยู่ในมหานครอันโอ่อ่าโอพาริกอย่างกรุงปารีสนี้ทั้งที จะมาคิดนอนกระดิกขากระดิกแขนเล่นอย่างเดียวนั้นเห็นจะถูกหา เอาว่า สติวิปลาส อย่างอิตา วิศวกร นัก สร้างหอไอเฟลเป็นแน่

เราพากันไปยัง “ตลาดบำเพ็ญบุญ” ซึ่งใต้ถุนหรือใต้ดินลงไปเป็น “ลิโด้” ที่เคยไปรับประทานอาหารค่ำและดูฟลอร์โชว์มาแล้ว ใกล้จะกลับเมืองไทยอยู่แล้วต้องขนซื้อไข้โน่นไข้นี่ให้สมอยากเสียหน่อย ซ้ำยังจะได้ยลโฉมหน้าสองศรีพี่น้องที่ร้านขายกระเป๋าหนังอีกด้วย ดวงหน้าและดวงตาหวาน ๆ ของเธอทั้งคู่นั้นงามลึกซึ้งถึงใจยังลอยคว้างอยู่ในห้องหฤทัยของข้าพเจ้าจนบัดนี้

ข้าพเจ้าได้ "ร่อนไปบ่ารีสกับนายควง อภัยวงศ์" มา ก็สมควรแก่เวลาแล้ว จึงต้องขอยุติ "การร่อน" ลงแต่เพียงเท่านี้ รุ่งขึ้นวันที่ ๔ ธันวาคม (๒๔๙๙) ริบตื่นแต่เช้า ชวนคุณปลั่ง พลอยพรหม ซึ่งกลับจากลอนดอนมาแล้วไปถ่ายรูปตามสถานที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ หลายแห่ง เพราะตอนบ่ายจะต้องจัดกระเป๋าเดินทาง "ร่อนกลับเมืองไทย" ข้าพเจ้าจับรถแท็กซี่ไปกับคุณปลั่งยังโทรกาเดโร, ไปที่สุสานฝังศพนโปเลียน และไปที่อื่น ๆ อีกมากมาย ตลอดจนที่คาเฟ่คูปองค์ที่ นักศึกษาไทย กลุ่มหนึ่งเมื่อครั้งกระโน้นไปนั่งคบคิดกันเปลี่ยนแปลงการปกครอง, ไปปลาสเดอลาคองคอร์ดเพื่อให้ได้ลงไปเหยียบพื้นลานกว้างตรงนั้นเสียหน่อย จะได้หวนคิดไปถึงประวัติศาสตร์ตอนสำคัญยิ่งของฝรั่งเศสว่า ลานกว้างปลาสเดอลาคองคอร์ดนี่แหละที่พวกปฏิวัติจับเอาพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ และพระนางมารี่อังตัวเนตต์ มาบั่นพระศอด้วยกิโยติน เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๗๘๙ แล้วดำเนินการปกครองแบบมหาชนตั้งรัฐตั้งแต่นั้นมา วันที่ ๑๔ กรกฎาคมจึงกลายเป็นวันชาติของฝรั่งเศสไป และก็บังเอิญไปตรงกับวันเกิดของนักศึกษาหนุ่มไทยคนหนึ่งที่คงคิดเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ของเมืองไทยในสมัยที่ยังเรียนวิชาทหารบกใหญ่อยู่ที่เมืองฟองแตนโบลใกล้ ๆ กับกรุงปารีสเช้าด้วย นั่นคือร้อยโทแปลก ขีตะสังคะ หรือจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีของเรานั่นเอง

เครื่องบิน Air France จะบินออกจากสนามบิน ORLY ในเวลา ๖ โมงเย็น แต่ในที่สุดก็ล่าไปครึ่งชั่วโมง เพราะเหตุสุดวิสัย เมื่อถึงท่าอากาศยานนั้นยังพอมีเงินเหลืออยู่บ้าง จึงไม่อยากจะเก็บเอาไว้ เพราะเงินฟรังค์จะให้ประโยชน์อันใดแก่ข้าพเจ้ามิได้เลยในเมืองไทย ควรที่จะ "เทกระเป๋า" เสียที่ท่าอากาศนั้นจะดีกว่า ดังนั้นในไม่ช้าเงินฟรังค์เหล่านั้นก็กลายเป็นหมา (ทำด้วยยาง) ๒ ตัว เป็นของเด็กเล่นรูปร่างน่ารักดีดี, กลายเป็นน้ำหอม ๒ ขวด, กลายเป็นกระปุกเครื่องทำน้ำหอมอย่างดี ๑ กระปุก และกลายเป็นหนังสือพิมพ์ก ๒ ฉบับ จึงขอหนังสือเดินทางจากเจ้าหน้าที่ไปขึ้นเครื่องบินได้

นายอาวังกาสตามขึ้นมาส่งบนเครื่องบิน อำลาพวกเราทุก ๆ คน เมื่อเขาสัมผัสมือกับข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าสังเกตพบว่าเขามีความอาลัยอาวรณ์มากอยู่ เคยเที่ยวด้วย

กันมาหลายวัน นับแต่นี้ต่อไปจะไม่ได้พบกันอีกเลย แต่
ข้าพเจ้าบอกเขาว่า ถ้าโลกนี้กลมจริงแล้ว อย่างไรเสียเราก็
คงได้พบกันอีก

เครื่องบินครางกระหึ่ม กลับลำเข้าสู่รันเวย์พร้อมที่จะ
ถลาขึ้นสู่ฟ้า ข้าพเจ้าเข้านั่งประจำที่เอาเข็มขัดรัดเอวไว้ตาม
ระเบียบ เสียงเครื่องยนต์เร่งแรงเป็นสัญญาณว่าทุกสิ่งทุก
อย่างพร้อมแล้ว และเพียงอึดใจเดียว เจ้านกยักษ์สี่เครื่อง
ยนต์ก็โผนขึ้น บ่ายโฉมหน้าไปยังกรุงโรม

ลาก่อนปารีส — — ลาก่อนมหานครที่หรูหราที่สุดในโ
โลก และลาก่อนแม่แก้วตาทั้งหลาย! — — —!

หอสมุดแห่งชาติ
NATIONAL LIBRARY

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ ไทยมิตร
๕๘๕/๔๐ ซอยเทวีวรญาติ หลังวัดเทพศิรินทร์
พระนคร น.ส. เผ้ง แซ่เหล่า
ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๔๘๘

ของเมืองไทยในสมัยที่ยังเรียนวิชาทหารบีนใหญ่อยู่ที่เมืองฟองแตนโบลใกล้ ๆ กับกรุงปารีสเข้าด้วย นั่นคือร้อยโทแปลก ชิตะสังคะ หรือจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีของเรานั่นเอง

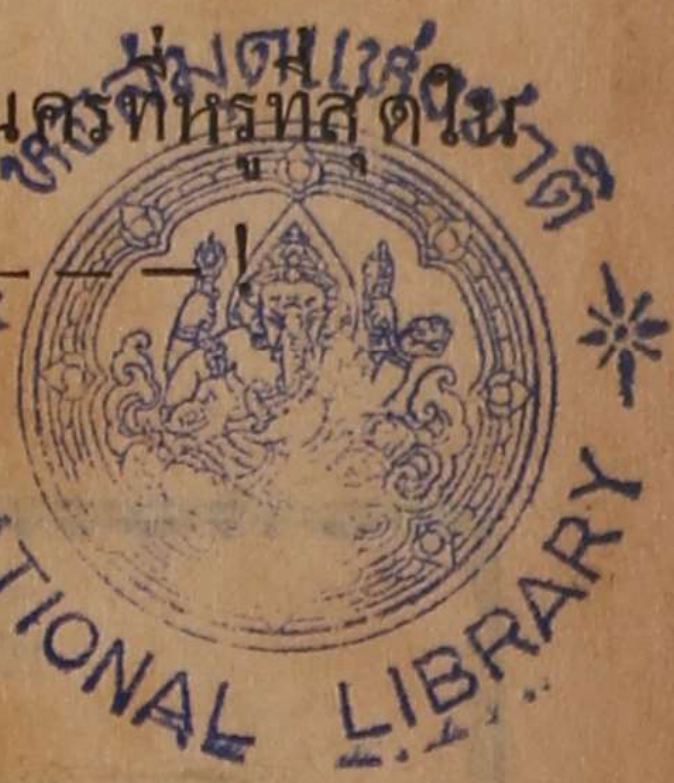
เครื่องบิน Air France จะบินออกจากสนามบิน ORLY ในเวลา ๖ โมงเย็น แต่ในที่สุดก็ล่าไปครึ่งชั่วโมง เพราะเหตุสุดวิสัย เมื่อถึงท่าอากาศยานนั้นยังพอมีเงินเหลืออยู่บ้าง จึงไม่อยากจะเก็บเอาไว้ เพราะเงินฟรังค์จะให้ประโยชน์อันใดแก่ข้าพเจ้ามิได้เลยในเมืองไทย ควรที่จะ "เทกระเป๋า" เสียที่ท่าอากาศนั้นจะดีกว่า ดังนั้นในไม่ช้าเงินฟรังค์เหล่านั้นก็กลายเป็นหมา (ทำด้วยยาง) ๒ ตัว เป็นของเด็กเล่นรูปร่างน่ารักดีดี, กลายเป็นน้ำหอม ๒ ขวด, กลายเป็นกระปุกเคลือบที่ฉีดน้ำหอมอย่างดี ๑ กระปุก และกลายเป็นหนังสือพิมพ์อีก ๒ ฉบับ จึงขอหนังสือเดินทางจากเจ้าหน้าที่ไปขึ้นเครื่องบินได้

นายอาวังกาสตามขึ้นมาส่งบนเครื่องบิน อำลาพวกเราทุก ๆ คน เมื่อเขาสัมผัสมือกับข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าสังเกตพบว่าเขามีความอาลัยอาวรณ์มากอยู่ เคยเที่ยวด้วย

กันมาหลายวัน นับแต่นี้ต่อไปจะไม่ได้พบกันอีกเลย แต่ข้าพเจ้าบอกเขาว่า ถ้าโลกนี้กลมจริงแล้ว อย่างไรเสียเราก็คงได้พบกันอีก

เครื่องบินครางกระหึ่ม กลับลำเข้าสู่รันเวย์พร้อมที่จะถลาขึ้นสู่ฟ้า ข้าพเจ้าเข้านั่งประจำที่เอาเข็มขัดรัดเอวไว้ตามระเบียบ เสียงเครื่องยนต์เร่งแรงเป็นสัญญาณว่าทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมแล้ว และเพียงอึดใจเดียว เจ้านกยักษ์สี่เครื่องยนต์ก็โผนขึ้น บ่ายโฉมหน้าไปยังกรุงโรม

ลาก่อนปารีส — — ลาก่อนมหานครที่หรูหราที่สุดในโลก และลาก่อนแม่แก้วตาทั้งหลาย! — — —!

หอสมุดแห่งชาติ
NATIONAL LIBRARY

